

LA SITUACION DE HOMAJ RAJTOJ EN LA MONDO

Aprilo 2026

AMNESTY
INTERNATIONAL

AMNESTIO INTERNACIA

Amnestio Internacia estas movado de 10 milionoj da homoj, kiu apelacias al la domo en ĉiu el ni kaj kampanjas por ke ĉiu ĝuu siajn homajn rajtojn. Nia vizio estas mondo, en kiu gvidantoj plenumas siajn promesojn, respektas internacian juron kaj estas respondecaj. Financita ĉefe de siaj membroj kaj individuaj donacoj, Amnestio Internacia estas sendependa de iu ajn registaro, politika alligiteco, ekonomia potenco aŭ religia grupo. Ni kredas, ke agado kun solidareco kaj kompatato kune kun homoj tra la mondo povas plibonigi niajn sociojn.

Amnestio Internacia estas senpartia. Ĝi ne prenas pozicion pri Temoj pri suvereneco, teritoriaj disputoj, kaj internaciaj politikaj aŭ juraj instrumentoj, kiuj povus esti adoptitaj por efektivigi la rajton je memdetermino, estas ĉiuj gravaj temoj. Pro ĉi tiu kialo, kaj konsiderante sian engaĝiĝon reliefigi la respondecojn de ŝtatoj, Amnestio Internacia ĉefe organizas la informojn en ĉi tiu raporto geografie, laŭ la ŝtato respondeca pri la homaj-rajtoj-situacio en la konkerna teritorio.

La originala anglalingva eldono de ĉi tiu dokumento estis publikigita en 2026 de:

Amnestio Internacia Ltd
Domo de Petro Benenson,
1, Easton-strato
Londono WC1X 0DW
Unuiginta Reĝlando

© Amnestio Internacia 2026
Indekso: POL 10/0320/2026
ISBN: 978-2-87666-206-3

Originalaj lingvoj: angla kaj hispana

Krom se alie indikite, la enhavo de ĉi tiu dokumento estas submetita al Krea Komunaj permesilo (Atribuo - Nekomerca uzo - Neniu derivajoj - 4.0 Internacia)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fr>

Por pliaj informoj, bonvolu vidi la paĝon pri permesoj en nia retejo amnesty.org/fr.

Ĉi tiu raporto prezentas kelkajn el la ŝlosilaj evoluoj en homaj rajtoj je la nacia kaj regiona niveloj por 2025, kaj ankaŭ analizon de pluraj kritikaj tutmondaj defioj al fundamentaj rajtoj. Ĝi inkluzivas enirojn pri landoj kaj teritorioj kie Amnestio Internacia povas monitori la situacion de homaj rajtoj.

homoj en 2025.

La fakto, ke iu aparta lando aŭ teritorio ne estas kovrita, ne signifas, ke neniu homaj-rajtoj-malobservoj falantaj sub la mandaton de la organizo estis faritaj ĉi dum la pasinta jaro. Simile, la graveco de la zorgoj de Amnestio Internacia ne povas esti mezurita per la mezurilo de

La longo de la teksto por ĉiu eniro. Ĉi tiu raporto ne provizas ĝisfandan priskribon de la uzo de la mortopuno, ĉar Amnestio Internacia publikigas apartan jaran raporton pri mortkondamnoj kaj ekzekutoj tra la mondo.

la mondo.

LA SITUACION DE HOMAJ RAJTOJ EN LA MONDO

Aprilo 2026

RESUMO

LA SITUACIO DE HOMAĴ RAJTOJ EN LA MONDO

Mallongigoj 7	Kubo 190
Antaŭparolo 9	Danio 192
Tutmonda Analizo 16	Egiptujo 193
Regiona Resumo Afriko 31	Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj
Regiona Resumo Amerikoj 41	199 Ekvadoro
Azia-Pacifika Regiona Resumo 51	201 Eritreo 203
Regiona resumo Eŭropo kaj Centra	Hispanio 205
Azio 63	Esvatini 208
Regiona Resumo Mezoriento kaj Nordafriko 74	Usono 209 Etiopio
	215
Afganio 86	Fiĝioj 218
Sud-Afriko 90	Finnlando 219
Alĝerio 94	Francio 220
Germanio 97	Kartvelio 224
Andoro 101	Ganao 227
Angolo 101	Grekio 230
Aotearoa Nov-Zelando 104	Gvatemalo 233
Saŭda Arabio 105	Gvineo 235
Argentino 110	Ekvatora Gvineo 237
Armenio 112	Haitio 239
Aŭstralio 114	Honduro 240
Aŭstrio 116	Hungario 242
Azerbajĝano 118	Hindio 244
Barejno 121	Indonezio 250
Bangladeŝo 123	Irako 254
Belorusio 127	Irano 259
Belgio 130	Irlando 266
Benino 132	Israelo kaj la Okupita Palestina Teritorio 268
Bolivio 134	Italio 274
Bosnio kaj Hercegovino 135	Japanio 277
Bocvano 137	Jordanio 279
Brazilo 138	Kazaĥio 281
Bulgario 144	Kenjo 284
Burkino 147	Kirgizio 288
Burundo 149	Kosovo 291
Kamboĝo 153	Kuvajto 293
Kameruno 156	Lesoto 295
Kanado 158	Libano 297
Ĉilio 161	Libio 301
Ĉinio 164	Madagaskaro 305
Kipro 172	Malajzio 308
Kolombio 173	Malavio 310
Kongo 178	Malio 312
Nord-Koreio 180	Malto 314
Sud-Koreio 183	Maroko kaj Okcidenta Saharo 316
Eburbordo 186	Meksiko 319
Kroatio 188	Moldavio 325

Mozambiko	328	Turkio	464
Mjanmao	331	Ukrainio	468
Namibio	335	Urugvajo	474
Nepalo	336	Venezuelo	476
Nikaragvo	339	Vjetnamio	481
Niĝero	340	Jemeno	483
Niĝerio	342	Zambio	487
Norvegio	346	Zimbabvo	490
Omano	347		
Ugando	349		
Uzbekio	353		
Pakistano	355		
Palestino (Ŝtato de)	360		
Paragvajo	362		
Nederlando	365		
Peruo	366		
Filipinoj	369		
Pollando	372		
Porto-Riko	375		
Portugaliao	377		
Kataro	379		
Centr-Afrika Respubliko	381		
Demokratia Respubliko Kongo	383		
Dominika Respubliko	387		
Ĉeĥio	389		
Rumanio	390		
Unuiĝinta Reĝlando	393		
Rusio	397		
Ruando	403		
Salvadoro	405		
Senegalo	409		
Serbio	411		
Siera-Leono	413		
Singapuro	415		
Slovakio	417		
Slovenio	419		
Somalia	420		
Sudano	424		
Suda Sudano	427		
Srilanko	431		
Svedio	434		
Svislando	435		
Sirio	437		
Taĝikio	442		
Tajvano	445		
Tanzanio	446		
Ĉado	450		
Tajlando	452		
Togolando	455		
Tunizio	457		
Turkmenio	461		

MALLONGIGOJ

Escazú-Interkonsento

Regiona interkonsento pri aliro al informoj, publika partopreno kaj aliro al justeco pri mediaj aferoj

Latinameriko kaj Karibio

ANASE

Asocio de Sudorient-Aziaj Nacioj

CDN

Nacie determinita kontribuo

ECOWAS

Ekonomia Komunumo de Okcidentafrikaj Ŝtatoj

CICR

Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco

Eŭropa Komitato por la Preventado de Torturo

Eŭropa Komitato por la Preventado de Torturo kaj Nehoma aŭ Degradanta Traktado aŭ Puno

Komitato pri la Elimino de Diskriminacio kontraŭ Virinoj

Komitato de Unuiĝintaj Nacioj pri la Elimino de Diskriminacio kontraŭ Virinoj

Konvencio de Ljubljano-Hago

Konvencio de Ljubljano-Hago pri Internacia Kunlaboro en la Enketo kaj Procesigo de la Krime de Genocido, Krimej Kontraŭ la Homaro, Militkrimej kaj Aliaj Internaciaj Krimej

Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ Torturo

Konvencio kontraŭ Torturo kaj Aliaj Kruejaj, Nehomaj aŭ Degradigaj Traktadoj aŭ Punoj

Konvencio de Istanbulo

Konvencio de la Konsilio de Eŭropo pri la Preventado kaj Kontraŭbatalado de Perforto kontraŭ Virinoj

sintenoj rilate al virinoj kaj hejma perforto

Eŭropa Konvencio pri Homaj Rajtoj

Konvencio por la Protekto de Homaj Rajtoj kaj Fundamentaj Liberecoj

Internacia Konvencio kontraŭ Devigitaj Malaperoj

Internacia Konvencio por la Protekto de Ĉiuj Personoj kontraŭ Devigita Malapero

Konvencio pri la Elimino de diskriminacio kontraŭ virinoj
Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj pri la forigo de ĉiuj formoj de diskriminacio kontraŭ virinoj

COP30

30-a Konferenco de la Partioj al la Kadra Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj pri Klimata Ŝanĝigo

KPI

Internacia Krimej Kortumo

EPU

Universala Perioda Revizio de Unuiĝintaj Nacioj

Usono de

Ameriko

Oficejo de la Alta Komisararo de Unuiĝintaj Nacioj por Homaj Rajtoj

UNHCR

Alta Komisararo de Unuiĝintaj Nacioj por Rifuĝintoj

GLAT-oj

Lesbaninoj, gejoj, kaj ambaŭseksemaj, transgenraj, aŭ interseksaj homoj

ILO

Internacia Organizo de Laboro

Monda Organizaĵo pri Sano

NRO

Neŝtata organizaĵo

UN

Unuiĝintaj Nacioj

OSCE

Organizo por Sekureco kaj Kunlaboro en
Eŭropo

MEP

Malneta enlanda produkto

PIDESC

Internacia Pakto pri Ekonomiaj, Sociaj kaj
Kulturaj Rajtoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri libereco de esprimo
Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri la antaŭenigo
kaj protekto de la rajto je libereco de
opinio kaj esprimo

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri torturo

Speciala Raportisto de
Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ Torturo kaj
Aliaj Kruelej, Nehomaj aŭ Degradigaj
Traktadoj aŭ Punoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri perforto kontraŭ virinoj kaj
knabinoj

Speciala Raportisto de
Oficisto de Unuiĝintaj Nacioj respondeca
pri la afero de perforto kontraŭ virinoj
kaj knabinoj, inkluzive de ĝiaj kaŭzoj kaj sekvoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri defendantoj de homaj rajtoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri la situacio de homaj-rajtoj-defendantoj
homaj rajtoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri ekzekutoj
eksterjuĝa

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri eksterjuĝaj,
resumaj aŭ arbitraj ekzekutoj

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri ekstrema malriĉeco

Speciala Raportisto de
Unuiĝintaj Nacioj pri Homaj Rajtoj kaj Ekstrema
Malriĉeco

Unuiĝinta Reĝlando

Unuiĝinta Reĝlando de Granda Britio kaj Nord-
Irlando

UA

Afrika Unio

EU

Eŭropa Unio

UNESKO

Organizo de Unuiĝintaj Nacioj por Edukado,
Scienco kaj Kulturo

UNICEF

Fonduso de Unuiĝintaj Nacioj por Infanoj

ANTAŬPAROLO

La komuna bono de la homaro estis predita dum la tuta jaro 2025 de voremaj predantoj, brutalaj ĉasistoj avidaj je uzurpitaj trofeoj. Politikaj gvidantoj kiel Donald Trump, Vladimir Putin kaj Benjamin Netanjahu, por menciigi nur kelkajn, sekvis strategion de konkero diktitan de sia soifo por ekonomia dominado, multobligante detruon, agojn de subpremo kaj grandskalan perforton.

Dum jaroj, Amnestio Internacia avertas kontraŭ la laŭgrada apero de tutmonda medio favora al la florado de primitiva sovaĝeco. En 2025, iuj ne hezitis aldoni fuelon al la fajro kaj decide turni la dorson al la internacia ordo imagita sur la cindroj de la Holokaŭsto kaj la ruinoj de la mondmilitoj - ordo certe neperfekta, sed pacience kaj dolore konstruita dum la lastaj 80 jaroj.

Tamen, anstataŭ kontraŭstari la predantojn, la plej multaj registaroj en povo, precipe en Eŭropo, elektis kapitulaci en 2025. Kelkaj eĉ provis imiti ĉi tiujn predantojn, dum aliaj provis malaperi en ilian ombron. Nur manpleno da ŝtatoj decidis alfronti ilin.

La fajromuroj kolapsis unu post la alia, dum Dum kunkulpeco kaj kulpa silento akumuliĝis rilate al genocidoj kaj krimoj kontraŭ la homaro, kaj dum pezaj sankcioj estis truditaj al tiuj, kiuj laboris en la servo de justeco, 2025 eniros la historion kiel jaro de predantoj trudantaj siajn elektojn per forto, jaro de koncedoj fronte al la senhonta perfido de internaciaj devoj, jaro de konscia malvenkismo, jaro en kiu ŝtatoj ludis kun fajro, kiu nun minacas konsumi nin ĉiujn kaj endanĝerigi la estontecon de estontaj generacioj.

ILUZIO? CERTELE NE!

Kelkaj diros, ke restis malmulte por savi kiam 2025 komenciĝis, ke la bankrota tutmonda sistemo nun servis ĉefe por doni eĉ pli da potenco al jam ĉiopovaj okcidentaj landoj. Ili diros, ke 2025 simple dispelis konsolan iluzion.

Sed ĉi tiu speco de diskurso donas distorditan vidon pri la vojo, kiu havas estis trairita ekde la fino de la Dua Mondmilito. Ĝi neas la rimarkindan laboron faritan de generacioj de diplomatoj kaj aktivuloj de la civila socio, kiuj, tra la mondo, ebligis, ofte al la granda konsterno de multe pli potencaj aktoroj, imagi, formi kaj antaŭenigi regul-bazitan ordon, sen iam rezigni postuli, ke ĉi tiu ordo plenumu sian vokon.

La Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj kaj la Konvencio pri la Preventado kaj Punado de la Krime de Genocido, adoptitaj en 1948, same kiel la multaj aliaj normigaj instrumentoj diskutitaj kaj aprobitaj dum la sekvaj 80 jaroj, ne falas sub la amplekson de

La iluzio. Ĉi tiuj estas palpeblaj manifestiĝoj de postmilita ordo bazita sur multflanka sistemo unuiganta ŝtatojn sur egala bazo, enradikiĝinta en universalaj homaj rajtoj kaj destinita certigi, ke pasintaj abomenaĵoj neniam ripetiĝos.

Kvankam estas nekontesteble, ke ĉi tiu sistemo ankoraŭ ne plenumis siajn promesojn, ne apartenas al tiuj, kiuj perfidas la promesojn, proklami, ke ili estas iluziaj.

Krome, la starigita sistemo neniam estis nur por manoj de la potenculoj. De la komenco mem, pli malgrandaj ŝtatoj kapablis malhelpi la manovrojn de la plej fortaj. Estis ili, kiuj certigis, ke la Universala Deklaracio promesu al ĉiuj homoj la ĝuadon de iliaj fundamentaj rajtoj, universale, sen distingo, kaj kun engaĝiĝo al egaleco inter viroj kaj virinoj. En la sekvaj jaroj, la kontraŭkoloniaj luktoj kaj postaj emancipiĝaj movadoj ĉerpis forton el ĉi tiuj deklaroj, akirante renoviĝintan legitimecon el ili, ofte kontraŭ la deziroj de eŭropaj landoj. Estis la junaj ŝtatoj de Afriko, Karibio, Latinameriko kaj Azio, kiuj, kune kun la civila socio tutmonde, gvidis, malgraŭ la opozicio de Usono, la redaktadon de la Internacia Pakto pri Ekonomiaj, Socialaj kaj Kulturaj Rajtoj, la Konvencio pri la Rajtoj de la Infano kaj la Internacia Konvencio pri la Elimino de Ĉiuj Formoj de Rasa Diskriminacio.

Danke al internaciaj instrumentoj pri homaj rajtoj, La lastaj 80 jaroj vidis nian mondon transformiĝi en profundeco kaj pliboniĝo. Ĝia trajektorio ŝanĝiĝis al pli granda justeco, al traktado de potencmalekvilibroj inter ŝtatoj, kaj al rekono kaj protektado de rajtoj de rasigitaj loĝantaroj, indiĝenaj popoloj, virinoj kaj GLAT-individuoj. Multaj naciaj leĝoj adoptis universalajn engaĝiĝojn al vera respekto por egaleco, seksaj kaj reproduktaj sanrajtoj, kaj laborrajtoj, por mencii nur kelkajn ekzemplojn.

Ni ne trompiĝu: la deklaroj pri la morto de la regul-bazita internacia ordo estas tre troigitaj. Ĉi tiuj deklaroj ne estas faritaj ĉar la sistemo estas rompita, neefika aŭ tro malrapida, sed ĉar ĝi ne servas la interesojn de tiuj, kiuj regas politikon kaj ekonomion, kaj iliajn flatantojn. Ĉi tiuj potencaj figuroj nun ŝatus, ke ni kredu, ke ĉio estis nur iluziaĵo, bela fikcio, kiu nun estas malaktuala.

Ni devas rezisti tian retorikon, defendante la garantiojn provizitajn de la normoj, kontraŭstarante ĉi tiujn atakojn, kiuj estas la plej malbonaj atakoj kontraŭ la regul-bazita ordo establita ekde 1948, kaj evoluigante ĉi tiun ordon tiel ke ĝi pli bone kaj pli plene plenumas siajn promesojn.

Rezisti ne signifas fermi la okulojn al la praktiko de du Tio ne signifas ignori la pezon de duecaj normoj, kiuj subfosas la funkciadon de la sistemo, nek minimumigi ĝian neefikecon, aŭ eĉ ĝian paralizon. Nek ĝi signifas ignori la multajn mankojn en ĝia universala misio kaj la milionojn da homoj, al kiuj oni neas legitiman protekton.

Ĉu temas pri la palestinaj viktimoj de israela genocido, okupado aŭ apartismo, la afganaj virinoj, kies lando fariĝis por ili subĉiela malliberejo, aŭ la iranaj protestantoj, kiuj komence de 2026 estis la celo de eble la plej sangaj subpremo en la lastatempa historio de Irano.

Kaj rezisti la atakon de Donald Trump aŭ Vladimir Putin kontraŭ ordo bazita sur reguloj ne signifas aliĝi al la vizio de Ĉinio, kiu ne estas alternativa vojo, ĉar tiu lando konstante malakceptas la principon de la universaleco de homaj rajtoj kaj la mekanismojn por kontroli...

respekto por internaciaj konvencioj. La serĉado de Ĉinio por hegemonio povas preni malsaman formon kaj uzi malsamajn metodojn, sed ĝi kondukas sammaniere al maljusteco kaj subpremo.

ĈU NOVA ORDO FORMIĜAS?

Kio estas proponata por anstataŭigi la difektan tutmondan eksperimenton, kiu komenciĝis en 1948? La malfortiĝo de internacia juro, la subfosado de la Internacia Kortumo, la retiriĝo el tutmondaj konvencioj, kaj la rezigno de UN-agentejoj. Post paralizo de la Konsilio de Sekureco de UN per hontinda misuzo de sia vetoarajto, ĉi tiuj predantoj nun asertas, ke la mekanismoj destinitaj por certigi pacon kaj sekurecon ne funkcias kaj celas anstataŭigi ilin per strukturoj, kiuj servas iliajn proprajn interesojn.

La tutmonda ordo de karnomanĝuloj turnas sian dorson al rasa justeco kaj Genra ideologio mokas la rajtojn de virinoj, deklaras militon kontraŭ la civila socio, kaj malakceptas ĉian ideon pri internacia solidareco. Ĝi tradukiĝas en senprecedencan pliiĝon de militaj elspezoj, rajtigas kontraŭleĝajn armiltransdonojn, kaj trudas drastajn reduktajn en internacia helpo, riskante milionojn da eviteblaj mortoj kaj eliminante milojn da organizoj laborantaj por homaj rajtoj, seksaj kaj reproduktaj rajtoj, kaj esprimlibereco.

gazetaro.

Ĉi tiu nova predanta monda ordo proponita al ni silentigas malkonsenton kaj subpremas protestajn movadojn, disvastigas malhomigan rakonton, kaj kreskigas rasismokrimojn kaj manipuladojn de juro. Ĝi ne baziĝas sur la principo de nia komuna homeco, sed sur la supereco de komerco kaj la hegemonio de teknologio.

Ĉi tiu vizio pri nova monda ordo estis klare La vizio prezentita komence de 2026 de la usona ministro pri eksterlandaj aferoj Marco Rubio estis tiu de alianco de okcidentaj kaj kristanaj landoj gvidata de Usono, fiere kaj senhonte enradikiĝinta en komuna heredaĵo prezentita romantike dum lia parolado. Vortoj tamen ne povas kaŝi la faktojn: la historio elvokita de Marco Rubio estas ankaŭ historio de dominado, koloniismo, sklaveco kaj genocido.

En ĉi tiu tro konata "nova" sistemo, predantoj kaj iliaj kamaradoj malakceptas, malinstigas kaj persekutas tiujn, kiuj aspiras al vera egaleco inter ŝtatoj kaj ene de ĉiu ŝtato.

inter ili. La deziro ripari pasintajn maljustecojn estas ridindigita. Milito anstataŭigas diplomation. La genocido de palestinanoj farita de Israelo en Gazao daŭras malgraŭ la supozebla batalhalto. Ekzistas eskalado de krimoj kontraŭ la homaro faritaj de Rusio en Ukrainio. Usono okupiĝas pri eksterjuĝaj mortigoj preter siaj limoj, kontraŭleĝe atakas Venezuelon kaj Iranon, kaj minacas Gronlandon. En Mjanmao, la Demokratia Respubliko Kongo kaj Sudano, abomenaĵoj okazas kun senĉesa malzorgemo. Kaj la Proksima Oriento denove falas en kaoson, kiu minacas engluti pli kaj pli da landoj.

Jen la vera vizaĝo de hegemonio, de mondo sen orientiĝo.
moralo.

2026, JARO DE LA GRANDA REVEKIĜO?

Malmultaj ŝtatoj trovis la kuraĝon levi siajn voĉojn super la muĝado de pafiloj minacantaj diplomation. Kelkaj aliĝis al la Haga Grupo, grupo de ŝtatoj deciditaj entrepreni kunordigitajn jurajn kaj diplomatajn agojn por defendi internacian juron kaj solidarecon kun la palestina popolo. Aliaj kontribuis al la procedoj iniciatitaj de Sud-Afriko kontraŭ Israelo pro genocido. Kanado alvokis mezajn potencojn kuniĝi kaj investi en kolektivan rezistecon. Kelkaj, kiel Hispanio, konstante kondamnis la malmuntadon de normaj protektoj.

Komence de 2026, kelkaj eŭropaj landoj ŝajnis preni pli konsciajn pri la riskoj, rifuzante aliĝi al la atakoj lanĉitaj kontraŭ Irano fare de Usono kaj Israelo kaj engaĝitaj protekti strategian suverenecon, sen bedaŭrinde, kiel la Eŭropa Unio, iri ĝis la punkto de reaserti la superecon de internacia juro kaj universalaj rajtoj.

FURIA VOLO DEFENDI TUTMONDAJN NORMOJN La timo kontraŭdiri la potenculojn, pro timo de reprezalioj, estas palpebla tra la mondo. Tamen, en 2025, ni vidis registarojn daŭre labori por konstrui ĉi tiun regul-bazitan internacian ordonon, kiun iuj konsideras "iluzia", kaj civilan socion plejparte deciditan defendi kaj plifortigi ekzistantajn tutmondajn normojn.

La Konsilio de Eŭropo tiel kreis la Specialan Kortumon pri Krimo de agreso kontraŭ Ukrainio. La Internacia Kortumo (IPK) eldonis arestordonojn por du talibanaj gvidantoj pro la krimo kontraŭ la homaro de seksbazita persekutado kaj nesigelitajn arestordonojn por libiaj civitanoj akuzitaj pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro. En Centra-Afrika Respubliko, hibrida krima tribunalo trovis ses iamajn membrojn de armita grupo kulpaj pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro. La Konsilio pri Homaj Rajtoj de UN establis sendependan enketan mekanismon por Afganio. Eksa filipina prezidento Rodrigo Duterte, kiu estis serĉata pro arestordono pro la krimo kontraŭ la homaro de murdo, estis transdonita al la IPK. Kiel parto de la Unua

Ĉe la Ĝenerala Asembleo de UN, 156 ŝtatoj voĉdonis favore al intertraktadoj por la adopto de internacia instrumento pri aŭtonomaj armilsistemoj. En julio, la Eŭropa Unio vastigis la amplekson de varoj kovritaj de sia grava regularo kontraŭ torturo. Signifa progreso estis farita en 2025 direkte al la adopto fare de UN de deviga konvencio pri impostado. Ĉe COP30, premo de la civila socio kaj sindikatoj kondukis al la adopto de Justa Transira Mekanismo por protekti laboristojn kaj komunumojn kontraŭ la sekvoj de la transiro al pura energio kaj klimat-rezistema mondo. La Internacia Kortumo kaj la Interamerika Kortumo pri Homaj Rajtoj eldonis konsilajn opiniojn emfazante la devojn de la ŝtatoj trakti la damaĝon kaŭzitan de klimata ŝanĝo. Kolombio kaj Nederlando konsentis komune gastigi la unuan Internacian Konferencon pri la Elfaziga Forigo de Fosiliaj Brulaĵoj en aprilo 2026. Tutlandaj strikoj kaj agoj de havenlaboristoj okazis en Hispanio, Francio, Grekio, Italio, Maroko kaj Svedio por interrompi armsendaĵojn al Israelo. La registaroj de Belgio, Bolivio, Kanado, Kolombio, Kubo, Hispanio, Honduro, Malajzio, Namibio, Slovenio kaj Sud-Afriko promesis redukti aŭ haltigi armilvendojn al Israelo antaŭ 2025. La rajtoj de virinoj je aborto estis plifortigitaj en Danio, Ferooj, Norvegio, Luksemburgo kaj Malavio. En Nepalo, la registaro falis sub premon de popola ribelo gvidata de pli junaj generacioj, kiu kondamnis korupton.

Ni rezistis. Ni devas rezisti. Kaj ni rezistos.

Ni ne simple travivas alian "malfacilan periodon". Ni estas en la momento mem, kiam ĉio povas ŝanĝiĝi, kiam ĉio, kio estis konstruita dum la lastaj 80 jaroj, riskas esti detruita.

Ni, la civitanoj, estos pretaj por la okazo de ĉi tiu historia momento.

Ni havos la ambicion postulatan de la situacio, kaj la kuraĝon evolui laŭlonge de la tempo. Estas nia devo kiel politikaj gvidantoj kaj diplomatoj, kiel aktivuloj kaj konsumantoj, kiel balotantoj kaj investantoj, kiel viroj kaj virinoj pelataj de la fido kaj kuraĝo, kiujn niaj konvinkoj donas al ni. Kune, ni devas konstrui fortajn koaliciojn, kiuj kunigas multajn concernatojn, kaj kuraĝigas ŝtatojn fari la samon.

Daŭrigi la lukton hodiaŭ signifas fokusiĝi sur tio, kio devas esti defendata prioritare kaj je ĉia kosto, ne nur por niaj rajtoj sed ankaŭ por tiuj de estontaj generacioj. Krome, kiel parto de nia rezisto, ni devas klare determini, kio devas esti batalata unue inter la alsturmo de leĝoj, publikaj politikoj kaj praktikoj, kiujn la predantoj de la planedo, ĉu ŝtataj aŭ neŝtataj, celas trudi. Rezisti ankaŭ signifas esti klara pri tio, kio devas esti transformita. Konsiderante la senprecedencan rapidecon kaj amplekson de la ŝanĝoj en

En ĉi tiu kurso, ni denove bezonos uzi nian imagopovon kaj montri kreivan aŭdacon. Ni devas antaŭvidi transformitan kaj transforman vizion de homaj rajtoj por la venonta mondo, kaj ne simple defendi ĉi tiujn rajtojn ene de la kadro de la mondo, kia ĝi iam estis. Kune, ni devas tiam realigi ĉi tiun transformon, kun la tuta kreemo, persistemo kaj rezisteco, kiujn ni posedas.

Ni ne nur eltenas historion. Ni ankaŭ skribas ĝin. Kaj
Por la bono de la homaro, estas tempo skribi la historion de homaj rajtoj.

Agnès Callamard,
Ĝenerala Sekretario, aprilo
2026

LA SITUACIO DE

HOMAJ RAJTOJ

EN LA MONDO

TUTMONDA ANALIZO KAJ REGIONAJ RESUMOJ

TUTMONDA ANALIZO

En 2025, Amnestio Internacia kolektis informojn indikante ĝeneraligitajn misuzojn de homaj rajtoj fare de ŝtatoj kaj aliaj unuoj, mankojn en respondigebleco kaj sistemajn maljustecojn, kune kun iu limigita progreso. Ĉi tiuj tendencoj daŭris en 2026 kontraŭ fono de ripetaj atakoj kontraŭ la internacia jura ordo.

Multnombraj krimoj laŭ internacia juro estis faritaj. Inter ili estas la genocido farita de Israelo kontraŭ la palestina loĝantaro en Gazao, krimoj kontraŭ la homaro faritaj de Rusio en Ukrainio, kaj militkrimoj kaj aliaj krimoj laŭ internacia juro en Mjanmao, Sudano kaj aliaj konfliktoj. Denove ĉi-jare, nerespondecaj armiltransdonoj instigis abomenaĵojn, kvankam aktivistaj agoj kaj jura premo igis iujn ŝtatojn limigi aŭ eĉ malpermesi armileksportojn al Israelo. En 2025, Usono kaj Rusio subfosis internaciajn respondigeccajn mekanismojn, precipe la Internacian Kortumon (IPK), kaj pluraj landoj anoncis sian retiriĝon el la Roma Statuto. Tamen, la IPK kaj aliaj mekanismoj faris signifajn arestojn kaj kondamnoj, kaj novaj enketaj instancoj, inkluzive de speciala tribunalo por la krimo de agreso kontraŭ Ukrainio, estis establataj.

Aŭtoritataj praktikoj intensiĝis tutmonde. Multaj landoj, inkluzive de Afganio, Ĉinio, Egiptio, Barato, Irano, Kenjo, Venezuelo, Britio, Usono kaj Usono, perforte subpremis protestojn, krimigis malkonsenton per terorismo kaj sekurecleĝoj, aŭ frekventis devigitajn malaperojn, ekzekutojn kaj perfortajn policmetodojn. Torturo kaj aliaj formoj de mistraktado, inkluzive de la uzo de elektraj ŝokaj aparatoj, restis ĝeneraligitaj, malgraŭ kreskanta impeto por traktato de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ la komerco de torturinstrumentoj.

Diskriminacio estis centra problemo. Rifuĝintoj kaj migrantoj faris submetitaj al kolektivaj eldomigoj kaj rase diskriminaciaj politikoj, la plimulto de homoj delokitaj trans limojn en la kunteksto de klimata ŝanĝo restis senprotektataj. Rasa maljusteco ligita al koloniismo kaj ekstraktaj industrioj daŭris, same kiel postuloj pri riparoj. Seksbazita perforto kaj limigoj de virinaj rajtoj estis ĝeneraligitaj. Kvankam iuj landoj faris progreson en la kampo de aborto-rajtoj kaj la malpermeso de infangedziĝo, baroj ankoraŭ malhelpis aliron al aborto kaj postaborta prizorgo. Samtempe, GLAT-homoj, kaj precipe transgenuloj, vidis siajn rajtojn esti sub ĉiam pli virulenta atako.

Landoj ne iom post iom forigis fosiliajn brulaĵojn, kaj klimata financado kaj helpo por adaptiĝo al klimata ŝanĝo ne plenumis la atendojn. Ŝuldo, helporeduktoj kaj neegalecaj tutmondaj ekonomiaj strukturoj subfosis ekonomiajn kaj sociajn rajtojn. Ĉi-jare denove, kompanioj faris homaj-rajtajn misuzojn (mediajn damaĝojn, malobservojn de laborrajtoj, misuzajn procesojn, ktp.), dum decida nova EU-direktivo pri entreprena detala ekzameno estis malfortigita.

Fine, ŝtatoj uzis teknologion por ebligi kaj plifortigi praktikojn aŭtoritatisma. Registaroj, kun subteno de korporacioj, deplojis kontraŭleĝan gvaton por limigi la rajton je esprimlibereco aŭ subpremi protestojn. Malgraŭ kreskanta konscio pri la homaj-rajtaj misuzoj asociitaj kun

Malgraŭ sociaj retoj kaj la disvastiĝo de generativaj artefaritinteligentecaj iloj, reguligo restis malantaŭe.

KRIMOJ LAŬ INTERNACIA JURO GENOCIDO, KRIMOJ KONTRAŬ LA HOMARO KAJ MILITKRIMOJ

Israelo faris genocidon kaj multajn militkrimojn kaj krimojn kontraŭ la homaro kontraŭ la palestina loĝantaro en Gazao; la genocido daŭris post la armistico-interkonsento atingita kun Hamas la 9-an de oktobro 2025. La apartisma sistemo trudita de Israelo al la tuta palestina popolo ankaŭ postulis multajn viktimojn, precipe en la okupita Cisjordanio, inkluzive de Orienta Jerusalemo, pro alt-intensaj militoperacioj kaj akra pliigo de perforto farita de setlantoj kun ŝtata subteno.

Grandskalaj protestoj kontraŭ la genocido farita de Israelo multiĝis tutmonde. Vasta gamo da organizaĵoj, internaciaj instancoj kaj ŝtatoj agnoskis, ke Israelo faras genocidon. Tamen, la plej multaj el la plej potencaj ŝtatoj de la mondo ne faris iujn ajn realajn paŝojn por fini la genocidon aŭ por haltigi la kontraŭleĝan okupadon de teritorioj fare de Israelo kaj la apartismon, kiun ĝi establis.

Rusio faris krimojn kontraŭ la homaro kaj militkrimojn, inkluzive de

Rusio efektive vastajn devigitajn malaperojn, torturon kaj dronatakojn, ŝajne celante ukrainajn civilulojn. Ĝi ankaŭ intensigis siajn aviadilajn atakojn kontraŭ decida civila infrastrukturo en Ukrainio. Ekzistas kreskantaj raportoj pri eksterjuĝaj ekzekutoj de ukrainaj militkaptitoj fare de rusaj fortoj. Krome, en la teritorioj, kiujn ĝi okupis, Rusio prenis paŝojn por subpremi ne-rusajn identecojn. En kunteksto aparta de armita konflikto, la devigitaj malaperoj, arbitraj arestoj kaj torturo rutine faritaj de venezuelaj aŭtoritatoj, precipe kontraŭ disidentoj, ankaŭ egalas al krimoj kontraŭ la homaro.

En multaj aliaj landoj, batalantoj faris agojn egalvalorajn al militkrimoj en la kunteksto de konfliktoj. Registraraj fortoj, aliancitaj milicoj kaj armitaj opoziciaj grupoj kolektive respondecis pri la mortigo de miloj da civiluloj. En la Demokratia Respubliko Kongo (DRK), pluraj armitaj grupoj kontraŭleĝe mortigis centojn da civiluloj; unu grupo eĉ atakis hospitalojn kaj kidnapis pacientojn kaj flegistojn. En Mjanmao, la armeo uzis motorizitajn glisparaŝutojn por faligi eksplodemajn municiojn sur vilaĝojn kaj aliajn lokojn, mortigante dekojn da civiluloj, inkluzive de infanoj; ĝi ankaŭ malhelpis humanitaran helpon atingi rezistajn areojn. En Sudano, la Sudanaj Armitaj Fortoj kaj iliaj aliancanoj mortigis dekojn da civiluloj kiel reprezalio pro sia supozebla kunlaboro kun sia kontraŭulo, la Rapidaj Subtenaj Fortoj, kiuj ankaŭ kontraŭleĝe mortigis civilulojn, inkluzive dum masakroj faritaj kiel parto de atakoj en Norda Darfuro.

Denove ĉi-jare, kontraŭleĝaj atakoj kaj mortigoj atribuitaj al registraraj fortoj kaj armitaj grupoj estis raportitaj en la kunteksto de aliaj delongaj konfliktoj en Afriko, inkluzive de Burkino Faso, Kameruno, Malio, Mozambiko, Niĝero, Niĝerio, Centr-Afrika Respubliko, Somalio kaj Sud-Sudano. En Sirio, reĝim-rilataj milicoj efektive gvidis ondon da masakroj, mortigante centojn da civiluloj, multaj pro religiaj kialoj.

Unuigintaj Nacioj kaj aliaj organizaĵoj dokumentis milojn da kazoj de konflikto-rilata seksa kaj seksbazita perforto en pluraj landoj, inkluzive de Centr-Afrika Respubliko, DRK, Somalio, Sudano kaj Sud-Sudano. En Sudano, la Rapida Subtena Forto vaste kaj sisteme uzis seksan perforton por humiligi, puni kaj delokigi virinojn; kaj la Sudanaj Armitaj Fortoj

Ankaŭ ili faris seksan perforiton, inkluzive de seksperforto, kontraŭ virinoj kaj viroj.

Ŝtatoj devas fari realajn paŝojn por haltigi genocidon kaj kunlabori kun Unuiĝintaj Nacioj kaj aliaj instancoj por preventi kaj trakti krimojn laŭ internacia juro.

NERESPONSBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ KAJ PRODUKTADO Ŝtatoj daŭre efektivigis kaj faciligis nerespondecajn armiltransferojn, kies ricevantoj foje partoprenis en la farado de krimoj laŭ internacia juro, riskante fariĝi kunkulpuloj. Usono provizis grandegan militistan subtenon al Israelo.

La Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj liveris armilojn al la Rapid Support Forces de Sudano, inkluzive de progresintaj ĉinaj armiloj kaj kirasitaj trupveturiloj, kiujn la grupo uzis en Darfuro.

Premo sur ŝtatoj kaj armilfirmaoj intensiĝis, kun ia efiko. En antaŭaj jaroj, Belgio, Kanado, Hispanio, Italio, Japanio, Nederlando, Britio kaj aliaj landoj faris paŝojn por redukti armiliverojn al Israelo, kvankam tiuj ofte rezultigis nur rifuzon doni novajn eksportlicencojn dum daŭre liverante armilojn laŭ ekzistantaj licencoj. En 2025, iu progreso estis observita. En Belgio, tribunalo ordonis al la Flandra Regiono ĉesigi ĉiujn armiltransportojn al Israelo, post malpermeso de armileksportoj al tiu lando el Valonio. En Germanio, la registaro anoncis, ke ĝi ne donos novajn eksportlicencojn al Israelo por armiloj, kiuj povus esti uzataj en Gazao, kvankam ĝi poste ĉesigis ĉian suspendon. En Slovenio, malgraŭ efektividaj defioj, la ŝtato anoncis malpermeson de ĉia armilkomerco kun Israelo, inkluzive de transito kaj importado. En Hispanio, ampleksa armilembargo kontraŭ Israelo estis sanktigita en leĝo. Deciditaj entrepreni kunordigitajn jurajn kaj diplomaciajn agojn por subteni internacian juron kaj montri solidarecon kun la palestina popolo, Sud-Afriko, Bolivio, Kolombio, Kubo, Honduro, Malajzio, Namibio kaj Senegalio formis la Hagan Grupon kaj promesis haltigi ĉian armilkomercon kun Israelo. Aktivismo kontraŭ armilfluoj al Israelo intensiĝis tutmonde: tutlandaj strikoj estis organizitaj en Italio, kaj havenlaboristoj en Hispanio, Francio, Grekio, Italio, Maroko kaj Svedio okazigis protestojn por interrompi armilsendaĵojn al Israelo.

Pluraj landoj tamen retiriĝis de sia engaĝiĝo malpermesi certajn armilojn, aŭ anoncis sian intencon fari tion. Litovio retiriĝis de la Konvencio pri Aretmunicioj; ĝi estis la unua, kiu faris tion ekde la adopto de ĉi tiu instrumento en 2008. Estonio, Finnlando, Latvio, Litovio kaj Pollando informis UN-on pri sia intenco retiriĝi de la Konvencio pri la Malpermeso de la Uzo, Stokado, Produktado kaj Translokigo de Kontraŭpersonaj Minoj kaj pri ilia Detruo (Traktato de Otavo), citante minacojn de Rusio. En Finnlando kaj Pollando, altrangaj oficistoj deklaris, ke iliaj landoj rekomencos hejman produktadon de kontraŭpersonaj minoj. Ukrainio informis UN-on pri sia intenco suspendi la efektivigon de la Traktato de Otavo, kiu kontraŭis la provizaĵojn de la Traktato mem. Tamen, la plej multaj ŝtatoj agnoskis la humanitarajn, jurajn kaj etikajn problemojn prezentitajn de artefarita inteligenteco kaj aŭtonomaj armilsistemoj. En la kunteksto de la Unua Komitato de la Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj, 156 ŝtatoj voĉdonis favore al rezolucio, kiu alvokis la kompletigon de laboro pri la elementoj necesaj por la disvolvigo de internacia instrumento pri aŭtonomaj armilsistemoj kun la celo de estontaj intertraktadoj.

Ŝtatoj kaj kompanioj devas ĉesigi nerespondecajn armiltransdonojn, inkluzive al Israelo¹. Ŝtatoj devas realigi al la Konvencio pri Aretmunicioj kaj la Traktato de Otavo kaj negoci traktaton malpermesantan certajn aŭtonomajn armilsistemojn kaj strikte reguligantan la uzon de sistemoj, kiuj povas esti uzataj laŭleĝe.

SENDEPUNECO En 2025, kelkaj landoj, inkluzive de Usono kaj Rusio, atakis aŭ subfosis internaciajn respondigeblajn mekanismojn. Eĉ pli damaĝe, Usono trudas sankciojn al prokuroroj kaj juĝistoj de la Internacia Kortumo (IPK), la Speciala Raportisto de UN pri la Okupaciitaj Palestinaj Teritorioj, kaj pluraj palestinaj homaj-raĵtoj-organizoj, kun la intenco malhelpi la laboron de la IKK kaj ŝirmi israelajn kaj usonajn civitanojn de respondebleco. Rusaj tribunaloj eldonis arestordonojn kontraŭ oficistoj de la IKK. Aliaj landoj plejparte faris nenion por protekti ĉi tiujn individuojn kaj organizojn, same kiel la IKK mem. La EU, siaflanke, elektis ne aktivigi sian Blokan Statuton, juran instrumenton kiu malhelpas la eksterterorian aplikon de fremdaj leĝoj kiuj povus influi eŭropajn unuojn. Burkino, Malio kaj Niĝero, ĉiuj tri membroj de la IKK, anoncis sian intencon retiriĝi de la Roma Statuto, dum Hungario iris eĉ pli malproksimen per prezentado de formala sciigo pri sia retiriĝo en 2026. Pluraj membroŝtatoj de la IKK, inkluzive de Hungario, Italio kaj Taĝikio, ne efektivigis arestordonojn eldonitajn de la Kortumo.

Internaciaj mekanismoj tamen daŭrigis sian laboron por antaŭenigi respondecon. La Internacia Kortumo eldonis arestordonojn kontraŭ du talibanaĵ gvidantoj pro la krimo kontraŭ la homaro de seksbazita persekutado farita kontraŭ virinoj, knabinoj kaj GLAT-uloj ekde kiam la talibanoj revenis al la povo en Afganio en 2021.

Ĝi ankaŭ malsigelis mandatojn kontraŭ libiaj civitanoj akuzitaj pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro. La eksa prezidento de Filipinoj estis transdonita al la Internacia Kortumo (IPK) laŭ arestordono eldonita kontraŭ li pro la krimo de murdo, rilata al mortigoj faritaj dum la "milito kontraŭ drogoj". En decembro, Antaŭprocesa Ĉambro de la IKK konfirmis 39 akuzojn prezentitajn de la Oficejo de la Prokuroro kontraŭ Joseph Kony, fondinto kaj gvidanto de la Lord's Resistance Army en Ugando. En la sama monato, Germanio kapitulacis al la IKK Khaled Mohamed Ali El Hishri, altranga membro de potenca libia milico, kiu estis serĉata pro mandato pro krimoj kontraŭ la homaro kaj militkrimoj rilataj al perforto en la fifama malliberejo Mitiga en Tripolo, la libia ĉefurbo. La IKK trovis la gvidanton de la Janjaweed-milico kulpa pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro faritaj en 2003 kaj 2004 dum perfortaj atakoj en Darfuro, Sudano. La Speciala Krima Kortumo, hibrida kortumo en Centr-Afrika Respubliko, trovis ses iamajn membrojn de armita grupo kulpaĵ pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro rilate al la mortigo de dekoj da homoj kaj la delokiĝo de centoj pli dum atako farita de la grupo en 2020.

Novaj mekanismoj ankaŭ estis kreitaj. La Konsilio de Eŭropo starigis La Speciala Tribunalo por la Krimo de Agreso kontraŭ Ukrainio estis establita por esplori kaj procesigi civilajn kaj armeajn gvidantojn de Rusio kaj aliaj landoj suspektataj pri respondeco pri ĉi tiu krimo. Efektive, kvankam la Internacia Kortumo eldonis arestordonojn por ses altrangaj rusaj oficialuloj, inkluzive de Vladimir Putin, pro militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro, ĝi ne havis jurisdikcion por procesi la krimon de agreso kontraŭ Ukrainio. La Konsilio pri Homaj Rajtoj de UN, siaflanke, kreis sendependan enketan mekanismon por Afganio.

Ŝtatoj devas subteni kaj protekti la Internacian Kortumon, inkluzive per aktivigo aŭ devigado blokante leĝojn por protekti ĝiajn ŝtatoficistojn kaj dungitaron kontraŭ

minacoj kaj sankcioj. Ili devas certigi, ke arestordonoj eldonitaj de la Internacia Kortumo kontraŭ ŝtataj oficistoj estas plenumitaj, sen ke ĉi-lastaj povu alvoki juran imunecon por la krimoj, pri kiuj ili estas akuzitaj.²

PUNAJ KAJ AŬTORITATAJ PRAKTIKOJ SUBPRESO DE MALKONSENTO

Ĉie en la mondo, ŝtataj oficistoj kaj aliaj potencoj fidis je diversaj aŭtoritatismaj praktikoj por silentigi la civilan socion kaj eviti respondecon. Multaj ŝtatoj uzis kontraŭleĝan forton por subpremi protestojn celantajn esprimi politikajn kaj sociekonomiajn postulojn. En Tanzanio, la subpremo de post-elektaj protestoj rezultigis la mortojn de centoj. En Nepalo, junular-gvidataj protestoj kontraŭ korupto kaj la malpermeso de sociaj retoj ankaŭ estis renkontitaj per subpremo, lasante 76 homojn mortintaj, inkluzive de protestantoj kaj membroj de la sekurecaj taĉmentoj. En Irano, sekurecaj taĉmentoj mortigis kaj vundis multajn homojn uzante kontraŭleĝan forton (pafiloj kaj aerpafiloj) dum protestoj kiuj komenciĝis la 28-an de decembro en la ĉefurbo, Teherano, kaj rapide disvastiĝis tra la lando. Mortoj de protestantoj rezultantaj el la kontraŭleĝa uzo de forto estis dokumentitaj en pluraj aliaj landoj, inkluzive de Angolo, Kameruno, Ekvadoro, Indonezio, Kenjo, Madagaskaro, Pakistano, Peruo kaj Turkio. En iuj landoj, polico uzis specojn de armiloj kies uzo ne estis sufiĉe reguligita, kiel ekzemple longdistancaj akustikaj aparatoj en Serbio. Policiaj instancoj en multaj ŝtatoj ankaŭ uzis larmigan gason nerespondece.

Pluraj landoj, kiel ekzemple Afganio, Belorusio, Burkino, Ĉinio kaj Sud-Koreio Nord-Koreio, Kubo, Malio, Mjanmao, Nikaragvo, Ugando, Pakistano, Rusio kaj Venezuelo submetis homaj-rajtajn defendantojn, aktivulojn, ĵurnalistojn kaj aliajn al devigitaj malaperoj por enstampi timon. Aliaj ŝtatoj, inkluzive de Sauda Arabio kaj Irano, uzis la mortopunon kiel ilon por semi timon kaj krei falsan senton de sekureco kaj la iluzion de forta reĝimo.

Kelkaj ŝtatoj misuzis terorismon kaj naciajn sekurecajn leĝojn por puni kontraŭulojn, homaj-rajtajn defendantojn kaj aliajn aktivulojn akuzitajn pri malkonsento, inkluzive de pacaj agoj de civila malobeo. En Egiptujo, aŭtoritatoj akuzis milojn da homoj pri terorismo-rilataj deliktoj, ofte pro pace ekzercado de siaj homaj rajtoj. En Barato kaj la ĉinaj specialaj administrataj regionoj de Honkongo kaj Makao, aŭtoritatoj uzis naciajn sekurecajn kaj terorismajn leĝojn senbride por aresti homaj-rajtajn defendantojn kaj aktivulojn. En Venezuelo, almenaŭ 806 homoj restis arbitre detenitaj, multaj viktimoj de devigita malapero, dum la registaro daŭrigis sian politikon de subpremo kontraŭ ĉia reala aŭ perceptita malkonsento. En Tunizio, aŭtoritatoj submetis politikajn kontraŭulojn al politike motivitaj amasprocesoj kaj donis punojn de ĝis 45 jaroj en malliberejo laŭ terorismaj aŭ ciberkrimaj leĝoj. En Britio, aŭtoritatoj malpermesis Palestine Action, rektan agadretan kontraŭan al la partopreno de la lando en israelaj militaj operacioj, surbaze de vage vortigitaj kontraŭterorismaj leĝoj. Pli ol 2,000 homoj estis arestitaj tutlande simple pro pace kontraŭstaro al la malpermeso. La ŝtato ankaŭ procesigis 16 aktivulojn de Just Stop Oil, mediprotekta koalicio, pro ilia partopreno en diversaj agoj de civila malobeo celantaj haltigi la disvolviĝon de fosilia fuel-ekstraktado. La punoj, kiujn ili ricevis, variis de kvin monatoj ĝis kvin jaroj en malliberejo. En Usono, aŭtoritatoj klopodis...

Ili arestis kaj forpelis eksterlandajn studentojn, kiuj esprimis sian subtenon por la palestina popolo. Ili ankaŭ arestis homojn, kiuj manifestaciis kontraŭ la subpremo de senpaperaj migrantoj fare de la Enmigrada kaj Dogana Kontrolo-servo (ICE).

Ŝtatoj devas ĉesi subpremi kaj krimigi malkonsenton, inkluzive de pacaj agoj de civila malobeco. Ili devas teni viktimojn respondecaj pri ĉiuj malobservoj faritaj en la kunteksto de protestoj kaj garantii efikajn rimedojn.

MISUZAJ PRAKTIKOJ DE JURADO Multaj landoj malobservis internacian homrajtan juron en la kunteksto de la kontraŭbatalado de krimo. Ŝtate aprobitaj mortigoj eĉ estis toleritaj.

En septembro, la usona militistaro komencis bombi ŝipojn kaj malkaŝe efektivigi eksterkortumajn mortigojn en Latinameriko, la Kariba Maro kaj la Pacifika Oceano, bazite sur akuzoj, ke la celoj estis "narkoteroristo" implikitaj en drogkontrabandado. En oktobro, civila kaj milita polico en Rio-de-Janeiro, Brazilo, faris kontraŭdrogajn operaciojn en faveloj, kiuj lasis pli ol 120 homojn mortigitaj, plejparte nigrujoj kaj malriĉuloj; pluraj eksterkortumaj mortigoj estis raportitaj. Internaciaj protektoj kaj limigoj pri la uzo de la mortopuno ankaŭ estis ofte malobservitaj en la nomo de sekureco, ĉar ekzekutoj pro drogriktataj deliktoj pliiĝis.

Ĉie en la mondo, policaj instancoj uzis teknikojn, kiuj egalvaloras al torturo aŭ aliaj formoj de mistraktado.

Kelkaj uzis rekta-kontaktajn elektroŝokajn aparatojn (elektraj pulsaj defendarmiloj, miregigaj bastonoj) sur la stratoj, ĉe landlimoj, kaj en arestcentroj por migrantoj aŭ rifuĝintoj, menshigienaj instalaĵoj, policoj, malliberejoj kaj aliaj arestlokoj. Ĉi tiuj esence misuzaj aparatoj, kiuj liveras dolorajn ŝokojn per simpla butonpremo, estis uzitaj kontraŭ protestantoj, studentoj, politikaj kontraŭuloj, virinoj kaj knabinoj (inkluzive de gravedulinoj), infanoj kaj homaj-rajtaj defendantoj, inter aliaj. Ili kaŭzis brulvundojn, sensentemon, abortojn, urinajn problemojn, sendormecon, elĉerpiĝon kaj profundan psikologian traŭmaton. Ŝtatoj kaj korporacioj daŭre fabrikas, reklamas kaj vendas ĉi tiun specon de ekipaĵo. Ankaŭ okazis ĝeneraligita misuzo de elektroŝokaj armiloj, kiuj certe povas ludi legitiman rolon en konservado de ordo, sed ofte estis uzitaj por kaŭzi torturon aŭ alian mistraktadon, emfazante la bezonon submeti la komercon de norma polica ekipaĵo al striktaj, homaj-rajt-orientitaj kontroloj.⁴

Tamen, estas kuraĝige rimarki, ke la premo por UN-traktato kontraŭ la komerco de torturinstrumentoj intensiĝis en 2025. En junio, la kvar UN-mekanismoj kontraŭ torturo alvokis policajn agentejojn dum manifestacioj por montri pli grandan respondecon kaj respondiĝeblecon. Ili ankaŭ utiligis la okazon por subteni proponojn por la disvolviĝo de la traktato. Simile, la Komitato de Ministroj de la Konsilio de Eŭropo adoptis decidon kuraĝigantan siajn 46 membroŝtatojn subteni la disvolviĝon de jure deviga internacia instrumento kontraŭ la komerco de torturinstrumentoj. En julio, la EU vastigis la amplekson de varoj kovritaj de sia pionira regularo kontraŭ torturo, tiel plifortigante siajn regionajn mezurojn por malhelpi ĝin.

la transdono de polica ekipaĵo al personoj aŭ unuoj, kiuj uzas ĝin por torturo kaj aliaj formoj de mistraktado ie ajn en la mondo.⁵

Registaroj devas ĉesigi ŝtate aprobitajn mortigojn, inkluzive de tiuj faritaj en la nomo de sekureco. Ili devas duobligi siajn klopodojn por malpermesi esence misuzan polican ekipaĵon kaj submeti norman polican ekipaĵon al homaj-rajtaj komercaj kontroloj per subteno de la intertraktado de traktato de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ la komerco de torturinstrumentoj.

DISKRIMINACIO KAJ

MALOBSERVOJ DE LA RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Ĉie en la mondo, ŝtatoj

adoptis aŭtoritativajn praktikojn rilate al azilo kaj enmigrado. Kelkaj rajtigis mezurojn, kiuj estas kontraŭleĝaj laŭ internacia juro, aŭ evitis leĝdonajn procezojn por efektiviigi malutilajn migradpolitikojn.

En 2025, Usono kaj pluraj eŭropaj landoj, inkluzive de Kipro, Finnlando, Grekio, Hungario, Italio kaj Pollando, inter aliaj, adoptis aŭ efektivigis ekstremajn mezurojn por efektiviigi deportadojn kaj aliajn formojn de forigo kaj por malhelpi la neregulan eniron de rifuĝintoj kaj migrantoj, malobservante siajn homaj-rajtajn devojn. Irano kaj Pakistano perforte resendis aŭ forpelis pli ol 1,8 milionojn kaj 990 000 afganojn, respektive, malgraŭ homaj-rajtaj misuzoj faritaj de la talibanoj en Afganio. Inter decembro 2024 kaj februaro 2025, etiopiaj aŭtoritatoj perforte resendis pli ol 600 eritreanojn al ilia devenlando, ĉar eritreaj aŭtoritatoj konsideris la serĉadon de azilo eksterlande kiel ŝtatperfidon.

Landoj ofte prezentas siajn migradajn politikojn kaj azilsistemojn kiel neŭtralaj iloj, kiuj permesas al landoj aserti sian nacian suverenecon, protekti sian sekurecon kaj ekonomiajn interesojn, kaj eviti troan ŝarĝon sur publikajn rimedojn. Tamen, tutmonde, la heredaĵo de koloniigo kaj sklaveco daŭre formas sistemojn, leĝojn, politikojn kaj praktikojn, kiuj estas rekte aŭ nerekte diskriminaciaj kontraŭ rasigitaj homoj. En 2025, Amnestio Internacia kondamnis la sisteman strukturan rasismen, kiu makulis la azilajn kaj enmigradajn politikojn kaj praktikojn de pluraj landoj, inkluzive de Sauda Arabio, Kanado, Usono, Francio, Libio, Dominika Respubliko kaj Tunizio, same kiel, pli ĝenerale, la eŭropaj landoj de la Schengen-areo.⁶ En iuj kazoj, aŭtoritatoj uzis ciferecajn teknologiojn por plifortigi diskriminaciajn landlimajn sistemojn bazitajn sur raso, etneco aŭ nacia origino.⁷ Seksa diskriminacio foje aldoniĝis al la problemoj; En Dominika Respubliko, ekzemple, gravedaj aŭ mamnutrantaj haitiaj virinoj estis forpelitaj dum ili estis en la hospitalo.

Tutmonde, landoj tra la mondo malsukcesis protekti homojn delokiĝintajn trans limojn pro la sekvoj de klimata ŝanĝo. Preskaŭ neniu eldonis vizojn celantajn permesi al homoj sekure forlasi areojn aparte trafitajn de klimata ŝanĝo. Anstataŭe, ŝtatoj devigas homojn sekvi procedurojn kaj vojojn, kiuj ofte estas diskriminaciaj kaj restriktaj. La plej punataj grupoj estas rasigitaj kaj malriĉuloj, virinoj kaj aliaj marĝenigitaj grupoj. Ofte, maljunuloj, handikapuloj aŭ malsanuloj estas postlasitaj, ĉar ili ne plenumas la postulojn por akiri vizon, kiel ilustrite de la kazo de homoj forlasantaj la pacifikajn insularojn Tuvalo kaj Kiribato por serĉi rifuĝon en Nov-Zelando.

Ŝtatoj devas aboli aŭ reformi dunganto-ligitajn vizsistemojn aŭ dunganto kaj malfirmaj restadpermesoj, kiuj estas diskriminaciaj kaj favoras

eksploatado. Ili devas certigi, ke ciferecaj teknologioj ne plifortigu diskriminaciajn praktikojn ĉe landlimoj kaj establi jurajn kadrojn, kiuj protektas homojn delokitajn pro la sekvoj de klimata ŝanĝo.⁸

RASA DISKRIMINADO En ĉiuj

regionoj, registaroj okupiĝantaj pri aŭtoritatismaj praktikoj rilate al azilo kaj enmigrado, same kiel pri subpremado de malkonsento kaj polico, fidis je rasisma kaj diskriminacia retoriko. Krome, multaj landoj raportis pliiĝon de rasismokrimoj. Por trakti la radikajn kaŭzojn de rasa diskriminacio, la trafitaj loĝantaroj tutmonde kampaniis por kompensoj pro la historiaj maljustecoj hereditaj de koloniigo kaj sklaveco kaj iliaj nuntempaj sekvoj. En 2025, proklamita la "jaro de kompensoj" fare de la Afrika Unio, la nova festivalo Wakati Wetu kunvenigis centojn da partoprenantoj - artistoj, muzikistoj, politikaj gvidantoj, filantropoj, aktivuloj kaj kulturaj edukistoj - por ekzameni la heredaĵon de la sklavkomerco kaj koloniigo kaj antaŭenigi la ideon de restariga justeco.

La jaro 2025 ankaŭ markas la ducentjariĝon de la "ŝuldo pro sendependeco" trudita de Francio al Haitio, kiu devigis ĉi-lastan kompensi la antaŭan kolonian potencon pro la perditaj enspezoj rezultantaj el la ĉesigo de sklava laboro; aktivuloj kaj organizoj en Haitio kaj la diasporo petis Francion doni reparaciojn al la lando kaj alfronti ĝian kolonian pasintecon.

Bolivio, Kanado kaj Ekvadoro, inter aliaj landoj, permesis la vastiĝon de minprojektoj en indiĝenajn teritoriojn sen konsulti tiujn komunumojn per proceduroj kiuj konformas al internaciaj normoj postulantaj liberan, antaŭan kaj informitan konsenton. Indiĝenaj popoloj, kies kulturo kaj vivrimedoj ofte dependas de ekosistemoj, uzis jurajn kaj politikajn kanalojn por serĉi kompenson por la damaĝo kaŭzita de tiuj ĉi tereksproprietigoj, same kiel de koloniigo kaj ekstermado. Post pli ol 40 jaroj da lukto, la indiĝena popolo Avá Guarani Paranaense akiris kompenson en 2025, en grava kazo, pro la elpelo kaj inundado de siaj teroj. La tribunalo ordonis al la kompanio kreita de Brazilo kaj Paragvajo konstrui kaj funkciigi la akvoenergian digon kiu kaŭzis tiujn damaĝojn financi la aĉeton de 3 000 hektaroj da tero por la profito de la trafitaj komunumoj.

La registaroj de landoj, kiuj partoprenis aŭ profitis de historiaj maljustecoj kiel koloniigo, sklavkomerco kaj sklaveco, devas efektiviĝi taŭgajn restarigajn justecajn mezurojn. Ĉi tiuj mezuroj devas ne nur provizi riparojn por pasintaj maljustecoj, sed ankaŭ malmunti nuntempajn strukturojn kaj sistemojn, kiuj eternigas rasan diskriminacion kaj malegalecon.

SEKSBAZITA DISKRIMINACIO KAJ PERFORTO Tutmonde, virinoj kaj

knabinoj estis viktimoj de seksbazita perforto kaj alfrontis barojn al sia protekto, aliro al justeco kaj rimedoj, ofte plimalbonigitaj per diskriminacio bazita sur aliaj kialoj, inkluzive de migrada statuso, kasto, profesio, socia klaso aŭ religio.

En Afganio, la talibanoj eldonis dekretojn malpermesantajn virinojn de edukado kaj dungado, limigante ilian movadon, kaj antaŭenigante seksbazitan perforton kaj infangeedziĝon. En Nepalo, seksbazita perforto kontraŭ dalitoj (subpremataj) virinoj restis neenketa. En Sirio, alavitaj familioj, kiuj raportis pri la forkapto de virinoj kaj knabinoj fare de armitaj viroj, estis ignoritaj. En Ameriko, virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis alarmajn nivelojn de perforto, inkluzive de feminicidio. En Argentino, kvankam unu feminicidio okazis...

Kun perforto registrita ĉirkaŭ ĉiujn 35 horojn, la registaro forigis 13 esencajn programojn por preventi kaj trakti seksbazitan perforton. En Kartvelio, mizogina kaj seksisma retoriko de kelkaj altrangaj oficistoj estis akompanata de seksbazitaj homaj rajtoj-misuzoj kontraŭ virinaj protestantoj, inkluzive de minacoj de seksa atako kaj degradaj korpserĉoj. Pli pozitive, Bolivio kaj Burkino adoptis novajn leĝojn malpermesantajn infangeedziĝon, por kaj knabinoj kaj knaboj.

En 2025, kiel en antaŭaj jaroj, kelkaj landoj faris progreson rilate al abortrajtoj. En Danio, Ferooj kaj Norvegio, parlamentoj aprobis leĝojn celantajn plibonigi aliron al aborto, kaj Luksemburgo sanktigis aborton en sia konstitucio kiel neforigeblan rajton. En Malavio, la Alta Kortumo konfirmis la rajton de neplenaĝaj knabinoj, kiuj estis viktimoj de seksa perforto, havi aborton.

Kontraste, en la Dominika Respubliko, nova leĝo trudis totalan malpermeson de aborto. En multaj aliaj landoj tra la mondo, obstakloj malhelpantaj aliron al aborto kaj posta prizorgo restis.

La atakoj kontraŭ diversaj rajtoj de GLAT-uloj, precipe homoj Transgenraj rajtoj pliiĝis tutmonde, ofte instigite de diversaj individuoj aŭ unuoj malamikaj al seksaj aferoj. En Burkino, nova leĝo krimigis konsentajn samseksajn rilatojn. En Hungario kaj Slovakio, parlamentoj adoptis konstituciajn amendojn, kiuj agnoskus nur du seksojn (inan kaj viran) kaj sanktigis diskriminacion kontraŭ samseksaj paroj. En Kanado, Usono, Paragvajo, Peruo kaj Porto-Riko, restriktaj leĝoj aŭ politikoj koncerne la rajtojn de transgenuloj estis efektivigitaj. En Ĉinio, kelkaj interretaj platformoj, retejoj kaj diskutforumoj plenumis ŝtatajn cenzurdirektivojn kaj blokis individuajn aŭ grupajn diskutojn pri la rajtoj de GLAT-uloj kaj virinoj. En multaj landoj en la Mezoriento kaj Nordafriko, homoj estis arestitaj kaj procesigitaj pro sia seksa orientiĝo aŭ seksa identeco, kaj kelkaj ricevis severajn punojn pro konsenta seksumado kun samseksamaj homoj. Kontraste, tribunalaj decidoj en Japanio kaj Meksiko antaŭenigis la juran agnoskon de transgenuloj.

Ŝtatoj devas ĉesigi diskriminacion bazitan sur sekso kaj sekseco kaj efektivigi jurajn kaj financajn reformojn por certigi, ke ĉiuj virinoj, knabinoj kaj GLAT-uloj povu plene kaj egale ĝui siajn rajtojn, inkluzive de siaj seksaj kaj reproduktaj rajtoj. Ili devas certigi, ke ĉiuj viktimoj de seksbazita perforto havu efikan kaj ĝustatempan aliron al protekto, justeco kaj rimedoj.

EKONOMIAJ KAJ KLIMATAJ MALJUSTICOJ

SENMOVECO FRONTE AL LA KLIMATA KRIZO

Manĝaĵa sensekureco, devigita delokiĝo, kaj la detruo de hejmoj kaj vivrimedoj pro katastrofoj, kiujn klimata ŝanĝo pliverŝajnis kaj intensigis — kiel ekzemple sekecoj, inundoj, uraganoj, varmondoj kaj incendioj — akceliĝis en pluraj landoj tra ĉiuj enspezniveletoj. Kiel ĉiam, tiuj, kiuj plej malmulte kontribuis al klimata ŝanĝo, ĝenerale estis la plej forte trafitaj.

En novembro 2025, la Programo de Unuiĝintaj Nacioj pri la Medio indikis, ke la planedo probable spertos varmiĝon de ĉirkaŭ tri celsiugradoj kompare kun antaŭindustriaj niveloj antaŭ la fino de la jarcento, kondiĉe ke landoj...

efektivigi siajn ekzistantajn politikojn, kio ŝajnis ĉiam pli neverŝajna. En la lastaj jaroj, ŝtatoj ne faris sufiĉajn paŝojn por iom post iom forigi fosiliajn brulaĵojn aŭ trakti aliajn ŝlosilajn faktorojn de klimata ŝanĝo.

Antaŭ 2025, pluraj ŝtatoj, inkluzive de Brazilo kaj Kanado, eĉ aktive instigis la produktadon kaj eksportadon de fosiliaj brulaĵoj, ofte per subvencioj financataj de impostaj enspezoj. Usono premadis EU-membrojn por ke ili engaĝiĝu al importado kaj uzado de fosiliaj brulaĵoj. Nur ĉirkaŭ triono de la partioj de la Pariza Interkonsento prezentis siajn klimatajn agadplanojn (nacie determinitaj kontribuoj) antaŭ la limdato de 2025.

Krom instigi klimatan ŝanĝon, fosiliaj brulaĵoj prezentas gravajn sanriskojn por la almenaŭ du miliardoj da homoj, kiuj vivas ene de kvin kilometroj de la pli ol 18 000 aktivaj fosiliaj brulaĵejoj tutmonde, disigitaj tra 170 landoj. Oni taksas, ke 520 milionoj el ĉi tiuj homoj estas infanoj. Almenaŭ 463 milionoj da homoj vivas ene de unu kilometro de ĉi tiuj lokoj, eksponante ilin al signife pli grandaj mediaj kaj sanrisko.

Gvidantoj kunvenintaj ĉe la konferenco pri klimata ŝanĝo okazinta en Brazilo en novembro 2025 (COP30) ne plenumis la promeson de COP28 pri "transiro" al "laŭgrada forigo" de fosiliaj brulaĵoj. Ili eĉ ne reasertis ĉi tiun promeson. Nek ili pliiĝis la subvenciojn, kiujn malriĉaj landoj bezonas por adaptiĝi. 10 Provizaj financoj por financi klimatan agadon estas devo por riĉaj landoj helpi malriĉajn landojn adaptiĝi al la nunaj kaj estontaj detruaj efikoj de klimata ŝanĝo, pri kiuj ili ne respondecas. Ĉi tiuj bezonoj estas taksitaj je almenaŭ 300 miliardoj da usonaj dolaroj ĉiujare, kiujn landoj povus financi per justa impostado kaj la reasignado de grandaj subvencioj, kiuj estis asignitaj al fosiliaj brulaĵoj.

En ĉi tiu kunteksto, la konfirmo fare de la Internacia Kortumo kaj la Interamerika Kortumo pri Homaj Rajtoj pri la devoj de ŝtatoj en ĉi tiu areo estis signifa. Ĉi tiuj du internaciaj kortumoj ripetis en siaj konsilaj opinioj, ke ŝtatoj devas protekti homojn kaj la ekosistemojn, de kiuj ili dependas, kontraŭ klimata ŝanĝo, kio implicas laŭgradan forigon de fosiliaj brulaĵoj. Krome, Kolombio kaj Nederlando anoncis ĉe COP30, ke ili komune okazigos la unuan internacian konferencon pri la laŭgrada forigo de fosiliaj brulaĵoj, en aprilo 2026.

Ŝtatoj devas engaĝiĝi financi laŭpaŝan, rapidan kaj justan eligon de fosiliaj brulaĵoj kaj atingi justan transiron, inkluzive de subskribo de la Traktato pri Ne-Proliferado de Fosiliaj Brulaĵoj kaj aliĝo al la multflanka aliro gvidata de Kolombio kaj Nederlando.

MALOBSERVOJ DE EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ Aldone al la

multigo de damaĝoj kaŭzitaj de klimata ŝanĝo, ekzistas ekonomiaj krizoj kaj tutmondaj konfliktoj, kiuj jam delonge ekzistas sed estas pligravigitaj, unuflanke, de la maljusteco de la tutmonda ekonomia regad sistemo, kiu baziĝas sur la Internacia Monunua Fonduso kaj la Monda Banko kaj jam ne taŭgas por sia celo, kaj, aliflanke, de decidoj, kiujn la socio povus esti seninta, faritaj de altenspezaj landoj por progresive forigi la financojn asignitajn al la realigo de ekonomiaj, sociaj kaj kulturaj rajtoj, forigoj, kiuj rezultigis grandegan redukton de helpo.

Inflacio daŭre pliiĝis la koston de ŝuldinterrezoj, tiel ke multaj malriĉaj kaj mezriĉaj landoj havis nedaŭrigeblajn ŝuldnivelojn kaj ne havis

Ili ne kapablis investi en la efektiveco de ekonomiaj kaj sociaj rajtoj, precipe la rajtoj al sano, edukado kaj socia sekureco. Malegaleco en impostsystemoj kaj la manko de kontrolo super agresema impostfraŭdo fare de korporacioj kaj riĉuloj ankaŭ senhavigis ŝtatojn de multe bezonataj enspezoj por la realigo de ekonomiaj kaj sociaj rajtoj.

En multaj malriĉaj landoj, kaosaj kaj drastaj reduktaj al internacia evoluhelpo fare de Usono interrompis diversajn sanprogramojn, foje kondukante al ilia fermo, kaj interrompis aliron al esencaj medikamentoj, precipe damaĝante la plej marĝenigitajn loĝantarojn. Ĉi tiuj reduktaj, parto de pli larĝa tendenco de helpreduktaj fare de altenspezaj landoj, precipe en Eŭropo, nur plimalbonigis la jam ekzistantan mankon de preskaŭ 25 miliardoj da dolaroj inter la bezonoj identigitaj en UN-apelo kaj la financoj ricevitaj de Usono. Laŭ analizo publikigita en majo 2025 de la Internacia Savkomitato, tiuj, kiuj urĝe bezonas humanitaran helpon - taksitaj je 300 milionoj, multaj el kiuj vivis en konfliktaj zonoj - estis aparte trafitaj de ĉi tiu manko. Preskaŭ duono de la loĝantaro de Haitio, Sudano, Sud-Sudano kaj Jemeno suferis pro severa malsato, dum multaj aliaj estis subnutritaj.

Ĉio ĉi okazis en kunteksto, kie oni progresis direkte al la celoj de daŭripova evoluigo ne sufiĉis, malpli ol kvin jarojn antaŭ la templimo de 2030. Laŭ la raporto publikigita en julio 2025 de la Ĝenerala Sekretario de UN, iom pli ol triono de la celoj (35%) estis survoje por esti atingitaj aŭ faris moderan progreson direkte al tia atingo. La progreso estis nesufiĉa por preskaŭ duono de la celoj (48%) - kun 31% montrantaj marĝenajn gajnojn kaj 17% montrantaj neniun progreson. Eĉ pli maltrankviliga, 18% de la celoj regresis kompare kun la komenca nivelo de 2015.

Daŭrantaj intertraktadoj pri impostkonvencio de Unuiĝintaj Nacioj de naturo Devigaj interkonsentoj ofertas al landoj la ŝancon trakti malegalecojn en la tutmonda impostsystemo per komune adoptado de principoj, kiuj malhelpas impostfraŭdon, impostus poluantojn, kaj provizus sufiĉajn impostenspezojn por financi ĉiujn homajn rajtojn. Signifa progreso estis farita en 2025 rilate al la mandato de ĉi tiu konvencio, kiu kondiĉas, ke la fina traktato devas esti kongrua kun ekzistantaj homaj-rajtaj devoj de la ŝtatoj. Simila procezo kaj mekanismo por ŝuldo devas esti establitaj urĝe.

Landoj devas asigni almenaŭ 0.7% de sia malneta nacia enspezo al internacia helpo sen diskriminacio, se ili kapablas fari tion. Ili ankaŭ devas trakti la ŝuldkrizon per provizado de ŝuldoreliefo kiel eble plej rapide por ĉiuj landoj, kiuj estas troŝuldiĝintaj aŭ riskas fariĝi tiaj. Krome, ili devas subteni la Kadran Konvencion de Unuiĝintaj Nacioj pri Internacia Kunlaboro en Fiskalaj Aferoj.

Misuzoj de Homaj Rajtoj fare de Entreprenejoj: Entreprenejoj daŭre instigas kaj profitas de krizoj tra la mondo. Ekzemploj inkluzivas la konfliktojn en Gazao, Sudano kaj Mjanmao; la tutmondan klimatan krizon kaj la detruon de kritikaj vivejoj; kaj sennombrajn kazojn kie kompanioj malobservas la rajtojn de laboristoj kaj tiuj, kiujn ili agadoj tuŝas. Landoj malsukcesas protekti viktimojn de misuzoj de homaj rajtoj fare de entreprenoj. Usono eĉ nuligis kelkajn regularojn kaj forigis ŝlosilajn agentejojn.

Usono ankaŭ aktive subtenis la disvolviĝon de la energisektoro. fosiliaj brulaĵoj, dum malamikeco al multflankismo, militema retoriko de ĉefaj tutmondaj oficistoj, kaj ekonomia konkurenco kun Ĉinio instigas konkurencon

La vetkuro por ekstrakti mineralojn estas pelata de sekurec-orientita logiko. Ĉi tiuj mineraloj efektive gravas por la transiro al renovigeblaj energioj kaj ankaŭ por diversaj militaj uzoj. Tamen, ĉi tiu vetkuro instigas la intensan ekstraktadon de naturaj rimedoj fare de kompanioj, kiuj ignoras homajn rajtojn por maksimumigi siajn profitojn. La rezultoj estas sinistraj: devigitaj eldomigoj, malobservoj de laboristaj rajtoj, akvo-, grundo- kaj aerpoluado, kiu damaĝas sanon kaj agrikulturon, kaj tiel plu.

La adopto fare de EU de la Direktivo pri Daŭripovo de Entreprenejoj, grava regularo deviganta grandajn kompaniojn observi novajn regulojn pri homaj rajtoj, la media efiko de iliaj agadoj kaj klimata ŝanĝo, ofertis brileton de espero, ĉar kompanioj en multaj aliaj landoj tra la mondo ankaŭ devos observi ĉi tiujn regulojn por komerci kun EU. La regularo ĝuis fortan publikan subtenon: laŭ enketo mendita de Amnesty International kaj Global Witness en 2025, proksimume tri kvaronoj el la pli ol 10 000 homoj enketitaj en 10 eŭropaj landoj subtenis ĝin. La direktivo ankaŭ instigis aliajn landojn, inkluzive de Indonezio, Sud-Koreio kaj Tajlando, konsideri adopti similajn regulojn. Tamen, sub premo de multnaciaj kompanioj kaj aliaj landoj, inkluzive de Usono, la Eŭropa Parlamento signife malvastigis ĝian amplekson en novembro 2025.

Krome, la disvastiĝo de SLAPP-procesoj havis timigan efikon sur la klopodoj de la civila socio kontraŭbatali median degradiĝon kaj aliajn kontraŭleĝajn agadojn fare de potencaj korporacioj. En unu tia kazo, usona tribunalo ordonis al Greenpeace pagi 660 milionojn da usonaj dolaroj al la fosilia fuela kompanio Energy Transfer, endanĝerigante la ekziston mem de ĉi tiu internacia NRO. La tribunalo subtenis la kompanion, kiu akuzis Greenpeace pri kontraŭstaro al la Dakota Access Pipeline, naftodukto transportanta krudan nafton de Norda Dakoto al Ilinojso. Ĝi trovis Greenpeace kulpa pri kalumnio, senrajta eniro kaj ĝeno, inter aliaj akuzoj. La kompanio ankaŭ provis malhelpi Greenpeace iniciati jurajn agojn en Nederlando, kie naciaj kaj eŭropaj juraj kadroj forte protektas kontraŭ la uzo de SLAPP-procesoj fare de korporacioj.

Ŝtatoj devas adopti novajn, striktajn regulojn por malhelpi kompaniojn misuzi homajn rajtojn kaj por respondeciigi tiujn, kiuj faras tion, samtempe provizante efikajn rimedojn por viktimoj.

TEKNOLOGIO KAJ HOMRAJTA MISUZO: KONTRAŬLEĜA GVIATADO KAJ CIFERCA SUBPREMO.

Ŝtatoj uzis teknologion por efektiviigi kaj plifortigi aŭtoritatismajn

praktikojn. En 2025, novaj enketoj rivelis la amplekson de la deplajo de gviatado- kaj cenzuriloj. Amnestio Internacia malkovris la vendon al la pakistana ŝtato de komerca versio de la Granda Fajromuro de Ĉinio, cenzura kaj filtra sistemo uzata de ĉinaj aŭtoritatoj por kontroli informojn alireblajn en la interreto en la lando, kaj la deplajon fare de Usono de gviatado-iloj kontraŭ studentaj kaj migrantaj protestantoj. En iuj landoj, inkluzive de Afganio, Pakistano, Tanzanio kaj Sud-Sudano, aŭtoritatoj trudis limigojn al interreta aliro por limigi la rajton je esprimlibereco, ĉefe en la kunteksto de protestoj. En Kenjo, aŭtoritatoj sisteme uzis teĥnologie faciligitajn metodojn de subpremo (interretaj timigaj taktikoj, minacoj, incito al malamo, kontraŭleĝa gviatado) kiel parton de kunordigita kaj daŭra kampanjo por subpremi junular-gvidatajn protestojn.

Tiuj praktikojn faciligis kompanioj. Denove ĉi-jare, aperis raportoj pri atakoj faritaj per tre entrudiĝema spionprogramo disvolvita de diversaj kompanioj kiel Intellexa, NSO kaj Paragon, montrante la danĝeron prezentitan de la manko de reguligo de la merkato de progresintaj spionprogramoj.

Ŝtatoj devas tuj malpermesi la uzon kaj translokigon de tre trudemaj spionprogramoj kaj establi moratorion pri la uzo kaj translokigo de iu ajn spionprogramo ĝis kiam sistemo de protektoj estos enkondukita, kiu povas efike protekti la loĝantaron kontraŭ homaj-rajtoj-misuzoj.

ARTEFARITA INTELIGO KAJ MALOBSERVO DE HOMRAJTOJ La disvolviĝo de facile haveblaj generaj artefarita inteligenteco (AI) daŭris je rompa rapideco, kaj 2025 markis la lanĉon de multaj novaj modeloj disvolvigitaj de teknologiaj gigantoj kiel Google, Meta kaj Microsoft, kaj gravaj AI-ludantoj kiel Anthropic kaj OpenAI. Por krei kaj funkciigi la vastan fizikan infrastrukturon necesan por atingi la celojn de la industrio kaj investantoj, precipe por konstrui datencentroj, la ekspluatado de naturaj rimedoj - kiel la mineraloj esencaj por fabrikado de komputila aparataro kaj la akvo uzata por malvarmigo - kaj energikonsumo intensiĝis. Ĉi tiu disvolviĝo havis malutilajn sekvojn por homaj rajtoj (media degenero ĉirkaŭ datencentroj, erozio de laboristaj rajtoj). Alfronite al ĉi tiu situacio, lokaj luktoj kontraŭ la senbrida konstruado de datencentroj multiĝis en pluraj landoj, inkluzive de Brazilo, Usono, Irlando kaj Meksiko. Samtempe, kreskanta nombro da teknologiaj laboristoj organiziĝis por postuli pli sekurajn laborkondiĉojn - de entreprenaj ĉefsidejoj en Silicon Valley ĝis centroj kie enhavmoderigo, datenetikadado kaj aliaj rilataj agadoj estas subkontraktitaj al Afriko kaj aliloken.

AI ankoraŭ estis nesufiĉe reguligita. Novaj administrataj instrumentoj adoptitaj en 2025 — kiel ekzemple la Gvidlinioj pri Administrado de AI de Barato — estis aŭ neligaj aŭ ekstreme ĝeneralaj. La EU entreprenis simpligi sian Reguligon pri Korporacia Respondeco kaj Teknologio kiel parto de movo por redukti burokratismon kaj pliiigi konkurencivon. Tamen, ĉi tiuj mezuroj celas malfortigi ekzistantajn leĝdonajn protektojn, kiel ekzemple la Eŭropa Leĝo pri Artefarita Inteligenteco, kiu estas destinita certigi, ke AI-sistemoj uzataj en la EU estas sekuraj, traveblaj, nediskriminaciaj kaj respektemaj al fundamentaj rajtoj. Ili ankaŭ povus havi konsekvencojn por multaj aliaj eŭropaj reguligaj protektoj.

Ŝtatoj daŭre investis en projektojn pri cifereca publika infrastrukturo. En 2025, Britio anoncis la enkondukon de cifereca identigilo, dum EU komencis disvolvi ciferecan identecan monujon. Dum pluraj jaroj, landoj tendencis lanĉi grandskalajn ciferecajn identecsisistemojn, kiel ekzemple Aadhaar en Barato. Ĉi tiuj sistemoj akompanis aŭ metis la fundamenton por la uzo de AI en socia bonfarto, kio plimalbonigis malegalecojn. La integrado de AI-sistemoj en funkciojn kiel polico, enmigradaj servoj kaj la militistaro kontribuis al homaj-rajtoj-malobservoj, precipe kontraŭ rasigitaj loĝantaroj.

Ŝtatoj devas realigi devigajn, devigeblajn kaj homaj-rajtajn regulojn por regi AI-sistemojn. Ĉi tiuj reguloj devas, aparte, malpermesi la disvolvon kaj deplojon de AI-sistemoj, kiuj estas nekongruaj kun internacia homaj-rajtoj-juro.

SOCIETAJ RETOJ KAJ MALOBSERVOJ DE HOMAJ RAJTOJ La publiko pli kaj pli konscias pri la konverĝo inter damaĝo kaŭzita de sociaj retoj kaj aliaj sociaj problemoj. Amnestio Internacia kontribuis al ĉi tiu konscio per analizo de la rekomendsistemo de la socia reto X, uzante la ekzemplon de la rasismaj tumultoj, kiuj okazis en Britio en 2024 post atako en kiu tri junaj infanoj estis mortigitaj en Southport, Anglio. 16 Malveraj asertoj, ke la aŭtoro de la atako estis islama migranto aŭ azilpetanto, disvastiĝis vaste interrete. Ĉar X fariĝis centro por rasisma, islamofoba kaj ksenofoba retoriko, perforto erupciis eksterrete, kun homamasoj celantaj moskeojn, rifuĝintejojn kaj kvartalojn kun grandaj aziaj, nigraj aŭ islamaj loĝantaroj. Samtempe, X kaj Meta, kiuj funkciigas Facebook kaj Instagram, faris signifajn reduktajn al siaj teamoj pri "fido kaj sekureco", respondecaj pri certigi, ke la platformoj estas sekuraj, findindaj kaj liberaj de malutila konduto. La du kompanioj ankaŭ reduktis kelkajn el siaj programoj pri faktokontrolado.

Multaj landoj pripensis rimedojn por plej bone protekti infanojn interrete. Aŭstralio adoptis novan leĝon malpermesantan al infanoj sub 16 jaroj uzi sociajn retojn, kaj Malajzio anoncis, ke ĝi konsideras similan ĝeneralan malpermeson. Kvankam ĉi tiuj rimedoj montras pretecon kontraŭbatali danĝerajn platformojn, ili limigas la rajton de junuloj esprimi sin kaj aliri informojn interrete sen trakti la veran kaŭzon: la fakton, ke sociaj retoj endanĝerigas ĉiujn uzantojn per sia senĉesa strebado al atento kaj sia ekspluatado de personaj datumoj.

Amnestio Internacia ankaŭ montris en 2025 kiom facile infanoj kaj junuloj, kiuj montris intereson pri mensa sano ĉe TikTok, povus esti trenitaj en "spiralon" de enhavo pri depresio kaj memmortigo.

Pli da organizaĵoj kaj aktivuloj parolis kontraŭ grandaj sociaj amaskomunikilaj kompanioj. En Kenjo, signifa unua venko estis atingita en proceso kontraŭ Meta, kiu levis gravajn jurajn demandojn pri la algoritmoj de Facebook. La Alta Kortumo de Kenjo decidis, ke ĝi havas jurisdikcion pri malobservoj de kenjaj konstituciaj rajtoj, malgraŭ la objektoj de Meta. La kazon, kiu ricevis subtenon de Amnestio Internacia, prezentis du etiopiaj ŝtatoj kaj la Katiba Instituto de Kenjo. Ili akuzis Facebook pri reklamado de danĝera enhavo dum la armita konflikto, kiu detruis Etiopion inter 2020 kaj 2022. La decido de la Alta Kortumo estas esperema, ĉar ĝi montras, ke marĝenigitaj grupoj povas akiri justecon, kie ajn ili estas en la mondo. Ĝi defias la ideon, ke landoj ekster Usono kaj Eŭropo estas nur merkatoj por esti ekspluatataj.

Sociaj amaskomunikiloj devas revizii siajn komercajn modelojn por preventi homaj-rajtoj-misuzojn kaj trakti ilin kiam ili okazas. Ŝtatoj devas efektiviĝi pli striktajn regularojn por protekti ĉiujn uzantojn kaj rigore devigi ekzistantajn regularojn.

-
1. Fermu la kranon de la ekonomio, kiu permesas al Israelo fari siajn krimojn, la 18-an de septembro
 2. Internacia Jura Komisiono: Adopto de plivastigita artikolo priceptoj al 'funkcia imuneco' ĝenerale bona, sed plua plibonigo postulas daŭran atenton, 23-a de majo
 3. Ilo de timo: Ekzekutoj pliiĝas dum mortopuno estas uzata por montri la pezan manon de la ŝtato, la 10-an de oktobro
 4. "Mi ankoraŭ ne povas dormi nokte." La misuzo de elektraj impulsaj ekipaĵoj tutmonde, 6-a de marto

5. "EU: Bonvenaj ŝanĝoj al la Kontraŭtortura Regularo de EU devus inspiri pli ambiciajn tutmondajn klopodojn kontraŭ torturo", 5-a de aŭgusto
6. Fermante la Pordon? Kiel Vizo-Politiko en la Schengen-Areo de Eŭropo Malsukcesigas Homrajtajn Defendantojn, 30-a de oktobro
7. "Kial sistema rasismo estas forte ligita al migradaj kaj azilsistemoj", 18-a de decembro
8. Resumo de lobiado por la defendo de la rajtoj de rifuĝintoj, azilpetantoj kaj migrantoj en la cifereca epoko,
la 12-an de septembro
9. Ekstraktado kaj Formorto: Kial la Vivciklo de Fosiliaj Brulaĵoj Minacas Vivon, Naturon kaj Homajn Rajtojn, 12-a de novembro
10. "COP30. Rajtoj estas malrespektataj, sed civitana povo montras, ke la homaro venkos," 22-a de novembro
11. Sufiĉe da mono por ĉiuj: Mobilizado de financoj por klimata justeco, 16-a de januaro
12. Vivoj en danĝero. La kaosa kaj subita retiriĝo de internacia helpo metas milionojn da vivoj en danĝeron, 29-a de majo
13. "Nova enketo indikas, ke la plimulto de eŭropanoj subtenas la protektadon de homaj rajtoj kaj la medio."
"Fronte al malsukcesoj en ĉi tiuj areoj ene de la Eŭropa Unio", la 2-an de oktobro
14. La granda EU-malreguligo: Katastrofa Omnibus-propono erozias la entreprenajn respondigeblajn devontigojn de EU kaj draste reduktas homajn rajtojn kaj mediprotektado, la 10-an de marto
15. "Usono. La maltrankviliĝa juĝo kontraŭ Greenpeace starigas precedencon malutilan al la protekto kaj antaŭenigo de rajtoj
"Homaj Rajtoj kaj Klimata Justeco", 20-a de marto
16. Britio: Teknika klarigo pri la rekomend sistemo de X kaj la rasismaj tumultoj de 2024, 6-a de aŭgusto
17. Kaptita en la "kuniklotruo". Novaj pruvoj montras la riskojn de TikTok por la mensa sano de infanoj, 20-a de oktobro
18. "Kenjo. La kompanio Meta povus esti procesigita en Kenjo pro sia rolo en la konflikto en Etiopio", 3-a de aprilo

REGIONA RESUMO AFRIKO

La ĉefaj armitaj konfliktoj en la regiono daŭris kun preskaŭ la sama intenseco, kaj diplomaciaj klopodoj por fini ilin ne sukcesis ĉesigi la rezultajn malobservojn, protekti civilulojn, aŭ respondecigi la krimintojn. Eksteraj aktoroj daŭre instigis ĉi tiujn konfliktojn, inkluzive de liverado de municio kaj armiloj al la koncernaj partioj.

La celo forigi malsaton kaj manĝaĵan sensekurecon antaŭ 2025, kiun la UA starigis por si mem en 2014, ne estis atingita. La jam malfortikaj sansistemoj de la regiono spertis eĉ pli grandan premon pro la malkresko de publika helpo provizita de Usono, kiu kaŭzis la redukton, suspendon aŭ eĉ malaperon de esencaj sanservoj.

Kelkaj ŝtatoj rigardis la protestojn kiel minacon, kio tio igis ilin perforte disigi, maldece limigi, aŭ eĉ malpermesi ilin. Subpremo intensiĝis en balotaj kunteksto, kaj militaj reĝimoj celantaj kritikajn voĉojn en la nomo de nacia sekureco.

Milionoj da homoj restis delokitaj pro konfliktoj aŭ klimat-rilataj katastrofoj. Sudano restis la scenejo de la plej granda kaj plej rapide plimalboniĝanta delokiĝokrizo en la mondo.

La ŝtatoj kaj la internacia komunumo ne faris tion, kio necesas por protekti la loĝantarojn de la regiono kontraŭ sekecoj kaj inundoj pliseverigitaj de klimata ŝanĝo.

Sociaj normoj kaj kelkaj individuoj kaj organizoj atakantaj fundamentajn rajtojn daŭre instigis diskriminacion kaj perforton bazitajn sur

pri sekso rilate al virinoj kaj knabinoj. Krome, kelkaj ŝtatoj instrumentigis jurajn sistemojn por celi GLAT-homojn kaj trudi diskriminaciajn mezurojn al ili.

La aŭtoritatoj subfosis klopodojn kontraŭbatali senpunecon kaj certigi respondigeblecon, tiel endanĝerigante aliron al justeco kaj efikaj rimedoj por viktimoj de la plej gravaj krimoj.

KONTRAŬLEĜAJ ATAKOJ KAJ HOMCIDOJ

La eskaliĝo de la konflikto en Sudano daŭris, kiam la Sudanaj Armitaj Fortoj (SAF) reakiris la ĉefurbon, Ĥartumon, kaj la ŝtaton Al-Ĝazira de la Rapida Subtena Forto (RSF) en januaro kaj februaro. Farante tion, la SAF kaj ĝiaj aliancanoj efektivegis reprezaliojn kontraŭ civiluloj. En la ŝtato Al-Ĝazira, ili celis membrojn de la Kanabi-komunumo, akuzante ilin pri kunlaborado kun la RSF. Ili mortigis civilulojn, bruligis domojn, kaj prirabis posedaĵojn kaj brutaron. En oktobro, la RSF transprenis kontrolon de El Faŝero (Norda Darfuro) post 18-monata sieĝo. Post konkerado de la urbo, FAR-batalantoj masakris civilulojn, seksperfortis kaj submetis virinojn kaj knabinojn al aliaj formoj de seksa perforto, kaj prenis ostaĝojn por elaçeto. La FAR ankaŭ intensigis siajn atakojn en la regiono Kordofano, precipe kontraŭ la urbo Bara (Norda Kordofano), kie ĝi efektivegis resumajn ekzekutojn. Dume, eksteraj aktoroj daŭre instigis la konflikton per liverado de armiloj al la diversaj partioj. La Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj provizis la FAR per progresinta ĉina armilaro, kiun la grupo uzis en Darfuro.

En la Demokratia Respubliko Kongo (DRK), la konkero de la urboj Goma (Nord-Kivu) kaj La atako kontraŭ Bukavu (Sud-Kivu) fare de la Movado de la 23-a de Marto (M23), armita grupo subtenata de Ruando, markis intensiĝon de la konflikto en la oriento de la lando en januaro kaj februaro.

M23 kontraŭleĝe mortigis civilulojn kaj submetis arestojn al malhomaj kondiĉoj, torturo kaj aliaj mistraktadoj. Ĝiaj batalantoj atakis hospitalojn en Goma kaj kidnapis pacientojn kaj flegistojn, kaj ankaŭ, en iuj kazoj, kongolajn soldatojn kaŝitajn tie. Inter la 28-a de januaro kaj la 9-a de aprilo, M23 mortigis pli ol 200 homojn en Goma. Ĝi ankaŭ mortigis almenaŭ 319 aliajn inter la 9-a kaj 21-a de julio en la teritorio Rutshuru. Armitaj grupoj operaciantaj en la provinco Ituri estis same perfortaj; la Kooperativo por la Disvolviĝo de Kongo/Unio de Revolucioj por la Defendo de la Konga Popolo mortigis pli ol 150 homojn en januaro kaj februaro. Inter julio kaj aŭgusto, la Aliancitaj Demokratiaj Fortoj (uganda armita grupo) mortigis pli ol 250 civilulojn en atakoj faritaj en Ituri kaj en la teritorio Lubero (Nord-Kivu).

Ĉi-jare denove, kontraŭleĝaj atakoj kaj mortigoj atribueblaj al la fortoj Registraraj kaj armitaj grupoj atakoj estis raportitaj en la kunteksto de aliaj delongaj konfliktoj en la regiono, inkluzive de en Burkino Faso, Kameruno, Malio, Mozambiko, Niĝero, Niĝerio, la Centra-Afrika Respubliko, Somalio kaj Sud-Sudano. En Burkino Faso, la armeo kaj ĝia aliancinta milico, la Volontuloj por la Defendo de la Patrujo, mortigis almenaŭ 58 civilulojn en kaj ĉirkaŭ la urbo Solenzo (regiono Bankui) inter la 10-a kaj 11-a de marto. Video de la masakro estis vaste cirkulita en sociaj retoj. En Malio, la armeo, foje helpata de membroj de la Wagner-Grupo (rusa privata milita kompanio), estis implikita en pluraj kazoj de resumaj ekzekutoj de civiluloj.

En aprilo, dekoj da viroj estis ekzekutitaj de ekzekutplotono kaj iliaj korpoj estis lasitaj proksime de la milita tendaro Kwala en la regiono Koulikoro. En majo, soldatoj tratanĉis la gorĝojn de inter 23 kaj 27 viroj, kies korpoj estis enterigitaj en amasaj tomboj. Dume, la humanitara situacio en Malio plimalboniĝis, kun armitaj grupoj trudantaj blokadojn al pluraj urboj, inkluzive de la ĉefurbo, Bamako. En februaro, ĉirkaŭ 34 civiluloj estis mortigitaj en atako de la Islama Ŝtato en Sahelo kontraŭ civila konvojo eskortita de malajaj sekurecaj taĉmentoj proksime de la vilaĝo Kobé, ne malproksime de la urbo Gao. En Mozambiko, la konflikto inter registraraj fortoj kaj la armita grupo Al-Shabaab en la provinco Cabo Delgado disvastiĝis al la provinco Nampula en novembro. Dekoj da civiluloj estis mortigitaj, ĉefe en la provinco Cabo Delgado.

Partioj en diversaj armitaj konfliktoj devas protekti la loĝantaron per ĉesado de efektiviĝi celitajn aŭ arbitrajn atakojn kontraŭ civiluloj aŭ civila infrastrukturo.

SEKSA AŬ GENRBAZITA PERFORTO RILATA AL KONFLIKTOJ

La nivelo de konflikt-rilata seksa perforto restis alarma, precipe en DRK, Centra-Afrika Respubliko, Somalio, Sudano kaj Sud-Sudano. La Multdimensia Integra Stabila Misio de Unuiĝintaj Nacioj en Centra-Afrika Respubliko registris 295 kazojn dum naŭ monatoj en tiu lando, kie tia perforto restis ofta kaj estis malproksima de universale raportita. La ĉefaj supozataj krimintoj estis membroj de la armita grupo Reveno, Reakiro kaj Rehabilitado, sekvataj de registraraj fortoj. En orienta DRK, la nombro da kazoj de seksa perforto, precipe konflikt-rilata perforto, estis terure alta. Laŭ Unuiĝintaj Nacioj, pli ol 81 000 seksperfortoj okazis inter januaro kaj septembro, 31,5%-a kresko kompare kun la sama periodo en 2024. Inter la perforto dokumentita en orienta DRK estis la grupa seksperforto de virinoj fare de la M23, la kongola armeo kaj la Wazalendo (koalicio de armitaj grupoj, el kiuj kelkaj estis subtenataj de la regulaj fortoj). En Sudano, la Ruandaj Armitaj Fortoj (FAR) uzis ĝeneraligitan kaj sisteman seksan perforton por humiligi, puni kaj meti virinojn en potencajn poziciojn.

sub kontrolo, ili timigis kaj delokigis virinojn kaj iliajn familiojn, precipe en Ĥartumo kaj en urboj kaj vilaĝoj en la ŝtatoj Al Ĝazira, Norda Darfuro kaj Suda Darfuro. La Sendependa Internacia Fakt-Esplora Mision de UN por Sudano raportis, ke la Sudanaj Armitaj Fortoj (SAF) ankaŭ faris seksan perforton, inkluzive de seksperforto, seksa ĉikanado kaj agoj de seksa torturo kontraŭ virinoj kaj viroj, precipe dum ili estis en aresto, en la ŝtatoj Blanka Nilo, Blua Nilo, Ĥartumo kaj Norda Sudano.

La partioj en la diversaj armitaj konfliktoj devas zorgi pri siaj membroj kaj siaj fortoj klarajn ordonojn malpermesantajn seksan aŭ seksbazitan perforton; ili ankaŭ devas subteni mekanismojn por la protekto, prizorgo, traktado kaj psikologia subteno de viktimoj en la areoj, kiujn ili kontrolas.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ

RAJTO AL MANĜAĜO

Klimataj, ekonomiaj kaj konfliktaj ŝokoj plimalbonigis malsaton en la regiono. En julio, pli ol 307 milionoj da homoj, aŭ pli ol 20% de la regiona loĝantaro, suferis pro malsato. En pluraj landoj, manĝajmankoj plifortigis pro helporeduktoj, precipe el Usono.

En Madagaskaro, reduktita helpo de la usona registaro nur plimalbonigis la malsategon kaŭzitan de detruaj sekecoj atribuitaj al klimata ŝanĝo. En februaro, en la regiono Granda Sudo, ĉirkaŭ 8 000 infanoj estis enregistritaj en specialigitajn sancentrojn pro severa akuta malnutrado. En Malavio, kie malbonaj rikoltoj kontribuis al manĝaja sensekureco, la malnutrada procento eksplodis de 4,4% al 7,1%.

En landoj trafitaj de konflikto, la loĝantaro vivis en aparte malfacilaj kondiĉoj. La situacio estis malfacila. En Sudano kaj Sud-Sudano, almenaŭ 50% de la loĝantaro spertis akutan manĝajan sensekurecon. En Sud-Sudano, ĉirkaŭ 28 000 homoj suferis pro severa malsato. En Sudano, malsatego estis konfirmita en pluraj regionoj, kaj milionoj da homoj riskis elĉerpi manĝaĵojn. En Malio, blokadoj truditaj de armitaj grupoj al pluraj urboj, kiel Gossi, Léré, Diafarabé, Kayes kaj Nioro du Sahel, grave malhelpis manĝajan sekurecon.

RAJTO AL EDUKO Milionoj

da infanoj en la regiono estis senigitaj je edukado pro konflikto kaj sensekureco. En Kameruno, en la nordokcidentaj kaj sudokcidentaj regionoj, 14 829 lernejoj estis fermitaj. Tio interrompis la lernadon de pli ol tri milionoj da infanoj, pliiĝante ilian riskon de rekrutado en neŝtatajn armitajn grupojn. Laŭ UNICEF, je la 31-a de marto, orienta Ĉado havis 849 000 infanojn eksterlernejajn. En Malio, 2 036 lernejoj ne funkciis, senigante 618 000 infanojn je edukado. En Sud-Sudano, pli ol 70% de infanoj estis eksterlernejaj, laŭ UNICEF.

RAJTO AL SANO Pro

reduktita helpo de la usona registaro, la provizado de esencaj sanservoj rilataj al HIV, malario kaj tuberkulozo, same kiel seksaj kaj reproduktaj sanservoj, estis reduktita aŭ eĉ interrompita en pluraj landoj, inkluzive de Sud-Afriko, Kameruno, Ganao, Lesoto, Malavio, Namibio, Niĝerio, Centra-Afrika Respubliko, Sud-Sudano kaj Zambio. En majo, la Loĝantara Fonduso de Unuiĝintaj Nacioj deklaris, ke ĉi tiuj buĝetoreduktoj endanĝerigis la aliron al seksaj kaj reproduktaj sanservoj por preskaŭ 70 000 virinoj kaj knabinoj en Centra-Afrika Respubliko.

En la Centr-Afrika Respubliko, raportoj pri seksperforto, infangeedziĝo kaj ina genitala mutilado tamen estis oftaj. En Sud-Afriko, Lesoto, Niĝerio, Siera-Leono kaj Zambio, reduktita helpo kaŭzis la ĉesigon de financado por tuberkulozaj kaj HIV-prizorgaj servoj, rezultante en dungitarreduktoj kaj la fermo de sancentroj. En Lesoto sole, oni taksas, ke ĉirkaŭ 1 500 sanprofesiuloj dungitaj de donac-apogataj programoj perdis siajn laborpostenojn.

DEVITAJ ELDOMIGOJ Ŝtatoj

denove efektivigis devigajn eldomigojn ĉi-jare, lasante multajn homojn senheimaj kaj sen rimedoj. En 60 etiopiaj urboj, inkluzive de la ĉefurbo Adis-Abebo, miloj da homoj estis perforte eldomigitaj kadre de la Koridora Evoluiga Projekto, priskribita de aŭtoritatoj kiel urba evoluiga projekto celanta plibonigi "infrastrukturon, loĝadon kaj publikajn spacojn". Aŭtoritatoj ĉikanis loĝantojn, kiuj kontestis iliajn eldomigojn kaj provis timigi tiujn, kiuj raportis pri la afero por la amaskomunikiloj. En Niĝerio, almenaŭ kvar homoj estis mortigitaj en februaro dum perforta deviga eldomigo efektivigita de la registaro de la subŝtato Kano en Rimin Auzinawa, en la Loka Registara Areo Ungogo. En marto, en Ilaje-Otumara, la registaro de la subŝtato Lagoso submetis pli ol 10 000 homojn al perforta deviga eldomigo, lasante ilin senheimaj.

Ŝtatoj devas garantii la ekonomiajn kaj sociajn rajtojn de la loĝantaro.

Specife, ili devas rapide agi por preventi malsaton kaj identigi kaj elimini la kaŭzojn de manĝaĵa sensekureco, adopti kaj efektivigi la Deklaracion pri Sekuraj Lernejoj, kaj duobligi siajn klopodojn por certigi la aliron de infanoj al edukado en konflikta zonoj. Ili devas asigni almenaŭ 15% de siaj

naciajn buĝetojn por publika sano, konforme al la Deklaro de Abuja, kaj certigi, ke iliaj politikoj ne malhelpu la realigon de la rajto je sano. Ili ankaŭ devas ĉesigi kaj malpermesi devigajn eldomigojn kaj adopti moratorion pri kolektivaj eldomigoj, atendante la establon de juraj kaj proceduraj protektoj por certigi ilian konformecon al internacia homaj-rajtoj-juro kaj rilataj normoj.

SUBPRESO DE MALKONSENTO LIBERO DE PACA KUNVENO

Sekurecaj taĉmentoj uzis kontraŭleĝan, inkluzive de mortiga, forton por subpremi protestojn, rezultante en multaj mortoj. En Tanzanio, la mortiga subpremo kontraŭ balotprotestantoj lasis centojn da mortintoj inter malfrua oktobro kaj frua novembro. En Kenjo, almenaŭ 19 homoj estis mortigitaj la 25-an de junio, kiam polico uzis kontraŭleĝan forton kontraŭ junular-gvidataj protestoj okaze de la datreveno de la amaskunvenoj de 2024, kiuj mortigis almenaŭ 60 homojn. Almenaŭ 38 pliaj estis mortigitaj la 7-an de julio dum tutlandaj protestoj okaze de la 35-a datreveno de la pordemokratiaj manifestacioj de Saba Saba Day. En Kameruno, almenaŭ 48 homoj estis mortigitaj en oktobro dum protestoj kontraŭ la reelekto de la prezidanto al oka oficperiodo, laŭ raporto de Reuters citante fontojn proksimajn al Unuiĝintaj Nacioj. En Madagaskaro, almenaŭ 22 homoj estis mortigitaj inter septembro kaj oktobro dum protestoj kontraŭ malbona regado. En Togolando, civilaj sociaj organizaĵoj raportis la mortojn de sep homoj post la perforta subpremo de protestoj en la ĉefurbo, Lomeo, fine de junio.

En aliaj landoj, inkluzive de Angolo, Bocvano, Burundo, Kameruno, Eburbordo, Svazilando kaj Niĝero, la aŭtoritatoj limigis aŭ malpermesis manifestaciojn aŭ kunvenojn, precipe tiujn organizitajn de la opozicio aŭ de homoj kritikaj de la registaro. Kelkaj el ĉi tiuj landoj eĉ trudis ĝeneralan malpermeson de ĉiuj kunvenoj aŭ manifestacioj. Homoj, kiuj tamen kuraĝis manifestacii, estis batitaj aŭ arbitre detenitaj. En Eburbordo, pli ol 1 600 opoziciaj subtenantoj estis arestitaj en oktobro dum manifestacioj, kiujn la aŭtoritatoj malpermesis, malobservante internacian juron. Eĉ manifestacioj subtenantaj la rajtojn de laboristoj estis traktataj kiel minaco, ĉu temas pri protestoj de sanprofesiuloj en Etiopio aŭ sidstrikio de la Nacia Unio de Ŝtataj Provizantoj en Eburbordo. Krome, protestantoj estis krimprocesigitaj nur pro ekzercado de sia rajto je paca kunvenlibereco.

En Kenjo, ekzemple, pli ol 500 protestantoj estis akuzitaj pri diversaj deliktoj, inkluzive de kontraŭterorisma leĝaro.

ESPRIMO Libereco de esprimo

restis minacata tra la tuta regiono, kie individuoj kritikaj de siaj registaroj alfrontis areston, arbitran areston kaj juran ĉikanadon. En Angolo, António Frederico Gonçalves estis arbitre detenita dum pli ol kvin monatoj sen akuzo rilate al interreta filmeto, kiun li supozeble publikigis, alvokante la angolan popolon montri solidarecon kun Ibrahim Traoré, la provizora prezidento de Burkino. En Gvineo, Senegalo, Siera-Leono kaj Zimbabvo, individuoj estis malliberigitaj pro "insulto al la prezidento".

En Kenjo, Albert Ojwang mortis en policgardo sub suspektaĵoj de cirkonstancoj, post kiam ili estis arestitaj rilate al interreta aŭdiorekordo alvokanta ŝtatan respondecon. En Malio, la eksa ĉefministro Moussa Mara estis kondamnita al jaro da mallibereco pro aŭdiorekordo de mesaĝo ĉe X, en kiu li diris, ke li "batalos por ĉiuj rimedoj" por la rajtoj de homoj detenitaj pro esprimado de siaj opinioj. En Lesoto, la socia amaskomunikila aktivulo Tšolo Thakeli estis akuzita pri ribelema post aŭdiorekordo de filmeto kritikanta la ekonomian rekordon de la registaro, kiu havis timigan efikon sur aliajn aktivulojn kaj retuzantojn. En Tanzanio, la akuzoj pri ŝtatperfidado kontraŭ la opozicia estro Tundu Lissu, simple pro instigi siajn subtenantojn bojkoti la ĝeneralajn elektojn de la 29-a de oktobro, ilustris la ĝeneraligitan subpremon de malkonsentaj voĉoj en la lando.

Ĉikanado kontraŭ ĵurnalistoj ne ĉesis: kelkaj el ili estis arestitaj. arbitre detenitaj kaj malliberigitaj en multaj landoj, inkluzive de Benino, Burkino, Burundo, Etiopio, Mozambiko, Niĝero, Niĝerio, Ugando, Somalio, Centr-Afrika Respubliko kaj Zimbabvo. En Burkino, la aŭtoritatoj iris eĉ pli malproksimen, recurrence al celita deviga militservo por silentigi ĵurnalistojn kaj aliajn malkonsentajn voĉojn. En Etiopio, multaj amaskomunikilaj profesiuloj estis forkaptitaj de maskitaj viroj kaj tenitaj en izolita stato. En Ugando, sekurecaj taĉmentoj atakis dekojn da ĵurnalistoj raportantaj pri parlamentaj elektoj en la distrikto Kawempe de Kampalo, la ĉefurbo.

Tra la regiono, estis ofte por aŭtoritatoj sankcii sendependajn amaskomunikilojn, precipe en Benino, Burkino, Eritreo, Gvineo, Kenjo, Mozambiko, Niĝero, Ugando, Senegalo kaj Togolando. Kaj lokaj kaj internaciaj amaskomunikiloj estis celitaj. Kelkaj alfrontis suspendojn intervalantajn de 48 horoj por radiostacioj Vida kaj Encontro en Mozambiko ĝis proksimume kvin monatoj por la gazeto Le Patriote en Benino. La amaskomunikila reguliganto de Kenjo eldonis direktivon ordonante al radio- kaj televidstacioj ĉesi rektan raportadon pri la protestoj de la 25-a de junio, deklarante ke fari tion malobservus la

Konstitucio. La konstitucio de Niĝerio malpermesis la elsendon de la kanto "Tell Your Papa" de kantisto Eedris Abdulkareem ĉar ĝi kritikis la reĝimon. En Ugando, ĵurnalistoj de NTV Uganda kaj la Daily Monitor estis malpermesitaj, en marto kaj oktobro respektive, elsendi rakontojn rilatajn al la prezidanteco kaj parlamentaj procedoj.

Limigoj de aliro al la interreto ankaŭ ofte estis truditaj. En Sud-Sudano, la Aŭtoritatoj ordonis al provizantoj de interretaj servoj bloki sociajn amaskomunikilajn platformojn dum 30 ĝis 90 tagoj. En Togolando, aliro al sociaj amaskomunikiloj, precipe Facebook kaj TikTok, estis interrompita inter malfrua junio kaj septembro. En Tanzanio, la interreto estis ofte fermita por silentigi malkonsentajn voĉojn, precipe post la oktobraj elektoj.

En aliaj landoj, kiel ekzemple Kenjo, Centr-Afrika Respubliko kaj Siera-Leono, la aŭtoritatoj adoptis leĝojn, kiuj minacis plue limigi la rajton je esprimlibereco.

LIBERO DE ASOCIADO Atakoj

kontraŭ la libereco de asocio intensiĝis en pluraj landoj. En Burkino, Kameruno, Niĝero kaj Centr-Afrika Respubliko, NRO-oj, sindikatoj kaj aliaj asocioj estis suspenditaj, dissolvitaj aŭ malpermesitaj funkcii. En Burkino, la Internacia Organizo por la Sekureco de NRO-oj estis suspendita dum tri monatoj. Ok el ĝiaj dungitoj estis akuzitaj pri ŝtatperdo kaj spionado simple pro ekzercado de sia rajto je libereco de asocio. En Kameruno, aŭtoritatoj arbitre suspendis la agadojn de la Reto de Homaj Rajtoj-Defendantoj en Centra Afriko kaj akuzis ĝian prezidanton kaj direktoron pri pluraj deliktoj, inkluzive de "financado de terorismo".

Organizado por politikaj celoj estis subpremita en pluraj landoj. En Gvineo, Tri gravaj opoziciaj partioj estis suspenditaj dum tri monatoj; en Malio, ĉiuj politikaj partioj estis dissolvitaj. En Ugando, inter februaro kaj junio, sekurecaj taĉmentoj faris kvar arestojn kaj traserĉojn kontraŭ la oficejoj de la Nacia Unueca Platformo, opozicia partio, en Kampalo. Aliaj ŝtatoj, inkluzive de Burkino, Etiopio kaj Zimbabvo, adoptis aŭ proponis leĝojn, kiuj vekas zorgojn pri pliaj limigoj de la rajto je libereco de asocio.

DEVIGITAJ MALAPEREOJ Devigitaj

malaperoj restis endemiaj en la regiono. En pluraj landoj, inkluzive de Burkino Faso, Burundo, Gvineo, Kenjo, Malio, Mozambiko, Niĝero, Ugando, la DRK kaj Tanzanio, ĉi tiu praktiko estis ofta. Devigitaj malaperoj ĉiam pli alprenis transnacion karakteron, precipe en Orientafriko. Ekzemple, en marto, la tanzania aktivulino Maria Sarungi Tsehail estis forkaptita en Najrobo, Kenjo, de maskitaj viroj en nemarkita veturilo. Ŝi estis tenata dum pluraj horoj, dum kiuj ŝiaj kaptintoj strangolis kaj timigis ŝin. Ŝi poste estis forlasita en fora loko. En majo, la uganda homaj-rajtoj-defendanto Agather Atuhaire kaj la kenja aktivulo Boniface Mwangi estis arbitre arestitaj de sekurecaj agentoj en Daresalamo, Tanzanio, kien ili venis por observi la proceson de Tundu Lissu. Ili estis tenataj izolitaj en sekretaj lokoj kaj torturitaj dum kvar tagoj antaŭ ol esti perforte resenditaj al siaj respektivaj landoj. La 1-an de oktobro, armitaj viroj en armeaj uniformoj kaj maskitaj forkaptis kenjajn homaj-rajtajn defendantojn Bob Njagi kaj Nicholas Oyoo en Kampalo, Ugando, post kiam ili ĉeestis kampanjan amaskunvenon por la opozicia gvidanto Robert Kyagulanyi. Neniuj informoj pri ilia restadejo estis publikigitaj ĝis la 8-a de novembro, kiam la uganda prezidanto Yoweri Museveni konfirmis, ke ili estis arestitaj de sekurecaj taĉmentoj pro la kialo, ke ili estis homaj-rajtaj defendantoj.

"Tumultaj specialistoj." La du viroj estis liberigitaj la saman tagon kiel ĉi tiu anonco kaj transdonitaj al kenjaj aŭtoritatoj.

Ŝtatoj devas certigi, ke policaj instancoj respektas internaciajn leĝojn kaj normojn pri homaj rajtoj, precipe rilate al la uzo de forto. Ili devas ĉesigi ĉian formon de ĉikanado kontraŭ individuoj, kiuj uzas siajn rajtojn al libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno. Ili ankaŭ devas sindeteni de blokado aŭ interrompo de aliro al la interreto, ciferecaj platformoj aŭ telekomunikaj servoj, kaj respekti amaskomunikilan liberecon, inkluzive de permesado al amaskomunikiloj funkcii sendepende. Fine, ili devas ĉesigi devigitajn malaperojn kaj tuj malkaŝi la sorton kaj restaĵojn de malaperintoj, kaj ankaŭ krei sekuran kaj ebligan medion, en kiu defendantoj de homaj rajtoj, civila socio kaj membroj de la opozicio povas plenumi sian laboron.

RAJTOJ DE DELOKIGITAJ PERSONOJ, RIFUGITIĜINTOJ KAJ MIGRANTOJ Denove ĉi-jare, la rajtoj

de delokitaj personoj,

rifuĝintoj kaj migrantoj estis malobservitaj en la regiono. Inter decembro 2024 kaj februaro 2025, pli ol 600 eritreanoj, kiuj serĉis rifuĝon en Etiopio, estis perforte resenditaj al sia devenlando, ĉar eritreaj aŭtoritatoj konsideris la serĉadon de azilo ŝtatperfo. En februaro, la M23 fermis plurajn tendarojn por delokitaj personoj proksime de Goma, en la DRK, rezultante en plia delokiĝo de dekoj da miloj da homoj. En aprilo, en Sudano, la Ruandaj Armitaj Fortoj (FAR) atakis la tendaron Zamzam por delokitaj personoj (Norda Darfuro), laŭdire mortigante inter 300 kaj 1 500 homojn - plejparte virinojn kaj infanojn. Ankaŭ en aprilo, pluraj kamerunanoj estis forpelitaj el Ekvatora Gvineo sen ke la kameruna ambasadejo estu antaŭe informita. En Sud-Afriko, la ksenofobia memdefenda grupo Operacio Dudula ĉikanis migrantojn kaj malhelpis ilin eniri hospitalojn kaj sancentrojn, kio kaŭzis la morton de unu-jaraĝa bebo en Johanesburgo en julio.

En pluraj landoj, la reduktado de helpo donita de la usona registaro okazis. Tio igis la vivkondiĉojn en tendaroj por interne delokitaj personoj kaj rifuĝintoj eĉ pli bedaŭrindaj. Samtempe, Svislando, Ekvatora Gvineo, Ugando, Ruando kaj Sud-Sudano, inter aliaj, konsideris aŭ finis duflankajn interkonsentojn kun Usono por gastigi trialandajn ŝtatojn deportitajn de usonaj aŭtoritatoj. Laŭ ĉi tiuj interkonsentoj, Svislando kaj Sud-Sudano gastigis respektive 15 kaj ok trialandajn ŝtatojn, el kiuj la plej multaj ankoraŭ estis arbitre detenitaj fine de la jaro. La Afrika Komisiono pri Homaj kaj Popolaj Rajtoj (ACHPR) esprimis zorgon pri la manko de travidebleco ĉirkaŭ ĉi tiuj duflankaj interkonsentoj kaj la foresto de adekvataj protektoj por deportitoj en la afrikaj gastigantaj landoj, kiuj finis tiajn interkonsentojn.

Ŝtatoj devas protekti rifuĝintojn kaj migrantojn kontraŭ devigaj revenoj kaj kolektivaj elpeloj, malkaŝante la restaĵojn de trialandanoj ricevataj laŭ duflankaj interkonsentoj kun Usono kaj ilian juran statuson, garantianta iliajn rajtojn, kaj certigante, ke ĉiu reveno estas libervola kaj respektema al homaj rajtoj.

DISKRIMINACIO KAJ MARGĜENIGO

Seksbazita perforto, inkluzive de feminicidio, daŭris tra la tuta regiono.

Laŭ enketo de Afrobarometro farita en januaro, 41% de la loĝantaro de Svislando konsideris seksbazitan perforton la plej grava problemo pri virinaj rajtoj en la lando. En Kenjo, 129 kazoj de feminicidio estis raportitaj inter januaro kaj marto. La registaro establis specialan grupon por kunordigi la respondon al ĉi tiuj krimoj, sed la videbleco kaj efiko de la grupo restis necertaj. En Sud-Afriko, Ebur-Bordo, Zambio kaj aliloke, centoj da virinoj protestis, postulante urĝan agon pri perforto kontraŭ virinoj kaj knabinoj. En Sud-Afriko, kie la novembraj protestoj koincidis kun la G20-pintkunveno en Johannesburgo, la registaro deklaris seksbazitan perforton nacia katastrofo.

Inter la pozitivaj evoluoj observitaj en aliaj landoj, Burkino adoptis sian Personan kaj Familian Kodon, kiu fiksas la laŭleĝan aĝon de geedziĝo je 18 jaroj por kaj virinoj kaj viroj kaj plifortigas la agnoskon de kutimaj kaj religiaj geedziĝoj. En Ĉado, nova leĝo pri la preventado de perforto kontraŭ virinoj kaj knabinoj estis adoptita. En Siera-Leono, nova leĝo pri infanrajtoj, kiu malpermesas fruajn kaj devigitajn infangeedziĝojn, ekvalidis. La Konvencio de la Afrika Unio pri la Elimino de Perforto kontraŭ Virinoj kaj Knabinoj estis adoptita en februaro, kreante tutkontinantan laŭleĝan kadron, kvankam iuj civilaj sociaj grupoj kritikis la ŝajnan malfortecon de ĝiaj provizajoj.

Ĉi-jare denove, ŝtatoj uzis jurajn sistemojn por ataki al GLAT-homoj kaj trudi diskriminaciajn mezurojn al ili. En Burkino, la nova Persona kaj Familia Kodo krimigis konsentajn samseksajn seksajn rilatojn. En Ganao, membroj de la parlamento denove enkondukis leĝprojekton, kiu plue krimigas GLAT-homojn.

En Sud-Afriko, la murdo de Muhsin Hendricks, la unua malkaŝe samseksa imamo kaj aktivulo por GLAT-rajtoj, kiu estis mortigita dum vojaĝo por ofici ĉe du geedziĝoj, estis emblema por la danĝeroj, kiujn frontas GLAT-uloj en tiu lando. En Zambio, la Konstitucia Kortumo malakceptis peticion petantan ĝin deklari Artikolon 155(a)(c) de la Krima Kodo, kiu krimigis samseksajn seksajn rilatojn, kontraŭkonstitucia pro seksa diskriminacio.

Ŝtatoj devas kontraŭbatali ĉiajn formojn de diskriminacio kaj perforto rilataj al Seksa diskriminacio kontraŭ virinoj, knabinoj kaj GLAT-uloj devas esti traktita, precipe per pritraktado de la veraj kaŭzoj kaj duobligado de klopodoj por elimini malutilajn praktikojn. Ili devas nuligi leĝojn malfavorajn al GLAT-uloj kaj sindeteni de krimigado de samseksaj seksaj rilatoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Ŝtatoj kaj la internacia komunumo

malsukcesis protekti la loĝantarojn de la regiono kontraŭ sekecoj kaj inundoj pliseverigitaj de klimata ŝanĝo. En Somalio, sekecoj endanĝerigis la rajtojn al manĝaĵo kaj akvo kaj kaŭzis devigan delokiĝon de homoj kaj ene de la lando kaj trans ĝiaj limoj. Registraraj klopodoj asigni buĝetojn al klimata adaptiĝo estis subfositaj de nesufiĉa klimata financado de altenspezaj, alte emisiantaj landoj.

En Madagaskaro, lando ankoraŭ hejmo al multaj delokitaj personoj pro severaj sekecoj, publikaj klimataj strategioj ne baziĝis sur efikaj taksoj por determini la bezonojn de la delokitaj loĝantaroj.

Granda parto de Namibio daŭre estis trafita de severa sekeco, kiu malhelpis agrikulturan produktadon kaj la vivrimedojn de la kampara loĝantaro. Malgraŭ ĉi tiuj sekvoj, namibiaj aŭtoritatoj finis la krizprogramon por helpo kontraŭ sekeco, kiu profitigis ĉirkaŭ 1.4 milionojn da homoj. En Sud-Afriko, partoj de la provincoj KvaZulu-Natalo, Orienta Kablando kaj Okcidenta Kablando spertis ekstremajn inundojn, rezultigante mortojn kaj la detruon de hejmoj, precipe en neformalaj setlejoj. Dume, la Prezidanto de Togolando faris paŝon en la ĝusta direkto per leĝaro celanta pli bone reguligi la efikojn de klimata ŝanĝo.

Aliloke, media degradiĝo daŭris rapide. En Kongo, aŭtoritatoj aprobis la vastigon de naftoesplorado en la Nacia Parko Konkouati-Douli, ignorante avertojn de pluraj NROoj, ke la decido endanĝerigas kritikajn vivejojn kaj minacas la porvivaĵojn de miloj da parkloĝantoj. En Zambio, 176 loĝantoj de Chambishi (Provinco Copperbelt) enmetis proceson kontraŭ la mino-kompanio Sino-Metals Leach Ltd post kiam ĝia minrestaĵa digo kolapsis en februaro. La akuzantoj asertas, ke la kolapso liberigis toksajn rubaĵojn en la riverojn Mwambashi kaj Kafue, aserton, kiun la ĉina gepatra kompanio de Sino-Metals Leach malakceptis kiel "klare senbaza". Laŭ la kortuma dosiero, ĉirkaŭ 300 000 domanaroj, kiuj dependis de fiŝkaptado, estis trafitaj, dum la registaro identigis nur 449.

Ŝtatoj devas tuj agi por protekti siajn loĝantarojn kontraŭ la efikoj de klimata ŝanĝo kaj pli bone prepariĝi por ekstremaj veterokazaĵoj. Por tiu celo, ili povas aparte serĉi internacian helpon kaj financadon de altenspezaj landoj - precipe tiuj, kiuj portas la plej grandan respondecon pri klimata ŝanĝo - kaj devas sindeteni de konstruado de nova infrastrukturo por fosiliaj brulaĵoj.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO

Viktimoj de evidentaj homaj-rajtoj-malobservoj kaj krimoj laŭ internacia juro

Oni ankoraŭ neis al ili la rajton je vero, justeco kaj riparoj. En la DRK, la viktimoj de la sestaga milito, kiu disŝiris Kisangani en junio 2000, ankoraŭ ne ricevis justecon. En Svazilando, la enketo pri la murdo de homaj-rajtoj-advokato Thulani Maseko, farita en januaro 2023, faris neniu progreson.

Klopodoj antaŭenigi justecon kaj respondecon ofte

Tiujn klopodojn subfosis la aŭtoritatoj. En marto, la eksa gvinea prezidanto Moussa Dadis Camara, kondamnita pro krimoj kontraŭ la homaro en 2024, ricevis prezidentan pardonon, kio endanĝerigis la aliron al justeco por viktimoj de la masakro en la stadiono Konakrio en 2009. En septembro, Burkino Faso, Malio kaj Niĝero anoncis sian intencion retiriĝi el la Internacia Kortumo. Dume, la procezo por establi la Miksitajn Tribunalon por Suda Sudano, kun subteno de AU, haltis.

Tamen, kelkaj pozitivaj evoluoj estas notindaj. En junio, la Speciala Krima Kortumo de la Centr-Afrika Respubliko trovis ses iamajn membrojn de la armita grupo Popola Fronto por la Renesanco de la Centr-Afrika Respubliko kulpaĵ pri krimoj kontraŭ la homaro kaj militkrimoj. Kvar el ili tamen estis procesitaj in absentia. En julio, la Internacia Kortumo (IPK) kondamnis iamajn kontraŭ-balakajn gvidantojn Alfred Yékatom kaj Patrice-Edouard Ngaissona al 15 kaj 12 jaroj da malliberejo, respektive, pro militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro faritaj en 2013 kaj 2014 en la Centr-Afrika Respubliko. En septembro, la Sendependa Internacia Fakt-Trovada Misio por Sudano publikigis sian duan raporton. Ĉi tion sekvis, en oktobro, la unua raporto de la Komuna Virtuala Fakt-Trovada Misio pri la homaj-rajtoj-situacio en Sudano.

Respubliko Sudano, establita de la Afrika Kortumo pri Homaj kaj Popolaj Rajtoj (ACHPR). Ankaŭ en oktobro, la Internacia Kortumo (IPK) trovis Ali Muhammad Ali Abd Al Rahman, alinome "Ali Kushayb", unu el la ĉefaj gvidantoj de la Janjaweed-milicoj, kulpa pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro faritaj en Darfuro inter aŭgusto 2003 kaj marto 2004. En la sama monato, la ACHPR konsideris la DRK respondeca pri ĝeneraligita seksa perforto, inkluzive de seksperforto, farita en 2011 fare de membroj de registaraj fortoj kontraŭ pli ol 50 virinoj en la teritorio Fizi (Sud-Kivu).

Ŝtatoj devas duobligi siajn klopodojn por kontraŭbatali senpunecon per rapida farado de detalaj, sendependaj, senpartiaj, efikaj kaj travideblaj enketoj pri krimoj laŭ internacia juro kaj aliaj gravaj homaj-rajtoj-malobservoj, alportante la respondeculojn pri ĉi tiuj agoj al justeco kaj certigante, ke viktimoj havu aliron al efikaj rimedoj.

REGIONA RESUMO AMERIKOJ

Registaroj tra la Amerikoj intensigis siajn klopodojn por silentigi malkonsenton. Manifestacioj estis subpremitaj kaj protestantoj procesigitaj. Ĵurnalistoj estis atakitaj kaj oni prenis mezurojn por cenzuri la amaskomunikilojn.

Denove ĉi-jare, homaj-rajtoj-defendantoj estis submetitaj al ĉikanado, atakoj kaj krimaj procesigoj. Publikaj aŭtoritatoj malhelpis la funkciadon de siaj organizoj, precipe per arbitra kontrolo super ilia financado.

La neleĝa uzo de forto fare de la aŭtoritatoj rezultigis malobservojn de homaj rajtoj.

La uzo de arbitraj arestoj kaj maljustaj procesoj daŭris, montrante ke la uzo de subprema povo fare de ŝtatoj ne estis submetita al sufiĉaj kontroloj kaj ofte servis politikajn interesojn.

Tiuj, kiuj estis senigitaj je sia libereco, eltenis nehomajn arestkondiĉojn. Raportoj indikis agojn de torturo kaj alia mistraktado, precipe en la kunteksto de politika subpremo.

Dum la praktiko de devigitaj malaperoj daŭris tra la regiono, registaroj ne prenis preventajn rimedojn kaj permesis senpunecon regi.

Senpunece restis ofta pro homaj-rajtoj-malobservoj kaj krimoj laŭ internacia juro, malgraŭ kelkaj pozitivaj rezultoj akiritaj en kazoj datiĝantaj antaŭ pluraj jaroj.

Marĝenigitaj grupoj suferis precipe pro la manko de provizitaj garantioj. fare de ŝtatoj rilate ekonomiajn kaj sociajn rajtojn. Aliro al esencaj publikaj servoj kiel edukado, sanservo kaj trinkakvo estis malfacila.

COP30, okazinta en Brazilo, donis mizerajn rezultojn, kaj la engaĝiĝo iom post iom forigi fosiliajn brulaĵojn ne estis renovigita. Ŝtatoj ne alprenis sufiĉajn rimedojn por kontraŭbatali la klimatan krizon.

Senpunece regis fronte al persista seksbazita perforto, inkluzive de feminicidioj kaj seksa perforto. Aliro al aborto estis malhelpita kaj laŭleĝe kaj praktike.

la praktiko, kaj la ebleco profiti de reproduktaj sanservoj ne estis sufiĉe garantiita.

Ŝtatoj ankaŭ malsukcesis plenumi sian devon garantii la rajtojn de indiĝenaj popoloj ĝui siajn terojn, teritoriojn kaj resursojn. Ili ne starigis verajn konsultajn procezojn nek respektis la principon de libera, antaŭa kaj informita konsento pri aferoj, kiuj koncernis ĉi-tiujn popolojn.

GLAT-uloj denove suferis perforton kaj diskriminacion ĉi-jare kaj Ili ne estis protektataj de la aŭtoritatoj. Transgenruloj estis aparte vundeblaj. Pluraj landoj adoptis leĝojn kaj politikojn, kiuj malobservis iliajn rajtojn.

Migrantoj, rifuĝintoj kaj azilpetantoj alfrontis nivelojn alarmaj niveloj de perforto kaj diskriminacio, kontraŭ fono de kreskanta rasisma kaj ksenofobia retoriko tra la regiono. Multaj el ili alfrontis obstaklojn en la aliro al siaj rajtoj.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO

Malobservoj de la rajtoj je libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno degradis civitanan spacon tra la tuta regiono.

Dum la tuta jaro, misuzaj limigoj al protestoj estis truditaj en Argentino, Kanado, Ĉilio, Kubo, Ekvadoro, Meksiko, Paragvajo, Porto-Riko, Salvadoro, Venezuelo, Usono kaj Usono. Aŭtoritatoj plurfoje uzis troan forton por disigi pacajn protestojn aŭ subpremi tiujn, kiuj partoprenis en ili. Similaj praktikoj de antaŭaj jaroj restis senpunaj en 2025. Dum kaj post protestoj, partoprenantoj estis submetitaj al arbitra aresto kaj celitaj de krimaj enketoj, elstarigante la uzon fare de ŝtatoj de siaj subpremaj povoj por malhelpi la rajtojn al esprimlibereco kaj paca kunveno.

La tendenco reformi leĝaron aŭ krei novajn leĝojn por troe limigi la rajton je asociilibereco daŭris en pluraj landoj. Leĝaro pasigita en Ekvadoro, Paragvajo, Peruo, Salvadoro kaj Venezuelo vekis zorgojn pro sia negativa efiko sur la ekziston kaj funkciadon de civilaj sociaj organizoj, inkluzive de la amaskomunikiloj. Ekzemple, la leĝo establanta la Peruan Agentejon por Internacia Kunlaboro estis ŝanĝita por trudi arbitrajn kaj neproporciajn limigojn al ĉi tiuj organizoj.

Kazoj de ĉikanado, cenzuro kaj atakoj kontraŭ amaskomunikilaj profesiuloj Atakoj estis registritaj en Argentino, Brazilo, Kolombio, Kubo, Usono, Gvatemalo, Honduro, Meksiko, Paragvajo, Peruo, Salvadoro, Urugvajo kaj Venezuelo. Ĉi tiuj atakoj endanĝerigis la vivojn kaj personan sekurecon de ĵurnalistoj. Ĵurnalistoj eĉ estis murditaj en Kolombio, Ekvadoro, Honduro, Meksiko kaj Peruo. Amaskomunikilaj profesiuloj denove estis celitaj ĉi-jare per krimaj procesigoj kaj jura ĉikanado. La argentina prezidanto Javier Milei jurpersekutis almenaŭ ok ĵurnalistojn pro kalumnio kaj insultoj. En Gvatemalo, juĝisto ordonis, ke ĵurnalista José Rubén Zamora estu resendita al malliberejo, malgraŭ neregulaĵoj en la procedoj kontraŭ li.

Kontraŭleĝa cifereca gvato kaj aliaj formoj de interfero kun komunikadoj kaj privateco intensiĝis. En Argentino, la Ministerio pri Nacia Sekureco donis al la federacia polico la povon monitori individuojn en sociaj retoj sen mandato. Meksiko aprobis juran reformon, kiu antaŭvidas la kreadon de identigilo inkluzivanta biometriajn datumojn, kio prezentis riskon al privateco.

Ŝtatoj devas abolicii leĝojn kaj praktikojn, kiuj malhelpas la praktikadon de rajtoj je Libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno. Ili devas permesi al la civila socio partopreni en publikaj aferoj.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

Homaj-rajtaj defendantoj estis celitaj de procesigoj, ĉikanado, atakoj kaj mortigoj en preskaŭ ĉiu lando en la regiono.

Tiuj, kiuj defendis mediajn kaj terajn rajtojn, estis aparte vundeblaj al krima subpremo kaj perforto. En Bolivio, 12 homoj laborantaj por protekti la Nacian Rezervejon de Naturprotektado kaj Flaŭro Tariquía estis akuzitaj. En Kanado, tri indiĝenaj homoj estis kondamnitaj al komunuma servo pro defendado de teritorio de Wet'suwet'en. En Ĉilio, homaj-rajtoj-defendanto María Ignacia González malaperis. En Peruo, mediaj-rajtoj-defendantoj Hipólito Quispe Huamán Conde kaj Isai Shuk Shawit estis mortigitaj. Kaj en Kolombio, oni atendas, ke la nivelo de perforto kontraŭ homaj-rajtoj-defendantoj superos la ciferojn registritajn en la antaŭaj du jaroj antaŭ 2025.

Kelkaj landoj daŭre malhelpis la funkciadon de lobiaj organizaĵoj homaj rajtoj. Ekzemple, en Salvadoro, la Leĝo pri Fremdaj Agentoj establis

Oni enkondukis 30%-an impostan imposton sur internacia financado ricevita de organizoj, kaj la ekzekutivo ricevis la povon monopuni ĉi tiujn organizojn kaj eĉ revoki ilian juran statuson. En Nikaragvo, la Ministerio pri Internaj Aferoj eldonis regularojn en marto, kiuj, praktike, faciligis la arbitran nuligon de la jura statuso de organizoj kaj pliiĝis la riskon, ke ili estus devigitaj ĉesi operaciojn.

Homaj-rajtaj defendantoj kaj organizaĵoj estis submetitaj al ĉikanado. Ekzemple, en la Dominika Respubliko, individuoj kaj grupoj laborantaj pri aferoj rilataj al rasa justeco, sekso aŭ migrado raportis retan ĉikanadon kaj la malkaŝon de siaj personaj datumoj. En Paragvajo, parlamenta komitato enarkivigis proceson kontraŭ kvin organizaĵoj petantaj aliron al sentemaj informoj pri iliaj agadoj kaj la uzo de iliaj financoj.

Ŝtatoj devas certigi, ke defendantoj de homaj rajtoj povu plenumi sian laboron. siajn agadojn sen malhelpo aŭ timo de reprezalioj.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

La aŭtoritatoj en la regiono uzis troan kaj nepraviveblan forton, rezultigante homaj-rajtoj-malobservojn en operacioj, kiuj aparte trafis protestantojn kaj homojn submetitajn al multoblaj formoj de diskriminacio.

En Rio-de-Ĵaneiro (Brazilo), miloj da membroj de la civila kaj milita polico estis mobilizita kadre de polica operacio efektivigita malobee al internaciaj normoj aplikeblaj al la polico, operacio kiu rezultigis pli ol 120 mortojn.

En Usono, 1 143 homoj, inkluzive de neproporcia nombro da nigruloj, havas estis pafmortigitaj de polico en 2025. En junio, lokaj policoj kontraŭleĝe uzis malpli mortigajn armilojn por subpremi pacajn protestojn proksime de federacia konstruaĵo en Los-Anĝeleso, kie migrantoj estis tenataj.

Ses homoj estis vunditaj. Usono ankaŭ mortigis almenaŭ 123 homojn en drogkontrabandaj operacioj en la Karibio kaj la Pacifiko. Ĉi tiuj mortigoj egalas al eksterkortumaj ekzekutoj.

En Honduro, civilaj sociaj organizaĵoj kondamnis homaj-rajtoj-malobservojn faritajn de sekurecaj taĉmentoj dum la krizostato, precipe arbitrajn arestojn, troan uzon de forto, kaj agojn de torturo kaj alia mistraktado.

En Peruo, la polico uzis nenecesajn kaj neproporciajn forton dum protestoj, vundante dekojn da homoj kaj mortigante la protestanton Eduardo Mauricio Ruiz Sanz, kiu mortis pro pafvundo.

Ŝtatoj devas certigi, ke ĉiu uzo de forto konformas al internacia juro pri homaj rajtoj kaj rilataj normoj, precipe rilate al la principo de nediskriminacio.

Arbitraj arestoj kaj maljustaj procesoj

Pluraj landoj en la regiono uzis arbitran areston pro politikaj kialoj, ĉefe kontraŭ homoj konsiderataj kontraŭuloj de la registaro, kiuj ĝenerale estis juĝataj sen garantioj pri konvena proceso. En Kubo, arbitra aresto estis uzata kiel ilo de subpremo kontraŭ suspektataj disidentoj. En januaro, almenaŭ 211 homoj detenitaj pro politikaj kialoj estis liberigitaj, sed la aŭtoritatoj arbitre limigis iliajn rajtojn kaj

Kelkaj havis sian kondiĉan liberigon revokita pro tio, ke ili ne rezignis pri sia aktivismo kaj homaj-rajtoj-lokigado.

En Salvadoro, arbitraj arestoj ankoraŭ estis realaĵo: fine de la jaro, pli da 90 000 homoj estis senigitaj je sia libereco sen sufiĉaj pruvoj por pravigi tion. La Leĝdona Asembleo misproportie plilongigis la daŭron de antaŭprocesa aresto kaj ebligis okazigi amasajn procesojn sen determini individuan kriman respondecon.

En Nikaragvo, lokaj organizaĵoj dokumentis almenaŭ 60 arbitrajn arestojn por politikaj motivoj dum la jaro.

En Venezuelo, novaj arbitraj arestoj motivitaj de politikaj konsideroj Tiuj kazoj estis registritaj, kaj antaŭ la fino de la jaro, almenaŭ 806 homoj ankoraŭ estis detenitaj pro politikaj kialoj, laŭ sociaj organizaĵoj. Al la akuzitoj estis asignitaj tribunale nomumitaj advokatoj, kiuj ne reprezentis ilin efike, ili ne estis informitaj pri la akuzoj kontraŭ ili, kaj ili estis juĝitaj de tribunaloj sen sendependeco.

En Bolivio, Ekvadoro, Usono, Gvatemalo, Meksiko, Paragvajo kaj Venezuelo, la sendependeco de la juĝistaro plu malboniĝis.

La aŭtoritatoj devas ĉesi uzi la juran sistemon por subpremi malkonsentajn voĉojn. Ili devas preni ĉiujn necesajn mezurojn por malhelpi arbitran areston kaj garantii la rajton al justa proceso.

RAJTOJ DE ARESTITOJ

Homoj senigitaj je sia libereco estis tenataj en malhomaj kondiĉoj kaj troloĝateco estis struktura kaj revenanta problemoj.

En Bolivio, la oficejo de la mediato atentigis pri la ekstrema troloĝateco de malliberejoj. La lando havis pli ol 33 000 homojn malliberigitajn, por proksimume 16 000 lokoj. En Ekvadoro kaj Salvadoro, homoj senigitaj je sia libereco daŭre suferis pro troloĝateco kaj manko de manĝaĵo kaj adekvata medicina prizorgo.

Kelkaj mortis perforte. En Haitio, la junulaj arestcentroj estis troloĝataj, kaj infanoj estis tenataj kun plenkreskuloj en almenaŭ unu el ĉi tiuj instalaĵoj. En Urugvajo, la arestkondiĉoj daŭre malboniĝis. Ili restis nesanitaĵaj, kaj la malliberejoj ankoraŭ estis troloĝataj.

Homoj senigitaj je sia libereco kaj tiuj defendantaj iliajn rajtojn raportis agojn de torturo en malliberejo en pluraj landoj, inkluzive de Ĉilio, Kubo, Usono, Honduro, Meksiko, Nikaragvo, Salvadoro kaj Venezuelo.

En Salvadoro, torturoj kaj aliaj mistraktadoj okazis en malliberejoj denove ĉi-jare, inkluzive de batadoj, seksa humiligo, dormmanko kaj kolektivaj punoj, inter aliaj praktikoj. Krome, 470 mortoj en prizorgo estis registritaj ekde la komenco de la krizostato.

En Kubo, Nikaragvo kaj Venezuelo, homoj konsiderataj kontraŭuloj Tiuj en la registaro aparte riskis torturon aŭ alian mistraktadon. Nikaragvo nuligis Artikolon 36 de sia Konstitucio, kiu eksplicite malpermesis torturon.

Ŝtatoj devas garantii la rajtojn kaj dignon de personoj senigitaj je sia libereco.

DEVITAJ MALAPERROJ

Pluaj devigitaj malaperoj okazis tra la tuta regiono kaj restis senpunaj. Kvankam klare ligitaj al la subpremo de malkonsento en iuj landoj, en aliaj ili estis la rezulto de la efektiveco de sekurecaj politikoj.

En Kubo, devigitaj malaperoj estis uzataj kiel subprema strategio kontraŭ homaj-rajtaj defendantoj, aktivuloj, artistoj kaj ĵurnalistoj. En Nikaragvo, pluraj homoj detenitaj pro politikaj kialoj estis submetitaj al devigita malapero, ĉar ilia restadejo ne estis malkaŝita kaj oni rifuzis al ili vizitojn. En Venezuelo, la praktiko de devigitaj malaperoj daŭris. Ofte, la koncernaj personoj unue estis arbitre arestitaj de ŝtataj agentoj, kaj poste la aŭtoritatoj rifuzis publikigi iujn ajn informojn pri ilia sorto aŭ agnoski, ke ili estis arestitaj. Decide, nenio poste estis malkaŝita pri ilia restadejo aŭ kondiĉoj de aresto.

En Ekvadoro, la oficejo de la prokuroro malfermis enketojn pri la ebla devigita malapero de 43 homoj rezulte de sekurecaj operacioj faritaj de la armitaj fortoj en 2024. En Salvadoro, migrantoj kaj azilpetantoj kontraŭleĝe forpelitaj el Usono kaj translokitaj al la Centro por Kontraŭterrorismo en marto estis submetitaj al devigita malapero.

En Kolombio, la Internacia Komitato de la Ruĝa Kruco registris 136 novajn kazojn de malapero ligitaj al la armita konflikto inter januaro kaj majo, inkluzive de la malapero de 26 infanoj kaj junuloj.

Responde al la malaperkrizo en Meksiko, la UN-Komitato pri Devigitaj Malaperoj aktivigis Artikolon 34 de la Internacia Konvencio por la Protekto de Ĉiuj Personoj kontraŭ Devigitaj Malaperoj por la unua fojo, por determini ĉu la malaperoj estis sistemaj aŭ ĝeneraligitaj en la lando.

Ŝtatoj devas tute ĉesigi la praktikon de devigita malapero kaj preni ĉiujn necesajn rimedojn por malhelpi malaperojn fare de neŝtataj agantoj.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO

Kortumaj decidoj estis donitaj en kazoj de gravaj homaj-rajtoj-malobservoj. En Ĉilio, tri membroj de la Carabineros (milita polico) estis kondamnitaj pro la atako kontraŭ Moisés Órdenes en 2019, dum paca protesto. En Kolombio, la Speciala Jurisdikcio por Paco eldonis siajn unuajn verdiktojn pri kazoj de militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro. En Meksiko, civila tribunalo kondamnis kvar militistojn pro la eksterkortuma mortigo de kvin junuloj en 2023. En Urugvajo, 15 kondamnoj estis donitaj kontraŭ membroj de la armeo kaj polico pro agoj konsistigantaj krimojn kontraŭ la homaro faritaj sub la militista-civila reĝimo de la 1970-aj kaj 1980-aj jaroj.

En Argentino, la proceso en foresto de 10 homoj akuzitaj pri la efektivigo de la atako La proceso de 1994 kontraŭ la sidejo de la Argentina Juda Mutuala Asocio estis rajtigita. En Gvatemalo, viro, kiu estis fuĝanta dum jaroj, estis arestita kaj alportita al proceso pro sia supozebla implikiĝo en la murdo de episkopo Juan José Gerardi en 1998. En Honduro, tribunalo decidis malfermi proceson kontraŭ tri viroj akuzitaj pri la murdo de mediaktivulo Juan López en 2024.

Tamen, aliaj kazoj finiĝis per fiasko aŭ malsukcesoj.

En Bolivio, procesoj kontraŭ membroj de la polico kaj militistaro procesigitaj rilate al pluraj masakroj faritaj en 2019 estis deklaritaj nulaj. En Ĉilio, la oficejo de la prokuroro decidis ne persekuti 1 509 kazojn de homaj-rajtoj-malobservoj faritaj dum la socia ribelo de 2019. En Kolombio, konfliktoj inter la milita justico kaj la ordinara krima justico daŭre malhelpis enketojn pri eblaj homaj-rajtoj-malobservoj aŭ krimoj laŭ internacia juro faritaj de membroj de la militistaro kaj polico. En Gvatemalo, verdikto, kiu metis militoficon kondamnan pro gravaj homaj-rajtoj-malobservoj sub hejmareston, estis renversita.

Molina Theissen malobservis internaciajn normojn pri homaj rajtoj. En Peruo, leĝo donis amnestion al ĉiuj membroj de la armetrupoj, la nacia polico kaj memdefendaj komitatoj, kiuj, post enketo, estis procesigitaj, juĝitaj kaj kondamnitaj rilate al krimoj kontraŭ la homaro kaj aliaj gravaj misuzoj de homaj rajtoj faritaj inter 1980 kaj 2000.

La enketo pri Venezuelo antaŭ la Internacia Kortumo faris malmultan progreson, kaj la Oficejo de la Prokuroro de la CPI decidis fermi sian reprezentantaron en Karakaso en decembro.

Ŝtatoj devas garantii veron, justecon kaj riparajn pro malobservoj de Homaj rajtoj kaj krimoj laŭ internacia juro. Ili devas alporti al justeco tiujn supozeble respondecajn pri tiaj krimoj, donante al ili ĉiujn garantiojn de konvena proceso.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ

La Ŝtatoj en la regiono ne garantiis la ekonomiajn kaj sociajn rajtojn de sia loĝantaro, kaj marĝenigitaj grupoj aparte suferis pro tio.

La rajto je sano ne estis garantiita por ĉiuj. La subitaj reduktoj en la usona eksterlanda helpo komence de la jaro negative influis la aliron al sanservo en Gvatemalo kaj Haitio. Kubaj aŭtoritatoj agnoskis en julio, ke nur 30% de esencaj medikamentoj estis haveblaj en la lando. En Paragvajo, la sansistemo restis en krizo, ĉar publika investo en la sektoro estis malpli ol 6% de la MEP, la minimumo rekomendita de la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS). En Urugvajo, la aliro al menshigienaj servoj estis neadekvata, kaj la memmortigo-ofteco estis alarma.

La rajto je edukado estis subfosita de buĝetŝparoj kaj perforto. En Salvadoro, la nombro de lernantoj en publikaj lernejoj draste malaltiĝis, kun 25 000 malpli da lernantoj registritaj dum la unuaj monatoj de la jaro. En Haitio, perforto malhelpis aliron al edukado.

En Argentino, la minimuma pensio estis tro malalta por permesi al maljunuloj por plenumi siajn bazajn bezonojn, kaj pli ol tri milionoj el ili vivis en malriĉeco.

Malhelpoj al aliro al esencaj publikaj servoj estis denove observitaj ĉi-jare. Kubo spertis severajn problemojn pri elektrodistribuo dum la tuta jaro, rezultigante oftajn kaj vastajn paneojn, kiuj influis milionojn da homoj. En Gvatemalo, la aliro al pura akvo kaj adekvata sanitarajo estis profunde neegala. En Haitio, la humanitara krizo daŭris, malhelpante aliron al manĝaĵoj, sanservo kaj pura akvo, inter aliaj rajtoj. En Venezuelo, la jaro estis markita de pliaj akvo- kaj elektropaneoj, same kiel protestoj kondamnantaj neadekvatajn bazajn servojn.

Ŝtatoj devas garantii al ĉiu egalan aliron al ekonomiaj rajtoj kaj socia, sen diskriminacio.

RAJTO AL SANA MEDIO

COP30, okazinta en Brazilo en novembro, havis limigitan efikon. La promeso iom post iom forigi fosiliajn brulaĵojn ne estis ripetita. Nek altenspezaj landoj faris firmajn engaĝiĝojn pliiĝi la subvenciojn, kiujn malriĉaj landoj bezonis por adaptiĝi al klimata ŝanĝo.

Eĉ antaŭ COP30, la Ŝtatoj en la regiono ne sufiĉe agis por trakti la klimatan krizon, kiu havis sekvojn por homaj rajtoj dum la tuta jaro. La aŭtoritatoj

Kelkaj landoj, kiel Argentino kaj Usono, daŭre neas la ekziston de klimata krizo.

La klimataj celoj kaj politikoj de Argentino restis neadekvataj. Kanado provizis subvenciojn, financadon kaj impostavantaĝojn al projektoj en la petrokemiaj kaj fosilaj brulaj sektoroj. Ekvadoro daŭre permesis gasbruligadon en Amazonio, malgraŭ kortuma decido en 2021 ordonanta la forigon de bruligiloj. En Usono, "energia domineco" estis deklarita nacia krizo per administra ordono, kiu celis, interalie, revivigi la karboindustrion, malgraŭ ĝiaj mediaj efikoj. Honduro postrestis en disvolvado kaj adoptado de adaptiĝaj mezuroj al klimata ŝanĝo.

En Bolivio, klimata ŝanĝo pliseverigis senarbarigon, arbarajn incendiojn kaj interrompojn de pluvokvantoj, plimalbonigante akvomankon kaj endanĝerigante la rajton al akvo kaj nutraĵsekkureco. En Brazilo, akvomankoj, pluvokvantaj deficitoj, terglitoj, ŝtormoj, inundoj, varmondoj kaj sekecoj misproportcie influis vundeblajn loĝantarojn, precipe nigrajn, indiĝenajn kaj malriĉajn homojn. Paragvajo alfrontis kreskantajn riskojn pro klimata ŝanĝo, inkluzive de sekecoj, inundoj kaj altiĝantaj temperaturoj.

La aŭtoritatoj devas konsideri, preventi kaj mildigi la efikojn de la krizo klimata ŝanĝo sur homaj rajtoj per agado je la loka kaj regiona niveloj.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ

En Ĉilio, novaj regularoj pri aborto estis adoptitaj por certigi aliron al prizorgo sen prokrasto. En Meksiko, kvar ŝtatoj aprobis leĝojn malkriminaligantajn aborton.

Malgraŭ ĉi tiuj konkretaj progresoj, obstakloj al aliro al aborto daŭris en leĝaro kaj praktiko en Argentino, Brazilo, Kolombio, Ekvadoro, Usono, Gvatemalo, Haitio, Honduro, Peruo, Porto-Riko, Dominika Respubliko, Salvadoro kaj Venezuelo.

En Usono, la federacia registaro forigis mezurojn, kiuj helpis vastigi kaj protekti aliron al reprodukta sanservo, kaj reduktis financadon por specialigitaj instalaĵoj kaj programoj. En Porto-Riko, leĝo estis pasigita, kiu postulas skriban konsenton de la patro, patrino, kuratoro aŭ laŭleĝa kuratoro por ke knabino sub 16 jaroj aliru abortajn servojn. En Dominika Respubliko, la nova Krimkodo, kiu estis promulgita, tute malpermesis aborton. Aborto daŭre estis krima delikto sub ĉiuj cirkonstancoj en Haitio, Honduro, Nikarago kaj Salvadoro.

Dum gravedeco ĉe dekaĝuloj restis problemo, registaroj ne sukcesis agi por kontraŭbatali ĝin. En Argentino, oficiala plano, kiu reduktis gravedecojn ĉe dekaĝuloj je 49% dum la antaŭaj kvar jaroj, estis forigita. En Peruo, 992 knabinoj sub la aĝo de 15 jaroj estis devigitaj porti siajn gravedecojn ĝis la fino.

La aŭtoritatoj devas garantii seksajn kaj reproduktajn rajtojn, inkluzive de aliro al sekura aborto.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ

Virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis alarmajn nivelojn de perforto, inkluzive de feminicidoj, kies kazoj estis registritaj kiel tiaj en Argentino, en

Bolivio, Brazilo, Ĉilio, Kolombio, Kubo, Honduro, Meksiko, Paragvajo,

Peruo, Porto-Riko kaj Urugvajo. En pluraj landoj, la disponeblaj statistikoj pri ĉi tiu speco de krimo estis nek sufiĉaj nek fidindaj. En Kubo, feminicidio ankoraŭ ne estis

konsiderata krimo en si mem.

En Porto-Riko, la Apelacia Kortumo deklaris artikolon de la Krimkodo pri feminicidio kontraŭkonstitucia, pro tio ke ĝi malobservis la rajton je konvena proceso kaj la supozon de senkulpeco.

Aliaj formoj de perforto kontraŭ knabinoj kaj virinoj, inkluzive de seksa perforto, estis observitaj en Argentino, Bolivio, Ĉilio, Kubo, Usono, Meksiko, Peruo, Dominika Respubliko, Urugvajo kaj aliaj landoj. En Dominika Respubliko, la krimigo de seksa perforto farita ene de paro, kiel antaŭvidite en la nova Krimkodo, estis retrograda kaj kontraŭa al internaciaj normoj.

Tamen, iom da progreso estis farita dum la jaro, kiel ekzemple la eniro en la forton, en Bolivio, de leĝo n-ro 1639, kiu malpermesis la fruan geedziĝon de personoj sub 18 jaroj, aŭ la promulgon, en Kolombio, en januaro, de leĝo ebliganta eksgeedziĝon sen la konsento de la edzo/edzino.

Ŝtatoj devas preni efikajn rimedojn por ĉesigi perforton bazitan sur pri sekso kaj certigante, ke virinoj kaj knabinoj ĝuu siajn rajtojn sen diskriminacio.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ Indiĝenaj popoloj daŭre estis celo

de diskriminacio kaj perforto; ili ankaŭ suferis la efikojn de la klimata krizo, kaj ŝtatoj ne respektis iliajn rajtojn. Bolivio, Kanado kaj Ekvadoro, inter aliaj, daŭre rajtigis la vastigon de minadprojektoj en indiĝenaj teritorioj sen adekvataj konsultoj, kiuj konformas al internaciaj normoj pri libera, antaŭa kaj informita konsento.

La Interamerika Kortumo pri Homaj Rajtoj decidis, ke Ekvadoro malobservis la rajton al kolektiva posedaĵo de indiĝenaj popoloj de Amazonio permesante minadagojn sur ilia teritorio.

En Kanado, pluraj leĝprojektoj minacis la rajton je memdetermino de popoloj indiĝenaj popoloj, precipe per klopodo akceli la aprobon de gravaj infrastrukturprojektoj.

En Brazilo, gvidantoj kaj membroj de indiĝenaj komunumoj estis mortigitaj en kazoj rilataj al teritoriaj postuloj kaj konfliktoj. En Brazilo kaj Paragvajo, la Avás Guaraniĝoj de Paranaj ankoraŭ atendis la redonon de sia praula teritorio, de kiu ili estis delokigitaj pro la konstruado de la hidroelektra centralo Itaipú Binacional.

En Kolombio, indiĝenaj kaj afrikdevenaj loĝantaroj daŭre suferas misproporcie pro multoblaj amasaj devigitaj delokiĝoj, izoligoj kaj limigoj de moviĝebla.

En Venezuelo, pluraj indiĝenaj Yekuana komunumoj en la ŝtato Amazonio raportis la apero de konfliktaj situacioj en ilia teritorio pro kontraŭleĝaj ekstraktadoj.

Ŝtatoj devas respekti kaj protekti la rajtojn de indiĝenaj popoloj posedi, uzi kaj kontroli siajn terojn, teritoriojn kaj resursojn.

GLAT-RAJTOJ

GLAT-homoj estis viktimoj de perforto tra la regiono, kaj stigmatiza retoriko celanta ĉi tiun loĝantaron intensiĝis, precipe kontraŭ transgenruloj. Antaŭ la fino de la jaro, lokaj organizoj raportis, ke almenaŭ 29 GLAT-homoj estis mortigitaj en Gvatemalo kaj 35 en Honduro, dum almenaŭ 17 transfeminicidaj kazoj estis registritaj en Meksiko. En la plej multaj landoj, registaroj ne provizis fidindajn datumojn pri ĉi tiu speco de krimo. Kanado, Usono, Paragvajo, Peruo kaj Porto-Riko efektiviĝis leĝojn aŭ politikojn, kiuj limigas la rajtojn de transgenruloj.

Perforto kaj diskriminacio misproportie influis homojn spertantajn multajn formojn de diskriminacio. En Brazilo, kazoj de rasisma perforto kontraŭ nigraj GLAT-uloj estis dokumentitaj. En Usono, leĝoj limigantaj sanservojn por transgenraj junuloj estis pasigitaj. En Paragvajo, du transgenraj migrantoj estis rifuzitaj dokumentoj reflektantaj ilian seksan identecon.

La aŭtoritatoj ne prenis adekvatajn rimedojn por kontraŭbatali ĉi tiujn formojn de perforto. En iuj landoj, servoj subtenantaj viktimojn estis malfortigitaj aŭ malmuntitaj. Ekzemple, la federacia registaro de Usono fermis la dediĉitan GLAT-junularan telefonnumeron de la nacia telefonnumero por preventado de memmortigo.

Ŝtatoj devas rekoni la rajtojn de GLAT-uloj, precipe tiujn de transgenruloj, kaj preni mezurojn por protekti ilin kontraŭ ĉiuj formoj de diskriminacio kaj perforto.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ

Migrantoj, rifuĝintoj kaj azilpetantoj spertis alarmajn nivelojn de perforto kaj diskriminacio en la regiono. Ilia situacio plue komplikas pro la retoriko kaj politikoj dominaj en pluraj landoj, precipe Usono, kiuj influis la migradajn fluojn tra la kontinento. En Kolombio, Kostariko kaj Panamo, aŭtoritatoj observis akran malkreskon de neregulaj migradaj fluoj norden, dum kreskanta nombro da migrantoj iras suden.

Aŭtoritatoj en pluraj landoj disvastigis stigmatizan, malamikan kaj diskriminacian retorikon. En Ĉilio kaj Usono, rasismaj kaj ksenofobiaj rimarkoj multiĝis en la kunteksto de la elektoj.

En Usono, rasisma kaj kontraŭenmigra programo estas efektivigita. Maskitaj oficistoj arestis homojn senkonsidere al ilia enmigra statuso, kaj kirasitaj veturiloj patrolis la stratojn kaj celis areojn proksime de lernejoj, preĝejoj, hospitaloj kaj aliaj lokoj, kiuj antaŭe estis sekuraj kontraŭ kontraŭenmigradaj devigaj operacioj.

En la Dominika Respubliko, praktikoj de rasa profilado, arbitra aresto, troa uzo de forto, kaj kruela kaj nehoma traktado denove ĉi-jare estis

Tiuj ĉi misuzoj estis observitaj dum enmigradaj kontrolaj operacioj kaj en migrantaj arestcentroj. Kolektivaj elpeloj, kontraŭe al internacia juro, ankaŭ okazis. Krome, sanprotokolo efektivigita en hospitaloj kondiĉis la elpelon de senpaperaj migrantoj post kiam ili ricevis kuracadon. La ĉefaj viktimoj de tiu ĉi protokolo estis haitianoj aŭ dominikanoj de haitia deveno.

Ŝtatoj malsukcesis certigi, ke migrantoj kaj rifuĝintoj povu kontentige kaj sen diskriminacio ekzerci siajn rajtojn. En multaj kazoj, ili

Ili eĉ provis limigi ĉi tiujn rajtojn eĉ pli. En Kanado, la Programo por Provizoraj Fremdaj Laboristoj daŭre ligis migrantojn al iliaj dungantoj, malgraŭ oftaj malobservoj de fundamentaj rajtoj kaj la eneca risko de ekspluatado kaj diskriminacio. Aliaj restriktaj plue plimalbonigis la malstabilan situacion de migrantoj. En Ĉilio, la Kongreso daŭrigis sian konsideron de pluraj leĝprojektoj, kiuj krimigus enmigradon. Al Kolombio kaj Meksiko ankoraŭ mankis efikaj azilsistemoj.

Ŝtatoj devas batali kontraŭ rasismo kaj ksenofobio, kaj protekti homojn rifuĝintoj, azilpetantoj kaj migrantoj, kaj garantii ĉiujn iliajn rajtojn.

REGIONA RESUMO AZIO-PACIFIKO

Tra la regiono, la jaro estis markita de subpremo, malegaleco kaj senpuneco, instigitaj de aŭtoritismaj praktikoj, sistema diskriminacio kaj endemia neglekto de respondeco. Aŭtoritatoj trudis ĉiam pli troajn limigojn al la rajtoj je esprimlibereco, asociiĝo kaj paca kunveno, plifortigante sian tenon per leĝaro, patrolado kaj cifereca gvato. Ĉi tiuj mezuroj plifortigis unu la alian, ŝrumpigante civitanan spacon kaj eroziantes fundamentajn liberecojn. Ŝtatoj normaligis la subpremado de malkonsento, rezultante en la uzo de mortiga forto en Nepalo kaj Indonezio, la misuzo de kontraŭterorismaj leĝoj en Barato, ondo de arbitraj arestoj antaŭ la armeo truditaj decembraj elektoj de Mjanmao, kaj la aresto de aktivuloj en Honkongo.

Je internacia skalo, venkoj estis atingitaj en la lukto por kapitulaco. Respondecaj klopodoj inkluzivis la areston kaj translokigon al la Internacia Kortumo (IPK) de Rodrigo Duterte, eksa prezidanto de Filipinoj, kaj la arestordonojn de la IKK kontraŭ du talibana gvidantoj pro la krimo kontraŭ la homaro de seksbazita persekutado. Krom ĉi tiuj du kazoj, la senpuneco restis firme enradikiĝinta. Ekzemple, neniu progreso estis farita de kiam petoj estis prezentitaj por arestordonoj de la IKK kontraŭ tiuj respondeculoj pri krimoj laŭ internacia juro faritaj kontraŭ la rohingjoj, kaj ĉinaj aŭtoritatoj faris neniujn signifajn paŝojn por trakti krimojn kontraŭ la homaro faritajn en Ŝinĝango. Afganio daŭre malmuntis naciajn respondecajn mekanismojn, kaj en Srilanko, ĉi tiuj mekanismoj restis plejparte neefikaj en traktado de homaj-rajtaj misuzoj faritaj dum la milito.

Ŝtatoj intensigis transliman subpremon. Tajlando deportis ujujurojn al Ĉinio kaj ekstradiĉis Montagnard-ajn homaj-rajtoj-defendantojn al Vjetnamio malgraŭ la risko de homaj-rajtoj-malobservoj, kiujn ili alfrontos tie. Malajzio kunlaboris kun tajlandaj aŭtoritatoj por celi ĵurnaliston, kaj, paralele, Honkongo kaj Ĉinio uzis leĝojn por persekuti aktivulojn eksterlande, ĉikanante iliajn familiojn kaj amikojn en Honkongo.

Diskriminacio plimalbonigis la damaĝon suferitan de marĝenigitaj kaj vundeblaj loĝantaroj. La rohingjoj estis submetitaj al punlaboro en Mjanmao kaj estis misproportie trafitaj de reduktaj en humanitara helpo al rifuĝejoj en Bangladeŝo. Religiaj malplimulto estis sisteme celitaj en Afganio, kontinenta Ĉinio kaj Pakistano, kaj indiĝenaj popoloj en Aŭstralio kaj Indonezio daŭre estis senigitaj je siaj teroj.

Tra Suda Azio, dalitoj (subpremataj homoj) estis forigitaj al danĝeraj laboroj.

Seksbazita perforto daŭris tra la regiono, kaj teĥnologie faciligitaj homaj-rajtaj misuzoj faris fraptitolojn en Sud-Koreio, Tajlando kaj Vjetnamio.

Homa trafiko kaj punlaboro prosperis en Sudorienta Azio, precipe en la fraŭdocentroj de Kamboĝo kaj Mjanmao, kie homoj estis sklavigitaj kaj torturitaj.

La klimata krizo, vundebleco al aliaj katastrofoj, kaj ekonomia malstabileco pligravigis la senigon de rajtoj. En Afganio, milionoj da homoj dependis de humanitara helpo, precipe pro tertremoj kaj elpeloj el Irano kaj Pakistano, dum inundoj en Indonezio, Pakistano, Filipinoj, Srilanko kaj Vjetnamio kaŭzis amasajn mortojn kaj delokiĝon, detruis rikoltojn, kaj plimalbonigis malriĉecon. Klimata ŝanĝo kaj

Katastrofoj, kiuj trafis Bangladeŝon, Kiribaton, Pakistanon kaj Tuvalon, denove ĉi-jare kaŭzis loĝantarojn delokiĝojn kaj, sekve, pliakrigis strukturajn malegalecojn. Kronikaj mankoj de bazaj necesajoj en Nord-Koreio kaj reduktoj de sociaj helpoj en Srilanko, efektivigitaj kiel parto de la ŝparpolitikoj de la registaro, elstarigis kiel gravaj ekonomiaj politikoj plimalbonigas la malfirman staton.

LIBERO DE ESPRIMO

Tra la regiono, registaroj daŭre efektivigis restriktajn leĝojn kaj praktikojn, kiuj sufokis esprimliberecon, kune kun cenzuro, gvatado kaj reprezalioj celantaj homaj-rajtajn defendantojn, ĵurnalistojn, aktivulojn kaj akademianojn. Pluraj landoj adoptis aŭ konservis leĝojn, kiuj donas larĝajn povojn al aŭtoritatoj por kontroli retan enhavon kaj silentigi malkonsenton.

La fiĝia registaro malakceptis rekomendojn de UN, kiuj instigis ĝin reformi restriktajn leĝojn pri publika ordo. En Mjanmao, cibersekureca leĝo krimigis malkonsenton per vage formulitaj provizaĵoj, kaj balotleĝaro inkluzivis severajn punojn, inkluzive de dumviva malliberigo kaj eĉ la mortopuno, pro balotrilata perforto. En Nepalo, skizo de leĝo pri sociaj retoj estis enkondukita, kiu permesus al la ekzekutivo ordoni la forigon de enhavo kaj aliron al datumoj sen jura kontrolo. Ĝi inkluzivis krimajn punojn pro disvastigado de "malveraj informoj" kaj partoprenado en trolado. Amendoj de pakistanaj aŭtoritatoj al la Leĝo pri Preventado de Ciberkrimo vastigis iliajn povojn cenzuri kaj krimigi retan esprimon de opinio. En Srilanko, aŭtoritatoj daŭre fidis je aparte drakona kontraŭterorisma leĝo. En Barato, la registaro de Maharaŝtro aprobis specialan leĝon pri publika sekureco por krimigi malkonsenton. Malajziaj aŭtoritatoj daŭre uzis ampleksajn leĝojn, kiel ekzemple la Leĝo pri Komunikado kaj Multimedia Leĝo, por limigi esprimliberecon; en Mongolio, amendoj al la Krimkodo ŝrumpis civitanan spacon; kamboĝaj aŭtoritatoj uzis la forigon de civitaneco por puni kritikistojn; kaj en Maldivoj, proponita leĝo celis vastigi povojn super ĵurnalistoj. En Vjetnamio, la Leĝo pri Cibersekureco estis ŝanĝita, nun permesante al polico peti IP-adresojn de provizantoj de interretaj servoj kaj forigi enhavon ene de 24 horoj. Gazetara leĝpropono ankaŭ celis devigi ĵurnalistojn malkaŝi siajn fontojn. Ambaŭ ĉi tiuj iniciatoj levis zorgojn pri interreta gvatado kaj privateco.

Registaroj pli kaj pli celis ciferecajn spacojn por subpremi malkonsenton. Singapuraj aŭtoritatoj plurfoje uzis la Leĝon pri Protekto Kontraŭ Retaj Mensogoj kaj Manipulado por celi aktivulojn, amaskomunikilojn kaj opoziciulojn. Ĉinaj kaj Honkongaj aŭtoritatoj vastigis la amplekson de sia nacia sekureca leĝaro por celi eĉ pli larĝan gamon da pacaj agadoj. En Honkongo, la registaro etendis ĉi tiun leĝaron al edukado, limigante esprimliberecon. La tribunaloj konfirmis la laŭleĝecon de leĝoj krimigantaj inciton sindeteni de voĉdonado. En Nepalo, aŭtoritatoj blokis Telegram kaj 26 aliajn sociajn amaskomunikilajn platformojn, kaj en Pakistano, YouTube-kanaloj kaj sociaj amaskomunikilaj kontoj kritikaj de la registaro estis malpermesitaj. Barataj aŭtoritatoj ordonis al X kaj Instagram bloki plurmil kontojn kaj limigis la uzon de satiro, kaj en la ŝtato Ĝamuo kaj Kaŝmiro, 25 libroj estis malpermesitaj. Nordkoreaj aŭtoritatoj konservis sian preskaŭ totalan kontrolon super la lando.

ĝeminado de elsendoj, inspektado de hejmoj kaj trudado de tre severaj punoj, inkluzive de ekzekuto, pro elsendado de eksterlandaj amaskomunikiloj.

Reprezalioj kontraŭ homoj, kiuj uzis sian esprimliberecon, estis oftaj. En Afganio, la talibanoj arestis ĵurnalistojn, fermis Radion Nasim, malpermesis librojn verkitaĵn de virinoj kaj poemojn kritikajn pri iliaj politikoj en universitatoj, kaj fortranĉis aliron al la interreto. En Ĉinio, ĵurnalista Zhang Zhan estis kondamnita al dua mallibereca puno, kaj en Honkongo, pordemokratia aktivulo Joshua Wong alfrontis novan akuzon laŭ nacia sekureca leĝaro.

En Barato, la ĉikanado de ĵurnalistoj intensiĝis: la polico faris profiladon kaj arestojn, kaj la statuso de transmara barata civitano de akademiano Nitasha Kaul estis revokita.

En Kamboĝo, ĵurnalistoj kaj aktivuloj estis arestitaj kaj kondamnitaj al longaj prizonaj punoj. Malajzio kunlaboris kun tajlandaj aŭtoritatoj por aresti verkiston, kaj en Mongolio, polico traserĉis la oficejojn de sendependa amaskomunikilo. En Tajlando, akademiulo estis akuzita pro sia laboro pri rilatoj inter la civila kaj milita sferoj. En Vjetnamio, aktivulo por terrajtoj estis kondamnita al 21 jaroj da malliberejo pro "kontraŭstaro al la registaro".

Ŝtatoj devas nuligi aŭ ŝanĝi restriktajn aŭ subpremajn leĝojn, certigi efikan juran kontrolon de enhavreguligo, kaj protekti ĵurnalistojn kaj aktivulojn kontraŭ ĉikanado kaj perforto.

LIBERO DE ASOCIADO KAJ KUNVENO

La rajto je paca kunvenlibereco restis grave limigita, kun registaroj recurrantaj al subpremo, antaŭprocesa aresto kaj restriktaj juraj kadroj. Dum la tuta jaro, protestaj movadoj estis perforte subpremitaj. En Afganio, talibanaĵ fortoj mortigis almenaŭ 10 protestantojn kaj vundis 40 dum manifestacioj ekigitaj de la papava eksterma programo en la provinco Badaĥŝan. En Indonezio, amasaj arestoj okazis, kun 4 000 protestantoj detenitaj, 900 atakitaj, kaj almenaŭ 10 mortigitaj dum tutlandaj manifestacioj. En Nepalo, la protestoj de la "Generacio Z", organizitaj de junuloj kontraŭ korupto kaj la malpermeso de sociaj retoj, estis difektitaj de la mortoj de 76 homoj, inkluzive de protestantoj kaj policistoj. Pakistanaj aŭtoritatoj uzis interretajn malŝaltojn kaj mortigan forton kontraŭ protestantoj en Baluĉistano kaj la pakistan-administrata teritorio Ĝamuo kaj Kaŝmiro. Malajziaj aŭtoritatoj faris brutalajn policoperaciojn kaj arestis por subpremi malkonsenton. En Filipinoj, plurcent homoj, plejparte junuloj, estis arestitaj dum kontraŭkoruptaj protestoj. En Honkongo, aŭtoritatoj blokis amaskunvenojn kaj arestis homojn, kiuj volis protesti; Fierecaj eventoj ankaŭ estis nuligitaj. La fierecmarŝo planita por Ho-Ĉi-Min-urbo estis nuligita pro la unua fojo en 13 jaroj, kaj aliaj similaj eventoj estis cenzuritaj aŭ nuligitaj en Vjetnamio post ĉikanado fare de lokaj aŭtoritatoj.

Rifuzoj rajtigi kunvenojn kaj arestoj kaj procesigoj de protestantoj estis oftaj tra la regiono. Hindaj aŭtoritatoj arestis studentojn de la Universitato Jamia Millia Islamia, opoziciulojn inkluzive de Rahul Gandhi, kaj sanitarajn laboristojn post neado de al ili permeso okazigi manifestaciojn. En Maldivoj, virinoj estis arestitaj pro manifestacio (paca) antaŭ ambasadejoj. Sudkoreaj tribunaloj kondamnis aktivulojn por la rajtoj de handikapuloj pro partopreno en pacaj protestoj. Hindaj aŭtoritatoj kaj

Singapuraj virinoj daŭre alvokis restriktajn leĝojn por deklari kunvenojn kontraŭleĝaj.

Kontrolo super la rajtoj je paca kunveno kaj asociiĝo plifortiĝis per restriktaj mezuroj. Tajvanaj aŭtoritatoj trudis arbitrajn restriktajn en sentemaj areoj, kaj en Honkongo, novaj "malpermesitaj zonoj" estis kreitaj por limigi ne nur manifestaciojn sed ankaŭ ajnan neaŭtorizitan ĉeeston. En Malajzio, aŭtoritatoj daŭre uzis troajn policajn praktikojn, ĉikanadon, arestojn kaj jurajn enketojn malgraŭ proponoj reformi la Leĝon pri Paca Kunveno. En Sud-Koreio, tamen, la tribunaloj malstreĉiĝis restriktajn pri kunvenoj. Kontrolo super civitaj kaj politikaj organizoj ankaŭ intensiĝis. Srilanko daŭre postulis, ke NRO-oj registriĝu ĉe la Ministerio pri Defendo, tiel pliiĝante la gvataĉon de la civila socio. En Bangladeŝo, la Awami-Ligo estis malpermesita laŭ kontraŭterorisma leĝaro, grave subfosante la rajtojn je politika asociiĝo kaj partopreno.

Ŝtatoj devas ĉesigi subpremon, liberigi homojn detenitajn pro partopreno en pacaj kunvenoj, nuligi aŭ ŝanĝi restriktajn aŭ subpremajn jurajn dispoziciojn, kaj garantii sekurajn kaj alireblajn spacojn por okazigi manifestaciojn laŭ internaciaj normoj.

DISKRIMINACIO Diskriminacio

daŭris en multaj formoj - religia, etna, bazita sur origino, rilata al handikapo, kontraŭ indiĝenaj loĝantaroj - kaj ofte estis plifortigita per publikaj politikoj, sistemaj malegalecoj aŭ socia malamikeco.

Ŝtate subtenata religia diskriminacio restis ĝeneralgita. En Afganio, talibanaj aŭtoritatoj celis ŝajismajn malplimultojn, devigante ismailanojn konvertiĝi al sunaismo, limigante la ritajn praktikojn de hazardaj ŝajistoj, kaj diskriminaciante en la distribuado de humanitara helpo. Hazardaj familioj ankaŭ alfrontis devigajn eldomigojn kaj diskriminacion en dungado. En Pakistano, perforto kaj restriktaj truditaj al ahmadaj fare de privataj individuoj kaj publikaj institucioj intensiĝis, kaj ŝajnis, ke tiuj respondecaj pri la atako kontraŭ kristanoj en 2023 ne estus tenataj respondecaj. En Barato, diskriminaciaj leĝoj krimigis interreligian geedziĝon, kaj aperis raportoj pri rasismokrimoj faritaj de privataj individuoj kaj publikaj aŭtoritatoj kontraŭ islamanoj kaj kaŝmiranoj. En Indonezio, maltoleremo kontraŭ ahmadaj kaj kristanaj loĝantaroj daŭris: iliaj religiaj praktikoj estis limigitaj kaj didomoj estis atakitaj. La ĉina registaro enmiksiĝis en tibetajn budhanajn aferojn kaj arestis kristanajn eminentulojn. En Fiĝioj, hindutemploj estis vandaligitaj.

Etna diskriminacio daŭris en pluraj landoj. En Japanio, ksenofobia retoriko Ĝi fariĝis elstara temo en balotkampanjoj, kaj en Sud-Koreio okazis manifestacioj kontraŭ la ĉina loĝantaro. En la subŝtato Rakhine, en norda Mjanmao, la armeo de Rakhine submetis interne delokitajn rohingjojn al punlaboro kaj, laŭ iuj raportoj, mistraktis tiujn, kiuj rezistis.

Diskriminacio kontraŭ indiĝenaj loĝantaroj estis severa kaj sistema. En Ĉinio, La uĝura kaj tibeta loĝantaroj daŭre alfrontis sisteman diskriminacion, inkluzive de limigoj pri kultura, lingva kaj religia esprimo. En Aŭstralio, indiĝenaj kaj Toresmarkolaj insulanoj alfrontis plimalboniĝantajn malegalecojn. Iliaj malliberigaj procentoj estis altaj, kaj pluraj mortis en prizorgo. En Barato, mediprotektaj mezuroj estis malfortigitaj, kio

pliigis la riskon de delokiĝo por indiĝenaj loĝantaroj. En Indonezio, grandegaj projektoj kaj nikelminado detruis indiĝenajn terojn, ekfunkciigante protestojn, kiuj estis renkontitaj per krima subpremo. La UN-Komitato pri la Elimino de Rasa Diskriminacio avertis la japanan registaron pri la efikoj de konstruado de usona militbazo en Okinawa Gubernio, kaj indiĝenaj gvidantoj protestis kontraŭ la financado de Japanio al malutilaj projektoj eksterlande. La malajzia registaro konsideris ŝanĝi leĝaron por vastigi la rajtojn de la Orang Asli, dum en Nepalo, perfortaj kolizioj erupciis pri praulaj teroj kaj manko de travebleco en evoluiga projekto. Bangladeŝaj aŭtoritatoj tenis pli ol 62 el la 100 indiĝenaj Bawm-oj arestitaj en 2024 en malliberejo, kaj estis raportoj pri mortoj en malliberejo. La Nov-Zelanda Parlamento aprobis leĝojn, kiuj malobservis la kutimajn rajtojn de la Māori. En Tajvano, la Pingpu-popolo akiris protekton por siaj kulturaj rajtoj, sed ĉi tiu protekto estis limigita, kaj ili restis maltrankvilaj pri la manko de jura rekono de sia indiĝena statuso. Sistema diskriminacio ankaŭ daŭris en edukado. En Tajlando, la aŭtoritatoj antaŭenigis projektojn, kiuj minacas la porvivaĵojn de indiĝenaj loĝantaroj, kaj leĝo estis pasigita, kiu ne agnoskis ilian statuson kiel indiĝenaj popoloj.

Marĝenigitaj loĝantaroj daŭre suferis la efikojn de diskriminacio bazita sur deveno. En Barato, projekto pri kasta censo estis blokita, malhelpante klopodojn trakti strukturajn malegalecojn. En Nepalo, dalitaj komunumoj daŭre alfrontis profunde enradikiĝintan socian ekskludon kaj barojn al aliro al justeco. En Pakistano, persista diskriminacio bazita sur kasto kaj religio daŭre limigis sanitarajn laboristojn - el kiuj la plej multaj estis dalitaj kristanoj - al danĝeraj, malfirmaj kaj neprotektitaj laboroj.

Diskriminacio bazita sur handikapo restis vaste disvastiĝinta. En Nord-Koreio, la Personoj kun handikapo alfrontis sisteman ekskludon en edukado, sanservo kaj dungado, kaj kazoj de devigita instituciigo estis raportitaj. Tajvano ankoraŭ malhavis ampleksan kontraŭdiskriminacian leĝon, rezultigante malfortajn kaj fragmentajn protektajn mezurojn. En Japanio, leĝo provizanta kompenson por viktimoj de devigita steriligo markis progreson, sed sistemaj baroj kaj manko de konscio daŭre malhelpis justecon.

Ŝtatoj devas protekti la terojn de indiĝenaj popoloj, sin deteni de okazigado de diskriminaciajn rimarkojn, kontraŭbatali antaŭjuĝon, adopti kaj devigi efikajn kontraŭdiskriminaciajn leĝojn kaj certigi egalan aliron al edukado kaj dungado, same kiel la devon de juraj sistemoj esti respondecaj.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ

Ekonomiaj, sociaj kaj kulturaj rajtoj restis sub severa premo pro ekonomiaj krizoj, klimataj ŝokoj kaj diskriminaciaj politikoj. Akuta manĝaĵa nesekureco regis. En Afganio, 22.9 milionoj da homoj dependis de humanitara helpo meze de la reveno de rifuĝintoj (ĉefe el Irano kaj Pakistano), tertremoj kaj budĝetŝparoj; 90% de infanoj spertis manĝaĵan malriĉecon, kaj kvar milionoj suferis pro malnutrado. En Nord-Koreio, la loĝantaro alfrontis kronikajn manĝaĵmankojn malgraŭ favoraj veterkondiĉoj por kultivaĵkresko, ĉar manko de sterkaĵo kaj klimataj ŝokoj malhelpis agrikulturan produktadon.

Fiaskoj en la publika manĝajdistribua sistemo pliseverigis malfacilaĵojn en kamparaj regionoj. En Pakistano, 44.7% de la loĝantaro vivis sub la limo de malriĉeco, limigoj truditaj de la IMF reduktis sociajn elspezojn, kaj inundoj, pli probablaj pro antropogena klimata ŝanĝo, detruis signifajn rikoltojn. En Srilanko, la malriĉecoprocento restis pli alta ol antaŭ la krizo, malgraŭ socialaj bonfartaj programoj.

Sansistemoj restis malfortaj. En Afganio, aliro al sanservo en kamparaj regionoj estis limigita, kaj restriktaj truditaj de la talibanoj prokrastis la savon de virinoj dum tertremoj. En Nord-Koreio, hospitaloj suferis pro grava manko de rimedoj, inkluzive de bazaj medikamentoj kaj ekipaĵo. UNICEF faris vakcinadkampanjojn por du milionoj da infanoj, sed la sekvado restis tre limigita.

Edukaj rajtoj estas subfositaj en Afganio pro la malpermesoj. trudita de la talibanoj, kiuj ekskludis 78% de afganaj knabinoj kaj virinoj de edukado kaj la laborantaro. Nordkoreaj lernejoj mankis hejtado kaj lernolibroj; en Mjanmao, studentoj suferis gravajn interrompojn post kiam helpoprogramoj estis frostigitaj; kaj en Tibeto, la dulingva edukpolitiko de Ĉinio minacis la lingvaj rajtojn de malplimulto.

Sensekureco rilate al loĝado kaj terposedado daŭris. En Kamboĝo, la Aŭtoritatoj suspendis devigajn eldomigojn ĉe la Monda Heredaĵo de UNESKO Angkor post ondo de tutmonda kolero, sed ili ne sukcesis provizi kompenson al delokitaj familioj. En Mongolio, kamparaj kaj urbaj loĝantaroj trafataj de ter-disvolviĝaj projektoj malhavis mekanismojn por trakti la mankon de konsultado kaj la subtakson de siaj posedaĵoj. En Barato, eldomigoj en la ŝtato Asamo delokigis proksimume 3 800 domanarojn, misproporcie influante islamanojn.

Malobservoj de laborrajtoj ankaŭ restis ĝeneraligitaj kaj misproporcie influis marĝenigitajn kaj diskriminaciajn loĝantarojn. En Pakistano, sanitarlaboristoj el pli malaltaj kastoj alfrontis sisteman diskriminacion. En Srilanko, tamiloj en la Altlandoj restis marĝenigitaj, kaj vestlaboristoj alfrontis sindikatan subpremon kaj seksbazitan perforton. En Bangladeŝo, tumultoj erupciis en la vestsektoro, kaj sindikatestroj estis arestitaj. En Filipinoj, laboristoj estis devigitaj labori en danĝeraj kondiĉoj dum naturaj katastrofoj, kaj en Honkongo, al eksterlandaj hejmaj laboristoj estis neita pli bona protekto de siaj rajtoj.

Ŝtatoj devas garantii la rajtojn al nutraĵo, sano, loĝado, edukado kaj laboro per ĉesigo de devigaj eldomigoj, kontraŭbatalado de malriĉeco, plibonigo de socia protekto, protektado de laboristoj, kaj certigado de egala aliro al esencaj servoj por ĉiuj, sen diskriminacio.

Arbitraj arestoj, torturo, devigitaj malaperoj KAJ MORTIS EN ARESTADO

La aŭtoritatoj daŭre uzis sekurecleĝojn kaj diskriminaciajn praktikojn por subpremi malkonsenton, misproporcie celante aktivulojn, malplimultojn kaj la politikan opozicion. Arbitraj arestoj kaj detenoj estis oftaj. En Afganio, la talibanoj arestis homojn pro negravaj deliktoj (kiel ekzemple havi nereguligitan hararanĝon aŭ ludi muzikon), devigis severajn dekretojn per la "moraleca polico", kaj daŭre subpremis ilin.

celante iamajn oficistojn, ĵurnalistojn, homaj-rajtajn defendantojn kaj kritikajn voĉojn per arbitra aresto, devigita malapero kaj torturo.

Pli ol 100 eksterkortumaj mortigoj estis dokumentitaj. En Mjanmao, arestoj estis efektivigitaj sisteme post la puĉo, kaj homoj mortis en malliberejo post kiam oni rifuzis medicinan prizorgon kaj pro vundoj ricevitaj dum brutalaj esplordemandadoj. En Nord-Koreio, arbitra aresto restis ŝlosila ilo de kontrolo por la reĝimo, celante tiujn akuzitajn pri politikaj deliktoj sen konvena procezo. En Honkongo kaj Makao, naciaj sekurecaj leĝoj estis ofte uzataj por subpremi la esprimon de politikaj opinioj kaj aresti aktivulojn.

En Pakistano, amendoj al kontraŭterorisma leĝaro permesis la areston de individuoj sen akuzo dum ĝis tri monatoj, kaj baluĉaj ĵurnalistoj kaj aktivuloj estis arestitaj. En Barato, kontraŭterorisma leĝaro daŭre estas misuzata por aresti homaj-rajtajn defendantojn kaj islamajn aktivulojn, el kiuj kelkaj estis tenataj en longedaŭra antaŭprocesa aresto.

La uzo de torturo kaj aliaj mistraktadoj daŭris malgraŭ esti malpermesitaj.

En Afganio, arestitoj estis submetitaj al elektraj ŝokoj, akvotorturo, eltiro de dentoj kaj ungoj, kaj seksa perforto. En Mjanmao, aŭtoritatoj submetis homojn al batadoj, elektrokuto, seksa atako kaj ungoeltiroj dum esplordemandadoj. En Nord-Koreio, batadoj, dormmanko kaj punlaboro estis uzataj por eltiri "konfesojn", kaj en politikaj prizonkampoj, manĝaĵo estis neadekvata kaj punoj estis severaj. En Vjetnamio, aktivuloj estis submetitaj al solula ĉelo, katenoj kaj senigitaj je medicina prizorgo; suspektindaj mortoj dum prizorgo estis raportitaj. En Barato, 25-jaraĝa viro mortis pro torturo kaŭzita de polico en la ŝtato Ĝamuo kaj Kaŝmiro. En Srilanko, almenaŭ 13 mortoj dum prizorgo estis registritaj, kaj akuzoj pri torturo aperis. En Tajlando, la tribunaloj faris siajn unuajn kondamnojn laŭ la Kontraŭtortura Leĝo en la kazo de murdo de soldatservanto, markante nekutiman paŝon antaŭen en respondigebleco.

Devigita malapero ankoraŭ estis uzata kiel rimedo de subpremo. En Nord-Koreio, Familioj estis senigitaj je informoj pri siaj malliberigitaj amatoj, kio egalas al devigita malapero. En Ĉinio, aŭtoritatoj daŭre uzis "loĝdoman gvataĵon en difinita loko" (formo de sekreta aresto simila al devigita malapero), precipe kontraŭ homaj-rajtoj-defendantoj kaj advokatoj. Malajzia tribunalo konfirmis ŝtatan implikiĝon en pasintaj malaperoj. En Mjanmao, multaj kazoj de malapero kaj morto post torturo estis dokumentitaj. En Pakistano, 125 novaj kazoj de devigita malapero estis registritaj komence de 2025. En Bangladeŝo, la registar-nomumita Enketo pri Devigitaj Malaperoj raportis 1 772 plendojn inter 2009 kaj 2024; 67% de ĉi tiuj devigitaj malaperoj estis ligitaj al ŝtataj instancoj. Ĉi tiuj praktikoj plifortigis senpunecon kaj diskriminacion kontraŭ marĝenigitaj loĝantaroj.

Ŝtatoj devas ĉesigi arbitrajn arestojn, torturon kaj devigitajn malaperojn, protekti la rajtojn de malliberigitaj, kaj certigi respekton por respondeco kaj protektoj kontraŭ homaj-rajtoj-misuzoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ KAJ HOMOKOMERCA TRAFIKO HOMOJ

Ŝtatoj plistriktigis siajn migradajn politikojn, plue malfortigante rifuĝintan protekton kaj rajtojn de migrantoj, kaj eksponante jam marĝenigitajn grupojn al diskriminacio kaj homaj-rajtaj misuzoj. Ĉi-jare denove, landoj efektivigis amasajn elpelojn kaj "puŝojn" malobee al siaj internaciaj devoj. Pakistano intensigis sian "Repatriigan Planon por Neregule Akiritaj Fremduloj" kaj resendis pli ol 900 000 afganojn. Irano resendis 1,8 milionojn da homoj el Afganio, kaj Germanio, Taĝikio kaj Turkio daŭre perforte resendis afganojn al ilia lando malgraŭ homaj-rajtaj misuzoj faritaj de la talbanoj. Virinoj kaj knabinoj estis sisteme senigitaj je siaj rajtoj post sia reveno al Afganio, kaj disidentoj riskis areston kaj torturon. Dum la tuta jaro, rohingjaj rifuĝintoj en Bangladeŝo timis esti perforte resenditaj al Mjanmao fare de aktivuloj por batali en la konflikto. En Barato, malamikeco kontraŭ islamanoj intensiĝis kiam aŭtoritatoj deportis rohingjajn rifuĝintojn al Bangladeŝo - kune kun 300 islamanoj suspektataj esti fremdaj ŝtatanoj - kaj novaj leĝoj reklasifikis azilpetantojn kiel neregulajn migrantojn, eroziante la principon de ne-refoulement. Malajziaj aŭtoritatoj arestis rohingjajn rifuĝintojn kaj forpelis boatojn portantajn rohingjojn. Dume, Japanio lanĉis sian "Nulan Planon", kiu celis duonigi la nombron de fremdaj ŝtatanoj, kiuj restadas tro longe post la daŭro de siaj vizoj, per akcelitaj deportaj proceduroj. La lando ricevis kritikon pro endanĝerigo de azilpetantoj. La tajlanda registaro perforte resendis 40 uĝurojn al Ĉinio malgraŭ la risko de torturo.

Arbitra kaj senlima aresto ankaŭ daŭris en la regiono. Malajziaj aŭtoritatoj arestis pli ol 20 000 homojn, inkluzive de pli ol 2 000 infanoj, en enmigradaj servocentroj. Aŭstralio daŭrigis sian praktikon prilabori azilpetojn malproksime: 90 homoj atendis en Nauro, ke iliaj petoj estu prilaboritaj, kaj pli ol 30 estis en Papuo-Nov-Gvineo, kie ili estis dum 11 jaroj. Dume, novaj leĝoj senigis azilpetantojn je proceduraj rajtoj. En Srilanko, 116 rohingjaj rifuĝintoj, inkluzive de infanoj, estis tenataj en armea tendaro, kiun UNHCR ne rajtis viziti. Japanio kaj Tajvano daŭre permesis, sub maldiafanaj sistemoj, la senliman areston de individuoj en enmigradaj servocentroj, kiuj estis kritikitaj pro siaj malbonaj kondiĉoj kaj manko de juraj protektoj. La situacio en Bangladeŝo draste plimalboniĝis. Cox's Bazar, la plej granda rifuĝejo de la mondo, hejmo al pli ol unu miliono da rohingjoj, alfrontis severajn helpreduktojn kaj la alvenon de 150 000 novaj rifuĝintoj. La provizado de esencaj servoj riskis kolapsi, ĉar promesoj pri helpo estis nesufiĉaj, malgraŭ urĝaj alvokoj de Unuiĝintaj Nacioj.

Homa trafiko kaj punlaboro akre pliiĝis tra la regiono.

En Kamboĝo, pli ol 50 fraŭdocentroj ekspluatis fremdulojn asignitajn al interretaj fraŭdaj agadoj, kaj devigaj klopodoj mankis travideblecon. Mjanmao restis centro por kontrabandado: ĉirkaŭ 100 000 homoj estis tenataj en fraŭdocentroj, kaj armitaj grupoj uzis punlaboron kaj rekrutadon. Ĉi tiuj estas homaj-rajtoj-misuzoj.

daŭris malgraŭ sankcioj prenitaj kontraŭ kelkaj el la respondeculoj pri ĉi tiuj agoj.

Ŝtatoj devas ĉesigi la praktikon de "refoulement", arbitra aresto kaj homa trafiko, garantii sekurajn azilprocedurojn, liberigi kontraŭleĝe detenitajn personojn kaj certigi la protekton kaj respekton por la digno de rifuĝintoj kaj migrantoj, konforme al internaciaj normoj.

RAJTO AL SANA MEDIO

Klimata ŝanĝo pliakrigis sociajn malegalecojn. En Bangladeŝo, ekstremaj veterkondiĉoj plimalbonigis diskriminacion bazitan sur sekso kaj kasto, kaptante sanitariajn laboristojn en ciklo de malfirma dungado.

En Tuvalo kaj Kiribato, altiĝantaj marniveeloj daŭre devigis homojn forlasi siajn hejmojn, minacante iliajn rajtojn al loĝado, sano kaj kultura identeco. En Pakistano, katastrofaj inundoj mortigis pli ol 1000 homojn kaj delokigis milionojn, dum varmondoj kun temperaturoj atingantaj 49°C elstarigis mankojn en katastrofaj respondaj mezuroj. En Barato, Indonezio, Nepalo kaj Srilanko, loĝantaroj ankaŭ alfrontis mortigajn inundojn kaj terglitojn kaŭzigitajn de ciklonoj, kiuj misproportie influis kamparajn areojn, kie aliro al helpo estis limigita. Ĉi tiuj eventoj levis demandojn pri la preteco de landoj por klimat-rilataj katastrofoj. Laŭ oficialaj datumoj, en oktobro kaj novembro, la barata ĉefurbo, Nov-Delĥio, estis la plej poluita urbo en la mondo.

La efektivigo de projektoj pri energia transiro kaj politikoj pri vastiĝo de fosiliaj brulaĵoj denove ĉi-jare rezultigis malobservojn de la rajtoj de indiĝenaj popoloj. Indoneziaj aŭtoritatoj arestis 27 indiĝenajn aktivulojn, kiuj kontraŭis nikelminadon en la orienta regiono Halmahera pro la danĝeroj, kiujn ĉi tiuj agadoj prezentis al kutimaj teroj. La japana registaro antaŭenigis projektojn pri likvigita natura gaso eksterlande, inkluzive de interkonsentoj kun Usono kaj Kanado, kiuj ricevis kritikon pro la ebla damaĝo, kiun ĉi tiuj projektoj povus kaŭzi al la indiĝenaj popoloj Gwich'in kaj Wet'suwet'en. En Aŭstralio, la malakcepto de klimat-rilata proceso iniciatita de Toresmarkolaj Insulanoj subfosis klopodojn akiri justecon por homoj alfrontantaj vivminacajn situaciojn.

Fiaskoj de administrado eternigis vundeblecojn. La Maldivoj havas Ili lanĉis ambician klimatan planon, sed ne inkluzivis fortajn homaj-rajtajn protektojn kaj blokis klimat-rilatajn jurajn procedojn, tiel subfosante la kulturajn rajtojn kaj vivrimedojn de la koncernitaj loĝantaroj. En Malajzio, la registaro prokrastis la enkondukon de klimata leĝpropono por plu konsulti kun la industrio. La sudkorea registaro, dume, konservis neadekvatajn emisiocelojn kaj ne difinis justan transiran politikon. En Ĉinio, striktaj limigoj restis pri publika partopreno en media decidiĝo, limigante respondecon.

Diskriminaciaj migradaj politikoj plimalbonigis klimatan maljustecon. La registaro de Nov-Zelando ne sukcesis provizi adekvatajn solvojn por pacifikaj insulanoj delokigitaj pro klimata ŝanĝo. Ĉi tiuj mankoj profundigis malegalecojn, apartigis familiojn, malobservis infanajn rajtojn kaj pliiĝis la vundeblecon de migrantoj.

Ŝtatoj devas certigi respekton por klimata justeco, ĉesigi la vastiĝon de fosiliaj brulaĵoj, protekti indiĝenajn kaj marĝenigitajn loĝantarojn, garantii rajtoj-bazitajn klimatajn politikojn kaj certigi la establon de sekuraj migradaj vojoj por homoj delokitaj pro klimataj fenomenoj.

MORTPUNO

La mortopuno restis bone establita en la plej multaj landoj de la regiono kaj estis ofte uzata malobee al internacia homaj-rajtoj-juro kaj rilataj normoj.

Du landoj rekomencis ekzekutojn post paŭzo de pluraj jaroj. En Japanio, La pendumo de Takahiro Shiraishi — post tri jaroj sen la mortopuno en la lando — estis kondamnita pro la sekreteco ĉirkaŭ la puno kaj subfosis klopodojn abolicii ĝin. En Tajvano, Huang Lin-kai estis ekzekutita en januaro dum apelacioj ankoraŭ atendis kaj zorgoj estis levitaj pri lia mensa sano. Ĝi estis la unua ekzekuto en la lando ekde 2020.

En Afganio, la talibanoj efektivigis publikajn ekzekutojn. Laŭ raportoj, la nordkorea registaro daŭre aplikis la mortopunon por deliktoj ne agnoskitaj de internacia juro, kiel ekzemple la kunhavigo de fremdaj amaskomunikilaj enhavoj, kaj kiuj ne falis sub la kategorion de "plej gravaj krimoj" establita de internacia juro kaj normoj, kaj publikaj ekzekutoj estis uzataj kiel ilo de kontrolo.

Ĉinaj aŭtoritatoj daŭre uzis la mortopunon kontraŭ individuoj akuzitaj pri korupto, fraŭdo kaj homa trafiko. Almenaŭ unu amasa kondamno levis zorgojn, ke ĝi malobservis la rajton al justa proceso. Pluraj mortkondamnoj estis donitaj en Bangladeŝo, inkluzive de tiuj de la antaŭa ĉefministro Sheikh Hasina kaj aliaj registaraj oficistoj, kiuj estis kondamnitaj en foresto al morto per pendumo fare de speciala tribunalo rilate al la subpremo de la protestoj de 2024. La maldivia registaro vastigis la amplekson de la mortopuno por inkluzivi drogrilatajn deliktojn. Ĝi forigis la eblecon de komutado de la puno per pardono kaj malpermesis pledmarĉandadon en tiaj kazoj.

Ekzekutoj de homoj kondamnitaj pro drogrilataj deliktoj daŭris senĉese en Singapuro, kie, interalie, la malajzia ŝtatanano Pannir Selvam estis ekzekutita malgraŭ internaciaj protestoj. Kuraĝiga progreso estis farita en Vjetnamio, kie la mortopuno estis aboliciita por ok deliktoj, inkluzive de drogkontrabandado. Tamen, proceduraj neregulaĵoj en procesoj kie la akuzitoj alfrontis la mortopunon kaj la sekreteco ĉirkaŭ ĝia uzo daŭre vekis zorgojn. En Malajzio, la registaro anoncis studon pri mortopuno kaj ĝia forigo, post la nuligo de la deviga mortopuno en 2023.

Ĝenerale, la situacio en la regiono emis montri dikotomion kun, en iuj landoj, proceso de laŭpaŝaj reformoj kaj, en aliaj, profunde enradikiĝintaj praktikoj karakterizitaj per sekreteco, diskriminacio kaj politika instrumentaligo.

Ŝtatoj kie la mortopuno ankoraŭ validas devas urĝe fari la necesajn paŝojn por abolicii ĝin kaj, dume, establi oficialan moratorion pri ekzekutoj.

SENDEPUNECO KAJ LA RAJTO AL JUSTECO, VERO KAJ... RIPAROJ

Sistemaj malfortoj en juraj kaj kontrolaj institucioj daŭre malhelpis viktimojn de gravaj homaj-rajtoj-malobservoj aliri justecon. En Afganio, la talibanoj malmuntis la juran sistemon kaj devigis ŝarion (islaman juron) kaj ĝiajn diskriminaciajn provizaĵojn, igante justajn procesojn preskaŭ neeblaj.

Kontrolaj instancoj kiel la nacia institucio pri homaj rajtoj ne estis reaktivigitaj. En Nepalo, nomumoj al transiraj justecaj komisionoj estis kritikitaj pro sia manko de travidebleco kaj politika enmiksiĝo, kio instigis viktimitajn grupojn bojkoti ĉi tiujn instituciojn. Malhelpoj daŭris en Srilanko: la sendependeco de la Ĝenerala Prokuroro ŝajnis pridubinda, kaj la proceduroj por elfosado de amasaj tomboj montriĝis mankhavaj, kaj ĉi tiuj tomboj ne estis sufiĉe esploritaj malgraŭ lastatempaj malkovroj. En Bangladeŝo, la procesigo certigis la unuajn akuzojn kontraŭ militistaro en kazoj de devigita malapero, sed zorgoj restis pri la konvena proceso, precipe en la proceso de Sheikh Hasina, kiu rezultigis mortkondamnon.

Progreso estis observita en iuj kazoj rilate al internaciaj iniciatoj celantaj certigi respondiĝeblecon. La Internacia Kortumo (IPK) eldonis arestordonojn kontraŭ talibanaĵ gvidantoj pro seksbazita persekutado, kaj UN establis enketan mekanismon por Afganio. Rodrigo Duterte, eksa prezidanto de Filipinoj, estis arestita kaj transdonita al la IPK pro la krimo kontraŭ la homaro de murdo, markante historian paŝon.

La serĉado de vero kaj riparoj restis nesufiĉa. Srilanko anoncis la kreadon de komisiono pri vero kaj repaciĝo kaj plivastigis la amplekson de la Agentejo pri Malaperintaj Personoj, sed la progreso estis malrapida. Dume, drogrilataj mortigoj kaj la ĉikanado de aktivuloj en Filipinoj, same kiel la gvato de tamilaj komunumoj en Srilanko, elstarigis la persiston de senpuneco.

Ŝtatoj devas duobligi siajn klopodojn por kontraŭbatali senpunecon per rapida farado de sendependaj, senpartiaj kaj efikaj enketoj pri krimoj laŭ internacia juro kaj aliaj gravaj homaj-rajtoj-misuzoj, alportante supozeblajn krimintojn al justeco en justaj procesoj kaj certigante, ke viktimoj havu aliron al efikaj rimedoj.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Seksaj kaj seksrilataj rajtoj

suferis sistemajn malsukcesojn tra la regiono. En Afganio, la talibanoj eldonis dekretojn malpermesantajn virinojn de edukado kaj dungado kaj limigantajn ilian moviĝliberecon; ili devigis la regulon de mahram (vira ŝaperono) kaj antaŭenigis seksbazitan perforton kaj fruan geedziĝon. En Bangladeŝo, okazis vastaj protestoj kontraŭ reformoj celantaj egaligi heredrajtojn kaj krimigi geedzegan seksperforton. En Fiĝioj, Nepalo kaj Pakistano, estis raportoj pri pliigita perforto kontraŭ virinoj, kaj en Nepalo kaj Pakistano, viktimoj de perforto estis devigitaj akcepti eksterkortumajn interkonsentojn. Malutilaj praktikoj daŭris en Nepalo, kiel ekzemple ĉaŭpadi, kiu implikis izoladon de virinoj kaj knabinoj en kabanoj dum iliaj menstruaj periodoj, ofte en danĝeraj kondiĉoj. Seksbazita perforto faciligita de teknologio, kiel ekzemple reta ĉikanado, nekonsenta dividado de intimaj bildoj kaj profunde manipulita seksa enhavo (profundaj falsajoj), daŭris en Sud-Koreio malgraŭ leĝdonaj ŝanĝoj. Institucia progreso estis neegala: dum la srilanka registaro anoncis la establado de la unua Nacia Komisiono pri Virinoj, la reformo de aborto-leĝo restis blokita en Sud-Koreio.

GLAT-RAJTOJ

GLAT-rajtoj alfrontis iom da malamikeco: en Japanio, la tribunaloj faris neegalan progreson pri geedzeca egaleco; en Pakistano, murdoj de transgenruloj estis registritaj; premo de

Publikaj aŭtoritatoj kaŭzis la nuligon de la Fiereco-marŝo en Vjetnamio; kontinenta Ĉinio plifortigis la cenzuron de GLAT-rilata enhavo; kaj la Leĝdona Asembleo de Honkongo malakceptis partnerecajn provizojn, kiuj provizus iom da jura rekono kaj protekto al samseksaj paroj.

Ŝtatoj devas ĉesigi diskriminacion bazitan sur sekso kaj seksa orientiĝo kaj seksa identeco kaj esprimo, starigante efikajn protektojn kaj garantiante veran egalecon laŭleĝe, en la efektivigitaj politikoj kaj en la ĉiutaga vivo.

MALOBSERVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA JURO

Civilaj loĝantaroj estis eksponitaj al gravaj danĝeroj pro kontraŭleĝaj atakoj. En Afganio, suikidaj bombadoj, improvizitaj eksplodadoj (IEDoj) uzitaj de armitaj grupoj, kaj artileria pafado el Pakistano mortigis kaj vundis civilulojn. En Mjanmao, aviadilaj atakoj pliiĝis, celante lernejojn kaj vilaĝojn; atakoj uzante paramotorojn mortigis dekojn da homoj, inkluzive de infanoj; kaj humanitara helpo destinita al rezistad-kontrolitaj areoj estis blokita. En la konflikto inter Kamboĝo kaj Tajlando, limkolizioj difektis hospitalojn, hejmojn kaj pagodojn, kaj arbitraj atakoj estis raportitaj de ambaŭ flankoj. Loĝantara delokiĝo kaj humanitaraj krizoj plimalboniĝis, kun misinformado instiganta streĉiĝojn; armistismalobservoj okazis denove ĉi-jare.

Ŝtatoj devas ĉesigi kontraŭleĝajn atakojn kaj protekti civilajn loĝantarojn. ebligi la liveradon de humanitara helpo kaj certigi respekton de internacia humanitara juro.

REGIONA RESUMO EŬROPO KAJ AZIO CENTRA

ORIENTA EŬROPO KAJ CENTRA AZIO La regionon aparte trafis

la tutmonda erozio de respekto al universalaj kadroj pri homaj rajtoj kaj internacia justeco - tendenco pelita precipe de Rusio, kiu daŭrigis sian agresan militon kontraŭ Ukrainio kaj faris aliajn krimojn laŭ internacia juro, inkluzive de arbitraj atakoj kontraŭ civila loĝantaro kaj celado de kritika infrastrukturo. Civiluloj estis la unuaj, kiuj suferis la sekvojn de ĉi tiuj agoj.

En ĉi tiu kunteksto, fundamentaj rajtoj fariĝis pli kaj pli intertrakteblaj. Belorusio, ekzemple, akiris malstreĉigon de usonaj sankcioj kontraŭ la liberigo de kaptitoj, dum la serĉado de raraj mineraloj kaj energieresursoj prioritatis super la savado de homaj vivoj, en Ukrainio kiel aliloke. La EU okazigis sian unuan pintkunvenon kun Centra Azio en fono de persista neglekto fare de la landoj de ĉi tiu regiono de internaciaj homaj-rajtaj devontigoj. Malgraŭ la terura homaj-rajta historio de Azerbajĝano, la EU kaj pluraj aliaj internaciaj aktorj plifortigis sian energian kunlaboron kun la lando, serĉante alternativon al rusa nafto kaj gaso.

La civila socio estas submetita al senĉesa premo. Kreskanta nombro da Aktivuloj, ĵurnalistoj kaj organizaĵoj estis etikeditaj kiel "teroristoj", "ekstremistoj", "fremdaj agentoj" aŭ "nezirindaj" kaj devigitaj ekzili aŭ ĉesi siajn agadojn. La klimato de timo kaj la malkresko de internacia subteno por fundamentaj rajtoj — markita precipe de la senprecedenca reduktado de eksterlanda helpo de Usono — kaŭzis veran sangobanon inter civilaj sociaj organizaĵoj kaj akran malkreskon de homaj rajtoj monitoradaj agadoj.

La intenco de Kirgizio reenkonduki la mortopunon malobee al sia Konstitucio kaj ĝiaj internaciaj engaĝiĝoj konsistigis plian ekzemplon de tiu terura regreso. Kartvelio, siaflanke, plonĝis kaptantaŭe en aŭtoritatisajn praktikojn, ne hezitante sisteme subpremi ĉian malkonsenton.

Religia aŭ kreda libereco, la jurŝtato kaj la rajtoj de rifuĝintoj aŭ migrantoj ankaŭ ne estis ŝparitaj de ĉi tiu malboniĝo de la situacio kaj ĝenerale estis malpli kaj malpli respektataj tra la tuta regiono.

Torturo kaj aliaj formoj de mistraktado restis oftaj. Seks-bazita perforto daŭris. La produktado kaj konsumo de fosiliaj brulaĵoj pliiĝis, reflektante la malatenton de registaroj pri siaj klimataj devoj.

MALOBSERVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA JURO La kvarjara

agresa milito de Rusio kontraŭ Ukrainio daŭris senĉese. Rusaj aviadilaj atakoj celantaj kritikan civilan infrastrukturon intensiĝis. La ĝeneraligita uzo de devigitaj malaperoj, torturo kaj dronatakoj fare de Rusio, ŝajne celantaj civilulojn, konsistigis krimojn kontraŭ la homaro. Dum la vintraj monatoj, rusaj fortoj atakis ukrainan energian infrastrukturon preskaŭ ĉiutage, lasante milionojn sen hejtado aŭ elektro en frostaj temperaturoj. La atakoj

Ukrainaj atakoj kontraŭ rusaj energiinstalaĵoj kaŭzis elektropaneojn. Atakoj faritaj de Ukrainio sur rusa teritorio rezultigis viktimojn kaj damaĝon al civila infrastrukturo.

En la okupitaj regionoj, rusaj aŭtoritatoj sisteme okupigis pri devigitaj malaperoj kaj torturo de civiluloj. Rusio ankaŭ faris paŝojn por forigi ukrainan identecon, inkluzive de trudado de sia propra lerneja instruplano. Krome, ĝi daŭrigis siajn klopodojn aprobi leĝon klare kontraŭan al la militleĝoj, kiu celis senhavigi la loĝantojn de la teritorioj, kiujn ĝi kontraŭleĝe aneksis en 2022, de kelkaj el iliaj rajtoj, inkluzive de ilia rajto al posedaĵo, se ili rifuzas preni ukrainan civitanecon.

Rusa.

Armenio kaj Azerbajĝano faris nenion por respondeci tiujn, kiuj respondecis pri homaj-rajtoj-misuzoj. Tiuj, kiuj respondecis pri homaj abomenaĵoj faritaj dum la konflikto en Montara Karabaĥo, devas esti tenataj respondecaj.

Ĉiuj akuzoj pri militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro devas esti esplorataj. submetata al senpartiaj kaj sendependaj enketoj, precipe laŭ la principo de universala jurisdikcio.

ESPRIMLIBERECO La rajto je

esprimlibereco estis pli kaj pli atakata en la regiono. Homoj, kiuj kuraĝis esprimi kritikon, estis rutine etikeditaj kiel "ekstremistoj", "perfiduloj" aŭ "fremdaj agentoj", devigitaj ekzili, malliberigitaj pro politike motivitaj akuzoj, submetitaj al torturo kaj alia mistraktado aŭ malpermesitaj vojaĝi.

En Azerbajĝano, pli ol 300 homoj, kiuj esprimis malkonsenton kun la registaro, estis malliberigitaj pro falsaj akuzoj. Dekoj pliaj estis malpermesitaj forlasi la landon, kaj la lastaj restantaj sendependaj amaskomunikiloj estis devigitaj fermiĝi. En Kartvelio, sendependaj amaskomunikiloj estis submetitaj al vasta subpremo, inkluzive de kalumniokampanjoj, monpunoj kaj juraj enketoj.

En Belorusio, la "listo de homoj implikitaj en ekstremismaj agadoj" kreskis eĉ plu. La listo estis pligrandigita por inkluzivi almenaŭ 6 127 nomojn. Organizoj kun ia ajn ligo al la listigitaj individuoj estis ekskluditaj.

Kirgizio klasifikis plurajn ĉefajn sendependajn amaskomunikilajn agentejojn kiel "ekstremismajn". Reklamado aŭ disvastigado de ilia enhavo nun estas puninda laŭleĝe. Moldavio daŭrigis sian politikon revoki la licencojn de por-rusiaj televidkanaloj sen ia jura kontrolo.

En Rusujo, homoj, kiuj kontraŭis la militon kontraŭ Ukrainio aŭ esprimis pli Ĝenerale, malsamopinioj estis submetataj al severaj punoj, inkluzive de pezaj mallibercaj punoj. Cenzuro estis ĉeesta en la publika sfero: muzikaj, literaturaj aŭ kinematografiaj verkoj de artistoj nomitaj kiel "fremdaj agentoj", "teroristoj" aŭ "ekstremistoj" estis malpermesitaj.

LIBERO DE PACA KUNVENO Subpremo de

la rajto je paca kunvenado intensiĝis. Homoj provantaj ekzerci ĝin estis procesigitaj, malliberigitaj kaj submetitaj al torturo kaj alia mistraktado.

La aŭtoritatoj daŭre subpremis malkonsenton, kiu plejparte ne kapablis esprimi sin. en la plej multaj landoj de la regiono. Preskaŭ ne okazis kunvenoj en Belorusio, Taĝikio kaj Turkmenio, kie pacaj protestantoj alfrontis severajn punojn. Belarusaj aŭtoritatoj eĉ provis puni individuojn, kiuj partoprenis en manifestacioj eksterlande.

La kartvela registaro respondis al la ĉiutagaj protestoj okazintaj ekde la fino de 2024 per krimigado de certaj neperfortaj agoj, kiel ekzemple portado de masko aŭ stari senmove sur trotuaro. Kontraŭleĝa forto estis uzata kontraŭ protestantoj, kie la polico uzis fizikan perforton, larmigan gason, gumpafaĵojn kaj akvokanonojn (laŭdire miksitajn kun toksaj kemiaĵoj). Aktivuloj, ĵurnalistoj kaj opoziciaj subtenantoj estis sisteme celitaj per serĉoj, traserĉoj, arestoj kaj malliberigo simple pro ekzercado de siaj fundamentaj rajtoj.

En Rusio, kie protestoj estis strikte subpremitaj, malgrandaj kunvenoj okazis. Tamen, problemoj de loka signifo daŭre ekestis. Ukrainio atestis signifajn kontraŭkoruptajn protestojn, kiuj okazis malgraŭ restriktaj truditaj laŭ militjuro.

LIBERO DE ASOCIADO Kelkaj

Ŝtatoj plue reduktis kaj malfortigis la kondiĉojn, sub kiuj la civila socio povas esprimi sin kaj agi, aplikante subpremajn leĝojn, krimigante partoprenon en la publika vivo kaj trudante drakonajn financajn limigojn. La akra malkresko de eksterlanda helpo nur plimalbonigis la situacion, devigante multajn NRO-ojn fermiĝi aŭ draste redukti siajn agadojn.

Azerbajĝano remalfermis jurajn procedurojn komencitajn en 2014 kontraŭ NRO-oj, gvidataj Policiaj operacioj celis plurajn sindikatojn kaj civitanajn movadojn. Belorusio konsideris ofendon partopreni en la agadoj de NRO, kiu estis perforte fermita, suspendita aŭ neregistrita. Kartvelio adoptis leĝon pri "fremdaj agentoj" kaj frostigis la bankajn kontojn de pluraj NRO-oj, akuzante ilin pri "sabotado" pro tio, ke ili helpis protestantojn en 2024, inkluzive de provizado de medicinaj provizoj.

La prezidanto de Kazahio akuzis kelkajn "supozeblajn homaj-rajtajn organizaĵojn, blogantojn kaj ĵurnalistojn" pri esti pagataj de eksterlandaj potencoj por inciti negativajn sentojn kaj kritiki la registaron. Rusio daŭre uzis siajn leĝojn kontraŭ "eksterlandaj agentoj" kaj "nedezirataj organizaĵoj" por subpremi la civilan socion, nigralistigante aŭ malliberigante ĝiajn aktivulojn. Naŭdek kvin novaj organizaĵoj, inkluzive de Amnesty International kaj Human Rights Watch, estis nomumitaj "nedezirataj".

Ŝtatoj devas abolicii leĝojn, kiuj malhelpas la praktikadon de la rajtoj je libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno, kaj ĉesigi praktikojn, kiuj malrespektas ĉi tiujn rajtojn. Ili devas ĉesi uzi pretekstojn por subpremi malkonsenton kaj subpremi ajnan debaton pri sia historio de homaj rajtoj.

MALJUSTAJ PROCESOSJ Justaj

procesoj fariĝis ĉiam pli maloftaj, ĉar juraj sistemoj estis deturnitaj de sia celo persekuti disidentojn. La nombro da homoj kondamnitaj en foresto, precipe pro "terorismo" kaj "ekstremismo", pliiĝis.

En Azerbajĝano, dekoj da ĵurnalistoj kaj aktivuloj estis senditaj al malliberejo. surbaze de falsaj akuzoj kaj maljustaj procesoj, preskaŭ 30 amaskomunikilaj profesiuloj estis malliberigitaj aŭ tenataj en longedaŭra antaŭprocesa aresto fine de la jaro. En Belorusio, la nombro de politike kondamnitaj kaptitoj pliiĝis, malgraŭ kelkaj fruaj liberigoj donitaj kontraŭ la malpliigo de internaciaj sankcioj.

En Kartvelio, la arbitra aresto kaj malliberigo de protestantoj, ĵurnalistoj kaj opoziciuloj post maljustaj procesoj estis oftaj, parto de la ŝtata politiko de subpremado de malkonsento. En Kirgizio, la procesigo de eminentaj sendependaj ĵurnalistoj, inkluzive de tiuj laborantaj por Kloop kaj Temirov Live, pro misuzaj kialoj kaŭzis severan baton al gazetara libereco. Disidentoj estis malliberigitaj en Kazaĥio kaj Turkmenio.

La rusa jura sistemo daŭre donis severajn punojn kontraŭ homoj, kiuj alfrontis politike motivitajn kaj ofte absurdajn akuzojn.

En Taĝikio, pluraj opoziciaj politikistoj kaj iamaj registaraj oficistoj estis kondamnitaj al longaj prizonaj punoj post fermitaj procesoj. Krome, ne estis oficiala respondo al la alvoko lanĉita de 12 internaciaj homrajtaj organizaĵoj por la liberigo de Buzurgmekhr Iorov, homrajta advokato arbitre malliberigita ekde 2015.

La aŭtoritatoj devas garantii la rajton al justa proceso kaj sindeteni de uzado de la jura sistemo misuze uzas ĝin por subpremi malkonsenton.

TORTURO KAJ ALIAJ MISTRAKTOJ Torturo kaj aliaj mistraktadoj restis endemiaj en la regiono. Senpuneco por ĉi tiuj praktikoj estis ĝeneraligita, kaj enketoj pri akuzoj de policbrutaleco estis maloftaj kaj senefikaj.

Multaj raportoj pri eksterkortumaj mortigoj kaj torturigoj Raportoj cirkulis pri misuzoj faritaj de rusaj fortoj kontraŭ ukrainaj militkaptitoj. En rusaj malliberejoj, solula ĉelo ne estis malofta, nek la senigo de sanservo kaj kontakto kun la ekstera mondo.

En Azerbajĝano, torturo kaj aliaj formoj de mistraktado estis oftaj en arestejoj. Arestitoj estis submetitaj al solula ĉelo, senigita de medicina prizorgo, perforto, translokigoj kiel puno, kaj longedaŭraj periodoj de retenado. Almenaŭ du viktimoj de politike motivitaj procesigoj mortis en malliberejo en Belorusio, kaj almenaŭ sep en Taĝikio (inkluzive de kvin Pamiri-aktivuloj).

En Kartvelio, maskitaj oficiroj regule batas homojn, kiujn ili arestis, dum ilia aresto kaj dum ilia detenado. Kazaĥio ne prenis iujn ajn mezurojn por trakti la multajn akuzojn pri torturo, kiuj sekvis la grandskalajn protestojn de 2022. Sialflanke, Kirgizio malfondis la instancon respondecan pri la batalo kontraŭ torturo, malgraŭ avertoj de UN.

Torturo kaj aliaj formoj de mistraktado restis kaŭzo de zorgo en Uzbekio. En Belorusio kaj Turkmenio, solula ĉelo kaj nekomunikebla aresto restis ofta praktiko, kiu ofte efektive rezultis en devigita malapero.

Ŝtatoj devas agi urĝe por ĉesigi torturon kaj aliajn mistraktado, per alportado al justeco, en la kunteksto de justaj procesoj, tiujn suspektatajn esti krime respondecaj pri tiaj praktikoj.

GLAT-RAJTOJ GLAT-rajtoj estis ĉiam pli ignorataj, kiam ili ne estis malkaŝe defiataj. Multaj landoj en la regiono ankoraŭ malhavis ampleksan kontraŭdiskriminacian leĝaron. Oficiala diskurso prezentanta GLAT-rajtojn kiel kontraŭajn al "tradiciaj valoroj" fariĝis ĉiam pli ofta.

Ukraina tribunalo tamen agnoskis por la unua fojo, ke samseksa paro konsistigas "faktan familion", en lando, kies loĝantaro klare pli kaj pli favoris egalajn rajtojn por GLAT-uloj.

En Moldavio, la faktaj aŭtoritatoj de Rusie okupita Transnistrio havas por siaj Parto adoptis dispoziciojn malamikajn al GLAT-a "propagando". Kazaĥio faris same. En Uzbekio kaj Turkmenio, seksaj rilatoj inter viroj ankoraŭ konsistigis krimon.

Ŝtatoj devas abolicii leĝojn, politikojn kaj praktikojn, kiuj diskriminacias kontraŭ GLAT-homoj, precipe per malkriminigado de konsentaj samseksaj seksaj rilatoj kaj forigo de juraj baroj al samseksa geedzeco.

SEKSBAZITA PERFORTO Seksbazita perforto

restis ĝeneraligita. En Kartvelio, mizogina kaj seksisma retoriko de kelkaj altrangaj oficistoj estis akompanata de seksbazitaj malobservoj de la rajtoj de virinaj protestantoj, inkluzive de minacoj de seksa atako kaj degradaĵaj korpsperĉoj. La rusa parlamento ne traktis la temon de hejma perforto, malgraŭ publika subteno por leĝaro pri la afero. En Taĝikio, hejma perforto pliiĝis je 15 procentoj en unu jaro.

Publikaj aŭtoritatoj devas urĝe kontraŭbatali ĉiajn formojn de perforto. bazitaj sur sekso kaj trakti iliajn verajn kaŭzojn.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KREDO Diversaj metodoj de

subpremo celantaj limigi la liberecon de religio aŭ kredo estis raportitaj tra la regiono (limigaj kondiĉoj por registrado, misuzo de leĝoj kontraŭ "ekstremismo" rilate al certaj religiaj malplimulto, ktp.).

Belorusio efektivegis netravedeblan proceduron por re-registri religiajn organizojn, malpermesante ajnan neoficiale agnoskitan religian agadon, kaj pastroj, kiuj malkonsentis kun la registaro, denove estis persekutitaj ĉi-jare. Kirgizio realigis leĝon, kiu subpremas ajnan neoficiale agnoskitan religian agadon, malpermesis certajn religiajn vestaĵojn, kaj deklaris adventistan eklezion "ekstremisma" kaj kontraŭleĝa. Rusio, kiel en antaŭaj jaroj, arbitre procesigis kaj malliberigis Atestantojn de Jehovo. La aŭtoritatoj ankaŭ celis aliajn religiajn komunumojn. La plej lastatempaj mezuroj de Ukrainio por dissolvi la Ukrainan Ortodoksan Eklezion, akuzitan pri proksimeco al Rusio, altiris kritikon de UN-fakuloj, kiuj kredas, ke ili erare egaligas religian apartenon kun minaco al nacia sekureco.

Ŝtatoj devas efektivegi verajn jurajn kaj politikajn reformojn por protekti, defendi kaj plene garantii religian kaj kredan liberecon, sen diskriminacio aŭ persekutado.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ, MIGRANTOJ KAJ DELOKIIĜINTOJ Milionoj da homoj restis

delokitaj, precipe en Ukrainio. Armenio luktis por loĝigi kaj provizi porvivaĵojn por la pli ol 100 000 delokitaj homoj el Montara Karabaĥo. Belorusio denove devigis rifuĝintojn kaj migrantojn transiri sian limon en EU ĉi-jare, laŭdire recurrante al fizika perforto. Rusio enkondukis devigan lingvan kompetentecan teston por enmigrantaj infanoj kaj postulis, ke ili provizu pruvon de laŭleĝa eniro en la landon por enskribiĝo en lernejojn. Rezulte, plej multaj el ĉi tiuj

La infanoj ne frekventis lernejon. La aŭtoritatoj en Taĝikio faris paŝojn por forpeli afganajn rifuĝintojn.

Ŝtatoj devas certigi, ke ĉiuj personoj fuĝantaj de persekutado kaj Tiuj, kiuj suferis homaj-rajtajn misuzojn, povas trovi rifuĝon en sekura loko kaj havi aliron al internacia protekto. Ili devas certigi, ke neniu estu resendita al lando aŭ teritorio, kie ili alfrontus realan riskon suferi gravajn malobservojn de siaj fundamentaj rajtoj.

RAJTO AL SANA MEDIO La milito de Rusio

kaŭzis gravajn mediajn damaĝojn, kaj ene de Rusio kaj eksterlande. La agreso kontraŭ Ukrainio ĉi-jare denove havis gravajn mediajn sekvojn, kaj rusaj aviadilaj atakoj daŭre prezentis minacon al nuklea sekureco. La subpremo de la civila socio en Rusio kaj Belorusio devigis kelkajn sendependajn klimatajn aktivulojn ekzili.

La engaĝiĝoj faritaj por kontraŭbatali klimatan ŝanĝon ne estas plenumitaj aŭ perdis eĉ pli da kredindeco, ĉar multaj landoj pliigis sian dependecon de hidrokarbidoj kaj produktado de fosiliaj brulaĵoj. Kazaĥio pliigis sian dependecon de karbo kaj klare malrespektis siajn engaĝiĝojn al verda transiro. La kazaĥa prezidanto publike kondamnis gravajn internaciajn mediprotektajn celojn, eĉ deklarante, ke klimata ŝanĝo estas "klare giganta trompo". La klimataj ambicioj de Moldavio estis malhelpitaj de manko de financado.

Uzbekio deklaris, ke la jaro estos la jaro de la "verda ekonomio", sed la aerpoluado tie restis alta, kiel en Belorusio kaj pluraj aliaj landoj.

Akvo restis malabunda rimedo por multaj, precipe en Centra Azio. Aliro al trinkakvo estis grava problemo en Taĝikio, kie, laŭ oficialaj statistikoj, 85% de la loĝantaro (inkluzive de preskaŭ ĉiuj kamparaj loĝantoj) ne havis aliron al sanitaraĵoj. En Turkmenio, malbona akvomastrumado endanĝerigis nutrajsekurecon. En Ukrainio, en la rusie okupita Donecka regiono, la faktaj aŭtoritatoj ne kapablis solvi la akvokrizon, kiu influis la regionon.

La landoj de Orienta Eŭropo kaj Centra Azio, kiuj elsendas la plej multe da karbono, devas esti la plej bonaj en mildigo de klimata ŝanĝo, inkluzive de haltigo de la disvolviĝo de produktado de fosiliaj brulaĵoj. Ŝtatoj devas tuj agi por protekti la loĝantarojn kontraŭ la riskoj kaj sekvoj de klimata ŝanĝo.

OKCIDENTA, CENTRA KAJ SUDORIENTA EUROPO

La breĉo estis abisma inter la engaĝiĝoj de multaj registaroj respekti internacian juron kaj iliaj agoj; kelkaj simple rifuzis kunlabori kun la Internacia Kortumo. Pluraj ŝtatoj daŭre liveris armilojn al Israelo. La vasta plimulto de la potenculoj elektis puni solidarecon kun la palestinanoj, preferante krimigi malkonsenton kaj kontraŭleĝe uzi forton, anstataŭ respekti siajn devojn fini la genocidon faritan de Israelo en la okupita Gaza Sektoro. Pluraj ŝtatoj intensigis siajn atakojn kontraŭ la internacia jura ordo, precipe defiante la rajtojn de azilpetantoj kaj rifuĝintoj. Kaj je la nacia kaj regiona niveloj, kelkaj landoj celis subfosii la garantiojn provizitajn de regionaj homaj-rajtaj traktatoj. Pluraj intence faris paŝojn por eksterigi siajn respondecojn pri administrado de migrado.

Kvankam progreso rilate al aliro al aborto estis farita en iuj landoj, tio ne okazis aliloke, kie obstakloj estis malproksimaj de esti forigitaj kaj kie rajtoj-aktivuloj en ĉi tiu areo estis persekutitaj kaj minacitaj per krima procesigo.

Diskriminacio kaj perforto kontraŭ GLAT-uloj pliiĝis kiel rezulto de albuĝetaj kampanjoj fare de individuoj, organizoj aŭ registaroj malamikaj al fundamentaj rajtoj kaj seksa egaleco. Milionoj restis en aŭ falis en malriĉecon. Kelkaj ŝtatoj prenis regresajn mezurojn, kiuj riskis pliiĝi senhejmecon aŭ malhelpi aliron al bazaj servoj, inkluzive de sanservo. Miloj estis senigitaj je sociaj helpoj pro la uzo de esence diskriminaciaj decidiloj. Raportoj pri rasismokrimoj kontraŭ homoj de koloro, romaoj aŭ homoj perceptitaj kiel islamanoj aŭ judoj pliiĝis. Pluraj klimatrilitaj katastrofoj kaŭzis signifajn damaĝojn, precipe en suda Eŭropo. Dum kelkaj landoj entreprenis realajn agojn por kontraŭbatali klimatan ŝanĝon, aliaj ne plenumis siajn devojn. Homaj-rajtoj-defendantoj estis ĉikanitaj kaj eĉ malliberigitaj.

NERESPONSIBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ Pluraj

ŝtatoj daŭre liveris armilojn al Israelo, malgraŭ alvokoj de multaj UN-fakuloj por tuja haltigo de tiaj transdonoj. Germanio denove ebligis armilliverojn, Francio daŭre donis eksportlicencojn por milita ekipaĵo, Ĉeĥio kaj Britio daŭrigis siajn transdonojn, kaj Serbio eĉ pliiĝis siajn eksportojn. Multaj landoj, kiel Irlando, Portugalio kaj Slovenio, ne kontraŭis armitransdonojn al Israelo pasantajn tra ilia aerspaco aŭ havenoj.

Ŝtatoj devas ĉesigi ĉiujn armitransdonojn al landoj kie ekzistas ekzistas signifa risko, ke ĉi tiuj estos uzataj por fari aŭ faciligi gravajn homaj-rajtoj-misuzojn.

SENDEPUNECO Spitante la aŭtoritaton de la Internacia Kortumo (IPK), Hungario kaj Pollando malkaŝe rifuzis plenumi la arestordonojn eldonitajn de la Kortumo kontraŭ la israela ĉefministro Benjamin Netanjahu kaj la eksa israela defendministro Yoav Gallant. Italio ankaŭ ne plenumis sian devon transdoni Osama Elmasry Njeem, membron de libia milico akuzitan pri gravaj homaj-rajtoj-misuzoj, al la IPK.

En Turkio, viktimoj de homaj-rajtoj-malobservoj, inkluzive de agoj de torturo kaj Aliaj mistraktadoj faritaj de policanoj kontraŭ pacaj protestantoj ankoraŭ estis renkontitaj kun kulturo de senpuneco.

Ŝtatoj devas preni ĉiujn disponeblajn rimedojn por kontraŭbatali senpuneco, per respondecigo de supozeblaj krimintoj de homaj-rajtoj-malobservoj, inkluzive de efektiviĝo de arestordonoj eldonitaj de internacia justeco.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO Maltrankviligaj subpremaj praktikoj (kontraŭleĝa gvatado, krimigo de pacaj agadoj, timigado en diversaj formoj, ktp.) estis denove efektivitaj ĉi-jare fare de la aŭtoritatoj por provi malhelpi la civilan socion esprimi sin.

En Bosnio kaj Hercegovino, Bulgario, Hungario kaj Slovakio, leĝoj rilataj al "fremdaj agentoj", ĉu adoptitaj aŭ en skiza formo, prezentis minacon al la civila socio. Strategiaj procesigoj kontraŭ publika mobilizado ("procedoj-

ŝercoj") ankoraŭ havis timigan efikon sur gazetaran liberecon kaj la esprimon de malsamopinioj tra la regiono, precipe en Kroatio kaj Pollando.

Pluraj Specialaj Raportistoj de Unuiĝintaj Nacioj esprimis zorgon pri tio, kio ŝajnis esti "sistema kampanjo" por misfamigi homaj-rajtoj-defendantojn, balotobservantojn kaj ĵurnalistojn en Serbio.

Kelkaj ŝtatoj daŭre trudis kontraŭleĝajn limigojn al la rajtoj je esprimlibereco kaj paca kunveno, punante plene legitiman paroladon kaj agojn de civila malobeo. Pluraj uzis tro larĝajn kontraŭterorismajn provizaĵojn por puni kaj stigmatizi tiujn, kiuj esprimis malkonsenton, precipe tiujn, kiuj protestis kontraŭ registara senagado pri la klimata krizo aŭ kondamnis la genocidon de palestinanoj fare de Israelo en la okupita Gaza Sektoro. La decido de la brita registaro en julio malpermesis la bataleman rektan agadgrupon Palestine Action, etikedante ĝin "terorista grupo", ekfunkciigis vastan kampanjon de civila malobeo. Antaŭ la fino de la jaro, britaj aŭtoritatoj faris almenaŭ 2 700 arestojn post serio de grandskalaj pacaj protestoj. La malpermeso de Palestine Action estis defiata en tribunalo, kaj la juraj procedoj ankoraŭ daŭris ĉe la fino de la jaro.

Ŝtatoj devas abolicii leĝojn kaj praktikojn, kiuj malhelpas la ekzercadon de la rajtoj je libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno. Ili devas ĉesi uzi pretekstojn por subpremi malkonsenton.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ La deziro de multaj eŭropaj

landoj establi du-nivelan sistemon, en kiu garantioj pri fundamentaj rajtoj estus pli malfortaj por rifuĝintoj kaj migrantoj, rapide disvastiĝis, kaj nacie kaj ene de eŭropaj institucioj, en regiono turmentata de ksenofobio kaj rasismo, precipe kontraŭ nigruloj, islamanoj kaj araboj. En ĉi tiu kunteksto, certaj longe establitaj fundamentaj principoj de internacia juro, kiel "ne-refoulement", la universaleco de homaj rajtoj, la malpermeso de torturo kaj la rajto je respekto de privata vivo, estis subfositaj dum la tuta jaro, kun kelkaj landoj minacantaj retiriĝi de certaj traktatoj kaj formulante proponojn aŭ farante deklarojn celantajn redukti la devojn de ŝtatoj. Ĉi tiu ofensivo estis evidenta je EU-nivelo, kie membroŝtatoj malfortigis azilregulojn kaj negocis punajn deportajn mezurojn, dum ene de la Konsilio de Eŭropo, 27 membroŝtatoj postulis malpliigon de la garantioj donitaj al migrantoj laŭ la Eŭropa Konvencio pri Homaj Rajtoj. La sama tendenco estis observita je nacia nivelo. En Britio, kelkaj leĝdonaj ŝanĝoj kaj la retoriko de altrangaj politikistoj uzis la Konvencion kiel vickulpulojn kaj celis subfosi ĝin. En Germanio kaj Aŭstrio, la aŭtoritatoj efektivigis devigajn deportadojn al Sirio, lando kie la situacio ne permesis sekuran revenon. Simile, multaj landoj komencis konsideri devigajn revenojn al Afganio. Grekio arestis centojn da homoj post la kontraŭleĝa provizora suspendo de la rajto peti azilon. Dum multaj estis fine liberigitaj kiam la suspendo estis levita, multaj aliaj restis detenitaj en neakcepteblaj kondiĉoj fine de la jaro. Pollando ankaŭ kontraŭleĝe suspendis la rajton peti azilon ĉe sia limo kun Belorusio. La Svisa Federacia Konsilio identigis certajn regionojn de Ukrainio kiel ofertantajn sekurajn revenokondiĉojn kaj tial limigis la provizoran protekton donitan al homoj el ĉi tiuj regionoj, kvankam neniu areo de la lando estis sekura kontraŭ rusaj atakoj.

Zorgante pri limigado de aliro al protekto en Eŭropo por homoj fuĝantaj de persekutado aŭ serĉantaj pli bonan vivon kaj faciligante ilian revenon malgraŭ la riskoj al iliaj rajtoj, vivoj kaj sekureco, pluraj ŝtatoj intence faris paŝojn por eksterigi siajn migradadministradajn respondecojn.

Kelkaj provis konkludi kunlaborajn interkonsentojn pri reveno kaj aresto kun triaj landoj, kie malobservo de la rajtoj de homoj serĉantaj atingi Eŭropon (ofte nigraj, islamaj, aŭ, pli ĝenerale, rasigitaj) estus pli malfacile kontroleblaj. Italio gvidis ĉi tiun malutilan kaj regresan movadon, vastigante la uzon de siaj migrantaj arestcentroj en Albanio, malgraŭ juraj defioj al ĉi tiu politiko.

Pluraj registaroj denove ĉi-jare uzis migrantojn kaj rifuĝintojn kiel vickulpulojn por "klariĝi" certajn ekonomiajn problemojn, farante danĝerajn kaj damaĝajn deklarojn. En landoj kiel Grekio, Italio kaj Malto, aŭtoritatoj intence pliiĝis la riskojn de vojaĝado al Eŭropo, ĉu mare aŭ surtere, inkluzive de prokrastado de savoperacioj kaj malhelpado de la klopodoj de tiuj, kiuj plenumas humanitaran helpon, precipe per juraj procedoj.

Ŝtatoj devas protekti la rajtojn de azilpetantoj, rifuĝintoj kaj migrantoj, plene respektante la rajtojn garantiitajn de internacia juro kaj rezignantante pri arbitraj arestoj.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ La gvidantoj

de Danio kaj Gronlando komune pardonpetis al la miloj da inuitaj virinoj, al kiuj oni enplantis intrauterajn kontraŭkoncipilojn sen sia konsento inter 1966 kaj la 1990-aj jaroj. Civilsociaj organizaĵoj bonvenigis ĉi tiun decidon, samtempe postulante financan kompenson por ĉi tiuj virinoj.

Danio, Ferooj, Norvegio kaj Britio adoptis leĝaron por plibonigi aliron al aborto. Luksemburgo sanktigis aborton kiel rajton garantiitan de sia Konstitucio. La Eŭropa Parlamento voĉdonis favore al solidareca mekanismo por plibonigi aliron al sekura aborto tutmonde.

de EU. Tamen, multaj obstakloj daŭre malhelpis aŭ malhelpis aliron al aborto en la regiono, inkluzive de la fakto, ke aborto ankoraŭ estis konsiderata krima delikto en iuj kazoj. Kelkaj landoj, kiel Kroatio, Hispanio, Italio kaj Portugalio, ne garantiis aliron al ĉi tiu servo, ĉar multaj sanprofesiuloj rifuzis fari abortojn pro konsciaj kialoj, tiel malobservante la rajtojn de la koncernaj personoj kaj endanĝerigante ilin.

Ŝtatoj havas devon garantii la seksajn kaj reproduktajn rajtojn de ĉiuj kaj de ĉiuj, sen diskriminacio, inkluzive de certigado de senbrida kaj senprokrasta aliro al sekura aborto.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ Milionoj da

homoj restis en malriĉeco aŭ falis en malriĉecon, ĉar registaroj pruviĝis nekapablaj mildigi la sekvojn de kreskantaj vivkostoj.

Pluraj landoj, inkluzive de Finnlando kaj Britio, adoptis regresajn mezurojn, kiuj riskis pliiĝi senhejmecon aŭ malhelpi aliron al bazaj servoj, precipe sanservo. Ĉi tiuj mezuroj misproportie influis tiujn, kiuj jam estis en alta risko, kiel ekzemple rasigitaj homoj (inkluzive de rifuĝintoj kaj migrantoj) aŭ tiuj, kiuj suferas pro kronikaj malsanoj.

Kelkaj registaroj, ekzemple en Serbio kaj Britio, efektivigis aŭ konservis la uzon de esence diskriminaciaj algoritmoj kaj teknologioj por fari decidojn rilate al socialasekuro aŭ aliaj protektaj sistemoj.

Miloj da homoj tiel perdis la sociajn helpojn, kiujn ili ricevis. Ĉi tiuj mezuroj misproporcie influis rasigitajn aŭ fremdajn homojn, solajn patrinajn kaj romaajn.

Ŝtatoj devas senprokraste asigni sufiĉajn rimedojn por certigi, ke ĉiu povu ĝui siajn ekonomiajn kaj sociajn rajtojn sen diskriminacio.

Ili devas seniĝi de la principe diskriminaciaj algoritmoj uzataj por determini kiu povas profiti de sociaj servoj, kaj garantii plenan kaj universalan socian protekton.

DISKRIMINACIO Retoj

malamikaj al fundamentaj rajtoj kaj seksa egaleco, ĉiam pli aktivaj kaj kun signifaj financaj rimedoj, antaŭenigis toksan retorikon kaj malpliigon de seksaj kaj reproduktaj rajtoj, virinaj rajtoj kaj la rajtoj de GLAT-homoj (precipe transgenuloj). Slovakio ŝanĝis sian Konstitucion tiel, ke ĝi plu malfortigis la rajtojn de GLAT-homoj.

Turkaj aŭtoritatoj proponis plurajn leĝdonajn amendojn, kiuj povus ebligi la procesigon de GLAT-uloj kaj iliaj rajtoj-aktivuloj. Kaj Hungario kaj Turkio malpermesis GLAT-kunvenojn.

Romaaj infanoj daŭre alfrontis apartigon en ĉeĥaj kaj slovakaj lernejoj. Tamen, en novembro, Ĉeĥio adoptis novajn mezurojn celantajn fini ĉi tiun praktikon kaj certigi, ke ĉi tiuj infanoj ne plu estu metitaj en specialajn lernejojn nur pro iliaj malfavorataj sociaj cirkonstancoj. La slovena registaro urĝe aprobis sekurecajn mezurojn plifortigantajn la povojn de la ekzekutivo kaj la polico, pliigante gvatadon kaj trudante punajn limigojn al sociaj helpoj, kiuj misproporcie influis romaajn.

Maltrankviliga pliigo de atakoj estis rimarkita tra la tuta regiono.

Fizikaj aŭ vortaj atakoj celantaj rasigitajn homojn, romaajn, GLAT-homojn, aŭ tiujn perceptitajn kiel islamanojn aŭ judojn estis raportitaj. Multaj atakoj kontraŭ didomoj estis raportitaj. En Britio, du adorantoj estis mortigitaj en atako kontraŭ sinagogo, kaj 27 moskeoj estis celitaj inter julio kaj oktobro, periodo kiu koincidis kun serio de kampanjoj klare reĝisoritaj de grupoj malamikaj al fundamentaj rajtoj kaj markitaj per manifestacioj antaŭ konstruaĵoj suspektataj loĝigi azilpetantojn. Pliigo de atakoj kontraŭ GLAT-homoj estis observita en Germanio, Aŭstrio, Kroatio, Pollando kaj Serbio.

Islamaj virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis diskriminacion en sportoj kaj edukado. Leĝprojekto por malpermesi ĉian religian vestaĵon en sportaj konkursoj estis pritraktita en Francio. La Aŭstra Parlamento, siaflanke, aprobis leĝon malpermesantan al knabinoj sub 14 jaroj porti kaptukojn en lernejoj. La Portugala Parlamento komencis diskuti proponitan leĝon por limigi la rajton kovri la vizaĝon, kiu minacas malobservi la liberecojn de iuj islamaj virinoj.

Ŝtatoj devas respekti, protekti, antaŭenigi kaj garantii ĉies rajton ne suferi diskriminacion aŭ perforton, inkluzive de efektiviĝo de veraj juraj kaj politikaj reformoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Klimata ŝanĝo

denove havis katastrofajn sekvojn tra la regiono ĉi-jare, pliseverigante varmondojn, arbarajn incendiojn kaj inundojn en pluraj landoj, inkluzive de Hispanio, Grekio kaj Portugalio. Ĉi tiuj eventoj rezultigis kelkajn

rekordan nombro da viktimoj kaj rezultigis senprecedencan materian damaĝon kaj grundodegradiĝon.

La sinteno de eŭropaj registaroj rilate al klimata ŝanĝo variis laŭ landoj. Kelkaj donis ekzemplon per efektivigo de fortikaj mildigaj politikoj, dum aliaj restis, maltrankvilige, malproksimaj de plenumado de internaciaj emisijaj celoj. La transiro al renovigebla energio kaj "pli verdaj" teknologioj ne ĉiam okazis kun respekto al fundamentaj rajtoj. En Finnlando, Norvegio kaj Svedio, la manko de protektoj kaj vera konsultado antaŭ certaj ter-disvolviĝaj projektoj riskis subfosi la porvivaĵojn kaj kulturon de la indiĝena samea popolo. EU-leĝaro pri kritikaj krudmaterialoj permesis al minadagadoj disvolviĝi sur tradiciaj sameaj teroj, plue minacante iliajn rajtojn.

Ŝtatoj devas protekti loĝantarojn kontraŭ la riskoj kaj sekvoj de klimata ŝanĝo kaj ekstremaj vetercikrkonstancoj, inkluzive de respekto al internaciaj celoj celantaj limigi klimatan degeneron.

DEFENDANTOJ DE HOMAJ RAJTOJ Homaj rajtoj

defendantoj, precipe tiuj, kiuj defendas la rajtojn de virinoj aŭ tiujn de rifuĝintoj kaj migrantoj devigitaj preni danĝerajn vojojn por atingi Eŭropon, estis celitaj dum la tuta jaro. En Pollando, aktivulino Justyna Wydrzyńska estis rejuĝota pro helpi gravedan virinon akiri abortajn pilolojn. En Grekio, 24 helplaboristoj, kiuj helpis rifuĝintojn kaj migrantojn, alfrontis procesigon kaj povus esti kondamnitaj al ĝis 20 jaroj da malliberejo.

Turkio multigis siajn enketojn, procesigojn kaj senbazajn kondamnojn celantajn homaj-rajtaj defendantoj. Ŝi daŭre ignoris la devigajn decidojn de sia propra Konstitucia Kortumo kaj la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj, kiuj ordonis al ŝi liberigi inan malliberulon kaj plurajn konsciencokaptitojn.

Ŝtatoj devas protekti homaj-rajtajn defendantojn kaj permesi al ili ludi sian rolon. la decida rolo, kiu apartenas al ili, anstataŭ kalumnii kaj krime puni iliajn agadojn.

REGIONA RESUMO PROKSIMA ORIENTO KAJ NORDAFRIKO

Armitaj konfliktoj, la kreskanta uzo de aŭtoritismaj praktikoj, ekonomiaj, sociaj kaj klimataj krizoj, same kiel la genocido farita de Israelo kontraŭ palestinanoj en la okupita Gaza Sektoro, havis detruajn sekvojn por milionoj da homoj tra la regiono en 2025, precipe marĝenigitaj loĝantaroj.

Israelo faris multajn militkrimojn kaj krimojn kontraŭ la homaro, inkluzive de genocido, kontraŭ palestinanoj en Gazao. La genocido daŭris post la batalhalto de la 9-a de oktobro. Israelo detruis aŭ grave difektis preskaŭ ĉiujn loĝejojn, historiajn konstruaĵojn kaj civilan infrastrukturon en Gazao, intence trudante vivkondiĉojn celantajn fizike detruai la palestinan loĝantaron de Gazao. Aparte, ĝi daŭrigis kaj intensigis la kontraŭleĝan blokadon dum la pasintaj 18 jaroj, kiun ĝi uzis por sisteme nei al palestinanoj aliron al humanitara helpo kaj aliaj esencaj varoj kaj servoj, kaj por reĝisori humanitaran katastrofon. La vasta plimulto de la du milionoj da palestinanoj en Gazao estis kontraŭleĝe delokitaj, malsantaj kaj senigitaj je adekvata medicina prizorgo kaj ŝirmejo.

Krome, Israelo lanĉis armeajn atakojn kontraŭ Irano, Libano, Kataro kaj Sirio. kaj Jemeno, el kiuj kelkaj mortigis aŭ vundis civilulojn. En suda Libano, Israelo detruis multajn civilajn havaĵojn. La apartisma sistemo trudita de Israelo al ĉiuj palestinanoj postulis multajn viktimojn, precipe en la okupita Cisjordanio, inkluzive de Orienta Jerusalemo, pro alt-intensaj militaj operacioj kaj akra pliigo de setlanta perforto kun ŝtata subteno.

Grandskalaj manifestacioj kontraŭ la genocido farita de Israelo okazis multigiĝis tra la mondo. Vasta gamo da organizaĵoj, internaciaj instancoj kaj ŝtatoj agnoskis, ke Israelo faras genocidon.

Tamen, ŝtatoj tra la mondo ne faris realajn paŝojn por fini la genocidon aŭ haltigi la kontraŭleĝan okupadon de teritorioj fare de Israelo.

Tra la tuta regiono, registaroj kaj neŝtataj armitaj grupoj subpremis la opozicio, kaj kelkaj ŝtatoj pli kaj pli frekventis aŭtoritismajn praktikojn. La aŭtoritatoj arestis, torturis kaj maljuste procesigis kritikistojn kaj kontraŭulojn, trudante severajn punojn, inkluzive de la mortopuno. Inter la ofte celitaj estis ĵurnalistoj, disidentoj, defendantoj de homaj rajtoj, aktivuloj por virinaj rajtoj kaj sindikatanoj.

En Sirio, la falo de la reĝimo de Baŝar al-Asad fine de 2024 malfermis breĉon por civitana spaco kaj transira justeco. Tamen signifaj malfacilaĵoj restis, precipe rilate al la efektiveco de justeco por religie motivitaj hommortigoj kaj la kreado de medio favora al flora civila socio.

Ĉu surbaze de sekso, raso, nacieco, etneco, religio, seksa orientiĝo, seksidenteco aŭ esprimo, aŭ socia klaso, diskriminacio daŭre frakasas la vivojn de milionoj da homoj tra la regiono. Pluraj landoj intensigis homaj-rajtajn malobservojn kontraŭ rifuĝintoj, azilpetantoj kaj migrantoj.

Malgraŭ la ĉiam pli katastrofaj sekvoj de la klimata krizo, la ĉefaj landoj produktantaj fosiliajn brulaĵojn en la regiono konservis, aŭ eĉ pliiĝis, siajn produktonivelejn.

GENOCIDO

La genocido farita de Israelo kontraŭ la palestina loĝantaro de Gazao daŭris dum la tuta jaro 2025, rezultigante la neon de aliro al sufiĉa humanitara helpo kaj la devigan delokiĝon de preskaŭ la tuta loĝantaro, kontraŭ fono de detruaj militaj bombadoj kaj amasa detruo de posedaĵoj kaj...

de infrastrukturo de civila naturo.

En marto, Israelo unupartie finis armisticon interkonsentitan la 19-an de januaro kaj tuj intensigis siajn militajn atakojn kontraŭ Gazao. Armistico atingita en oktobro rezultigis la liberigon de ĉiuj 20 vivaj ostaĝoj tenataj de palestinaj armitaj grupoj, kaj de preskaŭ 2 000 palestinanoj tenataj de Israelo. Tamen, israelaj militaj atakoj daŭris, rezultigante 415 pliajn palestinajn mortojn inter la komenco de la armistico kaj la fino de la jaro.

Ĝis 2025, Israelo mortigis 26 791 palestinanojn kaj vundis 64 065 en Gazao; 60% el ĉi tiuj la viktimoj estis infanoj, virinoj aŭ maljunuloj. La israela armeo daŭre atakis okupatajn civilajn lokojn, kiel kafejojn, merkatojn kaj lernejojn loĝigantajn homojn perforte delokigitajn de ĝiaj militaj operacioj.

La 18-a de marto estis aparte mortiga dato: en tiu tago, israelaj atakoj en la Gaza-strio mortigis almenaŭ 414 palestinanojn, inkluzive de 174 infanoj. La 23-an de marto, israelaj fortoj atakis klare identigitajn humanitarajn veturilojn, inkluzive de kvin ambulancoj, mortigante 15 membrojn de savteamoj, inkluzive de unuaj respondantoj de la Ruĝa Lunarko. La 30-an de junio, en arbitra atako, la israela armeo atakis la popularan kafejon Al Baqa, mortigante 32 homojn (plejparte civilulojn).

La amasaj delokiĝoj kaŭzigitaj de israelaj evakudordonoj aŭ la detruo de tutaj kvartaloj rezultigis vastan fizikan kaj psikologian damaĝon.

En majo, sen ia ajn deviga milita neceso, Israelo senpage detruis la urbon Ĥuzaa en la suda Gaza-strio, hejmo al 11 000 palestinanoj. La 5-an de septembro, israelaj fortoj lanĉis kampanjon por malkonstrui altnivelajn loĝdomajn kaj komercajn konstruaĵojn tra Gaza-urbo: almenaŭ 16 turoj estis detruitaj en 10 tagoj, kaj proksimaj improvizitaj tendaroj estis detruitaj, rezultante en la delokiĝo de miloj da familioj.

La genocido farita de Israelo inkluzivis la konscian ekigon de humanitara krizo en Gazao. Antaŭ meze de aŭgusto, pli ol duonmiliono da palestinanoj en Gazao alfrontis malsaton, la plej altan nivelon sur la malsatskalo (katastrofa situacio), dum pliaj 1.4 milionoj estis en la du niveloj tuj sube (kriza situacio). La Oficejo de UN por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj raportis, ke nur en julio preskaŭ 13 000 pliaj infanoj estis enregistritaj en hospitalojn suferante pro akuta malnutrado. Dum la tria sinsekva jaro, israelaj aŭtoritatoj malpermesis ĉiujn medicinajn evakuaĵojn de Gazao al Cisjordanio kaj Israelo, malgraŭ juraj defioj, kaj severe limigis medicinajn evakuaĵojn eksterlanden, rezultante en eviteblaj mortoj.

Inter la 2-a de marto kaj la 19-a de majo, Israelo trudis totalan sieĝon al Gazao. La malstreĉigo La provizora interkonsento donita ekde la 19-a de majo ne kovris la liveradon de certaj esencaj varoj, kiel ekzemple fuelo kaj kuirgaso. La 9-an de marto, israelaj aŭtoritatoj fortranĉis la elektroprovizon al la lasta restanta sensaligfabriko de Gazao. Sen fuelo, la generatoroj jam ne povis funkciigi hospitalan ekipaĵon. Krome, inter la fino de majo kaj aŭgusto, almenaŭ 859 palestinanoj estis mortigitaj de israelaj fortoj kaj sekurecaj kompanioj laborantaj por ili dum ili provis...

urĝe serĉante helpon per la militarigita distribuoprogramo administrata de la Gaza Humanitarian Foundation.

Israelo detruis multajn palestinajn kulturajn, religiajn, medicinajn kaj edukajn konstruaĵojn, inkluzive de ĉiuj universitatoj kaj aliaj altlernejoj de Gazao, kaj ankaŭ centojn da moskeoj kaj tri preĝejoj. La plej multaj lernejoj estis konvertitaj en ŝirmejoj por delokitaj homoj kaj poste celitaj de israelaj aviadilaj atakoj kaj malkonstruaj robotoj. Israelaj fortoj detruis virinajn sancentrojn kaj reproduktajn sancentrojn kaj blokis helpon por reproduktaj sanservoj.

Fine de 2025, israelaj fortoj estis ankoraŭ plene deplojitaj trans pli ol 58% de la Gaza-strio. Amnestio Internacia avertis kontraŭ "la danĝera iluzio de reveno al normaleco por la homoj loĝantaj en Gazao" post la oktobra batalhalto, kaj avertis, ke "la mondo ne devas esti trompita. La genocido de Israelo ne finiĝis."

Israelo devas ĉesigi sian genocidon kontraŭ palestinanoj en Gazao, inkluzive de respekto al sia jura devo permesi senbridan aliron al humanitara helpo, per kompleta ĉesigo de sia kontraŭleĝa blokado kaj per fino al sia milita ĉeesto, kiu kontraŭas internacian juron, kiel indikite de la Internacia Kortumo en siaj konsilaj opinioj.

APARTISMO

Israelo daŭre trudas apartisman sistemon bazitan sur la subpremo kaj dominado de ĉiuj palestinanoj sub sia kontrolo. Israelaj leĝoj, politikoj kaj praktikoj rezultigis geografian kaj politikan fragmentiĝon de la palestina loĝantaro, ofte malriĉa kaj vivanta en konstanta timo kaj sensekureco. En 2025, la Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj nombris 849 vojbarojn kaj kontrolpunktojn en Cisjordanio, kio malhelpis la movadon de palestinanoj inter palestinaj urboj kaj vilaĝoj kaj prokrastis krizrespondon.

Israelaj aŭtoritatoj daŭre malkonstruis konstruaĵojn, rezultante en la permanenta delokiĝo de palestinaj civiluloj; la Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj registris la plej altajn jarajn ciferojn ekde 2009 por kaj malkonstruoj kaj delokiĝoj. Okdek ses novaj kontraŭleĝaj antaŭpostenoj estis establitaj kaj 54 novaj setlejoj aprobitaj, aldone al la proksimume 371 jam ekzistantaj, laŭ Yesh Din, israela organizo kontraŭa al la okupado.

Reprezentantoj de la israela armeo kaj ŝtato pli kaj pli rajtigis aŭ instigis setlantojn ataki kaj terorigi palestinanojn senpune, kun soldatoj eĉ partoprenantaj en senkaŭza perforto kaj protektantaj setlantojn. Ĉi tiuj atakoj rezultigis la elpelon de proksimume 220 familioj el 19 vilaĝoj en Cisjordanio, laŭ la israela homrajta organizaĵo B'Tselem. La vilaĝoj Jinba kaj Shib al-Butum, en la montetoj sude de Hebron, suferis plurajn atakojn. La Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj registris pli ol 1 600 perfortajn atakojn faritajn de setlantoj dum la unuaj 10 monatoj de 2025.

Dum la tuta jaro, la israela armeo faris alt-intensajn atakojn, inkluzive de aviadilaj atakoj en la norda Cisjordanio, rezultigante mortigojn, la detruon de multaj domoj kaj infrastrukturo, kaj la delokiĝon de dekoj da miloj da palestinanoj, precipe tiuj, kiuj jam loĝis en rifuĝejoj. Filmaĵo filmita en Jenin fine de novembro montris israelajn soldatojn senprokraste ekzekutantajn du palestinajn virojn, kiuj klare kapitulacis.

Gvidaj membroj de la israela registaro daŭre laŭdis kaj gloris perforton kontraŭ palestinanoj, inkluzive de arbitraj arestoj, torturo kaj aliaj formoj de mistraktado kaŭzantaj al tiuj detenitaj de Israelo, inkluzive de seksperforto kaj seksa perforto, kaj la neo de bazaj rajtoj, kiel aliro al manĝaĵo kaj sanservo. Almenaŭ 98 palestinanoj mortis en israela gardado inter oktobro 2023 kaj novembro 2025, laŭ Kuracistoj por Homaj Rajtoj Israelo.

En la beduenaj vilaĝoj de Negevo/Naqab, en suda Israelo, la israelaj aŭtoritatoj ili detruis ĉirkaŭ 5 000 hejmojn por vastigi judajn komunumojn. Israela polico detruis pli ol 60 hejmojn kaj strukturojn en la palestina beduena vilaĝo Al Sir, elpelante ĉirkaŭ 1 500 loĝantojn. En novembro, la Supera Kortumo confirmis la elpelon de pli ol 500 loĝantoj el la nerekonita palestina beduena vilaĝo Ras Jrahah.

Amnestio Internacia alvokas ŝtatojn, la internacian komunumon kaj entreprenojn pli premi Israelon por plenumi siajn internaciajn devojn malmunti ĝian apartisman sistemon kontraŭ ĉiuj palestinanoj, kies rajtojn ĝi kontrolas, kaj fini ĝian kontraŭleĝan okupadon de la Okupita Palestina Teritorio.

MALOBSEKVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA JURO

Aldone al siaj militaj operacioj en la okupita palestina teritorio, Israelo faris atakojn kontraŭ Irano, Libano, Kataro, Sirio kaj Jemeno, el kiuj kelkaj mortigis aŭ vundis civilulojn.

La 13-an de junio, Israelo lanĉis 12-tagan ofensivon kontraŭ Irano, difektante civilan infrastrukturon kaj mortigante pli ol 1 100 homojn, inkluzive de 45 infanoj. La 23-an de junio, israelaj fortoj celis la malliberejon Evin en Teherano, la irana ĉefurbo, mortigante almenaŭ 80 civilulojn kaj kaŭzante ampleksan damaĝon al la instalaĵo. Ĉi tiu atako konsistigis gravan malobservon de internacia humanitara juro kaj pravigis enketon pri militkrimoj. Kiel reprezalio, Irano pafis misilojn kaj lanĉis dronatakojn kontraŭ Israelo, kontraŭleĝe uzante grapolajn municiojn kaj mortigante almenaŭ 29 homojn, inkluzive de infanoj.

La 9-an de septembro, israelaj aviadilaj atakoj celis loĝkomplekson en Doho, la ses homoj mortis en la ĉefurbo de Kataro, kie okazis intertraktadoj pri batalhalto.

Malgraŭ la batalhalto interkonsentita en novembro 2024 inter Israelo kaj la armita grupo Hizbullaho, Israelo daŭre faris regulajn militajn atakojn kaj kaŭzis vastan detruon en Libano. La Oficejo de la Alta Komisararo por Homaj Rajtoj (OHCHR) confirmis, ke 103 civiluloj estis mortigitaj en Libano inter la komenco de la batalhalto de novembro 2024 kaj septembro 2025.

Esplorado farita de Amnestio Internacia montris, ke la israela armeo detruis aŭ difektis pli ol 10 000 civilajn strukturojn kaj agrikulturajn terojn en suda Libano inter oktobro 2024 kaj januaro 2025, kaj antaŭ kaj post la efektivigo de la batalhalto.

La 18-an de marto, la Hutisoj, armita grupo aganta en Jemeno, rekomencis siajn dronatakojn kaj misilatakojn kontraŭ Israelo. Inter majo kaj septembro, Israelo faris atakojn kontraŭ grava infrastrukturo en norda Jemeno, laŭdire mortigante kaj vundante centojn da civiluloj.

En Jemeno, daŭrantaj konfliktoj daŭre pliseverigis la jam detruajn ekonomiajn kaj humanitarajn krizojn. Amnestio Internacia kolektis informojn pri usona aviadila atako kontraŭ migranta arestcentro en Saada, en la nordokcidento de la lando, kiu mortigis kaj vundis dekojn da migrantoj.

Afrikanoj tie detenitaj de la faktaj hutiaj aŭtoritatoj - atako, kiu meritas esti esplorata kiel militkrimo.

Intensa batalado erupciis sporade en Sirio dum la tuta jaro 2025. La 6-an de marto, armitaj grupoj aligitaj kun la antaŭa registaro atakis sekurecajn kaj armeajn lokojn en la ĉefe alaŭitaj marbordaj gubernioj. Responde al ĉi tiuj atakoj, la ŝtato, kun la subteno de milicoj, lanĉis kontraŭofensivon, kiu kaŭzis masakrojn en kiuj ĉirkaŭ 1 400 homoj, plejparte civiluloj, estis mortigitaj, inkluzive de membroj de la alaŭita komunumo mortigitaj de porregistaraj fortoj pro religiaj kialoj.

Kolizioj inter druzoj kaj beduenaj batalantoj okazis en la sudo de la Sirio en julio. Post registara interveno en la gubernio Sveida, Amnestio Internacia kolektis informojn indikante la eksterkortuman mortigon de 46 druzaj viroj kaj virinoj dum du tagoj en julio fare de registaraj fortoj kaj iliaj aliancanoj. Israelo ankaŭ faris aviadilajn atakojn kontraŭ Sveida dum la sama periodo, kaj Amnestio Internacia ricevis kredindan inteligentecon indikante, ke malobservoj ankaŭ estis faritaj de aliaj partioj en la batalado. La organizo eksciiĝis, precipe, pri la forkapto de humanitara laboristo fare de druzaj armitaj grupoj. En Libio, armitaj kolizioj eksplodis en Tripolo la 12-an de majo inter rivalaj milicoj en dense loĝataj loĝkvartaloj; pezaj armiloj, inkluzive de aerdefendkanonoj, estis uzitaj malprecize kaj malkonvene.

NRO en Tripolo raportis, ke 53 civiluloj mortis en ĉi tiuj kolizioj.

Ĉiuj partioj en armitaj konfliktoj devas respekti internacian humanitaran juron, kaj aparte ĉesigi rektajn atakojn kontraŭ civilaj loĝantaroj aŭ infrastrukturo, same kiel misproportciajn aŭ arbitrajn atakojn. Fremdaj registaroj devas haltigi armiltransdonojn kiam ekzistas superreganta risko, ke ĉi tiuj armiloj estos uzataj por fari aŭ faciligi genocidon aŭ aliajn gravajn malobservojn de internacia humanitara kaj homaj-rajta juro.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO

Pluraj ŝtatoj en la regiono pli kaj pli frekventis aŭtoritismajn praktikojn en 2025, subpremanante vastan gamon da homaj rajtoj kaj vastigante sian subpremon de malkonsento, precipe interrete.

En Tunizio, la aŭtoritatoj intensigis subpremajn mezurojn kontraŭ homoj kiuj esprimis malsamopiniojn, precipe celante homaj-rajtajn organizaĵojn kaj individuojn, same kiel NRO-dungitojn. Reĝimaj kontraŭuloj estis kondamnitaj al severaj prizondoj laŭ kontraŭterorismaj kaj ciberkrimaj leĝoj en politike motivitaj amasprocesoj. En novembro, la Apelacia Kortumo de Tunizo konfirmis punojn de ĝis 45 jaroj da malliberejo donitaj al figuroj tra la tuta opozicia politika spektro, homaj-rajtaj defendantoj kaj aktivuloj en la fifama "konspira kazo", post proceso difektita de neregulaĵoj. Dekreto-Leĝo N-ro 54 estis uzata por silenti ĵurnalistojn, uzantojn de sociaj retoj, advokatojn kaj aktivulojn, kiuj esprimis malsamopiniojn. En Egiptujo, la aŭtoritatoj daŭre subpremis sendependajn civilsociajn organizaĵojn kaj la amaskomunikilojn kaj punis ajnan kritikon de la reĝimo. Sekurecaj taĉmentoj arbitre arestis ĵurnalistojn, esploristojn kaj disidentojn, submetante ilin al devigitaj malaperoj, nekomunikada aresto, torturo kaj alia mistraktado.

La severa kaj ĝeneraligita subpremo de malkonsento daŭris en la Golfaj Ŝtatoj. Sauda Arabio severe limigis la rajtojn al libereco de esprimo kaj asocio. Kritikistoj de la reĝimo kaj homaj-rajtaj defendantoj alfrontis longajn malliberecajn punojn, krude maljustajn procesojn, arbitrajn vojaĝmalpermesojn kaj pliigitan uzon de la mortopuno. La najbara Sultanlando de Omano adoptis novan civitanecan leĝon, kiu permesis al la aŭtoritatoj senigi la omanan naciecon de iu ajn, kiu "ofendis" la ŝtaton aŭ ĝian sultanon, aŭ kiu apartenis al grupo, partio aŭ organizo adheranta al principoj "subfosantaj la interesojn de la lando". Gazetara libereco ankaŭ estis plue limigita.

En Irako, la aŭtoritatoj fidis je juraj provizajoj formulitaj laŭ Neklaraj leĝoj, kiuj punigas laŭleĝe "maldecan enhavon" kaj ofendojn kontraŭ "publika moraleco", estis uzitaj por celi disidentojn, aktivulojn kaj sendependajn amaskomunikilojn. En majo, la Jordania Amaskomunikila Komisiono blokis 12 lokajn kaj eksterlandajn amaskomunikilajn retejojn pro "divastigo de amaskomunikila veneno kaj atakado de Jordanio kaj ĝiaj naciaj simboloj". Laŭ la Palestina Centro por Disvolviĝo kaj Amaskomunikila Libereco, 12 ĵurnalistoj estis detenitaj de palestina polico dum periodoj variantaj de kelkaj horoj ĝis du semajnoj, dum kiuj ili estis pridemanditaj pri sia laboro.

Tra la tuta regiono, la aŭtoritatoj subpremis pacajn protestojn de malpermesante ilin aŭ perforte disigante ilin.

En Alĝerio, la polico arbitre arestis pacajn protestantojn en januaro kaj februaro dum strikoj kaj manifestacioj subtenantaj la rajtojn de laboristoj.

Dum la protestoj, kiuj komenciĝis la 28-an de decembro en Teherano kaj rapide divastiĝis tra la tuta lando, la sekurecaj taĉmentoj uzis kontraŭleĝan forton (pafilojn, aerpistolojn, larmigan gason kaj batadojn) por disigi plejparte pacajn manifestaciantojn, kiuj postulis la falon de la reĝimo de la Islama Respubliko, rezultigante mortojn kaj gravajn vundojn. En Palestino, la sekurecaj servoj gvidataj de Hamas arbitre arestis kaj torturis protestantojn, kiuj organizis pacajn manifestaciojn en Beit Lahia en marto kaj aprilo.

Registaroj devas respekti la rajtojn je libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno, inkluzive de certigado, ke ĵurnalistoj, homaj-rajtaj defendantoj kaj aktivuloj povu ĝui ĉi tiujn rajtojn sen alfronti procesigon aŭ ĉikanadon, kaj liberecigo de tiujn detenitajn pro ekzercado de ili.

MALJUSTAJ PROCESOJ

Maljustaj procesoj kaj aliaj homaj-rajtaj malobservoj makulis la integrecon de juraj sistemoj tra la regiono. En Egiptujo kaj Libio, malgraŭ kelkaj longe atenditaj liberigoj, miloj da homoj restis arbitre detenitaj sen jura pravigo aŭ post maljustaj procesoj, meze de devigitaj malaperoj, torturo kaj alia mistraktado, kaj la uzo de nekomunikebla aresto. En Irano, al la juĝistaro mankis sendependeco kaj ĝi estis kunkulpa en devigitaj malaperoj kaj torturo.

En Tunizio, al la juĝistaro mankis sendependeco, kaj tribunaloj donis severajn punojn post maljustaj amasaj procesoj. En februaro, la Unua Instanco de Tunizo decidis, ke venontaj procesoj pri "terorismo" okazos per videokonferenco, kun akuzitoj partoprenantaj el malliberejo. Advokatoj reprezentantaj membrojn de la politika opozicio kaj viktimojn de homaj-rajtaj malobservoj estis celitaj de juraj enketoj bazitaj sur falsaj akuzoj, inkluzive de "divastigo de malveraj novaĵoj".

En la iraka Kurdistana regiono, tribunalo kondamnis la faman ĵurnaliston Sherwan Sherwani en aŭgusto al pliaj kvar kaj duono jaroj en malliberejo pro falsaj akuzoj, nur kelkajn tagojn antaŭ lia planita liberigo. Lia plej nova kondamno estis parto de bone establita praktiko de la juĝistaro plilongigi la areston de ĵurnalistoj, aktivuloj kaj reĝimkritikistoj per sinsekvaj akuzoj.

Egiptaj aŭtoritatoj daŭre plusendis ĵurnalistojn, advokatojn, homaj-rajtajn defendantojn kaj aliajn tenatajn en longedaŭra antaŭprocesa aresto pro terorismaj akuzoj al specialaj krimaj ĉambroj, ofte nur pro la ekzercado de siaj homaj rajtoj. Ĉi tiuj tribunaloj sisteme malobservis la normojn pri justa proceso.

En Jordanio, miloj da homoj estis tenataj en administra aresto post Ili estis etikeditaj kiel "danĝero por la loĝantaro" fare de lokaj guberniestroj. Ili estis detenitaj sen akuzo aŭ eblo de defii la laŭleĝecon de sia aresto antaŭ jura instanco.

En Alĝerio, la juraj aŭtoritatoj plurfoje malobservis la rajton je justa proceso per metado de homoj en antaŭprocesan areston sen pravigo, per alportado de akuzitoj antaŭ la tribunalon sen informi iliajn advokatojn, kaj per akcelitaj aŭdiencoj.

En Irano, procesoj estis sisteme maljustaj, kio igis arestojn kaj ekzekutojn arbitraj. Nova spionadleĝo plue subfosis la rajton je justa proceso.

La aŭtoritatoj devas garantii rajtojn je justa proceso, respekti la sendependecon de la juĝistaro, kaj sindeteni de misuzo de la jura sistemo por subpremi malkonsenton.

MORTPUNO La plej multaj

landoj en la regiono jam prononis mortpunojn antaŭ 2025.

Irano spertis sian plej altan nombron da registritaj ekzekutoj dum jardekoj. Ĉi tiu kresko estis atribuita al la pliigita uzo de la mortpuno kiel ilo de politika subpremo kaj mortigaj drogkontraŭleĝaj politikoj. Amasekzekutoj ekigis sidstrikiojn kaj fastostrikiojn en malliberejoj.

"Adulto" restis puninda per ŝtonumado ĝis morto. Membroj de etnaj malplimultoj ankoraŭ estis misproportie trafitaj de la mortopuno.

Sauda Arabio ekzekutis centojn da homoj pro vasta gamo da deliktoj, inkluzive de drogrilataj kaj "terorismaj" krimoj. La plej multaj el la ekzekutitaj pro drogdeliktoj estis eksterlandaj ŝtatanoj, kio malfaciligis por ili akiri justan proceson.

Ŝijaistoj konsistigis tre grandan proporcion de tiuj ekzekutitaj pro "terorismo". Multaj ekzekutoj rilatis al deliktoj punindaj laŭ tazir (diskrecia puno laŭ la ŝaria juro), kvankam la leĝo ne postulis la mortopunon por ĉi tiuj deliktoj. Precipe maltrankviliĝe, Sauda Arabio ekzekutis almenaŭ du junajn virojn pro krimoj, kiujn ili supozeble faris kiam ili estis neplenaĝuloj.

Ekzekutoj ankaŭ okazis en Egiptujo, la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj, Irako kaj Kuvajto. Alĝerio kaj Kuvajto etendis la amplekson de la mortopuno al drogrilataj deliktoj.

Ŝtatoj devas tuj establi oficialan moratorion pri ekzekutoj, en kun la celo abolicii la mortopunon.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ

La regiono spertis severajn ekonomiajn kaj sociajn krizojn, instigitajn de konfliktoj, financaj streĉoj kaj klimata ŝanĝo, kaj mankis al ili universala socia protekta reto. Tiuj, kiuj estis plej forte trafitaj, estis la jam malfavorataj loĝantaroj, vivantaj en kondiĉoj, kiuj subfosis iliajn ekonomiajn kaj sociajn rajtojn, inkluzive de aliro al sanservo, akvo, loĝado kaj adekvata vivnivelo. Tiuj, kiuj protestis por siaj sociekonomiaj rajtoj, ofte alfrontis subpremon.

Milionoj da homoj vivantaj en malriĉeco en Egiptujo alfrontis pliajn malfacilaĵojn. En aŭgusto, egiptaj aŭtoritatoj aprobis leĝon, kiu nuligis longdaŭrajn luinterkonsentojn kaj realigis aliajn mezurojn, kiuj minacis igi loĝadon nepagebla por malriĉaj individuoj. Vestlaboristoj, kiuj strikis en januaro, estis arestitaj kaj poste maldungitaj.

La registaroj de pluraj landoj, inkluzive de la Golfaj Ŝtatoj, ne plenumis siajn devojn protekti malalt-pagitajn migrantajn laboristojn kontraŭ laborkondiĉoj limantaj al ekstrema ekspluatado kaj aliaj homaj-rajtoj-misuzoj, kaj senigis ilin de la rajto formi sendependajn sindikatojn.

La subita kaj nerespondeca haltigo de internacia helpo fare de la usona registaro pli frue ĉi-jare endanĝerigis la sanon kaj fundamentajn rajtojn de milionoj da homoj, kiuj dependis de humanitara helpo en la regiono. En Jemeno, helplaboristoj diris al Amnestio Internacia, ke la usona decido tranĉi financadon por internacia helpo kaŭzis la fermon de esencaj helpo- kaj protektaj servoj, inkluzive de traktado por malnutrado ĉe infanoj kaj gravedaj aŭ mamnutrantaj virinoj, sekuraj ŝirmejoj por viktimoj de seksbazita perforto, kaj medicina prizorgo por infanoj suferantaj de ĥolero kaj aliaj malsanoj.

Ŝtatoj devas respekti ekonomiajn kaj sociajn rajtojn, inkluzive de establado de universalaj sociaj protektaj sistemoj, kiuj certigas, ke ĉiu, inkluzive de marĝenigitaj grupoj, havas aliron al adekvata vivnivelo, precipe manĝaĵo, akvo kaj loĝado, same kiel esencaj servoj kiel sanservo kaj edukado. Ŝtatoj devas ankaŭ respekti la rajtojn de laboristoj formi aŭ aliĝi al sendependaj sindikatoj kaj ilian rajton striki, kaj etendi laborjuran protekton al ĉiuj migrantaj laboristoj.

RAJTO AL SANA MEDIO

La regiono daŭre suferis la damaĝajn kaj ofte eble mortigajn sekvojn de klimata ŝanĝo, kiel ekzemple ekstremajn veterajn eventojn kaj akvomankon, same kiel tiujn de malbona media administrado. Jordanio, Libano, Maroko kaj Sirio estis inter la landoj, kiuj alfrontis severan akvokrizon, kiu endanĝerigis la rajtojn al akvo, sano kaj adekvata vivnivelo, kaj misproporcie influis kamparajn loĝantarojn, rifuĝintojn kaj malriĉajn domanarojn.

Iranaj aŭtoritatoj ne prenis sufiĉajn mezurojn por kontraŭbatali median degradiĝon en la lando, kiu misproporcie influis marĝenigitajn loĝantarojn. La krizo manifestiĝis per malriĉiĝo de ekosistemoj, malplenigo de grundakvo, akvopoluado, senarbarigo, landsinkado, malkreskantaj akvorezervoj, malkreskanta grundosano kaj aerpoluado — ĉiuj faktoroj, kiuj kontribuis al miloj da mortoj.

Samtempe, la ŝtatoj riĉaj je nafto kaj gaso de la regiono ne sukcesis preni adekvatajn mezurojn por haltigi klimatan ŝanĝon, mildigi ĝiajn efikojn, aŭ provizi sufiĉan helpon al la plej trafitaj. Barejno pliigis sian produktadon de nafto kaj gaso, Kuvajto restis inter la plej grandaj elsendantoj de forcejaj gasoj pokape en la mondo, Kataro restis unu el la ĉefaj eksportantoj de likvigita natura gaso en la mondo, kaj Sauda Arabio restis inter la 10 plej grandaj elsendantoj de karbono pokape en la mondo.

La detruo kaŭzita de Israelo en Gazao liberigis toksajn substancojn en la akvosistemojn, kaŭzante daŭran poluadon.

Ŝtatoj devas urĝe agi por mildigi la klimatan krizon, inkluzive de redukto de siaj karbonemisioj kaj ĉesigo de la ekstraktado kaj uzado de fosiliaj brulaĵoj.

RAJTOJ DE DELOKIGITAJ PERSONOJ, RIFUGITIĜINTOJ AŬ MIGRANTOJ EN 2025, la detruaj politikaj, humanitaraj kaj ekonomiaj krizoj devigis kreskantan nombron da homoj forlasi siajn hejmojn por serĉi sekurecon aliloke.

Por multaj, tio rezultigis pliajn malobservojn de iliaj homaj rajtoj. Miliono da homoj restis aŭ fariĝis delokitaj en Irako, Israelo, Libano, Libio, Palestino, Sirio kaj Jemeno. En pluraj landoj, delokitaj personoj rutine vidis siajn rajtojn malobservitaj de ŝtataj kaj/aŭ neŝtataj agantoj. Tra Libio, sekurecaj taĉmentoj, milicoj, armitaj grupoj kaj aliaj neŝtataj agantoj denove ĉi-jare senpune faris sistemajn kaj ĝeneraligitajn homaj-rajtajn misuzojn kontraŭ rifuĝintoj kaj migrantoj. Dum la jaro, la libia marborda gvardio, operacianta kun subteno de EU en la okcidento de la lando, kune kun la Libiaj Specialaj Mararmeo aligitaj kun la Libiaj Arabaj Armitaj Fortoj (LAAF) kaj la armita grupo Tarik Ben Zeyad, aktiva en la oriento de la lando, kaptis pli ol 25 000 homojn surmare, pli ol la antaŭa jaro, kaj perforte resendis ilin al Libio.

Irako havis pli ol milionon da rifuĝintoj, kies vivkondiĉoj malboniĝis. La kondiĉoj plu malboniĝis dum ilia delokiĝo daŭris; multaj luktis por aliri esencajn servojn, inkluzive de sanservo, akvo kaj ŝirmejo. La vivkondiĉoj ankaŭ malboniĝis en tendaroj por delokiĝintoj en iraka Kurdistano.

Pli ol 1.8 milionoj da afganoj, inkluzive de neakompanataj kaj separataj plenaĝuloj. Familioj estis kontraŭleĝe forpelitaj aŭ perforte resenditaj al Afganio fare de iranaj aŭtoritatoj. Ĉi tiu kampanjo de amasaj elpeloj estis akompanata de perfortaj atakoj kontraŭ hejmoj fare de sekurecaj taĉmentoj, arestaj kaj serĉaj operacioj, kaj arbitraj arestoj. Afganoj, kiuj restis en Irano, alfrontis ĝeneraligitan perforton kaj diskriminacion.

En Tunizio, la politikoj pri enmigrado kaj azil estis markitaj de vastaj malobservoj de homaj rajtoj, kies viktimoj estis ĉefe nigraj rifuĝintoj, azilpetantoj aŭ migrantoj. Parlamentanoj kaj ŝtataj oficistoj faris publikajn deklarojn, kiuj instigis rasisman perforton kontraŭ nigraj migrantoj. Kolektivaj kaj kontraŭleĝaj deportadoj al Alĝerio kaj Libio, ofte endanĝerigante la vivojn de homoj, estis oftaj. Ĉi tiuj deportadoj ofte sekvis danĝerajn interkaptojn surmare aŭ celitajn arestojn bazitajn sur raso, kaj ofte estis akompanataj de torturo kaj alia mistraktado, inkluzive de malhomiga seksa perforto. La ŝtato konservis la

suspendo de aliro al azilproceduroj, tiel plimalbonigante malobservojn de la fundamentaj rajtoj de azilpetantoj aŭ rifuĝintoj.

Ekde aprilo, la alĝeriaj sekurecaj taĉmentoj intensigis amasajn arestojn kaj kolektivajn elpelojn de nigraj kaj rasigitaj migrantoj, azilpetantoj kaj rifuĝintoj. Post ilia devigita kaj kolektiva elpelo fare de tuniziaj kaj alĝeriaj aŭtoritatoj, centoj da rifuĝintoj kaj migrantoj estis arbitre arestitaj en Libio, kie, kiel miloj da aliaj rifuĝintoj kaj migrantoj, ili estis detenitaj senfine en kruelaj kaj malhomaj kondiĉoj kaj submetitaj al torturo kaj alia mistraktado.

La aŭtoritatoj devas ĉesigi la kontraŭleĝajn arestojn kaj elpelojn de homoj rifuĝintoj, azilpetantoj aŭ migrantoj, respektu la principojn de "ne-refoulement" kaj ne-diskriminacio, kaj helpu delokiĝintojn, kiuj volas sekure reveni hejmen.

DISKRIMINACIO

VIRINOJ KAJ KNABINOJ

Virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis diskriminacion laŭleĝe kaj praktike, precipe rilate al sia moviĝlibereco, esprimplibereco, korpa aŭtonomio, heredrajtoj kaj divorcrajtoj, kaj aliro al politika ofico kaj dungado. Seksbazita perforto, inkluzive de feminicidio, restis ĝeneraligita kaj profunde enradikiĝinta, kaj en neniu lando la aŭtoritatoj faris la necesajn paŝojn por trakti la senpunecon, kiun ĝuas la krimintoj de ĉi tiuj krimoj.

En Irako, la parlamento plifortigis la aŭtoritaton de religia movado rilate al juraj aferoj. Familiaj dinamikoj, precipe geedzeco kaj eksgeedziĝo, pliakrigis religiajn streĉiĝojn kaj pliigis riskojn al la rajtoj de virinoj. Krome, li ne krimigis hejman perforton, nek li nuligis problemajn kaj diskriminaciajn artikolojn de la Krimkodo, kiel ekzemple tiujn, kiuj faris "honoron" mildigan cirkonstancon por hommortigo kaj tiujn, kiuj rajtigis korpan punon. Hejma perforto kaj aliaj formoj de seksbazita perforto restis ĝeneraligitaj.

Iranaj aŭtoritatoj daŭre traktis virinojn kaj knabinojn kiel

Ili estis traktataj kiel duarangaj civitanoj. Oni neis al ili egalajn rajtojn rilate al geedzeco, eksgeedziĝo, transdono de nacieco kaj gepatrorajto, dungado, heredo kaj aliro al politika ofico. La minimuma laŭleĝa aĝo por geedziĝo por knabinoj restis je 13 jaroj. Ĝeneraligita rezisto al la deviga portado de la vualo devigis la aŭtoritatojn ĉesigi la perfortajn amasajn arestojn publike, kiujn ili faris en antaŭaj jaroj, kaj suspendi la efektivigon de nova leĝo pri la portado de la vualo. Tamen, ili daŭre uzis ekzistantajn leĝojn kaj regularojn por devigi la devon porti la vualon en laborejoj, universitatoj kaj aliaj publikaj institucioj. Virinoj kaj knabinoj, kiuj ne obeis, konstante riskis ĉikanadon, atakon, arbitran areston, monpunojn, maldungon aŭ ekskludon el la eduka sistemo.

GLAT-HOMOJ En multaj

landoj en la regiono, homoj ankoraŭ estas arestitaj kaj procesigitaj pro sia seksa orientiĝo aŭ socia sekso, kaj iuj ricevis severajn punojn pro libervola seksumado kun persono de la sama sekso.

Jeskonsentaj samseksaj seksaj rilatoj kaj anusa sekskuniĝo konsistigis delikton laŭ la Jemena Krimkodo, kiu precipe kondiĉis

Malliberecaj punoj kaj ŝtonmorto. En Alĝerio kaj Maroko, aŭtoritatoj daŭre procesigis plenkreskulojn pro konsentaj samseksaj seksaj rilatoj; en Tunizio, ĉi tiuj procesigoj intensiĝis.

ETNAJ AŬ RELIGIAJ MALMORATAJ LOKOJ Tra la

regiono, membroj de naciaj, etnaj aŭ religiaj malplimultaj alfrontis profunde enradikiĝintan diskriminacion kaj en leĝaro kaj en praktiko, precipe rilate al la rajto praktiki sian religion kaj la rajto vivi libere de persekutado kaj aliaj gravaj homaj-rajtoj-misuzoj.

En Irano, etnaj malplimultoj daŭre alfrontis diskriminacion, kiu malhelpis ilian aliron al edukado, dungado, deca loĝado kaj politika ofico, same kiel aliajn homaj-rajtajn malobservojn. Membroj de religiaj malplimultoj en la lando estis submetitaj al arbitra aresto, maljusta procesigo, torturo kaj alia mistraktado pro konfesado aŭ praktikado de sia kredo.

En la distrikto Koufra de Libio, inter aŭgusto kaj oktobro, la polico aligita kun la FAAL kaj la bataliono Subul al Salam, armita grupo sub la komando de la FAAL, kulpis pri kontraŭleĝaj mortigoj, arbitraj arestoj kaj devigitaj malaperoj de membroj de la Tubua komunumo pro ilia etneco.

Ŝtatoj devas ĉesigi diskriminacion bazitan sur nacieco, etna deveno, raso, religio, sekso, seksa orientiĝo, kaj seksa identeco aŭ esprimo. Ili devas efektivigi jurajn kaj politikajn reformojn celantajn garantii egalajn rajtojn por ĉiuj, sen diskriminacio, kaj celantajn protekti, defendi kaj garantii la rajtojn je libereco de penso, konscienco, religio kaj kredo.

LA SITUACIO DE HOMAJ RAJTOJ EN LA MONDO

LANDOJ DE A ĜIS Z

AFGANIO

Islama Respubliko de Afganio

La talibanoj intensigis siajn sistemajn kaj vastajn atakojn kontraŭ la rajtoj de virinoj kaj knabinoj. Ili diskriminaciis kontraŭ certaj etnaj kaj religiaj grupoj.

Ekzemple, ili devigis sekvantojn de Islamismo (ŝijaismo) konvertiĝi al sunaismo. Ili subpremis sendependajn amaskomunikilojn kaj ĉian kritikon pri iliaj politikoj, inkluzive per arbitra aresto kaj detenado de ĵurnalistoj kaj iamaj oficistoj. Arestitoj kaj kritikistoj de la talibana reĝimo estis torturitaj kaj mistraktitaj aŭ ekzekutitaj.

eksterkortume. Manifestacioj estis sisteme subpremitaj.

Ĝenerale restis neeble akiri justan proceson. La

Internacia Kortumo eldonis arestordonojn kontraŭ la

la talibana gvidanto kaj la prezidanto de la Supera Kortumo. Afganio estis kaptita de ekonomia malstabileco kaj plimalboniĝanta humanitara krizo. Manko de financaj rimedoj kompromitis esencajn sanservojn provizitajn de la Monda Sanorganizo. Diskriminacio limigis la aliron al humanitara helpo por marĝenigitaj etnaj kaj religiaj grupoj. Devigaj elpeloj misproportie trafis virinojn kaj knabinojn, precipe la Hazarojn.

KUNTEKSTO

La talibanoj restis la faktaj aŭtoritatoj de la lando ekde

la falo de la malnova reĝimo en aŭgusto 2021.

Sankcioj de la Konsilio de Sekureco de UN kontraŭ ili estis daŭrigitaj kaj multaj talibana gvidantoj estis submetitaj al vojaĝmalpermeso.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ

Virinoj kaj knabinoj estis senigitaj je preskaŭ ĉiuj siaj fundamentaj rajtoj, kaj virinoj el la hazara malplimulto kaj

Religiaj malplimultoj alfrontis intersekcan diskriminacion.¹

La talibanoj pliiĝis la nombron de dekretoj kaj aliaj mezuroj celantaj virinojn kaj knabinojn.

Ili estis malpermesitaj aliri edukadon post la aĝo de 12 jaroj, labori por agentejo de Unuiĝintaj Nacioj, NRO aŭ ŝtata institucio, kaj ĝui la rajton je libera moviĝo, libera esprimo kaj la rajton partopreni en politika vivo. En junio, laŭ amaskomunikilaj raportoj, la talibanoj minacis kaj provis timigi virinojn laborantajn por agentejoj de Unuiĝintaj Nacioj kaj iliajn familiojn en Kabulo, la ĉefurbo. En septembro, la talibana sekurecaj taĉmentoj malhelpis afganajn virinojn laborantajn por agentejoj aŭ kontraktistoj de Unuiĝintaj Nacioj eniri la regionojn de...

la internacia organizaĵo.

La postulo de la talibanoj, ke virinoj estu akompanataj de mahramo (vira ŝaperono) publike, limigis ilian aliron al sanlaboroj kaj medicina prizorgo. Laŭ Unuiĝintaj Nacioj, la talibanoj ordonis al privataj kompanioj kaj sankcentroj ne trakti virinojn sen mahramo. La "Leĝo pri la Preventado de Malvirto kaj la Antaŭenigo de Virto", drakona leĝo promulgita de la talibanoj, plue reduktis la jam ekstreme limigitan aliron de virinoj al sanservo.

ekonomiaj ŝancoj, laŭ la Asista Misio de Unuiĝintaj Nacioj en

Afganio (UNAMA).

En marto, UNAMA raportis, ke la talibanoj malhelpis virinojn ĉeesti ramadanajn preĝojn en moskeoj en la provincoj Badghis kaj Herato. En julio, la talibanoj arestis dekojn da virinoj en Kabulo pro malobservo de vestregularoj. En novembro, en la provinco Herato, la talibanoj enkondukis novan restriktion, kiu postulas, ke ĉiuj virinoj portu [specifan specon de vestaĵo].

Pacientinoj, kunulinoj, vizitantoj kaj inaj dungitoj estas malpermesitaj porti la burkon - veston kovrantan la tutan vizaĝon kaj korpon - en saninstalaĵoj.

SEKSBAZITA PERFORTO

Virinoj kaj knabinoj alfrontis

pliiĝo de seksbazita perforto ene de la hejmo kaj en la publika sfero. Laŭ Unuiĝintaj Nacioj, la risko de perforto kontraŭ virinoj kaj knabinoj pliiĝis

Pligrandiĝante je 40% sub la talibana reĝimo, 14.2 milionoj da virinoj bezonis protekton kaj helpon. Virinoj kaj knabinoj, kiuj estis viktimoj de seksperforto, restis dependaj de la drakonaj politikoj kaj praktikoj kaj tradiciaj mekanismoj de la talibano.

disputo-solvado. La talibanoj tute malmuntis la institucian kadron

permesante aliron al helpo, inkluzive de tribunaloj kaj procesigaj unuoj.

Devigitaj geedziĝoj, fruaj geedziĝoj, kaj infanaj geedziĝoj pliiĝis. La talibanoj toleris kaj praktikis devigitajn geedziĝojn, malgraŭ ke ili eldonis dekretan malpermesantan ilin.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KREDO

La talibanoj efektivigis dekretojn, politikojn kaj praktikojn, kiuj diskriminacias kontraŭ malplimultoj.

etnaj kaj religiaj faktoroj ankaŭ estis celitaj. Laŭ UNAMA, la talibanoj devigis almenaŭ 50 virojn el la ismaila (ŝijaa) komunumo konvertiĝi al sunaismo en la provinco Badaĥŝan en januaro. Tiuj, kiuj rifuzis, estis submetitaj al fizikaj atakoj, devigo kaj mortminacoj. Rawadari, loka homrajta organizaĵo, raportis, ke la talibanoj devigis almenaŭ 203 homojn konvertiĝi al sunaismo.

La talibanoj ankaŭ devigis membrojn de la ismaila komunumo sendi al

iliaj infanoj ricevas sunaan religian edukadon.

Laŭ Rawadari kaj amaskomunikilaj raportoj, la talibanoj truditaj restriktioj al ŝijaistoj

Hazaroj, rilate al iliaj religiaj ritoj, precipe dum la monato Muharam, en la provincoj Bamijano, Gazni, Ghor, Herato, Kabulo kaj Nimrozo. En la provincoj Badghis kaj Gazni, ŝijaistoj estis devigitaj rompi sian faston kaj preĝi laŭ la anonco de la talibanoj pri Eid.

ESPRIMLIBERECO La talibanoj

daŭre atakis kaj subpremis dependajn kaj disidentajn amaskomunikilojn, senĉese celante ĵurnalistojn, kiuj kritikis iliajn drakonajn politikojn. Laŭ la Nacia Unio de Ĵurnalistoj, la talibanoj arestis sep ĵurnalistojn en julio pro pluraj akuzoj, inkluzive de "morala korupto" kaj "spionado".

En julio, UNAMA raportis, ke en almenaŭ duono de la provincoj de la lando, la talibanoj malpermesis la prenadon aŭ elsendadon de fotoj aŭ aliaj bildoj prezentantaj vivantajn estaĵojn. En aŭgusto, la talibanoj arestis tri dungitojn de Radio Nasim.

Tiu ĉi loka stacio ĉesis dissendi en la provincoj Daikundi kaj Bamijano post 13 jaroj da funkciado. Fine de novembro, loka amaskomunikilo raportis, ke la radiostacio rekomencis dissendi en Bamijano post paŭzo de pli ol tri monatoj.

La talibanoj plue limigis la liberecon de esprimo kaj la rajton je edukado malpermesante, en universitatoj, verkojn verkitajn de virinoj kaj la instruadon de temoj nekongruaj kun ilia interpreto de Ŝario (islama juro). Ili ankaŭ malpermesis poezion kondamnante iliajn politikojn, decidojn kaj praktikojn, same kiel romantikajn poemojn.

Homoj, kiuj publike kritikis la talibanojn, precipe en sociaj retoj, estis submetitaj al arbitraj arestoj kaj malliberigo.

ARESTOJ KAJ DETENTOJ ARBITRA

La talibanoj arbitre arestis kaj detenis homojn, kiuj kritikis iliajn drakonajn regulojn, inkluzive de ĵurnalistoj kaj homaj-rajtoj-aktivuloj.

homoj. La "moraleca polico" ankaŭ arbitre arestis kaj detenis

homojn pro nerespekto de la "dekreto pri malvirto kaj virto", ĉar ilia hartondado aŭ hararanĝo ne estis konforma al regularoj, ĉar ili ne partoprenis en kolektiva preĝo aŭ ĉar ili ludis muzikon aŭ fotis.

La amaskomunikiloj kaj Unuiĝintaj Nacioj faris

La situacio temas pri kazoj de individuoj kritikaj de la talibano (inkluzive de iamaj oficistoj)

perforte resenditaj al Afganio kaj submetitaj al arbitra aresto aŭ detenado. En marto, UNAMA registris almenaŭ 23 arbitrajn arestojn kaj detenojn.

iamaj oficistoj. La talibanoj ankaŭ subigis iamajn oficistojn kaj

homoj akuzitaj pri kunlaborado kun siaj kontraŭuloj en devigitaj malaperoj.

EKSTERJUDICIAJ EKZEKUTOJ Laŭ Rawadari, 251 homoj — inkluzive de protestantoj, influaj figuroj kaj oficistoj de la antaŭa reĝimo — estis viktimoj de eksterjuĝaj ekzekutoj, mortigitaj en misteraj cirkonstancoj aŭ vunditaj de la talibanoj aŭ nekonataj agantoj dum la unua duono de la jaro. Inter aprilo kaj junio, sep iamaj oficistoj laŭdire estis kontraŭleĝe mortigitaj.

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO

Arestitoj estis submetitaj al torturo kaj alia mistraktado.

Lokaj kaj internaciaj homaj-rajtoj-organizoj, inkluzive de HRD+, Rawadari, kaj la Monda Organizaĵo Kontraŭ Torturo, elstarigis la uzon de torturo fare de la talibanoj, inkluzive de "eltiroj de dentoj kaj ungoj", "elektraj ŝokoj", "akvotorturado" kaj "mortminacoj kontraŭ la parencoj de viktimoj". La talibanoj laŭdire sekse atakis kaj misuzis arestitojn, kaj virojn kaj virinojn. UNAMA dokumentis kvin kazojn de torturo kaj mistraktado de iamaj oficistoj inter

Januaro kaj marto. Laŭ kolektitaj informoj, arestitoj apartenantaj al etnaj aŭ religiaj malplimultoj, precipe hazaroj kaj ŝijaistoj, estis submetitaj al pliaj agoj de ĉikanado (vortaj insultoj kaj malpermeso praktiki sian religion).

La talibanoj trudis korpajn punojn, egalvalorajn al torturo kaj alia mistraktado, pro akuzoj kiel "adultero", "alkoholkonsumo", "samseksemo" kaj "pederastio". Ĉi tiuj punoj estis truditaj aldone al malliberecaj punoj. UNAMA dokumentis almenaŭ 231 homojn submetitajn al korpa puno inter aprilo kaj junio.

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ La talibanoj daŭre subpremis pacajn disidentajn aŭ sendependajn kunvenojn. Ili laŭdire mortigis almenaŭ 10 protestantojn kaj vundis pli ol 40 aliajn en la distriktoj Argo, Jurm kaj Khash (provinco Badakĥŝan) dum manifestacioj ekigitaj de la programo de la talibanoj por ekstermi papavkultivadon. UNAMA ankaŭ raportis la areston de almenaŭ 48 uzbekaj viroj kaj infanoj, kiuj protestis kontraŭ la aresto de membroj de

ilia komunumo dum kverelo kun lokaj paŝtunoj en la distrikto de

Dawlat Abad (Faryab-provinco), en junio.

Pro timo pri arbitraj arestoj kaj mallibereco, protestoj kontraŭ la drakonaj politikoj kaj praktikoj de la talibanoj migris al interretaj platformoj.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ Kun ĉiuj antaŭekzistantaj leĝoj kaj juraj institucioj malmuntitaj de la talibanoj, akiri justan proceson fariĝis preskaŭ neebla. La obtuza interpreto de la ŝaria leĝo fare de la talibanoj ankoraŭ regis, anstataŭigante antaŭan leĝaron, sen konsidero pri religia diverseco aŭ la rajtoj de

virinoj kaj knabinoj, kaj internaciaj devoj. Kontrolaj institucioj, kiel la Sendependa Komisiono pri Homaj Rajtoj en Afganio, la Parlamento kaj provincaj konsilioj, ne estis restarigitaj.

Por kontraŭbatali senpunecon, la Konsilio pri Homaj Rajtoj de [UN] establis per grava decido en oktobro sendependan enketeman mekanismon por Afganio taskigitan per kolektado, kompili, konservi kaj analizi pruvojn pri pasintaj kaj daŭrantaj homaj-rajtaj misuzoj kaj krimoj laŭ internacia juro.

En julio, la Internacia Kortumo eldonis arestordonojn kontraŭ la talibana gvidanto kaj la Prezidanto de la Supera Kortumo pro la krimo kontraŭ la homaro de "seks-bazita persekutado"³. Virinoj kaj homaj-rajtaj aktivuloj en Afganio priskribis la daŭrajn atakojn de la talibanoj kontraŭ la rajtoj de "seksa rasapartismo"

virinoj kaj knabinoj. Amnestio Internacia pledis por la agnosko de seksa apartismo kiel krimo laŭ internacia juro.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ
Afganio restis turmentata de ekonomia malstabileco kaj pliprofundiganta humanitara krizo - 22.9 milionoj da homoj, preskaŭ duono de la loĝantaro, dependis de helpo. La humanitara krizo intensiĝis pro katastrofoj (terttremoj, devigitaj delokiĝoj de senprecedenca skalo ekde Irano kaj Pakistano, kaj la klimata krizo). En aŭgusto, miloj da familioj estis trafitaj de la tertremo en la oriento de la lando, kiu mortigis 1 992 homojn kaj vundis 3 631.

La redukto de la donita eksterlanda helpo Usono, la ĉefa donacanto de Afganio, kaj la malkresko de tutmonda helpo de aliaj landoj plimalbonigis la humanitaran krizon. Afganio restis signife izolita de la tutmonda ekonomio pro la reveno de

Talibanoj en la povo kaj la frostigo de iliaj aktivaĵoj eksterlande.

La Monda Banko raportis signojn de laŭgrada ekonomia resaniĝo, sed la talibanoj plimalbonigis la humanitaran krizon, precipe por virinoj. La aliro de virinoj al humanitara helpo fariĝis ĉiam pli malfacila pro restriktaj politikoj efektivigitaj de la talibanoj, inkluzive de la malpermeso al virinoj...

labori por NRO-oj aŭ agentejoj de Unuiĝintaj Nacioj.

En aŭgusto, la Unuiĝintaj Nacioj taksis, ke Pli ol 78% de afganaj virinoj nek estis en lernejo, nek dungitaj, nek en trejnado. En junio, UNICEF raportis, ke 90% de infanoj spertis manĝajmalriĉecon, kaj duono el ili alfrontis...

severa manĝajmalriĉeco. Ĉirkaŭ kvar milionoj da infanoj sub kvin jaroj kaj gravedaj aŭ mamnutrantaj virinoj suferis pro akuta malnutrado.

Aliro al medicina prizorgo restis limigita, precipe en kamparaj regionoj, ĉar la sansektoro ankoraŭ estis malforta kaj dependa de internacia helpo. Dum la helpo-klopodoj post la tertremo, virinaj viktimoj ne ricevis tujan prizorgon pro diskriminaciaj talibana politikoj.

DISKRIMINACIO La

komunumoj Bajata, Hazara, Ismaili (Ŝijaa), kaj Taĝika spertis diskriminacion en humanitara helpo, precipe en la provincoj Badaĥŝan, Gazni, Ghor, kaj Nimroz, pro premo koncentri helpojn en areoj difinitaj de la talibanoj. NROoj kondamnis dungadon diskriminacion kontraŭ religiaj malplimultoj kaj marĝenigitaj etnaj grupoj. Amaskomunikiloj raportis malegalecojn kaj favorismon flanke de kaj juraj kaj nejuraj aŭtoritatoj de la talibana reĝimo.

En julio, la talibanoj perforte forpelis Hazaraj familioj el la vilaĝo Raŝak, en la distrikto Panĝabo (provinco de

Bamijano), post kiam talibano tribunalo decidis favore al nomadaj komunumoj apartenantaj al la paŝtuna etno, en la kunteksto de terdisputo. Komence, la hazardaj loĝantoj ricevis 15 tagojn por forlasi la vilaĝon. Alfrontite al ilia rezisto, la talibanoj sturmis la vilaĝon kaj perforte forpelis ilin, lasante ilin sen ia ajn alternativa loĝado aŭ kompenso.

Ankaŭ en julio, la talibanoj perforte forpelis centojn da familioj el la distrikto

el Dawlat Yar (provinco Ghor) en la kunteksto de delonga terdisputo inter du triboj. Laŭ amaskomunikilaj raporto, la eldomigoj estis politike motivitaj, ĉar multaj el la koncernuloj subtenis la antaŭan reĝimon; neniu translokiĝaj solvoj aŭ kompenso estis ofertitaj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Malgraŭ la multaj homaj-rajtoj-malobservoj kaj aliaj abomenaĵoj faritaj de la talibanoj kaj la plimalboniĝanta humanitara krizo, pluraj landoj perforte resendis afganojn, tiel malobservante la principon de "ne-refoulement". Germanio kaj Aŭstrio komencis deporti afganojn reen al ilia lando, kie iliaj vivoj estis en danĝero. Irano, Pakistano, Taĝikio kaj Turkio efektivigis amasajn elpelojn de rifuĝintoj kaj azilpetantoj el Afganio. Ĝis decembro, Irano kaj Pakistano resendis 2.8 milionojn da afganoj. Post ilia reveno, virinoj kaj knabinoj estis senigitaj je preskaŭ ĉiuj siaj rajtoj, dum disidentoj kaj iamaj oficistoj restis en alta risko de reprezaliigo kaj homaj-rajtoj-malobservoj fare de la talibanoj.

KONTRAŬLEĜAJ ATAKOJ KAJ HOMCIDO Civiluloj estis mortigitaj aŭ vunditaj en suicidaj bombadoj aŭ eksplodoj atribuitaj al kontraŭ-talibanaĵ grupoj, nekonataj aktoroj aŭ municioj

Neeksplozintaj municioj el antaŭaj konfliktoj, laŭ Unuiĝintaj Nacioj kaj afganaj homaj-rajtoj-organizoj. Translimaj atakoj inter la talibanoj kaj Pakistano, same kiel aviadilaj atakoj faritaj de la pakistana armeo, kaŭzis multajn aliajn civilajn viktimojn.

- Afganio: Submetiĝo al la UN-Komitato pri Elimino de Diskriminacio kontraŭ Virinoj, 91-a sesio, 16 junio-julio 2025, la 21-an de majo
- Afganio: Malferma letero pri Afganio al la konstanta reprezentantoj de membro- kaj observantaj ŝtatoj de Unuiĝintaj Nacioj Konsilio de Homaj Rajtoj de Nacioj, 28-a de aŭgusto
- "Afganio. Arestordonoj eldonitaj kontraŭ gvidantoj" Talibanoj serĉataj de la prokuroro de la Internacia Kortumo estas gravaj "Progreso al justeco por virinoj, knabinoj kaj GLAT-homoj en Afganio", 24-a de januaro
- "Afganio. Devigaj revenoj al la talibana reĝimo devas "Ĉesi, dum la plej novaj ciferoj malkaŝas plurajn milionojn da kontraŭleĝaj eldomigoj en 2025," la 16-an de decembro

SUDAFRIKO

Respubliko Sud-Afriko

Multaj kazoj de seksbazita perforto okazis denove ĉi-jare. La hommortiga ofteco restis alta. La registaro malfondis la specialan polican teamon taskitan esplori politikajn atencojn. Minacoj kaj atencoj celantaj homaj-rajtajn defendantojn daŭris senpene. La Ministerio pri Edukado ne plenumis sian devontigon forigi latrinojn en lernejoj. Juraj defioj

Protestoj kontraŭ la Nacia Leĝo pri Sanasekuro okazis.

Akvointerrumpoj denove okazis tra la tuta lando. Migrantoj estas ĉikanitaj de ksenofobia civilprotektista grupo, kiu blokis ilian aliron al sanaj kaj edukaj servoj.

juraj procedoj ankoraŭ daŭris en la kazo de la ok agentoj de la teamo de

La vicprezidanto estis sub protekto pro suspektitaj agoj de agreso. Homoj loĝantaj en neformalaj setlejoj estis misproportcie trafitaj de la inundoj.

KUNTEKSTO

Sud-Afriko prezidis G20 inter decembro 2024 kaj novembro 2025.

Diplomatiaj rilatoj kun ŝtatoj Streĉiĝo en Usono pliiĝis post la Misinforma kampanjo de la usona registaro kondamnante "blankan genocidon" en Sud-Afriko, ĝian specialan programon por la transloĝigo de afrikaneraj rifuĝintoj, la trudadon de celitaj tarifoj, kaj la ne-renovigon de la Kresko kaj

ekonomiaj ŝancoj en Afriko.

Laŭ oficialaj statistikoj, 31,9% el

La laborkapabla loĝantaro estis senlabora, kaj la senlaborecprocento inter 15-24-jaruloj estis 58.5%.

En aŭgusto, prezidanto Cyril Ramaphosa, La registaro lanĉis procezon de Nacia Dialogo, antaŭvidita kiel spaco por sudafrikanoj por pripensi la situacion kaj estontecon de la lando, kaj por meti la fundamenton por la sekva nacia evoluiga plano celanta kontraŭbatali malriĉecon kaj malegalecon. Sekvante zorgojn esprimitajn de la civila socio pri la komenca buĝeto de 700 milionoj da sudafrikaj randoj (proksimume 40.8 milionoj da usonaj dolaroj) asignitaj al la Nacia Dialogo, ĝia manko de travebleco, kaj la ebleco de misadministrado de financoj, la registaro reduktis la projektitan buĝeton al 485 milionoj da sudafrikaj randoj.

SEKSBAZITA PERFORTO

Multaj kazoj de seksbazita perforto estis registritaj denove ĉi-jare.

Laŭ la plej novaj haveblaj krimstatistikoj, 12 787 seksaj deliktoj estis raportitaj inter julio kaj septembro, inkluzive de 10 154 kazoj de seksperforto.

La problemoj de la akumulita prokrasto en la krimmedicinaj DNA-analizoj estis referitaj

aperis en marto, kiam la krimmedicina laboratorio konfirmis, ke pli ol 140 000 kazoj atendas kuracadon.

Ĉi tiu prokrasto malhelpis enketojn kaj eblajn procesojn en kazoj de seksbazita perforto, interalie.

En majo, tri homoj estis raportitaj kulpa pri kidnapo kaj vendado de sesjara knabino, Joshlin Smith, kiu malaperis en februaro 2024. Ŝia patrino estis inter ili.

Malgraŭ la ok jaroj, kiuj pasis de post la Malgraŭ la murdoj de Popi Qwabe kaj Bongeka Phungula, neniu estis alportita antaŭ justecon. La enketo pri la cirkonstancoj de iliaj mortoj, malfermita en 2023, restis blokita. La Nacia Prokurora Aŭtoritato ne povis komenci jurajn procedojn pro nesufiĉaj pruvoj, kaj la kazo estis transdonita al la Justicministerio, kiu lanĉis ĉi tiun novan enketon. La du virinoj estis pafmortigitaj unu vesperon dum ekskurso, kaj iliaj korpoj estis lasitaj apud vojo en Johanesburgo.

En februaro, filmeto montranta du policaninojn atakantajn virinon, kiu venis raportii hejman perforton, cirkulis en sociaj retoj.

La policaninoj estis arestitaj baldaŭ poste, aperis en tribunalo en Bloemfontein, en la provinco Liberŝtato, kaj estis liberigitaj per kaŭcio atendante sian proceson.

RAJTO AL VIVO KAJ SEKURECO DE LA PERSONO La hommortiga procento restis alta. La polico registris 5 794 murdojn inter julio kaj septembro.

Homaj rajtoj defendantoj kaj Denuncantoj denove estis celitaj per minacoj kaj atencoj ĉi-jare, kaj la respondeculoj pri ĉi tiuj agoj restis senpunaj. Post alvoko por kontribuoj pri konsulta dokumento publikigita en 2023, la Ministerio pri Justico kaj Konstitucia Disvolviĝo ne plu faris paŝojn por plifortigi la leĝaron.

celante protekti interninformantojn.

La enketo por determini kiu ordonis la murdon de Babita Deokaran estis

ankoraŭ daŭranta, kvar jarojn post la morto de la interninformanto.

La Sudafrika Policservo (SAPS) ne havas protektis la kolektivon de loĝantoj de la slumkvartalo Abahlali-baseMjondolo, nek faris detalajn kaj efikajn enketojn pri la hommortigoj, de kiuj pluraj el ĝiaj membroj estis viktimoj inter 2018 kaj 2022. Ok

Membroj de ĉi tiu grupo estis mortigitaj dum ĉi tiu periodo pro siaj batalemaj agadoj, sed nur unu el ĉi tiuj kazoj rezultigis kondamnon.

Neniu informo estis publikigita koncerne la enketojn pri la aliaj sep kazoj.

En februaro, Muhsin Hendricks, la unua malkaŝe samseksema imamo kaj aktivulo por GLAT-rajtoj, estis murdita dum li survoje por ofici du geedziĝojn. En marto, la interninformanto Pamela Mabini, kiu kampanjis kontraŭ seksperforto kaj subtenis atestantojn en la seksperfortproceso de telepastrino Timothy Omotso, estis murdita antaŭ sia hejmo. En septembro, Bouwer Van Niekerk, advokato specialiĝanta pri insolventaj kazoj, estis mortigita ĉe sia laborejo kelkajn tagojn post ricevo de mortminacoj rilate al sia rolo en...

bankrota kazo ligita al supozebla financa piramido. Neniu estis alportita al justeco en iu ajn el ĉi tiuj tri kazoj.

En julio, la provinca poliestro de Kvazulu-Natalo kondamnis politikan enmiksiĝon kaj koruptajn agojn en la jura sistemo, inkluzive de koluzio inter la fortoj de

ordo kaj krimaj organizoj, registara enmiksiĝo en policajn enketojn, kaj misuzo de povo fare de la Ministro pri Polico, kiu decidis dissolvi, sen konsulto aŭ klarigo, la specialan polican teamon taskitan pri enketo de politikaj atencoj. Prezidanto Cyril Ramaphosa respondis anoncanta la kreadon de

enketan komisionon taskitan ekzameni tiujn akuzojn, kaj ankaŭ la tujan "suspendon" de la Ministro pri Polico.

RAJTO AL EDUKO La familio de Unecebo Mboteni, trijara knabo kiu dronis en latrino en sia infanĝardeno en la provinco Okcidenta Kablando, ankoraŭ ne ricevis justecon pli ol jaron post la okazaĵo. En aprilo, la Ministerio pri Edukado deklaris, ke ĝi forigis 96% de latrinoj en

la lernejoj kovritaj de ĝia SAFE-iniciato, kiu celis ekipi lernejojn per adekvataj sanitaraj sistemoj. Laŭ raporto de la Lerneja Administra Sistemo, 448 lernejoj (nur kelkaj el kiuj estis parto de la SAFE-iniciato) ankoraŭ uzis fosajajn latrinojn. La Ministro de

La Edukministerio deklaris, ke ĝi faros novan sanauditon.

RAJTO AL SANO

La reduktaj faritaj de Usono en ĝia internacia helpo finis financadon por multaj organizoj tra la lando, kiuj provizis HIV-rilatajn servojn, same kiel signifan parton de la financoj asignitaj al HIV-esplorado.

kaj tuberkulozo en sudafrikaj universitatoj. Antaŭ ĉi tiuj reduktaj, la Krizplano de la Usona Prezidanto por Aidos-Helpo provizis 18% de la

La buĝeto de Sud-Afriko por HIV-servoj. Ĉirkaŭ 17% de homoj inter 15 kaj 49 jaroj vivis kun HIV en Sud-Afriko, la plej trafita lando en la mondo.

Pluraj juraj defioj estis prezentitaj kontraŭ la Leĝo pri Nacia sanasekuro estis reviziata antaŭ la Kortumo

konstituciaj kaj aliaj instancoj. Laŭ tiuj apelacioj, tiu leĝo estis kontraŭkonstitucia kaj riskis plu malhelpi la aliron al altkvalita sanservo.

RAJTO JE AKVO

Akvointerrumpoj denove okazis tra la tuta lando, kun plimalboniĝanta situacio en la provincoj Gauteng kaj Kvazulu-Natalo.

Loĝantoj de la distrikto West Rand (provinco Gauteng) protestis post pli ol monato da senakvo. La Ministerio pri Akvoresursoj kaj Akvoresursoj

La Sanitara Departemento daŭre perdis miliardojn da sudafrikaj randoj pro malbona regado, neadekvata planado kaj prokrastoj en projekta efektiveco estas la kulpuloj. En sia jara raporto publikigita en septembro, li deklaris, ke ekzistas signifa kaj plimalboniĝanta restakumuliĝo en la bontenado kaj renovigado de nacia akva infrastrukturo. En februaro, en sia parolado pri la Stato de la Nacio, Cyril Ramaphosa agnoskis, ke la akva situacio atingis "krizan" nivelon.

RAJTOJ DE RIFUGITAJ KAJ MIGRANTOJ: La ksenofobia memdefenda grupo Operacio Dudula ĉikanis migrantojn kaj malhelpis ilin eniri hospitalojn kaj sancentrojn. Rezulte, unujara bebo mortis post kiam oni rifuzis al li zorgadon ĉe la Alexandra Sancentro en Johanesburgo en julio.

La grupo Operacio Dudula poste premadis lernejojn rifuzi akcepton al senpaperaj eksterlandaj infanoj, malobservante Artikolon 29 de la Konstitucio, kiu garantiis la rajton al elementa edukado por ĉiuj. En novembro, la Ĉambro de la Supera Kortumo de Suda Gauteng eldonis malpermesordonon kontraŭ Operacio Dudula, malpermesante al ĝi ĉikani kaj timigi migrantojn serĉantajn servojn.

En majo, la Supera Kortumo de la Okcidenta Kablando Provinco deklaris kontraŭkonstituciaj certajn provizojn de la Rifuĝinta Leĝo, kiuj neis al novaj azilpetantoj aliron al la azilsistemo. La kazo estis pendanta antaŭ la Konstitucia Kortumo.

La registaro daŭre efektivigis la Blanka Libro pri Civitaneco, Enmigrado kaj Rifuĝinta Protekto, kiun li adoptis en 2024. Organizo de la

La civila socio esprimis zorgojn, precipe rilate al la negativa portretado de enmigrado, la malprecizajoj en la esplorado uzata por pravigi restriktajn, kaj la proponon retiri Sud-Afrikan el la Konvencio pri

Unuiĝintaj Nacioj rilate al la statuso de rifuĝintoj, poste realiĝi kun rezervo, kiuj konsiderinde reduktus rajtojn konstituciajn rajtojn de rifuĝintoj kaj estus kontraŭa al la devo de la lando laŭ internacia juro.

MALPERMESITA UZO DE FORTO Ok oficiroj el la protekta teamo de la vicprezidanto estis malplenigitaj post interna disciplina proceduro fare de la sudafrika polico en majo. Ĉi tiuj viroj estis filmitaj atakante tri membrojn de la Sudafrika Nacia Defenda Forto en 2023.

Ili ankoraŭ alfrontis 12 akuzojn en daŭrantaj juraj procesoj, inkluzive de atako kun intenco kaŭzi gravan vundon, atako per minaco kaj malhelpado de justeco. Ilia proceso estis planita por marto 2026.

RAJTO AL SANA MEDIO Kelkaj areoj de la provincoj KvaZulu-Natalo, Orienta Kablando kaj Okcidenta Kablando spertis ekstreme severajn inundojn, kiuj kaŭzis la morton de centoj da homoj kaj detruis milojn da hejmoj.

Loĝantoj de neformalaj setlejoj estis misproporcie trafitaj de ĉi tiuj inundoj, kies ofteco kaj intenseco verŝajne pliiĝos pro klimata ŝanĝo.

Bazaj servoj kiel pura akvo, necesejoj, rubkolekto kaj elektro restis neatingeblaj por milionoj da homoj loĝantaj en neformalaj setlejoj.

En la rangolisto de landoj establita de la Indekso de Klimata Ŝanĝiĝo, Sud-Afriko falis al la 41-a loko, perdante tri lokojn, kio metis ĝin en la grupon de "malbonaj rezultoj" rilate al klimata ŝanĝo.

de la batalo kontraŭ klimata ŝanĝo. Post la retiro en marto de subteno de

En la programo de Usono al Sud-Afriko por justa energia transiro (la JET-programo), la EU kompromitis sin provizi 4,7 miliardojn da eŭroj en helpo kadre de la investa pakajo "Tutmonda Enirejo" - en la formo de subvencioj kaj pruntoj - inkluzive de 4,5 miliardoj da eŭroj por la JET-programo.

ALĜERIO

Popola Demokratia Respubliko de Alĝerio

La aŭtoritatoj daŭre limigis la rajtojn al libereco de esprimo, paca kunveno kaj asocio. Ili uzis arbitrajn arestojn, maljustajn procesojn bazitajn sur senbazaj akuzoj (ofte rilataj al terorismo) kaj vojaĝmalpermesojn por puni pacajn kontraŭulojn. Ili malhelpis la agadojn de sindikatoj kaj politikaj partioj kaj obstrukcis pacajn kunvenojn. Ili adoptis novan Kodon de Kriminala Proceduro, kiu subfosas la rajton al justa proceso kaj ŝanĝis leĝaron por permesi la mortopunon pro certaj drogrilataj deliktoj.

La ŝtato levis rezervon pri la Konvencio pri eliminado de diskriminacio kontraŭ virinoj kaj anoncis mezurojn por protekti virinojn viktimojn de perforto. Aŭtoritatoj efektivigis rekordan nombron da amasaj elpeloj de nigraj migrantoj al Niĝero.

Limigita progreso estis farita en reduktado de gasbrulado.

KUNTEKSTO

Elektok okazis la 9-an de marto por renovigi 58 el la 174 membroj de la Konsilio de la Nacio (la supera ĉambro de la Parlamento). La Konstitucio kondiĉis la elekton de du trionoj de la membroj fare de lokaj popolaj asembleoj kaj la

La ceterajn membrojn nomumas la prezidanto.

Almenaŭ 46 homoj mortis dum ekstremaj veterokazaĵoj (pluvego, terglitaj kaj senbridaj incendioj).

LIBERO DE ASOCIADO

En januaro, la Parlamento ekzamenis leĝprojekton pri asocioj, kiu atendis registaran aprobon antaŭ ol esti submetita al voĉdono. Ĉi tiu teksto konservis subpreman juran kadron, antaŭvidis devigan rajtigajn sistemojn por la registrado de asocioj, kaj nepravigeble limigis iliajn agadojn, financadon kaj kunlaboron kun eksterlandaj unuoj. Ĝi donis al la ekzekutivo tre larĝajn povojn rilate al la registrado, suspendo kaj dissolvo de asocioj, permesante al ĝi bazi siajn decidojn sur klarigaj kialoj.

La aŭtoritatoj daŭre atakis ilin al la sindikatistoj. Kvin sindikatestroj kaj membroj estis submetitaj al maljusta procesigo, kaj alia estis alvokita la 8-an de aprilo kaj pridemandita pri siaj sindikatagadoj. En julio, la polico arbitre arestis sindikatan oficiston, kiu ĵus anoncis strikon de fervojistoj. Ĉi tiu viro poste estis kondamnita al du jaroj da malliberejo. La 29-an de oktobro, tribunalo arbitre kondamnis Ali Mammeri, gvidanton de sendependa sindikato, al 15 jaroj da malliberejo pro siaj sindikatagadoj kaj paca aktivismo.

LIBERO DE PACA KUNVENO

La aŭtoritatoj daŭre troe limigis pacajn kunvenojn kaj konservis la devon peti permeson por okazigi publikan kunvenon, postulon kontraŭleĝan laŭ internacia juro.

En januaro kaj februaro, meze de kreskanta vivkostoj, studentoj, instruistoj kaj kuracistoj gvidis plurajn manifestaciojn kaj strikojn kontraŭ mankoj en lernejoj instruplanoj.

Malaltaj salajroj kaj malboniĝantaj laborkondiĉoj. La polico arbitre arestis pacajn protestantojn, inkluzive de almenaŭ du sindikatoj.

La 17-an de februaro, la registaro deklaris strikon organizitan de instruistaj sindikatoj kontraŭleĝa.

La 8-an de majo, dum paca sidstrikto en Alĝero, En la ĉefurbo de la lando, la polico arestis ses homojn, kiuj alvokis al bojkoto de du kompanioj pro ilia supebla subteno al Israelo.

La Ministerio pri Internaj Aferoj rifuzis la 4-an de aŭgusto rajtigi marŝon subtene al Palestino organizitan de politikaj partioj.

La 2-an de oktobro, la polico arestis almenaŭ 20 protestantojn, kiuj provis okazigi sidstrikon en Alĝero por montri sian subtenon al la por-palestina tutmonda floteto Sumud.

Lokaj aŭtoritatoj rifuzis rajtigi politikan kunvenon de la Amaskunveno por Kulturo kaj Demokratio en Alĝero la 24-an de majo, kiu ankaŭ la someran universitaton de la partio, kiu estis planita okazi de la 9-a ĝis la 11-a de oktobro en Béjaïa, en la oriento de la lando. Ili donis neniun juran aŭ proporcian kialon por pavigi ĉi tiujn limigojn.

ESPRIMLIBERECO Aŭtoritatoj, denove ĉi-jare, subpremis malsamopiniajn voĉojn kaj ĵurnalismojn per fido de tro larĝaj provizaĵoj kaj senbazaj terorismaj akuzoj por arbitre aresti, deteni kaj kondamni aktivulojn, uzantojn de sociaj retoj kaj ĵurnalistojn.

Ondo da arestoj sekvis la lanĉo, en decembro 2024, de la reta movado "Manich Radi" (Mi ne estas kontenta), kiu kondamnis la limigojn de fundamentaj rajtoj kaj la

La lando alfrontas malfacilan sociekonomikan situacion. En aprilo, la aŭtoritatoj jam arestis kaj kondamnis almenaŭ 23 aktivulojn kaj ĵurnalistojn por sociaj amaskomunikiloj.

La 5-an de januaro, la aŭtoritatoj metis ĵurnaliston Abdelwakil Blamm en antaŭprocesan areston pro terorismo-rilataj akuzoj devenantaj de liaj komunikadoj.

privatajn renkontiĝojn kun pacemaj aktivuloj, en kiuj li interŝanĝis informojn pri la politika situacio en Alĝero.

La franc-alĝeria verkisto Boualem Sansal Li estis kondamnita la 27-an de marto al kvin jaroj da malliberejo, precipe pro "subfosado de nacia unueco", pro publikaj deklaroj, skribaĵoj kaj interretaj komunikadoj, en kiuj li publike kritikis la alĝeriajn aŭtoritatojn kaj komentis pri franca koloniigo en Alĝero. Prezidanto Abdelmadjid Tebboune pardonis lin la 12-an de novembro, kaj la verkisto rajtis forlasi Alĝerion.

La 26-an de junio, la aŭtoritatoj kondamnis 20 virojn al prizonoj intervalantaj de du jaroj ĝis ĝismorta malliberejo pro deklaro farita nome de la dissolvita Islama Savo-Fronto (FIS).

Dek ok el ili jam pasigis 21 monatojn en malliberejo atendante proceson. Ĉi tiuj 20 viroj estis trovitaj kulpaĵoj pri "eksploatado de la vundoj de la nacia tragedio por subfosi la instituciojn de la Respubliko" kaj "subfosado de nacia unueco", du vage formulitaj deliktoj, kiuj maljuste limigis la rajton je esprimlibereco.

La 29-an de junio, la franca sportĵurnalisto Christophe Gleizes estis kondamnita al sep jaroj da malliberejo pro pluraj akuzoj - inkluzive de "apologio pro terorismo" - pro sia ĵurnalisma laboro.

RAJTO JE LIBERA MOVADO Aŭtoritatoj konservis arbitrajn vojaĝmalpermesojn kontraŭ aktivuloj, advokatoj, sindikatoj kaj ĵurnalistoj.

La 30-an de julio, limpolico arbitre malhelpis la franc-alĝerianinon Nassera Dutour, prezidantinon de la Kolektivo de Familioj de Malaperintoj en Alĝero, eniri alĝerian teritorion kaj perforte resendis ŝin al Francio, kie ŝi loĝis.

RAJTO AL JUSTA PROCESO Juraj aŭtoritatoj plurfoje malobservis la rajton al justa proceso per metodo de homoj en antaŭprocesan areston sen pravigo, per alportado de akuzitoj antaŭ la tribunalo sen informi iliajn advokatojn, kaj per akcelitaj aŭdiencoj sen doni sufiĉan tempon por la defendo prepariĝi.

La 20-an de januaro, nur kvar tagojn post sia aresto, la poeto kaj aktivulo Mohamed Tadjadit estis kondamnita al kvin jaroj da malliberejo post rapidigita proceduro por afiŝoj en sociaj retoj kaj privataj komunikadoj.³ La apelacia kortumo reduktis lian punon al unu jaro da malliberejo la 22-an de majo.

La 8-an de julio, la aŭtoritatoj adoptis novan Kodon de Kriminala Proceduro enhavantajn plurajn provizaĵojn, kiuj subfosis la rajton al justa proceso kaj garantiojn pri konvena proceso. Ĉi tiuj provizaĵoj inkluzivis rajtigojn de akcelitaj juraj proceduroj, kiuj ne lasis tempon por prepari kontentigan defendon, donadon de diskrecaj povoj al la oficejo de la prokuroro por meti individuojn en antaŭprocesan areston sen jura aŭdienco, donadon de larĝaj diskrecaj povoj al aŭtoritatoj por konfiski privatan posedaĵon sen verdikto, rajtigojn de la oficejo de la prokuroro malpermesi al individuoj forlasi la landon sen permesi al ili la eblecon revizii la decidon de jura instanco, kaj normaligon de juraj proceduroj per videokonferenco sen pravigo aŭ konsento.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Alĝerio levis sian rezervon en aŭgusto koncerne Artikolon 15(4) de la Konvencio pri la Elimino de Diskriminacio kontraŭ Virinoj, rilatante al la rajto je libera moviĝo kaj elekto de loĝejo.

La 9-an de februaro, prezidanto Abdelmadjid Tebboune petis la registaron krei konkretajn jurajn mekanismojn por protekti virinojn kaj knabinojn, kiuj estas viktimoj de perforto. La registaro anoncis

Pluraj mezuroj, kiel la establado de telefona helplinio kaj interaga interreta platformo, la disvolviĝo de jura gvidilo por virinoj, kaj trejnado por koncernaj profesiuloj, estis anoncintaj. Organizaĵoj por virinaj rajtoj bonvenigis ĉi tiun anoncon, samtempe alvokante al konkretaj kaj daŭrigeblaj agoj.

Tamen, la aŭtoritatoj ankoraŭ ne publikigis oficialajn statistikojn pri seksperforto. En novembro, la aktivisma grupo Féminicides Algérie registris almenaŭ 37 feminicidiojn.

La aŭtoritatoj adoptis leĝon la 19-an de julio plilongigante la akuŝferion de 98 ĝis 150 tagoj por laboristinoj. Tamen, laŭ virinaj rajtoj-organizaĵoj, la aŭtoritatoj daŭre alvokis Artikolon 32 de Dekreto 84-27 por senhavigi dungitojn de la publika kaj privata sektoroj de iliaj akuŝferiaj avantaĝoj se ili maltrafis labortagojn dum sia gravedeco.

GLAT-RAJTOJ La Krimkodo ankoraŭ kondamnis konsentajn seksajn rilatojn inter plenkreskuloj de la sama sekso, kiuj estis punindaj per ĝis dujara malliberigo kaj monopuno.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Ekde aprilo, la alĝeriaj sekurecaj taĉmentoj intensigis amasajn arestojn kaj kolektivajn elpelojn de nigraj kaj rasigitaj migrantoj, dum rasisma enhavo multiĝis en la amaskomunikiloj. Laŭ niĝeriaj aŭtoritatoj, inter januaro kaj majo, Alĝerio forpelis almenaŭ 21 948 migrantojn al Niĝero per resumaj kaj kolektivaj operacioj.

La 2-an de majo, la Sendependa Nacia Aŭtoritato la aŭdivda reguliga instanco, kies membrojn nomumis la prezidanto, anoncis la suspendon de la kanalo Echorouk News TV estos suspendita dum 10 tagoj pro la publikigo sur ĝia

Facebook-paĝo enhavanta rasisman kaj diskriminacian terminon kontraŭ Nigraj migrantoj.

Sahararaj rifuĝintoj en Tinduf:

Sahararaj rifuĝintoj vidis siajn vivkondiĉojn denove signife malboniĝi pro altiĝantaj manĝaĵprezoj kaj malkresko de internacia humanitara helpo, malgraŭ iuj klopodoj de la alĝeria registaro kompensi la mankon. En julio, la Monda Nutraĵa Programo raportis senprecedencan pliiĝon de kazoj de akuta malnutrado: unu el tri sahararaj rifuĝintaj infanoj estis deformita.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KREDO

La aŭtoritatoj daŭre rifuzis arbitre registrante la Protestantan Eklezion de Alĝerio. La 47 protestantaj preĝejoj de la lando restis fermitaj, ĉu pro verdikto aŭ pro timo, ke iliaj membroj estos submetitaj al arbitra procesigo.

MORTPUNO

La 1-an de julio, la aŭtoritatoj adoptis amendojn al Leĝo n-ro 04-18 rilate al la preventado kaj subpremado de la neleĝa uzo kaj kontrabandado de drogoj kaj psikotropaj substancoj, establante por la unua fojo la mortopunon por pluraj drogrilataj deliktoj. Neniuj ekzekutoj okazis en la lando ekde 1993.

RAJTO AL SANA MEDIO Alĝerio faris iometan progreson en reduktado de gasbruligado, praktiko kiu elsendas forcejajn gasojn kaj povas damaĝi la sanon de ĉirkaŭaj loĝantaroj pro la eble kancerigaj gasoj kaj poluaĵoj produktitaj. La Monda Banko observis 4%-an redukton en la volumeno de

gaso ekflamigita kompare kun la antaŭa jaro, Alĝerio restis sesa en la listo de landoj kie tiu praktiko estis plej disvastigita.

La 27-an de februaro, la registaro lanĉis la Iniciaton pri Travedibleco en Klimata Agado kun la celo plibonigi la kolektadon de datumoj pri klimata ŝanĝo en la lando.

-
1. "Alĝerio. La aŭtoritatoj devas renversi la skandalan kondamnon de "Sindikata Alii Mammeri". la 31-an de oktobro
 2. "Alĝerio. Alfrontita al novaj esprimoj de malkontento, "La aŭtoritatoj intensigas la subpremon de paca opozicio," 24-a de aprilo
 3. Aktivulo kaj poeto alfrontas kvin jarojn en malliberejo, la 14-an de aprilo

Germanio

Federacia Respubliko Germanio

Ŝtataj oficistoj faris stigmatizajn rimarkojn, kiuj instigis timojn pri rasismokrimoj. Troa forto estis uzata en policaj operacioj dum pacaj manifestacioj subtenantaj palestinajn rajtojn. Germanio resendis 83 homojn al Afganio kaj unu personon al Sirio, malobservante la principon de ne-refoulement. La federacia registaro endanĝerigis la atingon de klimataj celoj.

DISKRIMINACIO

Raportoj pri pliiĝo de rasismaj, antisemitaj kaj islamofobiaj rasismokrimoj, same kiel tiuj celantaj virinojn, GLAT-homojn kaj aliajn malplimultojn, vekis gravajn zorgojn. La nombro de ĉi tiuj krimoj pli ol duobliĝis kompare kun la niveloj antaŭ la COVID-19-pandemio. Atakoj kontraŭ fierecmarŝoj pliiĝis; stigmatizaj rimarkoj faritaj de ŝtataj reprezentantoj kaj ilia manko de engaĝiĝo al GLAT-rajtoj pliiĝis timojn pri rasismokrimoj ene de la GLAT-komunumo.

En novembro, la Federacia Oficejo pri Krima Polico raportis pliiĝon de

perfortaj krimoj faritaj kontraŭ virinoj pro ilia sekso en 2024.

La mortiga pafado de nigra virino
La morto de la 21-jaraĝa Lorenz A.,
mortigita de policisto en Oldenburg en aprilo,
resonis tutlande. Laŭ datumoj de CILIP,
organizaĵo kiu spuris civitanrajtajn malobservojn,
polica perforto rezultiganta morton atingis novajn
maksimumojn en 2025; ĝi respondecis pri 17
mortoj kaj misproportie trafis rasigitajn homojn kaj
tiujn vivantajn en malriĉeco.

Leĝprojekto por anstataŭigi la Leĝon
La leĝprojekto rilata al la federacia polico,
prezentita al la Parlamento en decembro,
proponis etendi la povojn de la polico,
antaŭenigante arbitrajn kontrolojn kaj etnan profiladon.
Tiu ĉi teksto ne antaŭvidis la devon porti
identigilon por kontraŭbatali senpunecon.

Policistoj kaj sindikataj reprezentantoj faris incitajn
kaj rasismajn rimarkojn, precipe kontraŭ nigruloj,
araboj, islamanoj kaj rifuĝintoj. Federacia studo
publikigita en majo konkludis, ke diskriminacio povas
okazi en preskaŭ ĉiu aspekto de polica laboro.

GLAT-RAJTOJ

La tempokadro por taksu la leĝon faciligantan aliron
La atendoperiodo por seksa rekono en civilaj statusdokumentoj
estis mallongigita de kvin jaroj al unu kaj duono jaroj, movo kiu
maltrankviligis GLAT-organizaĵojn. Ĉi tiuj organizaĵoj estis aparte
maltrankvilaj pri nova proponita regularo kiu permesus la
registradon de la naskosekso kaj antaŭnomo de
transgenruloj, eble eksponante ilin al la risko de devigita
malkaŝo de ilia transgenra identeco.

LIBERO DE PACA KUNVENO

En februaro, la berlina polico ordonis, ke nur la
germana kaj la angla estu uzataj en paroladoj kaj
sloganoj ĉe manifestacio en solidareco kun la

palestina popolo. Kiam protestantoj
ĉantis sloganojn en la hebrea kaj araba lingvoj dum
manifestacio la 8-an de februaro, estis

tuj perforte disigita de la polico.

En marto, dum paca manifestacio en
Berlino, virino estis plurfoje pugnobatita en la vizaĝo
de policisto.
Simila perforto fare de policistoj okazis dum
manifestacioj organizitaj por memorfesti la Nakba-
on, kaj ankaŭ dum la Internaciista Kvira Fiereco en
Berlino en julio.

En februaro, la Kristandemokrata Unio (CDU)
gvidis parlamentan enketon pri la financado de
civilsociaj organizaĵoj. Ĉi tiu enketo konsistis el 551
demandoj celantaj taksu la politikan neŭtralecon
de subvenciitaj organizaĵoj, precipe tiuj, kiuj kampanjas
kontraŭ rasismo kaj por la rajtoj de migrantoj,
kiuj trovis sin submetitaj al ĝeneraligita suspekto.

La 20-an de marto, la Administracia Kortumo
de Berlino decidis, ke la uzo de doloraj fizikaj
retenteknikoj fare de la polico por evakui homojn
estis kontraŭleĝa.
pacaj klimataj protestantoj ĉe la loko de antaŭe
disigita kunveno.

En marto, enmigradaj aŭtoritatoj en
Berlino informis kvar EU- kaj usonajn ŝtatanojn,
ke iliaj restadpermesoj estas revokitaj pro ilia
partopreno en studentaj manifestacioj subtenantaj
palestinanojn.

2024. Neniu el ĉi tiuj individuoj estis trovita kulpa
pri iu ajn delikto. Likita korespondado rivelis, ke
la Enlanda Ministerio premadis enmigradajn oficistojn
por deporti ilin. Ĉiuj sukcese apelaciis ĉi tiun decidon,
kaj ilia deportado estis provizore suspendita.

En majo, post manifestacio memorfestanta la
Nakba-on, la berlina polico asertis, ke unu el iliaj
oficiroj estis grave vundita de partoprenantoj.
Ĉi tiun akuzon uzis kiel argumenton
policirepresentantoj, la urbestro de Berlino kaj la
ministro.

federacia Ministro pri Internaj Aferoj postuli novajn policajn povojn kontraŭ manifestaciantoj subtenantaj la palestinan popolon. Tamen, sendependa enketo poste rivelis, ke la policisto vundis sin dum batado de manifestaciantoj.

La 26-an de novembro, la Administracia Kortumo de Berlino decidis, ke la interrompo de por-palestina konferenco en 2024 estis kontraŭleĝa.

LIBERO DE ESPRIMO

La 29-an de januaro, la Parlamento adoptis rezolucion, kiu postulas, ke lernejoj kaj universitatoj uzu la

La funkcia difino de antisemitismo establita de la Internacia Alianco por Memoro de la Holokaŭsto (IHRA). Ĉi tiu rezolucio kontraŭdiris la konkludojn

famaj juraj fakuloj kaj civilaj sociaj organizaĵoj kredis, ke la difino de IHRA estas nekongrua kun internaciaj normoj rilataj al libereco

de esprimo. La rezolucio postulis ankaŭ la monitoradon de lernantoj kaj studentoj ol al plifortigita kunlaboro kun sekurecaj kaj spionaj servoj por trakti supezeblajn mankojn en la batalo kontraŭ antisemitismo en lernejoj kaj universitatoj.

La aŭtoritatoj daŭre provis ofendi la uzon de la slogano "De la rivero ĝis la maro", kiu estis malpermesita en 2023 ĉar ĝi estis konsiderata "simbolo de Hamas".

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ: Programoj pri transloĝigo kaj humanitara akcepto en la lando estis suspenditaj en aprilo. En julio, la parlamento adoptis dujaran suspendon de rajtoj al familireunuiĝo por personoj, al kiuj oni donis duavican protekton, krom en maloftaj kazoj de individuoj alfrontantaj apartajn malfacilaĵojn.

Nur 3 087 akceptoj estis aprobita laŭ la humanitara akceptoprogramo por Afganio, lanĉita en 2022, kaj nur 2 230 homoj

efektive alvenis en Germanion. La komenca celo de ĉi tiu programo estis gastigi 1 000 homojn ĉiumonate.

Pli ol 1 300 homoj, kiuj devis veni al Germanio laŭ diversaj akceptoprogramoj, restis senhelpaj en Pakistano aŭ, en proksimume 250 kazoj, estis perforte resenditaj de Pakistano al Afganio. Administraj tribunaloj eldonis preskaŭ 150 verdiktojn devigante la registaron eldoni vizojn, sed tiuj rezultigis nur 756 alvenojn antaŭ la fino de la jaro.

Entute, la nova registaro duonigis la akceptojn por homoj, kiuj atendis en Pakistano.

En julio, Germanio resendis 83 homojn al Afganio kaj unu personon al Sirio, malobeante la principon de "ne-refoulement".

Malgraŭ decido de la Administracia Kortumo de Berlino en junio, kiu deklaris kontraŭleĝa la rifuzon akcepti azilpetantojn en germanan teritorion, la aŭtoritatoj daŭre senprokraste resendis homojn al najbaraj landoj.

En septembro, la registaro prezentis La Parlamento enkondukis leĝprojekton celantan efektivigi reformojn al la Komuna Eŭropa Azilsistemo (CEAS). Ĉi tiu teksto proponis mezurojn irantajn preter la pli striktaj regularoj antaŭviditaj de la CEAS, kiel ekzemple la eblecon determini sekurajn triajn landojn kaj devenlandojn per ministeria dekreto kaj konsiderindan vastigon de la eblecoj por deteni migrantojn.

RAJTO JE RESPEKTO DE PRIVATECO La ŝtato Hesio instalas biometrian vizaĝrekonan sistemon en la areo de la centra fervoja stacidomo de Frankfurt.

Gvatkameraoj povus filmi ĉiujn preterpasantojn en reala tempo por identigi individuojn nomitajn en kortumaj decidoj. Nova federacia leĝaro kaj leĝprojektoj je la ŝtata (land) nivelo celis doni al la polico tre larĝajn novajn povojn, permesante al ili

aŭtomate analizi grandajn volumojn de datumoj kaj eltiri ĉiujn biometriaj informoj publikigitaj en la Interreto por identigi kaj lokalizi interesulojn.

KORPORACIA RESPONSABLECO En septembro, la registaro aprobis proponitan amendon al la Leĝo pri Provizocena Detala Esploro. La proponitaj provizajoj nuligus ŝlosilajn mezurojn por certigi plenumon de la leĝo kaj travideblecon, tiel malfortigante entreprenan respondecon.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ

Transpartia leĝpropono celanta parte leĝigi aborton, kiu restis blokita en la parlamento antaŭ la antaŭtempaj elektoj de februaro 2025, ankoraŭ atendis konsideron post kiam la nova koalicio ekoficis.

registaro. En aŭgusto, registar-financita esplorprojekto pri nedezirataj gravedecoj rivelis gravajn mankojn en abortoprizorgo.

Ankaŭ en aŭgusto, kuracisto perdis proceson antaŭ dungada tribunalo post defiado de hospitala direktivo malpermesanta al ĝia dungitaro fari abortojn. Post la kunfandiĝo de du preĝej-administrataj sed publike financitaj hospitaloj en la regiono Orienta Vestfaliao-Lippe, neesencaj aborto estis malpermesitaj, grave limigante la aliron al esenca reprodukta sanservo.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ La Speciala Raportisto de UN

pri la Rajto al Disvolviĝo vizitis Germanion en novembro. En sia fina deklaro, li alvokis riparojn pro la genocido de la popoloj Ovaherero kaj Nama fare de Germanio inter 1904 kaj 1908 en la eksa kolonio

Germana Sudokcidenta Afriko (vidu Namibion).

RAJTO AL SANA MEDIO En septembro, raporto mendita de la Federacia Ministerio pri Ekonomiaj Aferoj kaj Energio elstarigis

okulfrapajn mankojn en la energia transiro de Germanio. Tio ne malhelpis la Ministraron pri Ekonomiaj Aferoj anonci, ke la registaro planas redukti subtenon por renovigeblaj energioj kaj daŭrigi la disvolvon de gasa infrastrukturo, tiel prokrastante la laŭgradan forigon de la uzo kaj produktado de fosiliaj brulaĵoj.

En majo, la Supera Regiona Kortumo de Hamm malakceptis la gravan proceson de la perua farmisto Saúl Luciano Lliuya kontraŭ la germana energigiganto RWE.

La juĝistoj decidis, ke la risko de inundo de lia posedaĵo pro klimata ŝanĝo ne estis sufiĉe baldaŭa. Tamen, ili agnoskis, ke principe, gravaj elsendantoj de forcejaj gasoj povus esti respondecaj pri transnaciaj klimataj damaĝoj laŭ germana civila juro.

NERESPONBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ En aŭgusto,

la financministro anoncis, ke Germanio ne plu rajtigis novajn armil-eksportojn al Israelo, kiuj povus esti uzataj en la okupita Gaza-strio. Tamen, antaŭe donitaj eksport-licencoj ne estis suspenditaj, kaj alia milita ekipaĵo daŭre estis eksportata. En novembro, la suspendo estis ĉesigita, kaj la petoj estis individue revizitaj.

Eksportoj rekomenciĝis. Dum la unua duono de la jaro, Germanio rajtigis eksportojn de armiloj kaj alia milita ekipaĵo al Israelo valorajn je proksimume 90 milionoj da eŭroj.

Andoro

Princlando Andoro

Aborto restis malpermesita sub ĉiaj cirkonstancoj. Mezuroj celantaj kontraŭbatali

Agroj kontraŭ seksperforto estis nesufiĉaj, precipe rilate al datenkolektado. La sano de transgenruloj estis minacata.

La manko de aliro al pagebla loĝado restis fonto de zorgo.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ

La totala malpermeso de aborto, kontraŭa al fundamentaj rajtoj kaj precipe al

La rajto sekure fini gravedecon restis valida. Translima ĵurnalisma enketo publikigita en 2025 rivelis, ke averaĝe 131 virinoj loĝantaj en Andoro vojaĝis al Hispanio ĉiujare por aborti.

La ĉefministro anoncis en aprilo, en parolado al la Asembleo

Membro de la Eŭropa Parlamento raportis, ke la registaro preparas leĝprojekton por malkrimigi aborton antaŭ 2027. Tamen, ĉi tiu leĝprojekto ne inkluzivis provizaĵojn por establi abortajn servojn en Andoro. Virinoj, knabinoj kaj aliaj eble gravedaj individuoj tial ankoraŭ estus devigitaj vojaĝi eksterlanden por ekzerci ĉi tiun rajton kiam necese.

SEKSBAZITA PERFORTO En novembro, la Grupo de Fakuloj pri Kontraŭbatalado de Perforto kontraŭ Virinoj kaj Hejma Perforto de la Konsilio de Eŭropo alvokis Andoron plibonigi datenkolektadon pri ĉiuj formoj de perforto kontraŭ virinoj, inkluzive de la naturo de la rilato inter la viktimo kaj la kriminto, la tipo de perforto kaŭzita, kaj la nombro de juĝitaj decidoj. La fakuloj alvokis la aŭtoritatojn plene impliki virinrajtajn organizaĵojn.

virinoj en politikoj por la preventado kaj batalo kontraŭ perforto kontraŭ virinoj.

GLAT-RAJTOJ En februaro, la registaro anoncis la publikigon de protokoloj por la efektivigo de seks-aserntanta prizorgo, konforme al la provizaĵoj de la San-Dekreto de 2022. Tamen, ĉi tiuj protokoloj ankoraŭ ne estis haveblaj antaŭ la fino de la jaro, endanĝerigante la sanon kaj bonfarton de transgenruloj.

LOĜARAJTOJ En marto, la parlamento aprobis leĝon celantan protekti la rajton je loĝado. Kvankam bonvena, la leĝaro ne proponis konkretajn rimedojn por vastigi la socian loĝprovizon. Tamen, enketo publikigita en julio indikis, ke aliro al pagebla loĝado estis la ĉefa zorgo de la publiko.

LIBERO DE ESPRIMO

Leĝoj pri kalumnio, kiuj precipe krimigis kritikon de andoraj aŭtoritatoj kaj institucioj, restis validaj, malobservante internacian juron rilate al

homaj rajtoj.

ANGOLO

Respubliko Angolo

Sindikattistoj, opoziciuloj, ĵurnalistoj, defendantoj de homaj rajtoj kaj

Aktivuloj estis arbitre arestitaj kaj detenitaj. En iuj kazoj, oni rifuzis al ili aliron al jura asistado. Sekurecaj taĉmentoj uzis kontraŭleĝan forton, grave malobservante la rajton je paca kunveno. La rajto je esprimlibereco, inkluzive de gazetara libereco, estis malobservita. Ŝajnas, ke neniu enketo estis farita pri hommortigo farita de [la sekurecaj taĉmentoj].

Oficiroj de Rapida Interveno-Polico (PIR).

KUNTEKSTO

Multaj angolanoj, precipe junuloj, luktis kontraŭ malriĉeco kaj malsato pro malaltaj salajroj kaj ĝeneraligita senlaboreco. La situacio plimalboniĝis la 4-an de julio, kiam la registaro levis fuelprezojn kaj duobligis publikajn transportbiletojn. Aktivuloj de la civila socio alvokis protestojn kontraŭ la prezaltiĝoj ekde la 12-a de julio, kaj asocioj de taksistoj anoncis tritagan strikon de la 28-a ĝis la 30-a de julio. Perfortaj kolizioj eksplodis dum la protestoj, kaj agoj de vandalismo kaj...

Pri rabado oni raportis en la ĉefurbo Luando. La nombro de mortintoj altiĝis al pli ol 30, kun pli ol 200 vunditoj kaj ĉirkaŭ 1 214 arestoj.

ARESTOJ KAJ DETENTOJ ARBITRA

Sindikatisoj, opoziciuloj, ĵurnalistoj, homaj rajtoj-defendantoj kaj aktivuloj de la civila socio estis

arbitre arestita kaj metita en malliberejon.

La 16-an de februaro, dum paca manifestacio en Ndalatando, la Angola Nacia Polico (PNA) arestis la parlamentanojn Francisco Fernandes Falua kaj João Quipipa Dias, el la opozicia partio UNITA, kune kun pluraj aliaj protestantoj. Ĵurnalista António Domingos, kiu raportis pri la manifestacio, ankaŭ estis arestita. La protestantoj postulis enketon pri pluraj kazoj de virinoj mortigitaj en la provinco Cuanza Norte. Laŭ la gazeto Diário Independente, neniu enketo estis farita pri la hommortigoj de almenaŭ 16 virinoj inter februaro 2024 kaj januaro 2025. Kelkajn tagojn antaŭ ilia aresto, la parlamentanoj renkontiĝis kun la guberniestro de Cuanza Norte kaj la prokuroro por diskuti siajn...

Ili postulis, ke oni faru enketojn kaj ke la supozeble respondeculoj estu alportitaj antaŭ justecon. Ĉiuj arestitoj estis liberigitaj sen akuzo kelkajn horojn poste.

La 4-an de majo, António Frederico Gonçalves estis arestita ĉe sia hejmo en Luando fare de la Jura Enketa Servo (SIC). Li estis tenata en malliberejo sen esti akuzita aŭ alportita antaŭ juĝiston, kaj sen aliro al advokato aŭ lia familio. Lia aresto estis ligita al akuzoj, ke li kreis kaj afiŝis filmeton en sociaj retoj alvokante la angolan loĝantaron montri solidarecon kun Ibrahim Traoré, la provizora prezidanto de Burkino. En la filmeto, li akuzis la angolan registaron pri subtenado de usona registara komploto por mortigi Ibrahim Traoré kaj alvokis al atako kontraŭ kaj la bruligado de la usona ambasadejo en Luando. Liberigita kaŭcie la 11-an de oktobro, António Frederico Gonçalves devis aperi ĉiusemajne antaŭ la oficejo de la prokuroro kaj estis malpermesita forlasi la provincon Luando.

La 28-an de julio, André Miranda, politika aktivulo kaj defendanto de homaj rajtoj, estis arestita de agentoj de la SIC dum filmado de la unua tago de tritaga striko en Luando (vidu Fonon). Li estis kondukita al la 19-a policejo en Mayanga kaj poste translokigita la 7-an de septembro al la malliberejo Comarca de Viana, atendante proceson pro vandalismo kaj krima komploto.

Ankaŭ la 28-an de julio, individuoj suspektataj esti membroj de la SIC pafis Serrrote José de Oliveira, kiu estis vundita en la kruro dum li rekte elsendis bildojn de la strikmovado interrete. La aktivulo estis arestita kaj tenata en izolado ĝis la 1-a de aŭgusto, kiam li aperis antaŭ la tribunalo de Luando, sed neniu akuzoj estis prezentitaj kontraŭ li. La 6-an de aŭgusto, li estis prenita al la malliberejo Comarca Central en Luando sen ke liaj advokatoj estu informitaj. Li pasigis plurajn horojn tie antaŭ ol esti translokigita reen al la...

SIC arestcentro. Poste, li estis translokiĝita al la malliberejo Calomboloca en la provinco Ícolo e Bengo, kie li ankoraŭ estis detenata fine de la jaro. Li ne rajtis ricevi medicinan prizorgon malgraŭ siaj vundoj kaj malboniĝanta sano. Post la protestoj, la SIC arestis kaj detenis Rodrigo Luciano Catimba, vicprezidanton de la Nacia Asocio de Taksiistoj de Angolo, la 31-an de julio, kaj poste Francisco Paciente, prezidanton de tiu asocio, la 8-an de aŭgusto. La 11-an de aŭgusto, la sama servo arestis kaj detenis kvar virojn: Francisco Eduardo, prezidanton de la Angola Asocio de Taksiistoj; Rafael Ginga Inácio, prezidanton de la Angola Kooperativo de Kunhavaj Taksiistoj; António Alexandre Freitas, prezidanton de la Angola Kooperativo de Motorciklaj Taksiistoj; kaj Pedro Fernandes, prezidanton de la kooperativo 2PN. La 13-an de aŭgusto, Leonardo Lopes, prezidanto de la Asocio de Taksiistoj kaj Ŝoforoj de

Mikrobuso el Angolo ankaŭ estis haltigita. Kvin el tiuj viroj ankoraŭ estis en prizorgo fine de la jaro pro suspekto pri incitado de perforto, terorismo, krima komploto kaj vandalismo. Pedro Fernandes estis liberigita la 20-an de aŭgusto pro manko de pruvoj.

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ La 29-an de marto, agentoj de PNA, armitaj per bastonoj kaj pafiloj, uzis nelegitiman kaj troan forton por subpremi pacan manifestacion kontraŭ seksperforto organizitan de la movado "Unuiĝintaj Ni Estas Pli Fortaj" en Luando. Almenaŭ 10 viroj kaj virinoj estis arestitaj.

arbitre, surbaze de tio, ke la manifestacio ne estis rajtigita, la polico devigis la protestantojn forigi siajn t-ĉemizojn kun sloganaj kondamnantaj seksbazitan perforton kaj konfiskis iliajn poŝtelefonojn.

Pluraj organizantoj (Leonela Massocolo, Marisa Sofá, Marcela Mateus, kaj Sávio Gongá) estis arestitaj. Ili estis liberigitaj kaj havas

Ili reprenis sian telefonon la saman tagon ĉirkaŭ

la 5-a posttagmeze, danke al la interveno de iliaj advokatoj.

La 15-an de aprilo, la PNA malpermesis pacan manifestacion organizitan de farmistoj kaj motorciklaj taksiistoj kontraŭ la decido de la provinca registaro de Uíge malpermesi la cirkuladon de motorciklaj taksioj kaj busoj sur

La vojo Uíge-Quitexe, interalie. Laŭ la provinca registaro, ĉi tiu decido celis malhelpi la akcidentojn, kiuj ofte okazis sur ĉi tiu vojo. La manifestacio daŭris malgraŭ la polica malpermeso. Dekoj da homoj laŭdire estis vunditaj per kaŭĉukaj kugloj kaj larmigaj gasoj lanĉitaj de la PNA.

La 26-an de aprilo, la Angola Nacia Polico (PNA) arestis proksimume 162 homojn partoprenantajn studentan manifestacion organizitan en Luando fare de la Angola Studenta Movado (MEA) por postuli plibonigojn al la publika eduka sistemo, precipe la rekrutadon de pli kvalifikitaj instruistoj. Almenaŭ kvar ĵurnalistoj raportantaj pri la evento, proksimume 150 studentoj, kaj ok MEA-gvidantoj estis inter la arestitoj.

La plejmulto el ili estis liberigita la saman tagon sen akuzo. La gvidantoj de la MEA, inkluzive de Joaquim Lutambi, vicprezidanto; Jones Sebastião Damião, provinca sekretario de Luando; Simão Formiga, provinca sekretario de Ícolo e Bengo; kaj Nsimba Matamba, nacia sekretario pri bazinstruado, estis detenitaj ĝis la 28-a de aprilo, kiam la tribunalo de Luando, mankante pruvojn, nuligis la akuzojn pri malobeco kontraŭ ili.

sur ilin.

La sekurecaj taĉmentoj uzis Troa perforto kaj arestoj okazis dum la juliaj protestoj kontraŭ altĝantaj fuelprezoj (vidu Fonon). La 12-an de julio, la polico disigis la manifestacion uzante larmigan gason, hundojn kaj bastonojn. Almenaŭ 17 protestantoj estis arestitaj, inkluzive de homaj-rajtoj-defendanto Osvaldo Caholo. Unu el la protestantoj suferis vundojn.

efikoj de larmiga gaso. La 19-an de julio, naŭ protestantoj estis vunditaj de la

Sekurecaj taĉmentoj kaj 17 aliaj estis arestitaj pro incitado de ribelo. Ĉiuj krom unu estis liberigitaj sen akuzo la saman tagon.

Sekurecaj taĉmentoj arestis almenaŭ

Dek aktivuloj kaj advokato ĉeestis antaŭ la planitaj manifestacioj kontraŭ senlaboreco kaj malriĉeco por la 11-a de novembro. Tiun tagon, sekurecaj taĉmentoj ĉirkaŭis la...

Tombejo Santa Ana en Luando, de kie la manifestacio devis komenciĝi. Dek ok aktivuloj estis arestitaj, el kiuj 16 estis liberigitaj sen akuzo kelkajn horojn poste, dum du aliaj, Sebastião Neto kaj Armando Alberto, ankoraŭ estis en malliberejo ĉe la fino de la jaro.

KONTRAŬLEĜAJ HOMORTIGOJ La

17-an de majo, Pedro Sebastião Mukengo estis mortigita de la Rapida Intervena Polico, kiu provis disigi homamason kolektitan por kvartala festo sur Strato B en la distrikto Vila Flor de Luando. Ĉe alveno, la ofiĉiroj lanĉis larmigan gason, kaŭzante panikon. Kiam la homamaso ne disiĝis, ili malfermis fajron kaj pafis Pedro Sebastião Mukengo, kiu mortis surloke. La nekropsio konfirmis, ke li mortis pro pafvundo, dum aŭtoritataj deklaris, ke li estis ponardita. Neniu informo estis publikigita pri ebla enketo pri ĉi tiu hommortigo.

AOTEAROA NOV-ZELANDO

Nov-Zelando

Minacoj al la rajtoj de indiĝenaj popoloj daŭris. Leĝdonaj proponoj minacas signife limigi la liberecon de esprimo, kunvenado kaj asociiĝo.

La parlamento lanĉis enketon pri la damaĝo suferita de junuloj interrete. La registaro ne adoptis sufiĉajn rimedojn por atingi la celojn de la

landoj rilate al reduktado de forcejgasaj emisioj. Enmigradaj politikoj ne provis adekvatajn solvojn al la bezonoj de komunumoj delokigitaj pro klimata ŝanĝo en la Pacifiko, kaj loĝrajtoj estis plue subfositaj.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ Gravaj atakoj daŭre celis la rajtojn de maorioj. En oktobro, la registaro aprobis la Leĝon pri Amendo de Maraj kaj Marbordaj Areoj (Takatui Moana) (Kutimaj Maraj Titoloj) de 2025, kiu trudis multe pli restriktajn kriteriojn por la rekono de la kutimaj rajtoj de maorioj al la marbordo kaj marfundo.

"Kutimaj maraj titoloj" estis formo de rekono de ekzistantaj ligoj

inter la maoriaj komunumoj kaj certaj partoj de la komuna mara kaj marborda zono. Ili ofertis certajn rajtojn, inkluzive de la rajto partopreni en decidoj koncerne la uzon de maraj resursoj en ĉi tiu areo.

ŝanĝoj levis gravajn zorgojn pri la reduktado de maoriaj teroj kaj kutimaj rajtoj kaj pri

la ebla pliiĝo de marfunda minado kaj ekstraktaj projektoj.

LIBERO DE ESPRIMO, DE ASOCIADO KAJ KUNVENO

Proponoj kiuj povus signife limigi la rajton je kunvenado

Pacaj protestoj estis prezentitaj. En februaro, la Sendependa Polica Kontrola Aŭtoritato publikigis raporton rekomandante la adopton de nova leĝo, kiu pliiĝus policajn povojn super publikaj manifestacioj. Ĉi tiu leĝo povus rezultigi milojn da dolaroj en novaj akuzoj.

La kostoj de Zelando por aranĝantoj de eventoj, limigante la eblecon organizi spontaneajn manifestaciojn kaj enkondukante novajn deliktojn specife rilatajn al manifestacioj.

La Justicministerio konsideris proponojn pililarĝigi la amplekson de la Kontraŭterorisma Leĝo, kiuj povus signife limigi liberecajn rajtojn.

de esprimo kaj asocio.

La registaro maltrankvilige uzis "krizprocedurojn" por preteriri la kutimajn paŝojn de la leĝdona procezo en la Parlamento, precipe por leĝprojektoj kun signifa efiko al homaj rajtoj.

KORPORACIA RESPONSABLECO La sendependa organizaĵo pri interreta sekureco Netsafe registris pliiĝon de plendoj pri eble damaĝaj ciferecaj komunikadoj. En junio, la Parlamento lanĉis enketon pri interreta damaĝo suferita de junaj novzelandanoj kaj kiel trakti ĝin.

Novzelandaj leĝoj ne sukcesis teni kompaniojn respondecaj kiel ili devus pri interreta damaĝo kaŭzita de iliaj servoj.1

RAJTO AL SANA MEDIO En julio, la Komisiono pri Klimata Ŝanĝiĝo avertis, ke la nunaj mezuroj ne sufiĉas por atingi la emisio-reduktojn, kiujn la registaro promesis. Por la unua fojo ekde malpermeso trudita en 2018, la registaro remalfermis, en septembro, la eblecon sendi kandidatigojn por nafto- kaj gasesplorado tutlande, establane novan permesilan procezon bazitan sur la principo de "libera merkato".

En oktobro, la registaro anoncis signife malaltigi sian celon redukti biosintezajn metanajn emisiojn antaŭ 2050. Li ankaŭ deklaris, ke li reduktos la nombron de kompanioj devigataj raportoj pri la klimataj riskoj kaj efikoj de siaj agadoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ La enmigrada politiko de Aotearoa Nov-

Zelando ne sukcesis kontentigi la bezonojn de pacifikaj insulanoj trafitaj de klimata ŝanĝo. La migradaj vojoj, kiujn ĝi proponis, estis limigitaj, arbitraj kaj diskriminaciaj kontraŭ...

Homoj kun handicapoj aŭ malsanoj. Ili apartigis familiojn kaj ne respektis infanajn rajtojn.

LOGRAJTOJ La Ministerio pri Loĝado kaj Urba Disvolvigo indikis, ke datumoj kaj observoj kolektitaj tra la tuta lando montris, ke la nombro da senhejmaj homoj pliiĝis ekde la taksoj de la censo de 2023.

1. Submetiĝo pri la Enketo pri la Damaĝo al Junaj Novzelandanoj Renkonto Interrete, 30-a de julio 2. Pacifiko. 'Navigante Maljustecon': Klimata Delokigo de la Pacifikaj Insuloj de Tuvalo kaj Kiribato ĝis Aotearoa Nov-Zelando, la 8-an de oktobro

SAUD-ARABIO

Regno de Sauda Arabio

La nombro da ekzekutoj ĉi-jare estis la plej alta iam registrita. Tiuj ekzekutitaj estis mortigitaj pro vasta gamo da deliktoj, inkluzive de drogrilataj krimoj ofte implikantaj fremdulojn.

Almenaŭ du viroj estis ekzekutitaj pro krimoj, kiujn ili supozeble faris kiel neplenaĝuloj. Kvankam kelkaj homoj arestitaj pro ekzercado de sia rajto je esprimlibereco estis liberigitaj, la aŭtoritatoj daŭre severe limigas la rajtojn je esprimlibereco kaj asocio. Kritikistoj de la reĝimo kaj homaj-rajtaj defendantoj estis kondamnitaj al longaj prizonpunoj.

malliberecaj punoj, manifeste maljustaj procesoj, aŭ arbitraj vojaĝmalpermesoj. Homoj ĵus liberigitaj el malliberejo ankaŭ estis celitaj.

per vojaĝmalpermesoj. Migrantaj laboristoj, precipe hejmaj laboristoj, restis ligitaj de la sponsorida sistemo (kafala) kaj daŭre alfrontis homaj-raĵtajn misuzojn, ekspluatadon kaj amasajn elpelojn.

Virinoj denove estis viktimoj de diskriminacio laŭleĝe kaj praktike. Sauda Arabio ne prenis taŭgajn rimedojn por realigi la rajton al sana medio.

KUNTEKSTO

La saudaj aŭtoritatoj daŭre reklami sian ĉefan programon Vizio 2030, kiu celis diversigi la ekonomion de Sauda Arabio, instigi la aperon de "flora" socio, kaj levi la landon al la rango de monda gvidanto. La lando investis en kulturajn kaj distrajn eventojn kaj prepariĝis por gastigi Ekspozicion 2030 kaj la Futbalan Mondpokalon de 2034.

Kiel parto de kampanjo por batali kontraŭ narkotajoj, la Ministerio pri Internaj Aferoj kaj ĝia Ĝenerala Direktoraro por Narkotajkontrolo regule raportis pri drogkaptajoj.

En januaro, Interpol anoncis sian intencion malfermi regionan oficejon en Sauda Arabio.

La lando daŭre ludis gravan regionan kaj internacian rolon kaj gastigis altnivelajn diplomatiajn renkontiĝojn dum la tuta jaro, inkluzive de intertraktadoj inter Usono kaj Rusio por fini la militon en Ukrainio. En majo, kronprince Mohammed bin Salman anoncis, ke Sauda Arabio subskribis kontraktojn valorajn pli ol 300 miliardojn da dolaroj kun Usono, inkluzive de armilinterkonsento valoranta 142 miliardojn da dolaroj.

MORTPUNO La nombro da ekzekutoj neniam estis tiel alta. Homoj estis ekzekutitaj pro vasta gamo da deliktoj, precipe drogdeliktoj, same kiel deliktoj rilataj al "terorismo".

Kiel en antaŭaj jaroj, la plejmulto el la ekzekutitaj pro drogdeliktoj estis eksterlandanoj, ĉefe el Somalio, Etiopio, Pakistano, Egiptujo kaj Afganio. La rajto al justa proceso por iuj eksterlandanoj kondamnitaj al morto estis grave malobservita.

Tiuj individuoj rimarkinde ne povis aliri advokatan konsilon, adekvatan subtenon de sia konsulejo, aŭ taŭgajn interpretajn servojn. En iuj kazoj, ili estis torturitaj kaj mistraktitaj dum sia antaŭprocesa aresto en provo ĉantaĝi monon de ili.

"konfeso".

Saudaj juĝistoj denove ĉi-jare donis mortpunojn pro deliktoj laŭ tazir (laŭvola puno laŭ la ŝaria juro), kvankam la leĝo ne postulis mortpunon por ĉi tiuj deliktoj. Ĉi tiuj punoj kontraŭdiris deklarojn de la aŭtoritatoj, ke la uzo de la mortopuno por tiaj deliktoj estis limigita. La ekzekutoj

Ekzekutoj laŭ la tazir-sistemo konsistigis almenaŭ 47.5% de ĉiuj registritaj ekzekutoj inter januaro 2014 kaj junio 2025. La 16-an de decembro, post manifeste maljusta proceso, saudaj aŭtoritatoj ekzekutis Essam Ahmed, egiptan fiŝiston, pro neperfortaj drogdeliktoj. La juĝisto trudis la mortopunon laŭ tazir, malgraŭ sia diskreca povo elekti malsaman frazon. Multaj aliaj restis en danĝero de baldaŭa ekzekuto pro neperfortaj drogdeliktoj.

La ŝijaisma loĝantaro de la lando ekde tiam havis delonge la objekto de diskriminacio kaj ĝia

Paca malkonsento ofte kondukis al tio, ke ĝiaj membroj estis procesigitaj pro "terorismo". Aŭtoritatoj daŭre ekzekutis alarman nombron da membroj.

el la ŝijajma malplimulto, precipe tiuj, kiuj esprimis malsamopiniojn en la Orienta Provinco. Kvankam ŝijaistoj konsistigis 10 ĝis 12% de la loĝantaro de la lando, ili respondecis pri proksimume 42% de la ekzekutoj rilataj al la

"terorismo" inter januaro 2014 kaj junio 2025.

Aŭtoritatoj ekzekutis du virojn (Jalal Labbad, la 21-an de aŭgusto, kaj Abdullah al Derazi, la 20-an de oktobro) pro deliktoj, kiujn ili supozeble faris antaŭ la aĝo de 18 jaroj.1 La Speciala Krima Kortumo (SCC) ankaŭ rejuĝis Yusuf al Manasif, Jawad Qureiris kaj Hassan al Faraj kaj denove kondamnis ilin al morto pro deliktoj, kiujn ili supozeble faris kiam ili estis neplenaĝuloj.

Aliaj homoj, kiuj estis sub 18 jaroj dum la supozeblaj deliktoj, ankoraŭ estis sub mortkondamno kaj kelkaj alfrontis baldaŭan ekzekuton.

LIBERO DE ESPRIMO

Registaraj kritikistoj kaj homaj-raĵtoj-defendantoj denove ĉi-jare alfrontis pezajn malliberecajn punojn, maljustajn procesojn kaj vojaĝmalpermesojn.

En februaro, UN agnoskis, ke ĝi ŝanĝis la registraĵon de rondtabla diskuto implikanta homaj-raĵtoj-organizaĵojn ĉe la Interreta Administrada Forumo okazinta en la sauda ĉefurbo, Rijado, post plendo de la sauda registaro, por forigi kritikojn esprimitajn de homaj-raĵtoj-defendanto.

La oficejo de la publika prokuroro anoncis en aprilo, ke ĝi komencis iniciati jurajn procedojn kontraŭ ĉiuj personoj "damaĝantaj la turisman reputacion" de la regno, laŭ la Leĝo pri Kontraŭbatalado de Ciberkrimo kaj la Leĝo pri Kontraŭbatalado de Falsigado.

La 21-an de aŭgusto, la Apelacia Kortumo de TPS konfirmis la kondamnon de

Manahel al Otaibi, influanto pri korporejnado kaj aktivulo por virinaj raĵtoj, spertis reduktitan punon de 11 al kvin jaroj en malliberejo, sekvata de kvinjara vojaĝmalpermeso. Ŝi estis kondamnita en 2024 pro ĉirpado subtenanta virinajn raĵtojn kaj afiŝado de fotoj de si mem sen abajo (tradicia vesto).

Dum la jaro, la aŭtoritatoj liberigis dekojn da homoj arestitaj pro ekzercado de sia esprimlibereco. En februaro, Salma al-Shehab, sauda doktora studentino loĝanta en Britio, estis liberigita post servado de kvar jaroj el 27-jara mallibereca puno donita post maljusta proceso pro afiŝado de ĉirpetoj subtenantaj virinajn raĵtojn.

en la sama monato, Asaad bin Nasser al Ghamdi, komence kondamnita al 20-jara malliberejo Fahd Ezzi Mohammed Ramadhan, kiu havas duoblan nederlandan kaj jemenan civitanecon, estis liberigita post du jaroj en malliberejo pro siaj afiŝoj en sociaj retoj kritikantaj la registaran programon Vision 2030. Li estis liberigita en junio post 18 monatoj da aresto sen akuzo.

Vojaĝmalpermesoj: Multaj el tiuj liberigitaj el malliberejo restis submetitaj al longaj vojaĝmalpermesoj kaj limigoj de sia esprimlibereco. Ekzemple, Abdulaziz al-Shubaily, kunfondinto de la nun dissolvita Sauda Asocio por Civilaj kaj Politikaj Raĵtoj (ACPRA), estis liberigita en julio post ok jaroj da malliberejo, sed estis malpermesita forlasi la landon kaj uzi sociajn retojn dum ok jaroj. Simile, Mohammed al-Qahtani, defendanto de homaj raĵtoj kaj kunfondinto de ACPRA, estis liberigita en januaro post 12 jaroj en malliberejo, sed estis submetita al 10-jara vojaĝmalpermeso, kiu apartigas lin de lia familio loĝanta eksterlande. La defendantoj de virinaj raĵtoj Loujain al-Hathloul kaj Maryam al-Otaibi restis sub vojaĝmalpermesoj post esti malliberigitaj pro sia...

Aktivismo favore al fundamentaj rajtoj.

MALJUSTAJ PROCESOJ Preskaŭ ĉiuj

homaj-rajtoj-defendantoj, kiuj aperis antaŭ la TPS (fifama pro ĝiaj malobservoj de la rajtoj je justa proceso) aŭ aliaj tribunaloj, ricevis severajn punojn post manifeste maljustaj procesoj.

La 12-an de majo, la TPS kondamnis la britan ŝtatanon Ahmed al Doush al 10 jaroj da malliberejo, puno poste reduktita al ok jaroj post apelacio. Liaj esplordemandadoj fokusiĝis al liaj afiŝoj en sociaj retoj kaj lia supozebla asocio kun sauda disidendo en ekzilo. Saudaj aŭtoritatoj rifuzis transdoni certajn jurajn dokumentojn al lia familio kaj britaj konsulejoj, inkluzive de la akuzoj kontraŭ li kaj detaloj pri lia kondamno.

Rajtoj de la maljunuloj

Maljunaj malliberuloj daŭre estis submetitaj al ekstreme severaj arestokondiĉoj.

severa. Sabri Shalaby, 69-jaraĝa egipta kuracisto, ankoraŭ servis 10-jaran malliberecan punon donitan post maljusta proceso pro senbazaj akuzoj pri "terorismo".

Dum sia malliberigo, li estis tenata en solula ĉelo, senigita de medicina prizorgo, kaj alfrontis reprezaliojn post kiam li jurpersekutis la Ministerion pri Sano pro salajroretenoj. Salman al-Odah, ankaŭ 69-jaraĝa, pasigis pli ol ok jarojn en solula ĉelo, kio konsistigis torturon laŭ internacia juro. Lia sano, aŭdo kaj vidkapablo grave malboniĝis. Li estis arestita en 2017 post afiŝado de tvito alvokanta al unueco meze de diplomatia disputo. UN-eksperto petis viziton en aprilo sed estis rifuzita de la aŭtoritatoj.

MIGRAJ RAJTOJ Sauda Arabio ankoraŭ gastigis pli ol 13 milionojn da migrantlaboristoj, inkluzive de kvar milionoj da hejmaj laboristoj el Afriko kaj Azio. Ĉi tiuj individuoj restis submetitaj al la sponsorada sistemo (kafala), kiu limigis ilian kapablon ŝanĝi laborpostenojn aŭ forlasi la landon, pliigante ilian riskon de ekspluatado. Malgraŭ kelkaj limigitaj reformoj, malobservoj de laborrajtoj estis ĝeneraligitaj (salajroŝtelo, danĝeraj laborkondiĉoj, rasa diskriminacio kaj bedaŭrindaj loĝkondiĉoj).

Esploro de Amnestio Internacia

Raportoj rivelis, ke gastlaboristoj sur la konstruloko de la nova metroo de Rijado, kiu malfermiĝis en januaro, estis ekspluatataj dum 10 jaroj sen adekvata registara protekto. Multaj pagis troajn rekrutadkotizojn por certigi laborpostenojn sur la konstruloko kaj estis devigitaj labori longajn horojn por malaltaj kaj diskriminaciaj salajroj, ofte en ekstremaj someraj temperaturoj. Centoj da gastlaboristoj dungitaj por gravaj projektoj restis senpagaj dum monatoj, kelkaj preskaŭ jaron, kaj estis lasitaj solaj sen adekvata socia protekto kaj nekapablaj aĉeti esencajn varojn kiel manĝaĵojn. Pluraj protestis aŭ uzis sociajn retojn por diskonigi sian malfacilaĵon. Aŭtoritatoj ne intervenis efike kaj rapide por trakti ĉi tiujn problemojn, kaj en unu kazo, ili arestis 11 laboristojn dum ĉirkaŭ 48 horoj post protesto en septembro, laŭ sindikato.

Hejmaj laboristoj ankoraŭ estis ekskluditaj de laborleĝo. Ĉi tiun kaŝpasejon ekspluatis kelkaj dungantoj, kiuj malobservis iliajn homajn rajtojn, ĝenerale senpune, ĉar la aŭtoritatoj malofte aplikis ekzistantajn protektojn. Kenjaj virinoj dungitaj

Servistinoj priskribis streĉajn kaj misuzajn laborkondiĉojn, en multaj kazoj egalantaj al punlaboro kaj homa kontrabandado.

homaj rajtoj (nepagitaj salajroj, troaj laborhoroj, fizika kaj seksa perforto...), ofte kontraŭ fono de sistema rasismo.

En majo, la Ministerio pri Homaj Rimedoj kaj Socia Disvolvigo (MHRSD) anoncis ses-monatan indulgperiodon por reguligi la statuson de hejmaj laboristoj raportitaj kiel "forkurintaj". Ĉi tiu periodo estis plilongigita por pliaj ses monatoj en novembro. La Salajra Protekta Skemo, kiu antaŭe validis nur por dungitoj de la privata sektoro, estis etendita al hejmaj laboristoj, kiuj sekve devis esti pagitaj elektronike. Ĉi tiu devo estis enkondukita iom post iom kaj aplikita al ĉiuj dungantoj de hejmaj laboristoj ekde la 1-a de januaro 2026. Post publika konsulto, la MHRSD konfirmis, ke ĝi signife reduktis la liston de punoj, kiujn ĝi establis en 2021 pro malobservoj de laborregularoj. Monpunoj pro malobservoj kiel konfisko de la pasporto de dungito, rifuzo doni semajnajjn ripoztagojn kaj malobservo de la malpermeso labori dum la somera tagmezo estis signife reduktitaj. Tamen, ĉi tiu nova kadro enkondukis novajn sankciojn por malobservoj kontraŭ specifaj kategorioj de laboristoj, precipe tiuj ne kovritaj de laborleĝo, kiel tiuj dungitaj en la mara, agrikultura kaj hejma sektoroj.

En junio, la Internacia Sindikata Konfederacio (ITUC), gvidata de ITUC Afriko, plendis ĉe la ILO denuncante la ĝeneraligitan uzon de punlaboro, salajroŝtelo kaj fizika kaj seksa perforto, same kiel sisteman rasismon celantan precipe, sed ne ekskluzive, afrikajn migrantajn laboristojn.

En la sama tago, la ILO anoncis la lanĉon de la tria fazo de sia kunlabora interkonsento kun Sauda Arabio, kiu fokusiĝis, interalie, al justa rekrutado kaj profesia movebleco de migrantaj laboristoj, la protekto de hejmaj laboristoj kaj aliro al justeco.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Kuratorecaj leĝoj restis validaj, influante multajn aspektojn de la vivoj de virinoj. Virinoj daŭre alfrontis diskriminacion kaj jure kaj praktike. La 21-an de februaro, preskaŭ tri jarojn post la adopto de la Leĝo pri Persona Statuso la 8-an de marto 2022, la Oficiala Gazeto fine publikigis sian efektivan dekreton. Ĉi tiu leĝo enkondukis kelkajn pozitivajn reformojn, kiel ekzemple establado de minimuma laŭeĝa aĝo por geedziĝo, sed ĝi ankaŭ kodigis seksbazitan diskriminacion en la plej multaj aspektoj de familia vivo, precipe rilate al geedziĝo, eksgeedziĝo, infanzorgorajto kaj heredo.

RAJTO AL SANA MEDIO Sauda Arabio restis inter la 10 plej grandaj CO2-elsendantoj pokape en la mondo. Saudi Aramco, la plimulte ŝtata kompanio, restis la plej granda elsendanto de forcejaj gasoj en la mondo. En oktobro, ĝia ĉefoficisto deklaris, ke elektro bezonata por kontentigi la tutmondan ondon de postulo de elektraj veturiloj kaj datencentroj pri artefarita inteligenteco estos generita el fosiliaj brulaĵoj, ne el renovigeblaj energioj, kaj ke hidrokarbidoj "restos la centra energifonto en la mondo". La registaro ne skizis planon por iom post iom ĉesigi la produktadon de fosiliaj brulaĵoj.

La 10-an de septembro, Sauda Arabio ratifis la Kigali-Amendo al la Protokolo de Montrealo, engaĝigante frostigi la produktadon de hidrofluorkarbonoj antaŭ 2028, potenca

forcejajn gasojn, kaj redukti konsumon je 85% antaŭ 2047.

1. "Saŭda Arabio. Bedaŭrinda ekzekuto malkaŝas la malplenecon de la promeso ne plu apliki la mortopunon al neplenaĝuloj", la 22-an de aŭgusto

ARGENTINO

Argentina Respubliko

Malhelpoj al aborto alarme pliiĝis. La indicoj de feminicidio kaj seksperforto restis tre altaj, kaj la subtenaj servoj por viktimoj de ĉi tiu perforto estis neadekvataj.

Ĉi tiaj perfortoj estis renkontitaj per buĝetreduktoj. Ĵurnalistoj estis submetitaj al perforto en fono de ŝrumpiĝanta civitana spaco. Manifestacioj denove estis perforte subpremitaj de la aŭtoritatoj ĉi-jare. Drastaj ŝparmezuroj estis precipe malutilaj por maljunuloj kaj homoj kun handikapo. Klimatagado estis "krude neadekvata".

KUNTEKSTO

La lando ankoraŭ estis turmentata de ekonomia kaj socia krizo. Laŭ datumoj de la Nacia Instituto pri Statistiko kaj Censo, 31,6% de la loĝantaro vivis sub la limo de malriĉeco en junio, kaj la senlaborecprocento staris je 6,6% en septembro.

La registaro retiris la kandidatecon de la lando por la Konsilio pri Homaj Rajtoj de [UN] por la oficperiodo 2026-2028.

La Kongreso ankoraŭ ne nomumis iun por estri la Nacian Oficejon de la Defendanto de Rajtoj, posteno kiu estis vaka ekde 2009. La Supera Kortumo ankoraŭ konsistis ekskluzive el viroj, kaj du seĝoj restis vakaj je la fino de la jaro.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ

Laŭ oficialaj statistikoj publikigitaj dum la jaro, Argentino havis en

averaĝe kvin naskoj de knabinoj kaj adoleskantoj sub 20 jaroj ĉiuhore en 2023.

En marto, la Interamerika Komisiono Homaj-rajtaj organizaĵoj kondamnis la malmuntadon fare de la registaro de la Nacia Plano por la Preventado de Nedezirataj Gravedecoj ĉe Dekagaŭlaj. Kvankam ĉi tiu plano reduktis la nombron de gravedecoj ĉe dekaĝulaj homoj je 49% dum la antaŭaj kvar jaroj, ĝia buĝeto estis reduktita je 86% en realaj terminoj (adaptita laŭ inflacio) en 2025 kompare kun 2023, kaj pli ol 30% de la disponeblaj rimedoj ne estis elspezitaj.

La ŝtata aĉetado kaj distribuado de esencaj provizoj por certigi aliron al aborto estis suspenditaj ekde decembro 2023. Krome, la distribuado de gravedectestoj kaj kontraŭkoncipiloj, inkluzive de krizaj hormonaj kontraŭkoncipiloj, en la provincoj malpliiĝis je 81% inter 2023 kaj 2024. Amnestio Internacia ricevis almenaŭ kvar fojojn pli da raportoj ĉi-jare pri malfacilaĵoj aliri aborton ol en 2024, kio povus indiki, ke la obstakloj pliiĝis.

SEKSA AŬ GENRBAZITA PERFORTO Laŭ la Nacia Oficejo de la Defendanto de Rajtoj, oni registris unu femicon ĉiujn 35 horojn dum la unua duono de 2025. Malgraŭ la persisto de genrbazita perforto, 13 esencaj programoj por kontraŭbatali ĉi tiun perforton estis...

estis malmuntitaj en majo, inkluzive de servoj kiuj provizis rektan subtenon al virinoj en situacioj de ekstrema perforto.

En marto, la brazila justico konfirmis La sesjara mallibereca puno donita al aktoro Juan Darthès pro seksa atako kontraŭ argentina aktorino Thelma Fardín kiam ŝi estis 16-jaraĝa. La tribunalo ripetis, ke ĉiu seksa ago sen konsento konsistigas seksperforton aŭ atakon.

La 11-an de junio, la krima kortumo de kasacio la provinco Bonaero konfirmis la

Luis Alberto Ramos estis kondamnita pro "hommortigo plimalbonigita de malamo al seksa identeco" en la morto de Tehuel de la Torre, 21-jaraĝa transgenrulo.

Li estis laste vidita la 11-an de marto 2021.

En julio, la krima proceso malfermiĝis koncerne la krimfajran atakon kiu celis kvar lesbajn virinojn en 2024, rezultigante la mortojn de tri el ili.

En ŝia akuzo, la prokurorino aludis al supozeblaj antaŭjuĝoj rilataj al la sekso kaj seksa orientiĝo de la viktimoj.

Laŭ la Nacia Observatorio pri Rasismokrimoj kontraŭ GLAT-uloj, ĉi tiuj krimoj pliiĝis je 70% dum la unuaj ses monatoj de 2025 kompare kun la sama periodo de la antaŭa jaro. En sia parolado antaŭ la Monda Ekonomia Forumo en januaro, la Prezidanto de la Respubliko, Javier Milei, ligis samseksemon kun pedofilio.

ESPRIMLIBERECO En majo, naŭ UN-mandatuloj avertis pri la malboniĝo de libereco kaj civitana spaco en Argentino ekde decembro 2023.

Dum la jaro, Javier Milei daŭrigis en Justeco estis plenumita kontraŭ almenaŭ ok ĵurnalistoj pro kalumnio kaj insultoj. Ekde la komenco de lia oficperiodo en 2023, pli ol 60 amaskomunikilaj profesiuloj estis submetitaj al perforto kaj ĉikanado en la amaskomunikiloj kaj en sociaj retoj de la prezidanto kaj aliaj altrangaj oficistoj.

En aŭgusto, la oficejo de la prokuroro malfermis enketon pri la prezidanto kaj tri aliaj publikaj funkciuloj, interalie pro minacoj kaj agoj de publika timigado kontraŭ ĵurnalistino Julia Mengolini, kiu suferis ciferecan ĉikanadon per, precipe, bildoj modifitaj per artefarita inteligenteco.

Kontraŭleĝa gvatado

Per dekreto 383/2025 kaj sen konsultado de la Kongreso, la Departemento de Enlanda Sekureco donis al la federacia polico la povon monitori individuojn en sociaj retoj

sociaj, aliri ŝtatajn datumbazojn, fari serĉojn kaj aresti homojn por identigo dum periodoj ĝis 10 horoj, ĉio sen bezono de mandato.

La Dekreto pri Krizo kaj Neceso 941/2025, kiu ne estis diskutita en la Kongreso, modifis la spionsistemon kaj donis pli da povoj al la Ŝtata Spionservo (SIDE). Specife, ĝi vastigis la kapablon de SIDE aliri kaj kompari la personajn datumojn de civitanoj kaj agi sen jura kontrolo, kaj rajtigis spionagentojn aresti individuojn sen mandatoj. Ĉi tiu ŝanĝo pliiĝis la riskon de kontraŭleĝa gvatado kaj laŭvola uzo de informoj, kaj minacis kelkajn rajtojn (individua libereco, respekto por privateco, libereco de esprimo, asociiĝo kaj paca kunveno).

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ Limigoj kaj subpremo de pacaj protestoj, inkluzive per neleĝa uzo de forto, daŭre pliiĝis ekde la ekvalido de Rezolucio 943/2023 de la Ministerio pri Nacia Sekureco. Inter decembro 2024 kaj

Ĝis novembro 2025, almenaŭ 1 341 homoj laŭdire estis vunditaj de ŝtataj agentoj, inkluzive de 155 maljunuloj kaj 184 amaskomunikilaj profesiuloj. Almenaŭ du homoj estis trafitaj en la kapo aŭ vizaĝo per gumpafadoj.

La 12-an de marto, dum subtena marŝo Inter la emeritoj, fotoĵurnalistino Pablo Grillo estis grave vundita post kiam li estis trafita en la kapo de larmiga gaso kontraŭleĝe pafita de membro de la Nacia Ĝendarmaro. Dum la sama marŝo, Jonathan Navarro perdis sian maldekstran okulon post kiam li estis trafita de kuglo de kineta fraparmilo pafita de oficiro de la Mararmea Prefektujo.

SENDEPUNECO La Kongreso aprobis leĝon, kiu enkorpigas forestan proceson en la Krimkodon. La federacia justico rajtigis tian proceson kontraŭ 10 homoj akuzitaj pri la atako de la 18-a de julio 1994 kontraŭ la sidejo de la Argentina Juda Mutuala Asocio.

Argentino ankoraŭ ne ratifis la Konvencion de Ljubljano-Hago, kiun ĝi tamen subskribis en 2023.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA KULTURA

En septembro, la Alta Komisaro por La Konsilio pri Homaj Rajtoj de Unuiĝintaj Nacioj eldonis averton. sur la fakto, ke la ŝparmezuroj de la lando ĉefe trafis la maljunulojn kaj tiujn kun handikapo.

La minimuma pensio estis tro malalta por permesi al la maljunuloj plenumi siajn bazajn bezonojn, kaj pli ol tri milionoj el ili vivis en malriĉeco.

malriĉeco. Por la dua fojo, la prezidanto vetois leĝojn celantajn pliiigi la aĉetpovon de emeritoj kaj permesi al tiuj, kiuj ne atingis la postulatajn 30 jarojn da kontribuoj, ricevi pension. Ĉi tiu vetoo subfosis la ekonomiajn kaj sociajn rajtojn de la maljuna loĝantaro.

La buĝeto asignita al universitatoj en 2025 estis 6% pli malalta en realaj terminoj ol tiu de 2024, kaj spertis akumulan malpliigon de 29% ekde 2023. En oktobro, la Kongreso malakceptis la vetoon de la prezidanto pri leĝprojekto aprobanta pliigitan financadon por universitatoj kaj ĝisdatigis instruistajn salajrojn por parte restarigi ilian aĉetpovon.

Tamen, la ekzekutivo deklaris, ke ĝi ne efektivigos ĉi tiun leĝon, tiel pliseverigante la buĝetŝparojn truditajn al universitatoj.

La fiska politiko de la lando daŭre favoris regresan impoststrukturon, kun reduktaj en sanservo, edukado kaj socialasekuro, kunligitaj kun pliigitaj sendevigoj por grandaj entreprenoj.

La enspezperdo pro impostavantaĝoj, kiuj sendevigis diversajn sektorojn de agado de pagado de certaj impostoj, reprezentis proksimume 4% de la MEP.

La struktura pezo de publika ŝuldo estas restis konstanta, malgraŭ drastaj impostaj alĝustigoj: en 2025, la sumo asignita al interezpagoj preskaŭ ekvivalentis al tiu de la nacia buĝeto asignita al sano, edukado kaj kulturo.

RAJTO AL SANA MEDIO La neo de la registaro pri klimata ŝanĝo restis kaŭzo de zorgo. Laŭ la Klimata Agada Spurilo, la klimataj celoj kaj politikoj de la lando estis "krude neadekvataj" kaj malkongruaj kun la celo de la Pariza Interkonsento limigi la tutmondan averaĝan temperaturpliiĝon al maksimumo de 1.5 °C.

Subvencoj donitaj al entreprenoj Financado el la fosilia fuela sektoro estis 93-oble pli alta ol financado por antaŭenigi energiefikecon kaj renoviĝantan energion.

ARMENIO

Respubliko Armenio

Delokiĝintoj el Montara Karabaĥo daŭre alfrontis malfacilaĵojn en aliro al loĝado kaj dungado. Homaj-rajtaj defendantoj kaj ĵurnalistoj estis submetitaj al juraj procesoj, kiuj konsistigis malobservojn de esprimlibereco.

Instigite de neadekvataj sankcioj kaj kontrolaj mekanismoj, la malsukceso respondecigi la policon pri la uzo de neleĝa forto restis zorgo. Nova leĝo, kiu vastigis la uzon de vizaĝrekona gvatado, malobservis la rajton al privateco. Protektgarantioj celitaj protekti arestitojn estis plifortigitaj. La kondiĉoj

Tamen, la vivkondiĉoj en malliberejo restis fonto de zorgo. La Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj kondamnis la senagadon de la aŭtoritatoj en

rilate al protektado de GLAT-aktivuloj. Leĝdona laboro kontraŭ diskriminacio ankoraŭ haltis.

KUNTEKSTO:

En januaro, la registaro subskribis strategian partnerecan interkonsenton kun Usono. En marto, la Parlamento adoptis la Leĝon pri Lanĉo de la Aliĝoprocezo de la Respubliko Armenio al la Eŭropa Unio. En aŭgusto, la prezidantoj de Armenio kaj Azerbajĝano subskribis komunan deklaron.

negocita sub la aŭspicioj de Usono kaj celanta fini malamikecojn, solvi teritoriajn disputojn kaj establi koridoron komerca trafiko transiranta sudan Armenion por konektiĝi al la senhavena azerbajĝana teritorio Naxçivan. La ŝanĝo de Armenio al por-okcidenta ekstera politiko kaj ĝia deziro redukti siajn tradiciajn ligojn kun Rusio dividis la politikan klason kaj instigis misinformajn kampanjojn kaj malamparolojn en

tra la tuta lando. Aŭtoritatoj asertis en junio, ke ili malhelpis puĉon. Influa komercisto kun proksimaj ligoj al Rusio estis arestita.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA KULTURA

Armenio daŭre alfrontis ekonomiajn kaj sociajn problemojn, pligravigitajn de la alveno en 2023 de pli ol 100 000 armenoj el Montara Karabaĥo, viktimoj de deviga delokiĝo. Ĉi tiuj rifuĝintoj ankoraŭ luktis por aliri stabilan loĝadon kaj dungadon, kaj iliaj ekonomiaj perspektivoj ĝenerale restis malfirmaj.

La subita haltigo de la operacioj de la Agentejo La Agentejo de Usono por Internacia Disvolvigo (USAID), kiel parto de pli vasta frostigo de usona helpo, reduktis

financaj fontoj por multaj NRO-oj en Armenio, precipe tiuj, kiuj klopodas provizi sociekonomikan subtenon al la plej vundeblaj segmentoj de la loĝantaro.

LIBERO DE ESPRIMO

Armenio supreniris en la ĉiujara rangolisto kompilita de Raportistoj Sen Landlimoj, NRO dediĉita al monitorado

La situacio rilate al gazetara libereco tutmonde. Amaskomunikila polarigo, manko de redakcia sendependeco de la ŝtato, kaj la sekureco de ĵurnalistoj tamen restis zorgoj, en klimato ĉiam pli markita de misinformado kaj malamparolo.

Laŭdire, la registaro kaj certaj komercaj agantoj lanĉis SLAPP-procezojn kontraŭ ĵurnalistoj kaj homaj-rajtaj defendantoj, inkluzive de virinaj-rajtaj kaj mediaktivuloj. La ĉiam pli ofta uzo de juraj procedoj kontraŭ amaskomunikiloj kaj homaj-rajtaj defendantoj...

Homaj rajtoj ankaŭ havis malinstingan efikon, kiel observite en antaŭaj jaroj. Inter aprilo kaj junio, 29 procesoj estis registritaj kontraŭ ĵurnalistoj kaj amaskomunikiloj pro "insulto" aŭ kalumnio.

La 2-an de majo, tribunalo en Erevano absolvigis Narek Samsonyan kaj Vazgen Saghatelyan, du podkastaj prezentistoj, kiuj pasigis du monatojn en antaŭprocesa aresto pro publika kritiko de la ĉefministro Nikol Paŝinjan en elsendo en 2024, estis denove liberigitaj.

estis arestitaj la 13-an de novembro, denove pro huliganismo, por alia podkasto kritika de la Parolanto de la Parlamento.

LIBERO DE PACA KUNVENO

Malgraŭ policreformo, inkluzive de la adopto en 2024 de leĝo celanta plibonigi la administradon de kunvenoj, la uzon de troa forto dum manifestacioj kaj la malsukceson plenumi la devon de la polico

Respondeco restis kaŭzo de zorgo. Tio estis precipe vera koncerne homaj-rajtajn malobservojn faritajn dum la protestoj.

malamika al la registaro, kiu okazis en majo kaj junio 2024. Kvankam ekzistis abundo da indicoj tendencantaj pruvi, ke la polico faris kontraŭleĝan uzon de perforto, la postaj juraj procedoj celis nur protestantojn - 16 entute - sen ke iu ajn membro de la polico estu respondeca.

RAJTO JE PRIVATECO En aŭgusto, la Parlamento adoptis amendojn al la leĝaro rajtigantaj la policon spekti rektajn filmojn de gvatkamerao instalitaj en publikaj spacoj, inkluzive de publikaj transportcentroj kaj publikaj konstruaĵoj, kaj analizi ilin per vizaĝrekono. Ĉi tiuj amendoj estis maltrankviligaj pro sia timiga efiko kaj la rezultaj malobservoj de la rajto je privateco, la rajto je libereco de paca kunveno, kaj la rajto esti libera de diskriminacio.

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO En aprilo, la Parlamento ŝanĝis la Leĝon pri la Traktado de Personoj en Aresto kaj Malliberigo, por plifortigi la protektojn celitajn protekti arestitojn kaj, precipe, por devigi la principon de deviga medicina takso de vundoj antaŭvidita en la Istanbula Protokolo.

La UN-Komitato kontraŭ Torturo publikigis En junio, li prezentis siajn finajn observojn pri la kvina perioda raporto de Armenio. Li bonvenigis certajn reformojn, kiel ekzemple la plilarĝigon de la difino de torturo kaj la forigon de la statuto de preskriboj por ĉi tiu krimo. Tamen, li esprimis gravajn zorgojn pri la mildeco de la punoj pro agoj de torturo, la limigita aliro de viktimoj al riparoj, kaj la manko de sendependeco.

la enketaj servoj. Li ankaŭ esprimis zorgon pri la ofteco de antaŭprocesa aresto, tropleno en arestejoj kaj malbonaj kondiĉoj.

vivkondiĉoj en malliberejoj.

DISKRIMINACIO La manko de ampleksa leĝo malpermesanta diskriminacion pro vasta gamo da kialoj restis zorgo. La 7-an de januaro, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj decidis favore al GLAT-rajtoj-defendantoj, kiuj estis viktimoj de homofoba kaj transfoba malamparolo. En la kazo Minasyan kaj Aliaj kontraŭ Armenio, la Kortumo trovis, ke Armenio malobservis la rajton de la kandidatoj al respekto de ilia privata kaj familia vivo, same kiel la malpermeson de diskriminacio, emfazante, ke la Ŝtato plurfoje malsukcesis plenumi sian devon protekti GLAT-homojn kontraŭ malamparolo kaj diskriminacio.

Leĝprojekto pri egaleco kaj la preventado de diskriminacio ankoraŭ estis pritraktita de la Parlamento. Tamen, en tiu teksto, seksa orientiĝo kaj genra identeco ne estis inkluditaj inter la kialoj, pro kiuj diskriminacio estu malpermesita.

AŬSTRALIO

Ŝtatkomunumo de Aŭstralio

Aborigenoj kaj Toresmarkolaj insulanoj daŭre alfrontis diskriminacion, kaj neplenaĵuloj, kelkaj eĉ nur 10-jaraj, estis

malliberigita denove ĉi-jare. Novaj leĝoj permesis la deportadon de azilpetantoj al Nauro. Aŭtoritatoj devigis kontraŭprotestajn leĝojn por limigi la rajtojn al libereco de esprimo kaj paca kunveno. La registaro daŭre aprobis projektojn pri fosiliaj brulaĵoj, plifortigante la pozicion

Aŭstralio estas inter la ĉefaj produktantoj en la sektoro.

KUNTEKSTO

La Laborista Partio estis reelektita por dua oficperiodo kaj retenis sian plimulton post la federaciaj elektoj en majo.

La 14-an de decembro, 15 homoj estis mortigitaj en atako kontraŭ homoj festantaj Ĥanukon sur la strando Bondi en Sidnejo. Post ĉi tiu atako, federaciaj kaj ŝtataj aŭtoritatoj promesis kontraŭbatali antisemitismon kaj rasismon, kaj plifortigi leĝojn pri pafilkontrolado.

fajro.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ Aborigenaj kaj Toresmarkolaj insulanoj daŭre alfrontis malegalecojn. Nur kvar el la 19 celoj en la Nacia Interkonsento celantaj redukti ĉi tiujn malegalecojn estis plenumitaj. La rezultoj plimalboniĝis rilate al malliberigo de plenkreskuloj, la nombro da infanoj sub prizorgo, sinmortigaj oftcoj kaj infana disvolvigo.

Tridek kvar indiĝenaj homoj (plejparte viroj) mortis en prizorgo en 2025, kaj la rekomendoj faritaj en 1991 de la Reĝa Komisiono pri la Mortoj de Aborigenoj en Gardado ankoraŭ ne estis efektivitaj antaŭ la fino de la jaro. ¹ Enketo de krimpatologo pri la morto de Kumanjaji Walker en prizorgo en 2019 konkludis, ke sistema rasismo ekzistis ene de la Norda Teritoria Polico. ² Virinoj

Indiĝenaj popoloj daŭre estis misproportcie viktimoj de hejma kaj familia perforto.

INFANAJ RAJTOJ Aborigenaj infanoj estis 23 fojojn pli verŝajne submetitaj al junulara justeca superrigardo kaj 27 fojojn pli verŝajne malliberigitaj ol aliaj neplenaĝuloj, dum ili reprezentis nur 5.7% de la loĝantaro en aĝo de 10 ĝis 17 jaroj.

La Norda Teritorio ŝanĝis sian Leĝon pri junulara justeco por reenkonduki la uzon de "kontraŭ-kraĉaj kapuĉoj" en junulaj arestcentroj kaj por forigi la principon, ke malliberigo estas lastrimeda sankcio.

La registaroj de la ŝtatoj Viktorio kaj Kvinslando vastigis siajn leĝojn laŭ la politiko "Plenkreskula Krime, Plenkreskula Daŭro", eksponante infanojn al pli severaj malliberecaj punoj, inkluzive de vivprizonoj, kaj levante zorgojn pri la kreskanta malliberigo de indiĝenaj popoloj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ

Aŭstralio daŭre efektivigis rifuĝintajn politikojn, kiuj estas malkongruaj kun internacia juro, inkluzive de la senlima aresto de individuoj kaj la eksterlanda prilaborado de

Azilpetoj estis prilaborataj en Nauro, kie pli ol 90 viroj, multaj kun gravaj sanproblemoj, ankoraŭ estis tenataj. Kvankam la prilaborado de petoj en Papuo-Nov-Gvineo oficiale finiĝis, ĉirkaŭ 30 viroj restis tie senhelpaj dum pli ol 11 jaroj, malpermesitaj eniri Aŭstralion. Ili suferis pro gravaj mensaj kaj fizikaj sanproblemoj kaj ne ricevis adekvatan prizorgon.

Nova leĝo evitis decidon

La decido de la Alta Kortumo senigis azilpetantojn je konvena proceso. ⁴ Ĝi devigis la koncernajn personojn kunlabori kun sia propra deportado, retroaktive aprobante vizirifuzojn, kiuj estis kontraŭleĝaj laŭ internacia juro. La registaro subskribis novan 30-jaran, 2,5 miliardojn da aŭstraliaj dolaroj valoran interkonsenton kun Nauro, kiu permesis la translokigon de plurcent homoj al la insulo, kaj povus etendiĝi al miloj pli. En novembro, tri viroj estis deportitaj laŭ ĉi tiu interkonsento.

Laboristoj devenantaj de el Pacifikaj landoj dungitaj kiel

provizoraj laboristoj laŭ la Pacifika-Aŭstralia
Labormoviĝebla Plano (PALM) estis ekspluatataj
kaj submetitaj al maljusta traktado.

RAJTO AL SANA MEDIO La registaro daŭre aprobis
projektojn pri fosilaj brulaĵoj, inkluzive de pillingigo de la
vidvaŭro de la plej granda enmara gasprojekto de la
lando ĝis 2070. Ĝi ne plenumis siajn devojn laŭ la Pariza
Interkonsento helpi malriĉajn landojn trakti klimatan
ŝanĝon, adresi la rezultajn perdojn kaj damaĝojn, kaj
protekti siajn popolojn je la nacia nivelo. Ĝia emisiocelo por
2030 estis multe malpli ol la ambicio bezonata por
limigi varmiĝon al 1.5 °C. Organizaĵoj pri klimata ŝanĝo
opiniis la novan NDC de 2035, kiu celis redukti emisiojn je 62 ĝis
70 procentoj kompare kun la niveloj de 2005, nesufiĉa.

Kvankam ili malakceptis la kandidatojn en
En la "aŭstralia klimata kazo", la Federacia Kortumo
agnoskis, ke la medio, loĝantaro kaj kulturo de la
Toresmarkolaj Insuloj estis "detruitaj de klimata ŝanĝo
rezultanta el homaj aktivecoj" kaj ke klimata ŝanĝo
konsistigis "ekzistecan minacon al la
homaro".

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO. Aŭtoritatoj
konfuzis pacajn protestojn kun malam-motivita
perforto. Post la atako sur la strando Bondi,
aŭtoritatoj en la ŝtato Novsudkimrio aprobis leĝojn
permesantajn malpermesojn de manifestacioj dum
ĝis tri monatoj. Leĝoj limigantaj protestojn estis
uzitaj kontraŭ homoj protestantaj kontraŭ la genocido
en Gazao. Responde al raportitaj pliigoj de
antisemita perforto, la federacia parlamento
aprobis leĝprojekton pri rasismokrimoj, kiu trudis
devigajn minimumajn punojn. La polico de
Novsudkimrio grave vundis

Virino ĉe manifestacio por Gazao.

Universitatoj ankaŭ limigis liberecojn. Tridek naŭ
adoptis difinon de antisemitismo bazitan sur tiu de la
Internacia Alianco por Memoro de la Holokaŭsto,
malgraŭ zorgoj esprimataj de akademiuloj kaj civilaj
sociaj grupoj, ke ĝi estas nekongrua kun
normoj de libera parolo kaj ke ĝi riskas
esti uzata por subpremi libecon de esprimo kaj
kunveno sur kampuso. La Universitato de Melburno
malpermesis endomajn protestojn, efektivigis Wi-Fi-
monitoradon, kaj prenis disciplinajn agojn kontraŭ
studentoj partoprenantaj en pacaj por-palestinaj agoj.
En decembro, la viktoria subŝtata registaro
malpermesis al protestantoj uzi aparatojn, kiuj permesus
al ili akroĉiĝi al publikaj spacoj, kiel gluo, ŝnuroj
kaj pendseruroj, kaj limigis manifestaciojn ĉirkaŭ
didomoj.

Ankaŭ en decembro, Aŭstralio malpermesis
neplenaĝuloj sub la aĝo de 16 jaroj estas
malpermesitaj teni aŭ malfermi konton en certaj sociaj
retoj.

-
1. "Amnestio Aŭstralio kondamnas polician brutalecon kaŭzantan la morton
de 24-jaraĝa aborigena viro", 29-a de majo
 2. "Deklaro pri la trovoj de la krimpatologo koncerne la morton de Kumanjari Walker"
"evitebla" morto en prizorgo", 9-a de julio
 3. "La leĝoj de la registaro de Kvinŝlando pri 'Plenkreskula Krimeo, Plenkreskula
Tempo' malobservo de infanrajtoj", 21-a de majo
 4. "La Kontraŭjusteca Leĝo: Forigante fundamentajn rajtojn por ĝis 80 000 homoj", 4-
a de septembro

Aŭstrio

Respubliko Aŭstrio

Aŭstrio restis unu el la EU-landoj kun la plej altaj
vivkostoj. Seks-bazita perforto daŭris, kaj aliro al
aborto restis limigita.

La rajtoj je kunvenlibereco kaj esprimo estas minacataj, precipe per limigoj de sloganoj de solidareco kun Palestino. Aŭstrio

Ĝi ne garantiis la asignadon de laŭleĝa kuratoro al neakompanataj neplenaĝuloj petantaj azilon kaj suspendis familireunuigon. Kontraŭdiskriminacia leĝaro restis neadekvata, kaj policistoj ankoraŭ ne estis devigataj porti individuajn identigilojn.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ La proporcio de la loĝantaro riskanta malriĉecon kaj socian ekskludon restis alta (16.9%). La plej vundeblaj grupoj estis unu-gepatraj familioj, homoj kun handikapo, rifuĝintoj kaj migrantoj.

La vivkostoj restis inter la plej altaj en EU. Kvankam la registaro prezentis mezurojn en septembro por reguligi la lu-merkaton, ĝi ankoraŭ ne efektiviĝis naciaj loĝejstrategion.

Ankaŭ en septembro, la registaro anoncis sian intencon enkonduki pliajn kriteriojn por aliro al sociaj helpoj, kio havus negativajn sekvojn por rifuĝintoj¹.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ En 2025, 15 suspektitaj feminicidioj estis raportitaj. En novembro, la registaro prezentis naciajn agadplanon kontraŭ seksperforto, evoluigante kunlaboron kun civilaj sociaj organizaĵoj.

Aborto ankoraŭ ne estis plene malkrimigita kaj ne estis kovrita de sanasekuro. Aliro al sekura kaj pagebla abortoprizorgo

restis limigita en pluraj ŝtatoj (landoj).

En decembro, la parlamento aprobis leĝon malpermesante kaptukon por knabinoj sub 14 jaroj en lernejoj, diskriminacia rimedo kiu malobservis iliajn rajtojn.

precipe al religiaj kaj esprimo-libereco.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO En aprilo, germana klimataktivulo havis sian restadpermeson revokita pro "gravaj minacoj al publika ordo aŭ sekureco." Ŝi apelacias, sed fina decido ankoraŭ ne estis atingita antaŭ la fino de la jaro.

La parlamento aprobis leĝon en julio, kiu permesas al polico uzi spionprogramojn por monitri ĉifritajn komunikadojn. En aŭgusto, la Ministro pri Internaj Aferoj enkondukis leĝprojekton por signife vastigi CCTV-gvatadon en publikaj spacoj, malgraŭ zorgoj de la civila socio pri ĝia negativa efiko al la libereco de paca kunveno.

La aŭtoritatoj daŭre aplikis la funkcion difinon de antisemitismo de la Internacia Alianco por Memoro de la Holokaŭsto (IHRA), kiu havis timigan efikon sur la liberecon de esprimo. Ĉi-jare, la polico denove monpunis homojn pro ĉantado de "De la rivero ĝis la maro, Palestino estos libera" dum manifestacio en solidareco kun Palestino. Tion sekvis ĝenerala malpermeso de la slogano, malobservante la liberecon de esprimo. Ministra dekreto, ankoraŭ valida, asertis, ke ĉantado de la slogano pravigis esti suspektata pri "apogo de teroristaj krimoj".

Rilate al kriminala juro. En aprilo, tribunalo deklaris la disigon de kunveno kontraŭleĝa pro tio, ke tiu slogano estis ĉantita tie.

RAJTOJ DE RIFUGITIĜINTOJ AŬ MIGRANTOJ Aŭstrio ne adoptis federacian dispozicion garantiantan la asignadon de laŭleĝa kuratoro al neakompanataj neplenaĝuloj petantaj azilon, malgraŭ la engaĝiĝoj kaj devoj de la registaro en ĉi tiu areo devenantaj de la reformo de la Komuna Eŭropa Azilsistemo.

En julio, la registaro suspendis la familia reunuiĝo dum ses monatoj. En decembro, li plilongigis ĉi tiun suspendon al

malpli ĝis julio 2026, efike eliminante la solan sekuran enirovojn en Aŭstrion por homoj serĉantaj protekton.²

Ankaŭ en julio, la Ministerio pri Internaj Aferoj efektivigis la unuan deportadon de viro al Sirio. Li poste malaperis. La UN-Komitato pri Devigitaj Malaperoj tiam skribis al la aŭstra registaro petante informojn pri la restadejo de la deportita viro.

Aŭstrio, tamen, daŭre sendis homojn reen al Sirio.³

En oktobro, la Ministerio pri Internaj Afganioj efektivigis la unuan elpelon de homoj al Afganio de kiam la talibanoj prenis la potencon.⁴

DISKRIMINACIO

Aŭstrio ne faris tion, kio necesas por certigi leĝaron respektantan homajn rajtojn en la batalo kontraŭ...

Diskriminacio ekzistas kaj je la federacia kaj je la ŝtata niveloj. En marto, la krima polico raportis pliigon de rasismokrimoj kontraŭ GLAT-homoj. La nombro de kontraŭislamaj kaj antisemitaj agoj restis alta.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

Policistoj ankoraŭ ne estis devigataj porti identigilojn, kio malhelpis plenumon de la devo respondi.⁵ La regularoj pri la portado de korpofotiloj fare de oficiroj mankis koherecon.

Enketa komisiono finis en oktobro ke la polica operacio efektivigita kontraŭ protesta tendaro ĉe la monumento Perŝmanhof estis kontraŭleĝa kaj misproporcia.

RAJTO AL SANA MEDIO Aŭstrio ankoraŭ ne adoptis leĝon pri klimata protekto. Fakuloj kritikis leĝprojekton likitan al la gazetaro, opiniante ĝin nekontentiga ĉar ĝi ne inkluzivis la celon de Aŭstrio atingi karbonneŭtralecon antaŭ 2040.

2. "Internacia Amnestio: Geplante Einschränkung bei

Familienzusammenführung verstößt gegen Menschenrechte",

la 10-an de aprilo

3. "Amnestio Internacia ne volas lasi iujn ajn informojn

"Siria", la 25-an de septembro

4. "Gefährlicher Dambruch: Österreich liefert Menschen erstmals

in die Hände der Taliban aus!", la 21-an de oktobro

5. "Ein Jahr Ermittlungsstelle gegen Polizeigewalt: Guter Start, aber

Unabhängigkeit muss sichergestellt sein - Kennzeichnungspflicht fehlt weiterhin", la

20-an de januaro

AZERBAJĜANO

Respubliko Azerbajĝano

Denove ĉi-jare, la registaro subpremis ĉiajn formojn de malkonsento. Centoj da homoj restis malliberigitaj pro falsaj kaj politike motivitaj akuzoj. Sendependaj NRO-oj kaj civitanaj asocioj alfrontis severajn limigojn. Pacaj manifestacioj estis subpremitaj. Torturo kaj alia mistraktado restis oftaj, same kiel la senpuneco, kiun ĝuis la krimintoj. Virinoj kaj GLAT-uloj daŭre alfrontis diskriminacion, seksbazitan perforton kaj ĉikanadon fare de publikaj aŭtoritatoj.

KUNTEKSTO

Malgraŭ la plimalboniĝanta situacio pri homaj rajtoj en la lando, Azerbajĝano daŭre plifortigis siajn rilatojn kun Usono kaj la Eŭropa Unio. Packontrakto kun Armenio, perita de Usono, estis subskribita en aŭgusto. Ĝi celis fini la multjaran konflikton inter la du najbaraj ŝtatoj pri Montara Karabaĥo.

1. "Regierung droht Sozialhilfe weiter auszuhöhlen", la 15-an de septembro

ESPRIMLIBERECO La registaro denove ĉi-jare subpremis ĉiajn formojn de malkonsento. Pli ol 300 homoj, inkluzive de homaj-rajtoj-defendantoj, ĵurnalistoj, akademianoj kaj opoziciuloj, ankoraŭ estis malliberigitaj pro falsaj kaj politike motivitaj kialoj.¹

Amendoj al la Leĝo pri Amaskomunikiloj de 2022 etendis la registriĝan postulon al ĉiuj amaskomunikiloj kaj rajtigis la Agentejon pri Amaskomunikila Disvolviĝo arbitre bloki retejojn, forigi enhavon kaj fermi la lokajn oficejojn de eksterlandaj amaskomunikiloj, kiuj ne plenumis la leĝon. Ĉi tiuj novaj provizajoj ankaŭ trudis krimajn punojn pro la disvastigo de "malveraj informoj", kies difino restis neklara, trudis arbitrajn administrajn ŝarĝojn al novaĵagentejoj, kaj malpermesis la publikigon de iu ajn presita amaskomunikilo ne listigita en la registro de la amaskomunikiloj.

La azerbajĝana servo de BBC suspendis siajn operaciojn en februaro post kiam aŭtoritatoj blokis ĝian licencpeton. En oktobro, ili deklaris, ke la servo funkciis kontraŭleĝe.

La novaĵagentejo TURAN, unu el la lastaj sendependaj novaĵagentejoj, ankaŭ fermiĝis en februaro.

La aŭtoritatoj trudis malpermesojn. movado celanta limigi gazetarajn agadojn. Almenaŭ 40 aktivuloj de la civila socio kaj ĵurnalistoj estis submetitaj al tiaj mezuroj sen ia antaŭa avizo.

ARBITRAJ ARESTOJ KAJ DETENTOJ Ĵurnalistoj laborantaj pri korupto aŭ homaj-rajtaj misuzoj estis aparte celitaj. Procesigoj estis iniciatitaj kontraŭ kelkaj el ili surbaze de falsaj akuzoj intervalantaj de

kontrabando, monlavado, impostfraŭdo, aŭ

"Kontraŭleĝa entreprenado." Ĉirkaŭ tridek ĵurnalistoj ankoraŭ estis malliberigitaj aŭ en longedaŭra antaŭprocesa aresto.

Ulvı Hasanlı, Sevınc Vagıfğızı, Nargız Absalamova, Elnara Gasımova kaj Mahammad Kekalov, ĵurnalistoj ĉe Abzas Media, kune kun du el iliaj kolegoj, Farid Mehralizada kaj Hafız Babalı, estis kondamnitaj en junio, post malĵustaj procesoj, al malliberecaj punoj de ĝis naŭ jaroj pro valutkontrabando kaj falsado kaj uzo de falsitaj dokumentoj.

Ĵurnalistoj Ramin Deko, Aynur Gambarova, Khayala Aghayeva, Natig Javadlı, Aysel Umudova, Fatıma Movlamlı, Nurlan Gahramanlı, Shamsad Agha, kaj Ulviyya Guliyeva estis arestitaj inter decembro 2024 kaj majo 2025 pro monkontrabando lige kun krima kazo implikanta la sendependan televidkanalon Meydan TV. Ili estis metitaj en antaŭprocesan areston, kiu estis plurfoje plilongigita.

Ĵurnalistoj Farid İsmayilov, Mushfıq Jabarov kaj Alasgar Mammadlı, de Toplum TV, kaj Ahmad Mammadlı, de Yoldash Media, ankaŭ estis daŭre en malliberejo rilate similajn falsajn akuzopunktojn.

Ili ne estis juĝitaj antaŭ la fino de la jaro.

Esploristoj kaj akademianoj ankaŭ estis celitaj.

Igbal Abilov kaj Bahruz Samadov estis kondamnitaj al 18 kaj 15 jaroj da malliberejo respektive, surbaze de fabrikitaj ŝtatperfidaj akuzoj.

La opoziciumano Azer Gasimli, arestita en decembro 2024, kaj la gvidanto de la Popola Fronto de Azerbajĝano (PPFA), Ali Karimli, arestita en novembro 2025 kune kun pluraj membroj de lia partio, ankoraŭ estis en malliberejo fine de la jaro. Ili estis akuzitaj - la unua pri korupto, la dua pri ŝtatperfidado - surbaze de dubindaj pruvoj.

Akif Gurbanov kaj Ruslan İzzatlı, ambaŭ Membroj de la Platformo de la Tria Respubliko, politika grupo, kaj tri dungitoj de la Instituto por Demokratiaj Iniciatoj - Ali Zeynalov, Ramil Babayev kaj İlkin Amrahov - ankoraŭ estis en

antaŭprocesa aresto fine de la jaro.

Akuzitaj pri valuta kontrabando pro dubindaj kialoj, ili atendis proceson.

LIBERO DE ASOCIADO

Sendependaj NRO-oj kaj aktivuloj de la civila socio ankoraŭ estis submetitaj al drakonaj limigoj, ĉikanado kaj senbazaj procesigoj.

La oficejo de la prokuroro remalfermis kazon en februaro. Jura enketo de 2014 celanta grupojn de la civila socio. La sekvan monaton, la polico faris serion da kunordigitaj operacioj, rezultigante la areston de pluraj reprezentantoj de la civila socio, inkluzive de Bashir Suleymanli, Mammad Mammadzade, Asaf Ahmadov kaj Ahmad Mammazade, same kiel socialhelpanto, Zamin Zeki. La tribunaloj ordonis ilian daŭran areston.

antaŭprocesa aresto pro fabrikitaj akuzoj pri financaj deliktoj kaj misuzo de ofico, plurfoje malakceptante petojn pri liberigo malgraŭ la gravaj sanproblemoj, kiujn suferis kelkaj el la arestitoj.

Mehriban Rahimli, Hafiz Hasanov, Galib Bayramov kaj Nargiz Mukhtarova, kiuj reprezentis NRO-ojn, estis metitaj sub polican kontrolon kiel parto de la sama enketo. Iliaj pridemandadoj daŭris ĝis la fino de la jaro. Almenaŭ kvindek gravuloj de la civila socio estis pridemanditaj kiel atestantoj aŭ suspektatoj, plifortigante la regantan klimaton de timo kaj memcenzuro.

La direktoro de la Monitorada Centro Anar Mammadli, kiu studis elektojn kaj demokration, restis en antaŭprocesa aresto. Komence akuzita pri kontrabando sen ia ajn bazo, li ankaŭ estis akuzita en aprilo pri impostfraŭdo, falsaj kaj uzo de falsitaj dokumentoj, kaj farado de nedeklarita komerco.

Akuzita en la sama kazo, la civila socio-aktivulo Anar Abdulla estis detenita en aŭgusto pro tio, ke li malobservis la kondiĉojn de sia liberigo.

kaŭcie.

Sendependaj sindikatoj kaj civitanaj asocioj ankaŭ estis celitaj. La Konfederacio de Sindikatoj "Laborista Tablo" spertis renoviĝintan premon post la kondamno de ĝia prezidanto, Afyaddin Mammadov, al ok jaroj da malliberejo pro falsaj akuzoj kaj la aresto de pluraj el ĝiaj membroj.

La Juna Eks-studenta Asocio

La asocio de batalantoj fariĝis nefunkcia post la aresto de ĝia prezidanto, Haji Valiyev, pro huliganismo.

Li estis mistraktita kaj metita en longedaŭran antaŭprocesan areston. La asocio fermiĝis en majo.

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ La libereco de pacaj kunvenoj denove estis submetita al signifaj kaj misuzaj limigoj ĉi-jare. Homoj, kiuj partoprenis en neperfortaj kunvenoj, denove estis malliberigitaj. Manifestacioj por laboristaj rajtoj, kontraŭ registara politiko aŭ rilataj al religia praktiko estis malpermesitaj, kaj tiuj, kiuj partoprenis aŭ organizis ilin, estis ĉikanitaj. Kurieroj, kiuj preparis manifestacion kontraŭ salajroreduktoj, estis alvokitaj en julio por pridemandado kaj forte instigitaj forigi certajn afiŝojn, kiujn ili publikigis en sociaj retoj.

Kunvenoj de membroj de opoziciaj partioj estas regule malpermesitaj. En septembro, la polico malhelpis la gvidanton de PFPA, Ali Karimli, la prezidanton de la Nacia Konsilio de Demokratiaj Fortoj, Jamil Hasanli, kaj plurajn aliajn partopreni publikan manifestacion. Kelkaj aktivuloj de PFPA poste estis arestitaj pro akuzoj pri drogdeliktoj aŭ huliganismo, sen iuj ajn pruvoj.

Religiaj kunvenoj ankaŭ estis limigitaj. La 6-an de julio, ŝajismaj komunumoj ne povis festi Aŝuron kiel ili planis, kaj pluraj moskeoj estis malpermesitaj okazigi iujn ajn ceremoniojn.

MALOBSERVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA JURO La azerbajĝanaj aŭtoritatoj ne certigis respondecon por tiuj, kiujn tuŝis la konflikto en Montara Karabaĥo. Ili ankaŭ ne garantiis ilian protekton. En oktobro, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj ordonis al Azerbajĝano provizi informojn pri la aresto kaj sanstato de la tuŝitoj.

de 23 armenaj kaptitoj, inter kiuj estis ok iamaj membroj de la fakta administrado de Montara Karabaĥo.

TORTURO KAJ ALIA MALBON TRAKTAĴOJ

Agoj de torturo kaj aliaj malbonoj Tiaj misuzoj restis oftaj. Multaj atestoj raportis batadojn, minacojn, seksan perforton, "konfesojn" eliritajn sub devigo, kaj senigon de medicina prizorgo dum aresto.

La aŭtoritatoj ne faris seriozajn kaj sendependajn enketojn pri ĉi tiuj supozeblaj agoj, tiel garantianta senpunecon por iliaj krimintoj.

La Movado por Islama Unueco havas

En junio estis raportite, ke unu el ĝiaj membroj, Elgiz Mammadov, havis vundojn, kiujn povus kaŭzi torturo, supozeble uzita por devigi lin fari filmitajn "konfesojn". En aŭgusto, sep virinoj arestitaj dum disdonado de religiaj oferoj laŭdire atestis, ke ili estis batitaj kaj minacitaj per seksa perforto. Oni supozeble rifuzis aliron al advokato.

Mistraktado en malliberejo restis la normo.

Ĵurnalistinoj laborantaj por Abzas Media kaj tiuj akuzitaj en la kazo Toplum TV raportis, ke ili estis submetitaj al perforto kaj punaj translokigoj. Ili ankaŭ supozeble estis devigitaj resti katenitaj dum plilongigitaj periodoj dum kortumaj aŭdiencoj. Du sindikatisitoj, Elvin Mustafayev kaj Afyayiddin Mammadov, kaj militveterano, Haji Valiyev, estis plurfoje kaj dum plilongigitaj periodoj metitaj en solulan ĉelon.

La rifuzo doni al malliberuloj necesa medicina prizorgo estis ofta praktiko. La sano de multaj homoj arestitaj pro falsaj akuzoj daŭre malboniĝis. Suferante pro rena malsano, aktivulo Mohyaddin Orujov ricevis nur dolorpilolojn.

Diskriminacio kaj Seksa aŭ Genrbazita Perforto: Virinoj kaj GLAT-uloj daŭre alfrontis diskriminacion, seks-bazitan perforton kaj ĉikanadon fare de publikaj aŭtoritatoj. La aŭtoritatoj faris nenion por malhelpi malobservojn de iliaj rajtoj, esplori raportitajn okazaĵojn aŭ puni krimintojn.

GLAT-aktivulo Rauf Heydarov estis kondamnita la 8-an de marto al 30 tagoj da administra aresto post sola protesto en Bakuo.

La 4-an de novembro, juna membro de la GLAT-komunumo, Jasin Ibadov, ankaŭ konata kiel Rüzgar, mortis en Bakuo post kiam li estis ponardita, ŝajne fare de membro de lia familio.

Li antaŭe estis celo de minacoj rilataj al lia seksa orientiĝo. Pluraj Atestantoj kondamnis la malrapidecon, kun kiu la polico kaj medicinaj servoj intervenis.

1. Neniu signo de espero por la homaj-rajtoj-situacio en Azerbajĝano:

Sistemaj kaj gravaj malobservoj de homaj rajtoj devas esti forte kondamnitaj, la 23-an de januaro

2. Azerbajĝano: De Redakciejo al Ĉelo. Persekutado de Sendependaj Ĵurnalistoj, la 22-an de julio

BAHRAIN

Regno de Barejno

La ŝtato denove ĉi-jare subpremis la rajtojn je libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno, precipe per arestoj.

arbitraj agoj kaj procesigoj. Pli ol 25 homoj ankoraŭ estis sub mortkondamnoj ĉar la registaro ne ŝanĝis iliajn kondiĉojn. Malgraŭ sia engaĝiĝo redukti forcejasajn emisiojn, Barejno pliigis sian produktadon de nafto kaj gaso.

KUNTEKSTO

Entute, 839 malliberuloj estis liberigitaj post du reĝaj pardonoj, la 27-an de marto kaj la 5-an de junio. Tamen, tiuj ne inkluzivis tiujn malliberigitajn pro politikaj kialoj, el kiuj proksimume 322 estis arbitre detenitaj.

Tio estis aparte vera pri la defendantoj de gvidaj homarajtaj figuroj Abdulhadi al Khawaja kaj Abduljalil al Singace.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ ASOCIO

Almenaŭ 132 homoj, inkluzive de 35 neplenaĝuloj, estis arestitaj aŭ pridemanditaj pro kialoj rilataj al esprimlibereco, laŭ la Barejna Centro por Rajtoj homoj.

La 28-an de februaro, la polico alvokis la defendanton de homaj rajtoj Ali al-Hajee por pridemandado rilate al liaj afiŝoj en sociaj retoj, kiuj denuncis misuzojn de homaj rajtoj kontraŭ homoj detenitaj en Barejno pro politikaj kialoj. Li estis pridemandita sen la ĉeesto de sia advokato kaj arbitre detenita dum 11 tagoj atendante enketon. Akuzita pri "disvastigo de malveraj informoj per sociaj retoj", Ali al-Hajee estis liberigita la 10-an de marto. Li antaŭe servis 10-jaran malliberecan punon pro partopreno en pacaj protestoj en Barejno kaj estis liberigita en junio 2023.

La aŭtoritatoj daŭre limigis grave limigitan liberecon de asocio, precipe per la "leĝoj pri civila kaj politika izolado" de 2018, kiuj eksplicite malhelpis membrojn de opoziciaj partioj plene partopreni en politika kaj civitana vivo, inkluzive malpermesante al ili kandidatiĝi en elektoj aŭ

okupi gvidajn postenojn en civilaj sociaj organizaĵoj.

LIBERO DE PACA KUNVENO

La aŭtoritatoj daŭre limigis la rajton je libereco de paca kunveno per arestado kaj procesigado de neperformaj protestantoj.

Dek organizantoj de la gravaj kontraŭregistaraj manifestacioj de 2011, inkluzive de konsciencaptitoj, ankoraŭ estis en arbitra malliberejo ĉe la fino de la jaro.

RAJTOJ DE ARESTITOJ

La aŭtoritatoj rifuzis redoni la manuskripton, kiun ili konfiskis de la homaj-rajtoj-defendanto Abduljalil al Singace, kiu estas malliberigita ekde 2011 pro ekzercado de siaj rajtoj je esprimlibereco kaj paca kunveno. Li tial daŭrigis sian fastostrikon, kiu komenciĝis la 8-an de julio 2021, kaj signife malfortigis lian sanon. Dum la striko, al li estis rifuzita adekvata medicina prizorgo, laŭ la Barejna Instituto por Rajtoj kaj Demokratio.

Almenaŭ 26 homoj ankoraŭ estis en la prizono de morto kaj en baldaŭa risko de ekzekuto. Inter ili, 11 estis kondamnitaj en antaŭaj jaroj post manifeste maljustaj procesoj, kiuj baziĝis ĉefe aŭ nur sur "konfeso" supozeble eliritaj per torturo.

VIRINAJ RAJTOJ Barejno

supreniris 12 lokojn en la Tutmonda Seksa Malegaleco-Raporto de la Monda Ekonomia Forumo de 2025, sed ankoraŭ rangis 104-a el 148 landoj. La Unuigita Familia Leĝo de 2017 ankoraŭ lasis virinojn vundeblaj al diskriminacio. Krome, la Civitaneca Leĝo de 1963 malpermesis al virinoj transdoni sian naciecon al siaj infanoj.

iliaj infanoj kiam la patro ne estis barejnana civitano.

RAJTO AL SANA MEDIO Barejno pliigis sian produktadon de nafto kaj gaso, malgraŭ la engaĝiĝo farita en 2024 redukti siajn forcejgasajn emisiojn je 30% antaŭ 2035 kaj atingi nulajn netajn emisiojn antaŭ 2060.

La ŝtato notinde subskribis novan boradinterkonsenton por gasesplorado kaj pliigis la kapaciton de la naftorafinejo Sitra.

1. Barejno: Komuna letero pri la situacio de homaj rajtoj al membroj kaj observantaj ŝtatoj de la Konsilio pri Homaj Rajtoj de Unuiĝintaj Nacioj, la 12-an de majo

BANGLADESHO

Popola Respubliko de Bangladeŝo

La provizora registaro denove ĉi-jare nepravilegeble limigis liberecojn de esprimo, asocio kaj kunvenado. Homoj, inkluzive de defendantoj de homaj rajtoj, estis arbitre arestitaj kaj ĉikanitaj.

pro ekzercado de sia rajto je esprimlibereco. La malpermeso de la provizora registaro kontraŭ la Awami-Ligo pridubigis ĝian promeson subteni la asociliberecon.

La Cibersekureca Leĝo de 2023 daŭre estis uzata ĝis ĝi estis anstataŭigita per la Cibersekureca Preskribo de 2025. La Bangladeŝa Internacia Krima Tribunalo kondamnis la eksan ĉefministron Sheikh Hasina kaj la eksan ministron pri internaj aferoj Asaduzzaman Khan Kamal al morto in absentia, trovante ilin kulpaj pri krimoj kontraŭ la homaro pro ilia rolo en la kontraŭleĝa uzo de forto kontraŭ protestantoj en 2024. La provizora registaro proponis skizon de preskribo pri devigitaj malaperoj kaj plivastigis la mandaton de la nacia komisiono esploranta ĉi tiujn kazojn. Iamaj militistoj estis arestitaj pro devigitaj malaperoj.

Unuafoje por la lando. Proponoj pri reformoj celantaj protekti la rajtojn de virinoj renkontis opozicion de islamistaj grupoj. La humanitara krizo, kiun alfrontas rohingaj rifuĝintoj, plimalboniĝis pro reduktado en la financado de humanitara helpo. Tamen, novaj homoj el la subŝtato Rahine (Mjanmao) estis bonvenigitaj al la distrikto.

de Cox's Bazar. Almenaŭ 59 membroj de la indiĝena popolo Bawm restis en aresto pro senbazaj terorismaj akuzoj. Intertraktadoj inter la provizora registaro kaj reprezentantoj pri laborrajtoj kaj

Sindikatoj daŭre diskutis la urĝan bezonon reformi laborleĝaron, pliigi salajrojn kaj plibonigi laborkondiĉojn.

laboro. Laboristoj manifestaciis kontraŭ malaltaj salajroj, ĉikanado kaj subpremo celanta sindikatanojn. La klimata krizo pligravigis seksbazitajn malegalecojn kaj...

kasto.

FONO

Provizora registaro, konsistanta el konsilistoj gvidataj de Muhammad Yunus, ekoficis en aŭgusto 2024 post la elpelo de la Awami League-registaro de Sheikh Hasina. Dum la jaro, la provizora registaro establis 11 reformajn komitatojn kaj anoncis, ke ĝeneralaj elektoj okazos en februaro 2026 por formi novan registaron. En februaro 2025, la Nacia Konsenta Komisiono estis...

kreita por helpi politikajn partiojn konsenti pri ŝlosilaj reformoj. Je la datreveno de la protestoj de 2024, la provizora registaro prezentis la Nacian Ĉarton de julio 2025, kiu skizis ĝiajn reformplanojn.

Celita de akuzoj pri malobservoj
Konsiderante la gravajn homaj-rajtajn misuzojn faritajn dum la protestoj de 2024, la polico laŭdire fariĝis

relative neaktiva en la batalo kontraŭ krimo. La polico tial havas grave degradita dum la plej granda parto de la jaro.

Laŭ invito de la provizora registaro, la Oficejo pri Komerc kaj Klientoj de la Respubliko faris sendependan faktrovan enketon pri homaj-rajtoj-misuzoj.

supozeble farita dum protestoj okazintaj inter la 1a de julio kaj la 15a de aŭgusto 2024. En julio, la Oficejo de la Alta Komisaro por Homaj Rajtoj (OHCHR) subskribis trijaran Memorandon de Interkonsento kun la registaro por establi oficejon en la lando por subteni la protekton kaj antaŭenigon de fundamentaj rajtoj. La 17an de julio, Bangladeŝo aliĝis al la Laŭvola Protokolo al la Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ Torturo.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIO KAJ KUNVENO. Homoj, kiuj uzas sian rajton je esprimlibereco, inkluzive de defendantoj de homaj rajtoj, ĵurnalistoj, aŭtoroj, blogantoj kaj poetoj, denove ĉi-jare alfrontis ĉikanadon, perforton kaj arestojn.1 La Cibersekureca Leĝo de 2023, kiun la antaŭa registaro uzis kontraŭ siaj kritikistoj en maniero, kiu malobservis la rajton je esprimlibereco, estis uzita de la provizora registaro por malinstigi aktivismon. Ĉi tiu leĝo estis nuligita kaj anstataŭigita per la Cibersekureca Preskribo, kiu ekvalidis en majo kaj devis resti valida ĝis ĝiaj provizajoj estus adoptitaj de la sekva Parlamento, kiam ĝi fariĝus leĝo.2 La ordono riskis konduki al misuzoj, ĉar ĝi enhavis neklarajn provizajojn uzantajn terminojn, kiuj ne estis difinitaj (kiel "obscena filmeto" kaj "seksa ĉikanado"), kaj la difino de "ciberterorismo" ankaŭ estis malpreciza.

En majo, la provizora registaro uzis amendon al la Kontraŭterorisma Leĝo malpermesi ĉiujn Ligo-agadojn Awami, atendante la gvidantojn de

ĉi tiu partio estu juĝita rilate al la mortigoj de protestantoj faritaj en 2024. La Balota Komisiono tial suspendis la registriĝon de la partio.

En aŭgusto, la Alta Kortumo malakceptis plendon prezentita en 2018 laŭ la Leĝo pri Informaj kaj Komunikaj Teknologioj kontraŭ aktivista fotisto Shahidul Alam, konsiderata konsciencokaptito fare de Amnestio Internacia.

En decembro, ĵurnalista Anis Alamgir estis arestita laŭ la Kontraŭterorisma Leĝo, post plendo ke li kaj kvar aliaj uzis sociajn retojn kaj aliajn komunikilojn por subteni la Awami Ligon.

Perfortaj protestoj erupciis la 18-an de decembro, post la murdo de Sharif Osman Hadi, figuro en la ribelo de julio 2024. La oficejoj de du amaskomunikiloj, The Daily Star kaj Prothom Alo, estis atakitaj kaj bruligitaj, la redaktoro de la gazeto New Age estis ĉikanita, kaj la kultura institucio Chhayanaut estis celita en atako.

La rajto sindikatiĝi daŭre estis submetita al subpremaj limigoj. Aparte, sindikatoj devis plenumi troajn postulojn por registriĝi, kaj la ŝtato enmiksiĝis en iliajn agadojn kaj arbitre aŭ malĝuste kontrolis registriĝojn.3

DEVITAJ MALAPEROJ Post formado

de komisiono por esplori devigitajn malaperojn kaj subskribo de la Internacia Konvencio kontraŭ Devigitaj Malaperoj en 2024, la provizora registaro redaktis ordonon por efektivigi la Konvencion. La skizo de ordono estis kritikita pro malsukceso konformiĝi al internaciaj normoj pri homaj rajtoj, precipe rilate al la mortopuno. Ĝi ankaŭ estis kritikita pro limigo de la respondeco de pli altaj aŭtoritatoj kaj malsukceso rekoni la daŭran naturon de la krimo de devigita malapero. Kelkaj el ĉi tiuj

Zorgoj poste estis traktataj per korektoj faritaj en novaj versioj de la teksto, kaj la ordono estis aprobata de la registaro en decembro. La adopto de ĉi tiu ordono en leĝon estas lasita al la estonteco.

Parlamento.

La Laborgrupo de UN pri Devigitaj aŭ Nevolaj Malaperoj faris kvartagan teknikan viziton en junio, dum kiu ĝi renkontiĝis kun registaraj oficistoj kaj viktimoj de devigitaj malaperoj. La Laborgrupo provizis teknikajn konsilojn pri establado de sistemo por protekti viktimojn kaj atestantojn kaj pri plifortigo de la Nacia Enketa Komisiono pri Devigitaj Malaperoj, kiun ĝi konsideris urĝaj necesajoj. Ĝi ankaŭ esprimis gravan zorgon pri la ĝeneraligita senpuneco, kiu daŭras en kazoj de devigitaj malaperoj.

Ankaŭ en junio, la Enketa Komisiono La Nacia Komisiono pri Devigitaj Malaperoj prezentis sian duan provizoran agadan raporton al la Aganta Ĉefa Konsilisto de la Registaro, Muhammad Yunus. La Komisiono raportis ricevi 1 837 plendojn pri devigitaj malaperoj. Post prepara revizio de ĉi tiuj plendoj, 1 772 malfermitaj kazoj estis aldonitaj al la datumbazo de la Komisiono. El ĉi tiuj 1 772 kazoj, 1 427 viktimoj laŭdire estis trovitaj.

345 estis trovitaj vivaj, kaj 345 ne estis trovitaj. Surbaze de la nombro da plendoj en sia datumbazo, la Komisiono kalkulis, ke 67% de devigitaj malaperoj estis ligitaj al ŝtataj instancoj kiel ekzemple la Bataliono de Rapida Agado. La Komisiono ankaŭ raportis "ĝeneraligitan kaj sisteman kulturon de torturo." La mandato de la Komisiono estis plilongigita ĝis la fino de la jaro.

RAJTO AL VERO, JUSTEKO KAJ RIPAROJ En februaro, Unuiĝinta Nacioj publikigis la rezultojn de sia faktrova enketo. Ĉi tiu enketo establis, ke ekzistis raciaj kialoj kredi, ke la antaŭa

La registaro kaj ĝia sekureca kaj spiona aparato, kune kun perfortaj elementoj ligitaj al la Awami-Ligo, sisteme faris gravajn homaj-raĵtoj-malobservojn. Centoj da homoj estis eksterkortume ekzekutitaj, miloj da protestantoj suferis gravajn vundojn pro la kontraŭleĝa uzo de forto, kaj multaj arbitraj arestoj kaj arestoj estis efektivigitaj.

dokumentitaj, same kiel agoj de torturo kaj aliaj formoj de mistraktado.

Sondokumento, kiu estis likita kaj poste kontrolita, sugestis, ke la antaŭa ĉefministro Sheikh Hasina rajtigis sekurecajn taĉmentojn uzi mortigajn armilojn kontraŭ protestantoj.

En julio, la Bangladeŝa Tribunalo por La Internacia Krima Tribunalo (IKT) kondamnis la eksan ĉefministron al ses monatoj da malliberejo pro kortuma malestimo post la publikigo de sonregistraĵo, en kiu ŝi deklaris, ke ŝi havas "la rajton mortigi" 227 homojn, ĉar ŝi estis la temo de 227 hommortigaj procesoj. La juĝo estis donita en la foresto de Ŝejko Hasina, kiu fuĝis al Barato meze de la protestoj de 2024. La IKT ankaŭ eldonis arestordonojn en oktobro por pluraj eksaj militistoj rilate al akuzoj pri devigitaj malaperoj, kiuj laŭdire okazis dum la oficperiodo de la eksa ĉefministro.

Tio estis la unua fojo, ke homoj estis akuzitaj pri devigita malapero.

En novembro, la ICT kondamnis la antaŭan Ĉefministro Sheikh Hasina, eksa Ministro pri Internaj Aferoj Asaduzzaman Khan Kamal, kaj eksa Ĝenerala Inspektoro de Polico Chowdhury Abdullah al Mamun, pro krimoj kontraŭ la homaro rilataj al la subpremo de la protestoj de 2024.

Ŝejko Hasina kaj Asaduzzaman Khan Kamal estis kondamnitaj al morto en ilia foresto kaj Chowdhury Abdullah al Mamun estis kondamnita al kvin jaroj en malliberejo post atesto kontraŭ li kaj deklaro de sia kulpo.

La povoj kaj operacioj de la ICT, establita de la registaro de Sheikh Hasina en 2009, daŭre estis kritikataj rilate al la rajto je konvena proceso. NROoj alvokis la provizoran registaron deklari moratorion pri la mortopuno kaj certigi, ke la ICT havu la necesajn jurajn kadron, rimedojn kaj sendependecon por fari senpartiajn procesojn, laŭ internaciaj normoj, sendepende de la politikaj aŭ instituciaj alligitecoj de la celitaj personoj.

La rajto de viktimoj al justeco kaj al

Riparojn ankaŭ malhelpis la manko de efika nacia mekanismo

homaj-rajtaj organizaĵoj kapablaj subteni iliajn postulojn pri riparoj.4 La Nacia Komisiono pri Homaj Rajtoj

(NHRC) restis vaka post kiam ĉiuj ĝiaj membroj demisiis en novembro

En septembro 2024, la registaro invitis publikajn komentojn pri sia skizo de regularo por la Nacia Komisiono pri Homaj Rajtoj (NHRC), kiu celis anstataŭigi la leĝon de 2009, kiu regis la institucion. Kiam la nova skizo de regularo fariĝis publika, Unuiĝintaj Nacioj kaj NROoj postulis plifortigitajn kaj sendependajn NHRC, konforme al internaciaj normoj kiel la Parizaj Principoj. La Konsilantaro aprobis la NHRC-regularon en novembro. Tamen, Travidebleco Internacia raportis, ke la teksto estis ŝanĝita en decembro por permesi "burokran kontrolon".

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ

En majo, miloj da islamistaj protestantoj kolektiĝis en Dako, la ĉefurbo, laŭ alvoko de Hefazat-e-Islam, koalicio de islamaj premgupoj, por protesti kontraŭ la reformoj proponitaj de la Komisiono pri Komerca Reformo.

virinoj. La Komisiono faris multajn rekomendojn celantajn precipe al la rekono de egalaj rajtoj por virinoj en aferoj de

sinsekvo, pli granda partopreno de virinoj en politika vivo, la krimigo de edzeca seksperforto, kaj la protekto de la rajtoj de sekslaboristoj. La protestantoj

ili konsideris ĉi tiujn proponojn "kontraŭaj al Islamo".

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ: Reduktoj en financado de la Usona

Agentejo por Internacia Disvolviĝo havis gravajn sekvojn por la rohingjoj en Bangladeŝo. Laŭ raporto de Unuiĝintaj Nacioj, nur 35% de la financoj necesaj por plenumi la bezonojn de la rohingjoj en la lando estis certigitaj, kaj programoj administrataj de UNHCR suferis 17%-an reduktion. Ĉi tiu malkresko

helpo kaŭzis plimalboniĝon de manĝaĵa sensekureco kaj plimalboniĝon

Vivkondiĉoj jam markitaj de troloĝateco kaj malbona higieno plue malhelpis aliron al edukado kaj sanservo.

Problemoj pri la sekureco kaj protekto de ĉi tiuj loĝantaroj ankaŭ pilgraviĝis. La Ĝenerala Sekretario de Unuiĝintaj Nacioj vizitis la tendarojn en Cox's Bazar en marto.

La situacio en la ŝtato malboniĝis El Arakan, Mjanmao, pro la eskaladanta armita konflikto inter la Arakana Armeo kaj la Mjanmaa Armeo, la nombro da rohingjoj alvenantaj en Bangladeŝon pliiĝis, plue pliseverigante la humanitaran krizon. Laŭ Unuiĝintaj Nacioj, 150 000 homoj alvenis en Bangladeŝon inter januaro 2024 kaj julio 2025. Rohingjoj provantaj transiri la limon al Bangladeŝo laŭdire estis resenditaj de limgardistoj post periodoj de aresto, levante zorgojn pri malobservoj de la principo de ne-refoulement. En septembro, Unuiĝintaj Nacioj kunvokis altnivelan konferencon pri la situacio de rohingjaj islamanoj kaj aliaj malplimultoj en Mjanmao; Usono kaj Britio anoncis, ke ili pliigos sian nombron je 96 milionoj.

Usonaj dolaroj por helpo al rifuĝejoj en Bangladeŝo.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ

Almenaŭ 59 membroj de la indiĝena popolo Bawm arestita en aprilo 2024 estis

tenataj en malliberejo sen proceso sub la preteksto de ilia membreco en aŭ subteno al la armita grupo Nacia Kuki-Ĉina Fronto. Dum la tuta jaro, estis raportoj pri mortoj en prizorgo kaj arestoj al kiuj oni rifuzis aliri.

la medicinan prizorgon, kiun ili bezonis.

RAJTOJ DE LABORISTOJ Maltrankvilo

daŭris en la tekstila

sektoro. Laboristoj protestis kontraŭ malaltaj salajroj, ĉikanado kaj subpremo celanta sindikatanajn. Diskutoj kaj intertraktadoj inter la provizora registaro kaj sindikataj reprezentantoj daŭris koncerne la urĝan bezonon reformi laborleĝaron, pligi salajrojn kaj plibonigi laborkondiĉojn.

En novembro, la provizora registaro realigis la Preskribon de 2025, kiu amendas la Laborleĝon.

Bangladeŝo.

RAJTO AL SANA MEDIO En la distriktoj Khulna kaj Satkhira, la klimata krizo plue malhelpis la realigon de la rajtoj al akvo kaj sanitaraĵoj por dalitoj laborantaj en la sanitaraĵa sektoro, kiuj estis kaptitaj en ciklo de malfirma stato. Dalitaj virinoj, kiuj alfrontis multajn formojn de diskriminacio bazita sur kasto, sekso kaj profesio, estis inter la plej forte trafitaj, tamen estis la malplej videblaj en la registaraj klimataj kaj akvo-, sanitaraĵaj kaj higienaj mezuroj.

- "Bangladeŝo: Provizora registaro devus protekti la liberecon de esprimo kaj opinio", 21-a de marto
- "Bangladeŝo: Aĝoj de la provizora registaro malkongruaj kun julio "Deklaracio", 12-a de aŭgusto
- Neflekseblaj estroj. La laboristoj en la industrio de Vestlaboristoj senigitaj je asocilibereco en Bangladeŝo, Barato, Pakistano kaj Srilanko, la 27-an de novembro
- "Bangladeŝo: La Nacia Komisiono pri Homaj Rajtoj ne devas esti forgesita meze de la reforma tagordo", 27-a de majo
- Membroŝtatoj de UN devas pligi siajn klopodojn por protekti kaj plenumi la urĝajn humanitarajn bezonojn de la rohingjoj je la altnivela Konferenco, la 26-an de septembro
- Neflekseblaj estroj. Vestlaboristoj senigitaj je asocilibereco en Bangladeŝo, Barato, Pakistano kaj Srilanko, 27-a de novembro
- Bangladeŝo. Postlasitaj en la ŝtormo: Dalitaj virinoj sanitaraj instalaĵoj Laboristoj kaj la Batalo por Akvo kaj Digno, 16-a de oktobro; Forlasita en la tumulto. La batalo por akvo kaj la digno de dalitaj virinoj laborantaj en la sektoro Sanitara - Resumo, 16-a de oktobro

BELARUSIO

Respubliko de Belorusio

La rajtoj je esprimlibereco, kunvenlibereco kaj asocilibereco estis denove severe limigitaj ĉi-jare.

La registaro celis religiajn malplimultojn per trudado de opaka registriĝprocezo. La jura sistemo estis misuzita por subpremi malkonsenton. La uzo de torturo kaj alia mistraktado estis ĝeneraligita, kaj senpuneco restis la normo por la respondeculoj. La aŭtoritatoj malobservis la rajtojn de rifuĝintoj kaj migrantoj.

Engaĝiĝoj al la medio restis ekstreme timemaj.

KUNTEKSTO

La ekŝiganta prezidanto, Aleksandro Lukaŝenko, estis reelektita en januaro en etoso de timo kaj subpremo. Belorusio restis proksime ligita, politike, ekonomie kaj armee, al la

Rusio, kies armetrupojn ĝi gastigis kaj kun kiu ĝi faris militajn ekzercojn. La fermo fare de Pollando kaj Litovio de iliaj limoj kun Belorusio kaŭzis

La mezuro, kiu daŭris plurajn semajnojn, grave interrompis la ekonomion. Laŭ ambaŭ landoj, ĝi estis prenita pro sekurecaj kialoj kaj kiel respondo al la balonimportado de kontrabandaj cigaredoj el Belorusio. Elmigrado, precipe de homoj fuĝantaj de reprezalioj post la disputataj elektoj de 2020, daŭris, pliseverigante la labormankon. Aŭtoritatoj ankoraŭ provis revenigi elmigrantojn rifuzante provizi al ili konsulajn servojn eksterlande. La sento de izoliteco de Belorusio sur la internacia scenejo iom malpliĝis post serio de diplomaciaj proponoj de Usono, kiu rimarkinde ĉesigis kelkajn sankciojn, supozeble kontraŭ la liberigo de kaptitoj (vidu Arbitra Aresto kaj Maljustaj Procesoj).

LIBERO DE ESPRIMO

Severaj restriktaj daŭre pezis sur la libereco de esprimo. La aŭtoritatoj daŭre etikedis kritikon esprimantan interrete, prese aŭ per la radio kiel "ekstremisma". Ili arbitre aldonis ĉirkaŭ cent nomojn al la "listo de

homoj implikitaj en ekstremismaj agadoj." Ĉirkaŭ 6 127 homoj estis en ĉi tiu listo en decembro. Ĉiu estis submetita al

Financaj restriktaj estis truditaj, kaj individuoj estis malpermesitaj labori en la publika sektoro dum ĝis kvin jaroj. Organizoj, kiuj publikigis, disvastigis aŭ kreis enhavon konsideratan "ekstremisma", aŭ kiuj konservis rilatojn kun individuoj en ĉi tiu listo, estis malpermesitaj. Ĉia ajn ligo kun ĉi tiuj organizoj aŭ partopreno en iliaj agadoj konsistigas krimon.

En decembro, 28 amaskomunikilaj profesiuloj estis en malliberejo pro siaj profesiaj agadoj.

LIBERO DE PACA KUNVENO

La ekzercado de la rajto je kunvenlibereco Pacaj protestoj restis punindaj kaj submetataj al severaj reprezalioj.² Laŭ la belorusa homrajta organizaĵo Viasna, la aŭtoritatoj intensigis siajn klopodojn identigi kaj procesigi tiujn, kiuj partoprenis en la pacaj protestoj de 2020, dum la limtempo alproksimiĝis. En Minsko sole, ĉirkaŭ 200 homoj estis sub enketo kaj alfrontis eblajn malliberecajn punojn kaj monopunojn.

La aŭtoritatoj anoncis, ke ili havis prezentis akuzojn pro subteno de ekstremismaj agadoj kontraŭ pli ol 200 belorusaj protestantoj, kiuj partoprenis en manifestacioj organizitaj eksterlande la 25-an de marto, okaze de la tago de libereco festata de por-demokratiaj aktivuloj.

LIBERO DE ASOCIADO

La registaro daŭrigis sian ofensivon kontraŭ la libereco de asociado. La fakto

Aparteni al NRO aŭ politika aŭ religia organizo, kiu estis perforte fermita, suspendita aŭ ne oficiale agnoskita, ankoraŭ konsistigas delikton laŭ la Krimkodo, puninda per monopuno aŭ malliberigo.

En decembro, 99 civilaj sociaj organizaĵoj, inkluzive de NRO-oj kaj sendependaj sindikatoj, estis fermitaj aŭ decidis dissolviĝi pro drakonaj juraj limigoj, registara enmiksiĝo kaj financaj limigoj.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KONVINKO

Religiaj organizoj kaj membroj de la pastraro, kiuj ne estis sur la sama paĝo kiel la registaro, denove estis persekutitaj ĉi-jare.

Ĉiu religia organizaĵo, kiu ne havas efektivigis sian devigan re-registriĝon, kies unujara periodo eksvalidiĝis en Julio, riskis fermon pro verdikto. Konsiderante la naturon

La maldiafana registra procezo kaj la malpermeso partopreni en la agadoj de neaŭtorizitaj organizacioj tre malfaciligis la konstaton de la situacio kaj ĉu, antaŭ la fino de la jaro, tiaj kazoj estis alportitaj antaŭ la tribunalojn aŭ juĝitaj. Ĝis la 5-a de decembro, neniu oficiala listo de agnoskitaj organizacioj estis publikigita, sed la retejo de la registra instanco (kiu verŝajne ne estis ĝisdata) listigis 3 592 religiajn organizaĵojn.

La 1-an de aprilo, la Supera Kortumo malakceptis la apelacion prezentitan de la katolika pastro Henryk Okolotovich, kiu estis kondamnita al 11 jaroj da malliberejo pro ŝtatperfidado. Kaj la komenca procezo kaj la apelacio okazis malantaŭ fermitaj pordoj. Laŭ liaj propraj deklaroj raportitaj en la gazetaro, Okolotovich estis akuzita pri spionado por Pollando kaj la Vatikano. Li estis finfine liberigita la 20-an de novembro danke al la interveno de la Vatikano.

ARBITRAJ ARESTADOJ KAJ PROCESOJ MALJUSTA

Denove ĉi-jare, la aŭtoritatoj misuzis la juran sistemon por silentigi kaj puni disidentojn kaj kontraŭulojn. Centoj da homoj ankoraŭ servis longajn malliberecajn punojn donitajn post maljustaj kaj politike motivitaj procesoj. Inter ili estis aktivuloj - precipe homrajtaj defendantoj - amaskomunikilaj laboristoj kaj advokatoj. Laŭ interkonsento perita de Usono, pli ol 170 homoj malliberigitaj pro politikaj kialoj ricevis fruan liberigon inter junio kaj decembro. Inter ili estis Nobel-premiito Ales Bialiatki, opoziciaj gvidantoj Maryia Kalesnikava kaj Viktor Babaryka, kaj pluraj aliaj, el kiuj multaj estis tenataj en izolado dum plilongigitaj periodoj.

Tamen, aliaj homoj estis arbitre procesigitaj kaj malliberigitaj ĉi-jare.

UN esprimis zorgon en septembro pri Kreskanta nombro da procesoj okazis sen la foresto de la akuzitoj. La koncernaj homoj hazarde eksciis, ke ili estas procesigitaj, ne estis informitaj pri la akuzoj kontraŭ ili aŭ la kialoj de sia kondamno, kaj estis senigitaj de la rajto defendi sin en tribunalo.

TORTURO KAJ ALIAJ MISTRAKTOJ

Torturo, seksa perforto kaj aliaj formoj de mistraktado restis endemiaj en malliberejo, kaj la respondeculoj ĝuis kompletan senpunecon. En punktolonioj, homoj kondamnitaj pro politikaj kialoj estis traktataj pli severe ol aliaj. Ili estis senigitaj de ĉia kontakto kun la ekstera mondo, estis ofte metitaj en disciplinajn ĉelojn dum plilongigitaj periodoj, kaj estis senigitaj de la sanservo, kiun ili bezonis.

Laŭ la organizaĵo pri homaj rajtoj En Viasna, malliberuloj estis submetitaj al punlaboro sub minaco kaj en degradaj kondiĉoj.

Almenaŭ du malliberuloj, kiuj estis viktimoj de politika persekutado, Valiantsin Shtermer kaj Andrei Padniabenny, mortis en prizorgo, alportante la nombron de tiaj mortoj ekde 2020 al naŭ.

DEVITAJ MALAPEROJ

Neniu rekta informo estis publikigita ĉi-jare koncerne plurajn malliberigitajn figurojn el la mondoj de politiko, ĵurnalismo kaj aktivismo, kaj neniu kontakto estis establita kun ili. Mikalaj Statkeviĉ, pri kiu estis neniuj novaĵoj dum du jaroj kaj duono ĝis lia liberigo en septembro, denove estis submetita al devigita malapero tuj post rifuzo esti deportita.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ: La belorusaj aŭtoritatoj daŭrigis la praktikon devigi rifuĝintojn kaj migrantojn transiri la limon en EU-n. Laŭ studo farita de Oxfam en kunlaboro kun ĝia pola partnero Egala, tiuj resenditaj al Belorusio estis submetitaj al fizika perforto kaj senigitaj je akvo, manĝaĵo, ŝirmejo kaj medicina prizorgo. Kazoj de seksmisuzo estis raportitaj.

RAJTO AL SANA MEDIO Belorusio daŭre ne plenumis la Tutmondajn Gvidliniojn de la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS) pri Aerqualito. La aerpoluado tie estis trioble pli alta ol la normoj. Ĝenerale, la mediaj engaĝiĝoj, same kiel la mezuroj por kontroli ilian efektivigon, restis ekstreme malfortaj, kiel evidentas montrante la severa subpremo de mediaj NRO-oj kaj la devigita ekzilo de pluraj sendependaj klimataj aktivuloj. Submetiĝoj de NRO-oj al la UPR de Belorusio kondamnis limigojn al publika partopreno en media decidiĝo kaj

la erozio de aliaj mediaj rajtoj, kiel parto de pli vastaj malobservoj de fundamentaj rajtoj.

1. "Belorusio. Prezidenta elekto en klimato de timo kaj..."

"totala subpremo", la 24-an de januaro

2. Belorusio: Neniu fino videblas por la homaj-rajtoj-krizo, 24-a de januaro

3. "Belorusio. Post sia liberigo, Mikalai Statkevich estis submetita al deviga

malapero post rifuzo esti ekzilita,"

la 15-an de septembro

BELGIO

Regno de Belgio

Leĝprojekto minacas liberecon de esprimo kaj asocio. Azilpetantoj havas

Ili estis trovitaj senhejmaj kaj afganoj estis senigitaj je protekto. La malliberejaj kondiĉoj restis bedaŭrindaj. Armitransdonoj al Israelo okazis.

haltis. Fosiliaj brulaĵoj daŭre estis subvenciitaj.

KUNTEKSTO

En februaro, nova federacia registaro ekregis kaj anoncis la "plej striktan enmigradan politikon iam ajn adoptitan".

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO En julio, la Konsilio de

Ministroj aprobis leĝprojekton, kiu donas al aŭtoritatoj la povon dissolvi kaj malpermesi "radikalajn" aŭ "ekstremismajn" organizojn, tiel endanĝerigante la liberecon de asocio kaj esprimo.

En novembro, parlamentanoj enkondukis leĝprojekton, kiu rajtigas juĝistojn trudi, kiel aldonan punon, provizoran ĝeneralan malpermeson partopreni en publikaj kunvenoj por individuoj kondamnitaj pro certaj deliktoj dum manifestacioj. Ĉi tiu provizaĵo malobservis la liberecon de paca kunveno.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ

Denove ĉi-jare, la aŭtoritatoj lasis milojn da azilpetantoj – plejparte unuopaj viroj – sen ŝirmejo aŭ rimejoj en siaj

rifuzante aliron al akceptejoj. En aŭgusto, la parlamento aprobis novan leĝon malpermesantan certajn kategoriojn de homoj esti loĝigitaj en akceptejoj. La efektivigo de ĉi tiu leĝo devigis familiojn kun infanoj dormi surstrate.

Malgraŭ la severeco de la homaj-rajtoj-krizo en Afganio, la

La Oficejo de la Ĝenerala Komisararo por Rifuĝintoj kaj Sennaciaj Personoj daŭre rifuzis ajnan internacian protekton al la plimulto de azilpetantoj.

Afganoj. Inter januaro kaj novembro, nur 43.5% el ili ricevis protekton.

RAJTOJ JE LABORO

En januaro, la Belga Oficiala Gazeto publikigis apelacion prezentitan de organizoj petantaj la nuligon de la leĝo rilate al

Kontraktita sekslaboro. Ĉi tiu leĝo enhavis specifajn provizojn protektantajn la dungajn rajtojn de sekslaboristoj, inkluzive de la devo por dungantoj kunlabori kun sindikatoj kaj asocioj de sekslaboristoj.

SEKSASJ KAJ REPRODUKTASJ RAJTOJ

Politikaj partioj daŭre malhelpis parlamentan voĉdonadon pri leĝprojekto celanta plibonigi aliron al

La leĝo pri aborto celis konformigi la leĝaron al la Gvidlinioj de la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS) pri Aborto, publikigitaj en 2022. Amnestio

Internacia kaj Kuracistoj de la Mondo Belgio esprimis zorgojn pri la aliro al aborto por certaj grupoj, precipe senhejmaj kaj senpaperaj individuoj. Kvankam la rajto al medicina prizorgo estas garantiita perleĝe, sanservoj daŭre prokrastis aŭ rifuzis kuracadon, devigante iujn homojn serĉi abortojn eksterlande.

RAJTOJ DE MALLIBEROJ La problemo de troloĝateco en malliberejoj kaj kadukaj malliberejoj daŭris. La malliberuloj ne havis sufiĉan aliron al servoj

bazaj servoj, inkluzive de sanservo kaj sanitaraj instaladoj. En julio, la Parlamento aprobis la Kriz-Leĝon, kiu enkondukis provizorajn mezurojn celantajn redukti la troloĝatecon en malliberejoj.

Tamen, antaŭ la fino de la jaro, ĉi tiuj mezuroj ne solvis la problemon.

NERESPONSIBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ En januaro, la Ŝtata Konsilio suspendis la plenumon de tri armileksportaj permesiloj destinitaj al la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj. En julio, la Brusela Kortumo de Unua Instanco ordonis al la aŭtoritatoj

Flandraj aŭtoritatoj provas malhelpi pluan transiron de milita ekipaĵo destinita al Israelo.

En septembro, la registaro deklaris sin favore al plilongigo de la malpermeso de

la eksportadon kaj transiron de milita ekipaĵo al Israelo kaj argumentis por eŭropa embargo pri armiloj kaj duobla-uzaj varoj kiam la finuzanto estis militisto.

KORPORACIA RESPONSALECO En decembro, la Belga Nacia Fervoja Kompanio aljuĝis kontrakton al Construcciones y Auxiliars de Ferrocarriles (CAF) por la aĉeto de centoj da novaj fervojovagonoj, farante komencan mendon valoran je 1,7 miliardoj da eŭroj. Tamen, en septembro, la Oficejo de la Alta Komisararo pri Homaj Rajtoj (OHCHR) aldonis CAF al sia datumbazo de kompanioj implikitaj en agadoj faritaj en kontraŭleĝaj israelaj setlejoj en la okupita Cisjordanio, inkluzive de Orienta Jerusalemo.

RAJTO AL SANA MEDIO La registaro indikis en junio, ke en 2022 la Ŝtato elspezis pli ol 17,8 miliardojn da eŭroj por subvencii fosilajn brulaĵojn.

RAJTO JE VIVO KAJ SEKURECO DE LA PERSONO En aŭgusto, la eksa tunizia futbalisto Nizar Trabelsi estis resendita al Belgio fare de Usono, kie li estis kontraŭleĝe ekstradiciita en 2013. Li estis metita en areston en la centron administratan de la belgaj enmigradaj servoj. La Enmigrada Oficejo tuj ordonis al li reveni al

Tunizio, sed la Konsilio pri Fremdula Litigado suspendis ĉi tiun decidon. La aŭtoritatoj liberigis Nizar Trabelsi en oktobro laŭ ordonoj de la tribunalo.

BENIGNA

Respubliko Benino

La rajtoj je esprimlibereco kaj paca kunvenlibereco denove estis limigitaj ĉi-jare. Ondo da mortigaj atakoj fare de armitaj grupoj kaŭzis la internan delokiĝon de kreskanta nombro da homoj, el kiuj la plej multaj luktis por aliri siajn ekonomiajn kaj sociajn rajtojn. UN esprimis zorgon pri la ĝeneraligita uzo de antaŭprocesa aresto laŭ kontraŭterorismaĵ leĝoj, same kiel malbonaj kondiĉoj en malliberejoj kaj la traktado de arestitoj. Viktimoj de devigaj eldomigoj ankoraŭ atendis taŭgan kompenson.

KUNTEKSTO

La eksiganta prezidanto, Patrice Talon, publike reasertis sian engaĝiĝon ne kandidatiĝi por tria oficperiodo en 2026.

La nordo de la lando alfrontis sekurecajn minacojn. Inter januaro kaj oktobro, la beninaj armetrujoj estis celitaj de armitaj grupoj, inkluzive de la Grupo por Subteno de Islamo kaj Islamanoj, aligita kun Al-Kaida, kiu mortigis almenaŭ 82 soldatojn.

almenaŭ kvindek homoj estis metitaj en antaŭprocecan areston post malsukcesa puĉo la 7-an de decembro.

LIBERO DE ESPRIMO

La aŭtoritatoj daŭre uzis certajn provizaĵojn de la Leĝo pri Cifereca Kodo, kiuj deliktigis la disvastigon de "malveraj informoj" kaj la

"Ĉikanado per elektronika komunikado" por malhelpi la rajton je esprimlibereco¹. Benino falis de la 89-a al la 92-a loko en la Monda Indekso de Gazetara Libereco publikigita de Raportistoj Sen Landlimoj.

En januaro, la gazeto Le Patriote kaj ĝia retejo Interreta aliro estis suspendita de la Alta Aŭtoritato La Alta Aŭtoritato pri Aŭdvidaj kaj

Komunikadaj Aferoj (HAAC) aprobis la publikigon de ĉefartikolo kondamnanta "la neefikecon de la registara strategio" dum atako kontraŭ milita pozicio en la landlima regiono inter Burkino kaj la

Niĝero. Ĉi tiu suspendo estis ĉesigita en majo.

Inter la 12-a de marto kaj la 20-a de majo, la novaĵretejo Benin Web TV estis suspendita kaj ĝia ĝenerala direktoro havis sian gazetarajn karton revokita. La HAAC akuzis la amaskomunikilon pri publikigado de malprecizaj informoj en du artikoloj pri ĝi.

koncerne ĝian prezidanton.

La 5-an de junio, Julien Kandé Kansou, membro Membro de la partio La Demokratoj, li estis arestita kaj akuzita pri "ĉikanado per elektronika komunikado" kaj "publikigado de malveraj novaĵoj". Li antaŭdiris "balotan revolucion" en 2026 kaj kritikis la aŭtoritatojn.

Ĵurnalisto Comlan Hugues Sossoukpè, benina ŝtatanano konata pro sia kritika sinteno al la registaro, estis arestita la 10-an de julio en Abidjan, Eburbordo.

Li estis ekstradiciita al Benino, kie li estis akuzita de la Kortumo por la Subpremo de Ekonomiaj Krimejoj kaj Terorismo pri "incito al ribelo", "incito al malamo kaj perforto", "ĉikanado per elektronika komunikado", kaj "apologio pro terorismo". Unu el liaj kolegoj, ĵurnalisto Ali Moumouni, estis arestita ses tagojn poste kaj akuzita pri la samaj deliktoj.

La 15-an de julio, Cosme Hounsa, ĵurnalisto kaj ĉefredaktoro de la gazeto La Boussole, estis arestita de agentoj de la Nacia Centro por Ciferecaĵ Enketoj pro "ĉikanado per elektronika komunikado". Li estis liberigita du tagojn poste sed restis procesigita fine de la jaro. Antaŭ la aresto de Hounsa, La Boussole publikigis plurajn artikolojn pri jura kazo inter la tiama Ministro pri Energio, Akvo kaj Minejoj kaj lia antaŭulo.

Olivier Alloché, ĵurnalisto kaj ĉefredaktoro de la gazeto L'Événement précis, estis arestita la 9-an de oktobro post kiam li faris komentojn pri la ŝtatestro en sia Facebook-paĝo.

LIBERO DE PACA KUNVENO En marto, la opozicia partio La Demokratoj registris plurajn plendojn kontraŭ policistoj kaj lokaj elektitoj post diversaj malpermesoj de manifestacioj kaj la perforta disigo de protestoj en diversaj urboj.

RAJTOJ DE DELOKIGITAJ PERSONOJ La nombro de interne delokitaj personoj pli ol duobliĝis, ĉefe pro nova ondo de atakoj fare de armitaj grupoj en la lando. En julio, la Internacia Organizo por Migrado taksis, ke ĉi tiu nombro pliiĝis je 118 procentoj kompare kun 2024, atingante 27 294 homojn. La plej multaj interne delokitaj personoj perdis siajn enspezfontojn kaj vivis en bedaŭrindaj kondiĉoj, kun limigita aliro al siaj ekonomiaj kaj sociaj rajtoj, inkluzive de la rajtoj al manĝaĵo, akvo, sano kaj loĝado.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ En januaro, post revizio de la perioda raporto de Benino, la UN-Komitato pri la Protekto de la Rajtoj de Ĉiuj Migrantaj Laboristoj kaj Membroj de Iliaj Familioj eldonis finajn observojn, elstarigante ke, malgraŭ iu progreso en la protektado de la rajtoj de migrantoj, problemoj restas. La Komitato trovis, ke certaj provizaĵoj de la leĝo de 1986, kiu regas la juran statuson de fremduloj, estis malkongruaj kun la Konvencio.

internacia pri la protekto de la rajtoj de ĉiuj migrantaj laboristoj kaj iliaj familianoj. Li specife kondamnis la provizaĵojn koncerne la senigon de libereco

kaj la elpelo de homoj en "neregula situacio".

Dum la revizio farita de la Komitato, La registaro agnoskis malfacilaĵojn en provizado de esencaj servoj al rifuĝintoj kaj azilpetantoj en la lando. La UNHCR taksis en novembro, ke ekzistis 30 540 tiaj individuoj, el kiuj 70% estis virinoj.

RAJTOJ DE ARESTITO En januaro, raportante pri sia vizito al la lando en 2024, la Speciala Raportisto de UN pri Homaj Rajtoj kaj Kontraŭterorismo notis, ke ekde 2019, centoj da homoj estis arestitaj pro terorismo-rilataj deliktoj. Multaj el ĉi tiuj homoj estis detenitaj sen esti formale arestitaj.

akuzita. La Speciala Raportisto ankaŭ esprimis zorgon pri la kondiĉoj de aresto, kondamnante troloĝatecon, malbonajn sanitarajn kondiĉojn kaj nesufiĉan aliron al sanservo.

DEVITAJ ELDOMIGOJ En februaro, la Nacia Agentejo pri Teroj kaj Nemoveblaĵoj lanĉis publikan alvokon invitante tiujn, kiuj atendas taŭgan kompenson post devigaj eldomigoj, veni antaŭen por ke iliaj kazoj estu prilaboritaj. Miloj da familioj elmetitaj de marbordaj regionoj por turisma disvolvigo estis eble elekteleblaj. En la distrikto Fiyégnon 1 de Kotonou sole, pli ol 3 000 homoj estis elmetitaj sen kompenso ekde 2021.

1. "Benino. La ondo de atakoj kontraŭ gazetara libereco" emfazas la ŝanĝon bezonon reformi la Ciferecan Kodon," 2-a de majo

BOLIVIO

Plurnacia Ŝtato de Bolívio

Defendantoj de mediaj rajtoj

alfrontis atakojn, persekutojn kaj jurajn procesojn. Senarbarigo, incendioj kaj minado poluis la medion kaj endanĝerigis homajn rajtojn, precipe tiujn de indiĝenaj popoloj. Arestitoj suferis pro troloĝateco kaj sensekureco en malliberejoj. Masakroj riskis resti senpunaj. Feminicidoj kaj infanmortigoj estis dokumentitaj.

KUNTEKSTO

Rodrigo Paz estis elektita prezidento en oktobro. La perforto farita dum la antaŭbalota periodo rezultigis ok mortojn, inkluzive de kvar policistoj.

En decembro, la eksiganta prezidento, Luis Arce estis arestita kiel parto de korupta enketo.

La lando travivis severan ekonomian krizon, markitan de la plej alta interjara inflacio ekde 2008.

La prezo de nutraĵoj kaj bazaj necesaj akre altiĝis.

Dum sia kvara UPR, Bolívio malakceptis rekomendojn pri regularoj limigantaj civitanan spacon.

DEFENDANTOJ DE HOMAJ RAJTOJ La aŭtoritatoj ankoraŭ ne certigis la protekton de defendantoj de homaj rajtoj, kiuj daŭre estis submetitaj al minacoj, persekutado kaj atakoj.

Tiuj celis specife indiĝenajn kaj kamparanajn loĝantarojn, kiuj defendis la teritorion, teron kaj medion kontraŭ la negativaj efikoj de minado kaj hidrokarbid-rilataj agadoj.

La krimigo de defendo la medio pliboniĝis. Dek du homoj, kiuj laboris por protekti la

La Nacia Rezervejo de Naturprotektado kaj Flaŭro Tariquía estis akuzita. Laŭ la oficejo de la Ombudsmano, ĝi ankaŭ estis celo de jura timigado, ĉikanado kaj minacoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Klimata ŝanĝo intensigis senarbarigon, incendiojn kaj ŝanĝojn en pluvokvantoj, kiuj nur pliseverigis akvomankojn kaj malfortigis ekosistemojn, nutrajsekurecon kaj la rajton al akvo.

Laŭ civilaj sociaj organizaĵoj, Ekstraktaj agadoj poluis la akvon kaj malobservis homajn rajtojn. Studo farita de la Bolívia Dokumentada kaj Informa Centro, en kunlaboro kun aliaj institucioj, rivelis, ke indiĝenaj virinoj en Amazonio

Ili prezentis altajn nivelojn de hidrargo en siaj korpoj, konsekvenco de konsumado de fiŝoj poluitaj de minado. El la 10 homoj en ĉi tiu studo, naŭ havis nivelojn pli altajn ol la maksimuma rekomendita nivelo, kaj tri el kvar prezentis kardiovaskulan riskon.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ Ekstraktadprojektoj daŭre disvolviĝis sur la teritorioj de indiĝenaj popoloj, sen konsulti ilin, aŭ laŭ proceduroj kiuj ne respektis la kriteriojn de libera, antaŭa kaj informita konsento.

RAJTOJ DE ARESTITOJ

La servoj de la Defendanto de Rajtoj havas Oni atentigis pri la troloĝateco en malliberejoj. La lando havis pli ol 33 000 malliberigitajn homojn, por proksimume 16 000 lokoj. Mankoj ankaŭ estis raportitaj en la kampoj de sano, nutrado kaj sekureco. En septembro, 15 perfortaj mortoj estis registritaj en malliberejoj.

RAJTO AL JUSTA PROCESO La sendependeco de la juĝistaro restis fonto de zorgo. La oficejo de la prokuroro akuzis membrojn de reto de juĝistoj, advokatoj kaj ŝtatoficistoj pri korupto, influkomercado kaj organizita krimo pro tio, ke ili provis forigi magistratanon. Antaŭ la fino de la jaro, kvar el ili, inkluzive de eksministro, estis arestitaj.

SEMPUNECO

La Interamerika Komisiono pri Homaj Rajtoj kaj la Oficejo pri Homaj Rajtoj esprimis zorgojn pri la masakroj de Senkata kaj Sacaba.

riskis resti senpuna. La procedoj iniciatitaj kontraŭ membroj de la polico kaj la armeo procesigitaj pro gravaj homaj-rajtaj misuzoj faritaj en

La kadro por ĉi tiuj masakroj en 2019 estis deklarita nula kaj malvalida en septembro. Bolivio ankoraŭ ne subskribis aŭ ratifis la Konvencion de Ljubljano-Hago.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ La oficejo de la prokuroro registris 81 feminicidiojn kaj 29 infanmortigojn. Leĝo n-ro 1639, kiu malpermesas la fruan geedziĝon de personoj sub 18 jaroj, ekvalidis en septembro. Ĝis tiam, la praktiko de infangeedziĝo ekspozis knabinojn al perforto, fruaj gravedecoj kaj forlaso de la lernejo.

BOSNIO-HERZEGOVINO

Bosnio kaj Hercegovino

En Respubliko Srpska, homaj-rajtoj-defendantoj, civilsociaj aktivuloj kaj sendependaj ĵurnalistoj alfrontis ekstreme malamikan medion. Romaĵoj kaj homoj, kiuj ne identiĝis kiel apartenantaj al unu el la tri konsistigaj popoloj de la lando, daŭre estis viktimoj de diskriminacio.

La Federacio de Bosnio kaj Hercegovino adoptis leĝojn agnoskantajn femicidiojn kaj plifortigante punojn por krimintoj de hejma perforto. Tamen, jura protekto por viktimoj ne estis la sama ĉie en la lando. Kelkaj homoj daŭre neis la genocidon kaj gloris kondamnitajn militkrimulojn.

KUNTEKSTO

Bosnio kaj Hercegovino restis politike malstabila.

En februaro, la aŭtoritatoj de Respubliko Srpska adoptis leĝojn malpermesantajn ŝtatajn instituciojn, inkluzive de la polico kaj la juĝistaro, interveni ene de sia teritorio. La Konstitucia Kortumo de Bosnio kaj Hercegovino provizore suspendis kelkajn el ĉi tiuj leĝoj kaj deklaris aliajn kontraŭkonstituciaj.

En aŭgusto, tiu sama instanco kondamnis La prezidanto de la Serba Respubliko, Milorad Dodik, estis kondamnita al unu jaro da malliberejo kaj sesjara malpermeso plenumi publikan oficon pro malobservo de decidoj faritaj de la Alta Rezentanto de Unuiĝintaj Nacioj en Bosnio kaj Hercegovino. La oficperiodo de Dodik oficiale finiĝis en aŭgusto, kaj eksterordinaraj prezidantaj elektoj okazis en la Serba Respubliko en novembro.

La Nacia Asembleo de Serba Respubliko (ANRS) malakceptis la decidon de la kortumo kaj decidis okazigi referendumon por demandi siajn civitanojn ĉu ili akceptas la verdikton de la kortumo kaj la finon de la oficperiodo de Milorad Dodik. La Eŭropa Unio (EU) deklaris, ke submeti kortuman decidon al referendumo estas "kontraŭe al la jurŝtato".

la aŭtoritatoj decidis prokrasti la referendumon ĝis 2026.

En septembro, la Konsilio de Ministroj de Bosnio kaj Hercegovino finfine adoptis la EU-Reformprogramon por 2024-2027, tiel evitante perdon de plia parto de financado laŭ la EU-Kreskoplano por la Okcidentaj Balkanoj.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ ASOCIADO Homaj-rajtoj-defendantoj, aktivuloj de la civila socio kaj sendependaj ĵurnalistoj ofte estis submetitaj al vortaj minacoj, interreta kaj senreta perforto, kaj agresemaj kaj longedaŭraj kalumniokampanjoj, inkluzive de altrangaj ŝtataj oficistoj - precipe en la Serba Respubliko.

En marto, la Nacia Asocio de Respubliko Serba (ANRS) adoptis la Leĝon pri Speciala Registrado de NROj kaj Publikigo de Iliaj Agadoj, kiu postulis, ke neprofitcelaj organizaĵoj registriĝu en speciala registro, submetis ilin al pliigita jura ekzamenado, kaj permesis, ke ili estu klasifikitaj kiel "agentoj sub eksterlanda influo". La ANRS ankaŭ aldonis novan delikton al la Krimea Kodo de Respubliko Serba: "malsukceso plenumi aŭ efektiviigi la decidojn de la institucioj kaj organoj" de Respubliko Serba. Laŭ civilaj sociaj grupoj, ĉi tiu amendo reprezentis gravan minacon al la esprimlibereco. En majo, la Konstitucia Kortumo de Bosnio kaj Hercegovino deklaris ambaŭ leĝojn kontraŭkonstituciaj.

Laŭ la Speciala Raportisto de Unuiĝintaj Nacioj pri la situacio de homaj-rajtoj-defendantoj, ĉi tiuj mezuroj estis parto de "konscia politiko" celanta malleĝitimigi ajnan kritikon de la reganta partio kaj "plue demonigi kaj malfortigi la civilan socion".

En aŭgusto, ĵurnalistoj Nataša Miljanović Zubac estis arestita kaj nelonge arestita por "likado de sekretaj informoj".

Ŝi afiŝis mesaĝojn en sociaj retoj akuzante membrojn de la polico kaj la juĝistaro pri korupto kaj krimaj agoj. Tamen, la Kortumo de Bosnio kaj Hercegovino decidis, ke ne ekzistas kialo suspekti, ke Nataša Miljanović Zubac faris ĉi tiun delikton.

DISKRIMINACIO

En marto, la ANRS adoptis amendojn al la Krimekodo de Respubliko Srpska forigante la terminon "seksa identeco" el la listo de protektitaj karakterizaĵoj en

La artikoloj krimigas rasismoparoladon kaj rasismokrimojn. Civilsociaj grupoj avertis, ke ĉi tiuj ŝanĝoj malfortigos ekzistantajn jurajn protektojn.

En septembro, delegacio de la Konsilio Reprezentantino el Eŭropo vizitis Bosnion kaj Hercegovinon por diskuti la efektiviĝon de pluraj verdiktoj de la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj. Ŝi konkludis, ke la aranĝoj pri potencdivido de la lando estis diskriminaciaj. Homoj, kiuj ne identiĝis kiel apartenantaj al unu el la "konstituantaj popoloj" de la lando (bosnianoj, kroatoj aŭ serboj), daŭre estis senhavaj de politika reprezentado.

En aprilo, la aŭtoritatoj kaj grupoj de la Civilsociaj organizaĵoj lanĉis konsulton pri la Inkluziva Agadplano socia plano por romaĵoj 2026-2030, sed antaŭ la fino de la jaro, neniu konkreta progreso ankoraŭ estis farita.

PERFORTO KONTRAŬ VIRINOJ KAJ KNABINOJ En marto, la Parlamento de la Federacio de Bosnio kaj Hercegovino adoptis la Leĝon pri Protekto kontraŭ Hejma Perforto kaj Perforto kontraŭ Virinoj, kiu celis plifortigi preventadon, establi pli fortajn protektajn mezurojn kaj plibonigi subtenon por viktimoj de perforto.

Organizaĵoj por virinaj rajtoj bonvenigis la rimedon, sed avertis, ke por plene efektiviĝi ĝin, pli da konsciigo kaj trejnado estas necesaj por tiuj respondecaj pri devigado de la leĝo.

En junio, post monatoj da kampanjado fare de virinaj rajtoj-organizaĵoj, la Parlamento de la Federacio de Bosnio kaj Hercegovino ŝanĝis la Krimekodon por oficiale rekonii feminicidon kiel apartan krimon kaj por antaŭvidi pli severajn punojn por krimintoj.

Malgraŭ la observita progreso, viktimoj ne profitis de la sama jura protekto kaj ne havis aliron al la samaj rajtoj depende de sia regiono.

Interreta perforto celanta virinojn signife pliigis. La Konsilio de Eŭropo alvokis la aŭtoritatojn duobligi siajn klopodojn por reformi la juran kaj institucian kadron por kontraŭbatali ciferecan perforton.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ Dum Bosnio kaj Hercegovino festis la 30-an datrevenon de la genocido de Srebrenico, politikaj gvidantoj en Respubliko Srpska daŭre publike neis la genocidon kaj militkrimojn faritajn, kaj gloris tiujn kondamnitajn pro ĉi tiuj abomenaĵoj.¹

En majo, la bosnia kortumo kondamnis Vojin Pavlović, estron de NRO bazita en la Serba Respubliko, al du jaroj kaj duono en malliberejo pro incitado al malamo, ĉar li neis la genocidon de Srebrenico kaj laŭdis kondamnitajn militkrimulojn. Ĉi tio estis la unua kondamno pro genocida neo de kiam la Alta Reprezentanto de UN trudis leĝon pri la afero en 2021.

Pli ol 7 500 homoj ankoraŭ mankis ekde la milito de 1992-1995.

1. "Bosnio kaj Hercegovino. La 30-a datreveno de la masakro Srebrenica estas "dolora memorigilo pri historio", 10-a de julio

BOTSVANO

Respubliko de Bocvano

Severaj mankoj de esencaj medikamentoj kaŭzis publiksan sanan krizon. Novaj leĝoj minacis pligrandigi la povon de la aŭtoritatoj reguligi retajn servojn kaj la uzon de la interreto. Rajtoj je esprimlibereco kaj paca kunveno estis limigitaj. Seksbazita perforto restis ĝeneraligita.

Kaj geedza seksperforto ankoraŭ ne estis malpermesita. La mortopuno restis valida.

KUNTEKSTO

Post la elektoj de oktobro 2024 kaj la surtroniĝo de Duma Boko al la prezidanteco, la partio Koalicio por Demokratia Ŝanĝo formis registaron, finante jardekojn da unupartia reĝimo regata de la Bocvana Demokrata Partio.

La aŭtoritatoj translokigis malakceptitajn azilpetantojn de la rajto je azilo de arestcentro en Francistown al la rifuĝejo Dukwi, kie aliro al laboro kaj servoj estis limigita.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ En aŭgusto, prezidanto Duma Boko deklaris nacian publiksanan krizon post la kolapso de la medicina provizoĉeno, kiu kaŭzis severajn mankojn de esencaj medikamentoj en publikaj sancentroj kaj hospitaloj, inkluzive de kuracadoj por kancero, diabeto, tuberkulozo kaj certaj seksaj, reproduktaj kaj mensaj sanproblemoj. Ĉi tiu krizo sekvis monatojn da grandaj ŝuldoj de la registaro al privataj provizantoj kaj pli larĝajn financajn premojn rilatajn al la malrapidiĝo en la diamanta sektoro. Ne-urĝaj kirurgioj estis prokrastitaj, la registaro anoncis krizfinancadon de 250 milionoj da bosvanaj pulaĵoj (ĉirkaŭ 18 milionoj da usonaj dolaroj) por reprovizi saninstalaĵojn, kaj la militistaro estis deplojita por helpi kun la distribuado.

Tamen, la mankoj ne estas solvitaj.

ESPRIMLIBERECO En aŭgusto, la Parlamento adoptis la Leĝon pri Ciferecaj Servoj kaj la Leĝon pri Cibersekureco. Ĉi tiuj du tekstoj centralizis la kontrolon de la cifereca sektoro en la manoj de la ekzekutivo sen provizi fortikajn kaj sendependajn protektojn por protekti la

rajtojn je respekto de privata vivo kaj libereco de esprimo.

Bocvano rangis 81- a el 180 en la Monda Libereca Indekso.

La raporto pri gazetaro en 2025, publikigita de Raportistoj sen landlimoj, deklaris, ke ĵurnalistoj suferis malpli da gravaj malobservoj de siaj rajtoj, sed ke multaj obstakloj ankoraŭ malhelpis ilian laboron.

LIBERO DE PACA KUNVENO

La 8-an de aŭgusto, la polico rifuzis permesi manifestacion organizitan en Gaborono, la ĉefurbo, de organizaĵoj aligitaj kun la movado Student Power Botswana. La studentoj volis liveri [dokumentojn/objektojn] al la ministerio.

Peticion prezentis dungitaro de pli alta edukado, postulante plialtigon de siaj monataj poŝmonoj konforme al la kreskanta vivkosto. La polico asertis, ke la manifestacio ne kongruas kun alia evento. Semajnon poste, alia provo sendi la peticion estis arbitre blokita.

Seksbazita perforto, aparte ofta, estis deklarita nacia krizo fare de la instancoj de Unuiĝinta Nacioj. Dume, la aŭtoritatoj ne efike protektis virinojn kaj knabinojn. Aparte, la leĝo ne krimigis geedzan seksperforton.

MORTPUNO

Mortpuno restis valida en Bocvano. Dum la kvara sinsekva jaro, neniu ekzekuto okazis, sed pluraj viroj ankoraŭ estis sub mortkondamno.

Lokaj NRO-oj publike postulis oficialan moratorion pri ekzekutoj, celante la kompletan forigon de la mortopuno.

BRAZILIO

Federacia Respubliko de Brazilo

La malriĉecoprocento konsiderinde malpliiĝis, ĉefe pro enspeztransigaj politikoj, sed strukturaj malegalecoj daŭris kaj la ekzercado de certaj rajtoj estis malhelpita.

Vundeblaj loĝantaroj, precipe nigruloj kaj malriĉaj homoj, estis misproporcie trafitaj de ekstremaj veterokazaĵoj.

La adopto de nova media leĝo kaj aliaj leĝdonaj tekstoj pliseverigis la malboniĝon de mediaj politikoj kaj teritoriaj rajtoj.

Indiĝenaj popoloj kaj tradiciaj komunumoj. Perforto

Perforto kontraŭ homaj-rajtaj defendantoj intensiĝis, precipe kontraŭ mediaktivuloj kaj aktivuloj por la rajtoj de indiĝenaj popoloj kaj quilombolaj komunumoj (posteuloj de sklavoj organizitaj en komunumojn). Polica perforto daŭre okazis ĉi-jare, misproporcie influante nigrulojn. Perforto kontraŭ GLAT-uloj kaj seksbazita perforto, inkluzive de la femimortigoj de nigraj virinoj, restis grava zorgo. Malfacilaĵoj aliri justecon, precipe en kazoj de polica perforto, daŭre subfosis ŝtatan respondecon.

KUNTEKSTO

Eksprezidento Jair Bolsonaro estis kondamnita al 27 jaroj kaj tri monatoj.

malliberigo pro puĉo, kaj kunordigitaj kampanjoj en sociaj retoj montris pliigitan subtenon por aŭtoritatismo. Kiam la Federacia Supera Kortumo decidis, ke lia kondamno estas definitiva, Jair Bolsonaro komencis servi sian malliberecan punon en novembro, komence en fermita instalaĵo.

ĉefsidejo de la federacia polico en la ĉefurbo, Brasilia. En ĉi tiu kunteksto, streĉiĝoj erupciis en la Kongreso, kie oficiroj de la leĝdona polico forpelis ĵurnalistojn kaj atakis parlamentanojn dum debatoj la 9-an de decembro. Iniciatoj

Leĝdonaj klopodoj por redukti la punon de la eks-prezidanto kaj reekzameni lian respondecon en la koncernaj okazaĵoj gajnis terenon, malgraŭ forta socia mobilizado favore al lia kondamno.

Virinoj, indiĝenaj homoj, kaj transgenuloj, kiuj servis en la Kongreso, estis celitaj per mizoginaj, rasismaj kaj transfobiaj atakoj, rivelante la malfortikecon de ekzistantaj instituciaj mekanismoj fronte al politika perforto bazita sur sekso, raso aŭ seksa orientiĝo.

La 30-a Konferenco de Unuiĝintaj Nacioj pri Klimata Ŝanĝiĝo, okazinta en Belém, metis la urbon en la centron de tutmondaj klimataj novaĵoj, direktante atenton al sociaj agoj pledantaj por klimata justeco, justa energia transiro kaj kompensoj en kazoj de media rasismo. Malgraŭ ĉi tiuj fortaj postuloj, la oficialaj intertraktadoj rezultigis nur mizeran progreson direkte al justa transiro. Dum la kontribuo de homoj de afrika deveno al klimata agado kaj solvoj por justa transiro estis agnoskita por la unua fojo, financado por kompenso pro perdo kaj damaĝo ne estis sufiĉe pliiĝita ĉe la Konferenco, kaj neniu klara engaĝiĝo estis farita por fini la uzon de fosiliaj brulaĵoj.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ

Malriĉeco kaj malegaleco en Brazilo atingis siajn plej malaltajn nivelojn en 30 jaroj danke al la plifortigo de redistribuaj politikoj kaj enspeztransigaj programoj. Tamen, ĉi tiuj politikoj kaj la ministerioj respondecaj pri sociaj aferoj estis trafitaj de signifaj buĝetreduktoj, precipe malprofite al

loĝantoj de marĝenigitaj kvartaloj kaj loĝantaroj de periurbaj areoj.

Profundaj malegalecoj daŭris rilate al alirola edukado, reteno en la lerneja sistemo, kaj la kvalito de instruado. Laŭ datumoj de la daŭranta nacia domanara enketo publikigita en septembro, antaŭ 2024, nur 50% de plenkreskuloj de afrika deveno finis sekundaran edukadon.

Deviga bazinstruado, kompare kun 63.4% de blankaj plenkreskuloj. Analizo de UNICEF publikigita en januaro rivelis, ke almenaŭ 1.17 milionoj da brazilaj infanoj spertis interrompon de lernado pro ekstremaj veterokazaĵoj en la sama jaro. Krome, la Brazila Forumo pri Publika Sekureco indikis, ke interrompoj al la lerneja kalendaro pro ekstrema perforto (pafadoj, minacoj de atakoj kaj policoperacioj) pliiĝis je proksimume 245% inter 2021 kaj 2023.

Alirola drinkakvo restis problemo de grandeco en pluraj regionoj de la lando. Laŭ raporto de Instituto Trata Brasil pri alirola traktita akvo kaj sanitaraj servoj, la plej grandaj bezonoj koncentriĝis en la nordaj kaj nordorientaj regionoj de la lando, kie la kovro de akvorilataj servoj estis multe pli malalta ol en la sudaj kaj sudorientaj regionoj.

RAJTO AL SANA MEDIO

Kiel parto de la agoj faritaj de la ŝtato por kontraŭbatali la klimatan krizon, mediaj monitoradmekanismoj kaj

Konservadaj politikoj estis efektivigitaj en kelkaj regionoj. Unu el la ĉefaj mezuroj estis la adopto de la Nacia Civila Protekto kaj Defendo-Plano por kontraŭbatali ekstremajn veterajn eventojn.

Laŭ la Nacia Esplorinstituto Laŭ spacaj datumoj (INPE), la senarbarigaj indicoj en Amazonio denove malaltiĝis en 2025, atingante iujn el la plej malaltaj niveloj de kiam datumoj komencis esti registrataj. En Cerrado, ĉi tiuj indicoj ankaŭ malpliiĝis jam la duan jaron.

sinsekve. Tamen, senarbarigo restis signifa en ambaŭ biomoj.

Aliaj ekosistemoj, kiel ekzemple la Caatinga kaj ĝiaj transiraj zonoj, daŭre estis sub intensa premo. Severaj mediaj damaĝoj kaj incendioj

detruaj efikoj estis observitaj, reflektante teruzan ŝablonon kiu restis bazita sur la vastiĝo de agrikultura tero kaj la degenero de la natura medio. Laŭ INPE kaj aliaj specialigitaj organizaĵoj, senarbarigaj indicoj kaj la alta nombro de

Arbaraj incendioj daŭre minacas ekosistemojn esencajn por reguligi la tutmondan klimaton.

Katastrofoj rilataj al klimata ŝanĝo havis neproporciajn efikojn sur vundeblajn loĝantarojn pro iliaj cirkonstancoj kaj loĝado en areoj

periferiaj areoj, en ĉiuj regionoj de la lando. Ili plimalbonigis antaŭekzistantajn sociajn malegalecojn kaj intensigis ripetigantajn formojn de media rasismo, precipe kontraŭ nigrujoj, indiĝenaj homoj kaj malriĉaj homoj.

Akvomankoj, pluvokvantaj deficitoj, terglitito, ŝtormoj, inundoj, varmondoj kaj sekecoj estis registritaj. Analizoj publikigitaj dum la jaro de la Nacia Centro por Monitorado kaj Avertito pri Naturaj Katastrofoj (CEMADEN) indikis pliiĝon en la ofteco kaj intenseco de ekstremaj veterokazaĵoj ligitaj al forta pluvokvanto kaj longedaŭraj sekecoj, kun 3 620 katastrofaj alarmoj kaj proksimume 1 690 okazaĵoj registritaj en 2024.

La Monda Meteologia Organizaĵo avertis, ke la tutmonda varmigiĝo intensigas ekstremajn veterajn eventojn tutmonde kaj, laŭ CEMADEN, Brazilo jam eniris la "epokon de ekstremoj", kio tradukiĝas al kreskanta risko de homaj, ekonomiaj kaj sociaj perdoj koncentritaj en historie marĝenigitaj teritorioj.

Unu jaron post la inundoj en la ŝtato Rio Grande do Sul, kiuj reprezentis la plej grandan hidrologian katastrofon iam registritan en ĉi tiu

En la ŝtato, malpli ol 25% el la mezuroj planitaj en la Rio Grande Plan, la ŝtata programo por rekonstruo, adaptiĝo kaj klimata rezisteco kreita en 2024, estis efektivigitaj. Publikaj politikoj prioritatis infrastrukturrekonstruon, dum la loĝantaroj restis eksponitaj al novaj ekstremaj veterokazaĵoj.

La adopto de la Ĝenerala Leĝo pri Mediaj Permesiloj (Leĝo N-ro 15.190/2025) pligravigis minacojn al homaj rajtoj, precipe la rajton al sana medio, per racio de licencaj proceduroj, escepto de eble poluantaj projektoj de licencaj postuloj aŭ submeto de ili al simpligitaj procezoj, kaj reduktio de protektoj por Indiĝenaj kaj Tradiciaj Popoloj. Superante 52 el la 63 prezidentaj vetooj kontraŭ la leĝo, la Kongreso plilarĝigis la bazojn por licencaj esceptoj, mallongigis la templimojn por projektaj taksoj, kaj limigis socian partoprenon kaj la amplekson de interveno por lokaj mediprotektaj agentejoj.

La prezidanto, Luiz Inácio Lula da Silva, ordonis en decembro la disvolvon de nacia vojmapo por la laŭgrada forigo de fosiliaj brulaĵoj, sed la registaro daŭre rajtigis novajn projektojn en kritike gravaj ekosistemoj. Paralele, projektoj faciligantaj minadon sur indiĝenaj teroj daŭre estis revizitaj, kaj la borado de naftoesplora puto estis rajtigita en la baseno Foz do Amazonas situanta en la

regiono nomata la Ekvatora Marĝeno.

La borpermesilo je la nivelo de

la riverbuŝo, kvankam naftoespluatado jam delonge kaŭzis sociajn kaj mediajn damaĝojn en la golfo de

Guanabara (Ŝtato Rio-de-Janeiro) plifortigis la persiston de ekstrakta modelo bazita sur la uzo de fosiliaj brulaĵoj.

fosiliaj brulaĵoj. Ĉi tiu decido kontraŭis justan kaj homaj rajtan energian transiron, kaj kontribuis al la kreado

de "oferitaj zonoj" en la ekspluatataj teritorioj.

RAJTOJ DE INDIĜENAJ POPOLOJ Dum COP30, la federacia registaro kompletigis la finan etapon de la oficiala rekonprocezo, per la ratifiko de kvar indiĝenaj teritorioj, kaj publikigis 10 dekretojn rilatajn al la limigo de novaj teritorioj.

Entute, 20 proceduroj pri terlimado estis malŝlositaj.

Kontraŭleĝaj terokupadoj, perfortagoj rilataj al terdisputoj, kaj armitaj atakoj daŭris en areoj kie la agroindustria sektoro kreskis, precipe trafante la komunumojn Guarani-Kaiowá (ŝtato Mato Grosso do Sul), Avá Guarani du Paraná (ŝtato Paraná), kaj Pataxó.

Hã-hã-hãe (Ŝtato Bahio). Kontraŭleĝaj okupadoj kaj terakaparadoj, same kiel kontraŭleĝaj minado-agadoj, ankaŭ estis raportitaj sur jam difinitaj indiĝenaj teroj, precipe en Amazonio (teritorioj Yanomami, Kayapó, Munduruku kaj Sararé).

Celado de minacoj kaj atakoj
Indiĝenaj gvidantoj konsiderinde pliiĝis. Inter la kazoj de ekstrema perforto registritaj en 2025 estis la hommortigo kaj senkapigo de Everton Lopes Rodrigues, juna Avá

La mortigo de gvaranianoj el Paraná, en la municipo Guaira (ŝtato Paraná), kaj la murdo de Vicente Fernandes Vilhalva, gvarania-kajovaa gvidanto, dum atako fare de armitaj individuoj sur la reakirita teritorio Pyelito Kue, en la municipo Iguatemi (ŝtato Mato Grosso do Sul). Ĉi tiuj eventoj okazis dum la ŝtatoj Paraná, Mato Grosso do Sul kaj Bahia, inter aliaj, spertis persistan perforton rilatan al teritoriaj disputoj, inkluzive de minacoj, noktaj atakoj, krimfajroj kaj persekutado celanta gvidantojn de indiĝenaj komunumoj.

Interkonsento atingita en marto inter la federacia registaro, la kompanio Itaipu Binacional kaj la Avá Guarani popolo de

Paraná planis riparajn mezurojn kaj la asignon de rimedo destinitaj por

terakiro, post jardekoj da homaj-rajtaj misuzoj ligitaj al la

konstruado de akvoelektra centralo.

Kelkajn monatojn poste, la brazila ŝtato kaj la kompanio malfrutempe pardonpetis pro la faritaj perfortagoj.

Tiu simbola kaj konkreta paŝo antaŭen estis bonvenigita, sed indiĝenaj popoloj daŭre kondamnis la neadekvatecon de la adoptitaj mezuroj fronte al ĉiam pli signifaj teritoriaj perdoj kaj la persisto de minacoj, premoj kaj kontraŭleĝaj okupadoj sur iliaj teroj en diversaj regionoj de la lando.

La rajtoj de la

komunumoj de kilomboloj estis parte agnoskitaj laŭleĝe, kaj tribunalaĵaj verdiktoj reasertigis la ŝtatan devon antaŭenigi la procedurojn por identigi kaj limi siajn teritoriojn kaj asigni tertitolojn. En marto, la Interamerika Kortumo pri Homaj Rajtoj kondamnis Brazilon pro malobservoj de la teritoriaj rajtoj de 171 komunumoj de kilomboloj en la municipo Alcântara (Ŝtato Maranjo) kaj ordonis la donadon de tertitoloj kovrantaj proksimume 78 000 hektarojn, kune kun aliaj mezuroj por kolektiva kompenso.

Malgraŭ tio, la komunumoj de kilomboloj alfrontis intensiĝon de fizika, simbola kaj struktura perforto. La manko de efikaj politikoj por teritoria demarkacio kaj protekto eternigis la vundeblecon de ĉi tiuj komunumoj kaj la mankon de restariga justeco. Minacoj kontraŭ iliaj gvidantoj pliiĝis, ofte ligitaj al agraraj konfliktoj kaj provoj de kontraŭleĝa terproprigo.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

Nova nacia plano por la protekto de homaj-rajtaj defendantoj estis aprobita, plifortigante la devon de la ŝtato adopti ampleksan fizikan, psikosocian kaj

jura protekto por individuoj kaj komunumoj en danĝero.

Tamen, atakoj, minacoj kaj grava perforto celantaj homaj-rajtoj-defendantojn, precipe tiujn, kiuj laboras pri mediaj rajtoj, kilombolajn komunumojn, kaj indiĝenajn kaj komunumajn gvidantojn en kunteksto de

La teritoria konflikto daŭris. Oni raportis pri hommortigoj, atakoj, mortminacoj kaj kazoj de krimaj procesigoj.

En novembro, Antônia Ferreira dos Santos kaj Marly Viana Barroso, homaj-rajtoj-defendantoj kaj babasu-nuksorikoltistoj, 53- kaj 71-jaraĝaj respektive, estis mortigitaj en la municipo Novo Departamento (Ŝtato Pará) en kunteksto de teritoria konflikto kaj defendo de tradiciaj vivmanieroj.

En novembro, la Ĉambro de Deputitoj aprobis la Interkonsenton de Escazú, kiu tamen ankoraŭ ne estis ratifita antaŭ la fino de la jaro pro prokrastoj en la proceduro antaŭ la Senato.

Homaj-rajtaj organizaĵoj Homaj-rajtaj aktivuloj akuzis la subŝtatan registaron de Pará pri misuzo de la programo por protekto de homaj-rajtoj-defendantoj por monitori indiĝenajn kaj komunumajn gvidantojn, inkluzive de parlamentanoj.

La juraj procedoj komencitaj en la kunteksto de altprofilaj kazoj de perforto kontraŭ homaj-rajtoj-defendantoj

Kazoj pri homaj rajtoj, kiel ekzemple la hommortigoj de Marielle Franco, Anderson Gomes, Maria Bernadete Pacífico ("Patrino Bernadete"), Bruno Pereira, kaj Dom Phillips, estis en diversaj stadioj de enketo kaj proceso kaj ankoraŭ ne atingis finan decidon. En la kazo de Marielle Franco kaj Anderson Gomes, la proceso kontraŭ la supozeblaj plancerboj de iliaj atencoj estis en sia fina fazo, kaj la proceso antaŭ la Unua Ĉambro de la Federacia Supera Kortumo estis planita por februaro 2026, preskaŭ ok jarojn post kiam la krimoj estis faritaj.

En la kazo koncerne Maria Bernadete Pacífico, la Kortumo de Bahio ankaŭ fiksas februaron 2026 por la okazigo de

Aŭdienco antaŭ ĵurio por juĝi la akuziton, du jarojn post la murdo de ĉi tiu virino.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO Denove ĉi-jare, la publika sekureca politiko estis markita de polica perforto. Laŭ la Brazilia Jarlibro pri Publika Sekureco kaj organizaĵoj kiel la Instituto Democracia em Xequê, la polico mortigis averaĝe 17 homojn ĉiutage en 2024, reprezentante jaran totalon de pli ol 6 200 mortoj. Tiel, Brazilo ankoraŭ rangas inter la landoj en la mondo kun la plej alta mortoprocento pro...

polica perforto estis la plej alta.

Laŭ la Brazilia Sekureca Jarlibro Laŭ publikaj figuroj publikigitaj en julio, la nigra loĝantaro daŭre reprezentis la plimulton de viktimoj de mortiga polica perforto: en 2024, proksimume 82% de la homoj mortigitaj dum policaj intervenoj estis nigruloj, dum nigruloj reprezentis proksimume 55.5% de la tuta loĝantaro.

Je la institucia nivelo, juraj decidoj rilataj al la protekto de fundamentaj konstituciaj valoroj kontraŭ la agoj de publikaj aŭtoritatoj - faritaj precipe post apelacio pro nerespekto de la fundamenta principo (ADPF) 635 (konata kiel "ADPF das favelas") aŭ 709 - plifortigis la respondecon de la ŝtato pri perforto farita de agentoj de la sekurecaj servoj kaj rilata al la protekto de vundeblaj loĝantaroj.

Tamen, tiuj decidoj ne estis efektivigitaj. En januaro, operacio en la kvartaloj Alemão kaj Penha de Rio-de-Ĵaneiro rezultigis dekojn da mortoj kaj interrompis la ĉiutagan vivon en tiuj faveloj, kaj kazoj de eksterkortumaj mortigoj kaj malhelpo de ambulanca trafiko ankaŭ estis raportitaj. En la urbo San-Paŭlo, mortoj kaŭzigitaj de membroj de la milita polico deĵoranta altiĝis al 672 en 2025, kun pli okulfrapa pliiĝo en la dua duono de la jaro post la adopto de nova polico.

korpo-surmetita fotila modelo ofertanta pli limigitan vidkampon.

En majo, milita polica operacio

La pafado en la distrikto Pantanal de la urbo Macapá (ŝtato Amapá) rezultigis la morton de sep junuloj revenantaj de futbala matĉo, inkluzive de 14-jaraĝa knabo, post pafoj al la veturilo en kiu ili veturis.

En oktobro, Operation Contenção, gvidis La operacio en la faveloj Penha kaj Alemão fare de 2 500 membroj de la civila kaj milita polico rezultigis 121 mortojn, inkluzive de kvar policistoj. Ĉi tiu operacio, konsiderata la plej mortiga en la historio de la ŝtato Rio-de-Ĵaneiro, estis markita de kazoj de eksterjuĝaj mortigoj, domtraserĉoj, malrespekto de protokoloj pri konservado de krimlokoj, kaj misproportia uzo de forto en dense loĝata areo, laŭ raportoj.

Iom da progreso rimarkeblas en ĉi tiu rilato. de rekono de la ŝtata respondeco, ĉar homoj estis trovitaj kulpaj en pluraj altprofilaj kazoj de polica perforto.

En la urbo Fortaleza, ok oficioj de la milita polico estis kondamnitaj al longaj prizonaj punoj pro hommortigo, homprovo kaj torturo, agoj faritaj dum la masakro de Curitiba en 2015 kontraŭ loĝantoj de pluraj antaŭurbaj kvartaloj. Pluraj oficioj estis malkondamnitaj en aparta proceso. En la kazo de João Pedro Matos Pinto, 14-jaraĝa nigra adoleskanto mortigita en 2020 ĉe sia hejmo en Rio-de-Ĵaneiro dum...

En polica operacio, la tribunaloj decidis, ke la implikitaj oficioj estu juĝataj de jurio pro murdo kun pligravigaj cirkonstancoj, post ilia malkondamno fare de pli malalta kortumo en 2024. Ĉi tiu kazo koncernis Johnatha de Oliveira Lima, junan nigran viron mortigitan dum polica interveno.

En kazo de favelo en Rio-de-Ĵaneiro, kiu implikis policiston, serio da juraj decidoj permesis la remalfermon de la enketo. Tamen, ĉi tiuj ekzemploj restis esceptaj, ĉar proksimume 98% de la enketoj celantaj policistojn estis fermitaj sen plua ago.

post tio, malpli ol 2% de polic-kaŭzigitaj mortoj rezultigis proceson.

RAJTOJ DE GLAT-OJ Aferoj rilataj al GLAT-oj gajnis videblecon, kaj juraj decidoj pilarigis la rekonon de iliaj rajtoj, kun verdiktoj de pli altaj tribunaloj plifortigantaj egalecon rilate al gepatreco, gepatra forpermeso kaj administra rekono por ne-binaraj seksaj identecoj. Samtempe, perforto kontraŭ GLAT-oj pliiĝis: la Observatorio de la Samseksema Grupo de Bahia registris 291 perfortajn mortojn.

La nombro da GLAT-uloj en Brazilo en 2024 estis preskaŭ 9% pli alta ol en 2023, kaj la Nacia Asocio de Transvestitoj kaj Transgenruloj registris pli ol 100 hommortigojn de transgenruloj dum la sama periodo, tenante Brazilon inter la landoj kun la plej altaj indicoj de perforto kontraŭ ĉi tiu loĝantaro en la mondo. Rasismokrimoj bazitaj sur seksa orientiĝo kaj socia seksa daŭre estis subesploritaj, kaj respondeco malofte estis establita en ĉi tiuj kazoj.

SEKSA KAJ GENRBAZITA PERFORTO: Progreso estis farita en

establado de instituciaj mekanismoj por protekto kaj respondiĝebleco kontraŭ seksbazita perforto. La nombro de specialigitaj policoj iom post iom pliiĝis, subtenaj retoj estis vastigitaj, kaj konsciigaj kampanjoj estis efektivitaj, montrante, ke aŭtoritatoj, iagrade, rekonis la gravecon de la problemo. Tamen, feminicidoj atingis rekordan maksimumon, kun almenaŭ 1 470 kazoj registritaj en 2025, aŭ proksimume kvar virinoj murditaj ĉiutage, iomete pliiĝo kompare kun 2024. Kontraŭ fono de persistaj rasaj malegalecoj, nigraj virinoj restis trorepresentitaj inter la viktimoj, kaj pluraj altprofilaj kazoj, kiuj...

La sekvaj eventoj kaŭzis amasajn protestojn kaj alvokojn al pli forta respondo de la aŭtoritatoj.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ La Kongreso daŭre efektiviĝis iniciatojn celantajn limigi aliron al laŭleĝa aborto. La konsidero de la Leĝprojekto n-ro 1904/2024, kiu celis egaligi aborton faritan post la 22-a semajno de gravedeco kun simpla intenca hommortigo, inkluzive de kazoj de seksperforto, ekigis amasajn mobilizojn fare de la feminisma movado kaj homaj-rajtaj organizaĵoj. Antaŭ la fino de la jaro, la leĝprojekto ankoraŭ ne estis aprobita.

SENDEPUNECO La Speciala Raportisto de Unuiĝintaj Nacioj pri la antaŭenigo de vero, justeco, riparo kaj garantioj de ne-ripetiĝo emfazis en siaj raportoj, ke struktura senpuneco kaj signifaj baroj al aliro al justeco daŭras, precipe en kazoj de eksterkurtumaj mortigoj, torturo kaj devigitaj malaperoj, malgraŭ iu sporada progreso en respondigebleco.

Leĝdonaj obstakloj kaj rezisto politikoj daŭre malhelpis certajn transirajn justecajn mekanismojn, inkluzive de provoj limigi la

politikojn de historia memoro kaj ŝanĝi la amnestian leĝon, endanĝerigante la kolektivan rajton al vero, justeco kaj kompensoj.

Aliro al justeco restis markita de profundaj malegalecoj. Laŭ datumoj de la Nacia Konsilio pri Justeco, nigruloj kaj marĝenigitaj grupoj daŭre estis tro-reprezentitaj en la prizona loĝantaro kaj sub-reprezentitaj rilate al aliro al adekvata jura reprezentado, malgraŭ iniciatoj kiel la efektiviĝo de protokoloj por konsideri rasajn kaj homaj-rajtajn aferojn en juĝaj proceduroj.

BULGARIO

Respubliko Bulgario

Gazetara libereco estis minacata de misuzaj juraj procedoj, politika premo kaj malstabilaj laborkondiĉoj. La civila socio funkciis en malamika medio, kun la enkonduko de novaj subpremaj instrumentoj, inkluzive de proponita leĝo pri "fremdaj agentoj". Organizaĵoj raportis almenaŭ 24 feminicidiojn. Tri egiptaj adoleskantoj mortis proksime al la limo post kiam oni rifuzis medicinan helpon. Romaĵoj kaj GLAT-uloj daŭre alfrontis ĝeneraligitan diskriminacion. Sistemaj fiaskoj aperis en servoj por maljunuloj kaj handikapuloj.

KUNTEKSTO:

Bulgario denove suferis la sekvojn de akvomankoj, arbaraj incendioj kaj neadekvata infrastrukturo ĉi-jare, rezultigante viktimojn kaj gravajn materiajn damaĝojn. En decembro, grandskalaj kontraŭkoruptaj protestoj kondukis al la demisio de la registaro.

ESPRIMLIBERECO En julio, la Supera Kasacia Kortumo trovis la amaskomunikilon Mediapool kaj la enketantan ĵurnaliston Boris Mitov kulpaĵoj pri kalumniado de juĝisto pro artikoloj publikigitaj en 2018, kaj ordonis al ili pagi 43 000 bulgarajn levojn (ĉirkaŭ 20 000 eŭrojn) en damaĝokompensoj kaj juraj kostoj. Raportistoj Sen Landlimoj kondamnis tion kiel "klaran SLAPP-proceson celantan silenti ĵurnalistojn."

En septembro, NRO-oj, precipe Rapida Respondo al Amaskomunikila Libereco elstarigis serion da ekonomiaj kaj politikaj interferoj, minacoj kaj misuzaj procesoj, krom

Malstabilaj laborkondiĉoj minacis sendependan ĵurnalismen.

En oktobro, membroj de la reganta koalicio enkondukis leĝprojekton, kiu trudus malliberecajn punojn kaj monopunojn al ĵurnalistoj, kiuj publikigas informojn pri la "privata vivo" de persono sen ilia konsento. La leĝprojekto ankaŭ celis rajtigi la uzon de gvatao kaj

Subaŭskultado, normale rezervita por gravaj krimoj, estis proponita por esplori ĉi tiujn novajn deliktojn. Alfrontite al forta publika opozicio, ĉi tiu leĝprojekto estis retirita.

LIBERO DE ASOCIADO Civilsociaj

organizaĵoj alfrontis malamikan medion kaj oftajn kalumniokampanjojn.¹ En februaro, la por-rusa partio Renesanco prezentis, por la kvina fojo en du jaroj, leĝprojekton pri "fremdaj agentoj". Ĉi tiu leĝprojekto celis malpermesi al organizaĵoj ricevantaj eksterlandan financadon partopreni en agadoj ene de edukaj institucioj kaj publikaj instancoj.

Novaj parlamentaj iniciatoj havas celis krei komisionon taskitan esplori individuojn kaj organizojn ricevantajn helpon de la fondajĵoj de George kaj Alexander Soros, surbaze de tio, ke ĉi tiu reto kreis la kondiĉojn

permesante la malferman, sed ankaŭ sekretan, ekzercadon de influo super la publikaj, politikaj kaj ekonomiaj procezoj de la lando.

Tiujn proponojn malakceptis la Parlamento. Grupoj de la civila socio argumentis, ke ili minacis la liberecon de asocio kaj civitanan partoprenon.

SEKSBAZITA PERFORTO

Seksbazita perforto daŭris, kaj neniu progreso estis rimarkita en la kreado de datumbazo.

centralizita sistemo permesanta ilian kalkulon. En novembro, la Konsilio de Ministroj decidis starigi mekanismon por

kunordigo por helpo kaj subteno al viktimoj de hejma perforto.

En aŭgusto, tribunalo en la urbo Plovdiv liberigis kaŭcie viron, kiu estis procesita pro atakado kaj grave vundado de sia tiam 18-jaraĝa amatino per tranĉilo.

La proceso, kiu komenciĝis en 2023, rekomenciĝis en oktobro malantaŭ fermitaj pordoj.

Organizaĵoj por virinaj rajtoj raportis almenaŭ 24 feminicidiojn okazintajn en la kunteksto de hejma perforto. La Ministerio pri Internaj Aferoj konfirmis daŭran supreniran tendencon en raportitaj kazoj.

INFANAJ RAJTOJ

La Defendanto de Rajtoj kaj la branĉo

Bulgaraj oficejoj de UNICEF raportis kazojn de perforto, inkluzive de batadoj kaj seksmisuzo, kaŭzantaj al infanoj en loĝlernejoj. Ĉi tiuj raportoj elstarigis mankon de kontrolado fare de la aŭtoritatoj, gravajn mankojn en infanprotektaj sistemoj, kaj mankon de respondiobleco por krimintoj de perforto. Malgraŭ ripetaj rekomendoj, la registaro ne sukcesis adopti efikajn kontroladajn kaj rehabilitadajn mezurojn.

DISKRIMINACIO

Romaĵoj daŭre alfrontis diskriminacion en ĉiuj kampoj, precipe en loĝado, edukado, dungado kaj sano. En aprilo, la Komisararo pri Homaj Rajtoj de la Konsilio de Eŭropo esprimis zorgon pri devigaj eldomigoj de romaĵoj en Sofio, la ĉefurbo, kie familioj estis devigitaj dormi en tendoj dum pluraj monatoj pro manko de taŭgaj loĝejoj.

GLAT-RAJTOJ

En februaro, la Eŭropa Komisiono kontraŭ Rasismo kaj Maltoleremo deklaris, ke la Bulgario ne prenis iujn ajn mezurojn por kontraŭbatali diskriminacion kontraŭ GLAT-uloj kaj, aparte, ne efektivigis nacian strategion kontraŭ maltoleremo al

ĉi tiu komunumo. Proponoj ŝanĝi la Leĝon pri Infanprotekto, celantaj malpermesi aliron al kaj disvastigon de informoj pri seksa identeco kaj esprimo, ankoraŭ atendis adopton fine de decembro. Civilaj sociaj grupoj argumentis, ke ĉi tiuj proponoj plu marĝenigus GLAT-edukistojn kaj junulojn. La Komisararo pri Homaj Rajtoj de la Konsilio de Eŭropo memorigis, ke la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj antaŭe opiniis tiajn provizaĵojn "malutilaj kaj nekongruaj kun la principoj de egaleco, plurismo kaj toleremo."

RAJTOJ DE PERSONOJ KUN HANDIKAPOJ En februaro, la homaj-rajtoj-aktivulo raportis, ke reduktaj financado kaj kapacito por sociaj servoj riskis senhavigi homojn kun handikapo, je esenca hejma prizorgo.

En aprilo, la Distrikta Kortumo de Stara Zagora decidis, ke virino kun psikosocia handikapo estis perforte enŝlosita en psikiatrian institucion kaj submetita al aliaj mezuroj, kiuj malobservis ŝian dignon kaj aŭtonomecon. La tribunalo koncedis al la viktimo

15 000 bulgaraj levoj (proksimume 7 000 eŭroj) en damaĝkompensoj. Civila socio bonvenigis la decidon, nomante ĝin "historia".

KRUELA, NEHOMA, AŬ DEGRADA TRAKTADO En junio, aŭtoritatoj malkovris, ke du privataj flegejoj en Stara Zagora funkciis kontraŭleĝe; homoj estis trovitaj tie retenitaj, sedativigitaj kaj submetitaj al nehomaj kondiĉoj. Ĉi tiuj instalaĵoj estis nomitaj "domoj"

La "hororaj" raportoj de la gazetaro ekfunkciigis enketojn pri sistemaj fiaskoj en sociala subteno kaj inspektaj mekanismoj. La mediatoro postulis reformon kaj plibonigitan kontroladon de flegejoj.

privata, kritikante la ekspluatadon de maljunuloj kaj la maldignan traktadon, kiun ili estis submetitaj.

RAJTOJ DE RIFUGITIĜINTOJ AŬ MIGRANTOJ En januaro, tri egiptaj adoleskantoj mortis proksime de la turka limo post kiam oni rifuzis al ili helpoj.

Ĉi tiu kazo denove aliris atenton. pri supozataj kontraŭleĝaj puŝoj kaj la manko de respondiĝebleco de la limpolico. Homrajtaj grupoj postulis sendependajn enketojn kaj respekton de la azilleĝo de EU.

RAJTO AL SANO

En februaro, la Eŭropa Komitato pri Sociaj Rajtoj konsideris, ke la vakcinada kampanjo de Bulgario kontraŭ COVID-19 en 2020, kiu ne prioritatis maljunulojn kaj tiujn kun kronikaj malsanoj, malobservis la rajtojn al sano kaj nediskriminacio sanktigigitajn en la Socia Ĉarto.

Eŭropa.

RAJTO AL AKVO

En aŭgusto, pluraj regionoj spertis akvomankojn, kun malpli ol tri horoj da fluanta akvo ĉiutage. Mediprotektaj organizaĵoj esprimis sian fortan zorgon.

maltrankvila pri mankoj en la apliko de mediaj normoj de EU kaj la manko de trarivebleco en risko-administradaj politikoj.

1. Bulgario: Erozio de Civilaj Liberecoj kaj Esprimlibereco,

9-a de majo

2. Захарна фабрика: хронология на една несправедливост,

la 27-an de junio

BURKINO FASO

Burkino Faso

Homaj-rajtaj misuzoj kaj perforto kontraŭ la civila loĝantaro denove okazis ĉi-jare en la kunteksto de la armita konflikto. La aŭtoritatoj

La militistaro daŭre subpremis la rajtojn je esprimlibereco kaj asociilibereco kaj gazetara libereco arestante ĵurnalistojn, suspendante amaskomunikilojn kaj NROjn, kaj efektive devigitajn malaperojn.

KUNTEKSTO

Multaj regionoj de la lando denove estis trafitaj de la armita konflikto ĉi-jare, kiu grave efikis sur la ekonomion (precipe kotonproduktadon) kaj kaŭzis internan delokiĝon. En aprilo, la militaj aŭtoritatoj anoncis, ke ili

malhelpis alian provon de puĉo.

En julio, la registaro prezentis novan administran mapon de la lando, kun redeseĝnado de provincaj limoj kaj la asignado de novaj nomoj al ili. La Loĝanta Kunordiganto de Unuiĝintaj Nacioj

estis forpelita en aŭgusto. En septembro, Burkino Faso, kune kun Malio kaj Niĝero, anoncis sian decidon retiriĝi de la Roma Statuto de la Internacia Kortumo. La Komisiono

La sendependa nacia balota instanco estis dissolvita en oktobro.

FITRAKTOJ FARITAJ DE ARMITAJ GRUPOJ

Neinternacia armita konflikto kontraŭstarigis la aŭtoritatojn la Grupon por Subteno de Islamo kaj Islamanoj (GSIM) kaj la Islaman Ŝtaton en Sahelo (IS) ekde 2016. En januaro, GSIM atakis la urbon Sebba (provinco Jagha) kaj kontraŭleĝe celis la civilan loĝantaron. Laŭ lokaj amaskomunikiloj, sep civiluloj, inkluzive de kvar infanoj, estis mortigitaj en ĉi tiuj atakoj.

En majo, membroj de JNIM atakis Djibon, la ĉefurbon de la nova

en la regiono Soum (norda Tunizio), kaj ekregis la lokan militbazon. Laŭ humanitaraj organizaĵoj kaj lokaj fontoj, la grupo mortigis tie ĉirkaŭ 100 soldatojn. La armita grupo poste faris atakojn en pluraj kvartaloj de la urbo kaj kontraŭleĝe mortigis almenaŭ 26 civilulojn, laŭ Human Rights Watch.

MALOBSERVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA JURU La armeo

kaj ĝiaj helpaj fortoj, inkluzive de la Volontuloj por la Defendo de la Patrujo (VDP), faris malobservojn de internacia humanitara juro en la kunteksto de la armita konflikto. Laŭ lokaj fontoj, amaskomunikiloj kaj homaj-rajtoj-organizo, la 10-an kaj 11-an de marto, la armeo kaj la VDP kontraŭleĝe mortigis almenaŭ 58 senarmajn civilulojn en kaj ĉirkaŭ Solenzo, urbo en la regiono Bankui (antaŭe la regiono Boucle du Mouhoun).

En filmetoj vaste disvastigitaj en sociaj retoj, oni povis aŭdi armitajn individuojn - supozeble membrojn de la VDP - insultantajn siajn viktimojn, akuzante ilin pri esti teroristoj, kaj ĵetantajn rasismajn insultojn al ili; la filmajo montris ilin pafantajn al

senarmaj homoj, inkluzive de infanoj kaj maljunuloj.

ESPRIMLIBERECO La ŝtato daŭre subpremis esprimliberecon, sed ankaŭ kondamnis la disvastiĝon de malaparolo en sociaj retoj.

La 1-an de septembro, advokato kaj homaj-rajtoj-defendantino Ini Benjamine Esther Doli estis arestita ĉe sia hejmo en Uagaduguo, la ĉefurbo, post sia reveno de vojaĝo eksterlanden.

Ŝi estis juĝita en decembro de la Alta Kortumo de Uagadugua pro "insulto al la ŝtatestro" kaj "provo demoralizi la armetrupojn" ĉar ŝi kritikis la reĝimon en sociaj retoj. Ŝi estis kondamnita al unu jaro da malliberejo kaj mounpunita je unu miliono da centrafrikaj frankoj (1 525 eŭroj).

Ĵurnalistoj La 24-

an de marto, Guezouma Sanogo kaj Boukari Ouoba, gvidantoj de la Asocio de Ĵurnalistoj de Burkino (AJB), estis arestitaj de la spionservoj kaj kondukita al nekonata loko.

La sekvan tagon, alia ĵurnalisto, Luc Pagbelguem, ankaŭ estis prenita al nemalkaŝita loko fare de du agentoj de la Nacia Ŝtata Sekureca Konsilio, laŭ deklaro publikigita de la televidkanalo BF1, por kiu li laboris. Ĉi tiuj kontraŭleĝaj arestoj okazis post la AJB-kongreso la 21-an de marto, dum kiu Guezouma Sanogo kaj Boukari Ouoba (reelektitaj kiel prezidanto kaj ĝenerala sekretario, respektive) kondamnis la "totalan kontrolon" de la armeo super publikaj amaskomunikiloj. Luc Pagbelguem filmis ĉi tiun deklaron, kiu poste estis elsendita de BF1. Kelkajn tagojn poste, bildoj de la tri viroj, vestitaj en uniformoj, cirkulis en sociaj retoj. Ili estis publikigitaj en julio.

En aŭgusto, la Supera Konsilio pri Komunikado suspendis la elsendolicencon de Radio Omega dum tri monatoj. La 30-an de julio, la stacio publikigis kritikan mesaĝon en sia Facebook-paĝo, nomante la registaron "ĥunto".

MALPERONOJ Pluraj aktivuloj

sufervis pro devigaj malaperoj dum la jaro. La 15-an de marto, Idrissa Barry, la nacia sekretario de la politika movado Servir et non se servir (SENS), estis arestita de individuoj, kiuj asertis esti policistoj. Li estis en kunveno kun ŝtataj reprezentantoj ĉe la urbodomo de Saaba, distrikto de Uagaduguo. Li estis forkondukita en nemarkita veturilo.

Kvar tagojn antaŭ lia aresto, Idrissa Barry kaj SENS publikigis deklaron kondamnante la "amasajn mortigajn atakojn" faritajn de la registaro kaj ĝiaj helpaj fortoj kontraŭ senarmaj civiluloj en Solenzo, en la regiono Bankui. Fine de la jaro, la sorto kaj restadejo de Idrissa Barry restis nekonataj.

Kvin aliaj membroj de la kunordigo

ŝtatanoj de SENS estis arestitaj fine de marto; ili poste estis liberigitaj.

Miphal Ousmane Lankoandé, administra sekretario

de la politika movado Le Balai Citoyen, estis arestita en aprilo post sia reveno el Benino, kie li partoprenis aktivisman trejnadprogramon organizitan de la Fondaĵo por Navigado en Demokratio. Ĉe la fino de la jaro, lia restadejo kaj sorto restis nekonataj.

Ankaŭ en aprilo, Idrissa Badini, aktivulo kaj Membro de la asocio Sauvons Djibo (grupo de loĝantoj postulantaj humanitaran kaj registaran helpon por ĉi tiu urbo ĉe la fronto de la konflikto) estis forkaptita en Uagaduguo fare de membroj de la sekurecaj servoj kaj prenita al nekonata loko. En oktobro, kvar magistratanoj, inkluzive de Jean-Jacques Ouedraogo, iama ĝenerala prokuroro ĉe la Apelacia Kortumo de Uagaduguo, kaj advokato, Arnaud Sempré, estis arestitaj kaj prenita al nekonata loko fare de armitaj viroj suspektataj esti membroj de la spionservoj.

LIBERO DE ASOCIADO

Dum la jaro, la ŝtato plue limigis la rajton je asociilibereco.

per leĝaro kaj subpremaj mezuroj. En junio, la aŭtoritatoj suspendis du internaciajn NRO-ojn: Sant'Egidio, laikan asocion kun katolikaj inklinoj, kaj Diakonia, evoluhelpan kaj humanitaran juran organizaĵon. Ambaŭ estis suspenditaj por periodo de tri monatoj, renovigebla, pro kolektado de personaj datumoj en Burkino kaj stokado de ili eksterlande sen antaŭa rajtigo. Tri aliaj NRO-oj estis suspenditaj dum tri monatoj dum la jaro pro malsukceso plenumi la postulon subskribi la establan interkonsenton necesan por labori en Burkino.

En julio, la Internacia Organizo por La sekureca agentejo de NRO-oj (INSO), asocio subtenanta NRO-ojn en konflikto-afektitaj landoj, ankaŭ estis suspendita pro

Tri monatoj, renovigeblaj, pro la samaj kialoj. Ok membroj de lia stabo estis akuzitaj en oktobro pri ŝtatperfido kaj spionado pro sisteme kolekti "informojn rilatajn al la sekurecaj, politikaj kaj administraj agadoj de la lando", supozeble malobservante ekzistantan leĝaron. En julio, la Transira Leĝdona Asembleo aprobis leĝon pri asocioj kaj NRO-oj, kun la deklarita celo malhelpi la financadon de terorismo kaj monlavado.

de mono. Tamen, oni timis, ke la nova leĝaro estus uzata por pli strikta kontrolo super NROoj. En novembro, la registaro eldonis dekretan postulante, ke NROoj kaj aprobitaj asocioj havu siajn bankkontojn tenatajn ĉe la Trezoreja Deponejo.

Nenio estas farita por ĉesigi la suspendajn mezurojn truditajn al politikaj partioj post la puĉo de 2022.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Nova Persona kaj Familia Kodo estis adoptita en septembro. Ĝi faciligis la rekonon de kutimaj kaj religiaj geedziĝoj per ilia registrado en la civila registro kaj inkluzivis novajn garantiojn por virinoj, infanoj kaj la familio: la laŭleĝa aĝo de geedziĝo estis fiksita je 18 jaroj por kaj virinoj kaj viroj kaj malegalecoj en aferoj de heredo estis reduktitaj, kun gepatroj nun kapablaj heredi de siaj infanoj.

Tamen, virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis barojn en aliro al justeco kaj esencaj sanservoj.

GLAT-RAJTOJ La nova Persona kaj Familia Kodo krimigis konsentajn sameksajn rilatojn inter plenkreskuloj, kio konsistigas diskriminacion kontraŭ GLAT-homoj kaj malobservis ilian rajton al egaleco antaŭ la leĝo.¹ Ĝi kondiĉis malliberecan punon de du ĝis kvin jaroj kaj monpunon de du ĝis dek milionoj pro ĉi tiu delikto.

CFA-frankoj (3 000 ĝis 15 000 eŭroj).

1. "Burkino Faso. La krimigo de seksaj rilatoj"

samseksa konsenta seksumado inter plenkreskuloj; alarma malkresko kiu "subfosas la progresemajn provizaĵojn de la nova Kodo de Personoj kaj Familio", la 2-an de septembro

BURUNDIO

Respubliko Burundo

Pli ol 70% de la loĝantaro vivis sub la limo de malriĉeco. Sekurecaj taĉmentoj submetis individuojn perceptitajn kiel kritikajn de la registaro al arbitraj arestoj, arestoj kaj devigitaj malaperoj. Denove ĉi-jare, estis raportoj pri torturo kaj alia mistraktado, dum supozeblaj krimintoj de pasintaj kaj lastatempaj abomenaĵoj ĝuis senpunecon. La arestkondiĉoj restis teruraj. Paca malkonsento daŭre estis subpremita, kaj sendependa ĵurnalismo estis minacata. Amaskomunikilaj profesiuloj daŭre alfrontis ĉikanadon kaj timigadon, kaj persistajn jurajn obstaklojn. La rajtoj al libereco de esprimo, asocio kaj paca kunveno estis grave limigitaj, precipe ĉirkaŭ balotperiodoj. Kvankam la virina reprezentado en la Parlamento pliiĝis, knabinoj kaj virinoj ne estis adekvate protektitaj kontraŭ seksbazita perforto, kiu estis ĝeneraligita.

KUNTEKSTO

Ĉi tiu jaro markis la 10-an datrevenon de la politika krizo de 2015, dum kiu pacaj protestoj kontraŭ la decido de prezidanto Pierre Nkurunziza (nun mortinta) kandidatiĝi por tria oficperiodo estis perforte subpremitaj de la sekurecaj taĉmentoj. La parlamentaj kaj lokaj elektoj de junio 2025 estis difektitaj de limigoj al opoziciaj partioj. La reganta partio, la

La Nacia Konsilio por la Defendo de Demokratio en Burundo - Fortoj por la Defendo de Demokratio en Burundo (CNDD-FDD) gajnis ĉiujn sidlokojn en la Nacia Asembleo kaj la Senato. Dum la balotperiodo, ŝlosilaj ŝtataj institucioj, precipe la juĝistaro kaj la Balota Komisiono, restis forte influitaj de la CNDD-FDD.

La militaj operacioj de Burundo en la situacio en orienta Demokratia Respubliko Kongo (DRK) levis zorgojn pri homaj rajtoj. Sensekureco en DRK kaŭzis grandan enflon de rifuĝintoj en Burundon, pliiĝante la premon sur jam limigitajn humanitarajn rimedojn kaj gastigantajn komunumojn.

Rilatoj kun Ruando restis streĉitaj. Burundo akuzis Ruandon de planado de atakoj kontraŭ sia teritorio.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ Pli ol 70% de la loĝantaro vivis sub la limo de malriĉeco kaj havis nur limigitan aliron al esencaj servoj kaj dungado, laŭ ciferoj de la Monda Banko.

Longedaŭra fuelmanko havas Tio plue damaĝis ekonomiajn kaj sociajn sistemojn, interrompante transportajn kaj sanservojn, same kiel nutrajprovizajn ĉenojn. Ĉi tiuj mankoj kaŭzis akrajn plialtiĝojn de la prezoj de bazaj varoj kaj servoj, tiel altigante la vivkostojn.

En marto, la aŭtoritatoj enigis malarian vakcinadon en sian rutinan imunigan programon. Ĉi tio estis grava iniciato pri publika sano, ĉar malario estis ĉefa kaŭzo de malsaneco kaj morteco — en 2021, la nombro de kazoj estis taksita je 3,7 milionoj, rezultigante 5 957 mortojn. Tamen, limigoj en saninfrastrukturo kaj loĝistika kapacito daŭre malhelpis la efektivecon de ampleksa vakcina kampanjo.

ARBITRAJ ARESTADOJ KAJ DEVITAJ MALAPEREOJ

Homaj-rajtaj organizaĵoj akuzis la Nacian Servon pri

sekreta servo (SNR) kaj policaj fortoj pro arbitre arestado kaj detenado

homoj konsiderataj kritikaj de la reĝimo. Laŭ la Forumo por Konscienco kaj Evoluo, NRO, pli ol 20 el ili estis submetitaj al devigita malapero.

En aŭgusto, viroj suspektitaj pri apartenado al la SNR arestis jutubiston kaj reĝimkritikiston Dieudonné Niyukuri, same kiel Fabrice Ribwurumutima (ruanda ŝtatano), Eloi Nkuruziza, kaj Venant Ndikumana.

La aŭtoritatoj ne malkaŝis, kio okazis al ĉi tiuj viroj aŭ kie ili estas.

Ili ne trovis, nek komunikis la kialojn de sia aresto, malgraŭ ripetaj petoj pri informoj de la civila socio kaj iliaj familioj.

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO

 Lokaj homrajtaj

organizaĵoj ricevis raportojn pri torturo kaj alia mistraktado. La manko de enketo pri ĉi tiuj akuzoj eternigis klimaton de timo kaj senpuno.

Laŭ la NRO SOS-Torturo/Burundo, la regiona poliestro de la norda regiono batis Septime Ndikuriyo, motorciklan taksiston, ĝis li perdis konscion en marto.

Atestantoj diris al la NRO, ke la policisto haltigis Septime Ndikuriyo-n en Rusuguti, komunumo en la provinco Ngozi, akuzante lin pri preterpaso de sia veturilo. Ndikuriyo estis prenita al la Regiona Hospitalo de Ngozi, kie li estis enregistrita en intensflego. La policisto ne alfrontis ian ajn disciplinan aŭ juran agon, nek li eĉ estis esplorita, pro ĉi tiu supozata atako.

Inter majo kaj junio, la Komitato kontraŭ la UN publikigis decidajn decidojn pri la kazoj de kvin akuzantoj, kiuj asertis esti viktimoj de torturo.

gravaj malobservoj de la Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj kontraŭ Torturo faritaj inter 2014 kaj 2016. En ĉiu kazo, la Komitato konsideris, ke Burundo respondecis pri la agoj de torturo kaj kruela, nehoma aŭ degrada traktado kaŭzita de polico aŭ spionagentoj.

Ĉi tiuj rezultoj montris, ke torturo, La neo de faritaj torturagoj, la senpuneco, kaj la manko de sindediĉo al justeco kaj respondegbleco estis profunde enradikiĝintaj praktikoj. Dum multaj jaroj, la Komitato elstarigis la strukturajn difektojn en la burunda jura sistemo, inkluzive de la foresto de mekanismo

sendependa akcepto de plendoj, la uzo de arbitra aresto, la neo de aliro al jura kaj medicina helpo, kaj la manko de sendependeco de la juĝistaro.

Burundo ne kontribuis ian ajn realan respondo al la konkludoj de la Komitato.

RAJTOJ DE ARESTITOJ La malliberejoj estis troloĝataj kaj la kondiĉoj de aresto restis tre malbonaj, kun neadekvataj manĝaĵoj, sanitaraj instalaĵoj kaj medicina prizorgo. Laŭ

Laŭ la NRO Ago de Kristanoj por la Forigo de Torturo Burundo, la prizona loĝantaro estis kvar fojojn pli granda ol la kapacito de la instalaĵo. Civilsociaj organizaĵoj kolektis informojn pri kazoj de homoj tenataj en aresto post la plenumo de siaj punoj.

ESPRIMO La gazetara libereco estis ankoraŭ grave limigita; ĵurnalistoj kaj amaskomunikiloj estis submetitaj al ĉikanado kaj timigado, kaj alfrontis persistajn jurajn obstaklojn.

En marto, la Nacia Konsilio pri Komunikado suspendis Yaga Burundi, retan amaskomunikilon fokusitan al junuloj. La suspendo estis ĉesigita pli ol du semajnojn poste, sub publika premo.

En aprilo, la ĵurnalistoj Willy Kwizera, de la radiostacio Bonesha FM, kaj Masudi Mugiraneza, de Radio Scolaire Nderagakura, estis arestitaj, detenitaj kaj pridemanditaj pro raportado pri manifestacio, antaŭ ol esti liberigitaj sen akuzo post kelkaj horoj.

Ĵurnalistino Sandra Muhoza ankoraŭ estis en malliberejo fine de la jaro. Arestita en marto 2024 pro mesaĝo, kiun ŝi sendis per WhatsApp, ŝi estis trovita kulpa pri subfosado de nacia unueco kaj rasa malamo kaj kondamnita al 21 monatoj en malliberejo fare de tribunalo en la provinco Bujumburo en decembro 2024.

Ŝia apelacio kontraŭ ŝia kondamno estis aŭdita en majo 2025 de la Apelacia Kortumo de Bujumburo, kiu decidis, ke ĝi ne havas jurisdikcion, ĉar la supozata delikto okazis en alia provinco, nome Ngozi. Ĉi tiu decido efike renversis la komencon kondamnon kaj punon. Sandra Muhoza estis translokigita al malliberejo en Ngozi en septembro; en oktobro, ŝia kazo estis aŭdita de la Apelacia Kortumo de Ngozi, kiu devis decidi ene de 48 horoj pri ebla provizora liberigo. Neniu decido estis publikigita antaŭ la fino de la jaro.

RAJTO AL INFORMO Signifaj obstakloj malhelpis la aliron de sendependaj amaskomunikiloj kaj ĵurnalistoj al oficialaj informoj. Kelkaj ne povis ĉeesti parlamentajn kunsidojn ekde aŭgusto, inkluzive de du ĵurnalistoj de la gazetara grupo Iwacu, al kiuj oni rifuzis eniri en septembro pro la kialo, ke ili "ne estis en la listo". Laŭ Iwacu, kelkaj ĵurnalistoj estis ekskluditaj de WhatsApp-grupoj, kiuj funkciis kiel oficialaj komunikkanaloj inter la Nacia Asembleo kaj la gazetaro. Samtempe, la ĉefaj parlamentaj kunsidoj ĉesis esti elsenditaj rekte.

La Konstitucio tamen kondiĉis, ke la kunsidoj de la Nacia Asembleo kaj la

La oficejoj de la Senato estis malfermitaj al la publiko, krom en esceptaj cirkonstancoj.

LIBERO DE ASOCIADO KAJ KUNVENADO: La aŭtoritatoj trudis limigojn al la rajtoj je libereco de asocio kaj paca kunvenado. Ili malpermesis aŭ ekskludis opoziciajn partiojn, malhelpante ilin partopreni en politikaj agadoj kaj balotprocezoj antaŭ la elektoj.

En januaro, la Konstitucia Kortumo La tribunalo konfirmis la decidon de pli malalta tribunalo nuligi la konsiston de la opozicia koalicio Burundi Bwa Bose ("Burundo por Ĉiuj"). Ĉi tiu decido efike malhelpis membrojn de la Nacia Kongreso por Libereco — opozicia partio — kiuj restis lojalaj al sia antaŭa gvidanto, Agathon Rwaswa, kandidatiĝi en la elektoj. Rwaswa estis anstataŭigita en marto 2024 de oficisto konsiderata proksima al la reganta partio.

Membroj kaj subtenantoj de opoziciaj partioj, same kiel aktivuloj, estis ĉikanitaj, timigitaj kaj fizike atakitaj, ofte fare de membroj de la Imbonerakure, la junulara alo de la reganta partio, kaj aliaj porregistaraj grupoj.

Kunvenoj de la burunda koalicio Bwa Bose estas malpermesitaj tra la tuta lando. komencante en marto. En majo, subtenantoj de la koalicio indikis, ke supozeblaj membroj de la Imbonerakure konfiskis ilian motorciklon en la ĉefurbo, Gitega, post protesta marŝo.

En novembro, prezidanto Évariste Ndayishimiye publike insultis Faustin Ndikumana, prezidanton de Parole et action pour le réveil des consciences et l'évolution des mentalités (Vorto kaj Agado por la Vekiĝo de Konsciencoj kaj la Evoluo de Mensaĵoj), homarajtaj NRO kaj unu el la lastaj restantaj sendependaj organizaĵoj ankoraŭ funkciaj en Burundo. Li asertis, ke tiu viro estis "posedita de demonoj" kaj mokis lin ĉar li ne estis edziĝinta.

La malpermesoj kaj suspendoj truditaj al plej multaj sendependaj homaj-rajtoj-organizo en 2016, post la krizo

La leĝoj de 2015 ankoraŭ validis, same kiel la krimaj proceduroj komencitaj kontraŭ certaj homaj-rajtoj-defendantoj. Inter la koncernaj organizaĵoj estis la Burundia Asocio por la Protekto de Homaj Rajtoj kaj Arestitoj, la Iteka Ligo, kaj la Burundia Unio de Ĵurnalistoj.

La plej multaj sendependaj homaj-rajtoj-defendantoj ankoraŭ estis en ekzilo, kaj iliaj organizoj funkciis el eksterlando. Ĉi tiuj mezuroj malhelpis proksiman monitoradon de homaj-rajtoj-malobservoj kaj efikan helpon al viktimoj.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ La reprezentado de virinoj en la parlamento 2025-2030 signife pliiĝis post la elektoj, kun virinoj tenantaj 39% kaj 46% de la sidlokoj en la Nacia Asembleo kaj la Senato, respektive. Tio reprezentas pliiĝon de 4% kaj 5%, respektive, kompare kun la parlamento 2020-2025.

Tamen, perforto bazita sur la Seksbazita perforto kontraŭ virinoj kaj knabinoj restis ofta, inkluzive de hejma kaj seksa perforto. La Virina Movado kaj

Ĝis la 18-a de decembro, Knabinoj por Paco kaj Sekureco en Burundo registris 84 kazojn de seksa perforto, 41 kazojn de fizika perforto, kaj 105 feminicidiojn. Kelkaj el la kazoj de seksa perforto kaj feminicidioj implikis neplenaĝulojn. La malforta devigo de ekzistantaj leĝoj kaj la daŭra senpuneco, kiun ĝuas la krimintoj, permesis al la perforto daŭri.

La kontraŭkoncipa injekto estas rajtigita, sed aliro al seksa sanservo kaj reproduktaj kaj seksaj kaj reproduktaj rajtoj restis limigitaj. Tio estis precipe la kazo en kamparaj regionoj, pro la malforteco de saninfrastrukturo kaj tabuoj.

sociaj normoj kiuj regis.

KAMBOĜO

Regno de Kamboĝo

Homaj-rajtaj misuzoj ne malpliĝis. Sklaveco, punlaboro, homa trafiko kaj torturo prosperis en fraŭdocentroj tra la tuta lando, kaj la aŭtoritatoj, malgraŭ esti plene konsciaj pri tiaj agadoj, ne faris la necesajn paŝojn por fermi multajn el ĉi tiuj centroj. La subpremo de esprimlibereco daŭris, kiel montras la supezebla atenco eksterlande kontraŭ registara kritikisto. Ĵurnalistoj, influaj civilaj sociaj figuroj kaj registaraj kritikistoj denove ĉi-jare estis submetitaj al senbazaj, politike motivitaj krimaj procesigoj. Miloj da familioj loĝantaj ĉe la Monda Heredaĵo de UNESKO Angkor alfrontis persistajn minacojn de perforta elpelo. Tiuj, kiuj jam estis elmetitaj, ricevis neniun kompenson.

Vivante en neadekvataj loĝejoj, ili trovis sin alfrontitaj al ŝuldo kaj senlaboreco.

KUNTEKSTO

La landon ankoraŭ regis la Kamboĝa Popola Partio, la sola partio subtenata de la armeo kaj strikte kontrolanta la juĝistaron. Kamboĝo kaj Tajlando partoprenis en armita konflikto laŭlonge de sia komuna limo, kio rezultigis civilajn viktimojn ambaŭflanke.

PUBLIKO KAJ TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO Kazoj de sklaveco, homa trafiko, punlaboro, infanlaboro, senigo de libereco, torturo kaj aliaj formoj de mistraktado estis dokumentitaj en pli ol 50 centroj tra la lando, kiuj okupiĝis pri interretaj fraŭdoj kaj hazardludoj.¹

En ĉi tiuj lokoj, kie ili estis enfermitaj, viktimoj de homa trafiko, inkluzive de infanoj, estis submetitaj al minacoj de perforto kaj torturo kaj punlaboro.

Homoj el la tuta mondo, alportitaj de ŝakristoj, estis devigitaj transiri limojn per boato kaj trairi akvovojojn kaj ĝangalojn por esti venditaj en centroj kie ili

Ili tiam estis malliberigitaj kaj ekspluatataj. Ene de ĉi tiuj centroj, torturo kaj aliaj mistraktadoj estis uzataj.

por subigi kaj kontroli ilin. Pluraj centroj uzis "malhelajn ĉambrojn" por puni tiujn, kiuj kuraĝis kontakti la aŭtoritatojn aŭ kiuj ne atingis siajn laborcelojn. La viktimoj estis kontraŭleĝe senigitaj je sia libereco. Ili estis malliberigitaj en gardataj konstruaĵoj desegnitaj por malhelpi ajnan fuĝon kaj havis nur limigitan kontakton kun la ekstera mondo. Multaj viktimoj estis aĉetitaj kaj venditaj, kaj sklavigitaj ene de la centroj.

En julio, la ĉefministro lanĉis

Nacia kampanjo por subpremi fraŭdocentrojn; operacioj efektivigitaj tra la tuta lando laŭdire liberigis pli ol 3,000 viktimojn.

Tamen, ĉi tiuj provoj ĉesigi interretajn fraŭdojn ŝajnis esti nur merkataĝa ruzo, ĉar malpli ol 20% de la identigitaj fraŭdocentroj estis esploritaj, kaj en iuj kazoj, viktimoj ne estis liberigitaj. Malmulte oni faris por konvene identigi aŭ helpi viktimojn de kontrabandado kaj por esplori kaj procesigi tiujn, kiuj respondecis pri homaj-rajtaj misuzoj.

Drastaj reduktaj al la buĝeto de la Usona Agentejo por Internacia Disvolviĝo (USAID) havis katastrofajn sekvojn por la sektoro de kontraŭhoma trafiko.

homaj rimedoj, lasante lin sen ili en tempo kiam la lando spertis sian plej malbonan krizon en ĉi tiu areo.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO Civila socio

En aprilo, la Supera Kortumo rifuzis doni kaŭcion al kvin aktivuloj de Patrino Naturo Kamboĝo, kiuj estis malliberigitaj en 2024, kune kun aliaj membroj de la organizado, pro defendado de mediaj rajtoj. La aktivuloj estis kondamnitaj al longaj prizonoj punoj kaj translokigitaj al malsamaj arestcentroj, ago de plia krueleco celanta apartigi ilin unu de la alia kaj for de iliaj familioj.

Amasprocesoj komenciĝis en septembro por 37 homoj, kiuj estis arbitre arestitaj kaj metitaj en antaŭprocesan malliberigon pro supozebla protesto kontraŭ la kreado de regiona evoluiga zono pli ol jaron antaŭe. La evoluiga zono estis fine forlasita pro premo de la protestoj, sed la implikitaj restis en malliberejo.

En aŭgusto, la Provinca Kortumo de Kandal akuzis Chheng Sreyrath, konatan retan komerciston, pri "incito al diskriminacio" kaj "demoralizo de la armeo". En oktobro, post aŭfando de filmeto pri la revolucio en Nepalo, turisma gvidisto en Siem Reap estis akuzita pri komploto fari ŝtatperfidon per renversado de la registaro.

Ĵurnalistoj

denove estis la ĉefaj viktimoj de la senĉesaj atakoj de la registaro kontraŭ la esprimlibereco ĉi-jare. En januaro, du ĵurnalistoj de amaskomunikiloj lojalaj al la registara linio estis arestitaj post provado malkaŝi fraŭdon.

Ĉi tiu tendenco jam komenciĝis en 2024 per la aresto de Mech Dara, premiita ĵurnalistino konata pro siaj esploroj pri fraŭdcentroj, kiel reprezalio pro la malkaŝo de ĉi tiu industrio.

La registaro atente monitoris la amaskomunikilan kovradon de la limkonflikto inter Kamboĝo kaj Tajlando kaj arestis ĵurnaliston, kiu elsendis rektan raporton de la limo. En aŭgusto, la ŝtato revokis la licencon de la novaĵretejo Sara NCC Daily, akuzante ĝin pri disvastigado de "malveraj informoj minacantaj la nacian sekurecon".

Politikaj figuroj: En januaro, Lim Kimya, iama opozicia politikisto kaj registara kritikisto, estis mortigita en Bangkok en ĉirkonstancoj sugestantaj politike motivitan atendon ordonitan el Kamboĝo.² La murdo de kamboĝa politikisto en Tajlando maltrankviligis registarajn kontraŭulojn loĝantajn tie. En oktobro, Ekkalak Paenoi estis kondamnita pro la hommortigo fare de tajlanda tribunalo. Liaj supozeblaj komplicoj, identigitaj en filmetoj kiel kamboĝaj ŝtatanoj kun ligoj al kamboĝaj oficialuloj, ankoraŭ estis liberaj.

RAJTO AL SANA MEDIO En julio, la registaro publikigis ĝisdatigon de sia NDC, fiksante kondiĉan celon atingi 55%-an reduktion de forcejgasaj emisioj por la tuta landa ekonomio antaŭ 2035.

Karbonkompensaj projektoj
Grandskalaj operacioj estis faritaj en arbaroj sen la antaŭa, libera kaj informita konsento de la koncernaj loĝantaroj.

Indiĝenaj loĝantaroj suferis perfortajn eldomigojn kaj vidis siajn agrikulturajn kultivaĵojn detruitajn kaj siajn tradiciajn vivrimedojn malpermesitajn kiel parto de ĉi tiuj projektoj, kiuj ekskludis ilin de iliaj praulaj teroj.

La aŭtoritatoj instigis kompaniojn dragi sablon el la rivero Mekongo. Ĉi tiuj agadoj minacas ekosistemojn ĉar ili rapide malaltigis la riverfundon kaj malstabiligis ĝian

bordoj kaj intensigita salaakva entrudiĝo kaj la degenero de areoj esencaj por fiŝkaptado kaj agrikulturo.

ARBITRA FORIGO DE CIVITANECO En aŭgusto,

konstitucia amendo

permesis la revokon de civitaneco por individuoj kondamnitaj pro ŝtatperfero aŭ koluzio kun eksterlandaj potencoj. Ĉi tiuj

mezuroj celis timigi kaj silentigi tiujn, kiuj kritikis la aŭtoritatojn

post amasaj arestoj kaj la supozebla atenco kontraŭ

Lim Kimya.

Ili esprimis zorgojn pri pliaj malobservoj de internaciaj homaj rajtoj.³

Homoj de vjetnama origino

loĝantaj en Kamboĝo ĉiam riskis iĝi sennaciaj.

Dum la aŭtoritatoj daŭrigis sian

reprezi aŭ rifuzi eldoni al ili identeco-, loĝej- kaj

asimilajn dokumentojn signifis, ke ili ne havis

rimedojn por pruvi sian kamboĝan naciecon.

En multaj kazoj, ilia situacio similis al

sennacieco. La retiro de civitaneco aŭ identigpaperoj

ŝajnis esti parto de arbitra politiko, ofte bazita

sur etneco.

LOĜAJ RAJTOJ Devigaj eldomigoj ĉe la Angkor-templa

komplekso estis suspenditaj ekde 2023 pro premo de la civila

socio. Multaj familioj perforte elmetitaj de la loko restis ŝuldohavaj

kaj ankoraŭ ne havis aliron al adekvata loĝado aŭ ia ajn formo de

helpo aŭ kompenco. Post monitorada misio de la loko

Rilate al translokiĝo al Angkor, la Monda

Heredaĵa Centro de UNESKO konkludis, ke la

eldomigoj faritaj de la registaro –

konsiderataj kontraŭleĝaj de Amnestio Internacia laŭ

internacia homaj-rajtoj – konformis al la loka leĝaro.

Miloj da familioj tra la lando restis ŝuldoŝuldiĝintaj al institucioj.

raba mikrofinanco, kiu enigis ilin en malriĉecon kaj manĝasensekurecon, devigis ilin igi siajn infanojn labori, kaj devigis ilin vendi siajn domojn kaj teron.

NEDISKRETAJ ATAKOJ En majo, delonga teritoria disputo inter

Kamboĝo kaj Tajlando eskaladis en koliziojn laŭlonge de la

limo. Estis indikoj, ke kaj Kamboĝo kaj Tajlando eble

faris arbitrajn atakojn, kiuj difektis civilan infrastrukturon.

Ĝis decembro, pli ol 40 homoj estis mortigitaj. Ambaŭ flankoj

suferis civilajn viktimojn kaj difekton al civila posedaĵo;

la detruo precipe influis

Sancentro, pagodo, kaj civilaj loĝejoj en

Kamboĝo. Tajlandaj aŭtoritatoj celis

fraŭdcentrojn, endanĝerigante viktimojn de homa

trafiko.

Dua batalhalto estis finita la

27-a de decembro. Miloj da kamboĝaj familioj

ne volis aŭ ne povis reveni hejmen, kelkfoje pro la

ĉeesto de la tajlanda armeo en Kamboĝo. La

reveno de multaj migrantoj el Tajlando al

Kamboĝo kaj la delokiĝo de miloj da

kamboĝanoj ene de la lando, senigitaj je

adekvata ŝirmejo, akvo kaj manĝaĵo, estis kaŭzo de

zorgo.

VIRINAJ RAJTOJ La

reprezentado de virinoj malpliiĝis ekde la elektoj

de 2023, falante al 13% en la Parlamento, dum ili

konsistigis 42% de la ŝtatfunkciantaro.

Virinoj restis eksponitaj al seksbazita perforto kaj

diskriminacio en la laborejo.

1. Mi Estis Ies Alies Posedaĵo': Sklaveco, Homa Kontrabandado kaj

Torturo en la fraŭdaj areoj de Kamboĝo, la 26-an de junio

2. "Kamboĝo/Tajlando. La atenco kontraŭ politika gvidanto estas parto de la subpremo celanta la opozicion"
"Kamboĝa", 8-a de januaro
3. "Kamboĝo: Revoko de civitaneco estus abomena malobservo"
de internacia juro", 11-a de julio
4. "Kamboĝo/Tajlando: Ambaŭ flankoj devas preventi plian riskon por civiluloj de renovigitaj malamikecoj", 8-a de decembro

KAMERUNO

Respubliko Kameruno

La rajtoj je asociilibereco kaj

Pacaj kunvenoj estis minacataj en la kunteksto de la prezidanta elekto. Sekurecaj taĉmentoj uzis troan forton kontraŭ protestantoj; almenaŭ 48 homoj estis mortigitaj. Politikaj aktivuloj estis arbitre arestitaj kaj denove detenitaj ĉi-jare. La proceso de 17 homoj pro la murdo de ĵurnalisto Martinez Zogo rekomenciĝis. Boko Haram daŭre faris kontraŭleĝajn mortigojn en la regiono de Fora Norda.

En la nordokcidentaj kaj sudokcidentaj regionoj, la loĝantaro denove suferis misuzojn fare de separismaj grupoj ĉi-jare. Aliro al sanservo kaj edukado estas minacata de sensekureco kaj reduktita helpo de Usono. La uzo de hidrargo en orminado malobservis homajn rajtojn.

KUNTEKSTO:

Ĉi-jare denove, registaraj fortoj kaj armitaj separismaj grupoj furioze koliziis en la anglalingvaj regionoj. Ĉi tiuj kolizioj, kune kun tiuj inter farmistoj kaj paŝtistoj en la nordokcidenta regiono, rezultigis la delokiĝon de preskaŭ unu miliono da homoj tra la lando.

En aŭgusto, la Trump-registaro finis la provizoran protektitan statuson donitan al kamerunaj ŝtatanoj. Pli ol 5 000 kamerunaj azilpetantoj ĉeestis.

Tiuj en Usono tial riskis esti deportitaj.

Laŭ oficialaj ciferoj, la inflaciindico estis 4,1% fine de junio. Kvankam pli malalta ol la prognozo por 2024, ĝi restis tro alta por la plej multaj domanaroj.

Paul Biya, en povo dum 43 jaroj, estis deklarita la gajninto de la oktobra prezidanta elekto.

LIBERO DE ASOCIADO KAJ KUNVENO En januaro, advokato Alice Nkom, prezidantino de la oficejo de la Reto de Homaj Rajtoj-Defendantoj en Centra Afriko (REDHAC), estis alvokita de la prefekto de la departemento Wouri kaj de la nacia ĝendarmaro por "enketo".¹ La aŭtoritatoj suspendis la agadojn de REDHAC kaj tri aliaj organizaĵoj en decembro 2024.

aliaj civilaj sociaj organizaĵoj. Alice Nkom kaj Maximilienne Ngo Mbe, direktoro de REDHAC, estis akuzitaj en januaro pri diversaj deliktoj, inkluzive de "rompado de sigeloj" (metitaj de la aŭtoritatoj sur la pordojn de la ejoj de REDHAC), "ribelo", "rifuzo respondi al alvoko" kaj "financado de

terorismo." Ilia proceso komenciĝis en aprilo, sed la aŭdiencoj estis prokrastitaj plurfoje.

La aŭtoritatoj malpermesis plurajn Politikaj kunvenoj kaj agadoj, kaj la aresto de opoziciaj subtenantoj antaŭ la prezidanta elekto. En septembro, la Oficejo pri Komerco kaj Kulturo de la Unuiĝintaj Nacioj kondamnis la ĉiam pli severajn limigojn al la agadoj de opoziciaj politikaj partioj.

ARESTOJ KAJ ARBITRAJ DETENTOJ EI la

500 homoj arbitre arestitaj en 2020 pro partopreno en pacaj manifestacioj organizitaj de la opozicia partio Movado por la Renesanco de Kameruno (MRC), 11 ankoraŭ estis en malliberejo.

Abdu Karim Ali, pacaktivulo detenita ekde 2022, estis kondamnita en aprilo al ĝismorta malliberigo. Li estis arestita pro denuncado de torturagadoj.

farita kaj disvastigita interrete de la estro de porregistara milico en la sudokcidenta regiono.

En aŭgusto, pli ol 50 homoj estis arestitaj en Jaunde, la ĉefurbo, inkluzive de subtenantoj de la estro de la MRC, Maurice Kamto. Ili kolektiĝis ĉirkaŭ la Konstitucia Konsilio, kie oni faris apelaciojn pri la validigo de certaj kandidatecoj por la...

prezidentaj. Ili estis liberigitaj kelkajn semajnojn poste, sed restis procesigitaj pro ĝenado de publika ordo, kontraŭleĝa kunveno, ribelo kaj incito al ribelo.

La ĉiumonataj raportoj de la Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj de UN regule raportis arbitrajn arestojn en la regionoj de Nordokcidenta kaj Sudokcidenta, post kolizioj inter fortoj registaro kaj armitaj separatistgrupoj (vidu Abomenaĵoj faritaj de armitaj grupoj).

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

En marto, membroj de la Kameruna Advokatasocio anoncis nacian manifestacion kaj tritagan tutlandan strikon responde al filmetoj cirkulantaj en sociaj retoj montrantaj "policistojn fantantajn perforton kaj aliajn degradajn kaj malhomajn agojn" kontraŭ almenaŭ du advokatoj kaj

aliaj civitanoj.

En oktobro, protestantoj kontestis la reelekton de la prezidanto en pluraj urboj. Pacaj manifestacioj fariĝis perfortaj kiam sekurecaj taĉmentoj uzis troan kaj nepraviegeblan forton por disigi la protestantojn, mortigante almenaŭ 48 homojn, laŭ raporto de Reuters citante fontojn de Unuiĝintaj Nacioj. Ĉi tiuj fontoj ankaŭ raportis, ke tri ĝendarmoj estis mortigitaj en manifestacioj en Douala. Centoj da protestantoj estis arestitaj, inkluzive de opoziciaj gvidantoj, aktivuloj kaj subtenantoj de opoziciaj politikaj partioj. La Oficejo de la Alta Komisararo por Homaj Rajtoj (OHCHR) instigis la aŭtoritatojn "fari rapidajn enketojn".

senpartia kaj efika en ĉiuj kazoj de balotrilata perforto, inkluzive de troa aŭ neproporcia uzo de forto, kaj alporti la krimintojn al justeco."

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO: La proceso pri la kidnapo kaj murdo de Martinez Zogo en Jaunde en 2023 rekomenciĝis en septembro. Ĉi tiu radiojurnalisto kondamnis korupton en siaj elsendoj. La proceso ankoraŭ daŭris fine de la jaro.

ATAKATOJ FARITAJ DE ARMITAJ GRUPOJ

Regiono Ekstrema

Norda En februaro, ŝajnaj

membroj de Boko-Haramo faris plurajn atakojn kontraŭ vilaĝoj en la komunumo Kolofata, ĉe la limo kun Niĝerio.

Laŭ amaskomunikilaj raportoj, ili forkaptis loĝantojn, inkluzive de infanoj, prirabis domojn, ŝtelis kaj mortigis brutaron, kaj bruligis vilaĝon, lasante almenaŭ tri mortintojn. En septembro, Boko Haram deklaris sin respondeca pri atako kiu mortigis kvin homojn kaj vundis 11 en la distrikto de

Mayo-Moskota, laŭ loka gazeto.

La ripetaj atakoj de Boko Haram okazis interrompis sanservojn en ĉi tiuj regionoj kie, laŭ la Loĝantara Fonduso de Unuiĝintaj Nacioj, pacientoj kaj sanlaboristoj timis pri sia sekureco.

Nordokcidenta kaj Sudokcidenta Regionoj: Separismaj grupoj deklaris sin respondecaj pri pluraj atakoj en la angloparolantaj nordokcidentaj kaj sudokcidentaj regionoj. Laŭ Unuiĝintaj Nacioj, la loĝantaro denove ĉi-jare estis submetita al celitaj mortigoj, ripetaj ostaĝopreno, kontraŭleĝaj impostoj, vojbaroj, ĉantaĝo, limigoj de moviĝlibereco kaj eksplodoj de improvizitaj eksplodaĵoj (detonacitaj precipe en publikaj lokoj kaj laŭlonge de gravaj vojoj).

La Oficejo de UN por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj raportis multaj atakoj faritaj en junio fare de armitaj separatistaj grupoj kontraŭ instruistoj, studentoj kaj iliaj gepatroj por malhelpi ilin fari aŭ administri ekzamenojn.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ La redukto de eksterlanda helpo fare de la usona prezidanto Donald Trump en januaro malhelpis la provizadon de esencaj sanservoj, precipe en regionoj de la Fora Nordo trafitaj de sensekureco aŭ armita konflikto. La Prezidenta Iniciato pri Malario (PMI), lanĉita de Usono, financis 50% de la salajroj de ne-hospitala medicina personaro en la Fora Nordo ĝis januaro. Laŭ artikolo de Reuters publikigita en oktobro, preskaŭ duono de la profesiuloj ricevantaj ĉi tiun financadon devis ĉesi labori pro la reduktoj en la PMI-financado.

En la nordokcidentaj kaj sudokcidentaj regionoj, laŭ UNICEF, 14 829 lernejoj estis fermitaj en 2025, kompare kun 14 364 en 2024. La lernado de pli ol tri milionoj da infanoj estis tial interrompita, kio pliiĝis la riskon, ke ili estos rekrutitaj en neŝtatajn armitajn grupojn.

Nur 41% de la infanoj havis aliron al antaŭlernejo, kie infanoj el kamparaj regionoj estas la malplej bonhavaj rilate al materio.

RAJTO AL SANA MEDIO En majo, fakuloj de Unuiĝintaj Nacioj alvokis la registaron agi por kontraŭbatali mediajn kaj homaj-rajtajn misuzojn litigitajn al la uzo de hidrargo por orminado, inkluzive de ŝtataj entreprenoj.

Laŭ ili, la uzo de hidrargo grave malobservis multajn rajtojn, inkluzive de la rajto al pura, sana, daŭripova kaj sen toksa medio, la rajto al trinkakvo kaj la rajto al vivo.

1. "Kameruno. La aŭtoritatoj devas ĉesi ĉikani la homaj-rajtoj-defendanto Alice Nkom kaj ataki la civilaj sociaj organizaĵoj", 9-a de januaro
2. "Kameruno. La bedaŭrinda vivprizono de "Pacifika aktivismo estas 'ofendo al justeco,'" 15-a de majo

Kanado

Kanado

Nigruloj kaj aliaj rasigitaj homoj daŭre alfrontis sisteman rasismon kaj diskriminacion. La rajtoj de rifuĝintoj kaj migrantoj estis malobservitaj per restriktaj leĝoj kaj deportadoj efektivigitaj laŭ la Interkonsento.

pri sekuraj triaj landoj. Duspiritaj, lesbaj, gejoj, ambaŭseksemaj, transgenraj, kviraj, demandantaj, interseksaj kaj senseksaj (2ELGBTQQIA+) homoj alfrontis diskriminacion kaj perforton. Novaj leĝoj minacis la rajton je memdetermino de indiĝenaj popoloj. Kanado daŭre

subvencianta projektojn pri ekstraktado de fosiliaj brulaĵoj.

DISKRIMINACIO Nigruloj

alfrontis diskriminacion en la krima justico; ili estis troreprezentitaj, kaj ilia potencialo por rehabilitado (de kiu dependis ilia liberigo) estis konsiderata malalta sen valida kialo, kvankam ilia recidiveco-ofteco estis pli malalta ol tiu de la resto de la loĝantaro. En februaro kaj marto respektive, la registaro publikigis sian Efektivigan Planon por la Kanada Strategio pri Nigra Justeco kaj sia Strategio pri Indiĝena Justeco. Ĉi tiuj du iniciatoj celis trakti sisteman diskriminacion, rasismon kontraŭ nigruloj, kaj la troreprezenton de nigruloj kaj indiĝenaj homoj en la kanada justico, inkluzive kiel viktimoj. La efektivigaj detaloj

La efektivo de la Strategio pri Indiĝena Justeco ankoraŭ ne estis establita. La malliberiga ofteco de indiĝenaj homoj — precipe virinoj — restis neproporcia. La Kebekia registaro daŭre neis la ekziston de sistema rasismo en la provinco.

En julio, la Supera Kortumo konfirmis la la valideco de restriktaj leĝoj pri sekslaboro. La krimigo de sekslaboro.

La leĝo pri sekso kaj rilataj agadoj eksponis tiujn, kiuj okupiĝis pri ili, al mistraktado, perforto, elpelo kaj aliaj damaĝoj. Konstitucia defio prezentita de sekslaboristoj estis pendanta antaŭ la Apelacia Kortumo de Ontario.

La aŭtoritatoj pli kaj pli minacis ofte frekventante la spiteman paragrafon de la Kanada Ĉarto de Rajtoj kaj Liberecoj, kiu malhelpis tribunalojn nuligi leĝojn, kiuj konfliktis kun la provizaĵoj de la Ĉarto. Ĉi tiu paragrafo estis uzata kun kreskanta ofteco en leĝoj celantaj transgenulojn, religiajn malplimultojn kaj senhejmajn homojn.

La Kebekia registaro enkondukis leĝprojekton malpermesantan lernejan personaron kaj volontulojn

kaj publikajn infanĝardenojn por permesi la portadon de religiaj simboloj. Li antaŭprene alvokis superregajn provizaĵojn en provincaj kaj federaciaj leĝoj por kontraŭstari iujn ajn konstituciajn defiojn.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Kanado denove

resendis rifuĝintojn al Usono, kiuj riskis suferi homaj-rajtajn malobservojn tie. La Interkonsento

La interkonsento pri sekuraj triaj landoj inter la du landoj malhelpis la plej multajn homojn, kiuj eniris Kanadon tra Usono, peti azilon en Kanado. Jura defio estis prezentita argumentante, ke la efektivo de ĉi tiu interkonsento estis kontraŭkonstitucia.

interkonsento de Kanado, ĉar ĝi malobservis la rajtojn de rifuĝintoj kaj ne

ignoris verdikton de la Supera Kortumo de 2023, kiu permesis la revenon de individuoj al danĝeraj situacioj en Usono. Aliaj apelacioj en

La konstitucio de ĉi tiu interkonsento ankoraŭ ne estis pridemandita.

En junio, la kanada registaro enkondukis Leĝprojekton C-2, kiu subfosus la rajton de azilpetantoj al justa aŭdienco, rajtigus registarojn revoki restadpermesojn sen konvena proceduro, kaj pligrandigus policajn povojn permesante al ili akiri personajn informojn sen mandato. En oktobro, la registaro enkondukis Leĝprojekton C-12 por akceli la aprobon de la plej problemaj aspektoj de Leĝprojekto C-2.

En julio, la ŝtato komencis uzi federacian malliberejon por aresti migrantojn, kaj ĝi ĉesis uzi provincajn malliberejojn por tiu celo en septembro.

La Programo pri Provizora Loĝanta Vizo laŭ la Specialaj Mezuroj por Plivastigitaj Familianoj de Gazaaj Ŝtatanoj fermiĝis al novaj aplikoj en marto. La prilaboraj tempoj, la komplekseco de la proceduro kaj aliaj obstakloj al la evakuado de la koncernaj personoj restis zorgo. Dum la tuta daŭro de la programo, Kanado ricevis entute 5 000 aplikojn, sed transloĝigis malpli ol 1 000 palestianojn. Multaj alfrontis malfacilaĵojn aliri esencan subtenon kiel medicina prizorgo (kiu ankoraŭ estis rifuzita al ili en Kebekio), loĝado, edukado kaj menshigienaj servoj.

Malgraŭ la ofteco de malobservoj de la fundamentaj rajtoj de laboristinoj kaj Malgraŭ la gastlaboristoj, kiuj eniris la landon laŭ la Programo por Provizora Fremdula Laboristo (TPLA) kaj la eneca risko de ekspluatado kaj rasa diskriminacio, la aŭtoritatoj ne nuligis la "fermitajn" laborpermesojn, kiuj ligas ĉi tiujn individuojn al iliaj dungantoj. La registaro trudis limigojn por redukti la nombron de laboristoj.

migrantoj kaj mallongigante la daŭron de iliaj vizoj, kio igis ilian statuson eĉ pli malfirma.

Kanadaj aŭtoritatoj daŭre

senigante senpaperajn migrantojn de aliro al esenca medicina prizorgo, malobee al decido de la UN-a Komitato pri Homaj Rajtoj. Jura ago kontraŭ ĉi tiu rifuzo estis survoje fine de la jaro.

La Kebekia registaro daŭrigis sian juran batalon (prezentitan antaŭ la Supera Kortumo en majo) kontraŭ la decido doni al azilpetantaj familioj la rajton profiti de servoj

subvencita infanprizorgado.

SEKSBAZITA PERFORTO Kun la dissolvita Parlamento en januaro, la Leĝprojekto C-63 pri interreta damaĝo ne povis esti aprobita. Ĉi tiu leĝaro igus damaĝan enhavon submetata al krima procesigo, sed ĉefe dependis de subpremo sen proponi aliajn solvojn. La federacia registaro planis revizii kelkajn el siaj provizaĵoj. Dume, seksbazita perforto faciligita de teknologio kontraŭ rasigitaj virinoj, precipe nigraj kaj indiĝenaj virinoj, kaj 2SLGBTQIA+ homoj daŭre pliiĝis.

GLAT-RAJTOJ Perforto kontraŭ 2ELGBTQIA+ homoj, precipe transgenuloj junuloj, daŭris. Alberto daŭre limigis ilian partoprenon en atletikaj konkursoj, la uzon de iliaj elektitaj nomoj kaj pronomoj, kaj aliron al sekso-asertanta prizorgo, kvankam provizora malpermeso protektis ĉi tiun aliron. En Saskaĉevano, leĝoj ankoraŭ limigis la uzon de la elektitaj nomoj kaj pronomoj de transgenuloj en lernejoj. En Ontario, kontraŭprotestoj subtenantaj transgenulojn rajtojn okazis responde al protestoj kontraŭ sekso-asertanta prizorgo.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ

Novaj leĝprojektoj minacas la rajton je memdetermino de indiĝenaj popoloj per klopodo akceli

La aprobo de gravaj infrastrukturprojektoj. En junio, la kanada registaro aprobis Leĝprojekton C-5 por fluniiigi naciajn projektojn. En majo, Brita Kolumbio aprobis Leĝprojektojn 14 kaj 15 por akceli la aprobon de infrastrukturprojektoj, kaj Ontario aprobis Leĝprojekton 5, permesante al siaj aŭtoritatoj aprobi rimeso-disvolvajn projektojn konsideratajn esencaj por sia ekonomio. Indiĝenaj kaj aliaj civilaj sociaj organizaĵoj kontraŭis ĉi tiujn leĝojn.

En februaro, tribunalo de Brita Kolumbio decidis, ke polico malobservis la fundamentajn rajtojn de tri indiĝenaj terdefendantoj dum

ilia aresto en 2021. Ĉi tiuj tri homoj tamen estis kondamnitaj en oktobro al

komunuma servo pro kontraŭstaro al la konstruado de la dukto Coastal GasLink sur tereno de Wet'suwet'en.

Kanado finis intertraktadojn pri liberkomerca interkonsento kun Ekvadoro sen la antaŭa, libera kaj informita konsento de la koncernitaj indiĝenaj popoloj.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO: Oni proponis mezurojn por establi novajn deliktojn rilatajn al rasismokrimoj kaj protestozonoj proksime de certaj lokoj (saninstalajoj, didomoj, lernejoj kaj kulturaj kaj sportaj instalajoj). Ĉi tiuj leĝprojektoj kaj regularoj riskis krimigi la ekzercadon de esprimlibereco kaj paca kunvenlibereco per submetado de ĝi al troaj punoj. Ili trudis stigmatizajn etikedojn kaj reduktis la kontrolon de polica konduto. Krome, ekzistis zorgoj, ke ĉi tiuj iniciatoj ĉefe celus por-palestinajn manifestaciantojn.

NERESPONSBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ La suspendo de novaj eksportlicencoj por militaj varoj al Israelo restis valida, sed neniu "avizo al eksportantoj" ankoraŭ estis oficiale eldonita antaŭ la fino de la jaro.

Ĉirkaŭ 30 eksportlicencoj restis suspenditaj, kaj almenaŭ 180 aliaj ankoraŭ estis aktivaj. Eksporto de militaj varoj al Israelo tra Usono daŭris.

RAJTO AL SANA MEDIO Kanado perdis pli ol 8.9 milionojn da hektaroj da arbaro pro incendioj.

Milionoj da homoj ricevis alarmojn pri malbona aerqualito kaŭzita de fumo de ĉi tiuj incendioj. Ĝis aŭgusto, karbonemisioj de la arbaraj incendioj en la lando atingis 180 milionojn da tunoj. Du homoj mortis kaj proksimume 50 000 estis evakuitaj.

Malgraŭ la katastrofaj sekvoj de Responde al klimata ŝanĝo, Kanado elspezis miliardojn da kanadaj dolaroj por projektoj pri fosiliaj brulaĵoj kaj petrokemiaĵoj per rekta financado, subvencioj, impostavantaĝoj kaj alia financa kaj reguliga subteno. La lando sin devontigis financi karbonakaptajn teknologiojn, malgraŭ ilia minimuma efiko sur emisiojn. La unua grandskala eksporta instalaĵo de likvigita natura gaso (LNG) de Kanado komencis operaciojn en julio, kaj kvin aliaj LNG-rilataj projektoj estis survoje.

Kebekia tribunalo kondamnis klimataj aktivuloj pro protesto kontraŭ senagado pri klimata ŝanĝo.

1. "Homaj rajtoj venkas: Enmigrada aresto finiĝas en provincaj malliberejoj" tra Kanado, la 19-an de septembro

ĈILIO

Respubliko Ĉilio

Homaj-rajtaj malobservoj faritaj dum la socia ribelo de 2019 restis senpunaj. La longe atendita policreformo ankoraŭ ne estas efektivigita. Migrada politiko ankoraŭ ne estas traktita el homaj-rajtoj-perspektivo. Infanoj, junuloj, virinoj kaj homaj-rajtoj-defendantoj...

Denove ĉi-jare ili estis viktimoj de perforto.

La sudo de la lando restis sub krizostato, kiu estis plilongigita pli ol sesdek fojojn.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO: En marto, la oficejo de la prokuroro decidis ne plu persekuti 1 509 kazojn rilate al homaj-rajtoj-malobservoj faritaj dum la socia ribelo de 2019. El la kazoj ne fermitaj, malpli ol 2% rezultigis kondamnon. La preskribotempo por kelkaj eksvalidiĝis aŭ estis baldaŭ eksvalidiĝonta fine de la jaro. La proceso de pluraj alrangaj oficiroj de la Karabineroj (milita polico) estis inter la daŭrantaj kazoj.

La Nacia Reto de Pluvivantoj de la socia ribelo retiriĝis en majo de interparoloj kun la registaro.

La organizaĵo kritikis la ŝtaton pro malsukceso plenumi sian engaĝiĝon evoluigi ampleksan leĝon pri riparoj kaj krei permanentan komisionon por determini la statuson de viktimoj de homaj-rajtoj-misuzoj.

Tri membroj de la Karabineroj estis kondamnitaj en aŭgusto pro "kontraŭleĝa devigo", "obstrukcado de enketo" kaj "falsigo de publika dokumento" rilate al la atako kontraŭ Moisés Órdenes en 2019 dum li pace protestis, la puno estis konsiderata tro malsevera de diversaj sektoroj.

Viktimo de institucia perforto, David Gómez sinmortigis en septembro. Almenaŭ ses homoj, kiuj suferis homaj-rajtajn malobservojn, memmortigis sin.

ekde la socia protesta movado de 2019.

Voĉoj leviĝis en oktobro por kondamni la malfacilaĵojn, kiujn spertas profitantoj de la Programo de Subteno kaj Prizorgo por Viktimoj de Okultraŭmato en aliro al kvalita prizorgo.

Ili specife menciis mankon de travidebleco kaj malsukceson plenumi la devon respondi, same kiel malbonan kunordigon inter la diversaj

servoj.

La nacia plano por serĉi viktimojn de devigita malapero sub la milita reĝimo de Augusto Pinochet (1973-1990) progresis, sed alfrontis gravajn kritikojn. Asocioj de parencoj, interalie, postulis, ke prioritato estu donita al mezuroj celantaj establi

la veron kaj kompencon pro la suferita damaĝo, ke neniu decido estu farita haste kaj ke ilia fido ne estu perditita.

Dudek naŭ memorlokoj estas oficiale agnoskitaj tra ĉiilo ekde 2022, reprezentante 41% de tiaj lokoj establitaj ekde la fino de la milita reĝimo. Tamen, financaj problemoj daŭris, kaj en septembro la registaro enkondukis leĝprojekton celantan certigi la longdaŭran konservadon de ĉi tiuj lokoj.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

La longe atendita reformo de la Karabineroj estis en halto.

La aĉeto kaj uzo de mortigaj armiloj La reduktitaj regularoj ankoraŭ ne estis sufiĉe devigitaj. La naturo de la uzeblaj armiloj kaj la kondiĉoj por ilia akiro, kontrolo kaj taksado restis ekstreme malklaraj.

Amasaj aĉetoj estis faritaj ekster iuj ajn travideblaj proceduroj. Tio estis precipe la kazo por la akiro de 10 000 malproksimaj retenaparatoj de la marko BolaWrap. La efektivigo de la registara pilotplano celis

testado de la uzo de elektroŝokaj pafiloj ankaŭ ankoraŭ ne estis finita.

La leĝprojekto pri la uzo de perforto ankoraŭ estis konsiderata, malgraŭ kritikoj pri ĝia manko de normiga precizeco, ĝia malsukceso konsideri fundamentajn rajtojn en ilia tuteco, kaj la manko de protekto por la plej elmetitaj loĝantargrupoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Migrada politiko

ankoraŭ ne estis traktata el homaj rajtoj. Kontraŭrifuĝinta kaj migranta retoriko intensiĝis en la dua duono de la jaro, kontraŭ la fono de la prezidenta kampanjo, dum leĝprojektoj, kiuj permesus la krimigon de ĉi tiuj individuoj, daŭre estis debatataj en la Kongreso. Propono celanta limigi aliron al sociaj helpoj por senpaperaj migrantoj estis aparte maltrankviliga.

INFANAJ RAJTOJ La

Specialigita Protekto-Servo por Infanoj kaj Adoleskantoj (Meilleure Enfance) alfrontis funkciajn problemojn ĉefe rilatajn al troŝarĝo de siaj akceptkapacitoj, la longo de atendolistoj kaj la manko de specialigitaj hejmoj.

Pluraj kazoj de infanekspluatado okazis raportitaj ĉi-jare, precipe pri migrantaj aŭ rifuĝintaj infanoj. En januaro, la registaro anoncis la kreadon, en decembro 2024, de prezidenta komisiono por vero, justeco, riparoj kaj garantioj de ne-ripetiĝo, rekomendita de la UN-Komitato pri la Rajtoj de la Infano ses jarojn antaŭe.

SEKSJAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ Novaj regularoj rilate al aborto estis adoptitaj en majo por malhelpi devigajn translokigojn de homoj inter instalaĵoj kaj certigi prizorgon sen prokrasto.

Ankaŭ en majo, la registaro prezentis al la Kongreso leĝprojekton celitan leĝigi aborton en ĉiuj kazoj ĝis la 14-a semajno de gravedeco.

PERFORTO KONTRAŬ VIRINOJ KAJ

KNABINOJ

Perforto kontraŭ virinoj kaj knabinoj

ankoraŭ estis kaŭzo de zorgo; 444

femicidaj aŭ provoj de feminicidaj estis raportitaj ĉi-jare.

Krome, la polico registris 118 234

plendojn pri hejma perforto kaj 18 776 plendojn pri seksa atako, el kiuj 79% de la viktimoj estis virinoj.

Entute, 14 734 neplenaĝuloj estis viktimoj de atakoj kontraŭ sia vivo aŭ fizika integreco, inkluzive de 41% de seksperfortoj kaj aliaj seksmisuzoj, kaj 3 644 suferis hejman perforton.

NEHOMAJ ARESTKONDICIOJ La mallibereja sistemo ankoraŭ spertis gravan strukturan krizon, markitan de ekstrema kaj kreskanta troloĝateco (pluraj instalaĵoj atingis 143% de sia kapacito), manko de preteco por organizita krimo, multaj fuĝoj kaj diversaj administraj eraroj. Laŭ la Nacia Komitato por la Preventado de Torturo, arestitoj laŭdire estis submetitaj al torturo kaj aliaj formoj de perforto kaj grava neglekto.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ Du indiĝenaj homoj estis arestitaj en aprilo kaj majo meze de sistemaj juraj procedoj kaj arbitraj arestoj celantaj Mapuĉe-Huilliches-ojn, kiuj luktas por defendi sian teritorion kontraŭ la hidroelektra projekto Los Lagos.

Kritikoj estis levitaj rilate al raporto de la Ĝendarmaro (prizongardista korpuso) listiganta la prizonan loĝantaron, kiu inkluzivis akuzantajn kaj diskriminaciajn komentojn pri malliberigita Mapuĉa gvidanto.

Komence establita en majo 2022, la krizostato deklarita en la suda makrozono daŭris 1 505 tagojn kaj estis plilongigita pli ol 64 fojojn. Ĉi tiu escepta reĝimo permesis la limigon de certaj fundamentaj rajtoj, kiel ekzemple la rajto je libereco de kunvenado kaj movado, sen ia ajn reala takso pri la efikeco aŭ proporcieco de la truditaj mezuroj, kaj tio en regiono kun granda indiĝena loĝantaro.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

Homaj rajtoj defendantoj estis

ankoraŭ nesufiĉe protektata. Inter la rimarkindaj eventoj raportindaj rilate al tio ĉi-jare estas la manko de progreso en la enketo pri la malapero, en 2024, de homaj-rajtoj-defendantino Julia Chuñil; la malapero en junio de alia homaj-rajtoj-defendantino, María Ignacia González; la mortminacoj faritaj kontraŭ la Huilliche-gvidanto Miguel Raín; kaj la ĉikanado fare de forstada kompanio de la maĉio (praula spirita aŭtoritato).

Miriam Mariña; kaj la serĉo farita ĉe la hejmo de alia maĉiano, Millaray Huichalaf, rilate al enketo pri daŭranta konflikto koncerne elektrocentralon

hidroelektra.

RAJTO AL AKVO Laŭ

la Akvoriska Atlaso de Aqeduct, Ĉilio ankoraŭ spertis altan nivelon de akvostreso. Longdaŭra periodo de malalta pluvokvanto kaj akvodeficio en la basenoj

hidrografiaj problemoj kondukis al kriza situacio.

-
1. "Amnistia Internacjonal: sentencio kontra carabineros por golpiza a Moisés Ordenes es justice incomplete", 9-a de septembro
 2. "Amnistia Internacjonal envia carta al Presidente Gabriel Boric y alarimo pri problemoj en la funkciado de la Konsulta Unuo por la Reforma a Carabineros y las graves consecuencias de un potencial use irresponsable de la taser", la 31-an de marto.

Ĉinio

Ĉina Popola Respubliko

Ĉinaj aŭtoritatoj intensigis sian kontrolon super informoj kaj publika debato kaj daŭre subpremis malkonsentajn kaj pacajn kunvenojn. Homoj estis persekutitaj pro siaj religiaj agadoj. Ili estis submetitaj al gvatado, policoperacioj kaj sekurecleĝoj. Homaj-rajtaj defendantoj

Homaj-rajtaj aktivuloj, verkistoj, artistoj kaj aliaj membroj de la civila socio denove ĉi-jare estis malliberigitaj kaj procesigitaj laŭ nacia sekurecleĝaro formulita en

Neklaraj terminoj. Ĉi tiuj grupoj ankaŭ daŭre alfrontis cenzuron kaj retan gvatadon. Aŭtoritatoj subpremis aktivismon por seksa egaleco kaj limigis la esprimliberecon de virinoj kaj GLAT-uloj, precipe en ciferecaj spacoj. La mortopuno restis valida en la lando. La produktokapacito de Ĉinio pri renovigebla energio signife pliiĝis, sed la konsumo de fosiliaj brulaĵoj ankaŭ daŭre altiĝis. Etnaj grupoj, inkluzive de uĝuroj kaj tibetanoj, restis submetitaj al strikta politika kaj kultura kontrolo. En la specialaj administraj regionoj de Honkongo kaj Makao, nacia leĝaro plue eroziis homajn rajtojn.

KUNTEKSTO

Naŭ armeaj oficistoj estis maldungitaj de siaj postenoj, oficiale kiel parto de la "kontraŭkorupta" programo de la ĉina prezidento kaj sekretario de la Komunista Partio Xi Jinping. En septembro, li lanĉis la Tutmondan Administradan Iniciaton, la plej novan en serio de kunlaboro kaj evoluigaj planoj subtenantajn alian

pretendas esti gvidanto de "vera multflanka eco". Ĉinaj kompanioj, ofte proksime ligitaj al la registaro, kontribuis al la instigado de konfliktoj, precipe en Mjanmao kaj Sudano, kaj faciligis malobservojn faritajn de aliaj ŝtatoj, kiel ekzemple Pakistano.

Plurfoje aperis, ke

Ĉinaj aŭtoritatoj efektivigis kreskantan transnacion subpremon, inkluzive de gvatado, cenzuro kaj ĉikanado, iniciatante jurajn agojn kaj premante aliajn ŝtatojn por perforte resendi homojn al Ĉinio.

Ĉi tiuj agoj celis defendantojn de homaj rajtoj, aktivulojn, artistojn kaj membrojn de la uĝura kaj tibeta diasporoj.¹ Laŭ raportoj, esploristoj kaj defendantoj bazitaj eksterlande ankaŭ vidis sian financadon reduktita pro sia laboro aŭ estis akuzitaj, sen ia ajn bazo, pri kalumnio fare de ĉinaj kompanioj pro publikigado de enhavo kritika pri iliaj komercaj praktikoj.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ ASOCIO

La aŭtoritatoj intensigis sian kontrolon super informojn, publikan debaton kaj liberecon de asocio por novaj regularoj same kiel agoj de cenzuro kaj timigado.

La 5-an de februaro, la Ŝtata Administracio de Radio kaj Televido enkondukis novan rajtigsistemon por ĉiuj mikroserioj (tre mallongaj skribitaj filmetoj), kiuj nun devis esti aprobitaj antaŭ ol esti publikigitaj interrete.

Ĉi tiu mezuro ankaŭ aplikigis al enhavo publikigita en gravaj sociaj amaskomunikiloj, kiel ekzemple WeChat, Douyin kaj RedNote. La 8-an de februaro, la Ciberspaca Administracio de Ĉinio, kunlabore kun 11 aliaj agentejoj, inkluzive de la Ministerio pri Publika Sekureco kaj la Ministerio pri Ŝtata Sekureco, publikigis mezurojn por administri la disvastigon de militaj informoj en la interreto, kiuj malpermesis la produktadon aŭ dividadon de

linio de iu ajn konfidenca informo koncerne la nacian defendon aŭ la fortojn armeoj.

Ĵurnalistoj kaj la amaskomunikiloj ankoraŭ estis submetitaj al cenzuro. En junio, la novaĵagentejo Caixin kaj la semajna revuo

Nanfang Zhoumo publikigis enketemajn raportojn pri supezebla morto en prizorgo, sed la koncerna enhavo estis rapide forigita de oficialaj retejoj kaj sociaj amaskomunikiloj.

La 22-an de septembro, la ĉina registaro ciberspaco lanĉis du-monatan nacian kampanjon celantan enhavon

en sociaj retoj kaj platformoj por dividi mallongfilmetojn, kiuj "incitis malamikecon" aŭ "kreis pesimisman etoson". La platformoj estis avertitaj, ke ili devas forigi ĉi tiun specon de enhavo, same kiel ajnan alian, kiu damaĝis la reputacion de publikaj institucioj. Post la morto de la aktoro Yu Menglong, afiŝoj de liaj ŝatantoj esprimantaj sian funebron kaj kritikantaj retan cenzuron estis rapide forigitaj de sociaj retoj, provizante plian ekzemplon de kiel la aŭtoritatoj plifortigas la kontrolon super ciferecaj spacoj.

Laboristoj kaj tiuj, kiuj defendis iliajn rajtojn, ankoraŭ ne povis praktiki sian asociiliberecon. En sia jara raporto de 2025, publikigita la 10-an de februaro, la ILO esprimis zorgon pri la daŭra malpermeso de sendependaj sindikatoj kaj aliaj limigoj al asociilibereco en Ĉinio.

LIBERO DE PACA KUNVENO

Aŭtoritatoj daŭre limigis pacajn kunvenojn per polico kaj interreta cenzuro.

En aprilo kaj majo, laboristoj en pluraj provincoj, kiel ekzemple Siĉuano, Ŝenŝjo, Hunano kaj Hebejo, okazigis protestojn postulante pagon de siaj nepagitaj salajroj. Observantoj de

Laborrajtoj raportis la forigon de interretaj publikajoj pri ĉi tiu temo kaj agojn de

ĉikanado kontraŭ la organizantoj, kiu montris la maltoleremon de la aŭtoritatoj al kolektivaj agoj.

En aŭgusto, pli ol mil homoj laŭdire kolektiĝis antaŭ registaraj oficejoj en Jiangyou, provinco Siĉuano, post kiam filmeto pri lerneja ĉikanado estis publikigita.

kiu fariĝis virusa. La polico uzis bastonojn kaj elektrajn pikilojn por disigi protestantojn. Filmetoj, kies aŭtenteco estis kontrolita, montris

Oni vidis oficirojn trenantajn partoprenantojn laŭ la tero kaj batantajn ilin. Interretaj diskutoj pri ĉi tiuj eventoj estis rapide cenzuritaj, kaj loĝantoj raportis ordonon ne paroli kun eksterlandaj amaskomunikiloj.

En tiu sama monato, en la urbo Ĉongĉingo, Kontraŭregistaraj sloganoj estis projekciitaj sur muron kiel formo de protesto dum preskaŭ horo antaŭ ol la polico intervenis. Filmetoj de la projekcio estis rapide forigitaj de sociaj amaskomunikiloj.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KREDO

La aŭtoritatoj plifortigis sian kontrolon super religiaj agadoj per gvatado-rimedo, policoperacioj kaj procesigoj iniciatitaj laŭ kontraŭ-"sektaj" kaj sekurec-rilataj provizaĵoj.

La 5-an de marto, la Burao pri Religiaj kaj Etnaj Aferoj perforte kaptis preĝejon en Huainan, Anhui-provinco. La pastro, Zhao Hongliang, estis kondamnita al unu jaro kaj unu monato en malliberejo. La 10-an de marto, ankaŭ en Anhui-provinco, polico arestis du kristanojn suspektatajn pri "organizado kaj uzado de religia deservo por malhelpi polican agadon".

Dum la tuta jaro, sekvantoj de Falun Gong, spirita praktiko malpermesita en Ĉinio, daŭre estis malliberigitaj.

Inter ili estis 80-jaraĝa virino loĝanta en Pekino, kiu estis kondamnita al kvin jaroj da malliberejo en marto.

La aŭtoritatoj lanĉis en oktobro tutlanda operacio kontraŭ la

neoficiala reto de la Eklezio de Ciono, arestante preskaŭ 30 el ĝiaj membroj kaj pastroj en almenaŭ sep urboj, inkluzive de Pekino kaj Ŝanhajo. Almenaŭ dek ok homoj ankoraŭ estis en "krima aresto" ĉe la fino de la jaro. Ĉi tio

La kampanjo estis parto de persista klopodo de la Ŝtato elimini ĉian nedeklaritan religian agadon kaj ekzerci kontrolon super kredoj kaj sektoj.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

La aŭtoritatoj daŭre celis homaj-rajtajn defendantojn, advokatojn kaj aktivulojn sub

provizajoj rilataj al nacia sekureco kaj publika ordo formulitaj malprecize.

Ĉi tiuj provizajoj estis regule alvokitaj por subpremi la lobiadon kaj aktivismon de homoj serĉantaj aserti siajn rajtojn, kiuj estis submetitaj al longedaŭra antaŭprocesa aresto, fermitaj aŭdiencioj kaj limigoj de sia rajto je advokata konsilio.² La aŭtoritatoj

persistis en uzado de "loĝdoma gvatado en difinita loko" (formo de sekreta aresto simila al devigita malapero), precipe kontraŭ homaj-rajtoj-defendantoj, advokatoj specialigantaj pri defendo de fundamentaj rajtoj, kaj individuoj sub enketo pro naciaj sekurecaj deliktoj.

Homaj-rajtaj advokatoj kaj iliaj familioj denove estis celataj ĉi-jare. Aktivulo Xu Yan estis liberigita el malliberejo komence de januaro post plenumado de unu-jara kaj naŭ-monata puno pro "incito al subfosado". Ŝia edzo, homaj-rajta advokato Yu

Wensheng, kondamnita pro la sama delikto, havis sian apelacion malakceptitan la 6-an de januaro. Advokato Lu Siwei estis kondamnita al 11 monatoj en malliberejo en aprilo pro "kontraŭleĝa transiro de la limo". Li restis submetita al vojaĝrestriktoj post sia liberigo en aŭgusto.

Post pasigado de pli ol tri jaroj en antaŭprocesa aresto, advokato Xie Yang estis

juĝita malantaŭ fermitaj pordoj la 30-an de julio pro "incito al subfosado de la Ŝtato".

La proksima monitorado de la defendantoj de sociaj kaj laborrajtoj

La subpremo ne ĉesis. La 18-an de marto, la aktivulo por laborrajtoj Wang Jianbing estis liberigita post plenumo de tri-kaj-duonjara mallibereca puno. Tamen, li estis submetita al "politika senigo", ambigua aldona puno kontraŭa al internaciaj normoj, kaj restis sub gvatado. La apelacio prezentita de He Fangmei, kondamnita pro kampanjado por vakcina sekureco, estis malakceptita en aprilo.

Verkistoj, ĵurnalistoj kaj artistoj denove alfrontis juran procesigon ĉi-jare pro sia homaj-rajtoj-laboro kaj pro ekzercado de sia rajto je esprimlibereco. La 6-an de januaro, filmreĝisoro Chen Pinlin estis trovita kulpa pri "klopodado provoki konflikton kaj ĝenado de publika ordo", malbone difinita delikto, kaj kondamnita al tri-kaj-duonjara malliberejo. Ĵurnalistino Zhang Zhan estis procesita, trovita kulpa kaj kondamnita al dua kvarjara malliberejo la 19-an de septembro pro sia homaj-rajtoj-laboro.^⁴ La eminenta artistino Gao Zhen, detenita ekde aŭgusto 2024 pro "insulto al la reputacio kaj honoro de ĉinaj herooj kaj martiroj", restis en malliberejo atendante proceson fine de la jaro.

Studentoj kaj junuloj ankaŭ estis celitaj. La 31-an de julio, en la provinco Junnano, membroj de la naciaj sekurecaj taĉmentoj arestis 22-jaraĝan studentinon, Zhang Yadi (Tara), kiam ŝi revenis al Ĉinio post studado en universitato en Francio. Ŝi laŭdire estis suspektata pri "incito al separismo" pro la paca volontula laboro, kiun ŝi faris eksterlande.

La ujjura studentino Kamile Wayit estis liberigita la 28-an de decembro, post plenumado de trijara mallibereca puno pro supozebla "antaŭenigo"

ekstremismo" per kunhavigo de afiŝoj en sociaj retoj.

VIRINAJ RAJTOJ La aŭtoritatoj persistis en sia subpremado de feminisma aktivismo kaj interretaj diskutoj pri seksa egaleco. En aŭgusto kaj septembro, la raportoj de kelkaj feminismaj aktivuloj kaj rajtoj-defendantoj

Virinoj estis permanente forigitaj de la socia reto Weibo pro "incito al antagonismo inter seksoj". Laŭ ŝtat-ligitaj amaskomunikiloj, ĉi tiuj fermoj celis enhavon diskutantan seksan ĉikanadon kaj seksan diskriminacion.

En oktobro, Pekino gastigis kunvenon Mondaj gvidantoj markis la 30-an datrevenon de la Kvara Monda Konferenco pri Virinoj en 1995. Ĉe la evento, ĉinaj aŭtoritatoj laŭdis tion, kion ili nomis "historiaj atingoj" en seksa egaleco kaj virina partopreno. Sendependaj feminismaj voĉoj estis ekskluditaj de la evento.

GLAT-RAJTOJ En januaro, la nuligo de pluraj datoj por la prezentadoj de la fama transgenra artisto Jin Xing vekis zorgojn pri pliiĝita registara kontrolo super la publikaj prezentadoj de GLAT-artistoj. En pluraj provincoj, polico arestis aŭ esplordemandis virinajn aŭtorojn de danmei, ĉina literatura ĝenro prezentanta romantikajn rilatojn inter viraj roluloj, pro publikigado de homoerotikaj rakontoj interrete. Laŭ amaskomunikilaj raportoj kaj observantoj, almenaŭ 30 virinaj aŭtoroj estis monpunitaj aŭ metitaj en administran areston kiel parte de kampanjo en junio.

En septembro, la filmo Kune estis publikigita en Kontinenta Ĉinio estis suspendita de siaj distribuistoj post kiam uzantoj de sociaj retoj malkovris, ke samsekse geedziĝa sceno estis ciferece ŝanĝita por transformi ĝin en scenon.

aliseksema. Ĉi tiu decido ekfunkciigis multajn kritikojn en sociaj retoj, antaŭ ol afiŝoj pri la temo estis cenzuritaj.

En la sama monato, la Ĉina Ciberspaca Administracio ordonis al la socia reto RedNote "ripari" ĝiajn supozeblajn mankojn en la pritraktado de afiŝoj pri GLAT-temoj aŭ pri virinoj elektantaj resti fraŭlaj.

La reguliga aŭtoritato deklaris, ke tia enhavo "misprezentis valorojn" kaj subfosis "retan ĝentilecon".

Interretaj platformoj kiel Douyin, Bilibili, kaj RedNote daŭre forigis GLAT-rilatajn grupojn kaj diskutojn sub vastaj malpermesoj de "vulgara" aŭ "nesana" enhavo, montrante la daŭrantan subpremado de geja esprimo en ciferecaj spacoj. En novembro, aŭtoritatoj ordonis forigi du popularajn geajn rendezvuajn aplikaĵojn de interretaj platformoj.

MORTPUNO

Ĉinio daŭre eldonis mortkondamnojn kaj ekzekutivojn ekzekutojn por vasta gamo da deliktoj, multaj el kiuj ne falis sub la kategorion de "plej gravaj krimoj" kiel difinite de internacia homaj-rajtoj-juro kaj la

normoj en ĉi tiu areo. Oficialaj datumoj pri mortkondamnoj kaj ekzekutoj ĉiam estis klasifikitaj kiel ŝtataj sekretoj.

Tial estis tre malfacile konstati la verecon de registaraj deklaroj, ke la mortopuno estis aplikata "singarde".

Malgraŭ ŝtataj limigoj pri informoj rilataj al la mortopuno, la aŭtoritatoj daŭre diskonigis certajn kazojn en la amaskomunikiloj por mallinstigi ilin. En januaro, la Supera Popola Kortumo de la Provinco Gujĝoĉio konfirmis la ekzekuton de Yu Huaying, kondamnita pro infankontrabandado, en kazo, kiun ŝtataj amaskomunikiloj vaste raportis kiel donanta la

Tio estas pruvo de la politiko de "nul-toleremo" praktikata kontraŭ la trafiko de virinoj kaj infanoj. La 29-an de septembro, la Meza Popola Kortumo en Wenzhou, provinco Ĝeĝjango, kondamnis 11 membrojn de la sama organizo al morto.

familion pro deliktoj inkluzive de "telekomunikada fraŭdo", "kontraŭleĝa funkciigo de hazardludo", "drogkontrabandado" kaj "libervola hommortigo", rilate al translimaj fraŭdaj operacioj en Mjanmao.

La aŭtoritatoj daŭre uzis la mortopunon en koruptaj kazoj. En decembro, ili ekzekutis iaman financon oficiston pro tiaj grandskalaĵaj deliktoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Ĉinio konservis sian pozicion kiel la plej granda elsendanto de forcejaj gasoj en la mondo malgraŭ senprecedenca kresko de renovigebla energio. Ĝiaj kapacitoj por generado de suna kaj venta energio pliiĝis je 198 gigavatoj kaj 46 gigavatoj respektive inter januaro kaj majo. Dume, la konsumo de karbo daŭre kreskis.

En majo, la naciaj karbonemisioj malpliiĝis por la unua fojo jare post jaro ekster la pandemia periodo. Analizistoj atribuis ĉi tiun ŝanĝon al struktura ŝanĝo, la rapida ekspansio de renovigebla energio, kaj la anstataŭigo de karbo per nuklea energio. Riskoj de punlaboro en la provizoĉeno de sunpaneloj ankaŭ estis elstarigitaj, levante pliajn demandojn pri la daŭripovo de la transiro al renovigebla energio.

Media protekto estis parto de la registara politiko konstrui "ekologian civilizon" kaj estis integrita en la 14-an kvinjaran planon, kiu renovigis promesojn atingi pintajn karbondioksidajn emisiojn antaŭ 2030 kaj atingi karbonan neŭtralecon antaŭ 2060.

Tamen, la ilo Klimata Agada Spurilo havas

klasifikis la celon de Ĉinio por 2060 pri "karbona neŭtraleco" kiel "nesufiĉa", notante la mankon de ampleksa longperspektiva strategio kaj la fakton, ke ne estis klare, ĉu tiu celo inkluzivis nur CO₂ aŭ ĉiujn forcejajn gasojn. Partopreno en mediaj decidoj kaj

Travidebleco pri gravaj infrastrukturprojektoj restis ekstreme limigita.

AŬTONOMAJ REGIONOJ La registaro konservis striktan kulturen kaj politikan kontrolon super etnaj grupoj, daŭre farante ideologiajn kampanojn favore al "etna unueco" kaj "nacia identeco". Politikoj daŭre reduktis la spacon por esprimo de religiaj kaj kulturaj specifecoj, precipe en la Ŝinĝjanga Ujgura Aŭtonoma Regiono kaj la Tibeta Aŭtonoma Regiono, same kiel en aliaj aŭtonomaj areoj.

La 8-an de septembro, la aŭtoritatoj publikigis leĝprojekton pri etna unueco, kiu postulas ampleksan ideologian edukadon por "forĝi fortan senton de aparteno al la ĉina nacia komunumo". La leĝo antaŭvidis ampleksajn mekanismojn por monitori kaj raportoj pri "antaŭenigo de unueco" je ĉiuj niveloj de registaro. Ankaŭ en septembro, proponitaj amendoj al la Leĝo pri Norma Parolata kaj Skriba Ĉina lingvo ŝajne pli emfazis la tutlandan uzon de la mandarena lingvo, precipe en "marĝenigitaj, kamparaj kaj etnaj minoritataj areoj". Ĉi tiuj proponoj plifortigis la ŝtat-gvidatan procezon de lingva homogenigo kaj reduktis la spacon por kultura diverseco.

Ŝinĝjanga Ujgura Aŭtonoma Regiono: La rajtoj de la ujgura loĝantaro, precipe la rajto je libera moviĝo, restis grave limigitaj. Laŭ disponeblaj informoj, politikoj

Oficialuloj malinstigis ĝiajn membrojn vojaĝi eksterlanden kaj devigis la Ujguroj loĝantaj en aliaj landoj devas elekti inter vidi siajn familiojn en Ĉinio kaj tiu de ekzercado de ilia rajto je esprimlibereco.

En marto, junio kaj septembro, la Oficejo pri la Komisiono pri la Komisiono pri la Komisiono pri la Komisiono pri la Komisiono (OHCHR) ripetis sian zorgon pri daŭrantaj malobservoj en Ŝinĝjango. Ĝi instigis Ĉinion efektivi la

Rekomendoj, kiujn li faris al la registaro en 2022, inkluzive de tiuj, kiuj instigis ĝin ĉesigi arbitrajn arestojn, klarigi la sorton kaj restadejon de arestitoj, kaj garantii respondiĝeblon, estis malakceptitaj de la registaro, kiu faris neniuajn paŝojn por certigi respondiĝeblon aŭ establi sendependan monitoradmekanismon.

En septembro, fakuloj de la Nacioj Unosendis oficialan deklaron al la aŭtoritatoj esprimante sian zorgon pri la devigita malapero de la akademiulo.

Ujgura Rahile Dawut kaj la arbitra aresto de la artisto Yaxia'er Xiaohelaity.

Laŭ tiuj fakuloj, tiuj kazoj estis emblemaj de la ĝeneraligita sistema subpremo de la ujgura kulturo kaj la laboro de ujguraj akademiuloj.

Tibeto

En marto, la Informa Oficejo de la Ŝtata Konsilio publikigis blankan libron pri "Homaj Rajtoj en Tibeto en la Nova Epoko", kiu eksplicite pledis por "dulingva edukado", kun la mandarena lingvo kiel la ĉefa instrulingvo. Ĉi tiu blanka libro antaŭenigis lernejojn kiel rimedon por "fortigi nacian unuecon", precipe per politika edukado. En aŭgusto, dum unu el siaj maloftaj vizitoj al Tibeto, prezidanto Xi Jinping emfazis "unuecon kaj disvolviĝon" kaj prezidis la pionirceremonion por digo polemika pro ĝiaj malutilaj konsekvencoj por lokaj loĝantaroj (devisa delokiĝo, media efiko).

La aŭtoritatoj daŭre enmiksigis en la religiajn aferojn de tibetaj budhanoj. En julio, post kiam la Dalai-lamao anoncis la aranĝojn por sia sinsekvado, reprezentantoj de la Ĉina ŝtato kaj amaskomunikiloj asertis, ke ĉiu reenkariga procezo devus okazi "laŭ la Ĉina juro" kaj sub la aŭtoritato de la Komunista Partio.⁵

SPECIALA ADMINISTRA REGIONO DE HONGKONGO La 26-an de novembro, incendio en la loĝkomplekso Wang Fuk Court (distrikto Tai Po) mortigis 168 homojn, igante ĝin la tria plej mortiga incendio iam registrita en Honkongo. La aŭtoritatoj rapide subpremis alvokojn al respondeco. Ili arestis almenaŭ kvar homojn kaj malhelpis la publikigon de informoj pri la evento kaj la respondo de la registaro, inkluzive de timigaj agoj.^⁶

GLAT-Rajtoj: Samseksaj partnerecoj kaj geedzeco ankoraŭ ne estis laŭleĝe agnoskitaj. Sekvante decidan en 2023 de la plej alta kortumo de Honkongo, kiu postulis, ke la registaro establu juran kadron por samseksaj kuniĝoj antaŭ oktobro 2025, la registaro enkondukis leĝprojekton pri la registrado de samseksaj partnerecoj. Ĉi tiu leĝprojekto donis limigitajn rajtojn al partneroj, kiuj registris sian kuniĝon eksterlande. La Leĝdona Asembleo malakceptis la leĝprojekton en septembro.

Libereco de esprimo

La aŭtoritatoj plue vastigis la amplekson de la Nacia Sekureca Leĝo kaj rilataj leĝoj, kaj daŭre uzis ilin por krimigi la praktikadon de la rajto je libereco.

de esprimo. El ĉiuj kazoj pritraktitaj laŭ nacia sekureca leĝaro inter julio 2020 kaj junio 2025, 85% koncernis la legitiman rajton je

esprimlibereco, kiu ne devus esti konsiderata kiel delikto.

Kaŭcio estis rifuzita en 89% de la kazoj, kaj la averaĝa daŭro de antaŭprocesa aresto estis 11 monatoj.⁸

En aprilo, la patro kaj frato de la aktivulo

En ekzilo, Anna Kwok estis arestita de la Nacia Sekureca Polico. Ŝia patro poste estis akuzita laŭ la Nacia Sekureca

Protektorordono de 2024 pro administrado

"rekte aŭ nerekte" de la

financoj de persono fuĝanta de justeco.

Multaj perceptis ĉi tiun kazon kiel venĝan rimedon pro la kritikaj rimarkoj kaj aktivismo de Anna Kwok eksterlande.

En majo, la registaro de Honkongo adoptis suplementan leĝaron al la Preskribo pri Nacia Sekureco, kiu kreis ses novajn deliktojn kaj

Ili deklaris ses lokojn, kiuj gastigas

ĉinajn naciajn sekurecajn oficejojn, "malpermesitaj areoj", malpermesante al iu ajn alproksimiĝi aŭ trapasi ilin. Ankaŭ en majo, la Edukada Buroo ĝisdatigis sian politikon por integri la temon de nacia sekureco en la instruplanojn de bazlernejoj kaj mezlernejoj, trudante striktan kontrolon de instrumaterialoj kaj agadoj, kio rezultigis signifajn limigojn de esprimlibereco en lernejoj.

En junio, la malliberigita aktivulo Joshua Wong estis denove akuzita pri "komploto por koluzii kun eksterlandaj fortoj" laŭ la Leĝo pri Nacia Sekureco. Li estis akuzita pri alvokado al eksterlandaj registaroj trudi sankciojn kontraŭ Honkongo aŭ Ĉinio.⁹ En julio kaj aŭgusto, du junaj viroj, 18- kaj 19-jaraj, estis akuzitaj pri ribeleco pro, respektive, skribado de "ribelemaj" sloganoj sur la muro de neceso en butikcentro kaj filmado de filmetoj.

varbajn materialojn por transmara organizaĵo nomata la Parlamento de Honkongo, kiun la aŭtoritatoj etikedis kiel "subfosa".

Jimmy Lai, 78-jaraĝa, kaj fondinto de La pordemokrata gazeto Apple Daily estis

Kondamnita la 15-an de decembro post grava proceso en nacia sekureca kazo, Jimmy Lai, malgraŭ deklaro de nekulpeco, estis trovita kulpa de la Alta Kortumo pri komploto por koluzii kun eksterlandaj fortoj kaj ribelemaj agoj. Li jam pasigis pli ol kvin jarojn malantaŭ kradoj antaŭ ĉi tiu kondamno, plejparte en solula ĉelo. Dum sia 156-taga proceso, li argumentis, ke la sinceraj opinioj de Apple Daily konsistigis protektitan esprimformon. La juĝistoj malakceptis lian defendon kaj priskribis lin kiel "plancerbon".

Li estis akuzita pri konspiro por malstabiligi la ĉinan registaron. La maksimuma puno, kiun li alfrontis, estis ĝismorta malliberigo; la juĝo estis atendata komence de 2026.

Kortumaj decidoj rilataj al

Aliaj leĝoj ankaŭ havis sekvojn sur la liberecon de esprimo. En marto, la Alta Kortumo konfirmis la laŭleĝecon de Sekcio 27A de la Preskribo pri

korupta kaj kontraŭleĝa konduto en la kunteksto de elektoj, konkludante ke la krimigo de publika incito sindeteni de voĉdonado aŭ doni blankan baloton en elektoj estis konstitucia, sur la kialo ke ĝi konservis "la integrecon de la voĉdono".

Libereco de paca kunveno

La aŭtoritatoj daŭre malhelpis

al pacaj publikaj kunvenoj. La 4-an de junio, la polico deplojis grandan nombron da patroloj kaj faris serĉoperaciojn ĉirkaŭ Viktoria Parko, la tradicia loko por memorfesti la subpremado de Tiananmen-placo en 1989. Ili arestis du homojn kaj kondukis 10 aliajn al policejoj. Temis pri homoj, kiuj provis memorfesti la eventon, kelkaj per floroj aŭ kandeloj.

En julio, la organizantoj de la ĉiujara festivalo Pink Dot Hong Kong Pride nuligis la eventon post malsukceso akiri rajtigon de la

la registaron organizi ĝin ĉe la kutima loko.

Libereco de Asocio: La

lastaj du gravaj pordemokratiaj partioj ankoraŭ ĉeestantaj en Honkongo, la Demokrata Partio kaj la Ligo de Socialdemokratoj, oficiale dissolviĝis respektive en aprilo kaj junio, sub politika premo.

En junio, la Leĝdona Konsilio aprobis la Ordonon Amendantan la Leĝon pri Sindikatoj. Ĉi tiu leĝaro malpermesis al iu ajn kondamnitaj pro naciasekurecaj deliktoj aparteni al sindikato, donis al la aŭtoritatoj la povon rifuzi registradon de sindikatoj pro naciasekurecaj kialoj, kaj postulis, ke sindikatoj petu aprobon por ricevi eksterlandan financadon.

En julio, la polico eldonis arestordonojn arestordonoj por 15 aktivuloj situantaj ĉe Fremdaj aŭtoritatoj estis arestitaj pro sia implikiĝo en la organizado de la Leĝdona Konsilio de Honkongo, kaj ofertis rekompencojn por informoj kondukantaj al ilia aresto. En la sama monato, kvar homoj, inkluzive de 15-jaraĝa knabo, estis arestitaj laŭ la Leĝo pri Nacia Sekureco pro "komploto por subfosi la ŝtaton" pro siaj supozeblaj ligoj kun la Honkonga Demokratia Sendependeca Unio, bazita en Tajvano. La 2-an de decembro, aŭtoritatoj formale malpermesis al ambaŭ organizoj funkcii en Honkongo, konsiderante ilin minacoj al la nacia sekureco laŭ la leĝo.

la Ordonon pri Protektado de Nacia Sekureco.

malhomaj arestokondiĉoj

La registaro ŝanĝis la prizonregularon en julio, donante al la Prizongardista Korpuso larĝajn povojn por limigi vizitojn al malliberuloj kaj

rendevuojn kun siaj advokatoj, pro neklaraj kialoj rilataj al "nacia sekureco".

Intervuoj kun naŭ homoj, kiuj Tiuj, kiuj spertis malliberigon, rivelis la amplekson homaj-rajtaj malobservoj, kiujn ili suferis dum sia aresto en 11 prizoninstalajoj, inkluzive de fizika perforto kaj lokigoj

longedaŭra izoliteco, bedaŭrindaj sanitariaj kondiĉoj kaj eksponiĝo al danĝere altaj temperaturoj somere10.

En oktobro, Chow Hang-tung estis metita en solulan ĉelon dum 18 tagoj post kiam ŝi faris retan paroladon pri sia nomumo por la Nobel-premio pri paco en 2025.

Rajtoj de Laboristoj: En junio, la Supera Kortumo malakceptis peton pri jura revizio prezentitan de enmigrinta hejma laboristino, kiu argumentis, ke la manko de specifa leĝaro pri punlaboro en Honkongo igis la policon malsukcesi konvene esplori ŝian plendon pri punlaboro. La Kortumo decidis, ke realigi leĝaron specife krimigantan punlaboron ne estis necesa por certigi konkretan kaj efikan protekton de la rajtoj de eksterlandaj hejmaj laboristoj.

SPECIALA ADMINISTRATIVA REGIONO DE MAKAO En Makao,

la aŭtoritatoj uzis la Leĝon pri Nacia Sekureco por la unua fojo en julio por aresti la eksan leĝiston Au Kam-san pro "koluzio kun eksterlandaj fortoj", levante gravajn zorgojn pri la krimigo de paca politika agado. Antaŭ la septembraj elektoj por la Leĝdona Asembleo, 12 kandidatoj estis malkvalifikitaj pro "malsukceso subteni la Bazan Leĝon" kaj "mallojaleco al Makao" post revizio fare de la aŭtoritatoj. Tio plue reduktis politikan partoprenon kaj ripetis la subpremon kontraŭ malkonsento en Honkongo.

1. "Tajlando. Forpeli uĝurojn al Ĉinio estas 'a neimagebla krueleco,' la 27-an de februaro

2. Kiel Ĉi Tiu Verdikto Povus Esti 'Jura'? La Rolo de la Ĉinaj Tribunaloj en Celado de Homaj Rajtoj-Defendantoj, 1-a de oktobro

3. "Ĉinio. Malakcepto de apelacio fare de advokato pri homaj rajtoj"
Malliberigitaj homoj elstarigas registaran timon
"Pri malkonsento", 6-a de januaro 4.
- "Ĉinio: Ĵurnalisto Zhang Zhan denove kondamnita al malliberejo je
"Senbazaj akuzoj", 22-a de septembro
5. "Ĉinio. La aŭtoritatoj devas ĉesigi enmiksiĝon en la
Tibetaj religiaj praktikoj dum la Dalai-lamao anoncas sinsekvoplanon,
la 2-an de julio
6. "Honkongo. La registaro devas esplori kaj permesi liberan esprimon
post mortiga incendio," 1 la 1-an de decembro
7. "Honkongo. Malakcepto de la proponita leĝo pri kuniĝoj inter
"Samseksaj paroj montras malrespekton pri la rajtoj de
GLAT-uloj", la 10-an de septembro
8. "La Ŝtato Povas Enkarcerigi Homojn, Sed Ne Ilia Pensadon": Kiel
La Nacia Sekureca Leĝo de Honkongo Subfosis Homajn Rajtojn en
Kvin Jaroj, 30-a de junio
9. "Honkongo. La nova akuzo kontraŭ Joshua Wong celas plilongigi
lian malliberecan restadon," 6-a de junio
10. "Honkongo. Malliberejoj estas plenaj de perforto kaj..."
"Malhoma traktado, kiel malkaŝite de atestoj de
arestitoj," 17-a de decembro

Kipro

Respubliko Kipro

La enketo pri la morto de nigra viro pafita de polico levis gravajn zorgojn. Kontestata leĝprojekto reguliganta protestojn aperis

estis adoptita. Programo pri libervola reveno por sirianoj levis zorgojn pri infanrajtoj. Novaj informoj aperis

stato de resumaj kontraŭleĝaj revenoj surmare. Kipro malsukcesis fari efikan enketon pri du supozeblaj seksperfortkazoj.

RAJTO AL VIVO En januaro, la kipro polico pafmortigis Shoaib Khan, 24-jaraĝan pakistanan migranton, en la UN-kontrolita bufrozono sur la insulo. Civilaj sociaj organizaĵoj esprimis gravajn zorgojn en majo pri la traktado de la kazo fare de la aŭtoritatoj, precipe rilate al la komencaj rezultoj.

raportante naturan morton kaj la mankon de sendependa enketo pri ebla polica respondeco. Oficiala enketo estis fine malfermita pri ĉi tiuj okazaĵoj.

en oktobro.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO Ses protestantoj estis

akuzitaj, inkluzive de "insultoj", post ĉantado de kontraŭpoliciaj sloganoj ĉe paca manifestacio okazinta en januaro post la mortiga pafado de Shoaib Khan.

En dokumento publikigita en septembro, La OSKE emfazis la nekongruon kun internacia juro rilate al rajtoj

homoj el pluraj provizaĵoj de la leĝo reganta manifestaciojn, kiu estis adoptita en julio.

Pluraj NRO-oj postulis en januaro la nuligon de krimaj akuzoj kontraŭ Doros Polykarpou, iama direktoro de la kontraŭrasisma NRO KISA, pro la kialo, ke tiuj akuzoj ŝajne estis senbazaj kaj ligitaj al lia laboro subtenante homajn rajtojn.

En oktobro, la Supera Kortumo La Konstitucia Kortumo renversis la decidon de 2020 forigi KISA el la registro de asocioj. Antaŭ la fino de la jaro, la decido de la Kortumo ankoraŭ ne estis efektivigita.
artaĵo.

RAJTOJ DE RIFUGIĜINTOJ KAJ MIGRANTOJ Programo pri libervola reveno por sirianoj estis lanĉita en junio. La programo inkluzivis financajn instigojn por familioj libervole revenantaj al Sirio kaj la eldonadon de provizora labor- kaj restadpermeso al familiano rajtigita resti en Kipro. La Kipro Rifuĝinta Konsilio (KRC) esprimis zorgojn pri la programo, kritikante ĝin pro malsukceso konsideri la plej bonajn interesojn de infanoj pro la manko de adekvata konsultado kun neplenaĝuloj, kaj pro kuraĝigo de familioj en malfacilaĵoj reveni al Sirio, kie la kondiĉoj estis nekontentigaj.

Novaj kazoj de resumaj kontraŭleĝaj resendadoj surmare estis raportitaj. Tiuj implikis sirianojn perforte resenditajn al Sirio, kie ili riskis suferi gravajn homaj-rajtoj-malobservojn.

En julio, grupo da homoj, kiuj estis blokita dum pluraj monatoj en 2024 en la bufrozo de UN, portis sian kazon al la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj, asertante kontraŭleĝan devigitan revenon kaj aliajn malobservojn de siaj rajtoj.

SEMPUNECO

En februaro, la Supera Kortumo konfirmis la rezultojn de la enketo montrante, ke soldatservanto Athanasios Nicolao estis viktimo de murdo en 2005.

VIRINAJ RAJTOJ

En februaro, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj eldonis verdiktojn trovante, ke Kipro malsukcesis fari efikan enketon pri du supozeblaj seksperfortkazoj. En sia julia verdikto, la Kortumo ankaŭ trovis, ke la kandidato estis submetita al sekundara viktimito, kiu konsistigas seksbazitan diskriminacion.

KOLOMBIO

Respubliko Kolombio

Malgraŭ daŭrantaj pacnegocadoj, armita perforto daŭris. Ĉi-jare denove, malobservoj de internacia humanitara juro estis faritaj kontraŭ la civila loĝantaro. Indiĝenaj kaj afrikdevenaj loĝantaroj kaj

Kampanaj komunumoj estis misproportie trafitaj de perforto kaj armita konflikto. Defendi homajn rajtojn restis agado

ekstreme riska. Malhelpo daŭre limigis aliron al aborto, malgraŭ ke ĝi estis malkrimigita antaŭ pluraj jaroj. La situacio de ŝtatanoj

Venezuelanoj ankoraŭ estis alarmaj, precipe rilate al sia aliŝto

azilo, ŝirmejo aŭ aliaj reguligaj proceduroj.

KUNTEKSTO:

Plej multaj intertraktadoj daŭris inter la registaro kaj la diversaj armitaj grupoj aktivaj en la lando, sed la limigita progreso farita havis nur malgrandan efikon. La registaro suspendis intertraktadojn kun la Nacia Liberiga Armeo (ELN) en januaro kaj ne

La intertraktadoj komencitaj kun la Centra Ĉefa Stabo kaj la Segunda Marquetalia ne rekomenciĝis. Diskutoj kun la Ĉefa Stabo de la Blokoj kaj la Fronto (EMBF), la Nacia Kunordigo de la Bolivaria Armeo kaj la Komunumoj del Sur daŭris. La registaro ankaŭ daŭrigis siajn "soci-jurajn dialogojn" kun grupoj aktivaj en la urboj Quibdó, Medellín kaj Buenaventura, kaj komencis diskutojn kun la Gaitanista Armeo de Kolombio (EGC) en Kataro.

Malgraŭ progreso farita en iuj Malgraŭ ĉi tiuj procezoj, kaj la enkonduko de leĝprojekto fare de la registaro en julio, la garantioj pri vero, justeco, reparacio kaj ne-ripeto por la viktimoj restis neklaraj.

En junio, la Oficejo pri Defendaj Aferoj de la Unuiĝintaj Nacioj anoncis reduktion de sia ĉeesto en la lando, pro malpliigo de internacia helpo, inkluzive de dependis de lia misio.

MALOSERVOJ DE INTERNACIA HUMANITARA

JURO Malgraŭ dialogoj kaj pacnegocadoj, armita perforto daŭris senĉese.

Kolizioj inter armitaj grupoj, kaj inter ĉi tiuj grupoj kaj militistaroj kaj sekurecaj taĉmentoj, ofte rezultigis malobservojn de internacia humanitara juro.

En majo, la CICR avertis, ke se la supreniranta tendenco de perforto kaj ĝiaj malutilaj konsekvencoj por komunumoj daŭros, humanitaraj indikiloj por 2025 montros la plej malbonan rezulton de la jardeko.

Precipe alarmaj faktoj okazis en la departementoj de Guaviare, Putumayo, Nariño,

Cauca, Valle del Cauca, Chocó, Bolívar kaj La Guajira, same kiel en la regionoj de Catatumbo, Magdalena Medio, Nordorienta Antioquia kaj Suda Bolívar.

Konfliktoj pri teritoria, socia kaj ekonomia kontrolo intensiĝis, kaj armitaj grupoj fariĝis pli kaj pli fragmentitaj. La Fondaĵo Ideoj por Paco identigis 14 areojn deziratajn de ĉi tiuj grupoj, duoble pli ol komence de la oficperiodo de prezidento Gustavo Petro, kaj raportis pri eskalado de kolizioj inter armitaj grupoj kaj militistaj kaj sekurecaj fortoj.

Laŭ la Kunordiga Oficejo de Laŭ la humanitaraj aferoj de UN, 2 794 perfortaj okazaĵoj okazis en 2025, inkluzive de 1 390 atakoj kontraŭ la civila loĝantaro (socia subpremo, minacoj, hommortigoj). Ĉi tiuj okazaĵoj tuŝis pli ol 1,6 milionojn da homoj.

La Konsulta Firmao por Homaj Rajtoj kaj delokitaj personoj (CODHES) registris 139 kazojn de plurfoja kaj amasa devigita delokiĝo dum la jaro, kiuj influis almenaŭ 90 282 homojn.

La organizaĵo ankaŭ raportis 80 izoladojn kaj moviĝeblecajn limigojn, kiuj influis almenaŭ 235 345 homojn. En la regiono Catatumbo, la eskalado de perforto pro kolizioj inter la ELN kaj la EMBF

kaŭzis la devigan delokiĝon de pli ol 82 000 homoj inter januaro kaj septembro.

Laŭ la Koalicio Kontraŭ la Implikiĝo de Infanoj kaj Junuloj en Armita Konflikto en Kolombio, inter januaro kaj novembro, 196 epizodoj rilataj al armita konflikto rekte influis almenaŭ 364 382 infanojn kaj

adoleskantojn, inter kiuj 172 estis viktimoj de rekrutado.

Laŭ la Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj, almenaŭ 7 728 homoj estis trafitaj aŭ mortigitaj ĉi-jare per diversaj eksplodaĵoj.

Pluraj armitaj grupoj ankaŭ pliiĝis sian uzon de virabeloj por efektiviĝi atakojn per eksplodaĵoj.

La Instituto por Evoluoj kaj Paĉtudoj registris 39 hommortigojn de eksaj

batalantoj kiuj subskribis la packontrakton de 2016. En septembro, la Konstitucia Kortumo decidis, ke la sekureco de la subskribintoj de ĉi tiu interkonsento restas malfirma.

DISKRIMINACIO La multnombraj kaj amasaj delokiĝoj ĉefe trafis kamparanojn kaj kamparajn loĝantarojn, kiuj, laŭ CODHES, reprezentis 90% de la viktimoj, kun indiĝenaj kaj afrik-devenaj komunumoj konsistigantaj la ceterajn 10%.

Isolado kaj moviĝeblecaj limigoj, siaflanke, ĉefe trafis indiĝenajn kaj afrikdevenajn loĝantarojn, kiuj reprezentis 40% de la viktimoj.

En junio, la Centro por Populara Esploro kaj Edukado raportis, ke la EGC ankoraŭ ekzercis teritorian kontrolon super la baseno de la rivero Atrato (departemento Chocó). La organizo asertis, ke la potenco akirita kaj uzata de la armita grupo malfortigis la organizan strukturon de la afrikdevenaj loĝantaroj kaj la indiĝenaj komunumoj enradikiĝintaj en ĉi tiu regiono.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

La programo "Ni Estas Defendantoj" dokumentis 509 atakojn kontraŭ homaj-rajtoj-defendantoj.

inter januaro kaj septembro, kun averaĝo de 1,67 atakoj ĉiutage inter julio kaj septembro. Kvankam ĉi tiu nombro reprezentas 25%-an malpliigon kompare kun la sama periodo en 2024, 2025 verŝajne superos la du antaŭajn jarojn laŭ la tuta nombro de atakoj.

En februaro, homaj-rajtaj defendantoj, kiuj fuĝis el Venezuelo por ekloĝi en Kolombio, denunciis la malamikecon, kun kiu iliaj agadoj estis akceptitaj en la lando. En oktobro, homaj-rajtaj defendantoj Luis Peche kaj Yendri Velásquez suferis gravan atakon en Bogoto, la ĉefurbo. Yendri Velásquez, membro de Amnestio Internacia, petis azilon en Kolombio.

La stigmatizado de homaj-rajtaj defendantoj intensiĝis. En marto, la Prezidanto de la Respubliko asertis, ke civilaj sociaj organizaĵoj en Catatumbo estas "subigitaj" al armitaj grupoj aktivaj en la regiono. Lia registaro rifuzis obei petojn pri klarigo.

Monatojn poste, pluraj organizaĵoj raportis la daŭran stigmatizado-kampanjon kontraŭ ili en sociaj retoj. En septembro, la 33-a Fronto de la Revoluciaj Armitaj Fortoj de Kolombio rekte kaj publike akuzis la Komitaton pri Socia Integriĝo de Catatumbo (CISCA) pri implikiĝo en la agado de aliaj armitaj grupoj. La senĉesaj kaj ĉiam pli oftaj atakoj kontraŭ CISCA kaj aliaj sociaj kaj homaj-rajtaj organizaĵoj plue instigis ĉi tiun tendencon.

levis zorgojn pri la sekureco de ĉi tiuj organizoj kaj la obstakloj, kiujn ili alfrontis dum la plenumado de siaj agadoj.

La Nacia Laborgrupo pri Garantioj, forumo por dialogo inter la ŝtato kaj la civila socio rilate al defendantoj de homaj rajtoj, kunvenis tri fojojn dum la jaro. Jam en januaro, platformoj pri homaj rajtoj kaj organizaĵoj de la civila socio partoprenantaj en la Laborgrupo raportis mankon de progreso direkte al atingado de interkonsento pri sekurecaj kaj partoprenaj mezuroj por protekti homajn rajtojn. Ili ankaŭ kondamnis la malbonan kunordigon de la institucia respondo. Antaŭ la fino de la jaro, la Ampleksa Publika Politiko pri Garantioj por Defendantoj de Homaj Rajtoj ankoraŭ ne estis publikigita aŭ efektiva.

artaĵo.

DEVITITAJ MALAPERŬOJ Inter januaro kaj majo, la CICR raportis 136 novajn devigitajn malaperojn rilatajn al la armita konflikto, el kiuj 26 implikis infanojn kaj junulojn.

En junio, la Speciala Jurisdikcio por Paco (JEP) donis al Yanette Bautista la statuson

de viktimo kaj agnoskis, per senprecedenca decido, ŝian laboron serĉante viktimojn de devigita malapero. Yanette Bautista mortis en septembro, lasante post si esencan modelon de laboro en la kampo de defendo de la rajtoj de viktimoj.

de devigita malapero kaj la virinoj serĉantaj ilin.

Diskutoj daŭris ĉe Ankaŭ estis diskutita la temo de regularoj rilataj al Leĝo 2364 de 2024, kiu plene agnoskis kaj protektis la laboron kaj rajtojn de virinoj en la serĉado de viktimoj de devigita malapero; tamen, ĉi tiuj mezuroj ankoraŭ ne estis adoptitaj antaŭ la fino de la jaro.⁴ Diskutoj pri la adopto de ampleksa politiko pri la serĉado de malaperintoj ankaŭ progresis en la kadro de la efektivigo de la Nacia Spurada Sistemo.

Inter januaro kaj septembro, la Serĉunuo por Malaperintaj Personoj trovis 111 homojn vivajn kaj 1 161 kadavrojn. Ĝi transdonis 762 kadavrojn al la Nacia Instituto de Jura Medicino kaj Kriminalistika Medicino, kaj okazigis 166 "verajn renkontiĝojn" kaj dignajn redonojn de restaĵoj al familioj.

En januaro, serĉadoj por la korpoj de viktimoj de devigitaj malaperigoj komenciĝis en la estuaro San Antonio (municipo Buenaventura), ĉe la pacifika marbordo. Homaj restaĵoj ankaŭ estis trovitaj en areo de Medeĝino moknoma "La Escombrera", kaj ĉe milita bazo en Bogoto, kie funkciis la "Cherry Solano" Inteligenteco kaj Kontraŭspionada Bataliono, ankaŭ konata kiel la 20-a Brigado.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ... RIPAROJ

En januaro, post pli ol 20 jaroj da proceduroj kaj intertraktadoj, la registaro finis interkonsenton kun la Packomunumo de San José de Apartadó, inkluzive de instituciaj engaĝiĝoj rilataj al rekono.

viktimoj de gravaj homaj-rajtoj-malobservoj kaj la riparoj aljuĝotaj al ili.

La Komisiono pri Justeca Takso, gvidata de la Oficejo de la Mediatoro, estis oficiale establita en aprilo, kaj la prezidanto, Gustavo Petro, publike pardonpetis en junio pro la homaj-raĵtoj-malobservoj suferitaj dum jaroj fare de membroj de la komunumo.

En septembro, la JEP eldonis siajn unuajn du juĝojn. Ĝia unua decido estis kondamni sep eksajn komandantojn de la Armetrupoj.

Revolucioj de Kolombio - Popola Armeo (FARC-EP) al ok jaroj da restaŭraj sankcioj (sanciones propias) pro ilia respondeco en militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro faritaj dum la

efektivigo de kidnapolitiko inter 1993 kaj 2012. Poste, la JEP kondamnis kvin oficirojn, kvar suboficirojn kaj tri soldatojn de la kolombia armeo al

restarigaj sankcioj de kvin ĝis ok jaroj pro militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la homaro rilataj al 135 hommortigoj kaj devigitaj malaperoj, kiuj estis prezentitaj kiel batalmortoj en la departementoj Cesar kaj La Guajira inter 2002 kaj 2005. En ambaŭ kazoj, la kondamnitaj viroj jam agnoskis sian respondecon pri ĉi tiuj krimoj.

Antaŭ kaj post ĉi tiuj decidoj, diversaj koncernatoj, inkluzive de la JEP mem, kondamnis mankojn en la

Ankaŭ la financado kaj la establado de la necesa infrastrukturo por la ĝusta efektivigo de la restarigaj aspektoj de la sankcioj estis kritikitaj. La amplekso de la puna aspekto de ĉi tiuj sankcioj ankaŭ estis kritikita, ĉar al ilia efektivigo mankis klareco kaj ili riskis esti nekongruaj kun aliaj agadoj, kiujn la kondamnitaj viroj eble entreprenus.

La JEP prezentis novajn akuzojn kontraŭ iamaj membroj de la FARC-EP.

pro ilia partopreno en krimoj faritaj en diversaj regionoj de la lando kiel parto de la politiko de forkapto de la armita grupo (rekrutado kaj uzo de infanoj kaj junuloj en armitaj konfliktoj kaj atakoj kontraŭ la civila loĝantaro)

faritaj en la departementoj de Kaŭko kaj Valo de Kaŭko). Ĝi ankaŭ iniciatis jurajn procedojn kontraŭ iamaj membroj de la armeo kaj fortoj

sekureco por eksterjuĝaj mortigoj kaj devigitaj malaperoj, kiuj okazis en la departemento Antioquia. La procedoj kontraŭ 16 membroj de la militistaro kaj sekurecaj taĉmentoj, kiuj estis sub enketo pro eksterjuĝaj mortigoj kaj devigitaj malaperoj faritaj en la departementoj Meta kaj Santander, estis finfine nuligitaj, ĉar la JEP (Speciala Jurisdikcio por Paco) determinis, ke la militistaro ne estis ĉefe respondeca pri ĉi tiuj agoj.

Konfliktoj inter milita justeco kaj la ordinara krima sistemo en enketoj rilataj al eblaj homaj-raĵtoj-malobservoj aŭ krimoj laŭ internacia juro ne estas solvitaj.5

LIBERO DE PACA KUNVENO

Senpuneco restis vasta pro homaj-raĵtaj malobservoj faritaj dum

Manifestacioj daŭris, kvankam iam da progreso estis farita. En junio, oficejo de la antaŭa polica tumulto unuo (ESMAD) estis kondamnita unufoje pro la murdo de Juan Carlos León Acosta dum la agrara striko de 2013. Antaŭ la fino de la jaro, la Supera Kortumo ankoraŭ ne eldonis sian verdikton pri la apelacio koncerne alian ESMAD-membron, trovitan kulpa pri la hommortigo de Nicolás Neira dum manifestacio en Bogoto la 1-an de majo 2005. La familio de la viktimo daŭre kondamnis la senpunecon, kiun ĝuis la respondeculoj, 20 jarojn post la morto de la adoleskanto.

Rezolucio 1840, kiu celis provizi la nacian policon per manlibro pri la uzo de malpli mortigaj armiloj, municio kaj ekipaĵo, estis publikigita en junio. La koalicio por Policereformo, iniciato de la civila socio, elstarigis la signifan progreson, kiun ĉi tiu manlibro reprezentis rilate al teknika, funkcia kaj procedura klareco. Tamen, ĝi ankaŭ kondamnis la riskojn kaj limigojn de la rezolucio, precipe rilate al...

koncernis la kriteriojn por akiri kaj uzi malpli mortigajn armilojn, la mankon de sendependaj kontrolmekanismoj, kaj la foreston de etnoraŝa perspektivo.

Ampleksa reformo de la polico, fokusita je homaj rajtoj, ankoraŭ ne estis sukcese efektiviĝitaj.

ESPRIMLIBERECO En oktobro, la Komisiono pri Regulado de Komunikadoj skribis al pluraj amaskomunikiloj petante informojn kaj internajn dokumentojn pri iliaj redakciaj praktikoj, menciante eblajn administrajn sankciojn en kazo de rifuzo. La Fondaĵo por Gazetara Libereco (FLIP) esprimis zorgon pri ĉi tiuj petoj kaj iliaj implicoj por gazetara libereco.

La FLIP registris 468 atakojn kontraŭ la gazetaro dum la jaro, inkluzive de 191 minacoj kontraŭ ĵurnalistoj, 61 kazoj de stigmatizado, 26 kazoj de jura ĉikanado, kaj unu atenco. Ankaŭ estis raportitaj unu atenco, 15 devigitaj delokiĝoj, kaj sep kazoj de ekzilo.

VIRINAJ RAJTOJ En januaro, la Prezidanto de la Respubliko promulgis leĝon, kiu ebligas eksgeedziĝon sen la konsento de la edzino/edzo.

La Kolombia Observatorio pri Femicido registris 609 femicidiojn inter januaro kaj septembro 2025, kompare kun 662 dum la sama periodo en 2024. Malgraŭ ĉi tiu eta malkresko, la nombro de femicidioj elstarigis la persiston de perforto kontraŭ virinoj kaj la bezonon efektiviĝi mezurojn por kontraŭbatali ĝin. labori pri pli multaj kaj pli efikaj rimedoj por ilin ekstermi.

GLAT-RAJTOJ La NRO Caribe Afirmativo dokumentis 85 gravajn perfortagojn kontraŭ GLAT-homoj en la lando, ĉefe gejoj (39 kazoj) kaj transgenraj virinoj (32 kazoj). La NRO ankaŭ notis signifan pliiĝon de minacoj kaj

timigaj agoj fare de armitaj grupoj kontraŭ tiuj homoj.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ La nacia politiko pri seksaj kaj reproduktaj rajtoj ankoraŭ ne estis ĝisdatigita. La Kolektivo por Virina Vivo kaj Sano (Mesa por la Vida y la Salud de las Mujeres) raportis, ke obstakloj al libervola interrompo de gravedeco daŭras. La Demografia kaj Sana Enketo de 2025 identigis kelkajn el ĉi tiuj obstakloj, el kiuj la plej oftaj estis la tendenco de sanservaj teamoj premi virinojn por ŝanĝi siajn opiniojn (34.3%), la manko de kompletaj kaj ĝustatempaj informoj (21.1%), kaj la prokrasto en la planado de la proceduro fare de sanservaj instalaĵoj (16.2%).

RAJTOJ DE RIFUGITOJ Aŭ MIGRANTOJ

La Oficejo de la Defendanto de Rajtoj kaj ĝiaj Ekvivalentoj en Panamo kaj Kostariko raportis 97%-an malpliigon de neregulaj migradofluoj norden de la kontinento inter januaro kaj aŭgusto, kune kun signifa pliiĝo de migrado suden. Malgraŭ ĉi tiuj ŝanĝoj en la dinamiko de homa movebleco, ĉi tiuj institucioj kondamnis la persiston de perforto laŭlonge de migradovojoj kaj limoj, same kiel la signifan kontrolon faritan de retoj de homa trafiko operaciantaj en la tri landoj.

En aprilo, la Speciala Raportisto de UN pri la Homaj Rajtoj de Migrantoj raportis, ke 75 000 azilpetoj estis registritaj ĝis la komenco de 2025, kaj ke 29 305 el ĉi tiuj ankoraŭ ne ricevis respondon antaŭ la fino de la jaro. Surbaze de la disponeblaj informoj, la averaĝa prilabora tempo por azilpeto estis taksita je tri ĝis kvar jaroj. La Raportisto tial konkludis, ke Kolombio ne havis efikan azilsistemon.

En aŭgusto, la oficiala retejo de la kolombia registara agentejo Migrado Kolombio listigis entute 2 831 561 venezuelajn ŝtatanojn.

la teritorio, el kiuj 484 658 estis en neregula situacio. Ĉi tiuj ciferoj montris kreskon en la nombro de homoj enirantaj la landon kun "enirpermeso kaj restadpermeso".

Venezuela enmigro al Kolombio tial daŭris laŭ provizoraj reguligaj skemoj, nealireblaj por multaj homoj kaj ne permesantaj al ili profiti de la protektaj mekanismoj necesaj konsiderante la situacion de homoj fuĝantaj el Venezuelo.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ

En januaro, la Procuraduría General de la Nación (la ŝtata instanco, kiu kontrolas la konduton de publikaj oficistoj) petis la Konstitucia Kortumo deklari "ŝtaton" de kontraŭkonstitucio pro la malbonigo de socialasekuro en la sanserva sektoro. Krome, en marto, la Oficejo de la Defendanto de Rajtoj postulis, ke la rajtoj de sanservaj uzantoj estu protektataj. Diskutoj daŭris dum la tuta jaro pri la bezono pliiĝi kaj

por fluliniigi publikajn investojn en sano.

Ŝanĝoj al laborleĝo kaj

La pensioreformoj, kiuj ekvalidis en junio kaj julio, havis sekvojn por kelkaj ekonomiaj kaj sociaj rajtoj. Oni atendis, ke la Konstitucia Kortumo

ekzamenis la ŝanĝojn koncerne pensiojn sed ankoraŭ ne juĝis pri ilia konstitucio antaŭ la fino de la jaro.

KONGO

Respubliko Kongo

Homaj rajtoj estis limigitaj antaŭ la prezidanta elekto de 2026. Publikaj manifestacioj estis malpermesitaj, kaj opoziciaj gvidantoj estis arbitre detenitaj. Ĉivila socio-organizo kondamnis la kondiĉojn de

malhoma aresto. Ĉi-jare denove, virinoj kaj knabinoj estis viktimoj de

Seks-bazita perforto, farita senpune, estis senbrida. La rajto al sana medio estis endanĝerigita de la agadoj de certaj kompanioj. Manĝaĵa nesekureco restis urĝa problemo.

KUNTEKSTO

Politikaj streĉiĝoj intensiĝis antaŭ la prezidanta elekto, planita por marto 2026. Inflacio plimalboniĝis pro altiĝantaj importaj prezoj. En junio, nekutime fortaj pluvoj kaŭzis almenaŭ sep mortojn en Brazavilo, elstarigante la vundeblecon de la ĉefurbo al tiaj eventoj. Laŭ esplorado de

Scienca esplorado montris pliiĝitan probablecon, ke okazus pli forta ol averaĝa pluvokvanto kaj epizodoj de ekstrema ĉiutaga precipitaĵo pro klimata ŝanĝo.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIO KAJ KUNVENO La 11-an de majo, Lassy Mbouity, gvidanto de la opozicia politika partio Les Socialistes Congolais kaj kandidato por la prezidanta elekto de 2026, estis kidnapita en Brazavilo fare de armitaj kaj kapuĉitaj viroj. Li estis trovita la 20-an de majo, en

1. "Kolombio. Kondamno de la atako kontraŭ defendanto de homaj rajtoj"

Venezuela organizo por homaj rajtoj, la 14-an de oktobro

2. Ni devas ĉesi stigmatizi la ĉivilan socion en Catatumbo, la 13-an de marto

3. CISCA devas esti protektita kontraŭ atakoj, 7-a de oktobro

4. "Kolombio: Post unu jaro, virinoj serĉas viktimojn de devigita perforto malaperoj ankoraŭ atendas, ke la lando plenumu ilin", 19-a de junio

5. Ĝi Insistir, Persistir, Resistir y nunca Desistir? La Efiko de la Interveno de la Justicia Penal Militar en la Impunidad por Malobservoj de Homaj Rajtoj en Kolombio, 14-a de novembro

kritika situacio. En junio, la Internacia Federacio por Homaj Rajtoj kaj la Konga Observatorio por Homaj Rajtoj kondamnis la malpermesojn

Ripetaj publikaj manifestacioj estis planitaj de civilaj sociaj organizaĵoj kaj opoziciaj partioj, kaj la manko de reprezentado de ĉi tiuj unuoj en la publikaj amaskomunikiloj estis kondamnita. Antaŭ la fino de la jaro, la aŭtoritatoj ankoraŭ ne respondis al la postuloj de la civila socio pri leĝo por protekti homaj-rajtajn defendantojn.

ARBITRA ARESTADO

La problemoj de arbitra aresto restis aktuala, kaj iamaj prezidentaj kandidatoj Jean-Marie Michel

Mokoko kaj André Okombi Salissa faris ĝin ĉiam la kostoj. La Laborgrupo pri Arbitra Aresto [UN] konkludis en 2018, ke ilia aresto estis arbitra kaj petis la aŭtoritatojn daŭrigi ilian tujan liberigon kaj doni al ili kompenson, sed, fine de la jaro, ĉi tiuj rekomendoj ankoraŭ ne estis efektivigitaj.

NEHOMAJ ARESTKONDIĈIOJ

La 23-an de majo, malliberuloj eskapis de la loko de la antaŭa Nacia Socialasekura Fonduso (CNSS) en Texaco la Tsiémé.

(Brazavilo), administra konstruaĵo transformita en provizoran arestejon

kiel parto de operacio por kontraŭbatali junularan krimadon. La prokuroro deklaris, ke iom pli ol 50 malliberuloj eskapis perforte elirante el siaj ĉeloj en la pluvego. Ses homoj laŭdire estis mortigitaj de polico kaj ok enhospitaligitaj. Civilsociaj organizaĵoj, inkluzive de la Centro por Agado por Disvolviĝo (CAD) - loka NRO - kaj kongola koalicio, kondamnis ĉi tiun troan kaj misproportcian uzon de mortiga forto, kaj priskribis la centron CNSS- Texaco La Tsiémé kiel kontraŭleĝan kaj malhoman arestejon. Ili postulis sendependan enketon kaj la

La centro estis fermita, sed la aŭtoritatoj ne respondis.

En majo, Ngayo Abed Négo mortis en prizorgo sub suspektindaj cirkonstancoj en la distrikto Ngo (departemento Plateaux). La aŭtoritatoj komence priskribis lian morton kiel pendumitan memmortigon dum policgardo. Ili deplojis policajn plifortikigojn por restarigi ordon post kiam protestantoj ekbruligis la policejon de Ngo. Neniu publika anonco estis farita pri ebla sendependa enketo, kaj la korpo de Ngayo Abed Négo estis rapide redonita al lia familio sen nekropsio.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Dum sia perioda revizio, la UN-Komitato pri la Eliminado de Diskriminacio kontraŭ Virinoj esprimis sian profundan zorgon pri la granda nombro da virinoj kaj knabinoj trafitaj de seksbazita perforto, precipe inter virinoj kaj knabinoj kun handikapoj kaj indiĝenaj virinoj. La Komitato ankaŭ emfazis la kulturon de silento ĉirkaŭ ĉi tiu perforto, la barojn (diskriminaciajn kredojn, kulturajn normojn) kiuj malhelpas viktimojn raporti ĝin, kaj la tendencon de la loĝantaro solvi ĉi tiujn problemojn neformale ene de familioj aŭ komunumoj anstataŭ formale atentigi la justicon pri ili.

RAJTO AL SANA MEDIO En 2024, la Ministro pri Medio, Daŭripova Evoluigo kaj la Konga Baseno ordonis la fermon de la recikla fabriko de baterioj Metsa Congo en la distrikto Vindoulou (Pointe-Noire), post kiam loĝantoj plendis pri poluadaj riskoj kaj eksponiĝo al plumbaj restaĵoj. Ĉe kunveno kun loĝantoj la 11-an de januaro, la Ministro promesis pliajn medicinajn ekzamenojn kaj kompenson. Tamen, antaŭ la fino de la jaro, la aŭtoritatoj faris neniujn paŝojn por provizi la necesan medicinan prizorgon aŭ riparajn.

Laŭ Rainforest Foundation UK, Earth Insight, kaj CAD, la aŭtoritatoj aprobis la vastigon de naftoesplorado en la Nacia Parko Konkouati-Douli. La koncesio Niambi estis aprobata la 18-an de aprilo, post la donado de la koncesia licenco Konkouati la 8-an de februaro 2024. Ĉi tiuj du koncesioj

La permesiloj enrudigis sur pli ol duonon de la tereno de la parko kaj preskaŭ 90% de ĝiaj malsekejoj. NRO-oj avertis, ke ĉi tiuj permesiloj minacas kritikajn vivejojn, malobservas la leĝojn de la lando kaj internaciajn konservadajn devontigojn, kaj endanĝerigas la porvivaĵojn de ĉirkaŭ 7 000 parkloĝantoj. Ili postulis tujan malpermeson de ekstraktaj agadoj en la parko kaj la nuligon de la permesiloj.

RAJTO JE NUTRAĴO Laŭ taksoj de la Monda Nutraĵa Programo (WFP), proksimume unu el tri homoj en la lando spertis nutraĵan sensekurecon: 29.3% je modera nivelo kaj 4% je severa nivelo.

Inter infanoj sub kvin jaroj, 5,2% suferis pro akuta malnutrado kaj 19,6% pro kronika malnutrado. Ĉi tiuj ciferoj elstarigis la nunajn mankojn rilate al la kvalito de nutraĵoj kaj aliro al bazaj servoj.

Nutraĵhelpo en la lando suferis pro severaj financaj mankoj. La Monda Nutraĵa Programo (WFP) raportis en marto, ke ĝis 47% de ĝiaj bezonoj estis nefinancitaj. La Alta Komisaro de Unuiĝintaj Nacioj por Rifuĝintoj (UNHCR) indikis en julio, ke ĝiaj agadoj estis nur 14% financitaj, lasante 86%-an mankon en la areo de helpo al rifuĝintoj kaj gastigantaj komunumoj.

NORD-KOREIO

Demokratia Popola Respubliko de Koreio

La registaro konservis totalan kontrolon super ĉiuj aspektoj de la vivo kaj grave limigis la liberecon de esprimo kaj la rajton moviĝi libere.

Gvatado daŭris kaj la disvastigo de eksterlandaj amaskomunikiloj estis punita. Arbitra aresto, lokigo en politikajn prizonojn tendarojn, kaj la uzo de torturo estis persistaj praktikoj, kaj la mortopuno estis aplikata sen travidebleco. Homoj fuĝantaj el la lando riskis areston kaj mistraktadon se ili estis

sendita reen al Nord-Koreio. Aperis raportoj pri situacio

manĝaĵa nesekureco, manko de sanservo kaj limigita aliro al

edukado, dum la aŭtoritatoj daŭre trudis severajn limigojn al humanitara helpo

internacia. Personoj kun handikapoj alfrontis sisteman diskriminacion, perforton kaj mistraktadon.

KUNTEKSTO

Sub la nuna reĝimo de Kim Jong-un, la aŭtoritatoj klopodis plifortigi siajn ligojn

Armeaj kaj ekonomiaj ligoj kun Rusio kaj Ĉinio estis konservitaj, kiel montras la milita subteno donita al Rusio en la milito en Ukrainio. Dum naciaj oficialuloj pliiĝis sian diplomatan videblecon, precipe per partopreno en memorceremonioj eksterlande kiel la Venkotaga parado en Ĉinio, la loĝantaro ene de la lando restis izolita pro persistaj limigoj al libereco de movado kaj kontakto.

sendepende de internaciaj institucioj kaj agantoj. Humanitaraj bezonoj restis konsiderindaj, sed agentejoj de Unuiĝintaj Nacioj kaj humanitaraj organizaĵoj, precipe

Ilia eksterlanda stabo havis tre limigitan aliron al la kampo.

ESPRIMO-LIBERECO

Esprimlibereco restis submetita al severaj limigoj. La aŭtoritatoj uzis

Leĝaro, gvatado kaj ideologiaj kampanjoj estis uzataj por malhelpi ĉian kontakton kun la ekstera mondo. Cenzuro ankoraŭ estis praktikata, surbaze de la Leĝo pri Malakcepto de Reakcia Ideologio kaj Kulturo kaj la Leĝo pri Protektado de la Kultura Lingvo de Pjongjango.

Montriĝis preskaŭ neeble aliri informojn de

Eksterlande: Fremdaj radioprogramoj estis blokita, kaj homoj loĝantaj proksime al la ĉina limo estis sub peza polica gvatado. Sistemaj traserĉoj de hejmoj, sen antaŭa sciigo aŭ mandatoj, estis faritaj denove ĉi-jare. Oficioj serĉis poŝtelefonojn, datumstokilojn kaj presitajn materialojn, kiuj eble enhavis "kontraŭsocialisman" enhavon.² La establaĵoj

Lernejoj kaj universitatoj restis sub strikta gvatado fare de la aŭtoritatoj. Aparatoj enhavantaj malpermesitan eksterlandan amaskomunikilan enhavon - precipe sudkorean - estis konfiskitaj de studentoj, kiuj poste estis forpelitaj aŭ metitaj en junularajn arestejojn. Instruistoj estis ordonitaj doni lecionojn trempitajn de politika ideologio, kie intereso pri fremda kulturo estis egaligita kun ŝtatperfidado. En aliaj profesiaj medioj, manaĝeroj devis kontroli siajn subulojn kaj raportoj iujn ajn deviojn. Cifereca gvatado daŭris kaj specife celis junulojn, kiuj provis eviti restriktajn.

La Oficejo pri la Komerca Alto Komuna Komisiono (OHCHR) indikas, ke la aŭtoritatoj

plifortigis la monitoradon de komunikado kaj kulturaj agadoj

de la loĝantaro kaj trudis severajn punojn pro la disvastigo de eksterlandaj amaskomunikiloj. Homoj akuzitaj pri disvastigado de sudkoreaj filmoj kaj aliaj filmoj

Fremduloj alfrontis severajn punojn. La kazo de viro ekzekutita pro distribuado de fremda muziko kaj filmoj estis raportita. Militistoj trovitaj posedantaj fremdan materialon ankaŭ estis punitaj.

ARESTOJ KAJ ARBITRAJ DETENTOJ Arbitra

aresto restis la

centra elemento de la kontrolsistemo efektivigita de la aŭtoritatoj. Individuoj, kiuj eskapis el aresto kaj fuĝis el la lando, raportis iometajn plibonigojn en la arestkondiĉoj kaj

Plendoproceduroj ekzistis, sed la timo pri reprezalioj daŭris, kaj la malliberejaj kondiĉoj restis ĝenerale tre severaj. Individuoj akuzitaj pri politikaj deliktoj, inkluzive de aliro al eksterlandaj amaskomunikiloj aŭ provo forlasi la landon, estis detenitaj sen juraj protektoj, inkluzive de la rajto al justa proceso. Familioj de la detenitoj estis tenataj en la mallumo pri la sorto de siaj amatoj. Ĉi tiuj arestoj do egalas al devigitaj malaperoj.

Laŭ la kolektitaj informoj, la politikaj prizonkoncentrejoj daŭre funkciis. La detenkondiĉoj tie konsistigis kruelan, nehuman aŭ degradan traktadon. Arestitoj estis submetitaj al punlaboro, ne ricevis sufiĉan manĝaĵon kaj suferis severajn punojn.

Unuiĝintaj Nacioj kolektis informojn, kiuj establis, ke torturo kaj alia mistraktado (inkluzive de batadoj kaj dormmanko) estis uzataj dum esplordemandadoj por eltiri "konfesojn". Tiuj, kiuj eskapis, raportis, ke ili faris "konfesojn" sub premo kaj estis submetitaj al mistraktado, kiu lasis ilin kun...

fizikaj kaj psikologiaj postefikoj. Estis neeble kontroli la kondiĉojn de aresto ĉar sendependaj observantoj ne rajtis viziti la arestlokojn.

MORTPUNO Laŭ informoj kolektitaj ĉi-jare, la mortopuno daŭre estis trudita por deliktoj ne falantaj en la kategorion de "plej gravaj krimoj", kiuj sole, laŭ internacia juro, povus esti portita per la mortopuno. La proceduroj restis neklaraj, kaj la rajtoj de la akuzitoj al justa proceso estis malobservitaj. Ekzekutoj regule okazis publike. Homoj, inkluzive de neplenaĝuloj, estis devigitaj ĉeesti; en aliaj kazoj, la publiko devis aŭskulti raportojn pri la ekzekutoj dum devigaj najbaraj kunvenoj.

RAJTO JE LIBERA MOVADO

La aŭtoritatoj strikte tenis restriktojn pri libera moviĝo ene kaj ekster la lando. Vojaĝado inter provincoj estis submetita al vojaĝpermeso kaj

Striktaj kontroloj estis enkondukitaj ĉe la limtransirejoj. Movebleco estis plue limigita per plifortigitaj limkontroloj, kiuj ankaŭ malhelpis la liveradon de humanitara helpo. Homoj, kiuj fuĝis el la lando kaj estis perforte resenditaj el Ĉinio, riskis areston, torturon aŭ alian mistraktadon.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ

RAJTOJ

UNICEF raportis, ke vakcinaj kampanjoj efektividigitaj en februaro kaj junio atingis pli ol du milionojn da infanoj.

Ĉiuj infanoj naskitaj antaŭ 2025 nun estis plene vakcinitaj.

UNICEF subtenis programojn pri akvo, sanitaraj kaj higienaj, kiuj laŭsupoze atingos 48 000 homojn en tri provincoj. Higienaj ilaroj estis distribuotaj al ili por uzo en krizaj situacioj. Tamen, dungitaro de internaciaj organizaĵoj ankoraŭ estis malpermesita eniri la landon, kio limigis ilian kapablon kontroli operaciojn.

La sanservoj ankoraŭ mankis sufiĉajn rimedojn. Multaj hospitaloj malhavis bazan ekipaĵon kaj medikamentojn, devigante la personaron labori kun tre limigitaj rimedoj. Ne estis malofte, ke familioj devis provizi medikamentojn kaj litkovrilojn por siaj hospitaligitaj amatoj.

Kronika manĝaĵa sensekureco restis ĝeneraligita. Dum frusezonaj veterkondiĉoj estis favoraj por plantado, sterkajmanko, fuellimigoj kaj malmoderna ekipaĵo malhelpis agrikulturan produktadon, kiu ankaŭ suferis pro ripetigantaj klimataj ŝokoj. Kamparaj loĝantaroj alfrontis severajn malfacilaĵojn pro la fiasko de la publika manĝaĵdistribua sistemo; neniu sendependa kontrolado estis permesita. Laŭ UNICEF, inter januaro kaj junio, loka efektividigitaj programoj atingis 18 444 subnutritajn infanojn, el kiuj 7 728 estis grave subnutritaj, sed la bezonoj multe superis la disponeblajn rimedojn.

Aliri al edukado estis malhelpita, ĉar la manko de hejtkarburajo kaj lernolibroj en kamparaj lernejoj limigis studentan ĉeeston kaj lernadon.

RAJTOJ DE HOMOJ EN SITUACIO DE HANDIKAPO

Personoj kun handikapo daŭre alfrontis obstaklojn kaj pro struktura diskriminacio, kiu malhelpis ilin aliri edukadon, sanservojn kaj dungadon. Ili tre ofte estis traktataj kiel forpelitoj, kaj neniu politikoj ekzistis por garantii kontentigajn loĝejojn.

Kiel parto de sia perioda revizio, la UN-Komitato pri la Rajtoj de Personoj kun Handikapo notis, ke infanoj kun handikapo estis ekskluditaj de ĉefaj lernejoj kaj metitaj en apartajn lernajn mediojn, al kiuj mankis sufiĉaj rimedoj.

Aliro al sanservo, inkluzive de medikamentoj kaj helpaj aparatoj, estis limigita, precipe ekster la ĉefurbo, Pjongjango. Dungaj ŝancoj ankaŭ estis limigitaj, ĉar neniu leĝoj postulis kontraŭdiskriminaciajn mezurojn.

Raportoj indikas, ke homoj kun intelektaj aŭ psikosociaj handicapoj estis metitaj kontraŭ sia volo en instituciojn, kie neglekto kaj manko de kontrolado estis senbridaj. La Komitato pri la Rajtoj de Personoj kun Handikapoj instigis Nord-Koreion adopti ampleksan leĝaron, garantii inkluzivan edukadon kaj sanservon, kaj malpermesi devigan instituciigon.

1. Parola Deklaro: Ero 4: Interaga dialogo kun la Speciala

Raportisto pri la Demokratia Popola Respubliko de Koreio: UN

Konsilio pri Homaj Rajtoj: 58-a sesio: 24-a de februaro - 4-a de aprilo, 2025,

la 19-an de marto

2. Parola Deklaro: Ero 4: Plibonigita Interaga Dialogo pri Alta Nivelo

Raporto de la komisario pri la Demokratia Popola Respubliko de Koreio:

Konsilio pri Homaj Rajtoj de UN: 60-a sesio: 8-a de septembro - 8-a de oktobro

la 24-an de septembro 2025.

SUDA KOREIO

Respubliko Koreio

Pacaj manifestacioj subtenantaj la rajtojn de handicapuloj estas konsiderataj ofendoj kaj

Partoprenantoj estis kondamnitaj al malliberecaj punoj. Tribunalo decidis, ke la antaŭaj deklaroj postulataj antaŭ la kunvenoj estis

troa. La trudado de militjuro fine de 2024 estis deklarita

kontraŭkonstitucia. La celoj de la registaro pri redukto de forcejaj gasoj ankoraŭ estis neadekvataj, sed nova ministerio kun pli larĝa mandato por kontraŭbatali la klimatan krizon en la lando estis kreita. Leĝdonaj amendoj estis adoptitaj.

La celo estis redukti seksbazitan perforton faciligitan per teknologio, sed mankoj restis en ĝia efektivigo kaj respondigebleco. Leĝprojekto por malkrimigi aborton estis enkondukita.

Konsciencaj objetantoj ankoraŭ estis devigitaj plenumi misproporcie longajn periodojn de alternativa servo. GLAT-homoj alfrontis obstaklojn en akirado de jura rekono de sia seksa identeco. Migrantoj kaj certaj etnaj grupoj, precipe tiuj el Ĉinio, spertis diskriminacion.

FONO En

aprilo, la Konstitucia Kortumo unuanime decidis akuzi prezidanton Yoon Suk-yeol, kiu deklaris militjuron en decembro 2024. Antaŭtempaj elektoj okazis en junio kaj venkis la kandidato de la Demokrata Partio, Lee Jae-myung. Speciala prokuroro estis nomumita por esplori membrojn de la antaŭa registaro kaj armeajn oficistojn por determini ilian rolon en la trudado de militjuro.

Sud-Koreio estis trafita en marto de la plej malbonaj arbaraj incendioj en ĝia historio, kiuj mortigis 30 homojn kaj detruis pli ol 48 000 hektarojn da tero. De julio ĝis septembro, ekstrema pluvokvanto kaŭzis signifajn damaĝojn tra la tuta lando, dum la plej varma somero registrita rezultigis 16 mortojn.

LIBERO DE ESPRIMO, DE ASOCIADO KAJ KUNVENO

En decido eldonita la 7-an de marto, la Administracia Kortumo de Seulo decidis, ke la postulo deklari ajnan subĉielan kunvenon anticipe kaj persone ĉe policejo konsistigis

troa limigo de la libereco de kunvenado.

La policejo implikita en la plendo apelaciis al pli alta kortumo, sed la komenca decido estis

konfirmita, permesante al organizantoj deklari siajn kunvenojn per aliaj rimedoj.

La 18-an de marto, la Supera Kortumo kondamnis Park Kyung-seok, kunrepresentanto de la NRO Solidareco kontraŭ diskriminacio rilata al handikapo, al kvar monatoj en malliberejo kaj dujara provtempo pro organizado de paca protesto en 2021. En septembro, alia aktivulo por handikapulaj rajtoj estis kondamnita al unu jaro en malliberejo kaj dujara provtempo pro trafado de policano per sia rulseĝo dum protesto.

Protesto okazis en 2023 ĉe metrostacio en Seulo, la ĉefurbo. En novembro, alia persono implikita en defendado de rajtoj de homoj kun handikapo estis arestita kaj akuzita pri atako kontraŭ policisto.

En verdikto eldonita en aprilo, la Konstitucia Kortumo deklaris, ke la proklamo de militjuro en decembro 2024 estis kontraŭkonstitucia kaj konsistigis malobservon. liberecoj de konscienco, kunvenado kaj esprimo.

RAJTO AL SANA MEDIO La Nacia Komitato pri Politika Planado proponis en aŭgusto, ke la transiro al renovigebla energio estu inkluzivita inter la kvinjaraj strategiaj prioritatoj de la registaro. Tamen, ĝi ne precizigis la metodojn efektiviĝotajn por certigi justan transiron. La registaro konservis sian celon redukti forcejgasajn emisiojn antaŭ 2030 je 40% kompare kun la niveloj de 2018, malpli ambicia celo ol la 43%-a redukto rekomendita de la Interregistara Panelo pri Klimata Ŝanĝiĝo. En novembro, la Prezidenta Komisiono pri Karbona Neŭtraleco kaj Verda Kresko fiksas kiel

La celo antaŭ 2035 estas redukto de emisioj inter 53 kaj 61% kompare kun la nivelo de 2018.

La nova registaro starigis en oktobro Ministerion pri Klimato, Energio kaj Medio, kiun li dotis

kun pli vastaj povoj ol la antaŭa Ministerio pri la Medio, por ebligi al ĝi agi pri la gravaj klimatrilatataj riskoj, kiujn alfrontas la lando.

SEKSBAZITA PERFORTO Seksbazita perforto faciligita per teknologio restis grava problemo.

Leĝdonaj reformoj estis adoptitaj por kontraŭbatali profundajn falsajojn generitajn de artefarita inteligenteco. Aparte, la Leĝo pri la Preventado de Seksa Perforto kaj la Protekto de Viktimoj estis ŝanĝita laŭe.

signifo. La novaj provizajoj donis al naciaj aŭtoritatoj pliajn rimedojn por forigi enhavon, kiu daŭrigas seksbazitan perforton faciligitan per teknologio, inkluzive de kontraŭleĝaj registradoj kaj personaj datumoj de viktimoj. Tamen, la apliko de la teksto restis limigita kaj la

platformoj malofte estis tenataj respondecaj, lasante viktimojn sen ia vere adekvata rimedo.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ La nova registaro nomumis Ministrin pri Seksa Egaleco kaj Familiaj Aferoj en septembro, posteno kiu estis vaka ekde februaro 2024. Ĝi ankaŭ anoncis administran restrukturadon de la ministerio, kies respondecoj estis vastigitaj por ebligi al ĝi provizi al infanoj kaj junuloj pli grandan subtenon por persona disvolviĝo, kaj al virinoj pli bonajn mekanismojn por

protekto kontraŭ fizikaj kaj retaj minacoj, inkluzive de seksbazita perforto faciligita per teknologio kaj perforto fare de intima partnero.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ Leĝprojekto celanta tute malkriminaligi aborton, garantii kovron de la proceduro fare de nacia sanasekuro, kaj disponigi abortajn pilolojn al la publiko estis enkondukita en la Nacian Asembleon en julio. En aŭgusto, la Nacia Komitato pri Politika Planado

vicigis aliron al ĉi tiuj medikamentoj inter la kvinjarajn strategijajn prioritatojn de la registaro, sed ne establis konkretan vojmapon por atingi ĉi tiun celon.

GLAT-RAJTOJ En aŭgusto, la Distrikta

Kortumo de Seulo decidis, ke laŭleĝa seksorekono povus esti bazita sur memdetermino, sen medicina sekso-konfirma interveno. Tamen, tiuj, kiuj sekvis ĉi tiun proceduron, alfrontis financajn, fizikajn kaj psikosociajn obstaklojn pro la manko de ampleksa nacia leĝo pri seksidenteca rekono en civilaj statusaj registroj.

RELIGIA LIBERO KAJ KONDAMNADO Konscienciaj

objektantoj ankoraŭ devis plenumi 36 monatojn da puna alternativa servo (duoble la daŭro de militservo) en malliberejoj sub milita kontrolo. La troa daŭro de ĉi tio

servo, ĝiaj kondiĉoj similaj al aresto kaj ĝia manko de sendependeco de la armeo konsistigis malobservojn de penslibereco, konscienco, religio kaj kredo, same kiel de la rajtoj je laboro, familia vivo kaj kultura vivo.

DISKRIMINACIO

Diskriminacio kaj perforto kontraŭ gastlaboristoj restis kaŭzo de zorgo, inkluzive de limigoj pri ŝanĝo de laborpostenoj, salajroŝtelo, mortigaj laborakcidentoj, kaj vorta kaj psikologia misuzo.

Fizika misuzo. Laŭ gazetaraj raportoj, srilanka migrantlaboristo estis submetita al fizika perforto ĉe sia laborejo fare de sia estro en februaro, en brikfabriko en la urbo Naju (provinco Suda Ĝeolla). Prezidanto Lee Jae-myung kondamnis diskriminacion kaj perforton kontraŭ migrantlaboristoj kaj ordonis firmajn rimedojn por malhelpi tiajn okazaĵojn.

Ĉi tiuj okazaĵoj ripetigis. La kriminto estis procesigita kaj sankciita pro laboreja perforto.

Malamikaj ksenofobiaj kunvenoj La atakoj kontraŭ ĉinoj okazis dum la tuta jaro en areoj kun signifa proporcio de homoj de tiu nacieco. Tio okazis, ekzemple, en la kvartaloj Daerim-dong kaj Myeong-dong en Seulo, kie malamparoloj plurfoje celis ĉinajn ŝtatojn, inkluzive de tiuj de korea deveno.

En majo, la UN-Komitato pri la Elimino de Rasa Diskriminacio esprimis sian zorgon pri la pliiĝo de malamparolo kaj incito al diskriminacio, kaj interrete kaj eksterrete, en Koreio.

Sudo. Li rekomendis kelkajn agojn por malpermesi rasisman malamparolon, inkluzive de la efektiviĝo de publikaj edukkampanjoj por kontraŭbatali antaŭjuĝon kaj malamikecon kontraŭ migrantoj, azilpetantoj aŭ rifuĝintoj.

La registaro anoncis en julio Politiko de "nul-toleremo" rilate al perforto, diskriminacio kaj homaj-rajtaj misuzoj kontraŭ marĝenigitaj grupoj, precipe fremdaj laboristoj. Li oficiale agnoskis la bezonon plibonigi sistemojn kaj praktikojn en ĉi tiu areo.

KORPORACIA RESPONSALECO En majo, la sudkorea peza ekipaĵfabriko HD Hyundai asertis esti "ne implikita en ia ajn agado" en la Okupita Palestina Teritorio, malgraŭ ke la enketoj de Amnestio Internacia malkaŝis sendojn, inter 2021 kaj 2023, de elkavatoroj, kiuj, surbaze de kredindaj pruvoj, estis ligitaj al kontraŭleĝaj malkonstruoj.¹ En junio, ŝanĝita leĝoprojekto pri la protekto de homaj rajtoj kaj la medio por daŭripova komerca administrado estis enkondukita en la Nacia Asembleo. Ĝi celis teni kompaniojn respondecaj pri homaj-rajtaj malobservoj kaj misuzoj.

la mediajn efikojn faritajn en iliaj provizĉenoj per la apliko de homaj rajtoj detaladaj mezuroj.

En julio, post kritiko pri siaj praktikoj pri aĉetado de baterioj por elektra veturiloj, Hyundai Motors publikigis raporton pri daŭripovo, kiu skizas sian strategion plilarĝigi la amplekson de taksoj en ĉi tiu areo por inkluzivi provizantojn de kategorio 2, kaj vastigi sian politikon pri respondecaj mineraloj.

1. "Sud-Koreio/Israelo kaj la Okupita Palestina Teritorio. Aparatoj"

Veturiloj de la marko Hyundai estis uzitaj en malkonstruo en

"Cisjordanio", 27-a de marto

Eburbordo

Respubliko de Eburbordo

La aŭtoritatoj limigis civitanan spacon dum la balotperiodo. Manifestacioj kaj kunvenoj estis malpermesitaj, protestantoj ricevis severajn malliberecajn punojn, kaj opoziciaj subtenantoj kaj ciberaktivilo estis arestitaj malobee al internaciaj normoj pri justeco. Dek unu homoj estis arbitre arestitaj pro partopreno en striko. Centoj da virinoj protestis kontraŭ seksperforto. Ĉirkaŭ 550 kazoj de ĥolero kaj 21 mortoj rilataj al la malsano estis raportitaj. La aŭtoritatoj ne sukcesis adekvate kompensi viktimojn de devigaj eldomigoj.

KUNTEKSTO

Politikaj streĉiĝoj intensiĝis en la monatoj antaŭ la prezidanta elekto la 25-an de oktobro, precipe post kiam la Konstitucia Konsilio nuligis la kandidatecon de

Laurent Gbagbo, eksa prezidanto de la Respubliko kaj gvidanto de la Popola Partio

Afrikanoj – Eburbordo (PPA-CI), kaj Tidjane Thiam, prezidanto de la Demokrata Partio de Eburbordo – Afrika Demokrata Kunveno (PDCI-RDA). Alassane Dramane Ouattara estis reelektita prezidanto de la Respubliko por kvara oficperiodo.

Malgraŭ la malaltiĝo de la inflaciindico, kiu estas Kvankam ĝi falis al ĉirkaŭ 3%, la altaj kostoj de fuelo, manĝaĵoj kaj loĝado daŭre pezis sur domanaroj.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO Laŭ Raportistoj Sen Landlimoj (RSF), ĵurnalisto Comlan Hugues Sossoukpé, benina rifuĝinto, estis arestita en julio en Abidjan kaj transdonita al la beninaj aŭtoritatoj por alfronti akuzojn pri incitado al ribelo, malamo kaj perforto, ĉikanado per elektronikaj komunikiloj, kaj glorado de terorismo. RSF indikis, ke ĝi ricevis plurajn raportojn, ke membroj de la eburborda registaro kaj la opozicio minacas kaj provis timigi ĵurnalistojn.

En aŭgusto, la prefekto de Abidjan komence malpermesis kaj poste rajtigis manifestacion de la PPA-CI kaj la PDCI-RDA.

En septembro, la aŭtoritatoj malpermesis sidstrikon de la Nacia Unio de Provizantoj al la Ŝtato Eburbordo.

La 2-an de oktobro, la Nacia Konsilio de La sekurecaj taĉmentoj anoncis, ke "ĉiuj necesaj mezuroj" estos prenitaj por konservi ordon kaj sekurecon dum la balotperiodo. Post tiu ĉi anonco, la manifestacioj planitaj de la PPA-CI kaj la PDCI-RDA por la 4-a kaj 11-a de oktobro estis malpermesitaj pro kialoj de publika ordo. Tamen, ili okazis malgraŭ la malpermeso. La 13-an de novembro, la Nacia Sekureca Konsilio deklaris, ke ekde la 11-a de oktobro, 11 homoj, inkluzive de ĝendarmo, mortis rilate al la manifestacioj kaj ke 1 658 homoj estis arestitaj. El tiuj, pli ol 80 estis kondamnitaj al tri jaroj da malliberejo, plej ofte pro "ĝenado de publika ordo".

La 17-an de oktobro, ministeria dekreto suspendita dum du monatoj ĉiu

eventoj kaj publikaj kunvenoj organizitaj de politikaj partioj, escepte de tiuj okazigitaj de la kvin kandidatoj oficiale elektitaj por la prezidanta elekto.

ARESTOJ KAJ ARBITRAJ DETENTOJ

Komence de

aprilo, la aŭtoritatoj subpremis protestojn de la eduka sektoro. Dek

Instruistoj estis arestitaj dum 48-hora striko.

Ghislain Duggary Assy, komunikada sekretario por instruista sindikato, estis arestita ĉe sia hejmo kaj pridemandita pri la striko, en la foresto de sia advokato. La 8-an de aprilo, li estis kondamnita al du jaroj da malliberejo, precipe pro "malhelpado de la funkciado de ŝtataj publikaj servoj". Li estis liberigita per kaŭcio la 7-an de majo. Lia kondamno kaj puno estis konfirmitaj de la Apelacia Kortumo de Abidjan la 16-an de julio, sed neniu arestordono estis eldonita.

SUBPRESO DE MALKONSENTO Inter junio

kaj septembro, aŭtoritatoj efektivigis serion da arestoj celantaj opoziciajn subtenantojn. La rajtoj de ĉi tiuj individuoj al konvena proceso, inkluzive de la rajto konsulti advokaton kiel eble plej baldaŭ, estis supozeble malobservitaj. Laŭ reprezentantoj de la PDCI-RDA, tri junaj partiestroj estis detenitaj en Abidjan la 8-an kaj 9-an de julio. En aŭgusto, ses membroj de la PPA-CI estis arestitaj post tumultoj kiuj okazis.

en Yopougon.

La 1-an de septembro, ciberaktivulo Ibrahim Zigui estis arestita. Lia familio ne sciis lian restadejon ĝis lia advokato sukcesis kontakti lin ĉe la arestcentro kaj korektejo de Abidjan la 6-an de septembro.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ En marto,

plurcent virinoj marŝis en Abidjan por kondamni la pliiĝon de seksperforto, precipe feminicidio. Ili alvokis, interalie, por...

Aliaj aferoj inkluzivas pli striktan devigon de leĝoj kontraŭ tiuj, kiuj respondecas pri ĉi tiu perforto. Buĝetreduktoj fare de la usona registaro kompromitis la provizon de servoj celantaj protekti virinojn kaj seksajn malplimultojn kontraŭ ĉi tiuj krimoj.

perforto, kiu plimalbonigis la situacion.

En junio, la Ministerio pri Virinoj raportis, ke 9 607 kazoj de seksperforto estis registritaj en 2024 kaj ke 32 428 viktimoj ricevis helpon de la aŭtoritatoj. Tamen, la aliro al justeco restis limigita pro pluraj kialoj, inkluzive de la fakto, ke iuj policistoj postulis, ke viktimoj akiru medicinan atestilon antaŭ ol plendi, kvankam tiuj atestiloj ne estis laŭleĝe postulataj kaj kostis monon.

RAJTO AL SANO Ĥolera

epidemia estis deklarita en junio post raportoj pri 45 kazoj kaj sep mortoj en Vridi Akobrakré. Antaŭ la fino de septembro, laŭ aŭtoritatoj kaj UNICEF, la epidemia disvastiĝis al Yopougon-Est, Jacquelineville, Fresco kaj Sassandra, kun la mortnombro atinganta 21 kaj la nombro de kazoj altiĝanta al proksimume 550 (kun mortoprocento de 3,8%). La Nacia Instituto pri Publika Sano intensigis monitoradon, kuracadon kaj riskokomunikadajn mezurojn, kaj la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS) provizis ĥolerajn kontrolkompletojn por plifortigi lokajn buŝajn rehidratigajn punktojn kaj plibonigi kazadministradon.

DEVITAJ ELDOMIGOJ Pli ol

jaron post kiam la aŭtoritatoj suspendis la devigajn eldomigajn operaciojn, kiuj tuŝis dekojn da miloj da loĝantoj en diversaj kvartaloj de Abidjan, multaj el la tuŝitoj ankoraŭ ne ricevis adekvatan kompenson. Inter ili estis 133 farmistoj, iliaj familioj kaj iliaj dungitoj, kies vivrimedoj estis detruitaj ĉe la loko Gesco Rivière 3.

1. "Eburbordo. Aŭtoritatoj devas ĉesi subpremi pacajn protestojn antaŭ la elektoj."
prezidanta elekto, la 16-an de oktobro
2. "Eburbordo. Sindikato kondamnita al du jaroj da malliberejo"
bieno devas esti liberigitaj kaj la rajtoj striki garantiita por ĉiu en la lando,"
9-a de aprilo
3. "Eburbordo. Unu jaron poste, la farmistoj elpelitaj de Gesco
Rivero devas esti kompensita pro la katastrofa perdo de iliaj vivrimedoj," la 21-an de februaro

KROATIO

Respubliko Kroatio

Esprimlibereco minacis SLAPP-procesoj kaj politika premo. Aliro al aborto restis limigita. Viktimoj de hejma perforto ne havis sufiĉan aliron al subtenaj servoj. La malriĉecoprocento pliiĝis pro la kreskanta kosto de

vivo. Rifuĝintoj kaj migrantoj kaptitaj ĉe la limo estis submetitaj al perforto. Romaoj, serboj kaj GLAT-homoj daŭre alfrontis diskriminacion. La lando restis dependa de fosiliaj brulaĵoj.

ESPRIMLIBERECO Strategiaj

procesoj, kiuj distordas publikan debaton (SLAPP-procesoj), denove minacis esprimliberecon ĉi-jare. Laŭ la Kroata Ĵurnalista Asocio, almenaŭ 700 procesoj kontraŭ ĵurnalistoj estis nefinitaj meze de la jaro. Kroatio faris nenion signifan progreson en la integro de la EU-direktivo kontraŭ SLAPP-procesoj en sian nacian leĝaron.

Kalumnio restis krima delikto, kaj ĝia malpermeso estis uzata por alporti krimajn kaj civilajn procesojn kontraŭ ĵurnalistoj, signife limigante la liberecon de esprimo. Civilaj kalumniaj procesoj, precipe tiuj iniciatitaj de politikistoj, entreprenoj kaj eĉ juĝistoj, konsistigis la vastan plimulton de kazoj.

juraj agoj iniciatitaj kontraŭ ĵurnalistoj.

Ĵurnalistoj raportantaj pri korupto, la medio kaj publikaj aferoj ankaŭ estis submetitaj al fizikaj atakoj, ĉikanado kaj reta perforto, inkluzive de altrangaj registaraj oficistoj. Laŭ la NRO Media Freedom Rapid Response, la malamika medio, manko de protekto kaj malfirmaj laborkondiĉoj, kune kun signifa politika kaj financa premo sur la amaskomunikiloj, grave limigis gazetaran liberecon kaj la rajton je informo.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ Aliro al aborto restis tre limigita pro la nekapablo de la aŭtoritatoj garanti la haveblecon de abortaj servoj, en kunteksto markita de oftaj rifuzoj de kuracistoj kaj klinikoj plenumi ĉi tiujn procedurojn pro konsciencaj kialoj. Krome, la alta kosto de la proceduro, kiu ne estis kovrita de socialasekuro, kaj ĝia nealirebleco en kamparaj kaj ekonomie malfavorataj regionoj konsistigis pliajn obstaklojn por virinoj vivantaj en malriĉeco, el minoritataj grupoj aŭ kun handikapoj. Ĉi tiuj baroj devigis iujn virinojn vojaĝi eksterlanden por akiri sekuran kaj ĝustatempan aborton. ¹ La UN-Komitato pri Ekonomiaj, Sociaj kaj Kulturaj Rajtoj alvokis Kroation faciligi kaj garanti egalan kaj efikan aliron al abortaj servoj por ĉiuj virinoj.

PERFORTO KONTRAŬ VIRINOJ KAJ KNABINOJ

En decembro, la registaro adoptis la Agadplano 2025-2027 por Protekto kontraŭ Perforto kontraŭ Virinoj kaj la

Hejma perforto, kiu precipe enkondukis mezurojn por rapidigi jurajn procedurojn. Tamen, virinaj rajtoj-organizoj avertis, ke al ĉi tiu plano mankis konkretaj mezuroj por trakti certajn problemojn.

gravaj problemoj, kiel ekzemple la manko de ŝirmejoj kaj aliaj helpservoj.

Ĉiam estis malfacile por virinoj kaj knabinoj, kiuj estas viktimoj de perforto, ricevas helpo. Laŭ virinaj rajtoj-organizoj, la obstakloj estis multaj: ne-rekono fare de institucioj de ekonomia, psikologia kaj emocia perforto; persista praktiko de duoblaj arestoj (konsistantaj el arestado de la viktimo samtempe kun ŝia agresanto); juraj aŭ sociaj servaj proceduroj verŝajne revivigantaj la traŭmaton; manko de viktim-amikaj subtenservoj; ktp.

Lokaj organizaĵoj raportis pliiĝon de reta seksbazita perforto kaj elstarigis la mankon de institucia protekto por virinoj kaj knabinoj en ciferecaj spacoj. Kroatio ankoraŭ ne harmoniigis sian leĝaron kun la eŭropa direktivo de 2024 pri la kontraŭbatalado de perforto kontraŭ virinoj kaj hejma perforto.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA

KULTURA La

Oficejo de la Defendanto de Rajtoj esprimis zorgon pri la kreskanta malriĉecoprocento, kaŭzita de pliiĝinta inflacio kaj la kreskanta vivkosto. La risko de malriĉiĝo estis precipe alta inter unu-gepatraj familioj, romaoj, maljunuloj kaj tiuj, kiuj loĝas en kamparaj regionoj. Dum sia dua perioda revizio, la Komitato pri Ekonomiaj, Sociaj kaj Kulturaj Rajtoj instigis la aŭtoritatojn duobligi siajn klopodojn por kontraŭbatali malriĉecon, inkluzive de rektaj kontantraspagoj al la koncernaj familioj kaj individuoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ La nombro da homoj

transirantaj

kroatan teritorion konsiderinde malpliiĝis.

Lokaj organizaĵoj raportis, ke rifuĝintoj kaj migrantoj kaptitaj ĉe la limo ofte alfrontas perforton.

DISKRIMINACIO Romaoj

daŭre alfrontis obstaklojn kaj signifan socian ekskludon en edukado, dungado, loĝado kaj sanservo. Ĉirkaŭ 70% de romaj familioj vivis en ekstrema malriĉeco.

malriĉeco kaj 46% vivis en izolitaj kvartaloj sen aliro al esencaj servoj.

La Eŭropa Komisiono kontraŭ Rasismo kaj Maltoleremo observis, ke malaparolo kontraŭ romaoj, serboj kaj GLAT-uloj estas vaste disvastiginta en politika diskuto, publikaj spacoj kaj interrete. Ĝi alvokis la aŭtoritatojn distancigi sin de kaj kontraŭbatali ĉi tiun rasisman kaj kontraŭ-GLAT-an malaparolon.

Malaparolo kaj negativaj rimarkoj estis direktitaj kontraŭ la serba nacia malplimulto, kuraĝigante diskriminacion kaj negative influante la respekton por iliaj rajtoj. Plurfoje en novembro, grupoj de maskitaj individuoj montrantaj faŝismajn simbolojn atakis kulturajn eventojn kaj serbajn homojn. La mediatore pri homaj rajtoj priskribis ĉi tiujn okazaĵojn kiel "ekstreme danĝerajn".

GLAT-RAJTOJ Malgraŭ jura progreso en antaŭaj jaroj, GLAT-homoj daŭre alfrontis antaŭjuĝojn kaj diskriminacion. La registaro ne faris sufiĉe por garantii al ili egalecon kun aliaj civitanoj. La jura procezo de seksa rekono restis longa kaj komplika, postulante medicinajn opiniojn, inkluzive de tiuj de psikiatro kaj psikologo.

La Eŭropa Komisiono kontraŭ Rasismo kaj Maltoleremo alvokis la aŭtoritatojn adopti leĝon eksplicite malpermesantan konvertajn terapiojn, kiuj daŭre estis uzataj por la celo de

ŝanĝi la seksan orientiĝon de GLAT-uloj.

RAJTO AL SANA MEDIO La Komitato pri Ekonomiaj, Sociaj kaj Kulturaj Rajtoj trovis, ke pro sia dependeco de fosiliaj brulaĵoj kaj la manko de mezuroj rilate al renovigebla energio, Kroatio ne plenumis siajn devojn laŭ la Pariza Interkonsento. Ĝi alvokis la aŭtoritatojn investi pli en renovigebla energio.

1. Kiam rajtoj ne estas realo por ĉiuj: La

La batalo por aliro al aborto en Eŭropo, la 6-an de novembro

Kubo

Respubliko Kubo

Elektrointerrompoj rezultigis malobservojn de la rajtoj al sano kaj edukado. Aliro al manĝaĵoj ankaŭ estis trafita.

manĝaĵoj kaj medikamentoj provizitaj

fare de la Ŝtato konsiderinde malboniĝis.

La registaro daŭre sisteme subpremis

malkonsenton kaj pacajn kunvenojn. Arbitra aresto

restis ofta praktiko. Malobservoj de fundamentaj rajtoj,

torturo kaj aliaj kruelaj, nehomaj aŭ degradaj traktadoj

estis oftaj en malliberejoj. Virinaj aktivuloj kaj homaj-

rajtaj defendantoj

estis submetitaj al formoj de seksisma subpremo.

KUNTEKSTO

La ekonomia krizo plimalboniĝis ĉi-jare, en kunteksto de efektiviĝo de novaj mezuroj kaj partaj reformoj koncerne la privatan sektoron.

En majo, la Nacia Oficejo pri Statistiko

kaj informoj agnoskis la ekziston

de profunda demografia krizo kaj la rolo de elmigrado

en la malkresko de la nombro de loĝantoj.

La Kodo de Infaneco, Adoleskeco kaj

La leĝo pri junularo estis adoptita en julio. Tamen, ĝi

ne inkluzivis iujn ajn specifajn procedurajn garantiojn

por neplenaĝuloj, kaj

Krome, ĝi prezentis kelkajn problemojn rilate al aliro al justeco, kaj por neplenaĝuloj akuzitaj pri krimoj kaj por tiuj, kiuj estis viktimoj de rajtoj-malobservoj. Fine, ĝi plifortigis ekzistantan ŝtatan centralismon kaj tiel konsistigis eblan instrumenton de kontrolo.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA KULTURA La

lando spertis gravajn problemojn pri elektrodistribuado dum la tuta jaro.

Tiuj rezultigis oftajn kaj signifajn reduktajn, kiuj konsiderinde influis la aliron al manĝaĵoj, edukado kaj sanservoj.

La registaro anoncis en aprilo pliajn reduktajn kaj aliajn ŝanĝojn al la "baza korbo", kies enhavo jam estis signife reduktita.

Laŭ datumoj publikigitaj en majo de la Programo pri Monitorado de Nutraĵoj, 96,91% de la loĝantaro havis malpli facilan aliron al nutraĵoj pro inflacio kaj pli ol 60% pasigis kvin ĝis 15 horojn semajne serĉante nutraĵojn.

La aŭtoritatoj agnoskis en julio, ke nur 30% de esencaj medikamentoj

estis haveblaj. La loĝantaro estis devigita turni sin al la nemarkata

kontraktita por akiri la necesajn medicinajn produktojn.

La Kuba Observatorio por Homaj Rajtoj havas Raporto estis publikigita en septembro, en kiu ĝi taksis, ke 89% de la loĝantoj vivis en kondiĉoj de ekstrema malriĉeco. La ĉefaj identigitaj problemoj estis aliro al manĝaĵoj kaj elektropaneoj.

SUBPRESO DE MALKONSENTO

Post renkontiĝoj kun la vaticanaj aŭtoritatoj, la kuba registaro anoncis en januaro la liberigon de 553 arestitoj. Tamen, la efektiviĝo de ĉi tiu decido estis markita de manko de travedleco, malhomiga traktado de la koncernatoj, kaj la foresto de garantioj pri kompenso kaj neripetiĝo.

Pluraj homaj-rajtoj-organizoj konstatas, ke 211 homoj detenitaj pro politikaj kialoj estis liberigitaj, samtempe kondamnante la daŭrajn limigojn de iliaj rajtoj. Konsciencaptitoj José Daniel Ferrer García, Félix Navarro kaj Donaida Pérez Paseiro, kiuj ricevis kondiĉan liberigon en januaro, havis ĝin revokita en aprilo. Ili estis akuzitaj pri ne rezigni sian aktivismon kaj pri

defendo de homaj rajtoj. En la monatoj antaŭ la nuligo, ili ricevis minacojn kaj estis alvokitaj, precipe por pridemandado.

Aktivuloj kaj membroj de

La politika opozicio ĉiam estis submetita al sistema politiko de subpremo.

La rajtoj de homaj-rajtaj defendantoj estis limigitaj kaj iliaj agoj restis

stigmatizita kaj subpremita de la jura sistemo.

Aktivuloj, opoziciuloj, artistoj, intelektuloj, studentoj kaj defendantoj de homaj rajtoj

Homoj estis celitaj per minacoj, ĉikanado kaj ciberatakoj, same kiel kontraŭleĝa gvatado kaj esplordemandadoj. La Kuba Observatorio por Homaj Rajtoj dokumentis almenaŭ 3 179 agojn de subpremo.

Homaj-rajtaj defendantoj, aktivuloj, artistoj kaj ĵurnalistoj estis regule submetitaj al arbitra aresto, ofte sekvata de mallongdaŭraj devigitaj malaperoj. La Kuba Observatorio por Homaj Rajtoj registris 529 kazojn de arbitra aresto en 2025. Berta Soler, gvidanto de la movado Damoj en Blanko, estis arbitre arestita plurfoje dum la jaro. Aktivulo Leonardo Romero Negrín estis arestita en marto pro pace protestado tenante blankan ŝildon. Batita kaj akuzita pri rezistado al aresto, li estis metita sub hejmareston. La verkisto Jorge Fernández estis arestita kaj batita plurfoje pro pace protestado.

Li estis akuzita en aŭgusto pri rezistado al oficiro kaj metita sub hejmareston.

En junio, grupo da studentoj protestis kontraŭ la altiĝo de la abonprezoj por interreto, postulante pli grandan partoprenon en decidoj. La movado, kiu fine estis subpremita per serio da subpremaj mezuroj, konsideris diversajn agojn, inkluzive de alvokoj al strikoj kaj la ĉesigo de agadoj en pluraj universitatoj tra la lando.

La libereco de paca kunveno estis denove subpremita ĉi-jare, per interveno de polico kaj la praktiko efektiviĝi celitajn arestojn la tagon post iu ajn paca manifestacio.

Dek kvin homoj estis kondamnitaj en septembro al malliberecigaj punoj ĝis naŭ jaroj pro partopreno en protestoj en Bayamo en marto 2024. Aŭtoritatoj daŭre trudis sankciojn.

krime puni pacajn sociajn protestajn movadojn procesante partoprenantojn pro rompo de publika ordo, malestimo aŭ atako kaj batado.

Severaj restriktioj ankoraŭ pezis sur la libereco de esprimo. En novembro, la aŭtoritatoj lanĉis kampanjon por misfamigi, krime puni kaj ĉikani la sendependan gazetaran organon El Toque kaj 18 el ĝiaj dungitoj, sisteme celante ĵurnalistojn kaj iliajn familiojn, farante kalumniajn deklarojn publike, minacante tiujn celitajn per malliberigo kaj ekstradicio surbaze de gravaj akuzoj (interalie financa terorismo) kaj malkaŝante iliajn personajn datumojn.

NEHOMAJ ARESTKONDICIOJ

Kelkaj organizaĵoj por homaj rajtoj kaj politikaj arestoj kondamnis kazojn de torturo kaj aliaj misuzoj.

kruela, nehoma aŭ degradanta traktado aŭ puno en malliberejoj.

La organizaĵo Cubalex registris 39 mortojn, en kubaj malliberejoj en 2025.

Konsciencaptitoj Luis Manuel Otero Alcántara, Maykel Castillo, Loreto Hernández, Roberto Pérez Fonseca kaj Sayli Navarro kondamnis certajn ripetigantaj praktikojn de senigo (rifuzo rajtigi la

Telefonvokoj, vizitoj de parencoj aŭ certaj servoj disponeblaj en malliberejo, limigoj pri aliro al manĝaĵoj, medikamentoj kaj medicina prizorgo

adaptita, ktp). Ĉi tiuj homoj ankaŭ estis viktimoj de perforto, mortminacoj kaj pliaj juraj procedoj.

José Daniel Ferrer estis liberigita en oktobro kaj devigita ekziliĝi post kondamno de la torturo, kiun li eltenis dum monatoj, kaj la minacoj kontraŭ li kaj lia familio. Tiaj agoj estis parto de sistema kaj kruela praktiko celanta silentigi arestitojn per premo sur iliajn familiojn.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Femimortigo ankoraŭ ne estis konsiderata krimo en si mem, kaj publikaj aŭtoritatoj ne publikigis iujn ajn oficialajn statistikojn pri ĉi tiu krimo aŭ, pli ĝenerale, pri perforto kontraŭ virinoj. La Observatorio pri Sekso de Alas Tensas registris 48 kazojn de femimortigo por la jaro 2025.

Virinaj aktivuloj, defendantoj de homaj rajtoj aŭ ĵurnalistoj estis submetitaj al apartaj formoj de subpremo, ligitaj al ilia sekso: minacoj kontraŭ iliaj infanoj, gvatado en lernejoj aŭ stigmatizado bazita sur aĝo, aspekto aŭ seksa orientiĝo¹.

1. Kubo: Our quieren calladas pero seguimos resistiendo: Prácticas autoritarias y violencia estatal contra las mujeres en Cuba, la 25-an de novembro

DANIO

Regno de Danio

La aŭtoritatoj pardonpetis al inuitaj virinoj, al kiuj oni enmetis uterajn aparatojn sen sia konsento. Responde al internaciaj kritikoj, oni lanĉis agadplanon kontraŭ rasismo. Leĝo rilata al

La termino "subteno al terorismo" estis uzata arbitre. Ago en

Proceso prezentita de Amnestio Internacia kaj aliaj organizaĵoj por ĉesigi nerespondecajn armitransdonojn al Israelo estis malakceptita. Protestantoj ricevis kompenson pro tenado en malliberejo pli longe ol permesite.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA KULTURA

En aŭgusto, la Ĉefministro de Danio kaj la Ĉefministro de Naalakkersuisut (la gronlanda registaro) komune pardonpetis al la miloj da inuitaj virinoj, al kiuj estis enplantitaj intrauteraj kontraŭkoncipiloj sen sia konsento inter 1966 kaj la

1990-aj jaroj. Civilsociaj organizaĵoj bonvenigis ĉi tiun decidon, samtempe postulante financan kompenson por ĉi tiuj virinoj kaj aliaj inuitaj viktimoj de

diskriminacio.

En februaro, responde al kritiko de la UN-Komitato pri la Elimino de Rasa Diskriminacio kaj la Eŭropa Komisiono kontraŭ Rasismo kaj Maltoleremo (Konsilio de Eŭropo), la registaro prezentis agadplanon kontraŭ rasismo. Ĉi tio inkluzivis sekcion pri la inuitoj, la indiĝena loĝantaro de Gronlando.

ESPRIMLIBERECO Dek kvar

civitanoj, inkluzive de 16-jaraĝa knabino, estis kondamnitaj al ĝis naŭ monatoj da malliberejo pro "apogo al terorismo" pro komentoj afiŝitaj en sociaj retoj post la atakoj de la 7-a de oktobro 2023 en suda Israelo. Civilaj sociaj organizaĵoj esprimis zorgon pri la arbitra apliko de ĉi tiu leĝo kaj la manko de klareco en la difino de "apogo al terorismo".

LIBERO DE PACA KUNVENO

En septembro, naŭ pacaj klimataj aktivuloj ricevis kompenson pro esti tenataj en policgardo dum ĝis du jaroj.

horojn sen jura pravigo post akuzo pri "ĝenado de publika ordo". Entute, ĉirkaŭ dudek kazoj estis okazantaj koncerne centojn da protestantoj.

pacemaj arestoj, kiujn la polico supozeble tenis preter la laŭleĝe rajtigita aŭ pravigita periodo.

NERESPONSBLECAJ ARMILO-TRANSFEROJ En aprilo, la Alta Kortumo decidis pri plendo prezentita kontraŭ la dana ŝtato (la Ministerio pri Eksterlandaj Aferoj kaj la Nacia Polico) fare de Amnesty International Danio, ActionAid Danio, Oxfam Danio, kaj la palestina homrajta organizajo Al Haq por haltigi armileksportojn al Israelo rilate al la partopreno de Danio en la programo de ĉasaviadiloj F-35. La organizajoj argumentis, ke ekzistas klara risko, ke partoj kaj komponantoj de ĉasaviadiloj F-35 eksportitaj de Danio povus esti uzataj de Israelo por fari gravajn malobservojn de internacia humanitara juro.

kontraŭ palestinanoj en la okupita Gaza-strio.

La tribunalo konkludis, ke la organizoj ne havis rajton procesi tian proceson. La Supera Kortumo estis konfiskita pri apelacio en aprilo. Ĝia ĉefa tasko estis determini ĉu Amnesty Internacia Danio kaj la aliaj akuzantoj havis rajton en la kazo. La organizoj timis, ke se la Supera Kortumo konfirmus la verdikton, fariĝus neeble defii en tribunalo armileksportojn suspektatajn je malobservo de la Traktato pri Armilkomerco, en kiu Danio estis partio.

RAJTO AL SANA MEDIO La klimata politiko de Danio ankoraŭ estis inter la plej bonaj en la mondo. Tamen, pli da investado ankoraŭ necesas por atingi la celon de klimata neŭtraleco antaŭ 2050. La nerektaj emisioj de Danio restis

ankaŭ alta pro ĝia

multaj importadoj kaj la peza subkontraktado de ĝia produktado.

Egiptio

Araba Respubliko de Egiptujo

La aŭtoritatoj procesigis milojn da homoj pro terorismo-rilataj deliktoj, ofte simple pro pace ekzercado de siaj homaj rajtoj. Kontraŭleĝaj limigoj estis truditaj al la aliro de NROoj al financado, malhelpante iliajn operaciojn. Sekurecaj taĉmentoj arestis dekojn da influantoj kaj

Influantoj estis arestitaj pro neklaraj akuzoj pri moraleco. Viroj laŭdire mortis en prizorgo pro torturo aŭ medicina neglekto. La polico arestis individuojn postulante la efektivigon de minimumaj salajroj en la fabrikoj kie ili laboris.

Mortkondamnoj estis

prononcita, inkluzive de deliktoj krom intenca hommortigo, ĉe la fino de procesoj pro evidenta maljusteco.

Ekzekutoj okazis. Senpuneco restis la normo por gravaj homaj-rajtaj misuzoj faritaj en 2025 kaj

En antaŭaj jaroj, virinoj kaj knabinoj, membroj de religiaj malplimulto, kaj GLAT-uloj alfrontis diskriminacion kaj procesigon pro ekzercado de siaj fundamentaj rajtoj. Dum la lando ankoraŭ estis en la agonio de ekonomia krizo, la aŭtoritatoj malsukcesis protekti ekonomiajn kaj sociajn rajtojn aŭ fari necesajn alĝustigojn al socialasekuraj sistemoj. La registaro adoptis novan leĝaron, kiu minacis endanĝerigi la rajton de milionoj da homoj al adekvata loĝado. Rifuĝintoj el Sudano kaj aliaj landoj...

Ili estis kontraŭleĝe elmetitaj denove ĉi-jare.

KUNTEKSTO

Balotpartopreno en la elektoj por la Senato kaj la Re prezentantĉambro estis 17% kaj 32.4% respektive.

Registaraj partioj kaj kandidatoj gajnis plimulton en la parlamentaj elektoj, dum kazoj de voĉaĉetado, balotfraŭdo kaj proceduraj neregulaĵoj estis raportitaj kaj novaj voĉdonaj operacioj devis esti organizitaj en pluraj balotdistriktoj, kie la rezultoj estis nuligitaj de la aŭtoritatoj.

La historio de Egiptujo pri rajtoj Homaj rajtoj estis ekzamenitaj kadre de la UPR en januaro. Kvankam la registaro akceptis kelkajn gravajn rekomendojn, ĝi nur atentis multajn aliajn, precipe tiujn pri la troa uzo de aresto.

provizoraj, nelegitimaj restriktioj truditaj al la civila socio kaj diskriminacio kontraŭ religiaj malplimulto. En septembro, prezidanto Abdel Fattah al-Sisi alvokis por la disvolviĝo de nacia strategio pri homaj rajtoj por la unua fojo.

La Eŭropa Konsilio kaj la Eŭropa Parlamento aprobis en junio la asignon de la ceteraj kvar miliardoj da eŭroj el la kvin miliardoj da eŭroj, kiujn la EU promesis en 2024 pagi al Egiptujo kiel makrofinancan helpon.

Signifaj malfacilaĵoj restis rilate al la Ekonomia plano. Enlanda kaj ekstera ŝuldo reprezentis proksimume du trionojn de ĉiuj elspezoj listigitaj en la ŝtata buĝeto por 2025-2026. La jara inflacio falis de 23,4% en decembro 2024 ĝis 10,3% en decembro 2025; pli specife, la prezoj de manĝaĵoj kaj trinkaĵoj altiĝis je proksimume 0,9%. Dum la kvina sinsekva jaro, la registaro ne publikigis ciferojn pri malriĉeco.

La limtransirejo Rafah, inter la Gaza Sektoro kaj Egiptujo, restis fermita plejparte de la tempo.

LIBERO DE ASOCIADO La registaro ne respektis la rajton je libereco de asocio de sendependaj civilaj sociaj organizaĵoj. La aŭtoritatoj kontraŭleĝe submetis ilian registriĝon al permesila sistemo, devigis asociojn, sen jura bazo, maldungi dungitojn kaj administrajn oficistojn, kaj trudis trudemajn kaj troe ŝarĝajn respondeco-postulojn, efike metante la asociojn sub konstantan gvatadon. Membroj de la Nacia Sekureca Agentejo timigis dungitojn kaj asociajn gvidantojn, instigante klimaton de timo kaj subpremo.¹ Ĉi-jare denove, asocioj alfrontis gravajn limigojn rilate al aliro al

financado aŭ la uzo de financaj servoj.

Post 11-monata proceduro, la Asocio por Libereco de Penso kaj Esprimo (AFTE, homrajta organizaĵo) estis rajtigita en majo aliri bankajn servojn.

En novembro, tamen, du subvencioj estis rifuzitaj de la aŭtoritatoj, kiuj ne donis ian ajn klarigon.

La Centro por Jura Helpo por La Egipta Asocio por Virinaj Rajtoj (CEWLA), sendependa organizaĵo por virinaj rajtoj, deklaris la 30-an de novembro, ke la aŭtoritatoj rifuzis al ĝi tri subvenciojn por projektoj sen klarigo kaj ne respondis al kvara financa peto.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO

La aŭtoritatoj daŭre trudis sankciojn krimigante la esprimon de malkonsento kaj pacajn kunvenojn, celante ĵurnalistojn, protestantojn, disidentojn kaj aliajn, kiuj kritikis la homaj-rajtoj-historion de la aŭtoritatoj aŭ pledis por politika ŝanĝo.

La 2-an de januaro, la opozicia politikisto Hisham Kassem eksciis per interretaj novaĵretejoj, ke li estos pridemandata la 9-an de februaro rilate al nova krimproceso.

respondi al akuzoj pri "kalumnio" kaj "intenca interrompo" kontraŭ eksministro. Ĉi tiuj akuzoj devenis de ununura afiŝo en sociaj retoj, pro kiu li estis maljuste kondamnita kaj malliberigita en 2024. En majo, tribunalo kondamnis lin en foresto al ses monatoj da malliberejo kaj monopuno, permesante al li pagi kaŭcion por suspendi la punon atendante apelacion.

La 15-an de januaro, la oficejo de la ŝtata prokuroro pri sekureco alvokis Hossam Bahgat, ĝeneralan direktoron de la Egipta Iniciato por Homaj Rajtoj (EIPR), por pridemandado. Enketo estis malfermita kontraŭ li pro terorismo kaj disvastigo de malveraj informoj rilataj al deklaro de EIPR pri plimalboniĝantaj kondiĉoj en la urba malliberejo Dix-de-Ramadan. Hossam Bahgat estis liberigita per kaŭcio.

Ankaŭ la 15-an de januaro, ĵurnalisto Ahmed Serag estis arestita de la sekurecaj taĉmentoj. Li estis akuzita pri krimoj rilataj al Li estis akuzita pri terorismo fare de la Oficejo de la Ŝtata Sekureca Prokuroro, kiu ordonis lian areston. Li estis liberigita la 5-an de junio atendante la rezulton de la enketo.

La 16-an de januaro, civilaj policanoj arestis ĵurnalistinon Nada Mogheeth. La oficejo de la ĝenerala prokuroro pri ŝtata sekureco malfermis enketon kontraŭ ŝi pro terorismo-rilataj akuzoj devenantaj de intervjuo, kiun ŝi donis en decembro 2024, en kiu ŝi parolis pri sia edzo, ĵurnalisto Ashraf Omar, kiu estis en malliberejo. Ŝi poste estis liberigita per kaŭcio.

Inter la 10a kaj 12a de junio, sekurecaj taĉmentoj arestis du virojn kaj virinon ĉe iliaj respektivaj hejmoj en la gubernioj Kairo kaj Ŝarkija, pro tio, ke ili subtenis la Marŝon al Gazao, tutmondan pacan iniciaton celantan rompi la blokadon de Gazao. La servo de

La Ĝenerala Prokuroro pri Ŝtata Sekureco malfermis enketojn kontraŭ ili pro...

terorismaj deliktoj kaj ordonis ilian antaŭprocesan areston. Ili ankoraŭ estis arbitre detenitaj fine de la jaro. Aŭtoritatoj ankaŭ arestis

propraŭtoritate, kaj poste forpulis, multajn eksterlandajn ŝtatojn, kiuj venis por partopreni la marŝon (vidu Devigitaj malaperoj kaj torturo kaj aliaj malbonoj) traktadoj).

La aŭtoritatoj lanĉis subpremon kontraŭ kreintoj de enhavo en sociaj retoj. En aŭgusto

Kaj en septembro, sekurecaj taĉmentoj arestis dekojn da influantoj rilate al la enhavo, kiun ili afiŝis en TikTok, uzante akuzojn kiel "maldececo" kaj "malobservo de familiaj principoj kaj valoroj". Almenaŭ unu viro

kaj du virinoj estis kondamnitaj de la tribunaloj al prizonoj kun variantaj de unu ĝis tri jaroj, kaj ankaŭ al monopunoj.

La 17-an de septembro, la polico arestis ĵurnaliston kaj esploriston Ismail al Iskandrani ĉe kontrolpunkto en la gubernio Marsa Matruh. En la sama tago, la oficejo de la ĝenerala prokuroro pri ŝtata sekureco akuzis lin pri terorismo-rilataj deliktoj pro Facebook-afiŝoj kaj ordonis lian areston. Li restis en antaŭprocesa aresto fine de la jaro.

ARBITRAJ ARESTADOJ KAJ PROCESOJ MALJUSTA

Inter septembro 2024 kaj majo 2025, proksimume 6 000 homoj – inkluzive de ĵurnalistoj, advokatoj kaj homaj-rajtoj-defendantoj – homoj – estis resenditaj pro terorismaj akuzoj antaŭ la

Specialaj ĉambroj estis establita por juĝi terorismajn agojn ene de krimaj tribunaloj, ofte nur ĉar la koncernaj individuoj ekzercis siajn homajn rajtojn. Kutime, ĉi tiuj tribunaloj ne sukcesis subteni la normojn de justa proceso kaj ne ordonis enketojn pri raportitaj perfortagoj fare de arestitoj.

La 19-an de februaro, milita tribunalo kondamnis kvin fiŝkaptistojn al unu jaro da malliberejo.

akompanata de monpuno de 50,000 funtoj Egiptoj (proksimume 985 usonaj dolaroj). Ili estis procesigitaj de la oficejo de la milita prokuroro pro fiŝkaptado dum "malpermesita periodo" kaj eniro en militan zonan sen rajtigo, ĉar ili fiŝkaptis en lago en norda Sinajo administrata de evoluagentejo sub la Ministerio pri Defendo.

Kiel parto de prezidenta pardono, La aŭtoritatoj liberigis la brit-egiptan aktivulon Alaa Abdel Fattah la 22-an de septembro, finante ses jarojn da maljusta malliberigo.

La 16-an de oktobro, la Parlamento aprobis ŝanĝitan version de la leĝoprojekto rilata al la Kodo de Kriminala Proceduro. La adoptita versio antaŭvidis novajn alternativojn al antaŭprocesa aresto, inkluzive de la trudado de individua elirmalpermeso, elektronika etikedado kaj hejmaresto. Malgraŭ iometaj plibonigoj kompare kun antaŭaj proponoj, ĉi tiu teksto ankoraŭ ne konformis al internacia homaj-rajtoj-juro, precipe koncerne la rajton je advokata konsilio dum pridemandado. La prezidanto subskribis ĉi tiun leĝon en novembro.

DEVIGAJ MALAPERAJ, TORTURO, KAJ ALIAJ MISTRAKTO: Sekurecaj taĉmentoj, inkluzive de la Nacia Sekureca Agentejo, daŭre submetis homojn arestitajn pro politikaj kialoj al devigaj malapero aŭ nekomunikebla aresto. Torturo kaj aliaj formoj de mistraktado estis

ankoraŭ ofte praktikata en malliberejoj, policejoj kaj centroj administrataj de la Nacia Sekureca Agentejo.

Inter la fino de decembro 2024 kaj Februaro 2025, sekurecaj taĉmentoj arbitre arestis almenaŭ 55 virojn kaj kvar virinojn, kiuj afiŝis en sociaj retoj kritikan enhavon pri la registaro. La oficejo de la ĝenerala prokuroro pri ŝtata sekureco akuzis almenaŭ sep el ĉi tiuj viroj pri terorismorilataj akuzoj kaj ordonis ilian areston.

provizora. Almenaŭ kvar el ili ankoraŭ estis en antaŭprocesa aresto ĉe la fino de la jaro. Kvin viroj estis tenataj en nekomunikebla stato fare de la Nacia Sekureca Agentejo dum kvar ĝis ses semajnoj antaŭ ol esti transdonitaj al la oficejo de la Ĝenerala Prokuroro pri Ŝtata Sekureco. Du aliaj viroj arestitaj en la sama kazo

La du viroj estis devigitaj malaperi dum 28 kaj 41 tagoj respektive, en sekretaj instalaĵoj de la Nacia Sekureca Agentejo. Kvar el la arestitaj viroj diris al prokuroroj, ke membroj de la Nacia Sekureca Agentejo insultis kaj fitraktis ilin.

Du aliaj estis batitaj; du aliaj asertis esti ricevintaj elektrajn ŝokojn. La 9-an de februaro, la egipta-libia aktivulo kaj televida prezentisto Nasser al-Hawari estis arestita de civilaj sekurecaj taĉmentoj antaŭ sia hejmo en Aleksandrio. Submetita al devigita malapero dum 16 tagoj, li estis fine liberigita sen akuzo la 26-an de februaro.

Tri egiptaj subtenantoj de la Marŝo al Gazao, kiuj estis arestitaj inter la 10a kaj 12a de junio (vidu Libereco de Esprimo kaj Kunveno), estis tenataj izolitaj de sekurecaj taĉmentoj en la ejoj de la Nacia Sekureca Agentejo, kies loko ne estis malkaŝita. Ili estis tenataj tie izolitaj dum naŭ ĝis dek tagoj antaŭ ol esti translokigitaj al la oficejo de la Ŝtata Sekureca Prokuroro. Dum sia esplordemandado, unu el la viroj deklaris, ke agentoj de la Nacia Sekureca Agentejo batis lin kaj administris elektrajn ŝokojn al liaj manoj kaj aliaj partoj de lia korpo. Alia asertis, ke li estis batita de ĉi tiuj agentoj kaj devigita tute senvestiĝi.

Inter la 10a kaj 12a de junio, sekurecaj taĉmentoj nekomunikebla arestis grandan nombron da eksterlandaj subtenantoj de la Marŝo al Gazao dum pli ol tago antaŭ ol deporti ilin. La traktado de Stefanie Crisostomo, aktivulino kun duobla kroata kaj perua civitaneco, kiu estis mankatena dum sia deportado, lasis ŝin kun kontuziĝoj sur la brakoj. Viro

Li estis frapita en la vizaĝo kaj kolo per bastonoj fare de la polico dum sia aresto. Li deklaris, ke unu el la oficiroj ankaŭ provis enmeti fingron en lian anuson. Du norvegoj raportis, ke ili estis frapitaj en la vizaĝo kaj brusto fare de membroj de la Nacia Sekureca Agentejo.

MORTPUNO Krimaj
tribunaloj, inkluzive de tiuj, kiuj traktas terorismajn kazojn, jam faris mortkondamnojn post maljustaj procesoj. Inter la krimoj punindaj per morto, kelkaj, kiel drogkontrabando kaj seksperforto, ne konsistigas "intencan hommortigon", kvankam internacia juro kaj rilataj normoj kondiĉis, ke la uzo de ĉi tiu puno estu limigita al ĉi tiu speco de krimo. Ekzekutoj okazis dum

la jaro.

SENPUNECO
Senpuneco restis la regulo por kontraŭleĝaj mortigoj, torturo kaj alia mistraktado, devigitaj malaperoj kaj aliaj gravaj homaj-raĵtoj-misuzoj faritaj en 2025 kaj en antaŭaj jaroj, inkluzive de la kontraŭleĝaj mortigoj de almenaŭ 900 subtenantoj de la elpostenigita prezidento Mohamed Morsi la 14-an de aŭgusto 2013.

En junio, la EIPR registrigis plendon ĉe la La oficejo de la prokuroro petis enketon pri la mortoj de sep viroj detenitaj ĉe la policejo al Omraniya en la gubernio Gizo inter marto 2024 kaj majo 2025. La oficejo de la prokuroro malakceptis la plendon sen doni kialojn.

En aŭgusto, la sendependa novaĵejo Mada Masr raportis, ke tri viroj mortis en policgardo en la gubernioj Aleksandrio kaj Kaljobija, post raportoj pri torturo aŭ neo de medicina prizorgo. Ankaŭ en aŭgusto, la Ministerio pri Internaj Aferoj neis, ke kvara viro mortis en malliberejo post torturo en policejo en Gizo.

Neniu informo estis publikigita pri iuj eblaj enketoj pri ĉi tiuj mortoj en prizorgo.

Prokuroroj, precipe tiuj en la Ŝtata Sekureca Servo de la Ĝenerala Advokato, malakceptis aŭ ignoris la plej multajn el la torturo-plendoj registritaj kontraŭ policistoj.

La 11-an de januaro, la sekurecaj taĉmentoj Mohamed Allam arestita ĉe la hejmo de gepatro, en la gubernio Gizo. En la antaŭaj semajnoj, Mohamed Allam afiŝis plurajn filmetojn en TikTok kritikante prezidenton Abdel Fattah al-Sisi.

Antaŭ ol transdoni lin al la prokuroro, membroj de la Nacia Sekureca Agentejo submetis lin al devigita malapero dum pli ol semajno en centro en Gizo.

Mohamed Allam diris al prokuroroj, ke tiuj oficistoj submetis lin al elektraj ŝokoj kaj batadoj, kaj ke ili blindigis lin dum lia tuta deviga malapero. En januaro, post akuzoj pri torturo, prokuroro de la oficejo de la Ĝenerala Prokuroro pri Ŝtata Sekureco petis, ke Mohamed Allam submetiĝi al krimmedicina ekzameno, tre malofta paŝo en ĉi tiu speco de kazo. Antaŭ la fino de la jaro, la advokato de Mohamed Allam ne ricevis permeson de la prokuroroj por revizii la krimmedician raporton.

DISKRIMINACIO

Virinoj kaj knabinoj

Virinoj daŭre alfrontis diskriminacion laŭleĝe kaj praktike, precipe rilate al geedzeco, eksgeedziĝo, gepatrorajtoj kaj politika ofico. La longe atendita reformo de la Leĝo pri Persona Statuso estis haltigita, kaj la manko de vera konsultado kun sendependaj virinaj rajtoj-grupoj estis kaŭzo de zorgo.

Almenaŭ du virinoj kaj knabino estis arbitre arestitaj kaj procesigitaj pro neklara moralecaj akuzoj sekve de enhavo, kiun ili afiŝis en TikTok.

GLAT-homoj

Aŭtoritatoj, denove ĉi-jare, ĉikanis kaj procesigis homojn pro ilia seksa orientiĝo aŭ identeco.

de vera aŭ supozebla sekso.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ La ekonomia krizo daŭre havis sekvojn por ekonomiaj kaj sociaj rajtoj, precipe la rajtoj al adekvata vivnivelo kaj al sano. La Ŝtato ne plenumis sian konstitucian devon asigni almenaŭ 3% de la MEP al sano kaj 6% al edukado.

La financoj asignitaj al programoj pri kontanttranslokigo por homoj vivantaj en malriĉeco pliiĝis en la buĝeto de 2025-2026, sed restis nesufiĉaj por levi homojn el malriĉeco kaj atingi ĉiujn bezonantojn, deklaris la EIPR. Ekde ilia lanĉo en 2015, la programoj pri kontanttranslokigo Takafal kaj Karama profitigis entute 7.7 milionojn da homoj, raportis la Ministro pri Socia Solidareco en julio 2025. Laŭ la plej lastatempaj ciferoj (2020), proksimume 30 milionoj da homoj vivis en malriĉeco.

RAJTOJ DE LABORISTOJ La 25-an de

januaro, sekurecaj

taĉmentoj arestis naŭ laboristojn de teksaĵa kompanio, kiuj partoprenis strikon postulante la efektivigon de la minimuma salajro, same kiel aliajn rajtojn. La prokuroro akuzis ilin pri intence interrompo de produktado kaj incitado de striko kaj ĝenado de publika ordo; li ordonis ilian antaŭprocesan areston dum kvar tagoj.

Liberigitaj la 30-an de januaro laŭ verdikto, ĉi tiuj viroj estis maldungitaj de sia dunganto.

En septembro, membroj de la Agentejo Naciaj sekurecaj oficistoj alvokis kvin homojn, kiuj laboris ĉe kompanio en la gubernio Qena post kiam ili partoprenis en striko postulante pliiĝitajn ĉiujarajn gratifikojn kaj aliajn avantaĝojn. Kiam la agentejoj...

Petite fini la strikon, kun la promeso, ke ili transdonos siajn postulojn al la fabrikestro, la strikantoj konsentis. Dudek kvar horojn post la fino de la striko, la fabriko konsentis trakti kelkajn el la postuloj.

LOĜRAJTOJ En aŭgusto, prezidanto Abdel Fattah al-Sisi subskribis leĝprojekton, kiu nuligas la ludleĝojn de 1977 kaj 1981. Por proksimume 1.6 milionoj da domanaroj, la nova leĝaro efike signifis la finon de iliaj lu-kontraktoj - kelkaj el kiuj daŭris jardekojn. La leĝo kondiĉis fiksan transiran periodon de kvin jaroj por komercaj posedadoj kaj sep jaroj por loĝdomoj, post kio la malnovaj lu-kontraktoj eksvalidiĝus kaj lupagoj pliiĝus je specifa procento. Ĝi ankaŭ donis al la concernitaj luantoj prioritatan aliron al disponeblaj ŝtataj loĝdomoj aŭ komercaj posedadoj. La dekreto skizanta la kompensan skemon estis neklara pri la lupagpliiĝo, levante zorgojn, ke malriĉaj luantoj ne povus pagi la disponeblajn loĝejojn kaj ke la programo estus neatingebla. La registaro ne faris iujn ajn signifajn konsultojn pri la proponita kompensa skemo.

LIBERO DE RELIGIO KAJ KREDO Publika aŭtoritatoj daŭrigis siajn diskriminaciajn praktikojn kontraŭ kristanoj, senigante ilin de ilia rajto al riparoj post kazoj de sekta perforto, insistante ke ĉi tiuj aferoj estu solvitaj per kutimaj repacigaj mekanismoj. Sekvante tiajn procedurojn, estis ofte ke kristanaj viktimoj ne estis kompensitaj pro siaj materialaj perdoj. Ili eĉ estis kelkfoje forpelitaj de siaj hejmoj.

Inter marto kaj majo, almenaŭ 15 membroj membroj de la Ahmada religio de paco kaj lumo estis arbitre detenitaj, ĉar

La sola donita kialo estis, ke ili ekzercis sian rajton je religia libereco. La Nacia Sekureca Agentejo submetis almenaŭ tri el ili al devigita malapero dum periodo de 29 ĝis 34 tagoj antaŭ ol transdoni ilin al la prokuroro. Du el ĉi tiuj viroj estis torturitaj de agentejaj ofiĉistoj; unu estis batita per bastono kaj la alia per metala objekto, kaj ambaŭ ricevis elektrajn ŝokojn al siaj genitaloj.

En aprilo, specialaj proceduroj por Unuiĝintaj Nacioj sendis komunan akuzan leteron al la egipta registaro esprimante siajn zorgojn pri diskriminacio kontraŭ la bahaa malplimulto.

Al sekvantoj estis notinde rifuzita aliro al siaj tombejoj, oni rifuzis ricevi identecajn dokumentojn indikante, ke ili estis de la bahaa kredo, kaj ili alfrontis problemojn en rekono de sia geedzeco - kaj tial sia civila stato; krome, ili estis celo de ĉikanado kaj gvatado.

La rajto konstrui aŭ ripari koptajn preĝejojn daŭre estis limigita laŭ leĝo de 2016, kiu postulis akiri rajtigon de la sekurecaj servoj kaj

aliaj ŝtataj instancoj. La registaro anoncis en oktobro, ke 3 613 preĝejoj estis leĝigitaj el la 5 540 petoj alsenditaj ekde la efektiviĝo de la leĝo.

RAJTOJ DE RIFUGITIĜINTOJ AŬ MIGRANTOJ Laŭ

sendependaj NRO-oj EIPR kaj Refugees Platform en Egiptujo, aŭtoritatoj daŭre kontraŭleĝe forpelis rifuĝintojn el Sudano kaj aliaj landoj, el kiuj kelkaj estis registritaj ĉe UNHCR.

La ĉefministro malsukcesis eldoni la efektivigajn dekretojn por la azilleĝo, kiuj devus esti publikigitaj ene de ses monatoj post la promulgo de la leĝo en decembro 2024. Sekve, la leĝo ne estis aplikata en la praktiko, kaj la rajtoj de rifuĝintoj, aparte, ne estis respektataj.

Iliaj ekonomiaj kaj sociaj rajtoj tial ne estis laŭleĝe protektataj.

1. "Ĉio, kion Sekureco Diras, Devas Esti Farita": Sendependaj NRO-oj Libereco de Asocio Limigita en Egiptujo, 24-a de novembro 2. "Egiptujo. Arbitraj arestoj, devigitaj malaperoj, kaj minacoj de elpelo celantaj..."

membroj de la Ahmada malplimulto", 8-a de aprilo

Arabaj Emirlandoj

UNUIĜINTA

Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj

Dekoj da homoj juĝitaj en amasa proceso, inkluzive de homaj-rajtaj defendantoj, vidis siajn longajn malliberecajn punojn pro terorismo konfirmitajn de la Federacia Apelacia Kortumo, malgraŭ malobservoj de ilia rajto al justa proceso. Aliaj estis rekondamnitaj post kiam ili estis absolvitaj per apelacio en la sama kazo. Politikaj kontraŭuloj kaj aktivuloj estis submetitaj al devigitaj malaperoj kaj arbitra aresto. La aŭtoritatoj de Dubajo prenis mezurojn por kontraŭbatali subdividitajn apartamentojn, la komunan loĝadon de malaltkvalifikitaj laboristoj, efektivigante multajn eldomigojn kiuj plimalbonigis la malstabilajn vivkondiĉojn de luantoj. La produktado de fosiliaj brulaĵoj daŭre pliiĝis. La mortopuno restis valida, kaj ekzekutoj okazis.

MALJUSTAJ PROCESOJ

En marto, la Federacia Apelacia Kortumo en Abu-Dabio konfirmis la kondamnojn kaj longajn malliberecajn punojn de 53 akuzitoj, inkluzive de homaj-rajtoj-defendanto kaj bloganto Ahmed Mansour kaj akademiano Nasser Bin Ghaith.

La decido verŝajne ne

apelacioj. Ĉi tiuj akuzitoj estis inter almenaŭ 84 homoj, kiuj estis submetitaj en 2023 al amasproceso, en kiu ilia rajto al justa proceso estis evidente malobservita, rezultante en punoj intervalantaj de 10 jaroj da malliberigo ĝis ĝismorta malliberigo. La 53 individuoj estis kondamnitaj laŭ la Kontraŭterrorisma Leĝo pro formado de homrajta grupo en 2010 kaj subskribo de peticio postulanta reformojn en 2011.

En junio, post renversado de la decido de La Apelacia Kortumo malakceptis la akuzojn kontraŭ 24 el la 84 procesitaj homoj, sed la Federacia Supera Kortumo rejuĝis ilin, denove trovante ilin kulpaj kaj kondamnante ilin al ĝismorta malliberigo. Entute, 67 el la originalaj 84 akuzitoj estis kondamnitaj al ĝismorta malliberigo.

ARBITRA ARESTO La 8-an de januaro, la libanaj aŭtoritatoj ekstradicis la egipt-turkan poeton Abdul Rahman Al Qaradawi al la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj, post arestado en decembro 2024 ĉe la libana-siria limo. UAE petis lian ekstradicion pro "subfosado de publika sekureco", "disvastigado de malveraj informoj" kaj "incito al socia maltrankvilo" post filmeto, kiun li afiŝis en sociaj retoj dum li estis en Sirio, en kiu li kritikis la egiptajn, emirlandajn kaj saudajn aŭtoritatojn. Ĉe sia alveno en UAE, Abdul Rahman Al Qaradawi estis submetita al devigita malapero kaj senigita je ĉia kontakto kun siaj advokatoj kaj familio, situacio kiu daŭris fine de la jaro. En marto, grupo de sendependaj homaj-rajtaj fakuloj nomumitaj de la [UN] Konsilio pri Homaj Rajtoj esprimis profundan zorgon pri la manko de informoj pri lia sorto, restadejo kaj sekureco.

La 19-an de januaro, emirlandaj aŭtoritatoj arestis Mohammed Farouk Salman, sudanan politikan aktivulon kaj influan membron de la Sudana Nacia Alianco, ĉe la flughaveno.

internacia polico en Dubajo. Ili donis neniun kialon por lia aresto kaj malhelpis lin komuniki kun advokato kaj lia familio. Ĉe la fino de la jaro, la aktivulo ankoraŭ estis submetita al devigita malapero.

NERESPONDEBLAJ ARMILO-TRANSFEROJ En marto, antaŭ la Internacia Kortumo (IKJ), Sudano akuzis la Unuiĝintajn Arabajn Emirlandojn pri malobservo de la Konvencio pri la Preventado kaj Punado de la Krime de Genocido per provizado de financa, milita kaj politika subteno al la Rapida Subtena Forto (RSF), paramilita ribela grupo en konflikto kun la Sudanaj Armitaj Fortoj. En majo, la IKJ deklaris la peton neakceptebla pro tio, ke ĝi falas ekster ĝia jurisdikcio.

Ankaŭ en majo, enketo publikigita de Amnestio Internacia rivelis, ke la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj malobservis la armilembargon de la Konsilio de Sekureco de UN kontraŭ Darfuro, Sudano. Analizo de fotoj kaj filmetoj montrantaj la sekvojn de atakoj de la Ruandaj Armitaj Fortoj (FAR), kiuj mortigis almenaŭ 13 homojn, identigis la uzon de ĉinaj gviditaj bomboj kaj bombardiloj. Amnestio Internacia konkludis, ke ĉi tiuj armiloj, fabrikitaj de ĉina ŝtata defendkompanio, plej verŝajne estis reeksportitaj al Sudano fare de la UAE.

RAJTOJ DE LABORISTOJ La sponsorada sistemo (kafala) daŭre ligis migrantajn laboristojn al iliaj dungantoj, grave limigante ilian profesian moveblecon kaj eksponante ilin al sistemaj malobservoj de iliaj rajtoj (salajroŝtelo, troaj laborhoroj, peza ŝuldo pro rekrutadkostoj). Malgraŭ iuj juraj protektoj, la leĝo ankoraŭ estis malbone devigita, kaj ĉi tiuj individuoj restis senigitaj de la rajto formi sindikatojn aŭ pace kunveni.

En junio, barata homaj-rajtoj-defendanto kiu laboris

por organizo esploranta malobservojn de laboristaj rajtoj kaj

Migrantaj laboristoj en la Golfaj landoj estis arbitre detenitaj kaj mistraktitaj dum

ke ŝi transiris tra Dubajo. Ŝi estis fine liberigita sen esti informita pri la kialoj

juraj problemoj rilataj al lia deviga malapero.

En julio, en Dubajo, la subpremo kontraŭ subdividitaj apartamentoj, la kutimaj loĝejoj de malaltkvalifikitaj laboristoj, kaŭzis multajn eldomigojn, kiuj plimalbonigis la jam malstabilajn vivkondiĉojn de luantoj kaj elstarigis la mankon de persistemo de la registaro provizi al ili sekuran kaj adekvatan loĝejon kaj socian protekton.

INFANAJ RAJTOJ Post vizito

al la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj, la Speciala

Raportisto de UN pri la vendo kaj seksa ekspluatado de infanoj deklaris en aprilo, ke la registaro povus fari pliajn paŝojn por instigi la raportadon de seksa kaj aliaj formoj de perforto farita kontraŭ infanoj.

neplenaĵuloj.

RAJTO AL SANA MEDIO

La Klimata Efikeco-Indekso vicigis la Unuiĝintajn Arabajn Emirlandojn inter la plej malbone agantaj landoj, plejparte pro ilia alta nivelo de konsumo.

energio kaj iliaj forcejgasaj emisioj. La Emirlandoj akcelis siajn planojn pliigi la produktadon de nafto kaj gaso, malgraŭ la malfavoraj efikoj de klimata ŝanĝo kaŭzita de homaj aktivecoj.

MORTPUNO La

Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj ne aboliciis la mortopunon kaj rekomencis ekzekutojn post paŭzo de pluraj jaroj.

Gravaj zorgoj daŭris pri la justeco de la procesoj.

2. "Sudano. Nova enketo malkaŝas, ke progresintaj ĉinaj armiloj liveritaj de la Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj malobservas la armilembargo, la 8-an de majo

EKVADORO

Respubliko Ekvadoro

Enketoj pri devigitaj malaperoj faris malmultan progreson. Sekurecaj taĉmentoj subpremism protestojn, kaj nova leĝo limiganta la liberecon de asocio estis pasigita. La arestkondiĉoj restis ekstreme severaj. En Amazonio, gasbruligado kaj naturresursa ekspluatado daŭris sen la konsento de indiĝenaj popoloj. Homaj-rajtaj defendantoj restis en danĝero. La sendependeco de la juĝistaro estis minacata.

KUNTEKSTO:

Daniel Noboa estis reelekta prezidanto en aprilo, kaj lia registaro persistis en militarigo de publikaj sekurecaj operacioj. Ĝis la 19-a de decembro, 8 847 hommortigoj estis registritaj. La jara hommortiga procento estis la plej alta en la lastatempa historio de la lando.

En junio, la Nacia Asembleo aprobis serion da registar-iniciatitaj sekurecleĝoj, kiuj prezentis minacon al homaj rajtoj. En septembro, la Konstitucia Kortumo deklaris la novajn leĝojn nulaj kaj malvalidaj.

leĝojn pri publika integreco kaj nacia solidareco kaj provizore suspendis plurajn artikolojn de la Leĝo pri Inteligenteco.

En novembro, la loĝantaro voĉdonis kontraŭ kunvoko de konstituciga asembleo.

MALPERONOJ La oficejo de la prokuroro malfermis enketojn pri la ebla devigita malapero de 43 homoj post sekurecaj operacioj faritaj de la armitaj fortoj en 2024. Tamen, la krimaj enketoj

1. Unuiĝintaj Arabaj Emirlandoj, Egipta-turka poeto viktimo de devigita malapero, la 7-an de februaro

progresis malrapide, sen kunlaboro de la armeo¹. En decembro, la Interamerika Komisiono pri Homaj Rajtoj (IACHR) donis urĝajn protektajn mezurojn al 26 el ĉi tiuj homoj kaj al ses virinoj serĉantaj malaperintajn parencojn.

Ankaŭ en decembro, 16 membroj de la armetrupoj estis trovitaj kulpaj pri la devigita malapero de kvar junaj knaboj de afrika deveno arestitaj en Guayaquil en 2024. La tribunalo konfirmis, ke ĉi tiuj knaboj estis torturitaj kaj mistraktitaj dum sia aresto.

LIBERO DE ESPRIMO, ASOCIADO KAJ KUNVENO En aŭgusto, la Nacia Asembleo adoptis leĝon, kiu endanĝerigas la liberecon de asocio. Ĉi tiu leĝo ekvalidis en oktobro, kiam la respondaj efektivigaj regularoj estis adoptitaj.

Aŭtoritatoj faris amasajn arestojn kaj uzis nelegitiman forton kontraŭ protestoj gvidataj de indiĝenaj, sociaj kaj laboristaj organizaĵoj. Misuzaj krimaj procesoj estis komencitaj kontraŭ civilaj sociaj figuroj kaj protestantoj, kies bankaj kontoj estis frostigitaj.² Laŭ civilaj sociaj organizaĵoj, almenaŭ du homoj estis mortigitaj, 473 vunditaj kaj 206 arestitaj dum la protestoj, kiuj okazis en septembro kaj oktobro.

Ĵurnalistoj Patricio Aguilar estis mortigitaj La 4-an de marto, dum raportado pri la novaĵoj en la kantono Quindé, en la provinco Esmeraldas. La enketo pri li ankoraŭ estis malfermita fine de la jaro.

RAJTOJ DE ARESTITOJ Arestitoj daŭre suferis pro troloĝateco kaj manko de adekvata manĝaĵo kaj medicina prizorgo.

Ili ankaŭ estis submetitaj al torturo kaj aliaj formoj de mistraktado. Laŭ la Nacia Servo por la Kompleta Prizorgo de Plenkreskuloj Senigitaj je Libereco kaj Junaj Leĝrompintoj,

760 homoj mortis en malliberejo inter januaro kaj septembro, inkluzive de 105 perfortaj mortoj.

RAJTO AL SANA MEDIO La registaro daŭre permesis gasbruligadon en Amazonio, malgraŭ kortuma decido en 2021 ordonanta la forigon de flamlumoj. En januaro, la Konstitucia Kortumo malakceptis apelacion prezentitan de la grupo de junaj virinoj, kiuj iniciatis la procedon, kiu celis plenan efektivigon de la originala decido.

Antaŭ la fino de la jaro, la registaro havis La fermo de centoj da naftoputoj en la Nacia Parko Yasuní, en la Amazona pluvbarbo, ankoraŭ ne estas ordonita, malobee al la rezultoj de la referendumo okazinta en 2023 pri ĉi tiu afero.

La ekspluatado de naturaj rimedoj daŭre malobservis individuajn kaj kolektivajn rajtojn, kaj precipe la rajton de indiĝenaj popoloj doni aŭ rifuzi sian konsenton libere kaj kun plena scio pri la faktoj. La Interamerika Kortumo pri Homaj Rajtoj kondamnis Ekvadoron pro malobservo de la kolektivaj posedrajtoj de indiĝenaj popoloj en Amazonio rajtigante minadagadojn sur ilia teritorio.

DEFENDANTOJ DE HOMAJ RAJTOJ Homaj rajtoj defendantoj, precipe tiuj, kiuj defendas teron, teritorion kaj mediajn rajtojn, raportis, ke ili estis celitaj de ĉikanado, stigmatizado, persekutado kaj procesigo. Ili specife kondamnis la atencon kontraŭ influa membro de la civila socio.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ Aliro al aborto en ĉiuj tri kazoj

La mezuroj antaŭviditaj de la leĝo ankoraŭ estis malhelpataj de instituciaj obstakloj, manko de oficialaj datumoj, la malfortikeco de la sansistemo kaj socia malaprobado. La Komitato pri Homaj Rajtoj

[UN] kondamnis Ekvadoron pro malobservo

pri la rajtoj de juna viktimo de seksa perforto en la aĝo de 13 jaroj, kiu estis devigita porti sian gravedecon ĝis termino.

INFANAJ RAJTOJ

La UN-Komitato pri la Rajtoj de la Infano instigis Ekvadoron malhelpi kaj kontraŭbatali ĉiajn formojn de perforto kontraŭ infanoj.

infanojn kaj labori por solvi la problemojn de infanmortoj, precipe dum sekurecaj operacioj faritaj de la armeo.

RAJTO AL JUSTA PROCESO La Speciala Raportisto de Unuiĝintaj Nacioj pri la sendependeco de juĝistoj kaj advokatoj kaj la Interamerika Komisiono pri Homaj Rajtoj (IACHR) esprimis siajn zorgojn pri la misfamigado de la juĝistaro fare de la ekzekutivo. Ĉi tiu misfamigado manifestiĝis, interalie, per agoj de ĉikanado kaj publika stigmatizado, minacoj, kaj la organizado de marŝo kontraŭ la Konstitucia Kortumo gvidata de la Prezidanto de la Respubliko.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ Laŭ decido de 2024, la registaro publikigis pardonpeton al pli ol 300 viktimoj de sklavec-similaj praktikoj faritaj de eksterlanda kompanio. La viktimoj ankoraŭ atendis plenajn riparojn. Ekvadoro ankoraŭ ne subskribis aŭ ratifis la Konvencion Ljubljano-Hago pri Internacia Kunlaboro en Enketo kaj Procesigo.

SEMPUNECO

Homaj-rajtaj misuzoj faritaj de sekurecaj taĉmentoj dum la protestoj de 2019 kaj 2022 denove restis senpunaj ĉi-jare.

3. "Ecuador: La justice les ha fallado a las Guerreras por la Amazonia, pero su lucha continúa", la 26-an de marto

Eritreo

Ŝtato de Eritreo

Senlima deviga militservo, kiu kelkfoje egalas al sklaveco, restis valida. Centoj da eritreanoj, kiuj estis perforte resenditaj post provo serĉi rifuĝon en aliaj landoj, estis arbitre detenitaj post sia reveno. La rajto je esprimlibereco estis subpremita, kaj la sorto de 27 homoj submetitaj al devigita malapero en 2001 restis nekona. Ĉi-jare, la aŭtoritatoj denove ne esploris krimojn laŭ internacia juro faritajn en la lando.

La mandato de la Speciala Raportisto pri la situacio de homaj rajtoj en Eritreo [UN] estis renovigita.

PUBLIKO La lando

daŭre uzis senilman devigan militservon, kiu kelkfoje egalas al sklaveco. Ĉi tiu servo validis por ĉiuj inter la aĝoj de 18 kaj 40 kaj estis asociita kun multaj homaj-rajtoj-malobservoj. En sia maja raporto al la Konsilio pri Homaj Rajtoj de UN, la Speciala Raportisto pri la situacio de homaj rajtoj en Eritreo deklaris, ke la aŭtoritatoj faris neniujn paŝojn por reformi la programon. Specife, ili faris nenion por trakti malhomajn aŭ degradajn servokondiĉojn, kontraŭbatali seksperforton kaj alian seksan aŭ seksbazitan perforton, aŭ ĉesigi torturon.

La Raportisto notis, ke knabinoj senditaj al la fifama milita trejnejo Sawa riskis seksan perforton kaj ĉikanadon fare de tendaraj oficialuloj.

1. "Son militares, yo los vi": Desapariciones forzadas por las fuerzas

flotoj en Ekvadoro, la 23-an de septembro

2. "Ekvadoro. Amnestio Internacia sonigas alarmon pri la

"Subpremo de manifestacioj, jura sendependeco kaj devigitaj malaperoj",

8-a de oktobro

Li plue klarigis, ke la aktuala politiko postulis, ke ĉiuj studentoj, inkluzive de neplenaĝuloj, kompletigu sian lastan jaron de mezlernejo ĉe la tendaro Sawa, kio limigas ilian aliron al edukado.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Denove ĉi-jare, centoj da eritreanoj fuĝis el la lando, ofte pro la politiko de deviga militservo, inter aliaj homaj-rajtoj malobservoj. Laŭ fidindaj informoj

Venante el Etiopio, pli ol 600 eritreanoj, kiuj provis serĉi rifuĝon en tiu lando, estis perforte resenditaj al Eritreo inter decembro 2024 kaj la 27-a de februaro 2025, kies aŭtoritatoj konsideris iliajn azilpetojn kiel

pruvo de ŝtatperfido. La Speciala Raportisto indikis en sia maja raporto (vidu Punlaboron), ke li ricevis kredindajn informojn, ke rifuĝintoj aŭ azilpetantoj revenantaj al Eritreo post sia elpelo estis submetitaj al esplordemandadoj, arbitra aresto aŭ devigita malapero aŭ estis rekrutitaj por nedefinita periodo.

ESPRIMLIBERECO KAJ DEVITAJ MALAPEROJ Eritreo daŭre severe limigas la gazetaran liberecon.

La malpermeso trudita ekde 2001 al ĉiuj sendependaj amaskomunikiloj estas daŭrigita, same kiel la praktiko submeti ĵurnalistojn, politikajn figurojn, religiajn eminentulojn kaj aliajn realajn aŭ perceptitajn disidentojn al devigitaj malaperoj kaj arbitraj arestoj kaj detenoj, inter aliaj malobservoj.

Tamen, la preciza nombro da homoj submetitaj al ĉi tiuj mezuroj restis necerta.

La sorto de 11 membroj de la "Grupo de 15", aŭ G-15, kiuj estis viktimoj de devigita malapero en 2001, restis nekonata. Ĉi tiu grupo de 15 politikaj figuroj postulis, ke prezidanto Isaias Afwerki efektivigu la konstitucion skizon kaj organizu [neklara - eble "naciajn elektojn"].

Liberaj elektoj. Dek ses ĵurnalistoj akuzitaj pri ligoj kun la G-15 havis

Ili ankaŭ estis arestitaj tiun jaron kaj ni havis neniujn novaĵojn pri ili de tiam.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ En julio, la Konsilio pri Homaj Rajtoj de UN superforte voĉdonis kontraŭ la rezolucio prezentita de Eritreo, kiu celis fini la mandaton de la Speciala Raportisto pri la situacio de homaj rajtoj en Eritreo. La mandato de la raportisto estis renovigita por unu jaro.

La aŭtoritatoj ne faris agon por sekvi la rekomendojn de la Enketa Komisiono de UN pri Homaj Rajtoj en Eritreo, 10 jarojn post kiam ĝia lasta raporto rivelis, ke krimoj laŭ internacia juro estis faritaj.

Ĉi tiuj krimoj verŝajne estis faritaj en Eritreo ekde 1991. Ili inkluzivis krimojn kontraŭ la homaro kiel sklaveco, malliberigo, devigitaj malaperoj, torturo, persekutado, seksperforto, murdo kaj aliaj malhomaj agoj. La Enketa Komisiono ankaŭ konkludis, ke se Eritreo ne entreprenus taŭgajn jurajn kaj instituciajn reformojn por certigi la administradon de justeco kaj respondiĝeblecon pri ĉi tiuj krimoj, internacia agado estus necesa.

Ĝi specife rekomendis, ke la Sekureca Konsilio plusendu la aferon al la Prokuroro de la Internacia Krima Kortumo kaj ke la Membroŝtatoj de UN ekzercu sian universalan jurisdikcion por esplori la faktojn kaj, se ekzistus sufiĉaj pruvoj, procesigu tiujn suspektatajn pri respondeco pri krimoj laŭ internacia juro. Malgraŭ ĉi tiuj konkludoj kaj la trovoj de la Speciala Raportisto pri la situacio de homaj rajtoj en

En Eritreo, justeco ankoraŭ ne estis servata, kaj krimoj laŭ internacia juro kaj

aliaj gravaj malobservoj ankoraŭ estis farataj.

Pluraj internaciaj NRO-oj denove ĉi-jare alvokis plifortigon de la mandato de la Konsilio pri Homaj Rajtoj permesi la daŭrigan de la enketoj kaj

la kolektado de pliaj informoj pri la faritaj malobservoj.

HISPANIO

Regno de Hispanio

Denove ĉi-jare okazis miloj da deportadoj, ĉefe pro ekonomiaj kialoj. Leĝdona amendo estis proponita por plibonigi universalan aliron al sanservo. La parlamento ne nuligis leĝaron, kiu malobservis esprimliberecon. La rajto je paca kunvenlibereco daŭre estis misproporcie limigita. Kazo estis pendanta antaŭ la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj post kiam hispanaj tribunaloj rifuzis esplori kazojn de torturo faritaj sub la frankismo. Neakompanataj migrantaj neplenaĝuloj ne estis adekvate protektataj. Hispanio malpermesis armileksportojn al Israelo. La aŭtoritatoj ne plenumis siajn devontigojn rilate al inundopreventado kaj administrado.

KUNTEKSTO

En junio, la Konstitucia Kortumo konfirmis la validecon de la amnestileĝo de 2024, kiu aplikigis al agoj faritaj inter 2011 kaj 2023 en la kunteksto de la lukto por la sendependeco de Katalunio, inkluzive de la troa uzo de forto fare de la polico.

Trovita kulpa pri likado de konfidancaj informoj fare de la Supera Kortumo, la Ĝenerala Prokuroro estis devigita demisi en novembro. La retiriĝo de politika partio el la parlamenta plimulto skuis la stabilecon de la registaro kaj ĝian leĝdonan horaron.

LOĜRAJTOJ Inter januaro kaj septembro, 19 347 eldomigoj estis efektivitaj, pli ol 90% el ili pro ekonomiaj kialoj. En januaro, la frostigo de

La elpelo de homoj en situacioj de ekstrema ekonomia malfacilaĵo estas plilongigita ĝis la fino de la jaro.

RAJTO JE SANO En

septembro, la centra registaro lanĉis publikan konsulton pri amendoj al la Reĝa Dekreto-Leĝo de 2018 pri universala aliro al la nacia sansistemo por plibonigi ĝin.

amendoj al la leĝprojekto ne estis publikigitaj antaŭ la fino de la jaro.

ESPRIMLIBERECO En oktobro, la politika partio VOX lanĉis vastan ĉikanan kampanjon en sociaj retoj kontraŭ ĵurnalistino kaj verkistino Cristina Fallarás. Ŝi raportis, ke ŝi ricevis gravajn minacojn kaj insultojn, kio igis ŝin nuligi siajn publikajn aperojn kaj plendi ĉe la oficejo de la prokuroro kontraŭ la jura sekretario de VOX pro incito al malamo, ĉikanado, kalumnio kaj malobservo de privateco.

Ĉar la Parlamento ne entreprenis reformojn al la Leĝo pri Publika Sekureco kaj la Krimkodo, provizajoj limigantaj esprimliberecon ne estis nuligitaj, kaj kalumnio kaj kalumnio ne estis malkrimigitaj. Tamen, ĉi tiuj reformoj estis postulitaj de granda segmento de la civila socio kaj rekomenditaj de mekanismoj por protekto de homaj rajtoj, precipe de la UN-a Komitato pri Homaj Rajtoj en ĝiaj finaj observoj post ĝia revizio de la internaciaj devoj de Hispanio en julio.

LIBERO DE PACA KUNVENO La rajto je libereco de paca kunvenado daŭre estis misproporcie limigita. Troa perforto denove estis uzata ĉi-jare kontraŭ

manifestacioj subtene al la palestina popolo, inkluzive de agoj de civila malobeo, kiuj kaŭzis la nuligon de la fina etapo de la Rondo de Hispanio en septembro en Madrido, la ĉefurbo.

Paca protestanto estis pardonita kaj liberigita el malliberejo post jaro kaj duono. Li estis maljuste kondamnita pro ĝenado de la paco kaj "subfosado de aŭtoritato" surbaze nur de policatestaĵoj.

Malgraŭ la persista rifuzo de krimaj tribunaloj esplori kazojn de polican enfiltrigo en sociajn movadojn, kelkaj apelacioj atendis revizion.

antaŭ la Konstitucia Kortumo. Leĝdona propono por ŝanĝi la Kodon de Kriminala Proceduro por malpermesi tiajn policoperaciojn atendis parlamentan aprobon fine de la jaro.

Dudek sep klimataj aktivuloj el La grupo Futuro Vegetal ankoraŭ estis sub enketo pro supozata partopreno en krima organizo pro ilia kontribuo al agoj

rekta neperforta.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ En siaj finaj observoj, la Komitato pri Homaj Rajtoj bonvenigis la adopton de la Leĝo pri Demokratia Memoro, kiu celis rekonii la viktimojn de krimoj laŭ internacia juro faritaj dum la Civita Milito kaj la frankismo. La Komitato tamen bedaŭris, ke la Amnestia Leĝo de 1977 ne estis nuligita, kaj ke procedoj iniciatitaj kontraŭ tiuj supozeble respondecaj pri gravaj homaj-rajtaj malobservoj faritaj dum la Civita Milito kaj la frankismo ne rezultigis iujn ajn efikajn krimajn procesigojn. Tiurilate, post la malakcepto de la Kortumo

En la konstitucia kazo de pluraj apelacioj defiantaj la rifuzon de hispanaj tribunaloj esplori akuzojn pri torturo suferita dum la Franco-reĝimo, almenaŭ unu kazo estis ekzamenota de la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj.

La enketo celanta iaman altrangan oficiston de la frankismo daŭris. Li estis alvokita por atesti pri krimoj faritaj dum la demokratia transiro de Hispanio.

SEKSA AŬ GENRBAZITA PERFORTO Seksbazita perforto daŭris. Dum

la jaro, 46 virinoj estis mortigitaj de sia partnero aŭ ekspartnero kaj 15 de alia persono.

Tri infanoj estis mortigitaj en kunteksto de seksbazita perforto.

Pluraj krizhelpaj centroj ekzistis por provizi tujan kaj specialigitan helpon al viktimoj de seksa perforto. Tamen, praktike, la plej multaj el ĉi tiuj centroj ne estis plene efikaj, ĉar ili ne estis malfermitaj 24 horojn tage kaj ne garantiis ampleksan prizorgon aŭ efikan aliron por ĉiuj viktimoj.

SEKSAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ Laŭ oficialaj datumoj publikigitaj en oktobro, 13 el 17 aŭtonomaj komunumoj establis listojn de sanprofesiuloj, kiuj rifuzas fari abortojn pro konsciencaj kialoj.

La celo de ĉi tiuj registroj estis certigi sufiĉan dungitaron por garantii aliron al aborto. Kiam publikaj instalaĵoj ne ofertis abortajn servojn, pacientoj povis turni sin al privataj klinikoj, sed ili kelkfoje devis vojaĝi al alia regiono por aliri ĉi tiujn servojn.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ En marto, la Alta Kortumo de Andaluzio decidis, ke revenantaj migrantoj kaptitaj surmare ĉirkaŭ Ceŭto al Maroko sen garantioj aŭ konvena proceso estis kontraŭleĝaj. La registara delegito en Ceŭto deklaris, ke ĉi tiu decido ne estis fina, implicante, ke dume la aŭtoritatoj ne intencis konsideri ĝin aŭ plene efektivi ĝin.

En la Kanariaj Insuloj kaj Ceŭto, la rajtoj de Neakompanataj migrantoj aŭ rifuĝintoj neplenaĝuloj estis en danĝero. En marto, la Supera Kortumo ordonis al la centra registaro urĝe efektivi ĝin.

Oni efektiviĝis mezurojn por plibonigi la akceptkondiĉojn por pli ol 1000 azilpetantaj infanoj kaj junuloj. Manko de plenumo de tiu decido rezultigus monpunojn aŭ eĉ kriman procesigon. Antaŭ la fino de la jaro, nur 408 neplenaĝuloj estis translokigitaj al ŝtataj akceptejoj.

La provinca tribunalo de Kadizo kondamnis la antaŭan registaran delegitan al Ceŭto kaj la antaŭan vicprezidanton de la urbo pro administra miskonduto. Ĝi decidis, ke ili agis arbitre kaj manifeste.

maljuste decidi repatrii rapidmaniere 55 neakompanatajn marokajn neplenaĝulojn, kies situacio ne estis ekzamenita individue kiel postulate de la leĝo.

NERESPONSIBLEAJ ARMILO-TRANSFEROJ En oktobro, Hispanio dekretis malpermeson de armil-eksportoj al Israelo kaj malpermesis importojn el setlejoj kontraŭleĝe establitaj en la Okupita Palestina Teritorio, konforme al siaj devoj laŭ internacia juro.

DISKRIMINACIO En

julio, ksenofobia perforto erupciis en Torre Pacheco (regiono Murcia) post la atako kontraŭ 68-jaraĝa viro. Kontraŭrajtaj grupoj organizis "ĉasadajn" por homoj de koloro, celante precipe tiujn perceptitajn kiel nordafrikanoj. La maltrankvilo okazis

plifortigita per rasismaj komentoj interrete. Inter la 6a kaj la 22a de julio, malamparolo kontraŭ la nordafrika loĝantaro pliiĝis je 1 500%. La 14an de julio, kebab-restoracio estis atakita per basbalbatiloj kaj bastonoj fare de proksimume 50 viroj portantaj kaskojn, dum polico estis proksime. La posedanto devis eskapi tra la malantaŭa pordo.

RAJTO AL PRIVATECO

La antaŭa direktoro de la Nacia Inteligenteco-Centro estis la temo de enketo

La tribunalo esploras kazon rilatan al la uzo de la spionprogramo Pegasus kontraŭ por-sendependecaj aktivuloj kaj politikaj figuroj en Katalunio. La tribunalo alvokis la Leĝon pri Oficialaj Sekretoj, rifuzante provizi detalojn pro la kialo, ke la informoj estis konfidencaj.

RAJTO AL SANA MEDIO Post la inundoj de oktobro 2024, kiuj kaŭzis 238 mortojn, ĉefe en la Valencia Komunumo, oficistoj estis objekto de krimaj kaj parlamentaj enketoj celantaj konstati la faktojn kaj respondecojn pri la kaŭzitaj damaĝoj.

La registaro de la Valencia Komunumo kaj la centra registaro ne plenumis certajn engaĝiĝojn faritajn en la post-inundaj rekonstruaj planoj. La unua ne efektiviĝis lokan planon pri preventado de inondorisko, kaj la dua ne ŝanĝis la naciajn regularojn pri administrado de inondorisko. Kontraste, la regiona registaro adoptis Leĝon 2/2025 de la 15-a de aprilo pri mezuroj...

Urĝaj urbaj planadaj mezuroj celis faciligi rekonstruon post la damaĝo kaŭzita de la malvarma guto. Ĉi tiu leĝo malstreĉigis urbajn planadajn regulojn kaj rajtigis konstruadon en inundemaj areoj sen sufiĉa riskotakso.

Hispanio spertis sian plej malbonan jaron rilate al incendioj. Ĝis la fino de oktobro, ili detruis pli ol 392 183 hektarojn da arbaro, veprejo kaj paŝtejo, laŭ la Eŭropa Sistema de Informo pri Arbaraj Incendioj.

Pro klimata ŝanĝo kaŭzita de homaj aktivecoj, la somero estis la plej varma iam registrita, kun averaĝo de 24,2 °C tra la duoninsulo, 2,1 °C pli alta ol dum la referenca periodo (1991-2020).

La registaro adoptis Reĝan Dekreton n-ro 214/2025, kiu establas la registron de karbona spuro, karbonan kompencon kaj projektojn pri kaptado de karbondioksido. La dekreto postulis, ke certaj grandaj kompanioj kaj publikaj instancoj...

kalkuli kaj publikigi siajn ĉiujarajn forcejasajn emisiojn, kaj ankaŭ evoluigi kaj publikigi kvinjarajn planojn por redukti emisiojn.

Svazilando

Regno de Svazilando

Civitana spaco estis grave limigita.

La aŭtoritatoj uzis areston

longedaŭraj kaj neklaraj provizajoj falantaj sub kontraŭterorisman leĝaron kaj puni iliajn kritikantojn. Duflanka interkonsento kun Usono kondukis al la

Arbitra aresto de trialandanoj, kiuj riskis "refoulement".

La polico interrompis kunvenon de opozicia partio.

Neniu estis respondeca pri la eksterkortuma mortigo de homaj-rajtoj-advokato Thulani Maseko, nek pri pasintaj homaj-rajtoj-misuzoj rilataj al protestoj. Seks-bazita perforto estis grava zorgo por multaj, sed protekto kaj subteno por viktimoj restis limigitaj.

KUNTEKSTO

Svazilando restis absoluta monarkio

regata de reĝo Mswati la 3-a; politikaj partioj, inkluzive de la ĉefa opozicia partio, la Unuiĝinta Demokrata Movado de la Popolo (PUDEMO), estis malpermesitaj.

La tribunaloj daŭre juĝis terorismo-rilatajn kazojn devenantajn de la por-demokratiaj protestoj.

2021-2022.

Svazilando fariĝis unu el la afrikaj landoj, kiuj finis duflankan interkonsenton pri la akcepto de necivitanoj forpelitaj el Usono (vidu Rifuĝintoj aŭ migrantoj).

ARESTOJ KAJ ARBITRAJ DETENTOJ

Mthandeni

Dube estis liberigita el malliberejo la 5-an de novembro post reĝa pardono.

La kondiĉoj de lia liberigo malpermesis al

li paroli al la gazetaro, uzi sociajn retojn, kaj partopreni en sociaj kunvenoj, interalie, ĝis la fino de lia puno. Mthandeni Dube kaj Mduduzi Bacede Mabuza estis

kondamnitaj en julio 2024 al 18 kaj 25 jaroj da malliberigo respektive, laŭ la Leĝo pri Subpremo de Terorismo (STA) de 2008. Ĉi tiuj eksaj parlamentanoj estis konsciencaptitoj, detenitaj pro tio, ke ili pace partoprenis en manifestacioj en 2021 por postuli reformojn.

Mduduzi Bacede Mabuza ankoraŭ estis malliberigita ĉe la fino de la jaro.

La 5-an de majo, la Supera Kortumo malakceptis la apelacion prezentitan de Menzi Bongeka Bhembe kaj Bonginkosi Bongo Nkambule post decido de la Alta Kortumo malakceptanta iliajn kaŭciajn petojn. Ĉi tiuj du viroj estis

arestita en januaro 2024 kaj akuzita laŭ la STA rilate al la protestoj

pordemokratiaj aktivuloj en septembro 2022.

Aŭtoritatoj asertis, ke ili bruligis la flagon de la lando ĉe la Universitato de Svazilando kaj difektis polican veturilon proksime de la administra ĉefurbo, Mbabano. Ambaŭ restis en antaŭprocesa aresto ĉe la fino de la jaro.

Rifuĝintoj aŭ migrantoj: Usono kaj Svazilando eniris interkonsenton laŭ kiu 15 trialandanoj loĝantaj en

Usono estis deportitaj al Svazilando, eksponente ilin al risko de arbitra aresto, mistraktado kaj "refoulement". Ĉiuj ĉi tiuj

viroj estis detenitaj sen akuzo kaj neitaj al la ŝanco paroli konfidence kun advokato.

La 16-an de julio, post ilia alveno el Usono, Roberto Mosquera Del Peral, Kassim Saleh Wasil, Dung Tien Nguyen, Telefono Chomsavanh kaj Orville Etoría estis malliberigitaj ĉe la prizona komplekso de

Matsapha. La 25-an de septembro, Orville Etoria estis repatriita al Jamajko, lia naskiĝlando, dum la aliaj restis en aresto. La 6-an de oktobro, dua flugo portanta 10 deportitajn virojn alvenis en Svaŝilando. La aresto de la deportitoj altiris kritikon de la internacia komunumo, kaj ankaŭ regione de la Afrika Komisiono pri Homaj kaj Popolaj Rajtoj kaj la

popoloj. Ŝi esprimis zorgon pri la manko de travidebleco ĉirkaŭ la interkonsento kaj la foresto de adekvataj protektoj por homoj forpelitaj en afrikaj gastigantaj landoj, kiuj finis tiajn interkonsentojn.

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ La 29-an de marto, la polico interrompis kaj malpermesis kunvenon de PUDEMO en la urbo Manzini. Membroj de la partio kunvenis por diskuti la mankon de reformoj, la daŭran subpremon de tiuj, kiuj kritikis la reĝimon, kaj la strategion de la partio por ĝia venonta kampanjo.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ... RIPAROJ

Neniu kredinda progreso estis farita en la enketo pri la eksterkortuma mortigo de homaj-rajtoj-advokato Thulani Maseko, kiu okazis en januaro 2023.

La aŭtoritatoj ne publikigis iujn ajn rezultojn nek respondecigis iujn ajn supozeblajn krimintojn. Krome, raportoj daŭre aperas pri timigaj taktikoj orkestritaj de la aŭtoritatoj kontraŭ sendependaj advokatoj kaj juĝistoj.

Senpuneco daŭris pro malobservoj faritaj de sekurecaj taĉmentoj dum la protestoj de junio 2021, kaj homrajtaj grupoj renovigis siajn alvokojn por sendependaj enketoj kaj riparoj por viktimoj kaj iliaj familioj.

SEKSBAZITA PERFORTO

Laŭ la reto Afrobarometro, 41% de la loĝantaro de Svaŝilando kredis, ke seksbazita perforto estis la...

la plej grava afero rilate al la rajtoj de virinoj en la lando. Afrobarometro ankaŭ elstarigis la persistan riskon de seksa perforto, kiun alfrontas knabinoj kaj virinoj. Sialflanke, la aŭtoritatoj ne adekvate protektis virinojn kaj knabinojn kontraŭ perforto kaj ne donis sufiĉan subtenon al viktimoj.

Usono

Usono de Ameriko

La ebleco peti azilon ĉe la landlimo estas forigita kaj la enmigradaj kontroloj estas draste plifortigitaj. La rajtoj de protestantoj estas malobservitaj.

Protektaj por GLAT-uloj, precipe por transgenruloj, malpliigis. Atakoj kontraŭ reproduktaj rajtoj intensiĝis.

La uzo de mortiga forto fare de polico misproporcie influis nigrulojn. La lando faris malmultan progreson direkte al la abolicio de la mortopuno. Homoj ankoraŭ estis arbitre kaj senfine detenitaj en Guantanamo.

Malgraŭ la persisto de pafilperforto, prezidento Donald Trump haltigis programojn por kontraŭbatali ĉi tiun plagon. Usono ĉi-jare

Ilia denove uzis mortigan forton en diversaj landoj tra la mondo kaj provizis Israelon per armiloj, kiuj estis uzitaj en rektaj atakoj kontraŭ la civila loĝantaro kaj arbitraj atakoj. Indiĝenaj virinoj daŭre estis multe pli ofte viktimoj de seksperforto ol aliaj virinoj. Mediaj kaj klimataj regularoj estis nuligitaj.

KUNTEKSTO

Tuj post sia inaŭguro, prezidento Donald Trump prenis senprecedencan nombron da mezuroj subfosantaj

la jurŝtato. Lia arbitra uzado de potenco estis ilustrita per serio da aŭtoritismaj praktikoj. Aparte, li atakis la juĝistaron, la juran sistemon kaj la amaskomunikilojn, li celis siajn politikajn malamikojn pro venĝo dum li pardonis siajn subtenantojn, li subfosis akademian liberecon, eliminis kaj atakis iniciatojn favore al diverseco, egaleco kaj inkludo, malfunkciigis federaciajn kontrolajn instancojn kaj reduktis internacian helpon, precipe malmuntante la Usonan Agentejon por Internacia Disvolviĝo (USAID).

En januaro, la prezidanto nuligis plenumordonon, kiu trudis sankciojn al pluraj israelaj setlaroj, israelaj setlantaj organizoj kaj palestina armita grupo pro subfosado de paco, sekureco kaj stabileco en Cisjordanio. Usono atakis organizojn, internaciajn instancojn kaj jurisdikciojn, kiuj karakterizis la daŭranta perforton en Gazao kiel genocidon.

RAJTOJ DE RIFUGITAJ KAJ MIGRANTOJ La Trump-registaro

efektivigis rasisman kaj kontraŭenmigrintan tagordon per subskribado de administraj ordonoj, kiuj malhomigis kaj krimigis migrantojn kaj tiujn, kiuj serĉis sekurecon.¹ Preskaŭ ĉiu federacia policagentejo estis uzata por devigi enmigradajn leĝojn. Maskitaj oficialuloj arestis migrantojn kaj usonajn civitanojn, kirasitaj veturiloj patrolis la stratojn, kaj agentoj celis areojn ĉirkaŭ lernejoj, didomoj, hospitaloj kaj aliaj lokoj, kie devigaj operacioj antaŭe estis malpermesitaj. Novaj publike financataj arestejoj estis konstruitaj, kiel ekzemple "Alligator Alcatraz".

La sistemo de amasa arestado de migrantoj plivastigis. Pluraj miloj estis enkarcerigitaj en centroj

Troloĝataj, kun malhomaj kondiĉoj, kelkfoje situantaj sur militbazoj. Iliaj

Aliro al kaŭciaj petoj estis limigita, kaj familioj denove estis detenitaj aŭ apartigitaj.

La aŭtoritatoj forpelis homojn de fremda nacieco al triaj landoj ekster iu ajn regula proceduro.

La registaro alvokis la Leĝon pri Eksterlandaj Malamikoj por kontraŭleĝe deporti 252 venezuelajn virojn al la Terorisma Enhavcentro en Salvadoro, kie ili estis submetitaj al devigita malapero kaj torturo. Post pluraj monatoj da aresto, ĉi tiuj viroj estis resenditaj al Venezuelo, la lando el kiu multaj el ili fuĝis.^{>3}</sup>

La registaro finis la kondiĉan akceptoprogramon por

Ŝtatanoj de Kubo, Haitio, Nikaragvo kaj Venezuelo, same kiel tiuj, al kiuj oni donis provizoran protektostatuson al homoj el Afganio, Kameruno, Etiopio, Haitio, Honduro, Mjanmao, Nepalo, Nikaragvo, Sud-Sudano, Sirio kaj Venezuelo, eksponas milojn da homoj al la risko de forpelo kontraŭe al internacia juro. Apelacioj

juraj procedoj estis survoje.

La Programo pri Akcepto de Rifuĝintoj en Usono estas suspendita. Totala malpermeso de eniro en Usonon estas trudita al ŝtatanoj de 19 landoj same kiel al personoj posedantaj vojaĝdokumentojn eldonitajn de la Palestina Aŭtoritato, kaj parta malpermeso al ŝtatanoj de 19 aliaj landoj.

Donald Trump deklaris nacian krizostaton ĉe la usona-meksika limo. La poŝtelefona aplikaĵo CBP One por rendezuoj por azilpetantoj estis fermita kaj ĉiuj ekzistantaj rendezuoj estis nuligitaj, eliminante ĉian eblecon peti azilon ĉe la limo.^{>4}</sup>

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO

Multaj manifestacioj sur universitataj kampusoj kontraŭ la genocido de la palestina loĝantaro fare de Israelo en la okupita Gaza-strio denove okazis ĉi-jare.

estis subpremitaj. La Trump-registaro daŭre celis universitatojn per retiro de federacia financado kaj esplorstipendioj, minacado de ili, kaj igado de la Justicministerioj kaj Edukado fari enketojn pri ilia plenumo de civitanrajtoj.

La registaro ankaŭ agis

Ĝi celis internaciajn studentojn kaj fakultatanojn, kiuj nun hezitis esprimi siajn opiniojn aŭ protesti sur kampusoj pro timo esti deportitaj el Usono. Multaj studentoj ĉesis ĉeesti klasojn aŭ...

eventoj organizitaj sur kampusoj.

Kelkaj estis celitaj per la uzo de iloj kombinantaj monitoradon de sociaj retoj, spuradon de vizaj statusoj kaj aŭtomatajn taksojn de minacoj al vizposedantoj, kun la celo de vizonuligo kaj deportado.5 Almenaŭ 11 eksterlandaj studentoj kaj protestantoj estis arestitaj kaj deportataj petoj pro sia aktivismo subtenante palestinajn rajtojn.

aŭtoritatoj nuligis proksimume 8,000 vizojn, plejparte pro kontraŭleĝaj agadoj, inkluzive de negravaj malobservoj de la Vizo-Kodo.

vojo aŭ arestoj kiuj ne rezultigis kondamnon. En 200 ĝis 300 kazoj

Tamen, iuj homoj spertis la revokon de siaj vizoj pro "subteno de terorismo" aŭ "esprimado de ideoj malamikaj al Usono" post partopreno en pacaj manifestacioj aŭ aŭtoregulado de enhavo en sociaj retoj kondamnante la daŭrantan genocidon en Gazao.

La 7-an de junio, Donald Trump deplojis 2 000 membrojn de la Kalifornia Nacigardio al la Kantono Los-

Anĝeleso post amasaj protestoj kontraŭ enmigradaj operacioj, tiel limigante la rajton de la protestantoj al kunvenlibereco. Ĉi tiu decido tuj ekfunkciigis ondon de protesto.

ŝildoj kaj jura batalo kun kaliforniaj aŭtoritatoj,6 Policoj

Lokuloj uzis malpli mortigajn armilojn, inkluzive de miloj da kugloj

Kinetaj trafaj kaj larmigaj gasobusoj estis uzitaj por subpremi protestojn proksime de federacia konstruaĵo en Los-Anĝeleso, kie migrantoj estis detenitaj. Ses homoj estis vunditaj. Journalistoj estis rekte celitaj, kaj federaciaj agentoj ankaŭ uzis nepravlegeblan aŭ troan forton kontraŭ protestantoj.

Sesdek du leĝproponoj limigantaj la rajton protesti estis enkondukitaj en la Kongreso kaj en 24 ŝtatoj; kvin estis aprobitaj, en kvin ŝtatoj.

GLAT-RAJTOJ La registaro reduktis ekzistantajn protektojn por GLAT-homoj kaj uzis federaciajn agentejojn por ataki iliajn rajtojn, precipe tiujn de transgenuloj. La prezidanto eldonis plenumordon por "restarigi biologian veron", kiu difinis sekson kiel "klasifikon".

la neŝanĝebla biologia identeco de la individuo, kiu estas aŭ vira aŭ ina." Rezulte, organizo ĉesigis programojn kaj financadon protektantajn GLAT-homojn kaj forigis GLAT-identecreferencojn el iuj oficialaj dokumentoj.

La NRO GLAAD registris 932 malicajn agojn kontraŭ GLAT-homoj en 49 ŝtatoj kaj la Distrikto Kolumbio inter majo 2024 kaj majo 2025 — averaĝe 2.5 ĉiutage. Okdek kvar GLAT-homoj estis vunditaj kaj 10 mortigitaj en perfortaj atakoj. En julio, la registaro fermis la dediĉitan GLAT-junularan telefonlinion de la Nacia Telefonlinio por Preventado de Memmortigo.

Tra la tuta lando, 616 kontraŭ-GLAT-aj leĝproponoj estis enkondukitaj; 74 estis aprobitaj, inkluzive de tiuj celantaj limigi medicinan prizorgon por transgenraj junuloj kaj cenzuri GLAT-enhavon en institucioj.

lernejoj. Sekvante la ekzekutivan ordonon de Donald Trump malpermesantan seks-aserntantan prizorgon por homoj sub 19 jaroj, la Supera Kortumo konfirmis en junio, ke la ŝtatoj

havis la rajton malpermesi ĉi tiujn traktadojn al neplenaĝuloj. Dudek kvin ŝtatoj aplikis ĉi tiun malpermeson ĉe la fino de la jaro.

DISKRIMINACIO La

registaro nuligis partojn de 60-jaraĝa administra ordono celanta kontraŭbatali laborejan diskriminacion, argumentante ke iniciatoj antaŭenigantaj diversecon, egalecon kaj inkluzivon estis "bazitaj sur retoriko kaj ideoj kiuj instigas intergrupan malamikecon kaj aŭtoritatismen."

La agoj de Donald Trump kontraŭ diverseco, egaleco kaj inkluzivo kaŭzis pliigitan ekzamenadon.

La kreskanta nombro da nigraj virinoj, precipe tiuj laborantaj por la federacia registaro, dungitaj de privataj individuoj pliĝis. Federaciaj dungitarreduktoj celis departementojn kun la plej alta proporcio de rasigitaj homoj kaj virinoj.

La forigo de iniciatoj antaŭenigantaj diversecon, egalecon kaj inkluzivon kaŭzis financajn reduktojn en

edukado same kiel minacoj de enketoj kaj monopunoj kontraŭ neregistaraĵoj unuoj efektividantaj tiajn politikojn.

SEKSJAJ KAJ REPRODUKTAJ RAJTOJ La Trump-registaro

signife reduktis seksajn kaj reproduktajn rajtojn kreante malstabilecon en la jura pejzaĝo. Ĝi forigis

mezurojn, kiuj helpis vastigi kaj protekti aliron al reprodukta sanservo. Ĝi senfinancis instalaĵojn kaj programojn, kiuj provizas

ĉi tiun specon de prizorgo, kondukante al fermo de instalaĵoj kun misproportiaj konsekvencoj por malriĉaj individuoj. Kelkaj ŝtatoj plue limigis aliron al ĉi tiu prizorgo, kaj la federacia Supera Kortumo faciligis por ili nei reproduksan sanasekuron al Medicaid-profitantoj.

senpaga aŭ malaltkosta medicina kovro por certaj malriĉaj individuoj). Antaŭ la fino de la jaro, 41 ŝtatoj malpermesis aborton, ĉu tute aŭ parte

El tiuj, 13 aplikis totalan malpermeson kaj sep malpermeson ekde la 18-a semajno de gravedeco aŭ pli frue. Laŭ la Instituto pri Politiko pri Seksa Egaleco (GEPI), gravedulinoj loĝantaj en ŝtatoj kie aborto estis kontraŭleĝa preskaŭ double pli probable mortis dum gravedeco, akuzo aŭ tuj poste ol tiuj loĝantaj en ŝtatoj kie aborto estis laŭleĝa.

Marĝenigitaj grupoj kaj rasigitaj loĝantaroj alfrontis misproporciojn pliajn barojn limigitajn sian aliron al reprodukta sanservo, inkluzive de kontraŭkoncipado, gravedecmonitorado kaj aborto.

TROA UZO DE FORTO Laŭ NRO-oj, 1 143

homoj estis pafvunditaj kaj mortigitaj de polico en 2025. Nigruloj estis misproporcioje trafitaj de la uzo de mortiga forto; ili respondecis pri pli ol 23% de policaj pafmortoj, dum ili reprezentis nur 13% de la loĝantaro. La Leĝo pri Raportado de Mortoj pro Arestado, kiu celis konstati la nombrojn da homoj mortigitaj ĉiujare de policanoj, ankoraŭ ne estis plene efektividanta.

La 28-an de aprilo, Donald Trump eldonis ekzekutivan ordonon kiu direktis federaciajn agentejojn kaj fondusojn instigi agresemajn policajn taktikojn kaj pliigitan militarigon de lokaj policagentejoj, kiu plifortigis protektojn por policanoj akuzitaj pri miskonduto, kaj kiu minacis federacian procesigon por registaraĵo oficistoj, kiuj "konscie kaj kontraŭleĝe ordonos la malhelpon de kriminala juro" per siaj decidoj. La Justicministerio finis federacian kontroladon de pluraj lokaj policagentejoj akuzitaj pri homaj-rajtoj-misuzoj nuligante

procesigojn kaj enketojn, kiuj estis lanĉitaj kontraŭ ili.

La registaro deplojis la Nacigvardion al urboj kun nigraj urbestroj kaj grandaj rasigitaj loĝantaroj, kiel Vaŝingtono kaj Ĉikago. Donald Trump minacis sendi ĝin ankaŭ al aliaj urboj, uzante la falsan pretekston, ke ili spertas kreskon de [la loĝantaro].

krimo.

MORTPUNO

La prezidanto eldonis administran ordonon finante la moratorion pri federaciaj ekzekutoj.

establita de la registaro de Joe Biden.

Ĉi tiu dekreto petis la Ministron de

Justeco estis alvokita por restarigi la direktivon serĉi la mortopunon je la federacia kaj ŝtata niveloj por ĉiuj federaciaj krimoj punindaj per tiu kondamno, precipe kiam la viktimo estis policisto aŭ la kriminto estis migranto. Li ankaŭ petis ŝin helpi ŝtatojn en akirado de mortigaj injektaj drogoj kaj iniciati procedurojn por renversi la verdiktojn de la Supera Kortumo limigantaj la uzon de la mortopuno. Krome, li ordonis al la Ĝenerala Prokuroro revizii la lokojn kaj kondiĉojn de aresto.

de la 37 viroj, kies mortkondamnoj estis ŝanĝitaj de la antaŭa prezidanto Joe Biden en decembro 2024, kaj kunlabori kun prokuroroj por determini ĉu ĉi tiuj individuoj povus esti procesigitaj pro krimoj punindaj per la mortopuno je la ŝtata nivelo.

Nekapablaj havigi mortigajn injektajn drogojn, pluraj ŝtatoj daŭre vastigis la uzon de alternativaj metodoj de ekzekuto. Ekzemple, post aprobo de leĝo rajtiganta ĝin en 2024, Luiziano ekzekutis personon per nitrogena hipoksio por la unua fojo en marto, post ne efektiviĝi ekzekuton dum 15 jaroj. En la sama monato, Arkansaso realigis leĝon rajtigantan ĉi tiun metodon de ekzekuto. Ankaŭ en marto, Suda Karolino efektiviĝis ekzekutplotonan ekzekuton, la unuan en Usono en 15 jaroj. Idaho aprobis leĝon

specifante ke ĉi tiu ekzekutometodo nun estu uzata kiel unua rimedo. Kelkaj ŝtatoj ankaŭ provis reenkonduki la mortopunon, kiel ekzemple Iovao, kie leĝprojekto atendis konsideron, aŭ, kiel Oklahomo kaj Idaho, pililarĝigi ĝian amplekson, kvankam tia mezuro estas kontraŭkonstitucia.

ARBITRA ARESTADO La Biden-

registaro translokigis 11 arestitojn el la usona arestcentro en Guantanamo Bay en januaro, sed 15 aliaj viroj restis malliberigitaj tie sen la ebleco de justa proceso. Tri el ili neniam estis akuzitaj. La solaj procesigoj iniciatitaj estis de militaj komisionoj establita tie, malobservante internacian juron kaj rilatajn normojn pri justa proceso. La koncernaj individuoj riskis la mortopunon se kondamnitaj. Tri el la akuzitoj, kiuj estis procesitaj en 2024 de milita komisiono en la kazo de la atakoj de la 11-a de septembro 2001, akceptis kulpajn deklarojn por eviti mortkondamnon, sed la Sekretario de Defendo nuligis ĉi tiun interkonsenton, kaj ilia statuso restis nedifinita, kio signifas, ke la ebleco de ilia mortkondamno ne plu povus esti ekskludita. La uzo de la mortopuno en ĉi tiuj kazoj konsistigus arbitran senigon de vivo, konsiderante la nekonformecon de la proceduroj kun internaciaj normoj kaj la sisteman uzon de torturo. Dudek kvar jarojn post la eventoj, la supozataj respondeculoj pri la atakoj de la 11-a de septembro ankoraŭ ne estis respondecigitaj.

La Trump-registaro arestis almenaŭ 700 migrantojn kaj azilpetantojn en

Guantanamo en 2025.

La 19-an de januaro, Joe Biden, tiam ankoraŭ prezidanto, ŝanĝis la punon de indiĝena aktivulo Leonard Peltier al hejma restado pro gravaj restantaj zorgoj pri lia deklaro de

kulpo, lia kondamno kaj liaj apelaciaj procedoj. Leonard Peltier pasigis preskaŭ 50 jarojn en malliberejo post kiam li estis kondamnita al du vivprizonoj pro la murdo de du federaciaj agentoj mortigitaj en Suda Dakoto en 1975.

RAJTO AL VIVO KAJ SEKURECO DE LA PERSONO Laŭ registaraj statistikoj publikigitaj en 2025, 46 728 homoj estis mortigitaj per pafiloj en 2023, la plej lastatempa jaro por kiu datumoj estis haveblaj. En 2025, okazis 408 amaspafadoj, el kiuj 233 okazis en lernejoj. Ĉi tiu perforto estis la ĉefa mortokaŭzo inter infanoj kaj junuloj en Usono.

La kresko de politika ekstremismo kaj perforta retoriko rezultigis plurajn kazojn de politika perforto kaj pafilmortigoj celantaj publikajn figurojn kaj politikajn gvidantojn.

La Trump-registaro adoptis kaj efektivigis diversajn por-pafilajn mezurojn, inkluzive de plenumaj ordonoj, reguligaj ŝanĝoj, la nuligo de antaŭaj politikoj, kaj la kreado de specialaj grupoj por protekti la rajtojn de pafilposedantoj. Ĉi tiuj agoj efike nuligis antaŭajn klopodojn kontraŭbatali pafilperforton.

ATAKOJ KAJ KONTRAŬLEĜAJ HOMICIDOJ Ekde marto, centoj da homoj estis mortigitaj aŭ vunditaj de usonaj aviadilaj atakoj en Jemeno. En aprilo, usona aviadila atako kontraŭ migranta arestcentro mortigis kaj vundis dekojn da homoj en la urbo Saada. Amnestio Internacia trovis nenian pruvon por konkludi, ke la centro estis laŭleĝa celo kaj alvokis Usonon esplori ĉu la atako malobservis internacian humanitaran juron.⁸

Usono kaj Jemeno atingis armistico-interkonsenton en majo, kiu finis la konflikton.

Tiuj, kiuj respondecis pri la mortigoj de civiluloj faritaj de Usono en antaŭaj jaroj kaj dokumentitaj de Amnestio Internacia en Sirio, Irako, Afganio kaj Somalio, ankoraŭ ne estas tenataj respondecaj, kaj la familioj de la viktimoj ne ricevis kompenson. Ekde septembro, Usono

efektivigis virabelatakojn kontraŭ 35 boatoj en la Karibio kaj la Pacifiko, mortigante almenaŭ 123 homojn.

La registaro asertis, ke tiuj boatoj estis uzataj de drogokontrabandistoj por transporti drogojn kaj pravigis tiujn agojn priskribante ilin kiel "memdefendon" aŭ operaciojn falantajn en la kadro de "milito kontraŭ drogoj".

Laŭ haveblaj informoj, al tiuj mortigaj atakoj mankis jura pravigo kaj egalas al eksterkortumaj mortigoj, ĉar la ŝipoj ne prezentis tujan minacon al Usono aŭ al ies vivo.

NERESPONSIBLEJ ARMILO-TRANSFEROJ

Liveroj de armiloj kaj alia milita aŭ sekureca ekipaĵo al Israelo daŭris, malobee al usonaj leĝoj kaj politikoj celantaj malhelpi armitransdonojn, kiuj povus kontribui al civila damaĝo kaj malobservoj de homaj rajtoj aŭ internacia juro.

internacia humanitara.

SEKSBAZITA PERFORTO

Indicoj de seksa perforto kontraŭ Indiĝenaj amerikaj aŭ alaskanaj virinoj restis ekstreme bonhavaj. Laŭ

Laŭ registaraj statistikoj, ĉi tiuj virinoj spertis seksan perforton 2,2 fojojn pli ofte ol ne-indiĝenaj virinoj. Nur limigita nombro da triboj havis la laŭleĝan aŭtoritaton procesigi ne-indiĝenajn homojn akuzitajn pri perforto kontraŭ indiĝenaj virinoj (kvankam la plej multaj supozeblaj krimintoj estis ne-indiĝenaj viroj). Indiĝenaj amerikaj viktimoj aŭ

Alaskaj indiĝenoj ankaŭ daŭre alfrontis obstaklojn en aliro

al la subtenistemoj post seksperto, inkluzive de la medicin-jura ekzameno necesa por komenci krimajn procedojn.

RAJTO AL SANA MEDIO La Trump-registaro nuligis plenumajn agojn celantajn trakti mediajn problemojn, kiuj influis marĝenigitajn grupojn. Specife, ĝi forigis mediajn justecajn departementojn ene de federaciaj agentejoj kaj haltigis financadon por lokaj organizoj, kiuj batalas kontraŭ mediaj kaj klimataj damaĝoj. La 20-an de januaro, Trump eldonis plenuman ordonon, kiu iniciatis la retiriĝon de Usono el la Pariza Klimata Interkonsento, tiel nuligante la celojn por redukti forcejgasajn emisiojn fiksatajn de la Biden-registaro.

Ankaŭ en januaro, la registaro de Donald Trump eldonis administran ordonon deklarante "energian dominecon" nacia krizo kaj proponante mezurojn por pligi energiproduktadon, inkluzive de revivigo de la karboindustrio malgraŭ ĝiaj konataj malutilaj efikoj al la medio kaj sano. Samtempe, alia administra ordono prioritatis la disvolviĝon de artefarita inteligenteco (AI), kvankam AI-datcentroj konsumas konsiderindajn kvantojn da energio. La Internacia Energiagentejo taksis, ke antaŭ 2030, la tutmonda elektrokonsumo por AI iomete superus la nunan totalan konsumon de Japanio, kun pli ol duono de tiu konsumo atribuebla al Usono.

En junio, la Usona Mediprotekta Agentejo (EPA) alvokis la registaron ĉesi politikigi la aferon kaj prioritati la disvolvon de scienbazitaj mediprotektoj por la plej vundeblaj loĝantaroj.

La Ministerio pri Energio publikigis raporton en junio, kiu pridubis la sciencan konsenton pri la grava rolo de forcejgasaj emisioj en klimata ŝanĝo kaj ilia negativa efiko sur sanon, konkludante, ke klimata ŝanĝo ne estas urĝa problemo.

-
1. "Reago de Amnesty International USA al la kontraŭ-"
"Aĝo de Enmigrantaj Administraj Oficuloj", 20-a de januaro
 2. Intence senhomigita. Homaj-rajtoj malobservoj en El Paso, la 22-an de majo
 3. "Kontraŭleĝaj translokigoj al Salvadoro metas vivojn en danĝeron"
"Danĝero, kontraŭ fono de krizostato," la 25-an de marto
 4. Vivoj en Limbo: Detruaj Efikoj de la Migrado de Trump kaj Azilpolitikoj, 20-a de februaro 5.
 - "Usono/Mondo. Palantir kaj Babel Street teknologio"
"Ĵetas minacon de gvatado sur por-palestinajn studentajn protestantojn kaj migrantojn," 21-a de aŭgusto 6. "Usono. Deplojo de la Nacigardio en Los-Anĝeleso responde al protestoj estas danĝera," 9-a de junio 7. "Prezidanto Biden rajtas ŝanĝi la vivprizonon de Leonard"
Peltier", 20-a de januaro
 8. "Jemeno. Enketo devas esti farita pri usona aviadila atako, kiu mortigis dekojn da migrantoj", la 19-an de majo
 9. "Raportita usona atako en la Kariba Maro malobservus internacia juro pri homaj rajtoj", 3-a de septembro

ETIOPIO

Federacia Demokrata Respubliko de Etiopio

La aŭtoritatoj efektivigis grandskalajn devigajn eldomigojn sen adekvata avizo. Miloj da homoj estis delokigitaj en la nomo de urba disvolviĝo. Journalistoj estis arbitre detenitaj kaj ĉikanitaj.

Civitana spaco daŭre ŝrumpiĝis dum la aŭtoritatoj intensigis la gvatadon kaj subpremadon de aktivuloj kaj homaj-rajtoj-defendantoj.

Ili ankaŭ enkondukis leĝprojekton, kiu minacis asociliberecon. La transira justeca procezo estis haltigita, kaj neniu paŝoj estis faritaj por antaŭenigi justecon kaj respondecon.

pro krimoj laŭ internacia juro faritaj en la kunteksto de la konflikto en Tigraĵo.

Virinoj kaj knabinoj daŭre alfrontis seksbazitan perforton, inkluzive de konflikto-rilata seksa perforto. Homaj-rajtoj-defendantoj

Virinoj estis atakitaj pro sia lobiado. Etiopio arbitre arestis kaj deportis almenaŭ 600 eritreajn rifuĝintojn al iliaj devenlandoj.

DEVITAJ ELDOMIGOJ Miloj

da etiopoj estis subitaj de devigaj eldomigoj kadre de la Koridora Evoluiga Projekto, priskribita de la aŭtoritatoj kiel urba evoluiga projekto celanta plibonigi "infrastrukturon, loĝadon kaj publikajn spacojn". La projekton iniciatis la ĉefministro Abiy Ahmed, kiu proksime kontrolis ĝian efektivecon, kiu estis konfidita al la Ministerio pri Urba Evoluigo kaj Infrastrukturo.

Tiuj amasaj elpeloj okazis en Sesdek urboj, inkluzive de la ĉefurbo, Adis-Abebo (kie okazis la plej multaj el la registritaj kazoj), same kiel Arba Minch, Hawassa, Dessie, Jimma, Adama kaj Jijiga. Laŭ la viktimoj, la elmetitaj ricevis nur 72-horan avizon kaj ne estis konsultitaj. La aŭtoritatoj ĉikanis la

Loĝantoj, kiuj kontestis sian eldomigon, provis timigi tiujn, kiuj raportis pri la evento por diversaj amaskomunikiloj, inkluzive de arbitraj arestoj kaj minacoj. Milionoj pli vivis en timo de esti mem elmetitaj.

Ĉi tiuj eldomigoj konsistigas gravajn malobservojn de pluraj homaj rajtoj, inkluzive de la rajtoj al adekvata loĝado, edukado kaj justeco, same kiel la rajtoj partopreni en aŭtentaj konsultoj kaj aliri jurajn rimedojn kaj kompenson. Komence de oktobro, reprezentantoj de la municipo Adis-Abebo anoncis la provizoran suspendon de la projekto en la ĉefurbo kaj promesis fari pli efikajn konsultojn kun la trafitaj loĝantoj.

LIBERO DE ESPRIMO

La aŭtoritatoj submetis ĵurnalistojn kaj aliajn amaskomunikilajn profesiulojn al arbitraj arestoj kaj detenoj.

kontraŭleĝa. Okazis pliiĝo de kazoj de ĵurnalistoj forprenitaj de maskitaj viroj kaj tenataj en izolita stato dum periodo ĝis 12 tagoj. La arestkaŭzoj evoluis: ĵurnalistoj jam ne estas arestatataj nur pro publikigado de artikoloj kritikaj de la aŭtoritatoj, sed ankaŭ pro privataj konversacioj.

Tiel, la ĵurnalistoj Andualem Sisay kaj Wudineh Zenebe estis arestitaj la 21-an de junio pro diskutado pri politiko en drinkejo en Adis-Abebo. La polico traserĉis iliajn elektronikajn aparatojn, poste liberigis ilin kelkajn horojn poste.

Komence de ĉi tiu monato, la eminenta ĵurnalistino Tesfalem Waldyes estis arestita kaj detenita dum kvin tagoj malgraŭ pluraj verdiktoj por lia liberigo, antaŭ ol esti liberigita per kaŭcio.

La 13-an de aŭgusto, Yonas Amare, ĵurnalistino ĉe La redaktoro de The Reporter, unu el la ĉefaj gazetoj de la lando, estis arestita de pluraj viroj en militaj uniformoj dum li estis hejme en Adis-Abebo. Li estis liberigita post 10 tagoj da nekomunikebla aresto.

Abdulsemed Mohammed, prezentisto de Kidame Gebeya, populara programo en Ahadu Radio, estis arestita la 11-an de aŭgusto en Adis-Abebo. Li estis liberigita de la polico post 12 tagoj da senkomunika aresto.

Neniu estis respondeca pri ĉi tiuj arestoj kaj detenoj de amaskomunikilaj profesiuloj.

LIBERO DE ASOCIADO

La federaciaj aŭtoritatoj ne ĉesis limigante civitanan spacon per deplojado de kontraŭleĝa gvatado de homaj-rajtaj defendantoj kaj aktivuloj, kio estis akompanata de aliaj formoj de ĉikanado rilataj al la agadoj de ĉi tiuj individuoj.

La Ministerio pri Justico proponis drakonan amendon al la Korporacia Leĝo de 2019.

civila (Leĝo pri CSO). Ĉi tiu leĝo estis adoptita kiel parto de la juraj reformoj iniciatitaj de la registaro de ĉefministro Abiy Ahmed post ĝia ekpotenciĝo en 2018. La proponitaj amendoj celis malfortigi la sendependecon de la juĝistaro kaj la kontrolajn povojn de la plenuma organo respondeca pri la devigado de la Leĝo pri CSO. Inter aliaj striktaj mezuroj, la nova teksto celis malpermesi

Etiopaj civilaj sociaj organizaĵoj estus malpermesitaj ricevi financojn de eksterlandaj individuoj aŭ organizaĵoj. Se adoptita, ĉi tiu teksto efike reduktus civitanan spacon per koncentrado de potenco en la manoj de la ekzekutivo, sen ekstera superrigardo.

LIBERO DE PACA KUNVENO

Aŭtoritatoj arestis pli ol 140 sanprofesulojn akuzitajn pri partopreno en la tutlandaj strikoj, kiuj komenciĝis la 12-an de majo kaj celis postuli pli bonajn laborkondiĉojn.

kaj justa kompenso. Kelkaj el ĉi tiuj homoj estis detenitaj ĝis 27 tagojn.

La aŭtoritatoj ignoris iliajn postulojn kaj ne partoprenis en veraj intertraktadoj pri iliaj zorgoj.

Dum la tempo de ĉi tiuj protestoj, specialistaj kuracistoj gajnis monatan salajron de nur 8 978 etiopiaj birroj (ĉirkaŭ 60 usonaj dolaroj).

SENDEPUNECO La transira justa procezo restis blokita preskaŭ tri jarojn post kiam la aŭtoritatoj komencis diskutojn pri disvolvado kaj efektiveco de juraj kaj instituciaj politikoj, kiujn la registaro diris garantius justecon kaj respondecon pri abomenaĵoj faritaj en Etiopio. Antaŭ la fino de la jaro, neniu justeco aŭ respondeco estis atingitaj pri krimoj laŭ internacia juro, inkluzive de militkrimoj kaj krimoj kontraŭ la

homaro, faritaj dum la armita konflikto en la regiono Tigray en 2020. Krome, abomenaĵoj daŭris en la

en la kunteksto de la daŭrantaj armitaj konfliktoj en la regionoj Amhara kaj Oromia.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ

Virinoj kaj knabinoj ankoraŭ estis submetitaj al seksa perforto rilata al

Armitaj konfliktoj daŭras. Neniuj mezuroj estis prenitaj por garantii justecon kaj riparojn por la viktimoj de ĉi tiu perforto en la regiono Tigray. Ekster ĉi tiuj konfliktaj zonoj, seksbazita perforto pliiĝis pro la kolapso de la jurŝtato rezultiganta el longedaŭraj konfliktoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ Etiopio arbitre arestis almenaŭ

600 eritreajn rifuĝintojn antaŭ ol kontraŭleĝe deporti ilin al iliaj devenlandoj, kie ili estis arestitaj kaj detenitaj ĉe alveno. En sia maja raporto, la Speciala Raportisto de UN pri la situacio de homaj rajtoj en

Eritreo raportis ricevi kredindajn informojn, ke homoj forpelitaj el Etiopio estis pridemanditaj, arbitre detenitaj, submetitaj al devigita malapero, aŭ konskriptitaj en la armeon por nedefinita periodo. Multaj eritreaj rifuĝintoj fuĝis de sia lando por eskapi militservon, kiu foje estis ekvivalenta al sklaveco (vidu Eritreon).

Laŭ kredindaj gazetaraj raportoj Publiigita ekde februaro, la eritreaj aŭtoritatoj intensigis sian militistan ĉeeston ĉe la limo kun Etiopio dum la streĉiĝoj inter la du landoj eskaliĝis. Eritreaj rifuĝintoj en Etiopio tial estis eĉ pli eksponitaj al la risko de homaj-rajtoj-malobservoj.

FIĜIO

Respubliko de Fiĝioj

Subpremaj leĝoj daŭre limigis civitanajn liberecojn, dum UN reviziis la situacion pri homaj rajtoj en la lando. Atakoj kontraŭ hinduaj preĝejoj minacis religian liberecon. Perforto kontraŭ virinoj pliiĝis. Fiĝioj bonvenigis la konsilan opinion de la Internacia Kortumo pri klimata ŝanĝo kaj subskribis la traktaton de la Pacifika Rezilleco-Fonduso, kiu celis plibonigi klimatan rezistecon.

FONO En

aŭgusto, verdikto de la Supera Kortumo konfirmis la validecon de la Konstitucio de 2013 kaj la imunecon de tiuj implikitaj en la puĉo de 2006, interalie. La Kortumo ankaŭ malaltigis la postulojn por ŝanĝi la Konstitucion.

Malgraŭ la genocido farita en Gazao fare de Israelo kaj aliaj krimoj laŭ internacia juro faritaj en la Teritorio

En la okupita palestina teritorio (OPT), Fiĝioj sindetenis aŭ voĉdonis kontraŭ rezolucioj Unuiĝintaj Nacioj pri subteno por palestinaj rifuĝintoj, pri la ŝtatigo de Palestino, pri la batalhalto, pri aliro al humanitara helpo, kaj pri la fino de la kontraŭleĝa okupado de la OPT fare de Israelo.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO Post la publikigo, en januaro, de la UPR pri la homaj-rajtoj-situacio en

la lando, la registaro malakceptis rekomendojn instigantajn ĝin reformi la leĝojn subpremaj mezuroj limigantaj civitanajn liberecojn. La Fiĝia Solidareca Reto por Palestino manifestaciis dum la tuta jaro por kondamni la genocidon faritan de Israelo en Gazao kaj la malsukceson de la fiĝia registaro respekti siajn jurajn devojn, inkluzive de la limigo de protestaj agoj en Fiĝioj.

LIBERO DE RELIGIO

Viro estis arestita kaj prenita sub prizorgon psikiatria post farado de vandalismo kontraŭ hindua sanktejo

en julio. La sekvan monaton, la templo Shree Baba Ragho Dass Vishnu en Sawani estis celita de ŝtonĵetado. Ĉi tiuj gravaj atakoj kontraŭ didomoj igis eminentajn figurojn en la hindua komunumo postuli pli grandan protekton kaj decidan agon de la registaro rilate al religia libereco kaj rasa diskriminacio.

SEKSBAZITA PERFORTO

Signifa nombro da virinoj ankoraŭ estis viktimoj de seksbazita perforto en 2025, kiel elstarigis en julio la UN-Komitato pri la Elimino de Diskriminacio kontraŭ Virinoj. En aprilo, tri virinoj mortis kaj kvara estis grave vundita en serio de okazaĵoj de hejma perforto. En majo, la poliestro raportis 19%-an pliiĝon de kazoj de perforto kontraŭ virinoj kompare kun 2024, levante zorgojn pri la persisto de patriarkaj normoj en la lando kaj la urĝan bezonon de sistemaj reformoj.

RAJTO AL SANA MEDIO

En julio, la Ministerio pri Justico bonvenigis la konsilan opinion de la Internacia Kortumo. Justeco pri ŝtataj devoj rilate al klimata ŝanĝo, konfirmante la engaĝiĝon de Fiĝioj al ŝtata respondeco en ĉi tiu areo. En septembro, pluraj gvidantoj de pacifikaj nacioj subskribis la traktaton de la Pacifika Rezistecfonduso ĉe la Forumo de la Pacifikaj Insuloj, okazinta en la Salomonoj. Ĉi tiu traktato antaŭvidis la kreadon de regiona fonduso por plifortigi klimatan rezistecon kaj katastrofpretecon en la Pacifiko. Ĉu ĉi tiu fonduso reprezentis novan financadon, kompletigante ekzistantajn mekanismojn por respondi al klimataj krizoj, restis neklare.

FINLANDO

Respubliko Finnlando

Marĝenigitaj loĝantaroj estis misproportcie trafitaj de reduktaj al la socialasekura buĝeto. Ŝanĝoj

La leĝdonaj elektoj malobservis la rajtojn de azilpetantoj. La polico limigis la rajton protesti. La ago

La ŝtata etoso estis neadekvata. Virinoj montris malfidon je la jura sistemo kaj la polico.

La rajtoj de la samea popolo plifortiĝis per la ekvalido de nova leĝo.

KUNTEKSTO

Finnlando oficiale informis la

Unuiĝintaj Nacioj pri sia intenco retiriĝi el la Konvencio pri Malpermeso de Minoj

kontraŭpersonaj armiloj, kiuj endanĝerigis la vivojn de civiluloj. Laŭ la Konvencio, ĉi tiu retiriĝo devis ekvalidi ses monatojn post ĝia sciigo, t.e., en januaro 2026.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ En

februaro, por la unua fojo en pli ol jardeko, la registaro raportis pliiĝon de la nombro da senhejmaj homoj. Dum la jaro, multaj eldomigoj okazis, kaj okazis maltrankviliga kresko de la nombro da homoj, kiuj luktas por pagi loĝkostojn kaj bezonas loĝej-rilatajn servojn.

La registaro anoncis en septembro Pliaj reduktaj al buĝetoj asignitaj al socia helpo kaj socia loĝado estis efektivitaj malgraŭ avertoj de la civila socio pri la riskoj, kiujn ĉi tiuj reduktaj prezentis al marĝenigitaj loĝantaroj. Kiel atendite, ili misproportcie damaĝis la rajtojn de diversaj marĝenigitaj grupoj, kiel ekzemple homoj kun handikapo, precipe tiuj kun malaltaj enspezoj.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ La registaro daŭre fermis ĉiujn

limtransirejojn inter Finnlando kaj Rusio, asertante, ke ĉi-lastaj "instrumentigis" azilpetantojn.

En junio, la Parlamento plilongigis ĝis La 31-an de decembro 2026 krizleĝo rajtigis la registaron limigi la nombron de azilpetoj ĉe la landlimo kaj doni al limgardistoj la povon malhelpi, inkluzive per perforto, eniron en la landon, sen ia reala ebleco de rimedo por la koncernaj homoj.

La registaro daŭre adoptis leĝdonajn amendojn forigantajn protektojn provizitajn en migradaj kaj azilpolitikoj.

Ĉi tiuj ŝanĝoj kompromitis la justecon de azilproceduroj per nuligo de la ebleco kontroli la precizecon de intervjuotransskribaĵoj, limigis la rajton de personoj sub internacia protekto viziti la landon, de kiu ili fuĝis, submetis la akiron de civitaneco al diskriminaciaj postuloj kaj striktigis la kondiĉojn por akiri permanentajn restadpermesojn.

LIBERO DE PACA KUNVENO La polico uzis neproporciajn forton dum manifestacio la 1-an de majo en Tampere: ili daŭre lanĉis kinetikajn ĵetaĵojn al protestantino, kvankam ŝi jam ne prezentis danĝeron por aliaj.

Ankaŭ preterpasanto estis vundita.

En junio, en Helsinko, la ĉefurbo, viro observanta la disvolviĝon de

Klimatprotestanto estis atakita de pasanto antaŭ policistoj, kiuj ne intervenis.

En julio, en Jyväskylä, la polico anoncis al kvar klimataj aktivuloj, ke ili estis sub gvatado dum kvar tagoj la antaŭan someron. La jura rajtigo, kiu permesis ĉi tiun gvatadon, estis

surbaze de malprecizaj informoj donitaj de la polico. Apelacia kortumo konfirmis ĉi tiun decidon en novembro.

En septembro, la polico rifuzis doni permeson por monokolektado al NRO, kiu antaŭenigas malalt-karbonajn teknologiojn, pro la kialo, ke unu el ĝiaj estraranoj ricevis monpunojn en 2023 rilate al pacaj protestoj organizitaj kun alia klimata movado.

RAJTO AL SANA MEDIO En januaro, la Supera

Administracia Kortumo malakceptis apelacion prezentitan de NROoj koncerne la senagadon de la registaro pri klimata ŝanĝo. La jara klimatrapporto de la registaro en junio konfirmis, ke Finnlando ne atingis la celojn difinitajn en sia Klimata Leĝo pro la malplenigo de karbonaj sunuoj, plejparte kaŭzita de intensa arbohakado. En septembro, la Ministerio pri Medio raportis, ke biodiverseco daŭre malpliiĝis. Finnlando denove riskis malsukcesi kontribuisian justan parton al klimata financado por evolulandoj pro reduktaj en la buĝeto por evolukunlaboro.

SEKSA AŬ GENRBAZITA PERFORTO Studo publikigita en marto rivelis, ke en

Finnlando, 61% de virinoj dubis pri la kapablo de la jura sistemo juste trakti seksperfortviktimojn. Marĝenigitaj aŭ rasigitaj virinoj esprimis eĉ pli grandan malfidon al la polico pro la rasismo kaj diskriminacio, kiujn ili spertis.

GLAT-RAJTOJ En marto, la Parlamento adoptis civitanan iniciaton celantan malpermesi konvertajn praktikojn. La Ministro pri Justico respondis, ke la ministerio havas aliajn prioritatojn kaj tial ne havus tempon prepari la necesan leĝaron.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ La longe atendita reformo de la Leĝo rilate al la Samea Parlamento ekvalidis en aŭgusto. Ĝi plifortigis la rajton de la sama popolo al memdetermino kaj respekton por la principo de libera, antaŭa kaj informita konsento.³

1. "Mi Devas Elekti Ĉu Aĉeti Manĝaĵon aŭ Pagi Mian Lupagon": La Homaj Rajtoj Efiko de Ŝparmezuroj sur Loĝado en

Finnlando, la 14-an de aprilo

2. "Finnlando: Submetiĝo al la Komitato de UN pri Rajtoj de

Personoj kun Handikapoj 33a sesio, 11-29 aŭgusto, 26 junio 3. Justa Transiro aŭ "Verda Koloniismo"? Kiel Minerala Ekstraktado kaj

Novaj Energijaj Projektoj Sen Libera, Antaŭa kaj Informita Konsento estas

Minacante Indigenajn Sameajn Porvivaĵojn kaj Kulturon en Svedio,

Norvegio kaj Finnlando, 1-a de januaro

FRANCIO

Franca Respubliko

La aŭtoritatoj ne faris la necesajn paŝojn por trakti sisteman rasismon, kaj la nombro da antisemitaj kaj kontraŭislamaj agoj pliiĝis.

Malmulta progreso okazis en la procezo de donado de koloniaj reparacioj al Haitio. Pacaj protestoj denove estis submetitaj al troaj restriktaj, kaj la polico uzis nepravigeble troan forton. Tiuj, kiuj esprimis solidarecon kun la palestina popolo, alfrontis neproporciajn restriktajn. Armitransdonoj estis faritaj kun ia grado da sekreteco. La pliiĝita uzo de artefarita inteligenteco (AI) movita videogvatado levis gravajn zorgojn. Enmigradaj politikoj eternigis la ekspluatadon de rasigitaj gastlaboristoj. La krima difino de seksperforto estis ŝanĝita por konformiĝi al internaciaj normoj. Klimata agado ne atingis la celojn por 2030.

KUNTEKSTO

La jaro estis markita de politika tumulto, kun la postefikoj de la dissolvo de la Nacia Asembleo en 2024, kiuj kaŭzis plurajn ŝanĝojn de registaro.

Deklaroj malamikaj al fundamentaj rajtoj malkaŝe pridubantaj ĉar la jurŝtato multiĝis.

DISKRIMINACIO

La pliiĝo de rasisma malamparolo - inkluzive de politikaj figuroj - kaj rasismokrimoj, precipe antisemitaj agoj kaj

Kontraŭislama sento levis gravajn zorgojn. La registaro tamen persiste rifuzas trakti sisteman rasismon, ne kolektas fidindajn datumojn, kaj diskriminacias kontraŭ islamaj virinoj kaj knabinoj, kiuj portas kaptukojn. Post la Olimpikoj kaj

Paralimpikoj de Parizo en 2024, kie francaj atletoj ne rajtis porti

kaptukojn dum siaj konkursoj, la aŭtoritatoj intensigis sian islamofoban retorikon kaj mezurojn kontraŭ virinoj. En februaro, la Ministerio pri Sportoj publikigis gvidilon titolitan "Sekularismo kaj Religia Esprimo en Sporto", kiu sanktigis neproporciajn kaj diskriminaciajn limigojn al libereco de penso, konscienco, religio kaj esprimo.

La 18-an de februaro, la Senato aprobis leĝprojekton malpermesantan la portadon de religiaj simboloj dum sporteventoj kaj en naĝejoj. Speciala laborgrupo estis kreita en la Nacia Asembleo por esplori "komunumajn kaj islamismajn ekscesojn en

"The sport" publikigis raporton la 5-an de marto rekomdante la adopton de ĉi tiu malpermeso. La proponita leĝo ankoraŭ ne estis ekzamenita de la Nacia Asembleo antaŭ la fino de la jaro.

En majo, la Senato malakceptis leĝprojekton celantan kontraŭbatali diskriminaciajn identekontrolojn fare de la polico.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPAROJ Aprilo markis la 200- an datrevenon

de kiam Francio trudis al Haitio pagon de kompenso pro la perdo de koloniaj enspezoj derivitaj de la ekspluatado de sklavigita laboro.

Prezidanto Emmanuel Macron anoncis en aprilo la kreadon de komuna franc-haitia komisiono taskita ekzameni la "komunan pasintecon" de la du landoj kaj formuli "rekomendojn por trakti ĝin".

"Por lerni lecionojn kaj konstrui pli pacan estontecon." Ĉi tiu deklaro certe estis parto de aliro

Kvankam pozitiva en sia aliro al donado de kompensoj pro sklaveco kaj koloniismo, ĝi ne metis la koncernitajn loĝantarojn en la centron de la procezo kaj ne rekonis la devon de Francio, laŭ internacia homaj-rajtoj-juro, provizi kompensojn. Sekvante delongajn postulojn pri kompensoj, la Nacia Asembleo adoptis rezolucion en junio postulante la rekonon, repagon kaj kompencon fare de Francio de la "duobla ŝuldo" de Haitio.

La 29-an de julio, Francio eldonis novan arestordonon kontraŭ la antaŭa siria prezidanto Baŝar al-Asad pro lia rolo en la atakoj per kemiaj armiloj en 2013. Antaŭa arestordono estis renversita en la sama monato de la Kasacia Kortumo, la plej alta kortumo de Francio, pro la kialo, ke la antaŭa siria ŝtatestro ĝuis personan imunecon kiel prezidanto dum la eldono de la arestordono.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO: Tiuj, kiuj esprimis sian solidarecon kun la palestina popolo, alfrontis troajn kaj misproporciajn limigojn. La aŭtoritatoj eldonis ĝeneralajn malpermesojn de manifestacioj kiel preventan rimedon en pluraj urboj. En Parizo, manifestacio devis ŝanĝi sian itineron post kiam parta malpermeso estis trudita de la polica prefekto.

Tri studentoj estis forpelitaj de la Pariza Instituto de Politikaj Studoj (Sciences Po) kaj

Dek aliaj estis submetitaj al provizoraj ekskludaj mezuroj post protestado kontraŭ la genocido de palestinanoj kaj palestinaj virinoj fare de Israelo kaj esprimis siajn zorgojn pri la partnerecoj de la stablo kun centroj

Israelaj akademiuloj. Konferencoj pri Palestino estis nuligitaj ĉe pluraj universitatoj, inkluzive de Strasburgo kaj Parizo.

En marto, la pariza policprefekto malpermesis deklaritan feminisman manifestacion.

de la Trans-Ribela Kolektivo pro risko de publika malordo. Tribunalo, kiu aŭdis la kazon en resumaj procedoj, ordonis la suspendon de la efektivo de ĉi tiu malpermeso.

Aliaj grupoj ankaŭ estis prenitaj celita. En julio, la prefekto de Tarn malpermesis kunvenojn de kontraŭuloj al la konstruado de la aŭtovojo A69.

Mediaktivuloj alfrontis krimajn akuzojn. Du aktivuloj estis kondamnitaj en septembro al malliberecaj punoj (unu kun aresto kaj la alia kun suspendo) pro ŝprucado de farbo sur la oficiala rezidejo de la ĉefministro en

kiel parto de kampanjo favore al energi-renovigaj mezuroj. Ĉi tiuj punoj estis inter la plej severaj iam donitaj en Francio pro ago de civila malobeo.

La aŭtoritatoj anoncis, ke la kolektivo Urgence Palestine estis dissolvita. La mezuro ankoraŭ ne estis efektiva antaŭ la fino de la jaro, sed la bankaj kontoj de la ĉefa estro de ĉi tiu grupo, Omar Alsoumi, estis frostigitaj.

La 10-an de septembro, la Ministerio pri Internaj Aferoj publikigis funkcia gvidilon pri urba perforto, kun la deklarita celo distingi la administradon de "urba perforto" disde tiu de manifestacioj.

Parlamentara enketkomisiono publikigis raporton en septembro pri la psikologiaj efikoj de TikTok sur infanoj kaj junuloj. Ĉi tiu raporto elstarigis zorgojn pri la rekomendosistemo de la platformo kaj rekomendis efektivi malpermeson de sociaj retoj por

infanoj sub 15 jaroj. Tia malpermeso tamen riskis troe limigi la rajtojn de junuloj al libereco de esprimo kaj paca kunveno interrete.

La ŝtatestro kaj la ministro-delegito pri Arterfarita Inteligenteco kaj Ciferecaj Aferoj ankaŭ parolis favore al efektivo de tia

malpermeso.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

Policoj estas akuzitaj pri tio, ke ili

uzis troan forton dum manifestacioj okazintaj

la 10-an kaj 18-an de septembro kaj malhelpis ĵurnalistojn fari sian laboron dum ĉi tiuj kunvenoj. En majo, la UN-Komitato kontraŭ Torturo esprimis zorgon pri la supozata uzo fare de polico de malpli mortigaj armiloj, inkluzive de eksplodemaj obusoj kaj kaŭĉukpilakaj lanĉiloj, kiuj regule kaŭzis gravajn vundojn.

La Komitato ankaŭ deklaris

Li aparte maltrankviligis pri la nombro da mortoj rezultantaj el la uzo de pafiloj fare de policanoj dum trafikontroloj. Li emfazis, ke Artikolo L435-1 de la Interna Sekureca Kodo ŝajne plilarĝigis la amplekson de memdefendo por policistoj preter tio, kio estis racia, kontribuante al pliiĝo de la nombro da mortoj rilataj al la uzo de pafiloj fare de la polico. Li ankaŭ rimarkigis, ke kazoj de troa uzo de forto misproporcie influis membrojn de minoritataj grupoj, precipe homojn de afrika aŭ araba deveno, indiĝenajn popolojn kaj migrantojn.

La policisto, kiu pafis la mortigintan En 2023, Nahel Merzouk, 17-jaraĝa adoleskanto de nordafrika deveno, estis akuzita pri murdo en junio.

NERESPONDEBLAJ ARMILO-TRANSFEROJ

Armitransdonoj daŭre okazis sen vera travidebleco, kaj la registaro malsukcesis plenumi sian laŭleĝan devon publikigi raporton antaŭ la fino de majo.

raporto pri armeileksportoj farita la antaŭan jaron. Francio daŭre rajtigis eksportojn de militmaterialo al Israelo, malgraŭ alvokoj de pluraj UN-fakuloj por tuja haltigo de tiaj translokigoj, kiuj verŝajne kontraŭis internacian humanitaran juron. La aŭtoritatoj

Francio deklaris, ke ĝi ne eksportas ekipaĵojn, kiu povus esti uzata en la Gaza-strio, suda Libano aŭ la okupita palestina teritorio. Tamen, ĉi tiun informon restis malfacile kontrolebla pro la persista manko de travidebleco.

SENDEPUNECO Francio permesis al la aviadilo de la israela ĉefministro Benjamin Netanjahu flugi super ĝia teritorio tri fojojn, malgraŭ la fakto, ke li estas submetita al arestordonoj eldonitaj de la Internacia Kortumo.

KONTRAŬLEĜA GVATADO En majo, la registaro enkondukis leĝprojekton pri la organizado de la Olimpikoj kaj Paralimpikoj de 2030, kiu rajtigis la uzon de amasaj videogvatado-teknologioj funkciigitaj per artefarita inteligenteco ĝis decembro 2027. Ĉi tiu leĝprojekto antaŭvidis la daŭrigon de la uzo de gvatetnikoj uzitaj por la Olimpikoj de 2024, malgraŭ la gravaj riskoj al homaj rajtoj elstarigitaj de la civila socio, precipe rilate al rasigitaj homoj.

RAJTOJ DE RIFUGITIĜINTOJ AŬ MIGRANTOJ Francaj enmigradaj politikoj eternigis sistemon de ekspluatado kaj malobservoj de la rajtoj de rasigitaj gastlaboristoj.

En raporto publikigita en novembro, Amnestio Internacia reasertis, ke la enmigra sistemo kaj la reguloj pri restado kaj laborrajtoj en Francio eternigas la ekspluatadon de rasigitaj migrantaj laboristoj.¹ Ĉi tiu sistemo rekte malrespektas iliajn homajn rajtojn laŭ pluraj manieroj kaj igas ilin...

vundebla al rilataj sekundaraj malobservoj, pro administraj prokrastoj kaj aliaj sistemaj problemoj.

Ĉi-jare denove, multaj politikaj gvidantoj faris malutilajn kaj ksenofobiajn rimarkojn al migrantoj, precipe rasigitaj homoj.

Ĉi tiu speco de diskurso ankaŭ trapenetris la debatojn en la Nacia Asembleo pri tekstoj celantaj limigi la rajtojn de

Rifuĝintoj kaj migrantoj. Leĝprojekto pasigita en julio faciligis la daŭran areston de migrantoj "kondamnitaj pro aparte gravaj deliktoj kaj prezentantaj altan riskon de rekrimo." Aliaj leĝdonaj reformoj kreis novajn obstaklojn por ke infanoj naskitaj en Majoto akiru francan civitaneccon.

Francio kaj Britio daŭrigis ilia politiko de interkonsentoj fokusiĝis al "malinstigaj" mezuroj kaj subfosado de la rajtoj de migrantoj, sen proponi aliajn sekurajn kaj laŭleĝajn vojojn por enmigrado.

Pli ol 41 000 homoj provis transiri la Manikan Markolon per boato, nombro ne superita ĝis 2022. Antaŭ la fino de la jaro, almenaŭ 29 homoj mortis provante atingi Brition per maro el Francio, laŭ Agence France-Presse. Ĉi tiu nombro estis pli malalta ol

tiu de 2024, sed pli alta ol tiu de 2023.

En decido eldonita en julio, la Kortumo La franca Nacia Komisiono pri Azilrajtoj decidis, ke palestinanoj en Gazao povus ricevi rifuĝintan statuson, ĉar ili vere riskis persekuton fare de israelaj armetrupoj pro sia "nacieco" se ili estus resenditaj al sia lando. Tamen, en aŭgusto, Francio decidis provizore suspendi la akcepton de palestinanoj fuĝantaj de la okupita Gaza-strio.

SEKSBAZITA PERFORTO

En oktobro, la Parlamento aprobis leĝprojekton, kiu ŝanĝas la kriman difinon de seksperforto por inkluzivi la koncepton

konsento, laŭ internaciaj normoj.

Laŭ oficialaj statistikoj publikigitaj en oktobro, 107 virinoj estis mortigitaj de sia partnero aŭ eks-partnero en 2024.

Ciferoj de feminismaj organizaĵoj por la sama periodo raportis 141 virinojn mortigitajn. En 2025, feminismaj organizaĵoj registris 164 feminimortigojn.

RAJTO AL SANA MEDIO La tria Nacia Plano pri Adaptiĝo al Klimata Ŝanĝiĝo, publikigita de la registaro en marto, estis kritikita de la civila socio kaj la Alta Konsilio por la Klimato, kiuj elstarigis lamentinde nesufiĉan financadon kaj la mankon de konkretaj mezuroj por protekti vundeblajn loĝantarojn. En aprilo, 14 asocioj kaj viktimoj de klimataj katastrofoj lanĉis jurajn agojn kontraŭ la Ŝtato, akuzante ĝin pri malsukceso plenumi siajn devojn protekti la loĝantaron kontraŭ la efikoj de klimata ŝanĝo.

En sia jara raporto publikigita en julio, La Alta Konsilio pri la Klimato juĝis la klimatan agadon de Francio en 2024 nesufiĉa, indikante ke la rapideco de senkarbonigo devus esti duobligita por atingi la celon fiksitan por 2030. Anstataŭ plifortigi klimatan agadon, la aŭtoritatoj endanĝerigis la Parizan Interkonsenton proponante aŭ adoptante plurajn mezurojn, kiuj markas paŝon malantaŭen en klimata kaj media politiko, inkluzive de buĝetreduktoj kaj kondiĉoj por la adopto de la NDC de la Eŭropa Unio.

1. "Francio. Malfunkcia restadpermesa sistemo kaj diskriminaciaj praktikoj malrespektas la rajtojn de laboristoj.

"rasigitaj migrantoj", 5-a de novembro

GEORGIO

Kartvelio

Drakonaj limigoj estis truditaj al la rajtoj je esprimlibereco, asociiĝo kaj paca kunveno. La registaro daŭrigis sian politikon de subpremo, fidante je misuza leĝaro, maljustaj procesoj kaj polica senpuneco. Pacaj protestantoj, ĵurnalistoj, opoziciuloj kaj aktivuloj estis arbitre detenitaj kaj submetitaj al perforto.

agoj de torturo kaj alia mistraktado antaŭ ol esti juĝitaj en maljustaj procesoj. Homaj-rajtoj-defendantoj, NROoj kaj sendependaj amaskomunikiloj estis submetitaj al daŭra ĉikanado (frostigo de aktivajtoj, administra premo, ktp.). Inaj protestantoj estis viktimoj de perforto bazita sur la

sekso.

KUNTEKSTO

La protestoj, kiuj erupciis fine de 2024 post la anonco de la reganta partio, Kartvela Revo, pri la ĉesigo de intertraktadoj por aliĝo al la Eŭropa Unio, daŭris dum la tuta jaro 2025.

Rimarkinde okazis kunvenoj

ĉiutage en Tbiliso, la ĉefurbo de Kartvelio, kaj agoj estis efektivigitaj je regulaj intervaloj en aliaj gravaj urboj.

Alfronite al tiu ondo de protestoj, la partio Georgian Dream aprobis serion da subpremaj leĝoj. Ĝi uzis sian politikan influon por firmigi sian potencon kaj uzis policanojn, juĝistaron kaj kontrolajn instancojn kiel armilojn por reprezalioj. La elpurigo etendiĝis al ĉiuj ŝtataj institucioj kaj rezultigis la maldungon de multaj ŝtatoficistoj kaj oficistoj.

konsiderata favora al la manifestacioj.

LIBERO DE PACAJ KUNVENOJ Centoj da homoj daŭre manifestaciis ĉiutage, riskante timigadon, pezajn monpunojn, arbitran areston, mistraktadon kaj maljustajn procesojn. Ĉi tiuj plejparte pacaj manifestacioj estis plurfoje kaj kontraŭleĝe subpremitaj per forto, kondukante al kreskantaj streĉiĝoj kaj kelkaj izolitaj perfortaj okazaĵoj — plejparte kiel respondo al polica agreso.

Pluraj leĝdonaj ŝanĝoj

Leĝoj adoptitaj fine de 2024 por subpremi la protestan movadon inkluzivis pezajn monpunojn por neperfortaj agoj, kiel ekzemple portado de masko aŭ blokado de vojo. Ĉi tiujn provizaĵojn sekvis la 17-an de oktobro serio da leĝdonaj mezuroj plue limigantaj la rajton je libereco de paca kunveno. Policanoj ricevis larĝajn povojn, permesante al ili aresti protestantojn pro pacaj agoj (kiel ekzemple kovri iliajn vizaĝojn, starigi tendojn aŭ bloki vojon). Ĉi tiuj agoj nun estis punindaj per ĝis 15 tagoj da aresto (20 tagoj por organizantoj), aŭ eĉ du jaroj da malliberejo pro ripetaj deliktoj.

La publikaj aŭtoritatoj komencis...

sisteme celante aktivulojn, ĵurnalistojn kaj opoziciajn subtenantojn, ne hezitante fari serĉojn kaj traserĉojn kaj konfiski ekipaĵon rilatan al manifestacioj.

Centoj da arestoj okazis en la semajno post la adopto de ĉi tiuj leĝoj.¹

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO

Maskitaj oficioj

regule batas la arestitojn, kaj dum ilia aresto kaj dum detenado. Viroj en civilaj vestaĵoj

Neidentigitaj individuoj, kelkaj armitaj kaj klare ligitaj al la aŭtoritatoj, okupiĝis pri timigaj agoj kaj atakoj kontraŭ protestantoj kaj ĵurnalistoj, kun la kunkulpeco de la polico, kelkfoje proksime al la hejmoj aŭ laborejoj de siaj viktimoj. Multaj el la arestitoj estis senigitaj al aliro al advokato aŭ siaj familioj kaj estis rifuzitaj medicina prizorgo dum sia aresto.

Arestita la 5-an de decembro 2024, Saba Skhvitaridze estis kondamnita la 3-an de septembro al du jaroj da malliberejo pro atako kontraŭ policisto. Li asertis, ke li estis pridemandita sen ĉeesto de advokato kaj estis plurfoje torturita de maskitaj oficioj.

Kvankam li havis medicinajn pruvojn pri la vundoj, kiujn li suferis dum aresto, neniu serioza enketo estis farita antaŭ la fino de la jaro.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO Dum la tuta

jaro, la polico daŭre uzis kontraŭleĝan forton por disigi plejparte pacajn protestojn, facile uzante larmigan gason, gumpafaĵojn kaj akvokanonojn. Centoj da protestantoj laŭdire estis vunditaj.

gravaj vundoj, inkluzive de frakturoj kaj cerbokomocioj. Pli ol

Laŭdire ankaŭ 100 ĵurnalistoj estis vunditaj.

Polica perforto intensiĝis post

La manifestacioj, kiuj sekvis la elektojn de la 4-a de oktobro, dum kiuj partoprenantoj provis eniri la prezidentan palacon, instigis specialajn fortojn fari militarigitajn operaciojn kiel respondon, uzante troan forton kaj

Pli ol 60 protestantoj estis arestitaj ĉe siaj hejmoj.

Ĉe la fino de la jaro, malgraŭ multaj raporto pri perforto kaj mistraktado, neniu porregistara policisto aŭ kriminto estis tenita respondeca.

En decembro, la aŭtoritatoj malfermis enketon pri akuzoj de la BBC, ke malpermesitaj kemiaĵoj estis uzitaj en akvokanonoj deplojitaj kontraŭ protestantoj. Tamen, anstataŭ provi konstati ĉu ĉi tiuj akuzoj estis pravaj, la enketa teamo fokusiĝis al timigado de la fakuloj kaj atestantoj, kiuj provizis informojn al raportistoj de BBC2.

ARBITRAJ ARESTADOJ KAJ MAJUSTAJ PROCESOJ La arbitra arestado de protestantoj, ĵurnalistoj kaj opoziciuloj estis ofta praktiko.

Kelkaj homoj estis arestitaj ĉe siaj hejmoj, laborejoj aŭ surstrate, nur ĉar ili partoprenis en manifestacioj.

La tribunaloj regule rifuzis kaŭciajn petojn sen klaraj kialoj kaj en la foresto de pruvoj por pravigi daŭran areston.

Deko da homoj, inkluzive de homoj kiuj partoprenis en protestoj kontraŭ la

registara politiko, estis submetitaj al maljustaj procesoj, difektitaj de proceduraj mankoj kaj en kiuj la antaŭjuĝo de la prokuroro estis evidenta.

Mzia Amaglobeli, konata ĵurnalistino, ŝi estis arestita dufoje la 11-an de januaro dum manifestacio en Batumo, la unuan fojon simple pro algluado de protesta glumarko. Liberigita, ŝi estis poste arestita denove pro frapado de la poliestro de Batumo. Ŝia peto pri kaŭcio estis rifuzita.

La rezulto de resuma aŭdienco, antaŭ ol ŝi estis juĝita sub maljustaj kondiĉoj, estis ke ŝi estis kondamnita la 5-an de aŭgusto al du jaroj da malliberejo. Ŝia sano signife malboniĝis dum la aresto.

Du protestantoj, Omar Okribelashvili kaj Saba Meparishvili kaj Saba Meparishvili estis kondamnitaj en januaro al po 30 monatoj da malliberejo pro difektado de policaj bariloj. Ambaŭ viroj jam pasigis plurajn monatojn en aresto dum la antaŭa okazaĵo.

pri kiuj ili asertis esti mistraktitaj. Ili estis liberigitaj la 14-an de novembro, laŭ interkonsento pri punredukto permesanta al ili servi la restantan jaron prolibere.

Saba Jikia, 19-jaraĝa, estis kondamnita en julio al kvar jaroj da malliberejo pro supozeble piedbati policiston dum protesto.

Lia proceso levis demandojn pri justeco, precipe pro la uzo de disputataj videofilmoj kaj la ne-apliko de la proceduro specifa por junaj leĝrompintoj, kiu normale profitigis 19-jarulojn en Kartvelio.

Dek naŭ protestantoj, inkluzive de la aktoro Andro Chichinadze kaj Chichinadze estis kondamnitaj en septembro, post maljusta proceso, al malliberecaj punoj variantaj de du ĝis du jaroj kaj duono. Procesigitaj pro politikaj kialoj, ili estis trovitaj kulpaĵ pri partopreno en "grupa perforto" dum la por-eŭropaj manifestacioj fine de 2024.

Inter junio kaj novembro, ok membroj de la opozicio estis arbitre arestitaj kaj malliberigitaj post rifuzo kunlabori kun parlamenta komisiono, kies legitimeco kaj senpartieco estis vaste pridubitaj. Ili ankoraŭ estis en malliberejo fine de la jaro, kelkaj atendante proceson, aliaj plenumante siajn punojn.

LIBERO DE ASOCIADO La aŭtoritatoj celis asociojn de la civila socio, sendependajn gazetarajn organojn kaj opoziciajn partiojn kaj figurojn per subprema leĝaro, politike motivitaj juraj procedoj kaj administraj proceduroj.

Alvokante la Leĝon pri Travidobleco de Fremda Influo de 2024, la aŭtoritatoj submetis sendependajn civilajn sociajn grupojn al trudaj inspektadoj kaj juraj enketoj. Tiuj, kiuj ricevas eksterlandan financadon kaj okupiĝas pri "politikaj agadoj", kiel difinite en

uzante neklarajn terminojn, oni minacis ilin per sankcioj.

La aŭtoritatoj frostigis la bankkontoj de sep NRO-oj, akuzante ilin pri sabotado pro ofertado de helpo al protestantoj en 2024, inkluzive de medicinaj provizoj, protekta ekipaĵo kaj jura asistado.⁶ Kelkaj NRO-oficialuloj estis plurfoje alvokitaj por pridemandado.

La kartvela revo plendis en oktobro. konstitucia, kun la intenco malpermesi tri opoziciajn partiojn – la Unuiĝintan Nacian Movadon, la Koalicion por Ŝanĝo kaj la aliancon Lelo/Forta Kartvelio – kiujn li akuzis pri voli renversi la konstitucian ordon, inciti la loĝantaron al manifestacio kaj minaci teritorian integrecon.

SEKSBAZITA PERFORTO Inaj protestantoj estas ĉiam pli celataj de seksbazitaj agoj kaj rimarkoj (seksismaj insultoj, minacoj de seksa atako, degradaj korpserĉoj, ktp.).

Tiaj praktikoj daŭre estis raportataj, malgraŭ la engaĝiĝo de la registaro en junio ne plu permesi korpajn serĉojn.⁷ Mizoginaj kaj seksismaj rimarkoj fare de iuj altrangaj oficistoj denove ĉi-jare pliigis la riskojn de malobservoj de la rajtoj de virinaj protestantoj.⁸

Opoziciulo Elene Khoshtaria estis arestata pro paca protestado antaŭ la Parlamento la 28-an de marto. Ŝi deklaris, ke ŝi estis perforte mankatenta, senvestigita kaj devigita kuŝi nuda dum sia aresto; aŭtoritatoj ankaŭ supozeble rifuzis provizi al ŝi necesajn medikamentojn.

Aktivistino Kristina Botkoveli estis ŝi estis devigita tute senvestiĝi dum arbitra polica atako kontraŭ sia hejmo la 1-an de februaro. Suferante panikatakcon, ŝi devis esti kondukita al la urĝservoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Lokaj aktivuloj esprimis profundan zorgon pri la mediaj sekvoj de turisma projekto ene de la natura loko Balda Canyon, kaj ankaŭ pri tiuj de la nmoveblaĵa projekto Eagle Hills en la distrikto Krtsanisi de Tbiliso. Ambaŭ projektoj karakteriziĝis per manko de travidebleco kaj publika konsultado.

1. Kartvelio: Eskaladanta subpremo kaj arbitraj arestoj minacas rajtojn protesti, la 31-an de oktobro
2. "Kartvelio: Supozebla uzo de toksaj kemiaĵoj fare de la registaro kontraŭ protestantoj postulas internacian enketon kaj kompletan "Embargo sur ĉia polica ekipaĵo", 5-a de decembro 3.
3. Ĵurnalistino riskas perdi sian vidkapablon en malliberejo, 30-a de julio
4. Aktoro Andro Ĉiĉinadze kondamnita ĉe la fino de proceso maljusta, la 15-an de septembro
5. "Kartvelio. La subpremo kontraŭ homoj kritikantaj la "Registaraj streĉiĝoj intensiĝas pro la malliberejo de alia opozicia politikisto," 27-a de junio
6. "EU kaj ĝiaj membroŝtatoj devus preni urĝajn, kunordigitajn rimedojn por respondi al la subpremo de Kartvelio kontraŭ la civila socio kaj homaj-rajtaj organizacioj", 10-a de septembro.
7. "Kartvelio. Virinaj protestantoj pli kaj pli celataj de..." "Seksa perforto kaj reprezalioj", 23-a de majo 8. "Kartvelio: Elektaj difektitaj de severaj reprezalioj kaj risko de pliaj "perforto", 3-a de oktobro

GANAO

Respubliko Ganao

Atakoj celantaj ĵurnalistojn daŭris. Denove ĉi-jare, inaj genitalaj mutiladoj estis praktikataj, kaj akuzoj pri sorĉado minacis la rajton de virinoj al vivo.

kaj sano. Proponita leĝo celanta antaŭenigi "familiajn valorojn" riskis plu puni GLAT-homojn. Rifugiinta statuso estis tuj donita al azilpetantoj el Burkino, kiuj estis perforte delokigitaj. La sansektoro estis forte trafita de buĝetŝparoj.

de la Usona Agentejo por Internacia
Disvolvigo (USAID), dum la lando alfrontis epidemiojn.

Oni prenis mezurojn por kontraŭbatali
kontraŭleĝan minadon, instigi rearbarigon kaj
kontraŭbatali kontraŭleĝan fiŝkaptadon.

KUNTEKSTO

En januaro, post la parlamentaj kaj
prezidentaj elektoj de decembro 2024, la Nacia
Demokrata Kongreso revenis al la povo kaj John
Dramani Mahama denove fariĝis Prezidanto de la
Respubliko.

Li pardonis preskaŭ mil kaptitojn
kaj malliberulojn por provi redukti troloĝatecon
en malliberejoj.

La Komisiono pri Revizio de la
Konstitucio daŭrigis sian laboron por identigi
mankojn en antaŭaj konstituciaj reformoj
kaj por rekomendi amendojn por plibonigi
la konstitucian kadron de Ganao.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO En januaro, la Ĝenerala
Prokuroro nuligis la akuzojn kontraŭ membroj de la civila socia
grupo Democracy Hub pro partopreno en protesto kontraŭ
kontraŭleĝa minado en septembro 2024. En februaro,
ĵurnalistaj asocioj alvokis la policon esplori la atakon, faritan de
neidentigitaj individuoj, kontraŭ ĵurnalistoj raportanta pri
kontraŭleĝaj minagadoj. En la sama monato, la Komitato
por Protekti Ĵurnalistojn (CPJ), internacia NRO, alvokis enketon
pri atakoj, denove faritaj de neidentigitaj individuoj, kontraŭ
 kvin ĵurnalistoj raportantaj la elektojn en la regiono Aŝantio.

En aprilo, la CPJ alvokis la ŝtatestrojn
certigi, ke justeco estu servata pro la murdo de
ĵurnalistoj Ahmed Hussein-Suale Divela en 2019,
kaj reformi leĝojn krimigantaj la disvastigon de
"malveraj informoj". Tri ĵurnalistoj estis atakitaj dum
lokaj elektoj en julio. Policistoj estis

implikita en du el ĉi tiuj atakoj; policistoj estis
suspendita kaj akuzita rilate al unu el ĉi tiuj
okazaĵoj.

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ Ina genitara
mutilado (FGM) daŭre estis praktikata, precipe en la
regionoj Supra Orienta Ganao, Supra Okcidenta Ganao
kaj Bono. La Ganaa Statistika Servo anoncis, ke ĝi
konsideras uzi populacibazitajn datumojn,
kune kun tradiciaj statistikaj enketoj, por akiri pli
precizajn kaj ĝustatempajn informojn pri FGM,
precipe en malproksimaj areoj.

Leĝprojekto krimiganta akuzojn pri
sorĉado kaj rilataj agoj denove estis publikigita.

prezentita al la Parlamento en marto, sed ĝi ankoraŭ ne
estis adoptita antaŭ la fino de la jaro. Ĉi-jare denove, virinoj
akuzitaj pri sorĉado suferis

Ili alfrontis minacojn, estis fizike atakitaj, kaj eĉ
mortigitaj. Multaj povis trovi sekurecon nenie alie ol
en tendaroj situantaj en la nordaj kaj nordorientaj
regionoj de Ganao. Ĉi tiuj tendaroj ofertis rifuĝon al
virinoj en bezono, sed la aŭtoritatoj ankoraŭ ne faris
sufiĉe por certigi aliron al sufiĉa manĝaĵo,
sekura ŝirmejo, pura akvo kaj sanservoj.

GLAT-RAJTOJ En marto, membroj de la
leĝdona organo reenkondukis al la Parlamento la
leĝprojekton rilatan al homaj rajtoj rilate al sekseco kaj
familiaj valoroj.

Provizante malliberecajn punojn por homoj
identigitaj sin kiel
GLAT, ĉi tiu leĝo celis pli severe puni samseksajn
rilatojn kaj celis individuojn, kies

Genra identeco diferencas de tradiciaj sociaj
normoj. Ĉi tiu teksto, jam adoptita de la Parlamento en
2024, fariĝis malaktuala ĉar la tiama prezidantino,
Nana Akufo-Addo, rifuzis promulgi ĝin.

antaŭ ol forlasi la oficon. La parlamento ankoraŭ ne voĉdonis pri ĝi antaŭ la fino de la jaro.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ AŬ MIGRANTOJ

UNHCR bonvenigis la decidon de Ganao

tuj doni rifuĝintan statuson al azilpetantoj fuĝantaj de la armita konflikto en Burkino Faso.

Ganao konsentis akcepti ŝtatanojn el okcidentafrikaj landoj deportitajn de Usono. Tamen, almenaŭ ok el ĉi tiuj individuoj laŭdire estis sekrete translokigitaj de Ganao al Togolando kaj lasitaj sen dokumentoj aŭ helpo.

RAJTO AL SANO

Ganao daŭre plifortigis sian pretecon por sanaj krizoj, kune kun la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS). Laŭ peto de la registaro, la MOS provizis teknikajn subtenon por ekstera takso de la sanosekureco de la lando, kiun ĝi priskribis kiel "gravan paŝon en la klopodoj de la lando plibonigi la sanosekurecon."

En januaro, komuna multsektora rapida respondoteamo por publika sano, establita por enhavi epidemiojn en iliaj fruaj stadioj, estis aktivigita tuj kiam ĥolera epidemio aperis kaj rapide eskaladis: 948 novaj kazoj estis raportitaj en la unuaj tri semajnoj de la jaro, kaj ĝis februaro, 50 mortoj estis registritaj. La respondaj mezuroj estis subtenataj de plibonigita sanitara sistemo kaj

preventado kaj vakcinada kampanjo kiu komenciĝis fine de 2024.

En oktobro, la Monda Organizaĵo pri Sano (MOS) anoncis, ke la publikaj aŭtoritatoj enhavis la epidemion.

En februaro, post reduktoj en internacia helpo provizita de Usono, Ganao alfrontis financon mankon de 156 milionoj da dolaroj de Usono, kun enspezoj de la sansektoro malpliigantaj je 78.2 milionoj da dolaroj. USAID provizis kritikajn rimedojn por patrinoj kaj infana sano kaj preventado.

malsanoj kaj aliro al medicina prizorgo en kamparaj regionoj. En marto, la registaro faris paŝojn por trakti la financon mankon forigante la limon sur la proporcio de publika enspezo asignita al la nacia sanasekurprogramo.

En decembro, la sanservoj de Ganao konfirmis 947 kazojn de variolo simia (mpokso) kaj ses mortoj rilataj al ĉi tiu malsano.

RAJTO AL SANA MEDIO Grandskala senarbarigo kaj aliaj formoj de grunddegradiĝo kaŭzigitaj de kontraŭleĝa minado kaj arbohakado daŭre minacas la medion, same kiel la agadoj de la kakao- kaj ŝeo-sektoj.

En marto, la aŭtoritatoj lanĉis iniciaton celitan helpi restauri degraditajn pejzaĝojn kaj plibonigi arbaradministradon.

En julio, ili konfirmis sian engaĝiĝon kontraŭbatali kontraŭleĝajn minadagadojn, kiuj daŭre poluas kaj degradas grundojn kaj akvosursojn.

Publikaj aŭtoritatoj anoncis, ke almenaŭ 1 486 kontraŭleĝaj ministoj estis arestitaj ekde januaro, kaj ke maŝinoj uzataj por kontraŭleĝa minado estis konfiskitaj.

En aprilo, Ganao lanĉis la plej grandan Projekto pri flosantaj sunpaneloj en Okcidenta Afriko, kun la celo pliiigi la parton de renovigebla energio en la lando al 10% antaŭ 2030.

EKONOMIAJ KAJ SOCIAJ RAJTOJ En aprilo, la aŭtoritatoj adoptis la Tutmondan Ĉarton por Travebleco en Fiŝkaptado kun la celo kontraŭbatali kontraŭleĝan fiŝkaptadon kaj trofiŝkaptadon. En aŭgusto, la prezidanto promulgis la Leĝon pri Fiŝkaptado kaj Akvokulturo. Ĉi tiu nova leĝaro celis plifortigi artmetian fiŝkaptadon kaj kontraŭbatali kontraŭleĝan, neraportitan kaj nereguligitan fiŝkaptadon, precipe per vastigado de la marborda ekskluzono.

1. Markita por la Vivo: Kiel Akuzoj pri Sorĉado Kondukas al Homaj

Rajtaj Malobservoj de Vendredoj de Virinoj en Norda Ganao, 14-a de aprilo;

Cikatra por la vivo. Kiel akuzoj pri sorĉado kondukas al homaj-rajtoj-malobservoj kontraŭ centoj da

Virinoj en Norda Ganao - Resumo, 14-a de aprilo

GREKIO

Helena Respubliko

Krimaj procedoj estis komencitaj kontraŭ 21 marbordaj gardistoj pro la ŝiprompiĝo de la ŝipo Pilos en 2023. Kontraŭleĝa kaj diskriminacia mezuro estis trudita por suspendi aliron al azilo por homoj alvenantaj en Grekion el Nordafriko dum tri monatoj, rezultigante amasajn arestojn en neadekvataj kondiĉoj. Nova leĝo, kiu antaŭvidas la revenon de trialandanoj, malobservis la rajtojn de ĉi tiuj individuoj. Proceso pro gravaj deliktoj komenciĝis kontraŭ 24 helplaboristoj, kiuj savis homojn en danĝero surmare. Novaj kazoj de troa kaj nenecesa uzo de forto kontraŭ...

Pacaj protestantoj estis raportitaj. Kontestata rimedo malpermesi ĉiujn manifestaciojn antaŭ la Parlamento estis

adoptita. Kritiko estis levita kontraŭ leĝo por kontraŭbatali perforton

bazita sur sekso, kiu ne prioritatis subtenon kaj preventadon. Kvar oficuloj de kompanioj ligitaj al la spionprogramo Predator estis alportitaj al justeco. Atakoj kontraŭ membroj de la GLAT-komunumo estis raportitaj denove ĉi-jare. Pli ol kvarono de la loĝantoj de la lando riskis malriĉecon aŭ socian ekskludon.

KUNTEKSTO

Grandskalaj manifestacioj okazis por postuli, ke tiuj supozeble respondeculoj pri la trajnacidento, kiu okazis en

Tempi en 2023, dum kiu 57 homoj mortis, faras

respondeci pri siaj agoj kaj ke justeco estu servata por la viktimoj kaj iliaj familioj

viktimoj. En februaro, la Helena Agentejo por la Enketo de Aeraj kaj Fervojaj Akcidentoj establis, ke ĉi tiu tragedio estis la rezulto de kombinaĵo de homa eraro, malbona infrastrukturo kaj sistemaj fiaskoj en la administrado de fervoja sekureco.

Inter junio kaj aŭgusto, en la kunteksto de Severa varmondo, pliprobabligha pro klimata ŝanĝo, kaŭzis gravajn arbarajn incendiojn, kiuj detruis dekojn da miloj da hektaroj da tero. Unu viro perdis sian vivon, kaj domoj kaj esenca infrastrukturo estis difektitaj en pluraj regionoj, inkluzive de Kreto, Hio, Atiko kaj Aĥeoj.

RAJTOJ DE RIFUGITIĜINTOJ KAJ MIGRANTOJ En grava decido en januaro, la

Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj konkludis, ke ekzistas "gravaj indikoj", ke okazis sistema praktiko de kontraŭleĝaj resumaj resendadoj (puŝoj) ĉe la teraj limoj inter Grekio kaj Turkio en 2019. Aliaj kazoj koncerne resumajn resendadojn estis nefinitaj.

procedoj antaŭ la Kortumo. NROoj esprimis zorgon, ke neniu publika oficisto estis akuzita post la pli ol 200 tutlandaj enketoj malfermitaj inter 2019 kaj 2024 pri supozeblaj resumaj malakceptoj. Post la antaŭenketo pri la rolo de la marborda gardistaro en la sinko de la ŝipo Pilos en 2023, en kiu pli ol 600 homoj

mortis, la oficejo de la prokuroro de la mara kortumo decidis en majo plusendi 17 oficiojn al la kriminala kortumo pro krimaj agoj, petante plian enketon. En novembro, prokuroro ĉe la Apelacia Kortumo komencis procedojn kontraŭ kvar aliaj individuoj en la kazo, alrangaj marbordaj gardistaroj. Inter la akuzitoj estis la ŝipanoj kaj kapitano de la patrolŝipo, kiuj, laŭ viktimoj, havis...

renversi la ŝipon Pilos dum provado treni ĝin, kune kun la ĉefo kaj eks-ĉefo de la marborda gardistaro.

En decido eldonita en oktobro

Rilate al mortiga ŝipvrako en 2018, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj konkludis, ke okazis pluraj malobservoj de la rajto al vivo pro mankoj flanke de la grekaj aŭtoritatoj, koncerne kaj la savoperaciojn kaj la enketon pri la okazaĵoj.

La Komitato de Ministroj de la Konsilio de

En junio, Eŭropo finis sian monitoradon de la efektiveco fare de Grekio de la grava verdikto de la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj en la kazo MSS kontraŭ Grekio, kiu koncernis mankojn en la grekaj azilproceduroj kaj la neadekvatajn vivkondiĉojn de azilpetantoj. Malgraŭ raportoj de la Eŭropa Komitato por la Preventado de Torturo (Konsilio de Eŭropo) kaj mankoj identigitaj de UN kaj pluraj NRO-oj, la Komitato de Ministroj finis esprimante kontenton pri la progreso farita de la grekaj aŭtoritatoj en la efektiveco de la verdikto.

Nur unu monaton poste, la Parlamento Grekio adoptis amendon al la leĝo, kiu enkondukas kontraŭleĝan kaj diskriminacian rimedon suspendi dum tri monatoj la registradon de azilpetoj de homoj alvenantaj en Kreton kaj sur la insulon Gavdos el Nordafriko.

Tiuj ĉi mezuro ankaŭ antaŭvidis la revenon de tiuj ĉi individuoj al ilia devenlando aŭ la transitlando. La Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj eldonis provizorajn mezurojn en du kazoj koncerne individuojn el Sudano kaj Eritreo, ordonante al Grekio ne resendi ilin tiel longe kiel la registrado de iliaj azilpetoj restas suspendita.

Tiuj, kiujn tuŝas ĉi tiuj novaj provizaĵoj, estis en multaj kazoj detenitaj en diversaj centroj tra la lando, kelkfoje en neadekvataj kondiĉoj. La Eŭropa Komisiono ne uzis la ilojn je sia dispono por certigi, ke Grekio plenumas siajn homaj-rajtajn devojn.

Dum la tuta jaro, homoj

Azilpetantoj metitaj en EU-financitajn fermitajn, kontrolitajn alircentrojn en la egeaj insuloj daŭre affrontis "limigojn de libereco" egalvalorajn al neleĝa aresto.

En februaro, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj eldonis provizorajn mezurojn por protekti infanojn en la "sekura zono" de la fermita, kontrolita alircentro.

la insulo Samoso kaj certigi, ke ili estu lokigitaj aliloke.

En septembro, la Parlamento adoptis novan leĝon pri la reveno de trialandanoj, kiu reduktis la protekton donitan al tiuj resenditaj. La leĝaro, kies kelkaj provizaĵoj kontraŭdiris ekzistantajn EU-nomojn kaj leĝaron, reflektis la punan orientiĝon de la nacia enmigra politiko. Ĝi krimigis neregulan restadon, plilarĝigis la punojn pro neregula eniro kaj eliro, plilongigis la daŭron de aresto preter la laŭleĝaj limoj permesitaj de EU-juro, kaj enkondukis elektronikan monitoradon kiel rimedon por redukti la riskon de forkuro.

Ĉi tiu leĝo estis inspirita de propono farita en marto de la Eŭropa Komisiono kun la celo establi novan

komuna sistemo de reveno, kiu estis temo de multe da kritiko kaj ne estis adoptita antaŭ la fino de la jaro.

La Ŝtata Konsilio renvertis en marto la La decido nomumi Turkion kiel sekuran trian landon sekvas la decidon de la EU-Kortumo en 2024 pri la kongruenco de tiaj nomumoj kun EU-juro kiam la readmisiga proceduro jam ne validas en la koncerna lando. Turkio suspendis readmisigojn en 2020.

Pluraj NRO-oj esprimis zorgon, ke posta ministra decido en aprilo eble efike restarigis la statuson de Turkio kiel sekura tria lando.

DEFENDANTOJ DE HOMAJ RAJTOJ En junio, tribunalo en Ateno absolvigis la defendanton de homaj rajtoj Alexia Tsouni.

La akuzoj kontraŭ ŝi, inkluzive de la

kalumnio, ŝajnis ligita al liaj kontraŭrasismaj agadoj kaj al lia

Aktivismo subtenante rifuĝintojn.

Proceso pro gravaj deliktoj malfermiĝis en decembro kontraŭ 24 laboristinoj

kaj humanitaraj laboristoj, inkluzive de la irlanda homaj-rajtoj-defendanto Sean

Binder, kiu provizis helpon kaj asistadon al rifuĝintoj kaj migrantoj sur la insulo Lesbo. La akuzoj — inkluzive de homa trafiko — portis punon de ĝis 20 jaroj da malliberejo.

Leĝprojekto, kiu faras membrecon en NRO-oj pligraviganta cirkonstanco en trafikaj kazoj, estis enkondukita en decembro.

RAJTO JE VIVO

Policisto estis trovita kulpita en junio pri la mortiga pafado de Kostas Frangoulis, 16-jaraĝa roma knabo mortigita dum ĉasado en Tesaloniko en 2022.

LIBERO DE PACA KUNVENO

Aperis raportoj pri la uzo

de necesaj kaj troa perforto fare de la polico kontraŭ manifestaciintoj kaj gazetaraj fotistoj dum homamaskontroloj agadoj ĉe manifestacioj, inkluzive de tiuj koncerne la trajnakcidenton de Tempj kaj solidarecajn amaskunvenojn kun la

Palestinanoj. Ankaŭ oni raportis kazojn de pacaj protestantoj arestitaj kaj kondukataj al policejoj por identeckontroloj antaŭ kaj post manifestacioj. En julio, aŭtoritatoj misuzis kontraŭrasisman leĝaron por aresti homojn manifestaciantajn sur la insulo Rodoso en solidareco kun Palestino.

Sub la preteksto de la bezono protekti naciajn konstruaĵojn, la Parlamento adoptis en oktobro rimedon por tute malpermesi manifestaciojn en pluraj partoj de Syntagma Placo, en Ateno, antaŭ la Parlamento.

Kvankam kelkaj membroj de la fortoj de Kvankam la ordono estis plusendita al la tribunaloj pro homaj-rajtoj-malobservoj faritaj kontraŭ protestantoj, zorgoj restis pri persista senpuneco.

Tri policistoj estis trovitaj kulpaj en februaro pri kaŭzado de grava korpa vundo al Vasiliios Maggos, pro agoj faritaj en 2020 ekster la juĝejo de Volos. Maggos asertis, ke li estis mistraktita dum sia aresto kaj dum sia detenado. Li mortis kelkajn semajnojn post sia aresto. Ses policistoj aperis en tribunalo en novembro rilate al ĉi tiu kazo, alfrontante akuzojn pri torturo, grava korpa vundo, endanĝerigo de la vivoj de aliaj, kaj arbitra detenado.

Du policistoj estis plusenditaj al tribunalo en aŭgusto pro blokado de laŭleĝa protesto kaj provo kaŭzi gravajn vundojn al almenaŭ 10 advokatoj, kiuj partoprenis proteston en marto 2021.

RAJTO AL PRIVATECO

Kvar oficuloj de du kompanioj implikitaj en la skandalo pri spionprogramoj Predator estis juĝataj en septembro pro negravaj malobservoj de privatecaj leĝoj.

kun komunikadoj. La proceso komenciĝis fine de la jaro.

PERFORTO KONTRAŬ VIRINOJ KAJ KNABINOJ

Organizaĵoj por virinaj rajtoj kritikis leĝon kontraŭ perforto en januaro.

bazita sur la ĝenro kiu krimigis novajn formojn de perforto, kiel ekzemple ciberpredado kaj venĝa pornografio, ĉar ĉi tiu teksto emfazis la pliigitan severecon de

sankciojn anstataŭ preventon kaj subtenon por viktimoj.

Advokatoj, aktivuloj kaj organizaĵoj por virinaj rajtoj daŭre esprimis zorgojn pri la sekvoj por virinoj kaj

infanoj, kiuj estas viktimoj de seksperforto laŭ la apliko de la leĝo de 2021 pri komuna gepatrorajto.

GLAT-RAJTOJ Novaj kazoj de atako kontraŭ membroj de la GLAT-komunumo estis raportitaj.

En aprilo, la parlamento aprobis leĝon efike malhelpantan samseksemajn parojn kaj unuopajn virojn aliri surogatan patrinpatrecon.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ
Raporto de la Greka Reto Kontraŭ Malriĉeco publikigita en oktobro indikis, ke 26,9% el la loĝantoj de la lando riskas malriĉecon aŭ socian ekskludon, kaj ke la infanmalriĉeca procento restas alta, je 22,4%.

La parlamento adoptis en oktobro Kontestata leĝprojekto permesus al iuj dungitoj de la privata sektoro libervole labori 13-horajn tagojn, ĝis 37.5 tagojn jare. La leĝprojekto estis kritikita de sindikatoj kaj opoziciaj partioj, kaj ekigis strikojn kaj protestojn tra la tuta lando.

KONSCIAJ OBJEKTIVAJ RAJTOJ En decembro oni esprimis zorgojn pri leĝprojekto enkondukanta ŝanĝojn al la armetrupoj, kiuj ne agnoskis la rajton je konscienca objeto kontraŭ militservo laŭ maniero konforma al internaciaj normoj pri homaj rajtoj, ĉar alternativa civila servo restis puna kaj diskriminacia kaj la taksado de petoj pri konscienca objeto ankoraŭ ne estis tute sub la kontrolo de civilaj aŭtoritatoj.

RAJTO AL SANA MEDIO

En novembro, la Monda Natur-Fonduso (WWF) atentigis pri la fakto, ke la interkonsentoj faritaj de Grekio kun gravaj naftokompanioj pri hidrokarbona ekstraktado, unuflanke, kaj

La longdaŭra engaĝiĝo de la lando al importado de likvigita fosilia gaso el Usono, aliflanke, kondukus al jardekoj da dependeco de fosiliaj brulaĵoj, media risko kaj ekonomia malkresko.

Gvatemalo

Respubliko Gvatemalo

Homaj rajtoj defendantoj, ĵurnalistoj, studentoj, prokuroroj kaj indiĝenaj gvidantoj denove estis submetitaj al senbazaj procesigoj kaj arbitraj arestoj. Malobservoj de

homaj rajtoj kaj krimoj laŭ internacia juro faritaj dum la armita konflikto

Internaj krimoj restis senpunaj. Aliro al pura akvo estis limigita, kaj devigaj eldormigoj subfosis la rajtojn de tutaj komunumoj. Knabinoj kaj GLAT-uloj alfrontis altajn nivelojn de perforto, kaj pluraj proponitaj leĝoj minacis iliajn rajtojn.

KUNTEKSTO

Kriminala juro denove estis misuzata ĉi-jare kontraŭ la

prezidanto, vicprezidanto kaj aliaj ŝlosilaj personoj en la balotprocezo de 2023, kiu minacis instituciojn kaj la jurŝtaton.

En februaro, la registaro lanĉis la planon "Revenu hejmen" por helpi homojn repatriitajn aŭ deportitajn al Gvatemalo. La Gvatemala Migrada Instituto indikis, ke dum la jaro pli ol 55 000 homoj estis resenditaj al la lando el Usono kaj Meksiko.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO En marto, ĵuĝisto ordonis la revenon al malliberejo de ĵurnalisto Jose Rubén Zamora, kvankam la procedo kontraŭ li estis difektitaj de neregulaĵoj.¹ Fine

Dum la tuta jaro, ĉi tiu ĵurnalisto ankoraŭ estis arbitre detenata.

La oficejo de la prokuroro akuzis tri indiĝenajn gvidantojn pri "terorismo", "krima komploto" kaj "malhelpo de justeco" pro ilia partopreno en la grandskalaj pacaj protestoj organizitaj en oktobro 2023 por defendi la jurŝtaton. Antaŭ la fino de la jaro, du el ili, Héctor Chacón kaj Luis Pacheco, estis en antaŭprocesa aresto dum pli ol ok monatoj sen la proceduraj protektoj, al kiuj ili rajtis. La tria, Esteban Toc, estis sub hejmaresto.

La juraj procedoj iniciatitaj kontraŭ instruistoj, studentoj kaj homaj-rajtoj-defendantoj akuzitaj pri partopreno en manifestacioj kaj la okupado de la publika universitato de San Carlos en 2022 kaj 2023 ankoraŭ ne estis sukcesaj.

RAJTO AL JUSTA PROCESO En majo, post sia vizito al Gvatemalo, la Speciala Raportisto de UN pri la sendependeco de juĝistoj kaj advokatoj esprimis zorgon pri la nepravigebla influo de "partiaj aktoroj kaj privataj interesoj" sur la nomumado de juĝistoj. Ŝi ankaŭ kondamnis la tendencojn de la prokuroro kaj kelkaj juĝistoj procesi individuojn, kiuj celis fini senpunecon kaj korupton, defendi homajn rajtojn aŭ kondamni misuzojn de potenco.

En julio, la antaŭa estro de la oficejo de la kontraŭkorupta prokuroro, Stuardo Campo, estis absoluta de "malsukceso plenumi siajn devojn" en la kazo Alpha Siete. Fine de la jaro, li ankoraŭ alfrontis akuzojn en du aliaj kazoj kaj estis en...

antaŭprocesa aresto dum pli ol du jaroj. En aŭgusto, post monatoj da nepravigeblaj prokrastoj, juĝisto decidis, ke Claudia González (eksa dungito de la Internacia Komisiono Kontraŭ Senpunece en Gvatemalo) estu procesita pro supozata "rompo de devo", kvankam ŝi neniam estis ŝtata oficisto.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ
Homaj rajtoj defendantoj faris

Ili estas submetitaj al perforto kaj procesigo. En aŭgusto, Leocadio Juracán, estro de la Kamparana Komitato de Altiplano, estis arestita pro supozeblaj deliktoj faritaj dum deviga eldomigo en la departemento Izabal. Inter januaro kaj septembro, la Gvatemala Unuo por Protekto de Homaj Rajtoj-Defendantoj, loka organizo, dokumentis almenaŭ 4 520 atakojn kontraŭ homaj-rajtaj defendantoj.

En novembro, la registaro aprobis La publika politiko pri la protekto de homaj-rajtoj-defendantoj. Gvatemalo, tamen, ankoraŭ ne ratifis la Escazú-interkonsenton.

SENDEPUNECO Rubén Morales García, fuĝanta dum jaroj, estis arestita kaj alportita al justeco pro sia supozebla implikiĝo en la murdo de Episkopo Juan José Gerardi en 1998. Ekskolonelo Edgar Rolando Hernández Méndez estis akuzita pri krimoj kontraŭ la homaro kaj pligravigita seksperforto en la tiel nomata kazo "Armea Taglibro".

Enketoj pri rilataj kazoj Tamen, malmulte da progreso estis farita en traktado de la interna armita konflikto (1960-1996), kaj senpunece daŭris. La decido donanta hejmareston al altranga militisto kondamnita pro gravaj homaj-rajtoj-malobservoj en la kazo Molina Theissen ne konformis al internaciaj homaj-rajtoj-normoj.

Gvatemalo ankoraŭ ne subskribis nek ratifis la Konvencion Ljubljano-Hago pri Internacia Kunlaboro en la Enketo kaj Procesigo de la Krimo de Genocido, Krimoj kontraŭ la Homaro, Militkrimoj kaj Aliaj Internaciaj Krimoj.

RAJTO AL SANA MEDIO Laŭ Human Rights Watch, aliro al pura akvo kaj decaj sanitaraj servoj estis profunde neegala, kun indiĝenaj komunumoj estantaj misproportcie malavantaĝitaj.

En majo, la registaro komencis partoprenigan konsultan procezon por prepari por la disvolviĝo de akvoleĝo.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA KULTURA

Post sia vizito al Gvatemalo, la Speciala Raportisto de Unuiĝintaj Nacioj pri la rajto al adekvata loĝado alvokis la aŭtoritatojn fini la jurajn procedojn.

ĝeneraligitaj devigitaj kaj perfortaj eldomigoj kontraŭ komunumoj

indiĝenaj kaj kamparanaj virinoj, kaj enkonduki rimedojn por protekti iliajn rajtojn.

La ĉesigo de usona helpo havis malutilajn sekvojn por la aliro al sanservoj por marĝenigitaj grupoj, inkluzive de viktimoj de perforto².

SEKSBAZITA PERFORTO

Laŭ la Observatorio pri Seksa kaj Reprodukta Sano, la aŭtoritatoj ne protektis la rajtojn de knabinoj, el kiuj multaj estis viktimoj de perforto.

seksa. En junio, la Komitato pri Homaj Rajtoj de [UN] deklaris, ke Gvatemalo malobservis la rajtojn de 14-jaraĝa knabino, devigita daŭrigi sian gravedecon post seksperforto.

Fakuloj de Unuiĝintaj Nacioj faris parto de iliaj zorgoj pri la Leĝprojektoj 6453, 6473 kaj 6575, kiuj minacas la rajtojn de virinoj kaj knabinoj, GLAT-uloj kaj tiuj, kiuj defendas ĉi tiujn grupojn, inkluzive de iliaj rajtoj al nediskriminacio kaj seksa sano kaj

reprodukta.

La Observatorio pri Homaj Rajtoj kaj Homaj Rajtoj Perforto motiva de seksa orientiĝo kaj socia sekso estis dokumentita en almenaŭ 29 hommortigoj de GLAT-homoj dum la jaro. Samseksa geedzeco restis kontraŭleĝa.

Gvineo

Respubliko Gvineo

La aŭtoritatoj suspendis politikajn partiojn kaj amaskomunikilajn agentejojn kaj konservis la malpermeson de manifestacioj. Homoj kritikaj de la registaro estis submetitaj al devigitaj malaperoj aŭ forkaptoj. Pardonon donita al iama ŝtatestro kondamnita pro krimoj kontraŭ la homaro endanĝerigis aliron por viktimoj de krimoj.

Temas pri ekstreme gravaj malobservoj, kiuj postulas justecon kaj verajn riparojn. La rajtoj de laboristoj ĉe ŝtata kaŭĉuka kaj olea palmo-firmao estis malobservitaj. La aŭtoritatoj prenis mezurojn por protekti arbarajn rimedojn.

KUNTEKSTO

Nova Konstitucio, plilongiganta la prezidentan oficperiodon de kvin ĝis sep jaroj, estis adoptita per referendumo kun preskaŭ 90% de la voĉoj, laŭ la rezultoj anoncitaj de la Supera Kortumo la 26-an de septembro.

La prezidanta elekto okazis la 28-an de decembro. Opoziciaj partioj kondamnis la fakton, ke la transira prezidanto, Mamadi Doumbouya, kiu prenis la potencon per puĉo en 2021, prezentis sin kiel kandidaton malbee al la Transira Ĉarto.

LIBERO DE ASOCIADO La 9-an de

januaro, la Ministro pri Teritoria Administrado kaj Malcentralizo ordonis al politikaj movadoj sen "antaŭa administra rajtigo" ĉesi siajn agadojn. Ĉi tiu decido venis tri tagojn post manifestacio postulanta finon de la milita reĝimo.

La aŭtoritatoj rekomencis eldoni permesilojn al asocioj kaj

1. "Gvatemalo: Amnestio Internacia kondamnas la revenon al malliberejo de ĵurnalistoj Jose Rubén Zamora", la 12-an de marto

2. [Vivoj en danĝero. La kaosa kaj subita retiro de helpo.](#) Internacia sekureco metas milionojn da vivoj en danĝeron, 29-an de majo

NRO la 10-an de januaro, post kvar-monata paŭzo.

La 23-an de aŭgusto, tri gravaj opoziciaj partioj Laŭ anonco de la Ministro pri Teritoria Administrado, la agadoj de la Gvineo Popolo, la Unio de Demokratiaj Fortoj kaj la Partio de Renovigo kaj Progreso estis suspenditaj dum tri monatoj.

Koncerne la teritorion kaj malcentralizon, tiuj ĉi suspendoj estis motivitaj de la fakto, ke la koncernaj partioj ne plenumis siajn devojn.

ESPRIMLIBERECO La 7-an de januaro, Aliou Bah, prezidento de la Liberala Demokrata Movado, opozicia politika partio, estis kondamnita al du jaroj da malliberejo. Li estis trovita kulpita pri "insultado kaj kalumniado" de la

Transira prezidento, Mamadi Doumbouya.

La 28-an de majo, la Apelacia Kortumo de Konakrio konfirmis lian kondamnon.

La 14-an de julio, Ibrahim Koné, ĝenerala direktoro de la nacia ĉiutaga gazeto Horoya, kaj Daouda Taban Sylla, ĵurnalisto de la Gvineo Radio kaj Televido (RTG), estis pridemanditaj de la nacia polico. Ili estis akuzitaj pri disvastigado de erara versio de la skizo de la nova konstitucio. Ili estis liberigitaj la sekvan tagon.

La 6-an de septembro, la novaĵretejo Guineematin havis siajn operaciojn suspenditajn de la Alta Aŭtoritato pri Komunikado pro "malobservo de validaj regularoj" kaj "kontraŭleĝa agado kaj nekonformeco", inter aliaj kialoj. Ĉi tiu suspendo estis ĉesigita kvar tagojn poste.

LIBERO DE PACA KUNVENO Denove ĉi-jare, la aŭtoritatoj devigis la malpermeson de 2022 celante ĉiujn manifestaciojn kaj perforte subpremis la rajton je libereco de paca kunveno.

La 6-an de januaro, koalicio de movadoj Opozicia grupo nomita "Forces vives de Guinée" (Fortoj vivas de Gvineo) organizis manifestacion por postuli finon de la milita reĝimo. Ĝi asertis, ke sekurecaj taĉmentoj mortigis tri junulojn dum la protesto.

DEVOLUTAJ MALAPEROG

Aktivuloj, ĵurnalistoj kaj opoziciaj gvidantoj estis viktimoj de devigitaj malaperoj kaj forkaptoj.

La 19-an de februaro, Abdoul Sacko, nacia kunordiganto de la Forumo de Fortoj Socialhelpanto el Gvineo, li estis forkaptita de kapuĉitaj viroj en uniformo, laŭ amaskomunikilaj raportoj. Li estis trovita poste tiun tagon, "en kritika stato, torturita kaj forlasita de siaj kaptintoj en la arbustaro", laŭ liaj advokatoj.

Mohamed Traoré, eksa prezidento de la Gvineo Advokatasocio, kiu malkaŝe kritikis la aŭtoritatojn, estis forkaptita de sia hejmo en junio fare de grupo de ses peze armitaj viroj. Li estis liberigita.

post pluraj horoj. La oficejo de la prokuroro anoncis la 23-an de junio, ke enketo estis malfermita pri ĉi tiu forkapto.

La 20-an de novembro, la Oficejo pri Komerco kaj Kulturo esprimis sian zorgojn pri la supozebla devigita malapero de la infanoj kaj aliaj parencoj de Elie Kamano, artisto kaj opoziciulo, kiuj laŭdire estis forkaptitaj de armitaj viroj la 16-an de novembro.

Fine de la jaro, la sorto de Mamadou Billo Bah kaj Oumar Sylla, du gvidantoj de la Nacia Fronto por la Defendo de la Konstitucio (FNDC), restis nekonata, kvankam la malfermo de jura enketo pri ilia malapero estis anoncita. Laŭ tria membro de la

Membroj de la FNDC estis forprenitaj kune kun ili la 9-an de julio 2024 kaj liberigitaj la sekvan tagon; ili laŭdire estis prenitaj de specialaj fortoj al la Loos-Insuloj.

Ni ankaŭ estis sen novaĵoj pri Habib Marouane Camara, ĝenerala administranto de la novaĵretejo Le Révélateur, kiu estis kidnapita en decembro 2024.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO La 10-an de marto, almenaŭ

98 familioj plendis post la amasfuĝo, kiu okazis en decembro 2024 ĉe la stadiono en Nzérékoré, la dua plej granda urbo de la lando. Oficialaj ciferoj konfirmis, ke 56 homoj mortis dum la okazaĵo.

de tiu ĉi tragika okazaĵo; tamen, lokaj NRO-oj indikis, ke la nombro de mortintoj estis 140. Neniu ago estis prenita pri la plendoj antaŭ la fino de la jaro.

La 28-an de marto, la provizora prezidanto donis pardonon al la antaŭa ŝtatestro Moussa Dadis Camara, citante sanecajn kialojn kaj la celon antaŭenigi nacian repaciĝon. Moussa Dadis Camara estis kondamnita kaj juĝita en 2024 al 20 jaroj da malliberejo pro krimoj kontraŭ la homaro rilataj al masakro farita la 28-an de septembro 2009, en kiu almenaŭ 156 homoj estis mortigitaj kaj pli ol 100 virinoj estis seksperfortitaj dum opozicia manifestacio en stadiono en Konakrio, la ĉefurbo. La liberigo de Moussa Dadis Camara post nur du jaroj kaj duono da aresto, kaj la manko de publikaj informoj pri lia sano, vekis dubojn pri la kialoj de lia liberigo kaj la...

zorgoj pri la partia naturo de la jura sistemo.

EKONOMIA, SOCIA KAJ RAJTA

KULTURAJ

Malobservoj de laboristaj rajtoj daŭris sur la plantejoj de la ŝtata kaŭĉuka kaj olei-palma kompanio en la regiono Nzérékoré (sudoriente de la lando). Ĉi tiuj dungitoj, kies salajro estis multe sub la gvinea minimuma salajro, laboris en eble danĝeraj kondiĉoj.

RAJTO AL SANA MEDIO La 1-an de julio, gvineaj aŭtoritatoj anoncis tutlandan malpermeson de arbohakado kaj lignotransportado de la 7-a de julio ĝis la 30-a de septembro. La celo estis devigi la biologian ripozperiodon celitan protekti arbarajn rimedojn grave minacatajn de intensa kaj ofte senbrida ekspluatado.

Laŭ la internacia NRO Global Forest Watch, Gvineo perdis preskaŭ 30% de sia arbarkovro dum la pasintaj 30 jaroj.

1. "Gvineo. Unu jaron post la devigita malapero de la ekstremistoj de la FNDC, kidnapoj multiĝas en "klimato de "teroro", 8-a de julio

2. Salajroj, kiuj igas vin plori. Malobservoj de laboristaj rajtoj rilate al la agadoj de Soguipah en Gvineo, la 23-an de oktobro

EKVATORA GVINEO

Respubliko de Ekvatora Gvineo

Pli ol jaron post lia translokigo al la malliberejo Ovens Azem en Mongomo, la sorto de la homaj-rajtoj-defendanto Joaquín Elo Ayeto restis nekonata. La hispana Supera Kortumo rifuzis transdoni jurisdikcion al Ekvatora Gvineo en kazo pri la supozebla forkapto de opoziciaj aktivuloj. Dekoj da homoj arbitre arestitaj, inkluzive de protestantoj de la insulo Annobón, ricevis prezidentajn indulgojn. Migrantoj estis deportitaj malobee al regionaj konvencioj.

KUNTEKSTO

La lando ankoraŭ estis turmentata de ekonomiaj malfacilaĵoj, ĉefe pro sia dependeco de enspezoj el naftoeksportoj, kiuj reprezentis 46% de ĝia MEP kaj 80% de ĝia enspezo. Tamen, ĉi tiuj eksportoj daŭre malpliĝis.

En raporto publikigita en julio, la Monda Banko taksis, ke 57% de la loĝantaro vivos sub la limo de malriĉeco en 2024, parte pro inflaciaj premoj. Aparte, la prezoj de nutraĵoj altiĝis je 4,1%.

La Indekso de Perceptoj de Korupto de 2024, publikigita de Travideblo Internacia en februaro, vicigis Ekvatoran Gvineon en la 173-a loko el 180 landoj. Pluraj juraj procedoj rilataj al akuzoj pri korupto implikantaj membrojn de la registaro, inkluzive de filoj de prezidanto Teodoro Obiang, estis survoje en 2025. En februaro, militistoj kaj

Registaraj oficistoj konfirmis, ke ĉirkaŭ 200 rusaj instruistoj estis deplojitaj por certigi la protekton de la prezidanto - en povo ekde 1979 - kaj lia familio.

DEFENDANTOJ DE HOMAJ RAJTOJ La 6-an de januaro, kvin monatojn post la suspendo de siaj devoj, la advokato pri homaj rajtoj Ángel Obama Obiang Eseng estis informita, ke la Advokatasocio de Ekvatora Gvineo ĉesigis lian suspendon. La dujara suspendo trudita en julio 2024 al la advokato pri homaj rajtoj Gemma Jones estis revokita la 21-an de julio.

La advokato do povis rekomenci sian laboron.

Fine de la jaro, la sorto de la homaj-rajtoj-defendanto Joaquín Elo Ayeto restis nekonata. Arestita la 1-an de aŭgusto 2024, li estis akuzita pri kontraŭleĝaj agadoj kiel membro de la civila socia platformo Somo+, kiu, laŭ la aŭtoritatoj, ne estis laŭleĝe registrita. Nek lia familio nek lia advokato aŭdis de li post lia translokigo de la malliberejo Black Beach (en Malabo) al la malliberejo Oveng Azem (en Mongomo) la 13-an de aŭgusto 2024.

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO En septembro, la

Hispana Supera Kortumo malakceptis peton de la Hispana Nacia Kortumo, kiu petis, ke la enketo pri la supozebla forkapto de opozicia aktivulo Julio Obama Mefuman kaj liaj kolegoj estu transdonita al la ekvatorgvinea justico. Julio Obama Mefuman, kiu havis duoblan hispanan kaj ekvatorgvinean naciecon kaj loĝis en Hispanio, kune kun tri aliaj aktivuloj de la Movado por la Liberigo de la Tria Respubliko de Ekvatora Gvineo (MLGE3R), opozicia grupo, estis laŭdire forkaptitaj en Sud-Sudano en 2019 kaj detenitaj en Ekvatora Gvineo. Julio Obama Mefuman mortis en prizorgo en 2023 en la malliberejo Oveng Azem. Li akuzis la ekvatorgvineajn aŭtoritatojn pri plurfoje torturi lin.

La hispana Supera Kortumo elstarigis la "totalan mankon de kunlaboro" de

Ekvatorgvineaj aŭtoritatoj, kiuj rifuzis repatrii la korpon de Julio Obama

Mefuman en Hispanio malgraŭ petoj de la Nacia Kortumo kaj Parlamento

Eŭropa. Enketo ankoraŭ estis survoje kontraŭ unu el la filoj de prezidanto Teodoro Obiang, Carmelo Ovono Obiang, kaj du aliaj altrangaj oficistoj de la ekvatorgvinea registaro.

ARBITRA ARESTADO La 4-an de junio, la prezidanto eldonis dekreton donante prezidentajn pardonojn al 476 arestitoj, inkluzive de du sudafrikaj ŝtatanaj arestitaj en februaro 2023 pro drogkontrabandado kaj 37 protestantoj de la ekvatorgvinea insulo Annobón arestitaj en julio 2024. La Laborgrupo pri Arbitra Aresto [UN] konkludis en ambaŭ kazoj, ke la koncernaj homoj estis arbitre detenitaj.

La protestoj de 2024 en Annobón, insulo situanta 500 kilometrojn for de la marbordo de kontinenta Ekvatora Gvineo, estis ekigitaj de la damaĝoj kaŭzitaj, laŭ la loĝantaro, al hejmoj, agrikultura tero kaj la insula ekosistemo per la konstantaj dinamiteksplodojigitaj al minado.

La 9-an de oktobro, la Eŭropa Parlamento adoptis krizan rezolucion kondamnante la arbitran areston en Ekvatora Gvineo de du hispanaj ŝtatanoj, Javier Marañón Montero kaj David Rodríguez Ballesta. La du viroj estis dungitaj de hispana teknologia komercisto por instali ciferecan surteran televidan reton en Ekvatora Gvineo. Arestitaj en januaro, ili estis translokigitaj en aprilo al la malliberejo Black Beach en Malabo, kaj ne rajtis konsulti kun siaj advokatoj.

Ilia sano laŭdire plimalboniĝis, precipe pro pluraj fastostriktoj faritaj por protesti kontraŭ iliaj malbonaj arestokondiĉoj.

RAJTOJ DE MIGRANTOJ

La 21-an de aprilo, pluraj kamerunaj ŝtatanoj estis forpelitaj el la lando sen ke la kameruna ambasadejo estu informita.

La kamerunaj aŭtoritatoj kondamnis ĉi tiun mezuron, citante malobservon de regionaj konvencioj rajtigantaj la liberan movadon de civitanoj de Centra Afriko.

La vicprezidanto Teodoro Nguema Obiang Mangue confirmis en majo, ke la registaro komencis diskutojn kun la usona registaro pri la ebleco, ke Ekvatora Gvineo fariĝu gastiganta lando por migrantoj forpelitaj el Usono laŭ la enmigrada politiko de prezidanto Donald Trump.

Unua grupo alvenis en Ekvatora Gvineo fine de novembro.

HAITIO

Respubliko Haitio

La vivo de la loĝantoj estis markitaj de perforto, kiu limigis ilian aliron al manĝaĵo, sano kaj edukado.

La aŭtoritatoj ne sukcesis garantii la sekurecon de la loĝantaro, kaj la senpuneco estis vasta. Sekureco en la lando estis fonto de zorgo kaj debato ene de la internacia komunumo. Infanoj estis viktimoj de homaj-rajtaj malobservoj.

homaj rajtoj, inkluzive de seksa perforto kaj seksperforto. La kapablo de la aŭtoritatoj provizi infanprotektajn servojn kaj socian reintegrigon de neplenaĝuloj daŭre estis grave malhelpata.

KUNTEKSTO

Haitio suferis pro pliiĝo de perforto, politika malstabileco kaj multnombraj krizoj, precipe en la kampo de homaj rajtoj.

En aŭgusto, Laurent Saint-Cyr ekoficis kiel la kvara prezidanto, en 15 monatoj, de la Prezidenta Transira Konsilio, la organo respondeca pri la regado de la lando kaj la organizado de elektoj.

Centoj da miloj da haitianoj kaj Haitiaj virinoj forlasis la landon serĉante

sekureco, sed suferis rasisman traktadon en diversaj ŝtatoj, kiuj neis al ili la protekton, al kiu ili rajtis laŭ internacia juro.

EKONOMIAJ, SOCIAJ KAJ KULTURAJ RAJTOJ

Perforto malhelpis la praktikadon kaj garantion de la rajtoj al vivo, fizika integreco, nutraĵo, sanservo, pura akvo, loĝado kaj edukado.

En aprilo, okaze de la ducentjariĝo de la "Ŝuldo de sendependeco", pluraj aktivuloj kaj organizoj instigis Francion trakti sian kolonian pasintecon1.

La subita ĉesigo, komence de la jaro, de eksterlanda helpo provizita de Usono, la ĉefa donacanto de la lando, haltigis multajn medicinajn servojn.

esencaĵoj, inkluzive de prizorgo por viktimoj de seksa perforto2.

En septembro, la vicĝenerala sekretario al la humanitaraj aferoj de UN

maltrankvilaj pri la alarma naturo de la humanitara krizo, la urĝa bezono de protekto kontraŭ ĥolera epidemio, kaj la kreskanta indico de malnutrado. Duono de

La haitia loĝantaro suferis pro manĝaĵsensekureco, kaj la lando atingis senprecedencan indicon de devigita delokiĝo.

En decembro, laŭ la Oficejo por la Kunordigo de Humanitaraj Aferoj

[UN], preskaŭ 1.4 milionoj da homoj (inkluzive de pli ol 741,000 neplenaĝuloj) estis delokigitaj ene de la lando, multaj el ili du aŭ tri fojojn.

Laŭ datumoj donitaj de UN, la La Humanitara Respondo-Plano por Haitio ricevis nur 24.2% de la financado, kiun ĝi bezonis en 2025, kio estis multe sub la financado ricevita de aliaj respondo-planoj tutmonde.

KONTRAŬLEĜAJ HOMORIGOJ

Bandoj vastigis sian influon kaj memdefendaj grupoj formiĝis. En novembro, la Integra Oficejo de Unuiĝintaj Nacioj en Haitio registris pli ol 8 100 hommortigojn.

En septembro, masakro okazis en la vilaĝo Labodri, 40 kilometrojn norde.

el Portoprincino, elstarigis la nekapablon de la aŭtoritataj protekti la loĝantaron.

RAJTO AL VERO, JUSTECO KAJ RIPARO La funkciado de la jura sistemo grave malboniĝis, kaj senpuneco regis pro homaj-rajtoj-misuzoj. Multaj viktimoj ne raportis ĉi tiujn deliktojn pro timo de reprezalioj aŭ pro la foresto de polico en areoj kontrolitaj de bandoj, kiuj agis kiel faktaj aŭtoritatoj.

En februaro, la Ĝenerala Sekretario de Unuiĝintaj Nacioj prezentis proponon celantan precipe plifortigi la Mision La Multnacia Sekureca Asista Misio (MMAS), kies deplejonoj malhelpis gravajn mankojn en homaj kaj financaj rimedoj, oni atendis, ke UN prenu pli grandan loĝistikan kaj financan respondecon. En aŭgusto, la Ĝenerala Sekretario de la Organizaĵo de Amerikaj Ŝtatoj (OAS) ankaŭ prezentis vojmapon proponantan OAS-gvidatan mekanismon por kunordigi iniciatojn lanĉitajn de Unuiĝintaj Nacioj, la humanitara helpa sektoro, donacantaj landoj kaj aliaj koncernaj aktoroj, kun la celo alporti pacon kaj sekurecon al Haitio.

En septembro, la Sekureca Konsilio de Unuiĝintaj Nacioj adoptis rezolucion, kiu antaŭvidas la transiron de la MMAS al la Bando-Subprema Forto. Ĉi tiu teksto, kiu enkorporigis proponojn de Unuiĝintaj Nacioj kaj la OAS, levis zorgojn inter homaj-rajtoj-organizoj pro sia manko de klareco rilate al planitaj operacioj, la financa daŭripovo de la programo, kaj respekto por homaj-rajtoj-protektantoj.

INFANAJ RAJTOJ Multaj infanoj estis viktimoj de homaj-rajtaj misuzoj (rekrutado fare de armitaj bandoj, seksperforto kaj aliaj formoj de seksa perforto, forkapto, mortigoj kaj vundoj). Infanoj en

homoj kun handicapoj estis misproportie trafitaj.

Gravaj mankoj estis observitaj en la junulara justico, same kiel troloĝateco en iuj instalaĵoj, kiel ekzemple la Centro por Reedukado de Neplenaĝuloj en Konflikto kun la Leĝo, kie ankaŭ plenkreskuloj estis malliberigitaj.

La kapablo de la ŝtato provizi sanservojn, helpojn pri reintegrigo por infanoj rekrutitaj de bandoj, same kiel adekvatan protekton kaj veran justecon, restis ekstreme malforta, eksponante la loĝantaron al daŭraj misuzoj de homaj rajtoj.

1. Haitio. Okaze de la ducentjariĝo de la "Suldo" de sendependeco", aktivuloj kaj organizoj el Haitio kaj Ĝia diasporo petas Francion trakti sian kolonian pasintecon en Haitio, la 16-an de aprilo 2. Vivoj en danĝero. La kaosa kaj subita retiro de helpo internacia sekureco metas milionojn da vivoj en danĝeron, 29-an de majo

HONDURO

Respubliko Honduro

Homaj-rajtaj malobservoj estis raportitaj dum ĉi tiu tria sinsekva jaro de la krizostato. Ĵurnalistoj kaj homaj-rajtaj defendantoj alfrontis altan riskon de perforto. La registaraj mezuroj por kontraŭbatali klimatan ŝanĝon estis nesufiĉaj. Virinoj kaj GLAT-homoj denove estis viktimoj de perforto kaj diskriminacio ĉi-jare.

KUNTEKSTO

La rezulto de la ĝenerala elekto, kiu okazis en novembro, estis anoncita malfrue kaj la voĉdonado estis difektita de suspektoj pri fraŭdo.

En januaro, la registaro lanĉis la planon "Mia fratino, mia frato, revenu hejmen" por helpi homojn revenantajn

en Honduro. Laŭ la Nacia Instituto pri Migrado, pli ol 42 000 homoj estis resenditaj al la lando en 2025, plejparte el Meksiko aŭ Usono.

KONTRAŬLEĜA UZO DE FORTO

UN kaj la Nacia Komisiono por Homaj Rajtoj (CONADEH) kritikis la plilongigon de la krizostato, kiu, en decembro, validis dum tri jaroj.

Civila socio-organizoj kondamnis homaj-rajtoj-malobservojn

faritaj en ĉi tiu kunteksto fare de la sekurecaj taĉmentoj, precipe arbitraj arestoj, troa uzo de forto kaj agoj de torturo kaj aliaj kruelaj kaj nehomaj traktadoj.

LIBERO DE ESPRIMO

La ĵurnalisma komunumo kaj la amaskomunikiloj alfrontis altajn nivelojn de perforto.

kaj fizike kaj rete, precipe per stigmatizaj rimarkoj de aŭtoritatoj, kalumnijaj kampanjoj kaj timigaj taktikoj. En junio, ĵurnalista Javier Antonio Hércules Salinas estis mortigita, malgraŭ la ŝtataj protektaj mezuroj, kiujn li ricevis.

HOMRAJTAJ DEFENDANTOJ

Mediaj kaj teritoriaj defendantoj estis ofte celo de perforto (timigado-taktikoj, hommortigoj, juraj procedoj). La Garifuna popolo estis en grava danĝero. En aprilo, la Nigra Frata Organizo de Honduro kondamnis la supozeblan devigitan malaperon de Max Gil Castillo, la frato de la prezidanto de la komunumo Punta Piedra. UN kaj aliaj organizaĵoj esprimis zorgon pri la minacoj ricevataj de Garifunaj gvidantoj kaj la ĉikanado, kiun iliaj komunumoj spertis per la amaskomunikiloj kaj ripeta timigado per pafiloj.

En februaro, interfaka grupo de sendependaj fakuloj estis lanĉita sub la aŭspicioj de la Interamerika Komisiono pri Homaj Rajtoj por kontribui al

la enketo celis identigi tiujn, kiuj ordonis la atencon kontraŭ la

gvidantino de Lenca, Berta Cáceres, en 2016 kaj por klarigi aliajn deliktojn rilatajn al ĉi tiu afero.

En septembro, tribunalo decidis malfermi proceson kontraŭ tri viroj akuzitaj pri la hommortigo de la mediprotektanto Juan López en 2024. La oficejo de la prokuroro ripetis sian engaĝiĝon esplori la identecon de tiuj, kiuj ordonis la mortigon, sed antaŭ la fino de la jaro, neniu progreso estis raportita.

Honduro ankoraŭ ne subskribis la Interkonsento de Escazú fine de la jaro.

RAJTO AL SANA MEDIO Dekreto 18-2024, kiu ordonis la median restarigon de Nacia Parko Carlos Escaleras kaj malpermesis minadon en la protektitaj areoj de la lando, ankoraŭ ne estis efektivigata.

En majo, leĝpropono estis prezentita al La Kongreso, kiu celis faciligi la donadon de mediaj permesiloj, esprimis zorgojn¹. La teksto ankoraŭ ne estis adoptita antaŭ la fino de la jaro.

Honduro malfruis en la disvolviĝo kaj adopto de adaptiĝaj mezuroj al klimata ŝanĝo. La lando ne efektivigis daŭripovajn kaj koherajn politikojn por trakti la krizon.

klimata ŝanĝo kaŭzis la devigan delokiĝon de marbordaj kaj kamparaj loĝantaroj.

SEKSBAZITA PERFORTO

La loka NRO Cattrachas registris 35 murdojn de GLAT-uloj inter januaro kaj decembro. Samsekse geedzeco ankoraŭ estis kontraŭleĝa.

Virinoj estis submetitaj al niveloj de Altaj niveloj de perforto. La Nacia Aŭtonoma Universitato de Honduro kalkulis almenaŭ 270 feminicidoj kaj perfortaj mortoj dum la jaro. Aborto ankoraŭ estis konsiderata krima delikto.

1. Leĝprojekto rilate al la medio minacas rajtojn

homoj, la 29-an de majo

HUNGARIO

Hungario

Nova leĝo malpermesis kunvenojn rilatajn al GLAT-uloj. Leĝprojekto estis enkondukita, kiu permesus al la registaro nigralistigi civilajn sociajn organizojn kaj amaskomunikilajn elsendojn kaj bloki ilian financadon surbaze de...

Arbitraj kriterioj. La Eŭropa Komisiono taksis, ke Hungario ankoraŭ ne solvis siajn sistemajn mankojn rilate al la sendependeco de la juĝistaro, la gazetara libereco kaj la nacia kontraŭkorupta kadro. La rajtoj de azilpetantoj ankoraŭ ne estis respektataj. Municipoj rajtis eldoni diskriminaciajn dekretojn limigantajn la loĝadon de novaj loĝantoj.

LIBERO DE PACA KUNVENO En oktobro, male al antaŭaj jaroj, la polico permesis al homoj kolektiĝi en solidareco kun Palestino en Budapeŝto, la ĉefurbo.

La parlamento adoptis leĝon en marto establante la juran bazon por malpermeso de kunvenoj rilataj al GLAT-homoj. Ĉi tiu nova leĝo antaŭvidis punon de ĝis unu jaro da malliberigo por organizantoj de malpermesitaj eventoj kaj monpunon de ĝis 500 eŭroj (200 000 ĉirkaraj forintoj) por partoprenantoj. Ĝi ankaŭ plilarĝigis la cirkonstancojn, sub kiuj la polico povis disigi kunvenojn. Krome, la reguloj por antaŭa sciigo estis ŝanĝitaj: la maksimuma sciigperiodo estis reduktita de tri monatoj al unu.

antaŭ la kunveno. Tial fariĝis pli malfacile por teamoj efike organizi kaj reklami siajn eventojn.

La polico citis leĝaron por malpermesi multajn kunvenojn.

Ĉiufoje kiam apelacio estis prezentita, la Supera Kortumo konfirmis la malpermeson.

Inter la malpermesitaj kunvenoj estis manifestacio por transgenraj rajtoj kaj protesto kontraŭ ĝia malpermeso. Okazaĵo

Festi homajn rajtojn ankaŭ estis malpermesita, same kiel la Fiercemarŝoj en Budapeŝto kaj Pécs. Tamen tiuj marŝoj okazis en junio kaj oktobro, sen polica interveno, kaj vidis rekordajn nombrojn da partoprenantoj.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ ASOCIO Atakoj kontraŭ civilsociaj organizaĵoj kaj sendependaj amaskomunikiloj intensiĝis en 2025. La 15-an de marto, ĉefministro Viktor Orbán publike komparis "politikistojn, juĝistojn, ĵurnalistojn, falsajn civilsociajn organizaĵojn kaj politikajn aktivulojn" kun "litcimoj".

En majo, la reganta koalicio prezentis leĝprojekton, kiu permesus al la registaro nigralistigi vastan gamon da civitanaj organizoj kaj sendependaj amaskomunikiloj, same kiel komercajn entreprenojn, surbaze de arbitraj kriterioj. Se la aŭtoritatoj konsiderus ĉi tiujn organizojn "minaco al hungara suvereneco", ilia financado povus esti blokita, inkluzive de enspezoj derivitaj de eksterlando.

En septembro, la registaro establis sian La unua "nacia kontraŭterorisma listo" klasifikis la tutan kontraŭfaŝisman movadon "Antifa", kaj aparte la germanan grupon Antifa Ost (ankaŭ konatan kiel Hammerbande, aŭ "martelbando"), kiel terorisman organizon. Ĉiu, kiu havis ian ajn ligan al organizo en ĉi tiu listo, estis submetita al financaj punoj aŭ, por tiuj, kiuj ne havis hungaran naciecon, al deportado kaj malpermeso de reeniro en la landon.

RAJTO AL JUSTA PROCESO

La Eŭropa Komisiono indikis, ke la Hungario faris nenian progreson pri sep el la ok rekomendoj

prezentita en sia Raporto pri Jurŝtato de 2024. Ĝi taksis, ke la lando ne solvis siajn sistemajn mankojn koncerne la sendependecon de la juĝistaro, la gazetaran liberecon kaj la nacian kontraŭkoruptan kadron.

Post pluraj jaroj da salajroreduktoj, kiuj vekis zorgojn pri la konservado de jura sendependeco, juĝistoj ricevis 15%-an salajraltigon en januaro. Ĉi tiu plialtiĝo tamen sekvis la adopton fare de la Parlamento de kelkaj juraj reformoj, kiuj vekis pliajn zorgojn. Kontestataj provizajoj estis aldonitaj koncerne la kriteriojn por nomumi juĝistojn.

Por juĝistoj, neniuj mekanismoj estis starigita por subteni salajrojn laŭlonge de la tempo, kaj certaj decidoj pri rekompenco estas lasitaj al bonrovo.

de la ekzekutiva kaj leĝdona povoj. Ĉi tiuj reformoj lasis la juran sistemon sendefenda kontraŭ la influo de politika potenco.

RAJTOJ DE RIFUGITOJ KAJ MIGRANTOJ La registaro rifuzis

loĝhelpon al ĉefe hungarlingvaj rifuĝintoj el Transkarpatio, regiono en okcidenta Ukrainio kun granda hungara malplimulto. Antaŭe ĝi ne inkluzivis Transkarpaton en sian liston de milit-trafitaj regionoj de Ukrainio.

Hungara juro ankoraŭ permesis la devigaj revenoj de kandidatoj kaj Azilpetantoj ĉe la landlimoj, revenoj kiuj ofte implikis perforton. Ne malpli ol 4 100 tiaj kazoj estis registritaj ĉe la serba landlimo en 2025.

En junio, la Eŭropa Kortumo pri Homaj Rajtoj decidis, ke kolektivaj devigaj revenoj faritaj de Hungario estas kontraŭleĝaj kaj ordonis al la lando kompensi la viktimojn kaj efektivigi sistemajn ŝanĝojn. Ĝi ankaŭ kritikis la azilproceduron de Hungario, kiun ĝi opiniis malfunkcia, ĉar azilpetoj ne povus esti registritaj.

ol en du hungaraj ambasadejoj destinitaj por tiu celo. Ĝi tiel denove juĝis, ke Hungario devas ĉesigi kolektivajn elpelojn, kiuj ne ebligis taksadon de la specifaj cirkonstancoj de ĉiu koncerna persono.

DISKRIMINACIO

Nova leĝo donanta urbodomojn

La povo establi lokajn kriteriojn por aĉeti nemoveblaĵojn aŭ registri adreson en sia municipo ekvalidis en julio. Malgraŭ protestoj de romaaj organizoj, proksimume 180 municipoj efektivigis diskriminaciajn kriteriojn, kiuj ĉefe celas romojn (pura krimlisto, minimuma eduknivelo aŭ neniu ŝuldo al la ŝtato).

GLAT-RAJTOJ La Kortumo de Justico de

la Eŭropa Unio decidis en marto, ke la loĝantoj de Hungario rajtas korekti, ene de akceptebla tempo, malprecizajn personajn datumojn tenatajn en publikaj registroj, inkluzive de datumoj rilataj al sekso identeco.

La parlamento ŝanĝis la Konstitucion en

Aprilo por klarigi, ke "homo estas aŭ viro aŭ virino". Ĉi tiu amendo malfortigis la protekton de seksdiversaj homoj forigante "sekso identeco" el la eksplicite malpermesitaj kialoj por diskriminacio kaj ĉikanado.

En junio, la Konstitucia Kortumo decidis, ke estas kontraŭkonstitucie, ke la leĝdona organo ne laŭleĝe agnosku samseksajn geedziĝojn kontraktitajn eksterlande per ne permesado de ilia registrado kiel registritaj kuniĝoj.

KONTRAŬLEĜA GVATADO

La nova leĝo malpermesanta

kunvenojn rilatajn al GLAT-uloj rajtigis la vastan uzon de vizaĝrekona teknologio fare de policaj instancoj por identigi

krimintoj de krimoj, eĉ negravaj.

La tutmonda esplororganizo Insikt Group raportis, ke Hungario estis suspektata pri uzado de tre enpenetra spionprogramo (nomata "Diabla Lango" fare de specialistoj).

RAJTOJ DE VIRINOJ KAJ KNABINOJ En la Indekso de Seksa Egaleco de 2025, publikigita de la Eŭropa Instituto por Egaleco inter Viroj kaj Virinoj, Hungario estis rangigita 26-a el la 27 EU-membroŝtatoj kaj lasta rilate al seksa egaleco en potencaj pozicioj en la politikaj kaj ekonomiaj sektoroj.

SENDEPUNECO En aprilo, Hungario anoncis sian decidon retiriĝi el la Roma Statuto de la Internacia Kortumo. La ŝtato gastigis la israelan ĉefministron Benjamin Netanjahu kaj rifuzis ekstradicii lin al la juraj aŭtoritatoj malgraŭ la arestordono de la Internacia Kortumo kontraŭ li. Hungario oficiale komencis la procezon de retiriĝo el la Internacia Kortumo en junio.

ARBITRA FORIGO DE NACIECO Leĝo permesanta la suspendon de hungara civitaneco por certaj kategorioj de homoj kun duobla nacieco estis adoptita en junio. Ĉi tiu leĝo riskis faciligi deportadojn. La manko de amplekso en la listo de kialoj por suspendo enhavitaj en ĉi tiu teksto kreis necertecon kaj malfermis la pordon al arbitraj decidoj.

RAJTO JE EDUKO En marto, la Speciala Raportisto de Unuiĝintaj Nacioj pri la rajto je edukado esprimis zorgon pri plivastiĝantaj malegalecoj, rigidaj lernejoj instruplanoj, la marĝenigo de romaaj studentoj kaj la erozio de akademia libereco.

En novembro, raporto publikigita de la Vic-Ombudsmano por Etnaj kaj Naciaj Malplimulto indikis, ke leĝaro rilata al edukado

publiko konservis kaj plifortigis la apartigon de romaaj infanoj en lernejoj administrata de la Eklezio.

RAJTO AL SANA MEDIO En junio, la Konstitucia Kortumo nuligis la celon de redukto de forcejaj gasoj por 2030, fiksitan en la Klimata Leĝo, pro tio ke ĝi estis nesufiĉa. La Kortumo ankaŭ ordonis al la Parlamento prepari, antaŭ la 30-a de junio 2026, ampleksan kadron kovrantan ĉiujn aspektojn de klimatprotektado.

En julio, la Eŭropa Komisiono, en sia revizio de la efektivigo de media politiko en 2025, konkludis, ke Hungario bezonas agi pri diversaj aspektoj de naturprotektado kaj restarigo. Laŭ la Komisiono, agoj estis aparte necesaj por atingi plibonigojn en la kampoj de

biodiverseco, reciklado, rubforigo, verda novigado, akvopurigado, aer kvalito kaj adaptiĝo al klimata ŝanĝo.

1. "Leĝigante Timon: Malpermesi Fierecon estas la plej nova atako kontraŭ fundamentaj rajtoj en Hungario", 24-a de marto

HINDIO

Respubliko de Barato

La situacio de homaj rajtoj havas signife plimalboniĝis dum la aŭtoritatoj daŭre subpremis ĉian opozicion. Leĝoj rilataj al ribelemo kaj kontraŭterorismo estis

uzata por procesigi ĵurnalistojn, komikistojn, akademianojn kaj studentojn, kiuj ekzercis sian rajton je esprimlibereco. Aŭtoritatoj ordonis al sociaj amaskomunikiloj bloki kritikajn voĉojn. Pacaj protestantoj estis arestitaj. Ĵurnalistoj kaj aktivuloj estis

arestitaj kaj juĝataj, dum tiuj jam detenitaj - kiel ekzemple la aktivuloj en la kazo Bhima Koregaon, Umar Khalid kaj aliaj islamaj aktivuloj - estas

restis malantaŭ kradoj. Etnaj kaj religiaj malplimulto alfrontis kreskantan persekutadon, kun islamanoj aparte celitaj per diskriminaciaj geedzecaĵoj. Miloj da islamanoj perdis siajn hejmojn post amasaj eldormigoj en la ŝtato Asamo, kaj punaj malkonstruoj daŭris en la ŝtato Maharaŝtro kaj la teritorio Ĝamuo kaj Dako.

Kaŝmiro. Rohingoj kaj islamanoj de bengala deveno estis kontraŭleĝe forpelitaj aŭ resenditaj, kaj novaj enmigradaj reguloj senhavigis azilpetantojn de protekto. La ŝanĝoj

Ŝanĝoj al media politiko forigis la protektojn, kiuj aplikigis al indiĝenaj popoloj, eksponante ilin al delokiĝo. Ĉijare denove, centoj da homoj mortis en inundoj kaj

Tergilitoj kaj varmondoj elstarigis la mankon de decidemo de la registaro en prenado de decidaj agoj por kontraŭbatali la klimatan krizon. Klimataj politikoj kaj celoj restis "krude neadekvataj", kaj la lando restis dependa de karbo. Dalitoj daŭre suferas kast-bazitan perforton.

KUNTEKSTO En

aprilo, pafantoj ekpafis en Pahalgam, turisma celloko en Kaŝmiro, mortigante 26 homojn, plejparte turistojn. Barataj aŭtoritatoj uzis ribelemajn leĝojn kaj la Unuiĝintan Kontraŭ-Kontraŭleĝan Agadon (UAPA) de 1967 por aresti ĵurnalistojn, akademianojn kaj studentojn, kiuj postulis respondecon pri ĉi tiu sekureca malsukceso, aŭ por eldoni preparajn akuzojn kontraŭ ili. Operacio Sindoore estis lanĉita.

kontraŭ Pakistano kiel reprezalio pro ĉi tiu atako, kaj almenaŭ 16 civiluloj estis mortigitaj meze de translima pafado. En novembro, aŭtobombo eksplodis proksime de la Ruĝa Fortikaĵo en Delhio. Almenaŭ 13 homoj estis mortigitaj kaj ĉirkaŭ 30 estis vunditaj.

Aŭtoritatoj mobilizis la armeon por subpremi protestojn kontraŭ la Amendo-Leĝo Waqf, rezultigante la mortojn de almenaŭ tri homoj kaj almenaŭ 150 arestojn. La leĝaro, pasigita de la Parlamento, centralizis ŝtatan kontrolon super islamaj posedaĵoj kaj donacoj en Barato.

La 3-an de marto, la Alta Komisar de Unuiĝintaj Nacioj pri Homaj Rajtoj esprimis zorgojn pri perforto kaj devigita delokiĝo en la subŝtato Manipuro, kaj la ŝrumpiĝo de civitana spaco en Ĝamuo kaj Kaŝmiro. Ĉi tiuj zorgoj estis bonvenigitaj.

kun malestimo fare de la registaro. En marto, la akreditada subkomitato de la Alianco La tutmonda asocio de naciaj homaj-rajtoj-institutoj rekomendis malaltigi Barato malaltigis sian statuson al "B" pro duboj pri sia sendependeco, travidebleco kaj efikeco. En oktobro, Barato estis elektita al la Konsilio pri Homaj Rajtoj.

por 2026-2028. Antaŭ la fino de la jaro, almenaŭ 19 vizitpetoj de specialaj proceduroj de Unuiĝintaj Nacioj ankoraŭ estis nefinitaj, inkluzive de unu de la Speciala Raportisto pri Torturo, unue adresita al Hindio en 1999 kaj ripetita multfoje poste.

ESPRIMLIBERECO Aŭtoritatoj daŭre

celas artistojn, akademianojn kaj ĵurnalistojn per ĝeneraligita cenzuro, instrumentaligo de puna juro kaj interretaj limigoj.

La 24-an de marto, la ŝtata polico de

Maharaŝtro registrigis preparan raporton kontraŭ la komikisto Kunal Kamra

pro parodio kiu estis parto de lia humura spektaklo Naya Bharat (Nova Barato), en kiu li nomis "Thane-gvidanton" gadaro (perfidulo). Ĉi tiuj rimarkoj

estis vaste komprenitaj kiel aludo al la ĉefministro de Maharaŝtro, Eknath Shinde, kaj lia politika transfuĝo en 2022.

La 20-an de majo, la registaro retiriĝis de la Brit-kaŝmira filo Nitasha Kaul statuso de transmara hinda civitano. La akademiulo plurfoje kondamnis la kreskon de aŭtoritismo en Barato.

Daŭrigante la ciferecan cenzuron pli kaj pli truditan en la lastaj jaroj, aŭtoritatoj devigis sociajn amaskomunikilajn platformojn bloki la kontojn de individuoj aŭŝantaj kritikojn pri registaraj politikoj. Inter la suspenditaj kontoj estis The Savala Vada, satira meme-paĝo kiu ofte publikigis enhavon rilatan al la ŝrumpiĝo de civitana spaco kaj la persekutado de religiaj malplimultoj. La 8-an de julio, la registaro ordonis al la platformo X bloki la videblecon de pli ol 2 000 kontoj en Barato, inkluzive de la internacia novajagentejo Reuters.

La 9-an de julio, la registaro de Maharaŝtro aprobis la Specialan Leĝon Rilate al Publika Sekureco en Maharaŝtro, kiu krimigis opozicion al la reganta potenco sub la preteksto de publika sekureco.¹ La 6-an de aŭgusto, la registaro de Ĝamuo kaj Kaŝmiro malpermesis 25 librojn verkitajn de respektataj ĵurnalistoj, historiistoj, feministinoj kaj pacfakuloj, akuzante ilin pri "glorado de terorismo kaj incitado de perforto".

Ĵurnalistoj:

Aŭtoritatoj intensigis siajn reprezaliojn kontraŭ ĵurnalistoj, kiuj celis malkaŝi korupton aŭ esprimi malkonsenton, instrumentigante kriminalan juron por subpremi kaj malfortigi esprimliberecon.

La 24-an de marto, la polico en Asamo arestis la Ĵurnaliston Dilwar Hussain Mozumdar estis arestita pro raportado pri protesto, kiu denuncis supozeblajn financajn neregulaĵojn ĉe ŝtata banko. La ĵurnalistoj plurfoje malkaŝis financajn problemojn ĉe la banko, inkluzive de...

La Ĉefministro de Asamo tenis la postenojn de Direktoro.

La 9-an de majo, la polico en Nagpur, Maharaŝtro, arestis Rejaz M. Siddique pro supozebla kritiko de Operacio Sindoor en Instagram. La 26-jarulo estis akuzita laŭ la UAPA.

La 16-an de septembro, tribunalo en Gandhinagar, Guĝarato, alvokis la Ĵurnalistojn Abhisaar Sharma kaj Raju Parulekar por aperi en tribunalo. La du viroj estis akuzitaj pri disvastigado de enhavo malvera kaj kalumnia kun la celo makuli la reputacion de la Adani-grupo, konglomeraĵo de kompanioj tre proksimaj al la reganta Hinda Popola Partio (Bharatiya Janata Party). Ili kritikis la vendon de tero en Asamo al la Adani-grupo por ŝajne malgranda sumo.

Post aŭtoeksplozo proksime de La 10-an de novembro, ĉe la Ruĝa Fortikaĵo en Delhio, la Ŝtata Enketa Agentejo de Ĝamuo kaj Kaŝmiro traserĉis la oficejojn de la Kashmir Times, gazeto estrata de ĵurnalistino Anuradha Bhasin, akuzante la publikigon pri agadoj "minacantaj la suverenecon de Barato". Libro verkita de Bhasin estis malpermesita tri monatojn antaŭe. Neniu prepara raporto estis prezentita.

Homaj rajtoj defendantoj

La aŭtoritatoj daŭre misaplikis leĝojn rilatajn al la batalo kontraŭ terorismo kaj aliaj drakonaj leĝoj por teni homaj-rajtaj defendantojn en malliberejo.

En januaro, la Alta Kortumo de Bombaĵo donis kaŭcion al Sudhir Dhawale kaj Rona Wilson post ses jaroj da malliberejo. En novembro, la Supera Kortumo donis al Jyoti Jagtap provizoran kaŭcion, kaj en decembro, la Alta Kortumo de Bombaĵo ankaŭ liberigis Hany Babu per kaŭcio.

Ambaŭ pasigis pli ol kvin jarojn en malliberejo. Ĉi tiuj kvar individuoj estis inter la 16 homaj-rajtoj-defendantoj arestitaj kaj detenitaj sen proceso, sub la aŭspicioj de la UAPA, pro sia supozebla implikiĝo en la kazo Bhima Koregaon.

Ĉe la fino de la jaro, tri el tiuj 16 homoj ankoraŭ estis en malliberejo sen esti juĝataj.

Pluraj tribunaloj malakceptis la peton. la liberigon per kaŭcio de Umar Khalid kaj almenaŭ kvin aliaj islamaj studentoj kaj aktivuloj. Ĉe la fino de la jaro, ili ankoraŭ estis tenataj atendante

ilia proceso pro ilia supozebla implikiĝo en epizodo de perforto, kiu eksplodis en nordorienta Delhio en februaro 2020, dum kiu 53 homoj, inkluzive de 38 islamanoj, estis mortigitaj.

La 16-an de majo, la polico en Nagpur, Maharaŝtro, prezentis preparajn akuzojn pri ribelemo kontraŭ tri homoj post kiam ili deklamis la poemon Hum Dekhenge de la fama poeto Faiz Ahmed Faiz. Inter ili estis Pushpa Sathidar, vidvino de la aktivulo Vira Sathidar.

La 26-an de septembro, la polico de la teritorio de Ladaĥo arestis aktivulon Sonam Wangchuk laŭ la Sekureca Leĝo

nacia. Li organizis manifestacion postulante, ke al Ladako estu donita ŝtatiĝo, manifestacio kiu fariĝis perforta. La tagon antaŭ lia aresto, la permesilo donita al lia NRO, Studenta Eduka kaj Kultura Movado de Ladako, estis revokita laŭleĝe.

rilate al la reguligo de eksterlandaj kontribuoj.

ARESTOJ KAJ ARBITRAJ DETENTOJ La 27-an de aprilo, polico en la distrikto Hazratganj de Lakno (Utar-Pradeŝo) registris preparan raporton kontraŭ la popolkantistino Neha Singh Rathore. Ŝi estis akuzita pri tenado de

parolo konsiderata malaprobinda en sociaj retoj rilate al la atako en Pahalgam, malobservante plurajn provizaĵojn de la Bharatiya Nyaya Sanhita (Krimkodo) kaj la Informa Teknologia Leĝo de 2000 koncerne nacian sekurecon, instigon fari delikton, konservadon de kolektiva harmonio kaj publika ordo.

La 18-an de majo, la Ŝtata Polico de Harjano establis du preparajn raportojn

kontraŭ Ali Khan Mahmudabad, profesoro ĉe la Universitato Aŝoka, pro aŭtoritatoj en sociaj retoj rilate al Operacio Sindoora. La profesoro estis arestita kaj akuzita pri malobservo de provizaĵoj de la Krimkodo rilate al konservado de publika harmonio, incitado de aliaj fari krimon, kaj insultado de religiaj kredoj. Li poste estis liberigita per kaŭcio.

LIBERO DE PACA KUNVENO

La aŭtoritatoj limigis la rajton je kunvenado paca per rekurentado al administra aresto, rifuzado permesi manifestaciojn kaj perforte disigado de kunvenoj kiuj postulis justecon kaj respondecon.

La 13-an de februaro, la polico de Delhio metis en aresto de 12 universitataj studentoj

Jamia Millia Islamia, kiuj protestis kontraŭ la petoj pri pravigo senditaj en 2024 al du doktoraj studentoj

akuzita pri "kreado de sloganoj sen rajtigo de universitataj aŭtoritatoj aŭ sen esti informinta ilin."

La 18-an de junio, la polico de Mumbajo arestis 19 homojn, kiuj partoprenis en manifestacio subtenanta...

Palestinanoj sur la Azad

Majdano, sportejo. La antaŭan tagon, la polico rifuzis rajtigi la kunvenon, devigante la organizan teamon, inkluzive de la Komunista Partio de Barato (marksisma), peti aprobon de la Alta Kortumo de Bombajo. La kortumo komence malakceptis ilian peton, antaŭ ol fine doni sian aprobon du monatojn post la planita dato, post kiam la objektoj de la polico estis retirataj.

La 11-an de aŭgusto, la polico de Delhio metis Dekoj da politikaj kontraŭuloj estas en aresto, inkluzive de opoziciestro Rahul Gandhi, pro protestado sen rajtigo kontraŭ balotaj neregulaĵoj.

Inter la 13-a kaj 18-a de aŭgusto, en Ĉenajo kaj Madurai, la ŝtata polico de Tamilnado perforte disigis preskaŭ 800 sanitarlaboristojn, kiuj aranĝis pacan sidstrikon por postuli justan salajron.

La 9-an de novembro, la polico de Nov-Delhio arestis pacajn protestantojn, inkluzive de neplenaĝuloj, kiuj kolektiĝis antaŭ la Hindia Pordego por postuli urĝan agon por kontraŭbatali plimalboniĝantan aerpoluadon en la ĉefurbo.

DEVITAJ ELDOMIGOJ Ŝtataj

aŭtoritatoj daŭre efektivigis devigajn eldomigojn en

Asamo kaj malkonstruojn de domoj en Maharaŝtro kaj la teritorio de Ĝamuo kaj Kaŝmiro, kiel formon de kolektiva kaj arbitra puno, malgraŭ gvidlinioj establitaj en 2024 de la Supera Kortumo, kiu instrukciis la aŭtoritatojn ĉesigi ilin.

Inter la 12a kaj 17a de julio, preskaŭ 1 800 familioj ĉefe islamaj estis elmetitaj post eldomiga kampanjo fare de la Asama registaro en la Arbara Rezervejo Paikan, en la distrikto Goalpara. La deklarita celo estis elimini "kontraŭleĝajn invadojn" sur protektitajn arbarajn areojn. Dum la eldomigoj, loĝantoj laŭdire reagis per ŝtonoj, ekigante polican pafadon kiu rezultigis unu morton. La loĝantoj deklaris, ke la areo nur ĵus estis nomumita arbara zono kaj ke al ili ne estis ofertitaj iuj ajn transloĝigaj ŝancoj aŭ aliaj formoj de kompenso antaŭ la eldomigo.

La 29-an de junio, la registaro de Asamo lanĉis grandskalan eldomigan kampanjon en la areo Uriamghat de la Arbara Rezervejo Rengma (distrikto Golaghat) por repreni preskaŭ 2 000 hektarojn da protektita tero. Almenaŭ 2 000 domanaroj estis trafitaj, ĉefe islamanoj de bengala deveno, kiuj, laŭ la registaro, migris el Bangladeŝo. La loĝantoj deklaris, ke ili loĝis en la areo ekde la 1970-aj jaroj kaj posedis oficialajn identecdokumentojn.

La Supera Kortumo haltigis la deportadojn la 22-an de aŭgusto.

La 14-an de novembro, reage al la atako apud la Ruĝa Fortikaĵo, sekurecaj taĉmentoj sen averto detruis la hejmon de la ĉefa suspektato, Umar Nabi, en Pulwama (Ĝamuo kaj Kaŝmiro). La loĝantoj de la domo, inkluzive de la gepatroj de Umar Nabi kaj aliaj parencoj, dormis kaj estis evakuitaj tuj antaŭ la malkonstruo.

La 27-an de novembro, la Jammu Development Authority malkonstruis la hejmon de ĵurnalisto Arfaz Daing, nur semajnojn post kiam li malkaŝis la ekziston de translima drogonkontrabandada operacio supozeble implikanta policiston. Daing estis informita pri la malkonstruo nur la antaŭan tagon.

DISKRIMINACIO Sub

la preteksto protekti virinojn kaj certigi sekurecon, la registaroj de pluraj ŝtatoj adoptis leĝojn, kiuj pliigis diskriminacion kontraŭ homoj de islama kredo kaj interreligiaj paroj.

La 20-an de januaro, la ŝtato Utarakando adoptis efektivigan regularon de la Unuigita Civila Kodo (UCC) sen konsideri la raporton de la komitato nomumita por prepari ĝin. La UCC postulis, ke kunvivaj uniĝoj estu registritaj ĉe ŝtataj aŭtoritatoj, supozeble por kontraŭbatali religian konvertiĝon per fraŭdaj geedziĝoj.

La ŝtato Raĝastano realigis leĝon la 9-an de oktobro malpermesantan religian konvertiĝon per diversaj formoj de devigo, inkluzive de geedziĝo. La leĝo kondiĉis maksimuman punon de 10 jaroj da malliberigo. Adoptita sub la preteksto malhelpi "amĝihadon" (pejorativa kaj senbaza kredo, ke islamaj viroj delogas hinduajn virinojn por konverti ilin), ĝi efike celis ĉiujn interreligiajn rilatojn, inkluzive de konsentaj. La 14-an de februaro, la ŝtato Maharaŝtro aprobis rezolucion por establi komitaton taskitan sugesti...

rimedoj por kontraŭbatali "amĝihadon".

Inter la 22a de aprilo kaj la 8a de majo, la Asocio Loka NRO por protektado de civitanaj rajtoj kolektis informojn pri almenaŭ 184 rasismokrimoj celantaj

Islamanoj kaj kaŝmiranoj.

La Ministeria Komitato pri Aferoj

Politikistoj anoncis la 30-an de aprilo sian decidon fari kastan censon, la unuan ekde la sendependeco de la lando. Antaŭ la fino de la jaro, ĉi tiu decido ankoraŭ devis esti efektiva per la adopto de taŭgaj leĝoj kaj regularoj.

En majo, la aŭtoritatoj deportis almenaŭ 300 islamanojn loĝantajn en Asamo, en nordorienta Barato, al Bangladeŝo, suspektante ilin esti "ŝtatanoj de alia lando".

La 28-an de majo, la registaro de Asamo anoncis, ke ĝi donos pafilpermesilojn al indiĝenaj loĝantoj de vundeblaj kaj izolitaj areoj, precipe en ĉefe islamaj distriktoj laŭlonge de la limo kun Bangladeŝo. La celo estis doni al ili senton de sekureco.

La loka NRO Civitanoj por Justeco kaj Paco dokumentis almenaŭ 113 kazojn de perforto kontraŭ dalitoj inter januaro kaj junio, inkluzive de atakoj, seksa perforto, diskriminacio kaj murdoj.

RAJTOJ DE RIFUGITAJ KAJ MIGRANTOJ: Registara malamikeco

kontraŭ rohingjaj kaj islamaj rifuĝintoj intensiĝis. En majo, post kiam la atako en Pahalgam rebruligis kontraŭ-islamajn sentojn tra la tuta lando, barataj aŭtoritatoj sendis almenaŭ 40 rohingjajn islamanojn al la Andamanoj kaj Nikobaroj post blindaĝado de ili. Ili poste estis translokigitaj al ŝipo de la barata mararmeo por transiri la Andamanan Maron, antaŭ ol esti ĵetitaj eksterŝipen kaj devigitaj naĝi al insulo apartenanta al Mjanmao.

La 2-an de septembro, la Ministerio pri Internaj Aferoj nuligis kvar leĝojn per

La nova leĝo pri enmigrado kaj fremduloj, kaj ĝia efektiva dekreto, klasifikis azilpetantojn kiel "kontraŭleĝajn migrantojn" submetatajn al deportado, malobservante la principon de "ne-refoulement". La registaro vastigis publikan kontrolon postulante antaŭan rajtigojn por eksterlandaj filmistoj kaj NRO-oj rekrutantaj eksterlandajn ŝtatanojn.

Li ankaŭ ordonis la kreadon de tribunaloj por fremduloj. Ĉi tiuj tribunaloj estis kritikitaj en la pasinteco pro tio, ke ili sennacias milionojn da homoj en Asamo pro manko de garantioj pri konvena proceso.

TORTURO KAJ ALIJA MISTRAKTO La 4-an de februaro, la

25-jaraĝa Makhān Din estis supozeble torturita de polico en la teritorio de Ĝamuo kaj Kaŝmire pro "pluraj suspektindaj kontaktoj en Pakistano kaj aliaj eksterlandoj." Li memmortigis sin baldaŭ poste.

RAJTOJ DE INDIGENAJ POPOLOJ En septembro, la Ministerio pri Medio malstreĉigis regularojn pri ŝanĝoj en arbara teruzado, tiel malfortigante protektojn por Indiĝenaj Popoloj. Protektantoj rilataj al infrastrukturprojektoj estis forigitaj, pliseverigante la riskon de deviga delokiĝo, precipe en areoj ne nomumitaj kiel arbaraj zonoj.

La Ĉefministro de la Ŝtato Manipuro, Biren Singh demisiis en februaro, 21 monatojn post kiam pli ol 250 homoj mortis en etna perforto. Interne delokitaj homoj ankoraŭ estis loĝigitaj en helpkampoj, kie ili vivis en teruraj kondiĉoj.

malhoma, kun limigita aliro al sanservo, sanitaraj kaj adevkva manĝaĵo.

RAJTO AL SANA MEDIO Inter junio kaj septembro, almenaŭ 423 homoj mortis pro pluvegoj, fulminundoj kaj terglitoj en la ŝtatoj Himaĉal-Pradeŝo kaj Panĝabo, kaj ankaŭ en la teritorio Ĝamuo kaj Kaŝmiro.

Dum la somero, varmondoj kaŭzis almenaŭ 84 superfluajn mortojn, laŭ la NRO HeatWatch. La registaro ne registris realtempajn datumojn pri varmondaj mortoj, kaj fakuloj sugestis, ke la efektiva nombro estis verŝajne multe pli alta ol taksita. Dalitoj laborantaj en la sanitara sektoro suferis plej multe pro la varmondoj.

En oktobro kaj novembro, pliigo de aerpoluado en Nov-Delhio grave minacis la publikan sanon, laŭ la Centra Agentejo pri Polukontrolo. La ĉefurbo fariĝis la plej poluita urbo en la mondo.

La ilo Klimata Agada Spurilo taksis, ke La klimataj celoj kaj politikoj de la registaro estis konsiderataj "lamentinde neadekvataj" kaj ne atingis la ambicion limigi la varmiĝon sub 1.5 °C. Barato estis rangita 23-a en la Indekso de Klimata Ŝanĝiĝo de 2025, falante 13 lokojn pro sia dependeco de karbo kaj limigitaj politikoj por iom post iom forigi fosiliajn brulaĵojn.

Barato prezentis sian unuan Nacian Planon adaptiĝo al la Kadra Konvencio de Unuiĝintaj Nacioj pri Klimata Ŝanĝiĝo en novembro.

1. "Barato: Malferma letero al la Guberniestro de Maharaŝtro por reteni konsento al la speciala leĝprojekto pri publika sekureco de Maharaŝtro", 15-a de aŭgusto
2. Barato: Liberigu Umar Khalid - Ĉesu alvoki kontraŭterorisman leĝon por silenti malkonsenton, 12-a de septembro

INDONEZIO

Respubliko Indonezio

Aŭtoritataj praktikoj, precipe limigoj al esprimlibereco kaj kunvenlibereco, same kiel troa uzo de forto, pliiĝis. La ŝtato subpremis malkonsenton, kaj la polico arestis kaj detenis protestantojn tutlande. Indiĝenaj popoloj restis marĝenigitaj kaj alfrontis procesigon kaj areston pro kontraŭstaro al ekstraktaj kaj agrikulturaj projektoj sur siaj praulaj teroj. La aŭtoritatoj ne sukcesis provizi adekvatan protekton por religiaj malplimultoj, kiuj estis viktimoj de atakoj. La plano de la lando por la sekvaj 10 jaroj multe dependis de fosiliaj brulaĵoj, kun malpliigita engaĝiĝo al la transiro al renovigebla energio.

KUNTEKSTO

La unua jaro de la prezidanteco de Prabowo Subianto estis markita de la subpremo de malkonsento kaj la vastiĝo de militaj povoj. Dum la tuta jaro, grandskalaj manifestacioj okazis tra la tuta lando, kun partoprenantoj esprimantaj zorgojn pri buĝetŝparoj rezultantaj el ŝparmezuroj, la kreskanta vivkosto, kaj la daŭre grandaj avantaĝoj donitaj al parlamentanoj. En marto, la aŭtoritatoj adoptis amendojn al la milita juro, kiuj vastigis la rolon de la armeo redifinante ĝiajn respondecojn por inkluzivi ekonomiajn kaj sociajn funkciojn, tiel plilarĝigante ĝian potencon en la civila sfero.

LIBERO DE ESPRIMO KAJ KUNVENO

En februaro, la grupo Sukatani, el Purbalingga (Java-Centro) forigis sian trakon Bayar bayar bayar ("Pagu pagu pagu"), satiron pri la